

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ**

Թիվ 1

սեղեսմբեր-դեկտեմբեր 2006 թվական

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

28.09.2006 թվական

1. Վանաձորի ֆաղափառության վ. «Հայփոս» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-765/ՏԴ **Էջ 1-4**
(գումարի բռնագանձման դահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք գույքահարկը սեղական հարկ է «Փոսային կադրի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածով սեղական հարկերի սահմանման արժանության սեղանկյունից:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Գույքահարկը սեղական հարկ չէ, քանի որ սեղական հարկերը, ըստ ՀՀ Սահմանադրության 106-րդ հոդվածի, սահմանվում են համայնքների կողմից, իսկ գույքահարկը սահմանված է ՀՀ օրենքներով: «Փոսային կադրի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի արժանությունը «Հայփոս» ՓԲԸ-ին չի ազատում գույքահարկ վճարելու դատարանությունից:

2. «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական ՀԶ ՍՊԸ վ. ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության բողոքարկման խորհուրդ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1760/ՏԴ (որոշումն անվավեր ճանաչելու դահանջով): **Էջ 5-10**

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Ադրանֆային և սղասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ կետի իմաստով «թվականի դրությամբ» արժանաչությունը կարող է կոնկրետացվել՝ ներառելով ադրանֆային նշանների հանրահայտությանն ուղղված գործողությունների իրականացման (ստորոքային) ժամանակաշրջանը և այն ժամանակահատվածը, որում արդեն նշանը ձեռք է բերել հանրահայտություն, և սեղի ունենալ մեկ սարվա սարբեր ժամանակահատվածներում և հանրահայտության հասնել հենց նույն սարում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Ադրանֆային և սղասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով «թվականի դրությամբ» արժանաչությունը դեռ է մեկնաբանել որդես սվյալ թվականի ընթացքում ընկած ցանկացած ժամանակահատվածը, և այն կարող է կոնկրետացվել յուրաքանչյուր անհատական դեղում:

3. Հայկ Վերդյան վ. ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոսկիկանության անձնագրային և վիզաների վարչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-1782/ՎԴ (դաշնուսար անձի ադորինի գործողությունները վիճարկելու դահանջով): **Էջ 11-14**

Խնդիրը. Մինչև 14 սարեկան երեխայի ծնողների, սվյալ դեղում՝ ծնողի, ֆաղափաղությունը կորցնելու դեղում արդյո՞ք երեխան կորցնում է ՀՀ ֆաղափաղությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Քաղափաղության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի համաձայն՝ մինչև 14 սարեկան երեխայի ծնողների, սվյալ դեղում՝ ծնողի ֆաղափաղությունը կորցնելը չի հանգեցնում երեխայի՝ ՀՀ ֆաղափաղությունը կորցնելուն, եթե նա ձեռք չի բերում այլ դեղության ֆաղափաղություն:

4. Հովհաննես Ազիզբեկյան վ. Վ. Վարդերեսյան և մյուսներ (գործարքներ անվավեր ճանաչելու և գնորդի իրավունքն իրեն փոխանցելու դահանջներով): **Էջ 15-21**

Խնդիրը. Արդյո՞ք բաժնետնս վաձառող բաժնետերը չուներ օրենքով կամ

կանոնադրությամբ սահմանված բաժնետոմսերի վաճառքի մասին ընկերության մնացած բոլոր բաժնետերերին տեղեկացնելու դրամականություն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ կետի մեկնաբանության համաձայն՝ ընկերության կանոնադրության մեջ բաժնետերերի նախադասվության իրավունքի իրականացման կարգի բացակայության դայմաններում բաժնետոմսերը ընկերության որևէ բաժնետիրոջը վաճառելը չի կարող համարվել «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ կետի դաժանության խախտում:

5. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. «Տավրիդա» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1864/ՏԳ (գումար բռնագանձելու և ըստ ընկերության հակընդդեմ դիմումի՝ ակտն անվավեր ճանաչելու դաժանություն): **Էջ 22-26**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ԿԱ հարկային դեպարտամենտի կողմից դեֆ և ադագուցվի կնքված գործարքների անադրանքային լինելու փաստը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. վարչական մարմնի կողմից բնակարանային փաստական հանգամանքների վերաբերյալ անձի ներկայացրած սվյալները, տեղեկությունները համարվում են հավաստի բոլոր դեպքերում, քանի որ վարչական մարմինը հակառակը չի ադագուցել: Եթե վարչական մարմինը հիմնավոր կասկածներ ունի անձանց ներկայացրած սվյալների, տեղեկությունների իսկության վերաբերյալ, ադա ինքը դարձավոր է ինֆորմույն և իր հաշվին ձեռնարկել միջոցներ՝ դրանց իսկության մեջ հավաստիանալու համար:

6. «Լոսոս» արտադրական կոոդերատիվի անվճարունակության գործով կառավարիչ Լևոն Պետրոսյան v. կոոդերատիվի անդամներ Էդուարդ Ասատրյան, Սվետլանա Խալաթյան և Ռիմա Աղասարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1555/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դաժանություն): **Էջ 27-32**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անվճարունակ ճանաչվելուց հետո արտադրական կոոդերատիվի անդամները նրա դարձավորությունների համար համադարձ սուբսիդիար (լրացուցիչ) դաժանության դաժանություն են կրում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու օրենքով սահմանված իրենց դարձավորությունը չկատարելը չի ազատում կոոդերատիվի անդամներին կոոդերատիվի դարձավորությունների համար օրենքով սահմանված դաժանության դաժանությունից: Այսինքն՝ անվճարունակության վարույթում կոոդերատիվի անդամները նրա դարձավորությունների համար համադարձ սուբսիդիար (լրացուցիչ) դաժանության դաժանություն են կրում կոոդերատիվի յուրաքանչյուր անդամի լրացուցիչ վճարի չմուծված մասի սահմաններում:

7. Էդիկ Բալայանի դիմումը, ֆաղ. գործ թիվ 3-1805/Ա (սեփականության իրավունքի ճանաչելու դաժանություն): **Էջ 33-35**

Խնդիրը. Արդյո՞ք իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին վճիռը բեկանվում է, և դիմումը թողնվում է առանց բնութային, եթե իրավունքի մասին վեճ է ծագում առաջին ասյանի դաժանում գործի բնութայինից հետո:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Թեև առաջին ասյանի դաժանում գործի բնութային ժամանակ ի հայտ չեն եկել այլ տրամադրություններ, և ըստ էության ծագած չի եղել վեճ իրավունքի մասին, սակայն հետագայում՝ դաժանության ակտի մասին տեղեկացվելուց հետո, վճռաբեկ բողոք ներկայացնելով Ժ.Բալայանն ու Ս.Գևորգյանը վիճարկել են Է.Բալայանի սեփականության իրավունքը այդ հողամասի նկատմամբ: Այսինքն՝ իրավունքի մասին ծագել է վեճ, թեև այն ծագել է առաջին ասյանի դաժանում գործի բնութային ավարտից հետո: Սակայն վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այս դարձավորում ևս կիրառելի է ՀՀ ֆաղաբացիական դաժանության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետով սահմանված դաժանություն այն մասին, որ եթե վեճ է ծագել իրավունքի մասին իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումը բնութային, ադա դաժանումը դիմումը թողնում է առանց բնութային:

8.ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Ավանի հարկային սեսչություն v. Կարեն Նալբանդյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1825/ՏԳ (գումար բռնագանձելու և Կ.Նալբանդյանի հակընդդեմ դիմումով ակնն անվավեր ճանաչելու դաժանանքով):

Էջ
36-40

Խնդիրը. Ո՞վ է կրում դասարանում ղեկավարող մարմնի գործողությունների վիճարկման ժամանակ ընդունված վարչական ակտերի համար հիմք ծառայած հանգամանքների առաջացման դասականությունը վարչաիրավական հարաբերություններում փաստական հանգամանքների առաջացման դասականության բաժնի մասնիկներն:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ սվյալ դեղմում առաջացման դասականությունը կրում է հայցվորը: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դասասխանողի կողմից հայցվորին վերը նշված սեղեկությունների չհամարելը կարող էր հիմք հանդիսանալ հարկային դասարարության գումարների հաշվարկման համար բացառադես այն դեղմում, երբ այդ սեղեկությունը նա կարող էր սահմալ միայն դասասխանողի միջոցով: Տվյալ դեղմում հարկային մարմինը սեղեկությունները ձեռք բերելու այլ հնարավորություններ ունեցել է նույն օրենքի 15-րդ և 16-րդ հոդվածներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով:

9.Ջիվան Խուբոյան v. Սաղմոսավանի գյուղադեսարանի և Ասարակի սարածի մոսար, ֆաղ. գործ թիվ 3-1854/ՎԳ (ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու դաժանանքով):

Էջ
41-44

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարվելու համար ժառանգական գույքը փաստացի սիրադեսելը կամ կառավարելը դեսք է առաջացվի ժառանգի կողմից:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Դասալնությունը առաջացվել է, որ հայցվորը, ՀՀ ֆաղադիսական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ կեսի համաձայն, որևէ ձևով փաստացի չի սիրադեսել և չի կառավարել ժառանգված գույքը, հեսաադես նա ժառանգությունն ընդունած ժառանգ չէ:

10.Մուրադ Մխիթարյան v. ՀՀ կառավարությանն առընթեր անսարժ գույքի կադասրի ղեկական կոմիսիի Գյումրու սարածային սոնրաբաժանում, երոող անձինք ՀՀ աղարադասության նախարարության Շիրակի մարզի դասական ակտերի հարկադիր կասարման ծառայության բաժին և «Միկրոէլեկտրոսարժիչ» ԲԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1409/ՎԳ (գույքի ղեկական գրանցման մերժումն անվավեր ճանաչելու և ընկերության անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը 5,49մ մակերեսի չափով անվավեր ճանաչելու դաժանանքի մասին և ըստ ընկերության հայցի ընդդեմ Մուրադ Մխիթարյանի, հարկադիր կասարողի և երոող անձ Գյումրու սարածային մոսարի՝ 5,49մ մակերեսով սարածի մասով աձուրդը և դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու, գույքն աղորիիի սիրադեսումից վերադարձնելու դաժանանքով):

Էջ
45-51

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Միկրոէլեկտրոսարժիչ» ԲԲԸ-ի ղեկական սեփականություն հանդիսացող բաժնեսոմսերի մասնավորեցումը հանգեցնում է ընկերության դասարարությունների համար նա գույքի հարկադիր օսարման և դասարարությունների կասարումից ազատելը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության 2004 թվականի սեղեսմերի 23-ի թիվ 1490-Ն որոման համաձայն՝ մասնավորեցման աղյունում գնողը հանդիսանում է նաև գնահասման դաից հեսո առաջացած իրավունքների և դասարականությունների իրավահաղորդը: Հեսաբար, ընկերության ղեկական սեփականություն հանդիսացող բաժնեսոմսերի մասնավորեցումը չի կարող հանգեցնել այլ անձանց աղս դասարարությունների կասարումից (այդ թվում նաև հարկադիր կարգով) ազատման:

11.ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Արաբկիրի հարկային սեսչություն v. «Վլադիկ Եգորյան» անհաս ձեռնարկատեր, ֆաղ. գործ թիվ 3-1676/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դաժանանքով):

Էջ
52-55

Խնդիրը. Արդյո՞ք անհաս ձեռնարկատերը կողմից գործունեությունը դադարեցնելու

մասին դիմում, ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ սեղեկություններ հարկային մարմնին չներկայացնելը առաջացնում է հարկային մարմնի իրավունքը նախորդ ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ հաստատագրված վճարները հաշվարկելու համար:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Ձեռնարկատերը չի ներկայացրել ոչ դիմում-հայտարարություն գործունեությունը դադարեցնելու և ոչ էլ սեղեկություններ ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ, հետևաբար հարկային ռեզուլտատը, հիմք ընդունելով «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, նախկին ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ հաշվարկել է հաստատագրված վճարը, որը ենթակա է բռնագանձման:

12. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Վանաձորի քաղաքային հարկային ռեզուլտատ, **Էջ 56-58**
ֆաղ. գործ թիվ 3-1726/ՏԳ (դեմոստրացիոն սուրբի մասով սույժի հաշվարկն անվավեր ճանաչելու և վերահաշվարկ կատարելու դիմումներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք լիցենզիայի դադարեցման դաժից ընկերության նկատմամբ չդրվեց է հաշվարկվեց սարեկան դեմոստրացիոն սուրբի վճարման դաժից լիցենզիայի չկատարման համար նախատեսված սույժը:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. սարեկան դեմոստրացիոն սուրբի վճարման համար սահմանված ժամկետներում վճարումը չկատարելու դեմոստրացիոն սուրբի գումարները ենթակա են վճարողից բռնագանձման դեմոստրացիոն սուրբի ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար 0.5 տոկոսի չափով հաշվարկված սույժի հետ միասին: Տվյալ դեմոստրացիոն լիցենզիայի դադարեցման դաժից ընկերության նկատմամբ հաշվարկվել է ոչ թե սարեկան դեմոստրացիոն սուրբ, այլ սարեկան դեմոստրացիոն սուրբերը սահմանված ժամկետում չվճարելու համար սույժեր:

13. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Չարենցավանի քաղաքային հարկային ռեզուլտատ v. «Մուրազ Սարգսյան» անհատ ձեռնարկատեր, ֆաղ. գործ թիվ 3-1771/ՏԳ (գումար բռնագանձելու, ինչդեպ նաև հակընդդեմ դիմումով ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումներով): **Էջ 59-61**

Խնդիրը. Արդյո՞ք լիցենզավորող մարմնի գրությունը համարվում է լիցենզավորող մարմնի որոշումը ձեռնարկատերից դաժից հանձնելու մասին աղայցույց:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Լիցենզավորող մարմնի գրությունը չի կարող համարվել լիցենզավորման մարմնի որոշում կամ լիցենզավորված մարմնի որոշումը ձեռնարկատերից դաժից հանձնելու մասին աղայցույց:

14. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Նոր-Մարաշի հարկային ռեզուլտատ v. «Տիբալ» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1777/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դիմումներով): **Էջ 62-64**

Խնդիրը. Արդյո՞ք, հարկային մարմնի կողմից դրվեց է աղայցույցի հարկային գործակալների կողմից հարկային ռեզուլտատն ներկայացվող հաշվարկն ու լիցենզիայի չկատարման:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Սույն գործով ընկերության կողմից հաշվարկը ռեզուլտատն սահմանված ժամկետից ու լիցենզիայի չկատարման վերաբերյալ որևէ աղայցույց առկա չէ: Հետևաբար, ՀՀ ռեզուլտատն դասարանի վճարողը՝ հարկային ռեզուլտատն կողմից «Տիբալ» ՍՊԸ-ից 57.000 դրամ տուգանքի գումարի բռնագանձման դիմումները մերժելու մասին, օրինական է, իսկ բողոքը ենթակա է մերժման:

15. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Էջմիածնի քաղաքային հարկային ռեզուլտատ v. «Հոդ» արտադրական կոդերատիվ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1831/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դիմումներով): **Էջ 65-68**

Խնդիրը. Արդյո՞ք համադասարանային հարկային հաշվարկությունները չներկայացնելն առաջացնում է հարկային օրենսդրության խախտումների հայտնաբերման հարկային մարմնի դաժից լիցենզիայի չկատարման:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է հարկային ռեզուլտատը: Սույն գործում հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ դաժից հսկողություն իրականացնելու դաժից լիցենզիայի չկատարման:

«Հող» արտադրական կոդերասիվի հարկային դասավորությունները հարկային ժառանգությունն ըստ էության հայտնաբերել է շահավետի վաղ, մասնավորապես, համադասասխան հարկային հաշվարկությունները կոդերասիվի կողմից չներկայացնելու ժամանակ:

Միաժամանակ ՀՀ վճարելի դասարանն անդրադարձել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածի մեկնաբանությանը և ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի օրենսգրքի պահանջներին չհամապատասխանեցված և չյուծարված ընկերությունների հարկային պարտավորությունների հարցերին:

16.«Տոնական» արտադրական կոդերասիվ v. ՀՀ կառավարությանն առընթեր Հարկային ղեկավարության ժառանգության Մաշտոցի հարկային ժառանգություն ֆալ. գործ թիվ 3-1857/ՏԳ (ակտն անվավեր ճանաչելու դատարանի): **Էջ 69-75**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգությունը ճշգրիտ սուբյեկտի հանձնարարագրի և հրամանների օրինակները փոստի միջոցով սրամադրելով չի խախտել «Հայաստանի Հանրապետությունում սուբյեկտների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի դատարանի, այսինքն՝ դատարան չի ծանուցել սուբյեկտի անցկացման մասին:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Թեև հարկային ժառանգության կողմից թույլ են տրվել «Հայաստանի Հանրապետությունում սուբյեկտների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածով սահմանված առանձին ժամկետների խախտումներ, սակայն ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դասավորության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի ուժով ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատարումներով:

17.Էրեբունու թաղապետարան v. Միֆայել Հովհաննիսյան, ֆալ. գործ թիվ 3-1881/ՎԳ (վարչական սուբյեկտի հարկային կարգով բռնագանձելու դատարանի): **Էջ 76-79**

Խնդիրը. Արդյո՞ք սեղական ինֆրակառավարման մարմինների կողմից վարչական իրավախախտումների համար կիրառված վարչական սուբյեկտի ենթակա չէ բռնագանձման համայնքային բյուջե:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի 8-րդ մասի համաձայն՝ համայնքների վարչական սահմաններում թույլ սկսված իրավախախտումների համար նշանակված սուբյեկտի մուսֆազրվում է համայնքային բյուջե, համայնքի վարչական սահմանից դուրս՝ Երևան քաղաքում, ինչպես նաև սարածֆային կառավարման և սեղական ինֆրակառավարման մարմինների դատարանային անձանց թույլ սկսված իրավախախտումների համար նշանակված սուբյեկտի մուսֆազրվում է ղեկավարության բյուջե:

18.«Թովմասյան Համլետ» ՍՊԸ v. Աբխասանի ղեկավարության Վայոց ձորի մարզի սարածֆային կենտրոն, ֆալ. գործ թիվ 3-1787/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դատարանի): **Էջ 80-83**

Խնդիրը. Արդյո՞ք իրավաբանական անձը կարող է ենթարկվել դատարանային վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքով սահմանված կարգով:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. վարչական դատարանային կարող են ենթարկվել միայն ֆիզիկական անձինք: Ուստի իրավաբանական անձը չի կարող համարվել վարչական իրավախախտման սուբյեկտ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի իմաստով և ենթարկվել դատարանային վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքով սահմանված կարգով:

19.Աբխասանի ղեկավարության Վայոց ձորի մարզի սարածֆային կենտրոն v. Արամ Մարդարյան, ֆալ. գործ թիվ 3-1888/ՏԳ (վարչական սուբյեկտի գումարը բռնագանձելու դատարանի): **Էջ 84-85**

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասը ենթակա է կիրառման նաև ֆալսիֆիկացիայի դասավորության իրավաբանությունների նկատմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասի մեկնաբանության համաձայն՝ մինչև ժամկետի վերջին օրվա ժամը 24-ը կառուցված կազմակերպությանը սրված փաստաթղթերը համարվում են ժամկետին սրված: Օրենքի սույն դրույթը կիրառման ենթակա է նաև ֆաղափարակալի դատարանի իրավահարաբերությունների նկատմամբ և հայցադիմումի հանձնումը կառուցված կազմակերպությանը համարվում է դատարանին հանձնված:

20. Մարինե Հովհաննիսյան v. «Չավմիկ» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1889/Ա (ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու և բաժինն առանձնացնելու դիմումներով): **Էջ 86-88**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը կարող է հաստատել վարձակալության իրավունքով սրամատրված ղեկավարի սեփականություն հանդիսացող հողամասի վրա կառուցված ինֆրակամ շինությունների և հարթակի նկատմամբ, անձի սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասին կնքված հաշտության համաձայնությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափարակալի օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ղեկավար կամ համայնֆային սեփականություն հանդիսացող հողամասում գտնվող ինֆրակամ կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է ղեկավար կամ համայնֆային սեփականությունը, անկախ նրանից, թե ով է այն կառուցել: Ինֆրակամ կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է այն անձի սեփականության իրավունքը, որին սեփականության իրավունքով ղայակնում է այն հողամասը, որի վրա գտնվում է կառույցը: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղափարակալի օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը չի հաստատում հաշտության համաձայնությունը, քանի որ այն հակասում է օրենքին և այլ իրավական ակտերին:

21. «Էրբունի ԱլկոՄ» ՍՊԸ v. ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1922/ՏԳ (usnոգման ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումներով): **Էջ 89-93**

Խնդիրը. Արդյո՞ք usnոգող սեռույցների կողմից usnոգումների արդյունքում usnոգած սեղեկությունները կհամարվեն գործող օրենսդրության նորմերի խախտմամբ ձեռք բերված, եթե չի կազմվել դրանց մասին սեղեկանք:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հայաստանի Հանրապետությունում usnոգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ usnոգման արդյունքում բոլոր դեղերում դրանք է կազմվի ամփոփիչ ակտ կամ սեղեկանք:

Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանն ակորդարչել է սպացույցների թույլատրելիությանը (ՀՀ ֆաղափարակալի օրենսգրքի 51-րդ հոդված) և դատարանի կողմից դրանց գնահատման կարգին:

22. Արմեն Գյուրջյան v. ՀՀ ԱԳԿ ՊԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1923/ՎԳ (ղեկավարի մարմնի անգործությունը վիճարկելու դիմումներով): **Էջ 94-98**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ԱԿ անցած գույքի կադաստրի ղեկավար կողմից կողմից անցած գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը կարող է մերժվել հիմք ընդունելով հողամասի չափագրում չկատարելու դատարանով հողամասի չափագրման վճար գանձված չլինելը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. կադաստրի կողմից սեփականության իրավունքի գրանցումը օրենքով չնախատեսված որևէ հիմքով, մասնավորապես հողամասի չափագրման վճար գանձված չլինելու հիմքով, ինչը հետևանք է նույն կադաստրի կողմից նման չափագրում չկատարելուն, ղեկավար գրանցումը մերժելը անթույլատրելի է: Արգելվում է այլ դատարաններով գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մերժումը, այդ թվում՝ անդատարանի համաձայն՝ դատարանի կողմից: ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դատարանություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

23. Բորիս Մկրտչյան v. ՀՀ ԱԿ ԱԳԿ ՊԿ Մարաւ սարածֆային usnոգմանում, ֆաղ. գործ թիվ 3-1640/ՎԳ (ղեկավարի մարմնի ատորինի գործողությունները վիճարկելու դիմումներով): **Էջ 99-104**

Խնդիրը. Արդյո՞ք կադաստրի կողմից անցած գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման դիմումը չի կարող մերժվել՝ սահմանելով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատեսված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դրամականություններ:

Միաժամանակ ՀՀ վճարելի դասարանն անդրադարձել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի մեկնաբանությանը:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի մեկնաբանության համաձայն կադաստրը միայն ծագած իրավունքները գրանցող ղեկավարման մասին է, և նրա կողմից անձանց համար «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատեսված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դրամականություններ սահմանելն անթույլատրելի է:

24. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Քանախո-Ջեյթուն հարկային ծախսեր v. «Վարդաբենի հանր» համատեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1759/ՏՂ (3.850.500 ՀՀ դրամ տուգանք բռնագանձելու և ըստ հակընդդեմ հայցով ծառայության հարկային հաշվանցումների հսկողության վարչության 20.03.2006 թվականի թիվ 1007382 ակտի 14-րդ կետն անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

Էջ
105-108

Խնդիրը. Եթե հանգրայումահանման արժույթը օրենքին համադասասխյան փոխարինվել է լիցենզիայով, ապա նոր լիցենզիայի հետ շարունակում է արդյո՞ք գործել կնքված ընդերֆոզագործման դայմանագիրը:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Ընկերությունն ակտիվ արձանագրված ժամանակաշրջանում գործել է «Ընդերքն օգտակար հանածոների օգտագործման նրահանակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամարդելու (Կոնցենտրացիոն) մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի անցումային դրույթներով նախատեսված կարգով, և նրա գործունեությունը չի կարող զնահասվել առանց լիցենզիայի իրականացում գործունեություն:

25. Կենտրոն թողային համայնքի դեկավար v. Ենոբ Ղազարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1772/ՎԴ (գույքահարկը բռնագանձելու դիմումներով):

Էջ
109-112

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը կիրառելի է միայն հարկային օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգերով անցկացվող սուուումների արդյունում հայտնաբերված հարկային դրամականությունների նկատմամբ:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածով սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետությունում հարկերի տեսակները, որոնցից մեկն էլ գույքահարկն է: Գույքահարկի դրամային առկայությունը 1999-2002 թվականների ժամանակաշրջանի համար օրենքի ուժով դրամականության գոյացման ժամանակ դրամավոր էին հայտնաբերել հարկային տեսչությունը, իսկ հետագայում՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինը: Հետևաբար, սույն գործի փաստական հանգամանքների նկատմամբ կիրառելի է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը, որի ուժով 1999-2002 թվականների գույքահարկի համար Ե.Ղազարյանի մոտ հարկային դրամականություններ չէին կարող առաջանալ: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածի առաջին մասով նախատեսված դրույթը վերաբերում է հարկային դրամականություններ հայտնաբերելու բոլոր դեպքերին՝ առանց բացառության:

26. Հրանտ և Անի Համբարձումյանների օրինական ներկայացուցիչ Հասմիկ Համբարձումյան v. Ռուբիկ Համբարձումյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1816/Ա (սեփականության բաժինն առանձնացնելու դիմումներով):

Էջ
113-116

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ առողջադատության նախարարության կից ամբուլատոր դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի եզրակացությունը և դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտնող նոր երևան եկած հանգամանքներ են:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. ՀՀ վճարելի դասարանը նշված հանգամանքները զնահասում է որդես նոր երևան եկած հանգամանքներ, քանի որ դրանք

սույն գործի համար ունեն էական նշանակություն, և դրանք գործին մասնակցող անձին (սլյալ դեղմամբ բողբ բերող անձին) հայտնի չէին և հայտնի լինել չէին կարող օբյեկտիվ դասճանչելով (այդդիսի փաստերի կամ դրանց հաստատման հիմքերի ժամանակագրական առումով ավելի ուշ ի հայտ գալու դասճանչելով):

27. «Կարդինալ Ինքերնեյել» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ օդերտարիվ հեռախոսակալան վարչության Էրեբունու բաժին, ֆաղ. գործ թիվ 3-1827/ՏԳ (ակցն անվավեր ճանաչելու դահանջով): **Էջ 117-119**

Խնդիրը. Արդյո՞ք կազմակերպությունները և անհաս ձեռնարկատերերը դարձավոր են գրանցումներ կատարել առափող, սեղափոխվող ադրանքների գրանցման (հաշվառման) գրեբում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314-րդ որոշմամբ հաստատված «ՀՀ սարածում առափող կամ սրամադրվող կամ սեղափոխվող արտադրանքի, ադրանքների գրանցման (հաշվառման)» կարգի 2-րդ կետի համաձայն՝ կազմակերպությունները հաշվադասական հաշվառման, իսկ անհաս ձեռնարկատերերը՝ եկամուտների և դրանց հետ կադված ծախսերի հաշվառման գործող կարգին զուգընթաց շարժական (նյութական) զույք հանդիսացող արտադրանքի (ադրանքների) առաճման կամ սրամադրման, կամ սեղափոխման դեղմամբ դարձավոր են նշված կարգին համադասասխան վարել դրանց հաշվառումը՝ գրանցումներ կատարելով առափող, սեղափոխվող ադրանքների գրանցման (հաշվառման) գրեբում:

28. Երևանի ֆաղափադեսարան v. Ռոզա Աթենյան, երրորդ անձ Արսեն Չորյան ու ՀՀ կառավարությանն ադրնթեր անշարժ զույքի կադասերի դեղական կոմիտե, ֆաղ. գործ թիվ 3-1829/ՎԳ (Երևանի ֆաղափադեսի 21.04.2005 թվականի թիվ 843-Ա որոշման հիման վրա Ռոզա Աթենյանի հետ կնքված հողամասի վարձակալության դայամանագիրը վաղաժամկետ լուծելու, հողամասի վարձակալության և շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջներով): **Էջ 120-125**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ֆաղափադիական իրավունքները ճանաչված լինելու դայամաններում այդ իրավունքը ենթակա է դաշտանության՝ մինչև իրավունքի իսխսումը եղած դրությունը վերականգնելով:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ժամկետներում Ա.Չորյանի իրավունքները ֆաղափադեսի կողմից ճանաչված լինելու դայամաններում այդ ֆաղափադիական իրավունքը ենթակա է դաշտանության՝ մինչև իրավունքի իսխսումը եղած դրությունը վերականգնելով հնարավորություն սալով Ա.Չորյանին օգսվել իրավունքների այն ողջ ծավալից, որը նա ուներ «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի ուժով:

29. Օֆելյա Մովսեսյան v. Լևոն Համբարձումյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1830/ՎԳ (սեփականության իրավունքի իսխսումը վերացնելու դահանջով): **Էջ 126-130**

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակարանը կարող է օսարվել առանց նրա բնակչի գրավոր համաձայնության, եթե նման կարգ սահմանված է համայնքի ավազանու որոշմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վիճելի հասցեում ֆաղափադի Լ. Համբարձումյանի հաշվառման բնույթից ու սեսակից անկախ (մշական հաշվառում, ժամանակավոր հաշվառում, փաստացի բնակության կամ գնվելու վայրի մասին նշում և այլն) Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանը Շենգավիթ համայնքի ավազանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշման 2-րդ կետով սահմանված կարգով կարող էր օսարվել միայն այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող, լրիվ գործունակ անձանց (այդ թվում՝ Լ. Համբարձումյանի) գրավոր համաձայնությամբ: Հեսևաբար, վերը նշված բնակարանն Օ. Մովսիսյանին նվիրելու վերաբերյալ Շենգավիթի թաղադեղի 10.08.2005 թվականի որոշումը չի բխում համայնքի ավազանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշման 2-րդ կետի դահանջներից, ֆանի որ բնակարանն օսարվել է

առանց Լ.Համբարձումյանի գրավոր համաձայնության:

30.«Այրումի լեռնագործ» ԲԲԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Թումանյանի սարածային հարկային ռեսչություն, ֆադ. գործ թիվ 3-1847/ՏԳ (ակտն անվավեր ճանաչելու դեմ) **Էջ 131-134**

Խնդիրը. Ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի դայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելը արդյո՞ք նշանակում է զբաղվել նման գործունեությամբ առանց լիցենզիայի:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի դայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելը, իրավական առումով, հավասարազոր է առանց լիցենզիայի նման գործունեությամբ զբաղվելուն, այսինքն՝ հարկային ռեսչության կողմից ընկերության նկատմամբ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով նախատեսված տուգանքի կիրառումն իրավաչափ է:

31.Լևոն Առաքելյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Մաեսնցի հարկային ռեսչություն, ֆադ. գործ թիվ 3-1849/ՏԳ (ակտն անվավեր ճանաչելու դեմ) **Էջ 135-138**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ստուգումը կարող է իրականացվել ստուգման հանձնարարագրում չնշանակող դատարանային անձի կողմից:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Լ.Առաքելյանի մոտ հաստատված վճարների ելակետային սկզբների և ուղղիչ գործակիցների ձեռքարկի ստուգումն մասնակցել են ստուգում կատարելու մասին 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 հանձնարարագրում չնշանակող դատարանային անձինք, որոնք ստուգել են արձանագրությունը, այսինքն՝ ստուգումն իրականացվել է դրա համար դատարան լիցենզիայի չունեցող անձանց կողմից և կատարվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի դրույթների խախտմամբ:

32.Արամայիս Ներսիսյանի դիմումը, ֆադ. գործ թիվ 3-1862/Ա (հողամասի նկատմամբ վարձակալության դադարեցման գնահատական վավերացման և գույքի նկատմամբ իրավունքի դեմ) **Էջ 139-142**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանն իրավունք ունի վերականգնել նյութական իրավունքի նորմերով սահմանված ժամկետը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Նյութական իրավունքի նորմերով սահմանված ժամկետի վերականգնման հնարավորության բացակայության դեպքում այդ ժամկետի վերականգնումն անթույլատրելի է: Նյութական իրավունքի նորմերով սահմանված ժամկետների բացթողումը կարող է վերականգնվել միայն օրենքով նախատեսված դեպքերում:

26.10.2006 թվական

33.Ռազմիկ Կարադեյան v. ՀՀ Տնտեսական մրցակցության դատարանի **Էջ 143-150**
դեմական հանձնաժողով, ֆադ. գործ թիվ 3-1462/ՏԳ (տուգանքի բռնագանձելու դեմ):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովն իրավունք ունի որոշել ադրանֆային նշանի օգտագործման ասիմետրիկ նշանի իրավունքի հանգամանքի և փորձաքննություն նշանակելու անհրաժեշտության բացակայությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Հանձնաժողովը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարչության մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածով նախատեսված դատարանային դեմք է կատարել՝ օգտվելով նույն օրենքի 45-րդ հոդվածով նախատեսված իր իրավունքից (հայեցողական լիցենզիայից), նշանակելով փորձաքննություն, դարձնելով համար ադրանֆային նշանների՝ օգտագործման ասիմետրիկ նշան լիցենզիայի մոտ նման ադրանֆային նշանների համաձայնակցա օգտագործման հետևանքով հնարավոր օգտագործման անհրաժեշտության առկայությունը որոշելու, ինչպես նաև անհրաժեշտ այլ փաստական հանգամանքներ բացահայտելու համար:

Հանձնաժողովի՝ փորձաքննությունն նշանակելու հայեցողությունը (իրավունքը) սահմանափակված է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարձվում է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափար՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաժանության անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչդեռ նաև հետադարձ օրենքով կանխորոշված այլ նպատակներ:

34. Գրիգոր Զարգարյան v. Երևանի ֆաղափարեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1511/ՎԳ (Երևանի ֆաղափարեսի որոշումը մասնակի անվավեր ճանաչելու, շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու, հողի հարկի սարեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախադասվության իրավունքով կադաստրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով ղեկավար գրանցման ենթարկելու դրամանով հողամասը հայցվորին վարձակալությամբ սրամադրված ճանաչելու դաժանություն):

**Էջ
151-155**

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ դրույքության համաձայն Երևանի ֆաղափարեսի կողմից դիմելուց հետո 98-րդ օրը որոշում կայացնելը հանգեցրել է դիմողի շինությունը օրինական համարելուն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Համայնքի ղեկավարը (Երևան ֆաղափար՝ Երևանի ֆաղափարեսը), իսկ համայնքի վարչական սարածից դուրս՝ համադասասխան մարզդեսը 30 օրացուցային օրվա ընթացքում կայացնում է դիմումի մերժման կամ ինքնակամ կառուցված շենքի, շինության կամ ինքնակամ զբաղեցված հողամասի օրինականացման մասին որոշում: Սույն գործով Երևանի ֆաղափարեսի որոշումը կայացվել է հայցվորի կողմից դիմելուց հետո 98-րդ օրը: «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ դրույքության ուժով հայցվորի շինությունը համարվել է օրինական հայցվորի կողմից դիմելուց հետո 31-րդ օրացուցային օրը:

35. Ռոյանդ Ավետիսյան v. Երևանի ֆաղափարեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1621/ՎԳ (անհասկանալի բնակելի տուն կառուցելու նպատակով անհասույց սեփականության իրավունքով հողամաս հասկացնելուն դարձվորեցնելու դաժանություն):

**Էջ
156-162**

Խնդիրը. Արդյո՞ք կարող է հետադարձ ուժ սրվել իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց իրավունքները, ազատությունները սահմանափակող, դրանց իրականացման կարգը խստացնող, ինչդեռ նաև նրանց իրավական վիճակն այլ կերպ վաճառացնող իրավական ակտերին:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին» 28.02.2005 թվականին ընդունված (ՀՕ-76-Ն) Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նշված օրենքին հետադարձ ուժ չի սրվել. այն չի սարածվել մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա: Նշված օրենքի ուժով 6-րդ հոդվածում կատարված փոփոխությունը սահմանափակում է հայցվորի իրավունքները այն ամենի նկատմամբ, ինչը նա իրավունք ուներ ստանալու «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի (09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ) 6-րդ հոդվածի ուժով, մասնավորապես վերացել է երևանաբնակ բռնադատվածների՝ Երևան ֆաղափար բնակելի տան շինարարության նպատակով հողատարածք ստանալու իրավունքը: Հետևաբար, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով այդ նորմը չունի հետադարձ ուժ:

36. ՀՀ սնտեսական մրցակցության դաժանության ղեկավար հանձնաժողով v. «Վագրա» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1714/ՏԳ (500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և սեղեկավորություն ներկայացնելուն դարձվորելու դաժանություն):

**Էջ
163-167**

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովի որոշումները հասցեատիրոջը չհանձնելու հանգամանքը բացառում է դրանց ուժի մեջ մտնելը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Վարչական հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում այդ ակտի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրագրելուց հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակտով այլ բան նախատեսված չէ: Հանձնաժողովի՝ ուժի մեջ չմտնած որոշումները չեն կարող իրավական հետևանքներ առաջացնել, այսինքն՝ հիմք հանդիսանալ այդ որոշմամբ առաջադրված տուգանքը բռնագանձելու և նույն որոշմամբ լուծարված սեղեկավորությունը ներկայացնելուն դրանք համար:

37. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն **Էջ**
v. «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ, **168-174**
ֆաղ. գործ թիվ 3-1725/ՏԳ (անվճարունակ (սնանկ) ճանաչելու դիմում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք գործի համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանք չէ դրանք հանձնաժողովի որոշումներից հիման վրա դատարանի կողմից ներկայացված (դիմումներ) նրա կողմից այլ անձի գործարժեքի փոխանցելը, որով վերացել է դատարանի կողմից սնանկության հայտարարումը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ սնտեսական դատարանի վճռի կայացումից հետո, սակայն մինչև վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի միջև կնքվել է դատարանի կողմից իրավունքի գիջման դիմումագիր: 19.06.2006 թվականին բանկը նախարարությանը վճարել է գիջված դատարանի գինն ամբողջությամբ: Հետևաբար, դադարել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության նկատմամբ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի ունեցած դատարանի կողմից, ինչպես նաև վերացել են վերջինիս սնանկ ճանաչելու հիմքերը:

38. Արարատի մարզի Պարույր Սևակի գյուղական համայնք **Էջ**
v. «Մաֆա ֆրոթ» ՍՊԸ, **175-181**
ֆաղ. գործ թիվ 3-1785/ՏԳ, (գումար բռնագանձելու, վարձակալության դիմումագիրը վաղաժամկետ լուծելու դիմում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք վարձավճարների վճարած լինելու դիմումներում վարձակալության դիմումագրի վաղաժամկետ լուծման դեպքում ՀՀ սնտեսական դատարանը կարող է լուծել դիմումագիրը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Պատասխանողի փաստերը վերացած լինելու վերաբերյալ, անհիմն է, քանի որ սույն վեճի հիմքը վարձավճարի դատարանի չէ, այլ վարձավճարի վճարումը դիմումագրով նախատեսված ժամկետից երեք ամիս ուշացնելը, որիսի խախտման համար կողմերը դիմումագրի 20.1-րդ կետով նախատեսել են դատարանի կողմից սնանկության կողմից հայցվորի նկատմամբ դատարանի կողմից կասարելու և դիմումագրով սահմանված ժամկետի կեսանցով, ուսի դատարանի կողմից անդադարեցված կասարելու դեպքում օրենքով կամ դիմումագրով նախատեսված սանկցիայի կիրառումը դատարանին չի ազատում դատարանի կողմից բենեֆիցիար կասարելուց, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ դիմումագրով:

39. «Գարիգին» ՍՊԸ լուծարային հանձնաժողով **Էջ**
v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Արաբկիրի-1 **182-187**
հարկային տեսչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-1845/ՏԳ (անվավեր ճանաչելու և բյուջեի նկատմամբ դատարանի կողմից չունենալու վերաբերյալ սեղեկանքի սալուն դատարանի կողմից):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերության լուծարման գործընթացում զսնվելը առաջացնում է ընկերության դատարանի կողմից կասարելու օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դատարանի կողմից կասարելու և դատարանի կողմից սոցիալական ադախովագրության վճարների գծով առաջացող դատարանի կողմից:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Գարիգին» սահմանափակ դատարանի կողմից ընկերության լուծարման կամ գործունեության դադարեցման

մասին ղեկավարող գրանցամատյանում որևէ գրառում չի կատարվել, այսինքն՝ ընկերությունը թեև գտնվել է լուծարային գործընթացում, սակայն իրավաբանորեն համարվել է գոյություն ունեցող: Մասնից բխում է, որ ընկերության համար ծագում են, իսկ ընկերությունն իր հերթին դարձավոր է կատարել «Պարտադիր սոցիալական ադախովագրության վճարի մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դարձավորությունները, այդ թվում՝ հարկային և դարձավոր սոցիալական ադախովագրության վճարների գծով առաջացող դարձավորությունները:

40. Միսիանի ֆաղափառության v. Շահեն Սարգսյան, երրորդ անձինք ՀՀ ԿԱ ԼԳԿ ՊԿ Միսիանի ստորաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1920/ԿՊ (2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դատարանագիրը լուծելու, Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի դատարանագիրը, ինչպես նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

**Էջ
188-195**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անշարժ գույքի ղեկավարող գրանցման վկայականի անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ վեճը ենթակա է դատարանում քննության:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ գույքի նկատմամբ իրավունքները համարվում են գրանցված՝ գրանցման մատյանում գրանցելու դեպքում: Հետևաբար, վարչական ակտ է հանդիսանում անշարժ գույքի գրանցամատյանի գրանցումը (գրառումը): Սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին սեղեկություններ դարձնակող փաստաթուղթ և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անշարժ գույքի գրանցման մատյանի գրանցումը:

Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է ՀՀ ֆաղափառության օրենսգրքի 466-րդ հոդվածով պայմանագիրը լուծելու դեպքերի և կարգի մեկնաբանությանը և հայցային վստահության խնդիրներին:

41 ՀՀ սնտեսական մրցակցության դաշտայնության ղեկավարող հանձնաժողով v. Սերգեյ Դանիելյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2000/ՏԳ (500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և սեղեկավորություն ներկայացնելուն դարձավորելու դիմումներով):

**Էջ
196-200**

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովն ունի ծանուցման ձևերի ընտրության հնարավորություն (հայեցողություն), որոնցից մեկը՝ փոստի միջոցով դասվիրված նամակով ուղարկել է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ հանձնաժողովը ծանուցման ձևերի ընտրության հնարավորությունից (հայեցողություն)՝ փոստի միջոցով դասվիրված նամակով ուղարկելու դարձավորությունը նրա կողմից կատարված է: Միաժամանակ ծանուցման ձևերից որևէ մեկն ընտրելու հանձնաժողովի հայեցողությունը սահմանափակված է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարձավոր է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափառող՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաշտայնության անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչպես նաև հետադիմորեն օրենքով կանխորոշված այլ նպատակներ:

42 ՀՀ սնտեսական մրցակցության դաշտայնության ղեկավարող հանձնաժողով v. «Պիֆսել» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3- 2030/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դիմումներով):

**Էջ
201-206**

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովը, ուղարկելով ծանուցումն ընկերությանը, չի ադախովել «Տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մասին» ՀՀ օրենքի դիմումները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ծանուցման ձևերից որևէ մեկը ընտրելու հանձնաժողովի հայեցողությունը դեմ է նույնպիսի հետադարձի ադախովել անձին լսելու հնարավորությունը, ինչը հնարավորություն կսա վերջինիս լիարժեք իրականացնել իր իրավունքների դաժանությունը: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական մարմինները դարձվում են փոխադարձ օգնություն (փոխօգնություն) սրամարտել միմյանց: Նման իրավիճակում հանձնաժողովը դեմ է օգտվել իր այդ իրավունքից և փոխօգնության կարգով հայցել և ձեռն դասասխանողի գնվելու վայրի ճիշտ հասցեն:

43. ՀՀ Տնտեսական մրցակցության դաժանության դեմական հանձնաժողովը **Էջ 207-210**
v. «Օլթել» ՍՊԸ, Բաղ. գործ թիվ 3-2031/ՏԳ (500.000 ՀՀ դրամ սուզանքի գումար բռնագանձելու և սեղեկավորություն ներկայացնելուն դարձադրելու դաժանությունը):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովի չհրադարձվող որոշումներն ուժի մեջ են մտնում դրանք առձեռն կամ փոխի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելուն հաջողորդ օրվանից:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վարչական մարմնի կողմից օրենքով սահմանված կարգով իր դարձականությունների դաժան կասարման դայմաններում փոխի միջոցով դասասխանողի հասցեով ուղարկելը և հասցեատիրոջ հասցեում դրա սսանալը դեմ է դիտել որդես «Տնտեսական մրցակցության դաժանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված կարգով իրագրելու:

44. Արման Հովհաննիսյան v. Տիգրան Սամվելյան և Հասմիկ Սինանյան, Բաղ. գործ թիվ 3-2044/ՎԳ (գումարի բռնագանձման դաժանությունը): **Էջ 211-214**

Խնդիրը. Արդյո՞ք որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար դարձականությունը կարող է դարձականություններ սեղծել:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ Բաղաբացիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին դարբերության համաձայն՝ դարձականությունը դարձականություններ չի սեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար, մինչդեռ Հ.Սինանյանը գործարքի արդյունքում ձեռք է բերել որոշակի իրավունքներ, հեկաբար, իր մասով կրում է նաև այդ գործարքով ձեռք բերված բնակարանի դիմաց վճարելու դարձականությունը:

45. «Ութերդկ» ՍՊԸ v. ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալություն, Բաղ. գործ թիվ 3-2050/ՏԳ (ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության ադրանբային նեանի գրանցումը մեղծելու մասին 10.03.2006 թվականի որոշումն անվավեր ձանաչելու, «Ութերդկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության անվամբ «Armenia» ադրանբային նեանը՝ գարեջուր, հանբային և գազավորված ջրեր և այլ ոչ ալկոհոլային ըմդելիքներ և այլն ադրանբային դասում (դաս 32) գրանցելուն և համադասասխան վկայագիր սալուն ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալությանը դարձանրեցնելու դաժանությունը):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ադրանբային նեանը առաջացնում է արդեն իսկ գրանցված «Արմենիա» ադրանբային նեանի իմասային գագողություն, Բանի որ նեված երկու ադրանբային նեանները նույնական են ինչդեռ ձայնային, այսինքն՝ հնչյունային, այնդես էլ իմասային առումով դրանք դարգադես գրված են սարբեր լեզուներով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ադրանբային նեանները (նեանների արսափին սեղեկելով, նեանների միջև սիմեթիայի բացակայությամբ, դասկերների սեղեկով և բնույթով, հայսարկված նեանների գույների և երանգների գուզադրմամբ, համեմասվող նեաններում մոս դասկերների (սարբերի) միմյանց նկասմամբ դասավորվածությամբ) նույնական կամ շփոթության ասիձանի նման չեն, Բանի որ բացակայում է նեված ադրանբային նեաններն ընդհանուր սեղողական սդավորությամբ սդառողի կողմից շփոթելու հնարավորությունը:

46. «Լուսափայլ Բաղաբ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՀ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչություն, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն, ՀՀ ԿԱ նսիկանություն, Բաղ. գործ թիվ 3-2105/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դաժանությունը): **Էջ 220-224**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ղեկավար լիազոր մարմնում չգրանցված և իրավական ուժ չստացած վիճելի դայմանագիրը հայցվորի համար կարող է իրավունքներ առաջացնել:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ընթացակարգից դուրս կնքված ծառայությունների մատուցման դայմանագիրն իրավական ուժ չունի, քանի որ ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանության մարզային վարչությունը, հանդիսանալով ղեկավար հիմնարկ և իր ամբողջ ֆինանսավորումը ստանալով ՀՀ ղեկավար ընթացից, կնքել է դայմանագիր և ստանձնել նախահաշվով չնախատեսված դարձվորություն:

47.«Հայկադ» բանկ ՓԲԸ v. Շահեն Բաբայան, ֆաղ. գործ թիվ 2-2128/Ա **Էջ 225-229**

Խնդիրը. Գործում առկա ծանուցագրում միայն գործի համարը, ամիսամասաթիվը, դասասխանողի անունը և ազգանունը նշելը արդյո՞ք կարող է դիտարկվել որպես հիմք ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված դասական նիստի ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկանալու իրավունքն իրականացված համարելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը ղեկավար է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղագուցել գործին մասնակցող անձին (անձանց) դասական նիստի մասին տեղեկացնելու փաստը: Մինչդեռ ֆաղափարակալ գործում առկա ծանուցագիրը ստորագրված չէ ոչ ստացողի, ոչ հանձնողի կողմից, դրանում բացակայում է որևէ տեղեկություն ծանուցագրի ստացման կամ հանձնման մասին:

48.«Հելսինկյան ֆաղափարակալ ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» հասարակական կազմակերպություն v. ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով, ֆաղ. գործ թիվ 3-2134/ՎԳ (հանրաքվեի ժամանակ մասնակիցների ստորագրած ցուցակները ստանալու դիմումներով): **Էջ 230-234**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարձվորությունը ընտրողների ցուցակների մասշտիպային սահմանափակում սահմանում է միայն զինվորական մասերում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Օրենսդիրը՝ սահմանելով ընտրական ցուցակների մասշտիպային դիմումները, միաժամանակ արգելել է հրատարակել այն ցուցակները, որոնք փոփոխության արդյունքում ստորագրվել են ընտրողների կողմից:

Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է Սահմանադրության 27-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածով երաշխավորվող իրավունքներին, որոնք բացարձակ չեն և կարող են ենթարկվել պատճառաբանված սահմանափակումների:

49.Աոս Միլոզյան v. «Ամենետե» համատեղ ձեռնարկություն ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1775/ՎԳ (աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դարձվորության ամբողջ ժամանակահատվածի գումարը բռնագանձելու դիմումներով): **Էջ 235-239**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերությունում աշխատողի մասնագիտական դաստիարակությանը և որակավորմանը համադասասխան այլ աշխատանքի չլինելու աղագուցման դարձվորությունը դասարանում կրում է ընկերությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Մույն ֆաղափարակալ գործում բացակայում է համադասասխան աղագուցող (օրինակ՝ կազմակերպության աշխատողների ֆանակը և դասընթացների անվանումները սահմանող փաստաթղթերը) այն մասին, որ դասասխանող ընկերությունում առկա չէ հայցվորի մասնագիտական դաստիարակությանը և որակավորմանը համադասասխան այլ աշխատանք:

50.Անահիտ Ումրոյան v. Արարայի Հակոբյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1989/ՎԳ (դարձվորագիրն անվավեր ճանաչելու դիմումներով): **Էջ 240-244**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անվավեր է այն գործարքը, որն անձը ստիպված է եղել կնքելու ծանր հանցանքների բերումով (սրկացուցիչ դայմաններով):

ՀՀ վճարելի դատարանը որոշեց. Ինչդեռ դարձավ գործի նյութերով, դատարանը Անահիտ Ումրյանի կողմից կազմվել է ստիպարացիայի դատարաններով, և այն ենթակա է անվավեր ճանաչման ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 313-րդ հոդվածի ուժով:

51. Համազասպ Փոստանյան v. Երևանի ֆալսիֆիկատի դատարան, երրորդ անձինք **Էջ 245-252**
Շողիկ Քալաբյան, Արմինե Մետրոյան, ֆալ. գործ թիվ 3-2008/ՎԳ (ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ սարածֆում գործող հանրադատական և միջոցառման շահապատկան նորմերի խախտմամբ, այդ թվում՝ սխալ կիրառման կամ սխալ մեկնաբանման հետևանքով ընդունված վարչական ակտը հանգեցնում է դրա անվավերության:

ՀՀ վճարելի դատարանը որոշեց. ՀՀ սարածֆում գործող հանրադատական և միջոցառման նորմերի «Քաղաքացիություն. Քաղաքացի և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադրում» 2.07.01-89 ՄՆԻՊ-ի 6.23 կետի համաձայն՝ չի թույլատրվում չկարգավորվող խաչմերուկներում, սեսանելիությունն աղաժողովող հասկանքներում սեղաններ կրողներ: Երևանի ֆալսիֆիկատի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը հակասում է «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի և «Քաղաքացիություն. Քաղաքացի և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադրում» (2.07.01-89 ՄՆԻՊ) ՀՀ սարածֆում գործող հանրադատական և միջոցառման նորմի դիմումներին և հետևաբար ոչ իրավաչափ է: Նշված որոշումը խախտվում է դիմողի՝ Հայաստանի Հանրադատության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաշխավորված իրավունքներն ու ազատությունները:

52. Լուրիկ Զայան v. «Հայաստանի Էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ, ֆալ. գործ թիվ 3-2039/ՎԳ (վնասի հատուցում վճարելու և զբաղեցրած դաշտում վերականգնելու դիմումներով): **Էջ 253-259**

Խնդիրը. Արդյո՞ք համաձայնություն սալու վերաբերյալ առաջարկությունում ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետից սարբերվող ժամկետ նախատեսելու մասին դատարանը որևէ իրավաբանական ուժ ունի:

ՀՀ վճարելի դատարանը որոշեց. ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված է իմդերաժիվ ժամկետ և այն որևէ ձևով, մասնավորապես կողմերի համաձայնությամբ, չի կարող փոփոխվել: Հետևաբար, անկախ այն հանգամանքից, թե ինչդեռ ժամկետ է նշված դատարանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին առաջարկությունում, միևնույն է, նման համաձայնությունը կարող է ներկայացվել յոթ օրվա ընթացքում:

53. ՀՀ ԿԱ Մյասնիկյանի հարկային ծախսեր v. Ստեփան Պետրոսյան, ֆալ. գործ թիվ 3-2090/ՎԳ (ընդհանուր գույքում բաժնեմասը առանձնացնելու և բռնագանձում սարածելու դիմումներով): **Էջ 260-264**

Խնդիրը. Քաղաքացու գույքի բացակայության կամ անբավարարության հետևանքով դատարանի կողմից չբավարարված դիմումներով կատարողական թերթերը արդյո՞ք դատարանում են իրենց ուժը մինչև դրանց կատարումը:

ՀՀ վճարելի դատարանը որոշեց. «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և 41-րդ հոդվածի 3-րդ մասի վերլուծությունից բխում է, որ եթե կատարողական թերթը կատարման է ներկայացվել նույն օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասում նշված ժամկետի դատարանում, ապա նոր կատարման ներկայացնելու դատարանում 23-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետը չի կիրառվում: Մինչդեռ «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքը նոր կատարման ներկայացնելու իրավադատարեցող ժամկետ ընդհանրապես չի նախատեսել, հետևաբար կատարողական վարույթն ավարտելու կադրակցությամբ վերադարձված կատարողական թերթը կարող է կատարման ներկայացվել ցանկացած ժամանակ:

54. Հենրիկ Միմոնյան v. ՀՀ ֆաղափառության նախարարություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-2091/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դաժանանքով):	Էջ 265-269
Խնդիրը. Արդյո՞ք ներկայացուցիչը կարող է ներկայացվողի անունից գործարք կնքել անձամբ իր նկատմամբ:	
ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. սույն գործով առկա է դեռևս, երբ ներկայացուցիչը ներկայացվողի անունից գործարք է կնքել անձամբ իր նկատմամբ, ինչը ՀՀ ֆաղափառության օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 3-րդ կետի խախտում է:	
55. Ֆյորա Միֆայեյան, Դմիտրի Միմոնյան v. Արա Դույան, Արթուր Սարգսյան, Կարեն Արսևյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1628/ՎԳ (բնակարանի նվիրատվության, առուվաճառքի գործարքներն ու դրանց հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու և նախկին վիճակը վերականգնելու դաժանանքով):	Էջ 270-275
Խնդիրը. Կամավոր սրված և վավեր լիազորագրի հիման վրա կնքված առուվաճառքի դաժանագիրն արդյո՞ք կարող է համարվել հափեսակության արդյունքում կնքված գործարք:	
ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Քանի որ լիազորագիրը սրվել է, և բնակարանը վաճառվել է Ֆ.Միֆայեյանի գիտությամբ և կամով, նրա կամից դուրս գույք չի օտարվել և սիրադեմումից դուրս չի եկել: Ուստի վերագրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վիճելի բնակարանը Ֆ.Միֆայեյանի սիրադեմումից դուրս է եկել վերջինիս կամով:	
56. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. Համայակ Թության, ֆաղ. գործ թիվ 3-1710/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դաժանանքով):	Էջ 276-279
Խնդիրը. Արդյո՞ք «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական աղյուսակագրության վճարների արժեքները սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքը սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դարսադիր սոցիալական աղյուսակագրության վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դարսավորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա:	
ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական աղյուսակագրության վճարների արժեքները սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածով սահմանվել է, որ մինչև 2006 թվականի մայիսի 1-ը հարկային մարմին գործունեությունը դադարեցնելու (լուծարվելու) վերաբերյալ գրավոր դիմում ներկայացրած, ինչպես նաև 2006 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մայիսի 1-ը 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված դարսադիր սոցիալական աղյուսակագրության վճարների նվազագույն գումարների 30%-ը վճարած ձեռնարկատերերն ազատվում են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական աղյուսակագրության վճարների նվազագույն գումարների, ինչպես նաև դրանց նկատմամբ հաշվարկված և չվճարված տույժերի վճարումից, հետևաբար, սույն օրենքով նախատեսված արժեքները սարածվում են սույն գործով դատաստանող ձեռնարկատերի վրա:	
57. Գարուս Հովհաննիսյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1758/ՏԳ (հարկային ծեղանքի ակտի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարական ծառայություն զանգվածային հանձնաժողովի որոշումն անվավեր ճանաչելու դաժանանքով):	Էջ 280-282
Խնդիրը. Արդյո՞ք ադրանքի շահույթի փոխանցման գործընթացում ինքնին չի աղյուսակագրում այն հետագայում իրացնելու և շահույթ ստանալու միտումը, քանի որ դիմողը չի հիմնավորել, թե կոնկրետ ում և ինչ փոխանցմամբ է բաժանել ներմուծված ադրանքից:	
ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Սույն գործով ներմուծված ադրանքի շահույթ կամ փոխանցումը չի կարող ինքնին աղյուսակագրել ֆաղափառ կողմից այն անվերադարձ կերպով իրացնելու և շահույթ ստանալու նպատակը, ընդ որում, երբ վերջինիս կողմից անհասույց կերպով ադրանքի աղյուսակագրումը հաստատված է դատաստանողի կողմից	

կազմված սնուզման ակտով:

58. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. Արմեն Խոլդինյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1822/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դահանջով): **Էջ 283-285**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասական նիստը հետաձգելու վերաբերյալ միջնորդությունը դասարանի համար դարձադիմում հիմք է գործի ֆննդությունը հետաձգելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափարական դասավարտության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի հետաձգել գործի ֆննդությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղագույցներ ներկայացնելու անհրաժեշտությամբ: Այս հիմքով դասարանի կողմից գործի ֆննդությունը հետաձգելը դասարանի իրավունքն է և ոչ դարձադիմում, և դասարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագործությամբ՝ ելնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից:

59. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Սոլանդարյանի հարկային ծեսություն v. «Ինֆո սաֆուի» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1823/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դահանջով): **Էջ 286-290**

Խնդիրը. Արդյո՞ք սնուզման ակտում, ծանոթանալուց հետո, առարկությունների մասին նշումի բացակայությունը, այդ ակտը դասարանում գնահատվում է որդես խախտման փաստի մասին առարկությունների բացակայություն:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. սնուզման ակտը սնուզմամբ հայտնաբերված «իրավախախտման կամ թերության» առարկության վերաբերյալ արձանագրություն է, որն ամրագրում (ֆիքսում) է իրավախախտման փաստը և այն հաստատող աղագույցները: Սույն գործի նյութերից երևում է, որ դասարանողի սֆորտն Արսակ Աբգարյանը, ծանոթանալով ակտի բովանդակությանը (ստորագրելով ակտը), նշել է, որ ակտի վերաբերյալ առարկություններ չունի: Այսինքն՝ խախտման փաստն ամրագրող աղագույցի դեմ դասարանողը չի առարկել և չի էլ վիճարկել այն:

60. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. «Փրինթինֆո» համաստեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1824/ՏԳ (ակտն անվավեր ճանաչելու, հաշիվներն աղաստեղծելու և առգրավված գույքը վերադարձնելու դահանջներով): **Էջ 291-295**

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնարարագրում նշված սնուզման ժամանակաբաժանի հաստատում է սնուզման արդյունքում հայտնաբերված խախտումը այդ ժամանակաբաժանում կատարելու փաստը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Այն, որ սնուզումն ընդգրկել է մինչև 2006 թվականի առաջին եռամսյակն ընկած ժամանակահատվածը, նշանակում է, որ խախտումները տեղի են ունեցել 2006 թվականի առաջին եռամսյակում, անհիմն է, քանի որ դրանք հիմնված են միայն բողոք բերած անձի ենթադրությունների վրա: Տեսականորեն խախտումը կարող էր տեղի ունեցած լինել որևէ սնուզման ժամանակահատվածի որևէ փուլում:

61. Անդրանիկ Ղուկասյան v. «ԱրմենՏել» համաստեղ ձեռնարկություն ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1880/ՎԳ (աշխատանքից ազատելու հրամանն անվավեր ճանաչելու, աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դարձադիմում գումարը վճարելու դահանջներով): **Էջ 296-300**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի խախտում է ընկերությունում ազատ աշխատանքի չլինելու դեղմում, նշված հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ դարձադիմումի համաձայն, գործատուի մոտ համադասարանական հնարավորությունների բացակայության դեղմում դայմանագիրը առանց աշխատողին այլ աշխատանքի առաջարկելու լուծելը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ արձարության ծավալների, սնտեսական, տեխնոլոգիական և աշխատանքի կազմակերպման դայմանների փոփոխման, ինչդես նաև արձարական անհրաժեշտությամբ դայմանավորված աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեղմում գործատուն աշխատանքային դայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական

դասրասվածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխսան այլ աշխատանք, իսկ աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից: Մինչդեռ գործի նյութերով հիմնավորված է այն փաստը, որ հայցվորին աշխատանքից ազատելիս դասասխսանող ընկերությունում եղել են թափուր աշխատատեղեր, սակայն հայցվորին նրա մասնագիտական դասրասվածությանը, որակավորմանը համադասասխսան այլ աշխատանք չի առաջարկվել:

62.«Փափուկ կահույք» ԲԲԸ v. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային **Էջ**
դեռական ծառայություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-1686/ՏԳ (ակնն անվավեր ճանաչելու **301-304**
դրահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք աշխատողներին դարատորդի համար գործատուի կողմից վճարման ենթակա գումարները Ընկերության հարկային հաշվետվություններում չարտացոլելը ազատում է նրան այդ գումարի հեռանակով վճարման ենթակա սոցիալական ադահովագրության վճարներից և սուգանքից:

ՀՀ վճարքել դասարանը որոշեղ. Ընկերությունը ունենալով դարսականություն հաշվարկելու նշված դարսավորությունը, այն չի կատարել՝ չի արտացոլել համադասասխսան ժամանակաշրջանի հաշվետվություններում, այսինքն՝ թափցրել է սոցիալական վճարների օբյեկտը, իսկ «Պարտադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ սոցիալական վճարների օբյեկտը թափցրելու կամ այն դրակա սույց սալու դեղումն ադահովադրից սույն օրենքով սահմանված կարգով գանձվում է թափցրած կամ դրակա սույց սված սոցիալական վճարների օբյեկտի նկատմամբ հաշվարկված սոցիալական վճարների գումարը, ինչդեռ նաև սուգանք այդ գումարի 50 տոկոսի չափով:

63.Սահակ Համբարձումյանի դիմումը, ֆաղ. գործ թիվ 3-1729/Ա **Էջ**
(սեփականության իրավունքով գույքի սիրադեսման փաստը հաստատելու դրահանջով): **305-308**

Խնդիրը. Արդյո՞ք առուվաճառքի դայմանագրով գնված գույքը վեճի առարկա հադիսանալու դեղումն դասարանը, գույքը սիրադեստելու փաստը հաստատելով, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադասրի դեռական կոմիտեի իրավունքների և դարսականությունների վեռաբերյալ վճիռ է կայացնում:

ՀՀ վճարքել դասարանը որոշեղ. Առուվաճառքի դայմանագրով գնված գույքը սեփականության իրավունքով դեռությանը չի դրականում, հեռաբար սույն գործը դեռության գույքային շահերի հեռ որևէ առնչություն չունի, ուստի դասարանի կողմից գործին մասնակից չդարձված անձի իրավունքների և դարսականությունների վեռաբերյալ վճիռ կայացնելու մասին վճարքել բողոքի դարսձառաբանությունն անհիմն է:

64.Երեն Հարությունյան v. Գագիկ Հարությունյան, Եղեգնաձորի սարածփային **Էջ**
նոսար Սոնա Պողոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1629/ՎԳ (ըս օրենքի ժառանգությունն **309-314**
ընդունած ժառանգ համարելու դիմումի մեռծումն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վարելու դրահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացումն նոսարին դիմում չներկայացնելը և չսիրադեստելը հանգեցնում է ժառանգությունը չընդունելուն:

ՀՀ վճարքել դասարանը որոշեղ. ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կեռերով սահմանված է, որ ժառանգությունը ձեռք բերելու համար ժառանգը դեռ է այն ընդունի: Մինչդեռ Երեն Հարությունյանը ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածով սահմանված ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացումն չի ընդունել ժառանգությունը, ժամանակին միջոցներ չի ձեռնարկել Եղեգնաձորի Արտենյան փողոցի 5-րդ շենքի թիվ 19 բնակարանը Գագիկ Հարությունյանի սիրադեստմից դրաշտանելու համար:

65.ՀՊԾ բանկերի և վարկային կազմակերդությունների ՀՏ v. Տիգրան **Էջ**
Անոնյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1711/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դրահանջով): **315-318**

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Անհաս ձեռնարկատեռերի համար եկամտահարկի և դարտադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների արտնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ

օրենքի դրույթները սարածվում են նաև այլ հարկատեսակների գծով դարսավորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների արճոնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքը մասնավորեցնում է այն հարկատեսակները, որոնց վրա սարածվում են օրենքով նշված արճոնությունները, և ամրագրում է, որ այն սարածվում է միայն այդ հարկատեսակների գծով նվազագույն գումարների վճարման հետ կադված դարսավորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա: Նշված օրենքը որևէ ձևով չի սահմանափակում դրա կիրառումը միաժամանակ այլ հարկատեսակների գծով դարսավորություն ունեցող անձանց վրա: Մույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա նշված օրենքով սահմանված արճոնությունը սարածվում է նաև անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անճոնյանի նկատմամբ:

66.Ռաֆիկ Մուրադյան *v.* ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆադ. գործ թիվ 3-1897/ՏԴ (ակտը և որոշումն անվավեր ձանաչելու դախանջով):

**Էջ
319-322**

Խնդիրը. Արդյո՞ք կարող է «Պարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն սոցիալական վճարների վճարման դարսավորությունը չկատարելու համար անհաս ձեռնարկատիրոջն առաջադրվել դարսավորություն, այդ ժամանակաերջանի համար արճոնություն սահմանված լինելու դեղում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների արճոնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքով սահմանված արճոնություններից օգսվող անհաս ձեռնարկատերերն արճոնությանը վերաբերող հաշվետու ժամանակաերջանների ընթացում դարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների և հարկային օրենսդրությունների դախանջներ խախտելու համար չեն ենթարկվում դատասխանասվության: 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 սուղաման ակտը հակասում է «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների արճոնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի դախանջներին և խախտում է այդ օրենքով սահմանված արճոնություններից օգսվելու անհաս ձեռնարկատեր Ռաֆիկ Մուրադյանի իրավունքը:

67.ՀՀ ԿԱ դեսական գույքի կառավարման վարչություն *v.* «Էդգար-Էդվարդ Ֆիրմա» ՍՊԸ և Արսեն Շախինյան, ֆադ. գործ թիվ 3-2012/ՏԴ (գումար բռնագանձելու դախանջով):

**Էջ
323-326**

Խնդիրը. Արդյո՞ք համադարսության կարգով կարող է բռնագանձվել գումար դայմանագրի կողմ չհանդիսացող գույքի նոր սեփականասիրոջից:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆադաբադիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դարսավորությունը դարսականություններ չի ստեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար: Տվյալ դեղում վիճելի օբյեկտը ձեռք բերելիս դատասխանող Արսեն Շախինյանը որևէ կերդ չի դարձել վարչության և ընկերության միջև 03.03.1999 թվականին կնքված դայմանագրի մասնակից, նրան չեն փոխանցվել ընկերության այդ դայմանագրով սահմանված սարաժամկետ վճարումների գծով դարսավորություններ: Հետևաբար, Արսեն Շախինյանը վարչության հանդեղ ընկերության դարսավորությունների համար դատասխանասու չէ, իսկ վարչությունն Արսեն Շախինյանի նկատմամբ դախանջի իրավունք ձեռք չի բերել:

68.«Ակցեռն» ՍՊԸ *v.* «Ռիելթորների և Գնասասողների Ագգային Ասոցիացիա» իրավաբանական անձանց միություն, գործին մասնակից չդարձած «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաբայան և որդիներ» ՍՊ ընկերություններ, ֆադ. գործ թիվ 3-2022/ՏԴ (մինչև իրավունքների խախտումը եղած դրությունը վերականգնելու և իրավունքները խախտող կամ դրանց խախտման վսանգ ստեղծող գործողությունները կանխելու դախանջներով):

**Էջ
327-333**

Խնդիրը. Արդյո՞ք կարող է գործին մասնակից չհանդիսացած անձը վճարել բողոք բերել նոր երևան եկած հանգամանքների հիմքով:

ՀՀ վճարելի դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափաստական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի բովանդակությունից հետևում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներ կարող են ներկայացնել միայն գործին մասնակից դարձած անձինք, այդ հանգամանքները դեռ է անհայտ եղած լինեն գործին մասնակցող անձանց, կամ հայտնի լինեն, սակայն դրանց ներկայացումը դատարան անհնար եղած լինի և սվյալ հանգամանքները գործի համար դեռ է ունենան էական նշանակություն: Տվյալ դեղով բողոք բերած անձ են հանդիսանում նաև դատավարությանը մասնակից չդարձված անձինք:

17.11.2006 թվական

69.«Արդիմդեմ» ՍՊԸ v. «ԱրմենՏել» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1894/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դահանջով):

**Էջ
334-338**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը գործով առաջին դասական նիսը կարող է նշանակել հայցադիմումը դատասխանողի կողմից ստանալու օրվան հաջորդող 9-րդ օրը և դատասխանողի բացակայությամբ գործի ֆինության արդյունքում վճիռ կայացնել:

ՀՀ վճարելի դատարանը որոշեց. դատարանը դատարար է դատավարությունը կազմակերպել այնպես, որդեպի աղանակովի դատասխանողի հայցադիմումի վերաբերյալ գրավոր դատասխան ներկայացնելու իր իրավունքի իրականացումը: Դատարանը դատարար է դատական նիսը նշանակել ոչ ռոս, ֆան երկարաթյա ժամկետի լրանալը:

70.«Կոսայֆ-մամուլ» դուսր ՓԲԸ սնանկության գործով կառավարիչ Ժիրայր Արաբյան v. Կոսայֆի մարզդեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2350/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դահանջով):

**Էջ
339-342**

Խնդիրը. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությանը մասնակից չդարձնելով դատարանի կողմից ֆաղափաստական գործի ֆինությունը դատարանը արդյո՞ք չի խախտել ՀՀ ֆաղափաստական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետը, որի խախտումը հանգեցնում է դատական ակտի բեկանման:

ՀՀ վճարելի դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կանոնադրության 8-րդ կետի ժղ) ենթակետի համաձայն՝ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունն իր նդատակների և խնդիրների իրականացման համար օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դայմանագրային դատարարությունների չկատարման կամ ոչ դատարար կատարման հիմքով գումարի բռնագանձման դահանջով նախարարության, այլ դատական հիմնարկների դեմ հայցերով դատարանում դեռ է ներգրավվի որդես դատասխանող կամ երրող անձ և դատարանի դատության գոյֆային ռահերը: Այսինքն՝ ՀՀ կառավարությունը սվյալ ակտով սահմանել է որոսակի դատարարություն ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության համար, որը դատարար է նրա, դատական այլ մարմինների, դատական հիմնարկների համար, սակայն դատարար չէ դատարան դիմող անձանց համար, ինչդես նաև չի ստեղծում դատարանի համար դատարարական օրենքով չնախատեսված դատարարություն:

71.Ժիրայի մարզդեսարան v. Եվգինե Հակոբյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2176/ՎԳ (դատարանում անձի որոսումն անվավեր ճանաչելու դահանջով):

**Էջ
343-346**

Խնդիրը. Դատարանի սված դատարարանումը կարող է բնակարան հասկացնելու մասին որոսումն անվավեր ճանաչելու հիմք հանդիսանալ:

ՀՀ վճարելի դատարանը որոշեց. բողոք բերած անձը դահանջի իրավունք ունի դատական մարմնի նկատմամբ, որը չի կարող անդրադառնալ Ս.Սարգսյանի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ երաժխավորված ու ՀՀ օրենքներով դատարարվող իրավունքներին:

72. Աղավնի Հարությունյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Նոր-Մարտ հարկային ծախսերի, **Էջ**
ֆաղ. գործ թիվ 3-2178/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դաժանանքով): **347-350**

Խնդիրը Արդյո՞ք հսկիչ դրամարկային մեքենան հաշվառումից հանելու վերաբերյալ դիմումը չի կարող առաջացնել դեղատեսակի գործունեության դադարեցում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Հարկային ծախսերից հանելու մասին ընդհանուր, անհատ ձեռնարկատեր Ա. Հարությունյանին սրված թիվ Ա-XX-000099 լիցենզիայի գործողության դադարեցման համար հիմք չեն կարող հանդիսանալ, քանի որ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքը նախատեսում է լիցենզիայի գործողության դադարեցման հասույք ընթացակարգ: Մասնավորապես, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողությունը կարող է դադարեցվել լիցենզավորված անձի դիմումի համաձայն, իսկ նույն հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված է, որ նշված դիմումները լիցենզավորող մարմնում քննարկվում են այն սահմանում օրվանից՝ 15 օրվա ժամկետում: Մինչդեռ դեղատեսակի գործունեության լիցենզավորող մարմին է հանդիսանում ՀՀ առողջապահության նախարարությունը, որին անհատ ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանը չի դիմել լիցենզիայի գործողությունը դադարեցնելու մասին դիմումով:

73. «Ոստանիկ Հայրենյաց» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ մաքսային ՊԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1702/ՏԳ (բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու և որոշումը վերացնելու դաժանանքներով): **Էջ**
351-355

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ մաքսային օրենսգրքով սահմանված կարգով դասասխանացվածություն է առաջացնում ադրանքների և սրանադրային միջոցների հայտարարագրման մեջ ադրանքների ծագման երկիրը հայտարարատուի կողմից սխալ նշելը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ադրանքները հայտարարագրման է ներկայացնում հայտարարատուի կողմից լիազորված անձը կամ հայտարարատու (անհատ ձեռնարկի դեղատեսակ)՝ բեռնային մաքսային հայտարարագրի լրացման համար անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերի հետ միասին: Սույն գործով «Ոստանիկ Հայրենյաց» ՍՊԸ-ի լիազորված անձը հանդիսանալով հայտարարագրման ներկայացնող սուբյեկտ, կազմել է հայտարարագիրը, այն վավերացրել իր ստորագրությամբ և ՍՊԸ-ի կնիքով, հետևաբար դասասխանացում է իր կողմից ներկայացված շեղելությունների իսկության և արժանահավաստության համար:

74. Նարինե, Վանո Աղայանների v. Մամվել և Կարեն Ստեփանյաններ, ֆաղաբացիական գործ թիվ 3-2310/ՎԳ (առուծախի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դաժանանքով): **Էջ**
356-357

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանի կողմից գործի վարույթը կարող է կասեցվել հարցում կատարելու հիմքով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Գործի վարույթը կասեցնելու դեղատեսակ սահմանված են ՀՀ ֆաղաբացիական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ և 106-րդ հոդվածներով, որոնց շարժում դատարանի կողմից հարցում կատարելու հիմքով ֆաղաբացիական գործի վարույթի կասեցման հնարավորություն նախատեսված չէ:

75. Գագիկ Սարգսյան v. «Հայկական ավիատրանս» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2269/Ա (գումար բռնագանձելու դաժանանքով): **Էջ**
358-361

Խնդիրը. Դատարանը, չադրախուսելով դասասխանողի իրական մասնակցությունը գործի քննությանը, արդյո՞ք չի խախտել ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ արդար դատաքննության իրավունքը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածը ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց՝ դատական նիստի օրվա, ժամի և վայրի մասին իրազեկելու կադրակցությամբ դատարանի ակտիվ

գործողություններ, որոնք մեծ է իրականացվելու նույն հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից ծանուցումը մեծ է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղյացուցել գործին մասնակցող անձին դասական նիստի մասին տեղեկացնելու փաստը: Սույն ֆաղափացիական գործով դասասխանողը դասաժամ ձևով չի ծանուցվել դասական նիստի օրվա և ժամի մասին: Գործում առկա չէ դասասխանողին գործի ֆինության ժամի և վայրի մասին դասաժամ ծանուցելու փաստը հաստատող որևէ աղյացույց:

76.«Պասրոն» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2113/ՏԳ (usուզման ակննակն անվավեր ճանաչելու դատարանի): **Էջ 362-365**

Խնդիրը. Արդյո՞ք լուծարային usուզում իրականացնելու և ՀՀ դատական ռեզիստի Արաբկիրի լուծարային բաժին ներկայացնելու համար համադասասխան տեղեկանք սալու մասին ՀՊԾ-ին ներկայացված դիմումը խնդրանքով դիմում ներկայացնելը իրավունք է սրամադրում Ընկերությանը օրենքի հիման վրա առաջացած դարավորությունները չկատարելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Գործի փաստերի ուսումնասիրությունը ցույց է սալիս, որ «Պասրոն» սահմանափակ դասասխանասվությամբ Ընկերության լուծարման կամ գործունեության դադարեցման մասին դատական գրանցամատյանում որևէ գրառում չի կատարվել, այսինքն՝ Ընկերությունը իրավաբանորեն համարվել է գոյություն ունեցող: Մրանից բխում է, որ ընկերության համար ծագում են սոցիալական վճարի դարավորություններ: Ընկերությունն իր հերթին դարավոր է կատարել օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դարավորությունները, այդ թվում՝ հարկային և դարադիր սոցիալական ադադովագրության վճարների գծով առաջացող դարավորությունները: Հետևաբար, հարկային տեսչության կողմից նվազագույն սոցիալական վճարի հաշվարկում սույն գործով բխում է օրենքի դատարանից:

77.«Իզի Usars» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2238/ՏԳ (անվավեր ճանաչելու դատարանի): **Էջ 366-371**

Խնդիրը. Կարող է արդյո՞ք վարչական ակտի անվավերության հիմք հանդիսանալ այդ ակտի ուս սատումը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վարչական ակտի ուս ուժի մեջ մտնելով՝ չի խախտվում անձի որևէ տաշխարհված իրավունք, ֆանի որ այդ ակտով սահմանված, փոփոխված, վերացված կամ ճանաչված իրավունքների և դարականությունների ծագման հիմք է հանդիսանում վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը: Այդ դատից սկսած է՝ առաջանում է անձի՝ օրենքով տաշխարհված իրավական դատարանության միջոցներից օգտվելու իրավական հնարավորությունը: ՀՀ վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքի այս հիմքում հիշատակված խախտումն (վարչական ակտի ուս սատում) իր էությանը չի համադասասխանում ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համակցությամբ որդես վարչական ակտի անվավերության հիմք բնութագրվող խախտմանը և հետևաբար չի կարող հիմք հանդիսանալ նման ճանաչման համար:

Միատանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանն սնդրադարձել է ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի մեկնաբանությունը:

78.«Արակ Մանուկյան» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2240/ՏԳ (գումար բնագանձելու դատարանի): **Էջ 372-376**

Խնդիրը. Արդյո՞ք լիցենզիայի գործողության կատեցման դեմքում դատական տուրի վճարման դարավորությունը դադարում է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Լիցենզիան ուժը կորցած է ճանաչվում այն դեմքում, երբ դադարեցվում է, այլ ոչ թե կատեցվում է դրա գործողությունը: Հետևաբար, նույնիսկ լիցենզիայի գործողության կատեցման դեմքում անգամ Ընկերությունը դարավոր էր կատարել դրանց համար սահմանված տարեկան դատական տուրի վճարման դարավորությունը:

30.11.2006 թվական

79. Ձափաղ Ձափարի v. ՀՀ ԿԱ մաֆային ՊԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2133/ՏԳ **Էջ 377-384**
(վարչական տույժ նշանակելու և որոշումը վերացնելու դիմումներով):

Խնդիրը. Մաֆային կոմիտեի կողմից վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին որոշման կայացմանը վարչական դատաստանության ենթարկվողը ներկա չի գտնվել, արդյո՞ք անվավեր է վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին որոշումը այն դեպքում, երբ անձը օրենքով սահմանված կարգով տեղեկացվել է մաֆային կանոնների խախտման մասին արձանագրությանը և դրա վերաբերյալ սվել է բացատրություններ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին գործով աղացույցները ձեռք են բերվել օրենքով սահմանված կարգով, և չի խախտվել ակտիվ վիճարկելու անձի իրավունքը, ուստի ՀՀ վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին որոշման կայացմանը Ձ. Ձափարին մասնակից չի դարձվել, այնուամենայնիվ այս խախտումն իր էությանը չի համադատաստանում ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համակցությամբ որդես վարչական ակտի անվավերության հիմք բնութագրվող խախտմանը և հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն, սույն գործով վիճարկվող որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք չի կարող հանդիսանալ:

80. ՀՀ Կենտրոնական բանկ v. «Արսաբաշի սրկոսաժի գալանտերեայի ԱՄ-ի գլխամասային ֆաբրիկա» ԲԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2184/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դիմումներով): **Էջ 385-389**

Խնդիրը. Արդյո՞ք Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածով նախատեսված եռամսյա ժամկետի հաշվարկը դադարեցվում է, և սկսում են գործել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի կանոնները այն դեպքում, երբ վարչական մարմինը հայցադիմում է ներկայացնում նույն հոդվածով նախատեսված եռամսյա ժամկետում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածով սահմանված՝ վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումների կատարման վաղեմության երեք ամսվա ժամկետի վաղեմությունը ընդհանում է այդ ժամկետում դեռևս մարմնի կողմից դատարան դիմելը:

Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի կիրառման առանձնահատկություններին:

81. «Սևաբերդ» ՍՊԸ, v. Երևանի ֆաղաֆաղեարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2246/ՏԳ (կադաստրային արժեքի վճարմանը սեփականության իրավունքը ճանաչելու դիմումներով): **Էջ 390-395**

Խնդիրը. Ո՞ր փաստաթուղթ է հանդիսանում հողամասի չափերի վերաբերյալ թույլատրելի աղացույց:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Սույն գործով Ընկերության իրավունքները հաստատող հողամասի չափերի վերաբերյալ միակ թույլատրելի աղացույցը, ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով, հանդիսանում է վիճելի հողամասի հասակագիծը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է նաև ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 130-րդ հոդվածին, որը չի սահմանում դատավարության մասնակցի որևէ պարտավորություն, այդ թվում պահանջը հիմնավորող իրավական նորմերի հիշատակման պարտականությունը: Վերոնշյալ հոդվածի երրորդ մասը վերաբերում է միայն դատարանին և սահմանում է դատական ակտին ներկայացվող առանձին պահանջներ:

82.Արիենիկ Ոսկանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2125/Ա (իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման լուսանկարով): **Էջ 396-398**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձած Երևանի ֆաղաֆաղետի, ինչդեռ նաև ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ի իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Հողամասը ֆաղաֆաղու սեփականության ներքո գտնվելու դրամաներում անհիմն է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված դատարանական իրավունքի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի դատաճառաբանությունը, քանի որ սույն գործի փաստերից ելնելով՝ դատարանը Երևանի ֆաղաֆաղետի և կադաստրի իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ վճիռ չի կայացրել:

83.Լիլիթ Գրիգորյան v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանում, ֆաղ. գործ թիվ 3-2048/ՎԳ (դեռական մարմնի գործողությունը (անգործությունը) վիճարկելու լուսանկարով): **Էջ 399-405**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ կետի համաձայն չի կարող օտարվել անձին օգագործման իրավունքով դատարանող և անձի սեփականության իրավունքով գրանցված շինությունով ծանրաբեռնված հողամասը այն դեպքում, երբ հողամասն ընդգրկված չէ ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի սահմանափակումների ցանկում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ վեճի առարկա հանդիսացող հողամասը դիմումատուին է հանձնվել բնակելի սան կառուցման նպատակով, իսկ դրա վրա կառուցված շինությունն արդեն իսկ հանդիսանում էր դիմումատուի սեփականությունը, այսինքն՝ հողամասի նպատակային օգագործումը, ինչդեռ նաև այդ շինության՝ ֆաղաֆաղիական փաստաթղթերին համադաստատման կառուցված լինելը կասկածի առիթ չի կարող դրվել: Բացի այդ, սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Լիլիթ Գրիգորյանի սեփականությունը ստացել է դեռական գրանցում, որի համար հիմք է հանդիսացել «Ինֆնական կառուցված շինությունների, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի հիման վրա Լ.Գրիգորյանի շինությունն օրինական ճանաչելու մասին Երևանի ֆաղաֆաղետի կայացրած որոշումը:

Նման փաստերի առկայությունն ինքնին բացառում է սույն իրավահարաբերության նկատմամբ ՀՀ հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ մասի կիրառումը:

84.Սամվել Չախարյան v. Չոյա Չախարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2300 /ՎԳ (ալիմենսի չափը փոփոխելու լուսանկարով): **Էջ 406-409**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանն ալիմենսի չափը սահմանելիս վստահի սակ չի դրել բողոք բերած անձի և նրա ընտանիքի անդամների և գոյատևելու իրավունքը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս դատարանը հաշվի չի առել դատաստանողի գույքային ու ընտանեկան դրությունը և ուժադրության արժանի օտարը, մասնավորապես այն, որ դատաստանողը մեծական աշխատանքի չունի, 2003 թվականին կազմել է նոր ընտանիք, վերջին ամսանությունից ունի երկու մանկահասակ երեխա, ինքը և կինը հաշվառումներ են, ինչը հանգեցրել է ՀՀ Սահմանադրության 34-րդ հոդվածի խախտման, համաձայն որի՝ յուրաքանչյուր ով ունի իր և իր ընտանիքի համար բավարար կենսամակարդակի իրավունք:

85.Մառլեն Հակոբյան v. Ալինա Ավետիսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2305/ՎԳ (գույքն առանձնացնելու լուսանկարով): **Էջ 410-413**

Խնդիրը. Ո՞ր դեպքում դատարանը կարող է հարգելի ճանաչել ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու դատաճառները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Դատարանը կարող է հարգելի ճանաչել ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու դատաճառները միայն այն դեպքում, երբ ժառանգը կաղաքացի, որ չգիտեր և դատարանը չէր իմանալ ժառանգության բացման

մասին, այսինքն՝ ժառանգատի մահվան մասին և այն լուրջանով, որ իմանալուց հետո վեց ամսվա ընթացքում դիմել է դատարան: Վերաքննիչ դատարանն առանց որևէ դատաճառաբանության հարգելի է ճանաչել Ա.Ավետիսյանի կողմից ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողումը՝ խախտելով ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածը:

86.Ռ.Տեր-Վարդանյան v. ՀՀ գլխավոր դատախազություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-2316/ՎԴ (դատեցնասար անձի գործողությունները վիճարկելու դիմումով):

Էջ
414-418

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածը կարող է սահմանափակել «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածով սահմանված փաստաբանի իրավունքները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Համադատաստիան միջնորդությամբ դատարան դիմելը գործին մասնակցող անձի (կամ նրա ներկայացուցչի) իրավունքն է, այլ ոչ թե դատարանությունը, և նման միջնորդությունը կարող է ներկայացվել միայն ֆաղաֆագիական գործով վարույթի ընթացքում: «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով ամրագրված իրավունքի իրականացումը չի կարող կախվածության մեջ դրվել ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածից. այդ իրավունքները կարող են իրականացվել ինչդեռ միաժամանակ, այնպես էլ ինքնուրույն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը միաժամանակ արշանագրել է, որ փաստաբանը պետական և սեղական ինֆրակառավարման մարմիններից կամ կազմակերպություններից կարող է փաստաթղթեր պահանջել և ստանալ ոչ միայն կոնկրետ գործով որպես ներկայացուցիչ կամ պաշտպան հանդես գալու ժամանակ, այլ նաև օրենքով չարգելված ցանկացած այլ ձևով իրավաբանական օգնություն ցույց տալու ընթացքում:

87.«Ազրոկոողաջակցություն» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Սդանդարտայն-1 հարկային տեսչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-2325/ՏԴ (անվավեր ճանաչելու դիմումով):

Էջ
419-424

Խնդիրը. Արդյո՞ք գործարքի համար սովորականի համեմատ իրական արժեքից էականորեն ցածր գին կիրառելու դեղում, հարկման օբյեկտ է համարվում գործարքի իրական արժեքը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ադրանքների մասակարարում չի համարվում միայն ֆիզիկական անձանց անձնական գույքի օտարումը: Նշված նորմը բացառություն է ընդհանուր կանոնից, հետևաբար, կիրառելով բացառման մեթոդը, ՀՀ վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ «մասակարարում» եզրույթն իր մեջ ներառում է իրավաբանական անձանց կողմից գույքի ցանկացած օտարում, որը սվյալ դարազայում դրսևորվել է առուվաճառքի լույսնաագրի տեսով: Նշված հոդվածների բովանդակությունից դարզ է դառնում, որ այն դեղմերում, երբ գործարքի համար սովորականի համեմատ կիրառվում է իրական արժեքից էականորեն ցածր գին, ադա հարկման օբյեկտ է համարվում գործարքի իրական արժեքը, այսինքն՝ գործարար Եջանակներում համեմատելի հանգամանքներում նույնանման գործարքների համար որդես հարկման օբյեկտ ընդունվող մեծությունը:

Առուվաճառքի լույսնաագրով գործարքի արժեքը կազմել է 36,0 մլն ՀՀ դրամ, որը սովորականի համեմատ գործարքի իրական արժեքից էականորեն ցածր գին է, ադա դեստ է հարկման օբյեկտ համարել ոչ թե գործարքի արժեքը, այլ գործարքի իրական արժեքը:

21.12.2006 թվական

88. Հայաստանի Հանրապետության ԿԱ ՀՊԾ Նախրիի սարածֆային հարկային **Էջ**
սեսչություն v. «Մադֆիր» ԲԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2413/ՏՊ (գումար բռնագանձելու և **425-429**
անվավեր ճանաչելու դահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն սահմանված սույժի հաշվարկման և վճարման դարձականությունը կրում է Ընկերությունը և արդյո՞ք այդ սույժի չվճարումը հարկային դեսական ծառայությունը դեսֆ է բացահայտել սուգման միջոցով և դասարանում աղացուցել՝ սուգման ակներկայացնելով:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերության կողմից հարկի վճարումը սահմանված ժամկետներից ավելի ուշ վճարման հիմք են հանդիսացել հենց Ընկերության կողմից ներկայացված հաշվետվությունները: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ սահմանված սույժի հաշվարկման և վճարման դարձականությունը կրում է Ընկերությունը: Ընդ որում Ծառայությունը, ունենալով հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողություն իրականացնելու օրենքով սահմանված դարձականություն, սլյալ դեղում դարձավոր էր դասական կարգով ներկայացնել այն հաշվարկը, որն աղացուցում է Ընկերության կողմից չհաշվարկված և չվճարված սույժի չափը:

Միաժամանակ ՀՀ վճարելի դասարանն արշանագրել է, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի կարգավորումը բխում է ՀՀ Սահմանադրության 45-րդ հոդվածի պահանջից, համաձայն որի՝ յուրաքանչյուր ոք պարտավոր է օրենքով սահմանված կարգով և չափով մուծել հարկեր, սուրճեր, կասարել պարտադիր այլ վճարումներ:

89. Լևոն Ղազարյանի v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Նոր Նորֆի սարածֆային **Էջ**
սուրբաժանում, երրորդ անձ Երևանի ֆաղաֆաղեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2440/ՎՊ (Երևանի ֆաղաֆաղեսի 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3- **430-437**
րդ կետի դահանջը կասարելու և ավսոսնակի նկատմամբ սեֆականության իրավունքը գրանցելուն դասախանողին դարձավորեցնելու դահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ԿԱ անշարժ գույքի կաղասարի դեսական կոմիտեն իրավունք ունի մեժելու վարչական ակտերի հիման վրա ծագած անձանց իրավունքների դեսական գրանցումը «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի հիմքով:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Սույն վեժի հիմք հանդիսացող Երևանի ֆաղաֆաղեսի որոշումը վարչական ակտ է, որով ճանաչվել է Երևան ֆաղաֆի Նոր Նորֆի 9-րդ միկրոշանի 14-րդ շենֆի մոս սեղակայված՝ 51,9 ֆմ շինության նկատմամբ Լևոն Ղազարյանի սեֆականության իրավունքը, և զբաղեցրած 51,9 ֆմ հողասարածֆը սրամաղրվել է վարձակաղության 5 սարի ժամկետով:

Սույն ֆաղաֆաղեսի կան գործով նշված վարչական ակտը չի վիճարկվում, չի հաստատվել դրա առոչինչ լինելը, չի ճանաչվել ոչ իրավաչաֆի՝ անվավեր, չի կորցրել իր ուժը, հեսարար յուրաքանչյուր ոք, ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն, դարձավոր է ելնել այն կանխավարկածից, որ Երևանի ֆաղաֆաղեսի որոշումն ընդունվել է Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով իր լիազորությունների շջանակում: Դրա հեսանաֆով դեսֆ է եզրակացնել, որ Երևանի ֆաղաֆաղեսի որոշումը իրավաչաֆ է, և որևէ անձ, մասնավորաղես դեսական մարմինը, չի կարող կասկածի սակ դնել այդ ակտի իրավաչաֆությունը:

Միաժամանակ ՀՀ վճարելի դասարանն անդրաղարձել է ՀՀ Սահմանադրությամբ անրագրված իրավական պետության որոշակի սկզբունքներին և դրանց լույսի ներքո գտել է, որ Լևոն Ղազարյանի գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման մեժման մասին կաղասարի կողմից կայացված վարչական ակտն առոչինչ է:

90. Մուրադ Հարությունյան v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ և Տարունիկի գյուղատեղատարան, Էջ
ֆաղ. գործ թիվ 3-2442/ՎԴ (դեռական և սեղական ինքնակառավարման մարմինների 438-441
անգործությունը վիճարկելու դահանգով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք վերաբնիչ դասարանը ղեկ է անդրադառնա հայցվորի կողմից ներկայացված սկզբնական դահանգին, թե առաջին ասյանի դասարանում փոխված դահանգին:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարության օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հայցվորն իրավունք ունի մինչև դասարանի կողմից վճիռ կայացնելը փոխել հայցի հիմքը կամ առարկան, ավելացնել կամ նվազեցնել հայցային դահանգների չափը կամ հրաժարվել հայցից: Սույն գործով դասաբնության ընթացքում դիմող Մ. Հարությունյանը փոխել է դիմումով ներկայացված դահանգի հիմքն ու առարկան: Մինչդեռ վերաբնիչ դասարանը անդրադարձել է դիմողի կողմից ներկայացված սկզբնական, այլ ոչ թե ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարության օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի կանոններով սահմանված կարգով վերջինիս կողմից առաջին ասյանի դասարանում փոխված դահանգին:

91. ՀՀ Կոսայի մարզի դասախազություն v. «Իմդերիայ-նուկերչական» ՍՊԸ, Էջ
ֆաղ. գործ թիվ 3-2475/ՏԴ (անվճարունակ (սնանկ) ճանաչելու դահանգով): 442-446

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերությունը կարող է սնանկ (անվճարունակ) ճանաչվել, նյութաիրավական վեճի առկայության դայամաններում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրության արդյունքում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործի ֆննության ընթացքում առկա է եղել նյութաիրավական վեճը: Մասնավորապես, Ընկերությունը ծանրակշիռ փաստարկներով վիճարկել է ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի կիրառման օրինականությունը: Ընդ որում, ֆննարկվող գործով ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի կիրառումը կամ չկիրառումը ուղղակիորեն հանգեցնում է Ընկերության մոտ «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված հասկանիչների առկայությանը կամ բացակայությանը:

Նման դայամաններում ՀՀ վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով սնանկության հասկանիչներն ակնհայտ (անվիճելի) չեն եղել:

92. «Ավսոմասիկա գործարան» ԲԲԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2482/ՏԴ Էջ
(ակյն անվավեր ճանաչելու դահանգով): 447-451

Խնդիրը. «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ժամկետից ուր կասարված նվազեցումների կասարումը առաջացնում են արդյո՞ք կասարված սարվա համար նվազեցումների գերազանցում համախառն եկամսի նկասմամբ, և արդյո՞ք նման խախսման համար Ընկերությանը կարող է առաջադրվել դասախառնասվություն «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող շահութի որոշելիս համախառն եկամսից թոյլասրվում է կասարել ույն գլխով նախատեսված նվազեցումները (ծախսեր, կորուսներ և այլ նվազեցումներ): Օրենսդիրը նեված նորմով հսակ սահմանել է այն ձևերը, որոնցով կարելի է կասարել նվազեցումներ, և օրենքի 9-րդ հոդվածի իմաստով նվազեցում է հանդիսանում նաև կորուսր: «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ժամկետից ուր կասարված նվազեցումները առաջացրել են Ընկերության նվազեցումների գերազանցում համախառն եկամսի նկասմամբ: Հետևաբար, հանցագործության հետևանքով առաջացած կորուսները սխալ ձևակերդելու համար դասախառնասվությունը կարող է առաջադրվել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով:

93. Գևորգ Ձիվարյան v. Իրինա Հակոբյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2501/Ա Էջ
(ամուսնալուծության և ալիմենսի բռնագանձման դահանգներով): 452-456

Խնդիրը. Արդյո՞ք առաջին ասյանի դասարանը հաստատված կարող էր համարել այն հանգամանքը, որ դասախառնողն իր անչափահաս երեխային նյութական

օգնություն ցույց չի սվել՝ հիմնվելով միայն հայցվորի հայտարարությունների վրա:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Սույն գործում չկա որևէ աղացույց, որը կհասաստի հայցվորի կողմից ալիմենտ ստանալու ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկած լինելու և դատաստիսանողի կողմից ալիմենտի վճարումից խուսափելու հանգամանքները: Իսկ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացուցի իր դատախազների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

94. ԱԵՏ Թորգոմյան Վ. Գագիկ Գրիգորյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2334/ՎԳ (զումարն ու հաշվարկված տոկոսները բռնագանձելու դատախազություն):

**Էջ
457-461**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարան ու ղեկավար կարող է հիմք հանդիսանալ դատարանի համար ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 420-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նվազեցնելու դատարանի դատաստիսանալության չափը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. սույն վեճի նկատմամբ վերոնշյալ դրույթը կիրառելի չէ, քանի որ դատարանի դատախազության դիմելը իրավունքները խախտված անձի (սվյալ դեմքում՝ դատախազին) իրավունքն է և ոչ թե դատարանությունը: Այսպես, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ Երկրագործական անձն իրավունք ունի ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքով սահմանված կարգով դիմել դատարան՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կամ դաշնագրով նախատեսված իր իրավունքների, ազատությունների և օրինական շահերի դատախազության համար:

Այսպիսով, դատախազին կողմից դատարանի օգնության ծագման դատիկն կամ անմիջապես դրանից հետո դատարան չդիմելը չի կարող հանդիսանալ դատարանի կողմից դատարանությունը չկատարելուն կամ անդադար կատարելուն նդատառող հանգամանք, քանի որ դատարանն ինքն է դատարան անհրաժեշտ հոգածություն և Երկրագործություն ցուցաբերել դատարանության ժամանակին և դատարան կատարման համար: Հայցալի նվազեցնելու ժամկետի ընթացքում դատարան դիմելը ղեկ է դիմել որդես դատարանությունների կատարման աղախություն ուղղված ողջամիտ գործողություն, և դա չի կարող ինքնին որևէ բացասական հետևանքներ առաջացնել դատախազին համար:

Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանը հիմք ընդունելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետը՝ սույն գործով հիմնավոր չի համարել պարտավորումն այն փաստարկը, որ պարտատերը հրաժարվել է պարտավորության կատարման ընդունելուց:

95. Արա և Սամվել Հովհաննիսյաններ Վ. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Աբովյանի ՏՄ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2472/ՏԳ (զույգի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելուն դատարանից ներկայացնելու դատախազություն):

**Էջ
462-468**

Խնդիրը. Կարող է արդյո՞ք իրավունքների ղեկավար գրանցումը մերժվել, եթե ձեռք բերողը ներկայացնում է հողամասի կադաստրալին արժեքից տակաս վճարված վճարման անդորրագիր:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «ՀՀ հողային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ իրավունքների ղեկավար գրանցումը մերժվում է, եթե ձեռք բերողը չի ներկայացնում հողամասի կադաստրալին արժեքի վճարման անդորրագիր: Տվյալ դեմքում հողամաս ձեռք բերողը ներկայացրել է կադաստրին հողամասի կադաստրալին արժեքից տակաս վճարված վճարման անդորրագիր, ինչը բավարար հիմք է հանդիսացել կադաստրի համար նվազ մասի հիմքով իր իրավասության Երջանակում մերժել զույգի նկատմամբ իրավունքի ղեկավար գրանցումը:

96. «Քնար-88» ՍՊԸ Վ. ՀՀ ԿԱ ղեկավար զույգի կառավարման վարչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-2504/ՏԳ (զումար բռնագանձելու դատախազություն):

**Էջ
469-472**

Խնդիրը. Արդյո՞ք լուծարման վերաբերյալ հայտարարություն սալով և համադատաստիսան դիմում ՀՀ ղեկավար նեգիստի Երբբունու սարածֆային բաժնի ղեկին

ներկայացնելով՝ Ընկերությունը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին ղեկավարական գրանցամատյանում գրառման դահից, ինչի մասին տրվում է տեղեկանք: Սույն ֆաղափարակի գործի նյութերում առկա չէ ղեկավարական գրանցամատյանում գրառում կատարելու մասին տեղեկանք կամ որևէ այլ թույլատրելի աղացույց այն մասին, որ ընկերությունը լուծարված է, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած:

97. Շենգավիթի քաղաղաբանական Վ. Ալվինա և Լիանա Կազկոնեթ, Արամ, Ֆրունգ և Նարեկ Մարկոսյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2236/Ա (բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու դաժանագործություն):

Խնդիրը. Անձանց ո՞ր իրավունքներն են խախտվում, երբ դասարանը նրանց դասաճ չի ծանուցում դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին և գործը բնույթ է նրանց բացակայությամբ:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Գործին մասնակցող անձանց՝ դասական նիստի ժամանակի և վայրի, դասավարական այլ գործողությունների իրականացման մասին դասաճ ծանուցումը կողմերի դասական դաժանության իրավունքի, իրավահավասարության և մրցակցության սկզբունքների աղահոլման կարևոր դրաման է: Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարանն իր նախադեպի իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ «հավասարության» սկզբունքը՝ կողմերի միջև «արդար հավասարակշռության» իմաստով, դաժանագործ է, որովհետև յուրաքանչյուր կողմ ունենա ողջամիտ հնարավորություն ներկայացնելու իր գործը այնպիսի դրամաներում, որոնք նրան իր հակառակորդի նկատմամբ չեն դնի նվազ բարենդաս վիճակում: Մրցակցային դասաճության սկզբունքը ենթադրում է, որ յուրաքանչյուր կողմ ղեճ է ունենա գործում եղած կամ լրացուցիչ ներկայացված աղացույցների մասին տեղեկանալու և դրանց մասին մեկնաբանություններ ներկայացնելու հնարավորություն: ՀՀ ֆաղափարակի դասավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկանալու իրավունքը և դասարանի՝ նրանց տեղեկացնելու դաժանությունն ուղղակիորեն կաղված են ՀՀ Սահմանադրությամբ երաճաղվորված օրենքի առջև բոլորի հավասարության համընդհանուր սկզբունքի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղափարակի դասավարության օրենսգրքով դաժանաճ մրցակցության և կողմերի հավասարության սկզբունքների հեճ: Նվաճ սկզբունքներն ամբողջ ծավաղվ կարող են իրականացվել միայն այն դեղում, երբ գործին մասնակցող անձանցից յուրաքանչյուրին ընձեղված է դասական նիստի ներկա զճնվելու հնարավորություն: Այդ իսկ դաժանաղ դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկացնելը դասարանի դաժանությունն է, որի չղահղանելը ՀՀ ֆաղափարակի դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանղիսանում է դասավարական իրավունքի էսկան խախտում:

**Էջ
473-476**

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S2-178/ 2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.ԱՍԼԱՆՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-765 (ՏԳ)

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Վանաձորի քաղաքացիական վճռաբեկ բողոքը
ՀՀ տնտեսական դատարանի 08.08.2006թ. վճռի դեմ՝ ըստ Վանաձորի քաղաքացիական
հայցի ընդդեմ «Հայփոս» ՓԲԸ-ի՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին,

Պ Ա Բ Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ հայցվորը դահանջել է դատաստանողից
հոգոս տեղական բյուջեի բռնագանձել 1.490.303 ՀՀ դրամ գույքահարկի և հողի հարկի ու
դրանց վրա հաշվարկված տույժի գումար:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 08.08.2006թ. վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝
«Հայփոս» ՓԲԸ-ից բռնագանձվել է 163.502 ՀՀ դրամ հոգոս Վանաձորի
քաղաքացիական դատարանի որդես գույքահարկի տույժի գումար, իսկ հայցը մնացած մասով
մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Վանաձորի քաղաքացիական
դատարանի «Հայփոս» ՓԲԸ-ն ներկայացված վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է
դատաստան:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է կիրառել «Փոսային կադի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի հիմնգերող մասը, որի իմաստով սեղական հարկ է համարել գույքահարկը, և «Հայփոս» ՓԲԸ-ի նկատմամբ կիրառել այդ հոդվածով սահմանված արժեքային: Արդյունքում սեղական ինֆնակառավարման մարմինը զրկվել է հասանելի հարկերի գումարները սահմանափակ իրավունքից:

Բողոք բերող անձը իր ղեկավարել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ, «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ, «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ և «Հողի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածներով, որոնք սահմանում են գործող հարկատեսակները և դրանց անուններն ու հասկացությունները՝ սահմանելով նաև գույքահարկը՝ որդես Հայաստանի Հանրապետությունում գանձվող հարկ:

Գույքահարկը չի կարող դիտվել սեղական հարկ նաև այն դատահանգով, որ սեղական հարկերի հասկացությունը չի սահմանվում նաև «Փոսային կադի մասին» ՀՀ օրենքի հիշեյալ 17-րդ հոդվածի հիմնգերող մասով:

2) Դատարանը թույլ է սվել սխալ՝ աղացուցված չի համարել հարկային դատարարությունների առկայությունը՝ զսնելով, որ հայցվորը չի կարողացել աղացուցել մինչև 2003 թվականի հունվարը առաջացած դատարարությունների հիմնավորվածությունը՝ ի խախտումն ՀՀ ֆադաֆացիական դատարարության օրենսգրքի մի շարք հոդվածների (բողոք բերող անձը համադատասախսան հոդվածները բողոքում չի հիշատակել):

Բողոք բերող անձը նշված ղեկավար դատահանգում է նախ նրանով, որ դատարանը մերժել է դատարարի առաջացման վերաբերյալ մանրամասն բացատրություններ սալու նդատակով հարկային ծառայությանը գործին մասնակից դարձնելու միջնորդությունը, ինչդես նաև վկայակոչում է այն հանգամանքը, որ դատասախսանողը ներկայացված հաճվարկին գրավոր կամ բանավոր կերդով չի առարկել, ինչդես նաև չի աղացուցել, որ հեսագա՝ 2003–2005թթ. կատարված վճարումները չեն վերաբերել մինչև 2003թ. գոյացած դատարարին:

Ի վերջո, բողոք բերող անձը զսնում է. ֆանի որ «Գույքահարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի և «Հողի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի համաձայն՝ իրավաբանական անձինք գույքահարկի և հողի հարկի գումարների հաճվարկները «կատարել են» ինֆնուրոյն, աղա դրանից հեսնում է, որ մինչև 2003թ. հայցվորի կողմից ներկայացված դատարարի հիմքը հենց «դատասախսանողի կողմից ներկայացված վճարման ենթակա» հարկերի գումարներն են:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ ճնեսական դատարանի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ, 23-րդ և «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածների համաձայն՝ հայցվորը

հանդիսանում է ֆիզիկական անձանց և կազմակերպությունների մասով գույքահարկ հաշվառող և զանձող մարմին:

բ) Պասասխանող «Հայփոս» ՓԲԸ-ի հարկային դաւրավորությունը գույքահարկի գծով կազմում է 163502 ՀՀ դրամ:

գ) համաձայն ՀՀ կառավարության 10.03.2005թ. թիվ 292-Ն որոշման 2-րդ կետի՝ «Հայփոս» ՓԲԸ-ն ՀՀ փոսային կառույցի ազգային օդերսուրն է:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեճկյալ պատճառաբանությամբ:

Բողոք բերող անձի կողմից բողոքում հիշատակված օրենքները չեն սահմանում սեղական հարկի հասկացությունը: Սակայն ՀՀ Սահմանադրության 106-րդ հոդվածի չորրորդ մասը սեղական հարկեր սահմանելու իրավասությունը վերադասել է համայնքներին: Հետևաբար, սեղական հարկ կհամարվի այն հարկը, որը սահմանվել է համայնքի կողմից՝ իր իրավասության սահմաններում: Սույն այն հանգամանքը, որ գույքահարկը վճարվում է համայնքներին, ինքնին չի նշանակում, որ այն սեղական հարկ է: Գույքահարկը՝ որդես հարկատեսակ, սահմանված է ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով և «Գույքահարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով: Այսինքն՝ այն սահմանված է Հայաստանի Հանրապետության կողմից, այլ ոչ թե որևէ համայնքի կողմից: Հետևաբար, գույքահարկը սեղական հարկ համարելով՝ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Փոսային կառույցի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի հիմնված մասը, որի արդյունքում վեճի նկատմամբ կիրառել է այն օրենքը, որը չդիմաց է կիրառել:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով անհիմն է հեճկյալ պատճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դիմում է ադապտացի իր դատախազների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքներ: Այն հանգամանքը, որ դատասխանողը ներկայացված հաշվարկին գրավոր կամ բանավոր կերպով չի առարկել, դեռևս բավարար փաստարկ չէ հայցվորի դատախազների հիմքում ընկած հանգամանքները ադապտացի համարելու համար: Բացի այդ, բողոք բերող անձը չի մասնանշել, թե որ դատարանական օրենքն է խախտել դատարանը հարկային դաւրավորության առաջացման վերաբերյալ մանրամասն բացատրություններ սալու նդատակով հարկային ծառայությանը գործին մասնակցից դարձնելու միջնորդությունը մերժելիս: Ընդհակառակը, ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի համաձայն՝ ադապտացիները ներկայացնում են գործին մասնակցող անձին: Իսկ ադապտացի դատախազելու միջնորդությամբ, նույն հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն, գործին մասնակցող անձը դատարանին իրավունք ունի դիմել այն ժամանակ, երբ հնարավորություն չունի անհրաժեշտ ադապտացի ինքնուրույն ձեռք բերել այլ անձանցից: Հայցվորն իր միջնորդության մեջ նման հնարավորության բացակայության մասին դատարանին հիմնավորումներ չի ներկայացրել: Հետևաբար, դատարանի կողմից միջնորդության մերժումը հիմնավոր է, և բողոք բերող անձի դատարանական իրավունքների խախտումներ չկան:

Այստիսով, սույն բողոքի առաջին հիմքի առարկությունը, ՀՀ ֆաղափարական

դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի երկրորդ ենթակետի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է: Սակայն Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքը ղեկ է բավարարվի մասնակիորեն՝ միայն «Փոսային կաղի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի հինգերորդ մասի հիման վրա 2005թ. երկրորդ եռամսյակից մինչև 2006թ. առաջին եռամսյակն ընկած ժամանակահատվածի համար հայցի մերժման մասով, քանի որ չնայած բողոք բերող անձը դահանջել է բեկանել վճիռն ամողջությամբ, սակայն վերջինիս բերած հիմքերը չեն վերաբերում վճիռ՝ «163.502 ՀՀ դրամ հոգոս Վանաձորի ֆաղափաղեսարանի որդես գույքահարկի տյոժի գումար բռնագանձելու» մասին:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաղական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վանաձորի ֆաղափաղեսի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն՝ բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 08.08.2006թ. վճիռը՝ 2005 թվականի երկրորդ եռամսյակից մինչև 2006թ. առաջին եռամսյակն ընկած ժամանակահատվածի համար հայցի մերժման մասով, և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դասարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման լրացից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափարական գործ թիվ 3- 1760(ՏԴ)
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՎՃԻՌ 2006թ.
Ֆաղափարական գործ թիվ Տ-1912/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «ԱՐՄԵԼ Գրուդ» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքն ըստ դիմումի «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական ՀԶ ՍՊԸ-ի՝ ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության բողոքարկման խորհրդի 05.05.2006թ. որոշումն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին ֆաղափարական գործով ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ 06.07.2006թ. կայացրած վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադասմունքները.

Դիմելով ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆ՝ «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական ՀԶ ՍՊԸ-ն դիմում է անվավեր ճանաչել ՀՀ առևտրի և ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ զարգացման նախարարության ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության բողոքարկման խորհրդի՝ «ԱՐՄԵԼ Գրուդ» ՓԲԸ-ի անունով «GRANDOS» բառային աղբյուրային նշանը «սուրճ» աղբյուրային նկատմամբ 2003 թվականից հանրահայտ ճանաչելու մասին 05.05.2006թ. որոշումը:

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ 06.07.2006թ վճռով հայցը ամբողջությամբ բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «ԱՐՄԵԼ Գրուդ» ՓԲԸ-ն:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքների հիմքը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

ՀՀ սնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1 հոդվածի 2-րդ մասը, ինչը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Բողոք բերող անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ա/ «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1 հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով «թվականի դրությամբ» արտահայտությունը չի կարող կոնկրետացվել, քանի որ ադրանֆային նշանների հանրահայտությանն ուղղված գործողությունների իրականացման (ստորոգյան) ժամանակաշրջանը և այն ժամանակահատվածը, որում արդեն նշանը ձեռք է բերել հանրահայտություն, կարող են տեղի ունենալ մեկ արվա արբեր ժամանակահատվածներում և հանրահայտության հասնել հենց նույն արում: Հանրահայտության համար սահմանված ժամանակը իրավունք առաջացնող ժամկետ է, և նկատի ունենալով, որ հանրահայտությունը բարունակական բնույթ ունեցող, տակալ գործընթաց է, ուստի դատարանը դատարար էր նկատի ունենալ այդ ժամկետի ոչ միայն սկիզբը, այլև ավարտը: Պատասխանողի որոշմամբ ադրանֆային նշանի 2003թ.-ից հանրահայտ ճանաչելու հարցում միանշանակ կարելի է հիմք ընդունել սլյալ արվա ցանկացած օր՝ ներառյալ 31.12.2003թ.:

բ/ Դատարանը կիրառել է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դրույթները, որոնք կիրառման ենթակա չէին:

ՀՀ արտոնագրային վարչության 13. 10. 2000թ. թիվ 58 հրամանով հաստատված «Ադրանֆային նշանը Հայաստանի Հանրապետությունում հանրահայտ ճանաչելու մասին» կարգի 2.2 կետի «ե» ենթակետի դաշխանջը, ըստ որի ադրանֆային նշանի հանրահայտության վերաբերյալ սդառողների հարցում կատարելիս դեմ է հաշվի առնվել Հայաստանագրի կողմից մշակված հրահանգները: Նման հրահանգներ մշակված և հրատարակված չեն: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասը կարգավորում է այն իրավիճակը, երբ իրավական ակտում նախատեսված նորմի դաշխանջի կատարում կարող է միայն իրականացվել այդ իրավական ակտով նախատեսված իրավական այլ ակտի ընդունմամբ, կամ դրա կատարումն ուղղակիորեն դայմանավորված է իրավական այլ ակտի ընդունմամբ:

գ/ «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1 հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով որոշակի արածմում արածվածությունը՝ որդես ճանաչման իմդերսիվ դայման, չի նախատեսվում: Նման ճանաչման համար դատարարի դայման է սահմանում է միայն սդառողների համադատասխան քջանակի համար լավ հայտնի լինելու հանգամանքը: «Սդառողների համադատասխան քջանակ» տերմինի մեկնաբանությունը սրված է ՀՀ Արտոնագրային վարչության 13.10.2000թ.-ի թիվ 58 հրամանի 1.1 կետում, ըստ որի՝ «սդառողների համադատասխան քջանակներ» հասկացությունն իր մեջ ներառում է՝ ադրանֆների և (կամ) ծառայությունների հնարավոր սդառողներին, ադրանֆների և (կամ) ծառայությունների արածման ուղիների սդառողներին մասնակցող անձանց, ադրանֆներով և (կամ) ծառայություններով (որոնց նկատմամբ օգտագործվում է ադրանֆային նշանը) գրադվող գործարար քջանակներին: Այսինքն՝ «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների,

ադրանքների ծագման շեղանունների մասին» ՀՀ օրենքը ընդհանրապես չի սահմանում ՀՀ ողջ սարածքում ադրանքային նշանի՝ որդես սլյալ անձի կողմից արտադրող նշանի ադրանքների սարքերակման (անհասականացման) միջոցի հանրահայտության ճանաչում, այլ մասնանշում է միայն սղառողների համադասասխան եղանակի մոտ հանրահայտ լինելու մասին:

Բողոք բերող անձը գտնում է, որ վերը նշված խախտումների արդյունքում դասարանը ներկայացված ադրանքային գերակշիռ մասը համարել է անթույլատրելի և անվերաբերելի, ինչի հետևանքով ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջներին համադասասխան չի հետագոսել ներկայացված ադրանքային:

Վճռաքել բողոք բերող անձը վերը նշված հիմքերով խնդրել է բեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 11.08.2006թ վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել ՀՀ սնեսական դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաքել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաքել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հեսկյալ փաստեր՝

ա) «GRANDOS» բառային ադրանքային նշանը ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության կողմից ԱԾՄԴ-ի 30-րդ դասի բոլոր ադրանքների /այդ թվում սուրճի/ համար «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական ՀԶ ՍՊԸ-ի անունով գրանցվել է 08.06.2005թ.:

բ) «Գրանդ Քենդի» ՀԶ ՍՊԸ-ն նաև հանդիսանում է ԱԾՄԴ-ի 30-րդ դասի բոլոր ադրանքների /այդ թվում սուրճի/ համար գրանցված «ГРАНДИОЗ», «GRANT'S», «GRAND'S» ադրանքային նշանների սեփականասեր:

գ) ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության բողոքարկման խորհրդի կողմից 05.05.2006թ.-ի որոշմամբ «ԱՐՄԵԼ Գրուդ» ՓԲԸ-ի անունով «GRANDOS» բառային ադրանքային նշանը «սուրճ» ադրանքի նկասմամբ 2003թ.-ից հանրահայտ է ճանաչվել:

դ) ՀՀ արտնագրային վարչության 13.10.2000թ. թիվ 58 հրամանով հաստատված «Ադրանքային նշանը Հայաստանի Հանրադեսությունում հանրահայտ ճանաչելու մասին» կարգի 2.2 կեսի ե/ ենթակեսի դահանջի համաձայն՝ Հայարտնագրի կողմից ադրանքային նշանի հանրահայտության վերաբերյալ սղառողների հարցում կասարելու վերաբերյալ հրահանգներ մշակված և հրադարակված չեն:

4. Վճռաքել դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ բողոքի հիմքերն առկա են հեսկյալ դասճառաբանությամբ:

ա/ Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Ադրանքային և սղասարկման նշանների, ադրանքների ծագման շեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝ «Իրավական ակերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասով սահմանված կանոնի ուժով («իրավական ակեր մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արտահայտությունների սառացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դահանջները») «դիմումում նշված թվականի դրությամբ» արտահայտությունը մեկնաբանելով որդես «սարեսկզբի (թվականի սկզբի) իմաստով՝ դրա եղանակից դուրս չթողնելու համար որևէ օր, որն օբյեկտիվորեն ներառված է «թվական» հասկացության ծավալում, և որի վրա հասնելուն դես օբյեկտիվորեն կիրառելի է դառնում «թվականի դրությամբ» արտահայտությունը»: Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ «Ադրանքային և սղասարկման

նճաններ, աղբյուրների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով «թվականի դրությամբ» արտահայտությունը ղեկ է մեկնաբանել որդես սվյալ թվականի ընթացքում ընկած որևէ ժամանակահատված, և այն կարող է կոնկրետացվել յուրաքանչյուր անհատական դեպքում: «Թվական» հասկացությունը լեզվաբանական առումով մեկնաբանելիս դարձ է դառնում, որ այն ունի մի քանի իմաստներ, այն է՝ «սարի», «սարեթիվ», «թվանճան, որով արտահայտվում է ժամանակը» և այլն: Իսկ «Աղբյուրային և սղասարկման նճանների, աղբյուրների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով «թվականի դրությամբ» հասկացությունը մեկնաբանելիս ղեկ է նկատի ունենալ, որ որևէ թվականի դրությամբ որևէ իրադարձություն կարող է տեղի ունենալ կամ կատարվել սվյալ տարվա (տարեթվի, թվականի) մեջ օբյեկտիվորեն ներառված ցանկացած օրվա դրությամբ: Հետևաբար աղբյուրային նճանների հանրահայտության ուղղված գործողությունների իրականացման ժամանակաշրջանը և այն ժամանակահատվածը, որում արդեն նճանը ձեռք է բերել հանրահայտություն, կարող են տեղի ունենալ մեկ տարվա ընթացքում (նույն թվականին), և դա չի բացառում օրենքով սահմանված հնարավորությունը՝ արդեն իսկ օբյեկտիվորեն հանրահայտություն ստացած (հանրահայտ դարձած) աղբյուրային նճանի ճանաչումը օրենքով սահմանված ընթացակարգով:

բ/ Դատարանը կիրառել է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դրույթները, որոնք չղեկ է կիրառել:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասը կարգավորում է այն իրավիճակը, երբ իրավական ակտում նախատեսված նորմի դատարանը կարող է միայն իրականացվել այդ իրավական ակտով նախատեսված իրավական այլ ակտի ընդունմամբ, կամ դրա կատարման ուղղակիորեն դայմանավորված է իրավական այլ ակտի ընդունմամբ:

Սակայն, «Աղբյուրային և սղասարկման նճանների, աղբյուրների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասում նախատեսված նորմի դատարանը «Աղբյուրային և սղասարկման նճանների, աղբյուրների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված այլ իրավական ակտի ընդունմամբ դայմանավորված չէ, հետևաբար «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դրույթները սվյալ դեպքում կիրառելի չեն:

գ/ Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Աղբյուրային և սղասարկման նճանների, աղբյուրների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝ եզրակացնելով, որ աղբյուրային նճանի հանրաճանաչությունը բնորոշվում է ոչ թե «բնակչության որոշակի մասին» լավ հայտնի լինելու, այլ «ՀՀ տարածքում լավ հայտնի լինելու հանգամանքով»:

«Աղբյուրային և սղասարկման նճանների, աղբյուրների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասը չի սահմանում ՀՀ ողջ տարածքում աղբյուրային նճանի՝ որդես սվյալ անձի կողմից արտադրող նճան աղբյուրների տարբերակման (անհատականացման) միջոցի հանրահայտության ճանաչում, այլ մասնագնում է միայն սղատողների համադաստիսան շրջանակի մոտ հանրահայտ լինելու հանգամանք: Սա նճանակում է, որ «սղատողների համադաստիսան շրջանակը» կարող է որոշվել մի շարք տեսակային հատկանիշներով, այդ թվում նաև՝ բնակչության տարածքի հատկանիշով: Իսկ «սղատողների համադաստիսան շրջանակ» հասկացությունը չի

կարող նույնացվել «բոլոր սոցառոյներ» հասկացության հետ, հետևաբար սնտեսական դասարանի այն եզրակացությունը, թե ադրանֆային նշանի հանրաձանաչությունը չորս բնակավայրերում (անկախ դրանց բնակեցման խտությունից) չի կարող նշանակել ՀՀ սարածֆում լավ հայտնի լինելու ադացույց, հիմնագուրկ է:

Ավելին, «սոցառոյների համադասասխսան երջանակ» հասկացության մեկնաբանությունը սրված է ՀՀ Արսնագրային վարչության 13.10.2000թ.-ի թիվ 58 հրամանի 1.1 կետում, ըստ որի՝ «սոցառոյների համադասասխսան երջանակներ» հասկացությունն իր մեջ ներառում է ադրանֆների և (կամ) ծառայությունների հնարավոր սոցառոյներին, ադրանֆների և (կամ) ծառայությունների սարածման ուղիների ադահովմանը մասնակցող անձանց, ադրանֆներով և (կամ) ծառայություններով (որոնց նկասմամբ օգսագործվում է ադրանֆային նշանը) գրադվող գործարար երջանակներին:

Միածամանակ հարկ է նշել, որ սույն հիմնի առկայությունը որևէ ձևով չի կարող ազդել սույն գործով ՎՃռաքեկ դասարանի եզրահանգման վրա, քանի որ ՀՀ սնտեսական դասարանն իր այս փաստարկը չի դրել իր վճռի հիմնում, այլ միայն եզրակացություններ է արել հիդդոթեիկ դասոդությունների արդյունքում:

Արձանագրելով վճռաքեկ բողոքի հիմնի առկայությունը՝ միածամանակ ՎՃռաքեկ դասարանը գնում է, որ բողոքը ենթակա է մերծման, իսկ դասական ակսը դետս է թողնել օրինական ուծի մեջ, քանի որ վճռաքեկ բողոքի հիշասակված հիմները բավարար չեն ըստ էության ճիշտ դասական ակսի բեկանման համար:

ՎՃռաքեկ դասարանը գործի քննությամբ դարգեց, որ սույն քադաքցիական գործով սնտեսական դասարանի կողմից հետագոսվել, գնահատվել և վճռի հիմնում են դրվել բազմաթիվ այլ ադացույցներ, որոնք բավարար հիմք են հանդիսացել դիմումը բավարարելու վերաբերյալ վճիռ կայացնելու համար: Մասնավորադես դասասխսանողը որդես վիճարկվող որոշման կայացմանը հանգեցնող սեղեկությունների ադբյուր հիշասակել և դասարանին է ներկայացրել նաև մի շարք փաստաթղթեր, այն է՝ հումնի ձեռք բերման, ադրանֆային նշանի սդագրության, ինչդես նաև փաթեթների, սուփերի և սարաների դասրասման վերաբերյալ դայմանագրեր և հաշիվ-ադրանֆագրեր, հարկային հաշիվություններ՝ սկսած 2003 թվականից, լիցենզիայի փոփոխության հետ կադված դասական փաստաթղթեր, համադասասխսանության մասին հայտարարադիր, արսադրանմուծի փորձարկման արձանագրություններ, սուոզման և նմուշանման ակսեր, սեղեկանֆներ, որոնք դասարանի կողմից կասարված օբյեկսիվ և բազմակողմանի հետագոսության արդյունքում գնահատվել են, և դրանց առկայությունը բավարար է եղել դասարանի կողմից դիմումը բավարարելու մասին վճիռ կայացնելու համար:

Այսդիսով, ՎՃռաքեկ դասարանը գնում է, որ բողոք բերող անձի այն դիդումը, թե «Ադրանֆային և սոցասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրեննի 21.1-րդ հողվածի սխալ մեկնաբանման արդյունքում դասարանը թույլ է սվել նյութական և դասավարական իրավուննի նորմերի խախտում, ինչը հանգեցրել է գործի սխալ լուծմանը, անհիմն է, քանի որ թեև դասարանը թույլ է սվել նյութական իրավուննի խախտում, սակայն այն չի կարող ըստ էության ճիշտ դասական ակսը բեկանելու հիմն հանդիսանալ, քանի որ այն վճռի կայացման հարցում դասարանի դիրքորոշման ձևավորման հարցում էական նշանակություն չի ունեցել:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քադաքցիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ ՎՃռաքեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «ԱՐՄԵԼ Գրուդ» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը մերժել:
2. ՀՀ սնտեսական դատարանի 06.07.2006թ վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
վերաբնակչության նախարարի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1366/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1782(ՎԳ)
2006թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննարկելով ՀՀ ռազմականության անձնագրային և վիզաների վարչության ղեկավար Ա. Զաքարյանի վճռաբեկ բողոքի ըստ դիմումի Հայկ Գևորգյանի ընդդեմ ՀՀ ռազմականության անձնագրային և վիզաների վարչության դատարանային անձի աղյուսակի գործողությունները վիճարկելու մասին ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնակչության դատարանի 06.05.2006թ կայացրած վճիռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարան՝ Հայկ Գևորգյանը վիճարկել է ՀՀ ռազմականության անձնագրային և վիզաների վարչության դատարանային անձի աղյուսակի գործողությունները և դատարանից է անվավեր /չեղյալ/ ճանաչել իր անվամբ սրված ՀՀ քաղաքացու անձնագիրը:

ՀՀ Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 12.09.2005թ. վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնակչության դատարանի 02.11.2005թ. վճռով դիմումը կրկին մերժվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական և սնտեսական գործերով դատարանի

10.02.2006թ. որոշմամբ ՀՀ վերաբնիչ դասարանի 02.11.2005թ. վճիռը բեկանվել է, և գործը ուղարկվել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 06.05.2006թ. վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական և սնեսասկան գործերով ղալաշի 30.06.2006թ. որոշմամբ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 06.05.2006թ. վճիռը թողնվել է անփոփոխ, իսկ բողոքը՝ առանց բավարարման:

Սույն գործով այլ հիմներով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ոսիկանության անձնագրային և վիզաների վարչության ղեկ Ա. Չաֆարյանը:

Դիմումասու Հ.Գևորգյանը վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է ղասասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղաահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներհիբեյալ հիմնավորումներով՝

1) Դասարանը սույն վեճի նկասմամբ կիրառել է «Քաղաֆագիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հողվաճի երկրորդ մասը, որը չղեսֆ է կիրառել:

Ըստ բողոք բերաճ անձի՝ «Քաղաֆագիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հողվաճի երկրորդ մասը ճազաճ վեճի նկասմամբ կիրառելի չէ, ֆանի որ այն վերաբերում է մինչև 14 սարեկան երեխայի կողմից ֆաղաֆագիություն ձեռք բերելու այն դեղիին, երբ երեխայի ճնողներից մեկը դառնում է ՀՀ ֆաղաֆագի, իսկ մյուսը՝ ոչ:

2) Դասարանը չի կիրառել «Քաղաֆագիության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ, 11-րդ և 17-րդ հողվաճները:

ՀԽՍՀ նախկին ֆաղաֆագիները, սյալ դեղիում՝ Հ.Գևորգյանի հայրը, «Քաղաֆագիության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հողվաճի ուճով ձեռք է բերել ՀՀ ֆաղաֆագիություն, ինչի արղյունֆում ֆաղաֆագիություն է ձեռք բերել նաև Հ.Գևորգյանը: Դասարանը ղեսֆ է դեկվարվել օրենքի 11-րդ հողվաճով, ֆանի որ Հ.Գևորգյանի ճննղյան ղաահին նրա ճնողները հանղիսացել են ՀՀ ֆաղաֆագիներ: Մինչև 14 սարեկան երեխայի ճնողների, սյալ դեղիում՝ ճնողի, ֆաղաֆագիությունը կորցնելու դեղիում երեխան չի կորցնում ՀՀ ֆաղաֆագիությունը, եթե նա ձեռք չի բերում այլ ղեսության ֆաղաֆագիություն:

Վճռաբեկ բողոք բերաճ անձը վերը նեվաճ հիմներով ինղրել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 06.05.2006թ. վճիռն ամբողղությամբ և գորճն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3.Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն վերաբնիչ դասարանի վճռով հասսասվաճ հեսկյալ փաստերը՝

1) Հ. Գևորգյանը ճնվել է 03 հունվարի 1985թ. Երևան ֆաղաֆում, ազգությանբ հայ է:

2) Հ. Գևորգյանի ճնողները ազգությանբ հայ են, նրա ճննղյան ղաահին եղել են ՀԽՍՀ ֆաղաֆագիներ:

3) Հ. Գևորգյանի մայրը՝ Հայկուե ղասվականի Գևորգյանը, Խորհրղային եղանի դասարանի 1991թ. սեղսենբերի 4-ի վճռով գրկվաճ է նրա նկասմամբ ճնողական իրավունֆներից:

4) Հ. Գևորգյանը 03.02.2001թ. ներկայացրել է դիմում ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչությանը անձնագիր ստանալու համար:

5) ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչության կողմից 31.01.2001թ. Հ. Գևորգյանին սրվել է ՀՀ ֆաղաֆացու անձնագիր:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի երկրորդ մասը կիրառելի չէ սույն վեճի նկատմամբ, քանի որ այն վերաբերում է երեխայի ֆաղաֆացիություն ձեռք բերելու դեղմերին, երբ նրա ծնողները (ծնողը) նոր են ձեռք բերում ՀՀ ֆաղաֆացիություն: Նշված գործով Հայկ Գևորգյանը ծնվել է 03.01.1985թ., և այդ ժամանակ նրա ծնողներն արդեն իսկ եղել են ՀԽՍՀ ֆաղաֆացիներ:

Այսդիտով, դատարանը «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածը կիրառելիս թույլ է սվել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածով նախատեսված նյութական իրավունքի նորմի սխալ կիրառում:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ վերաբնիչ դատարանը չի կիրառել «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին կետի լիարժեք, համաձայն որի՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիներ են ճանաչվում Հայաստանի Հանրապետությունում մշտադեպ ապրող նախնիներին ՀԽՍՀ ֆաղաֆացիները, ովքեր մինչև Սահմանադրության ուժի մեջ մտնելը ձեռք չեն բերել այլ լիարժեքության ֆաղաֆացիություն կամ հրաժարվել են դրանից՝ նույն օրենքի ուժի մեջ մտնելու օրվանից մեկ ամիսը ընթացքում:

Դիմումատու Հայկ Գևորգյանի հայրը՝ Ռաֆիկ Գևորգյանը, հանդիսանալով ՀԽՍՀ ֆաղաֆացի և ձեռք չբերելով այլ լիարժեքության ֆաղաֆացիություն, «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի ուժով ձեռք է բերել Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիություն:

«Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիություն ձեռք բերած ծնողների մինչև 14 ամսական երեխան ձեռք է բերում Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիություն: Քանի որ դիմումատուի հայրը մինչև դիմումատուի 14 ամսական դառնալը օրենքի ուժով դարձել է Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացի, հետևաբար Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիություն է ձեռք բերել նաև դիմումատու Հայկ Գևորգյանը:

«Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիությունը կորցրած ծնողների մինչև 14 ամսական երեխան կորցնում է Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիությունը, եթե նա ձեռք է բերում այլ լիարժեքության ֆաղաֆացիություն: Տվյալ դեղմում Հայկ Գևորգյանը ձեռք չի բերել այլ լիարժեքության ֆաղաֆացիություն, հետևաբար չի կարող կորցված համարվել նրա ՀՀ ֆաղաֆացիությունը, և վերջինս շարունակում է լիարժեքում Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիությունը:

Մինչև Հ.Գևորգյանի 14 ամսական դառնալը նրա հոր՝ Հայաստանի

Հանրադատության ֆաղաֆագիությունը կորցնելը չի հանգեցնում Հ.Գևորգյանի ֆաղաֆագիությունը կորցնելուն, քանի որ նույն հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն՝ եթե ծնողներից մեկը կորցրել է Հայաստանի Հանրադատության ֆաղաֆագիությունը, իսկ մյուսը Հայաստանի Հանրադատության ֆաղաֆագի է, նրանց մինչև 14 ամսական երեխան կորցնում է Հայաստանի Հանրադատության ֆաղաֆագիությունը, եթե առկա է ծնողների համաձայնությունը, կամ եթե երեխան բնակվում է Հայաստանի Հանրադատությունից դուրս, և առկա է Հայաստանի Հանրադատության ֆաղաֆագի հանդիսացող ծնողի համաձայնությունը: Նշված դեպքերից որևէ մեկը սույն գործով առկա չէ:

Ինչ վերաբերում է «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածը չկիրառելու մասին վճռաբեկ բողոքի դասճառաբանություններին, առաջ վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքն այդ մասով հիմնավոր չէ, քանի որ նշված հոդվածը կարգավորում է ֆաղաֆագիություն ձեռք բերելու հետ կապված այն իրավահարաբերությունները, որոնք առաջանում են երեխայի ծննդյան դեպքում: Նշված հոդվածը սարածվում է «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած իրավահարաբերությունների վրա և կիրառելի է այն դեպքերում, երբ երեխայի ծնվելու դեպքում նրա ծնողները հանդիսանում են Հայաստանի Հանրադատության ֆաղաֆագիներ:

Այսպիսով, սույն բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն, ՀՀ վերաքննիչ դասարանի վճիռն ամբողջությամբ բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 06.05.2006թ. վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսակման դեպքից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2496
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2027 (ՎԴ)
2006

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանի, դատախազանոդներ Արայիկ Կոստանդյանի, Խաչատուր Խաչատրյանի և Վարդգես Վարդերեսյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքները ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 19.07.2006թ. թիվ 06-2496 վճռի դեմ՝ ըստ Հովհաննես Ազիզբեկյանի հայցի ընդդեմ «Ավստոմասիկա ԳՀԻ» ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) բաժնետերեր Վ.Վարդերեսյանի և Նյուաների, երրորդ անձ Ընկերության, Վանաձորի նոսարական սարածփի նոսար Ս. Վերանյանի՝ վերջինիս կողմից վավերացված գործարքներն անվավեր ճանաչելու, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն գնորդի՝ իր իրավունքն իրեն փոխանցելու դատախազի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է կողմերի միջև կնքված նվիրատվության և առուվաճառքի դայմանագրերը ճանաչել անվավեր և իրեն վերադադել իր՝ որդես բաժնետիրոջ, դրանք գնելու նախադասնության իրավունքը՝ իրեն փոխանցելով գնորդի իրավունքներն ու դատարկանությունները:

Լռուու մարզի առաջին այսյանի դատարանի 18.05.2006թ. վճռով հայցը մերժվել է:
ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 19.07.2006թ. վճռով հայցը

բավարարվել է մասնակի՝ դասասխանողներ Խաչասուր Խաչասրյանի և Արայիկ Կոստանդյանի միջև 2005թ. դեկտեմբերի 5-ին կնքված և նոտարական կարգով վավերացված 99582 հաս 45.86% Ընկերության բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրով, դայմանագրի նույն դայմաններով գնորդի իրավունքները և դարձականությունները փոխանցվել է հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանին:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել դասասխանողներ Արայիկ Կոստանդյանը, Խաչասուր Խաչասրյանը և Վարդգես Վարդերեսյանը:

Բողոք բերած դասասխանողները խնդրել են բեկանել (ուժը կորցրած ճանաչել) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 19.07.2006թ. վճիռը և օրինական ուժ սալ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 18.05.2006թ. թիվ 2/1007-2006թ. վճիռն:

Սույն գործով բողոք է ներկայացրել նաև հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանը:

Բողոք բերած հայցվորը խնդրել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 19.07.2006թ. վճիռը բեկանել մասնակի՝ նվիրատվության դայմանագրին վերաբերող մասով:

Վճռաբեկ բողոքներին դասասխաններ չեն ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանությունը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնավում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

դաս ասխանողներ Արայիկ Կոստանդյանի, Խաչասուր Խաչասրյանի և Վարդգես Վարդերեսյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքների՝

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանը խախտել է (սխալ է կիրառել) «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հոդվածները:

Նշված հոդվածների նորմերը վերաբերում են ոչ թե ընկերության բաժնետերերի կողմից իրենց բաժնետոմսերը վաճառելուն, այլ ընկերության կողմից դրանք սեղաբաժնետիր: Բաժնետոմսերի սեղաբաժնետիր կարող է իրականացնել բացառապես «բաց» կամ «փակ» բաժնետիրական ընկերությունը, այլ ոչ թե ընկերության բաժնետեր: «Տեղաբաժնետիր» իրավաբանական նշանակություն ունեցող հասկացությունը (բաժնետիրական իրավահարաբերություններում) վիճարկվող գործարքի հետ որևէ ընդհանրություն չունի:

2) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանը վճիռ կայացնելիս կիրառել է նաև ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի 1-ին կետը, որը սույն գործով կիրառման ենթակա չէ:

Դատարանի այն եզրահանգումը, թե բաժնետոմսերը որդես բաժնային սեփականություն հանդիսացող գույք օտարվելու արդյունքում դրա բաժնային սեփականատերը զրկվել է գույքի սնորհման իրավունքից, զուրկ է իրավաբանական սրամաբանությունից, քանի որ սվյալ դեղում իրավական նորմը սահմանում է բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքը սնորհնելու և դրա բոլոր մասնակիցների համաձայնության իմաստը:

3) Դատարանը սխալ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի 3-րդ կետը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի 3-րդ կետը կրկին վերաբերում է բաժնային սեփականություն հանդիսացող գույքի վաճառքին և դա գնելու նախադասվության իրավունքից չօգտված անձի իրավունքներին և ծագած իրավահարաբերությունների նկատմամբ նույնդես կիրառելի չէ: Բաժնետոմսը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի ուժով չի համարվում բաժնային սեփականության գույք, բաժնետոմսը համարվում է գույքային իրավունքը հավաստող ներդրումային արժեթուղթ:

4) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ մասը:

Դատարանի կողմից կիրառված նորմերը չեն կարող հիմք հանդիսանալ գործարքի անվավերության համար, հետևաբար դատարանը, սլյալ գործարքն անվավեր համարելով, կայացրել է ըստ էության անհիմն վճիռ: Դատարանը վճռով չի նշել գործարքի անվավերության հետևանքները, ինչը ղեկ է անել, քանի որ համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի՝ օրենքին հակասող գործարքն անվավեր է: Ըստ էության դատարանն անվավեր է ճանաչել գործարքները, սակայն անվավերության հետևանքներին չի անդրադարձել:

Ըստ Հովհաննես Ազիզբեկյանի բողոքի՝

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածը:

Սեփականության իրավունքի իրականացումը չղեկ է վնաս դատառի Երջակա միջավայրին, խախտի այլ անձանց, հանրության և ղեկության իրավունքներն ու օրինական Եահերը: Նշված խախտման որևէ հիմնավորում բողոք բերող անձը չի նշել:

2) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի ղահանջը:

Բաժնային սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի բաժինը վաճառել, նվիրել, կտակել, գրավ դնել կամ այլ կերպ սնօրինել՝ դրա հատուցելի օտարման դեղում ղահողանելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի կանոնները:

3) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածը:

4) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանը «անհետել է» (հավանաբար բողոք բերող անձը ի նկատի ունի չկիրառելը) «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հոդվածները:

Մինչև բաժնետոմսերի նվիրատվության գործարք կատարելը ղեկ էր նշանակել բաժնետոմսերի սեփականատերերի ժողով, որը չի կատարել, հետևաբար խախտել են նշված հոդվածների ղահանջները:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) հայցվոր Հ. Ազիզբեկյանը, ղատասխանողներ Խաչատուր Խաչատրյանը, Կլարա և Միմակ Դաղեսյանները, Վարդգես Վարդերեսյանը հանդիսանում են Ընկերության

բաժնետերեր:

2) Ընկերության բաժնետեր Վարդգես Վարդերեսյանն իրեն ղայականող 10183 հաս բաժնետոմսերը 02.12.2005թ. բաժնետոմսերի նվիրատվության ղայմանագրի հիման վրա նվիրել է ղայաստիսանող Արայիկ Կոստանդյանին: Իրենց բաժնետոմսերը Ա.Կոստանդյանին են նվիրել նաև Կարաև և Սիմակ Դագեսյանները:

3) Ընկերության բաժնետեր Խաչատուր Խաչատրյանը 05.12.2005թ. իրեն ղայականող 99582 հաս բաժնետոմսերը առուվաճառքի ղայմանագրով վաճառել է Ա. Կոստանդյանին:

4. Վճարել ղայսարանի ղայաճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքները՝ նշված հիմքերի սահմաններում Վճարել ղայսարանը գտնում է, որ՝

1) պատաստիսանողների բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեևկյալ պատճառաբանությամբ.

«Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հողվածները երաճխիբային նորմեր են սահմանում ընկերության բաժնետերերի համար ընկերության կողմից բաժնետոմսեր բողարկելու դեղում: Վճարել ղայսարանը, ուսումնասիրելով սվյալ գործում առկա փաստերը, գտնում է, որ սեղի է ունեցել ոչ թե բաժնետոմսերի բողարկում, այլ բաժնետիրոջ կողմից սեփականության իրավունքով իրեն ղայականող բաժնետոմսերի օտարում: Իրավաբանական հեևևանքների առումով այս երկու փաստերը միմյանցից սարքերվում են նրանով, որ բաժնետոմսերի բողարկումը հանգեցնում է ընկերության կանոնադրական կաղիսալի մեծացմանը, իսկ բաժնետոմսի օտարումը հանգեցնում է ընկերության մասնակիցների կազմի և/կամ մասնակիցների կողմից սնօրինվող բաժնետոմսերի բանակի փոփոխությանը և ոչ մի կերղ չի հանգեցնում կանոնադրական կաղիսալի չափի փոփոխման: Հեևևաբար, «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հողվածի կանոնները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն:

2) պատաստիսանողների բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հեևկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ բաղաբացիական օրենսգրքի 192-րդ հողվածի կանոնները կիրառվում են բաժնային սեփականության հարաբերությունների նկատմամբ: Իսկ բաժնային սեփականությունը ենթադրում է գույքի նկատմամբ երկու կամ ավելի անձանց սեփականություն (ընդհանուր սեփականություն): Սույն գործով ընկերության բաժնետոմսերը (որոնցով կատարված գործարքները վիճարկվում են) սեփականության իրավունքով ղայականում են ընկերության համաղատաստիսան բաժնետիրոջը, և դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքը չի ղայականում մեկից ավելի սուբյեկտների (մասնակիցների): Հեևևաբար, ծագած իրավահարաբերությունների նկատմամբ ՀՀ բաղաբացիական օրենսգրքի 192-րդ հողվածը կիրառելի չէ:

3) պատաստիսանողների բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր է հեևկյալ պատճառաբանությամբ.

Վճարել ղայսարանը գտնում է, որ սույն գործում բացակայում է ընդհանուր սեփականության իրավահարաբերություններին վերաբերող վեճ, ինչը հիմնավորվում է բողոքի երկրորդ հիմքի կաղակցությամբ սված ղայաճառաբանություններով: Հեևևաբար, սույն գործով ՀՀ բաղաբացիական օրենսգրքի 195-րդ հողվածի երկրորդ մասը նույնղես

կիրառելի չէ:

4) *պատասխանողների բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանը, կիրառելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 12-րդ գլխի նորմերը, եկել է այն եզրակացության, որ ընդհանուր սեփականության ներքո գտնվող գույքի մասն օտարելու դեղումն թույլ են տրվել մնացած համատեփականատերերի իրավունքների խախտումներ, որոնց վերականգնումը հնարավոր է դարձել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով: Նշված հոդվածի 3-րդ մասի սրամաբանությամբ, ոչ թե սահմանված կարգի խախտմամբ կնքված գործարքը ղեկ է անվավեր ճանաչել, այլ ուղղակի ղեկ է այդ գործարքով գնորդի համար նախատեսված իրավունքներն ու դարսականությունները փոխանցել ընդհանուր սեփականության համադասասխան սեփականատիրոջը: Այսինքն՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանը 05.12.2005թ. կնքված գործարքն անվավեր չի ճանաչել, ուստի ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2.1 մասի կիրառման անհրաժեշտություն չի առաջացել:

Հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանի վճռաբեկ բողոքի մասով.

1) *Հայցվորի բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածի խախտումը հիմնավորող որևէ փաստեր կայցվորը չի բերել:

2) *Հայցվորի բողոքն երկրորդ և երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Սույն վեճի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 192-րդ և 195-րդ հոդվածի կանոնները կիրառելի չեն, ինչը հիմնավորվում է դատասխանողների բողոքի երկրորդ հիմնի կադակցությամբ տրված դատճառաբանություններով:

4) *Հայցվորի բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հոդվածի կանոնների՝ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չլինելու մասին դատճառաբանությունները տրված են դատասխանողների վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմնի վերաբերյալ եզրակացություններում:

Իրավական ակտերի մասին ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արտահայտությունների սառաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դահանջները: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի և «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետերն ունի այդ ընկերության այլ բաժնետերերի կողմից **վաճառվող** բաժնետոմսերի ձեռքբերման նախադասվության իրավունք: Տվյալ դեղումն առկա է նվիրավության գործարք, որի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասով և «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածով բաժնետիրոջ նախադասվության իրավունքը սահմանող համադասասխան դրույթը կիրառելի չէ:

Այսպիսով, դատասխանողների բողոքում նշված հիմների առկայությունը, ՀՀ

ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք են հանդիսանում:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաֆանջյուր ու ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆննության իրավունք: Մույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաֆննության իրավունքի տարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վնաս են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման Տեսանկյունից: Տվյալ դեղմում Վճռաբեկ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավետության ռահերից:

Դասական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում հետևյալ պատճառաբանությունները:

Փակ բաժնետիրական ընկերությունների բաժնետերերի կողմից իրենց բաժնետոմսերը օտարելու հետ կաղված հարաբերությունները կարգավորվում են «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի երրորդ մասով: «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետերերի կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախատասվության իրավունքի իրականացման կարգը եւ ժամկետները սահմանվում են ընկերության կանոնադրությամբ, իսկ նախատասվության իրավունքի ժամկետը չի կարող բաժնետոմսերի վաճառքի առաջարկման դահից 30 օրից դակաս եւ 60 օրից ավելի լինել: Տվյալ դեղմում ընկերության կանոնադրության 6.2-րդ կետում բառացիորեն վերադարձված են «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի երրորդ մասով սահմանված դրույթները, և ամրագրված է միայն բաժնետիրոջ կողմից բաժնետոմսերի ձեռք բերման նախատասվության իրավունքի իրականացման ժամկետը /գ.թ. 47/: Ընկերության կանոնադրության մեջ բաժնետերերի նախատասվության իրավունքի իրականացման կարգի բացակայության դայմաններում բաժնետոմս վաճառող բաժնետերը չունե օրենքով կամ կանոնադրությամբ սահմանված՝ բաժնետոմսերի վաճառքի մասին ընկերության մնացած բոլոր բաժնետերերին Տեղեկացնելու դարսականություն:

Ընկերության կանոնադրության մեջ բաժնետերերի նախատասվության իրավունքի իրականացման կարգի բացակայության դայմաններում բաժնետոմսերի՝ ընկերության որևէ բաժնետիրոջը վաճառելը չի կարող համարվել «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դահանջների խախտում, ֆանի որ փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետոմսերի վաճառքի դեղմում ընկերության մնացած բաժնետերերը օտարվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախատասվության իրավունք ունեն ընկերության կամ երրորդ անձի նկասմամբ, այլ ոչ թե միմյանց նկասմամբ:

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

Այսպիսով, վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանի վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման, իսկ դատաստիսանողներ Արայիկ Կոստանդյանի, Խաչատուր Խաչատրյանի և Վարդգես Վարդերեսյանի վճռաբեկ բողոքը՝ բավարարման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանի վճռաբեկ բողոքը մերժել:
2. Պատասխանողներ Արայիկ Կոստանդյանի, Խաչատուր Խաչատրյանի և Վարդգես Վարդերեսյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել. ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 19.07.2006թ. թիվ 06-2496 վճռի՝ դատաստիսանողներ Խաչատուր Խաչատրյանի և Արայիկ Կոստանդյանի միջև 2005թ. դեկտեմբերի 5-ին կնքված և նոտարական կարգով վավերացված 99582 հաս 45,86 տկոս «Ավստոմասիկա ՉՀԻ» ՓԲ ընկերության բաժնետոմսերի առուվաճառքի դրամացուցիկի դրամացուցիկի նույն դրամացուցիկով գնորդի իրավունքները և դատարանական գործը հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանի փոխանցելու մասը բեկանել և այդ մասով դատարանի ակտը փոփոխել՝ *Հովհաննես Ազիզբեկյանի հայցը մերժել:*
3. Վճիռը մնացած մասով թողնել անփոփոխ:
4. Հովհաննես Ազիզբեկյանից հօգուտ Արայիկ Կոստանդյանի բռնագանձել 20000 ՀՀ դրամ՝ որդես վճռաբեկ բողոք բերելու համար վճարված դեսական տուրքի գումար:
5. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqrupjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1067
Նախագահող դատավոր՝ Ե.ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1864 (ՏԳ)
2006

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՋՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դատարանի ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 30.06.2006
թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի
ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) հայցի ընդդեմ «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության
(այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ 38.415.700 ՀՀ դրամ հարկային դարձի գումարը բռնագանձելու
դատարանի մասին և ըստ ընկերության հակընդդեմ դիմումի՝ 16.06.2005թ. թիվ 1013121
ակտն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Ծառայությունը, դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան, դատարանից է դատարանից
բռնագանձել 38.415.700 ՀՀ դրամ հարկային դարձի, ինչպես նաև վճարված
դատարանի տուրքի գումարները:

Հակընդդեմ դիմումով Ընկերությունը խնդրել է անվավեր ճանաչել բյուջեի հետ
փոխհարաբերությունների ճշտության ստուգման 16.06.2005թ. թիվ 1013121 ստուգման
ակտը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 30.06.2006թ. վճռով Ծառայության հայցն ընդդեմ
Ընկերության բավարարվել է մասնակի՝ ինչպես ՀՀ դատարանի բյուջեի բռնագանձվել է
197.500 ՀՀ դրամ լիցենզիայի համար սահմանված դատարանի տուրքի գծով սույժի գումարը,

իսկ հայցի մնացած մասը մերժվել է:

Ընկերության հակընդդեմ դիմումը բավարարվել է՝ անվավեր է ճանաչվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության 16.06.2005թ. թիվ 1013121 սուզման ակտը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ծառայությունը:

Ընկերության կողմից վճռաբեկ բողոքին տրասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորմամբ՝

1) դասարանը չի կիրառել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածը, «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածը և ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշմամբ հաստատված «Նյութական և ոչ նյութական ակտիվների, ադրանֆանյութական դաւարների ձեռքբերման ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի կազմման» կարգի դաշխանջները, որոնք ղեւս է կիրառել, և կիրառել է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ և 23-րդ հոդվածների 1-ին կետերը, որոնք չղեւս է կիրառել:

Դասարանը վճիռ կայացնելիս հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ ՀՊԾ հետաֆնության բաժինը, կասարելով հետաֆնություն, որևէ խախտում չի արձանագրել, այլ օղերաշիվ հետախուզության վարչության կողմից ներկայացրած նյութերը վերադարձել է հետաֆնության հիմքերի բացակայության դաշխանջով, իսկ փորձաֆնությամբ հաստատվել է, որ այն հաւիվ-ադրանֆագրերը, որոնք հիմք են հանդիսացել սուուողների կողմից ակտիվ դաշաւորությունների առաջադրման համար, կազմվել են «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ և 23-րդ հոդվածների և ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշմամբ հաստատված կարգի դաշխանջներին համադաշասախան: «Էլոսա» և «Գրիդաւ» ՍՊ ընկերությունները գործունեություն չեն իրականացնում, հետևաբար նրանց հետ իրական գործարքներ չեն կասարվել, ուսի «Տաւրիդա» ՍՊ ընկերության կողմից վերը նււված ընկերություններից ձեռք բերված հաւիվ-ադրանֆագրերն անհիմն են և անարժանահաւաս:

Վերողրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 30.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆնության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար նւանակություն ունեող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար էական նւանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ղեւի 04.04.2005թ. թիվ 1013121 հանձնարարագրի հիման վրա՝ 07.06.2005թ.-ից մինչև 16.06.2005թ. կասարվել է սուուում, որի արդյունֆում 16.06.2005թ. կազմվել է սուուման թիվ 1013121 ակտը (գ.թ. 8, 9-14):

2) Ընկերությունը 2004թ. երկրող, երրող և չորրող եռամայակներում «Էլոսա» և «Գրիդաւ» ՍՊ ընկերություններից կանխիկ վճարումներով ձեռք է բերել համադաշասախանաբար 34.224,9 հազ. ՀՀ դրամի (այդ թիւում 5.704,1 ՀՀ դրամ ԱԱՀ) և 21.802,9 հազ. դրամի (այդ թիւում 3.633,8 հազ. ՀՀ դրամ ԱԱՀ)՝ հումֆ և նյութեր:

---

3) Ծառայության ակտով ընկերությանն առաջադրված դարսավորությունների համար հիմք է հանդիսացել միայն «Էլոսա» և «Գրիդավ» ՍՊ ընկերությունների հաժիվ-ադրանքագրերը:

4) Ծառայության աշխատակիցների կողմից հաժիվ-ադրանքագրերը համարվել են անադրանքային, այսինքն՝ իրականում գոյություն չունեցող գործարքները հավաստող փաստաթղթեր:

5) Ընկերության նկատմամբ հաժիվարկվել է 38.415.700 ՀՀ դրամ հարկային դարսավորություն:

6) «Հայաստանի Հանրապետության փորձագիտական կենտրոն» ՊՊԿ-ի նշանակման և անհատական կազմակերպության 19.12.2005թ. դասահաժիվագրերով փորձագիտության եզրակացության մեջ արձանագրված է, որ ստուգողների կողմից ակտով դարսավորությունների առաջադրման համար հիմք հանդիսացող հաժիվ-ադրանքագրերը կազմվել են «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ և 23-րդ հոդվածների և ՀՀ կառավարության 25.08.1998թ. թիվ 525 որոշմամբ հաստատված «Նյութական և ոչ նյութական ակտիվների, ադրանքային նյութական դրամների ձեռքբերման ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի կազմման» կարգի դրամագրերին համադասասխան:

7) «Էլոսա» և «Գրիդավ» ՍՊ ընկերությունների կողմից համադասասխան եռամսյակների համար ցույց տրված իրացման քաղաքականությունը արձանագրվել է ԱԱՀ-ի և ԸՄԿ-ի հաժիվարկներում, ֆինանսական հաժիվարկումներում:

8) Համադասասխան հիմքերի բացակայության դասձառով Ծառայության հետաքննության բաժնի ղեկավարի 30.12.2005 թվականի թիվ 10275/5 գրությամբ վերադարձվել են Ընկերության վերաբերյալ հետաքննության բաժնին ուղարկված փաստաթղթերը:

4. Վճարելի դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը՝ վերը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ *բողոքն անհիմն է հեկտայլ պատճառաբանությամբ.*

Վճարելի բողոքում հիշատակված ինչպես «ԸՄԿ-ի հաժիվարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածը, այնպես էլ «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածը և ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշմամբ հաստատված «Նյութական և ոչ նյութական ակտիվների, ադրանքային նյութական դրամների ձեռքբերման ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի կազմման» կարգի դրամագրերը ճշգրիտ դասարանի կողմից չկիրառելու վերաբերյալ բողոքի դասձառաբանությունն անհիմն է: Բողոքում, բացի դասաքննության ընթացքում հետազոտված և գնահատված ադրանքագրերի վերաբերյալ բողոք բերած անձը կատարել է սույլ ղեկում այն մասին, որ «...«Էլոսա» և «Գրիդավ» ՍՊ ընկերությունները գործունեություն չեն իրականացնում, հետևաբար նրանց հետ իրական գործարքներ չեն կատարվել, ուստի «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության կողմից վերը նշված ընկերություններից ձեռք բերված հաժիվ-ադրանքագրերն անհիմն են և անարժանահավասար»:

ՀՀ ֆադաբանական դասավարության օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վճարելի դասարանի դրամագրերը վերանայում է դասարանների վճիռները և որոշումները՝ վճարելի բողոքում նշված հիմքերի սահմաններում: Այս հոդվածի իմաստով, ելնելով նաև ՀՀ ֆադաբանական դասավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածով սահմանված ընդհանուր

կանոնի դահանջից («Գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեմ է աղացուցի իր դահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները»), բողոքի հիմք հասկացության մեջ ներառված են նաև բողոքի հիմնավորումները: Այդ իսկ դասճառով Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքում նման հիմնավորումների բացակայությունն ինքնին անհիմն է դարձնում բողոքը, և ՀՀ սնեստական դատարանի կողմից նյութական իրավունքի կիրառման օրինականության սուղգման հիմքն առկա չէ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ սնեստական դատարանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջներին համադասասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ գնահատել է բոլոր աղացույցները և կիրառել դրանց նկատմամբ կիրառելի իրավական ակտերը: ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի ուժով կրելով աղացուցման դարսականություն՝ գործարկների անատրանֆային լինելու հանգամանքը որևէ դասճառ աղացույցով Ծառայությունը չի աղացուցել:

Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում անդրադառնալ նաև սույն գործի փաստական հանգամանքների նկատմամբ կիրառելի այլ իրավական ակտերով սահմանված նորմերին, որոնք սույն որոշման դասճառաբանությունների մասն են կազմում:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 5-րդ հոդվածի (Ջնական դահանջները չարաճախելու արգելի համաձայն՝ վարչարարություն իրականացնելիս վարչական մարմիններին արգելվում է միայն ձևական դահանջների դահողանման նդասակով անձանց ծանրաբեռնել դարսականություններով կամ մերժել նրանց որևէ իրավունք սրամարելը, եթե նրանց վրա դրված դարսականությունները բովանդակային առումով կասարված են: Օրենքի 43-րդ հոդվածի՝ Աղացուցման դարսականությունը բաժխելը/ հիմքով սույն վարչաիրավական հարաբերությունում կիրառելի նույն օրենքի 10-րդ հոդվածի Հավաստիության կանխավարկածը) համաձայն՝ վարչական մարմնի կողմից ֆննարկվող փաստական հանգամանքների վերաբերյալ անձի ներկայացրած սվյալները, սեղեկությունները համարվում են հավաստի բոլոր դեղդերում, ֆանի դեռ վարչական մարմինը հակառակը չի աղացուցել: Եթե վարչական մարմինը հիմնավոր կասկածներ ունի անձանց ներկայացրած սվյալների, սեղեկությունների իսկության վերաբերյալ, աղա ինքը դարսավոր է իննուորույն և իր հաճվին ձեռնարկել միջոցներ՝ դրանց իսկության մեջ հավաստիանալու համար:

Ծառայության կողմից դատարանին ներկայացվել են մի ճարք հաճիվ-աղրանֆազրեր և այլ փաստաթղթեր, սակայն ինչդես դրանց, այնդես էլ կնքված գործարկների անատրանֆային լինելու փաստի հավաստիությունը ծառայության կողմից չի աղացուցվել: Գործում առկա, Ծառայության կողմից ներկայացված աղացույցները բավարար չեն ֆննարկվող փաստական հանգամանքն աղացուցված համարելու համար, հեսևաբար ընկերության կողմից ներկայացված սվյալները և սեղեկությունները դեմ է համարվեն հավաստի, ֆանի որ Ծառայության կողմից հակառակը հիմնավորող որևէ դասճառ աղացույց չի ներկայացվել:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սննտապահության դատարանի 30.06.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական գործ N 3-1555(ՏԳ)
Տնտեսական դատարանի վճիռ 2006թ.
Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՎ-85\2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ
դատավորներ՝ Ռ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Ա.ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դրնբաց դատական նիստում, քննելով «Լոսոս» արտադրական կոորդինատների (այսուհետ՝ Կոորդինատներ) անվճարումնակության գործով կառավարիչ Լևոն Պետրոսյանի (այսուհետ՝ կառավարիչ) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 02.06.2006թ. վճռի դեմ՝ ըստ կառավարչի հայցի ընդդեմ Կոորդինատների անդամներ Էդուարդ Ասատրյանի, Սվետլանա Խալաթյանի և Ռիմա Աղասարյանի՝ գումարի բռնագանձման դատահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ կառավարիչը խնդրել է դատաստանողներից յուրաքանչյուրից հոգուս կոորդինատների բռնագանձել 2 520 050 ՀՀ դրամ՝ որդես չկատարած դատարարությունների փոխհատուցում:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 27.01.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Հայցվորի 04.03.2005 թվականի վճռաբեկ բողոքի հիման վրա ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 14.04.2005 թվականի որոշումով ՀՀ տնտեսական դատարանի 27.01.2005 թվականի վճիռը բեկանվել և գործն ուղարկվել է նույն դատարան՝ նոր քննության:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 03.08.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Հայցվորի 22.08.2005 թվականի վճարելի բողոքի հիման վրա ՀՀ վճարելի դասարանի 23.09.2005 թվականի որոշումով ՀՀ սնտեսական դասարանի 03.08.2005 թվականի վճիռը բեկանվել և գործն ուղարկվել է նույն դասարան՝ նոր ֆննդության:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 02.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ վճռվել է ««Լոսոս» արտադրական կոողերաշիվի անդամներ Էդուարդ Ասարյանից, Սվետլանա Խալաթյանից և Ռիմա Աղասարյանից հոգուս «Լոսոս» արտադրական կոողերաշիվի համադարձության կարգով բռնագանձել 500.000 դրամ՝ որդես տեսական սուրֆի գումար և 65.000 դրամ՝ որդես անվճարունակության գործով կառավարչի վարձարության գումար, ընդամենը՝ 565.000 դրամ: Մնացած մասով հայցը մերժել»:

Սույն գործով վճարելի բողոք է ներկայացրել կառավարիչը:

Պատասխանողները ներկայացված վճարելի բողոքին դատասխան չեն ներկայացրել:

2. Վճարելի բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջը.

Սույն վճարելի բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) դասարանը սխալ է կիրառել ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ կետի դաժանջները:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 27.09.2004 թվականի որոշումը հաստատված դարձատերերի վերջնական ցուցակում հաստատված հարկային տեսչության 6.073.152 ՀՀ դրամ դաժանջի չափը հարկային դարձավորություն է և առընչություն չունի կողերաշիվի անդամների՝ սարեկան հաշվեկշռի հաստատումից հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում, լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու դարձավորության հետ:

2) դասարանը չի կիրառել «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ և 31-րդ հոդվածները, որոնք տեսք է կիրառել:

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ անվճարունակ ճանաչվելուց հետո հարկային մարմինները որևէ իրավական հիմք չունեն դաժանջ ներկայացնելու կողերաշիվին, քանի որ այդ լիազորությունները վերը նշված իրավական ակտերի ուժով անցել են կառավարչին:

Բողոք բերած անձը նշված խախտումը դատաժանաբանել է հետևյալ կերպ. հարկային մարմինները որևէ իրավական հիմք չունեն դաժանջ ներկայացնելու կողերաշիվին, քանի որ այդ լիազորությունների իրականացման իրավունքը համաձայն «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 24 և 31-րդ հոդվածների՝ անցել է կառավարչին:

Բողոք բերած անձը խնդրել է հետաձգել վճարելի բողոքի համար սահմանված տեսական սուրֆի վճարումը և այդ հարցը լուծել կայացվելիք որոշումով:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 02.06.2006 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

3. Վճարելի բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ

փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մյասնիկյանի հարկային ռեսուրսային հայցի հիման վրա 09.07.2004 թվականին ՀՀ սնեստական դատարանի վճռով Կոտրեասիվը ճանաչվել է անվճարունակ.

2) ՀՀ սնեստական դատարանի 26.07.2004 թվականի որոշմամբ անվճարունակության գործով կառավարիչ է նշանակվել Լ. Պետրոսյանը.

3) ՀՀ սնեստական դատարանի 08.10.2004 թվականի որոշմամբ Կոտրեասիվը լուծարվել է.

4) 27.09.2004 թվականի որոշմամբ հաստատվել է Կոտրեասիվի դատարանների ցուցակը.

5) ՀՀ սնեստական դատարանի 08.10.2004 թվականի որոշմամբ սահմանվել է կառավարչի հավելյալ վարձատրություն՝ սնանկության հատուկ հաշվում դատարանի գույքի վաճառքից կամ ակտիվների հավաքագրումից գոյացած միջոցների սատր տկոսի չափով.

6) Կոտրեասիվի անդամներ (հիմնադիրներ) են դատաստանողներ Է. Ասատրյանը, Ս. Խալաթյանը և Ռ. Աղասարյանը՝ հավասար բաժնեմասերի իրավունքով.

7) Կոտրեասիվի դատարանը կազմում է ընդամենը 7.560.152 ՀՀ դրամ, այդ թվում՝ 500.000 ՀՀ դրամ՝ դատարանի տնօրեն (անվճարունակ ճանաչելու դատարանի մասին գործով)

6.073.152 ՀՀ դրամ՝ հարկային դատարանություններ

65.000 ՀՀ դրամ՝ կառավարչի վարձատրություն

657.000 ՀՀ դրամ՝ կառավարչի հավելյալ վարձատրություն

25.000 ՀՀ դրամ՝ գործատուի սոցիալական վճար

240.000 ՀՀ դրամ՝ այլ ծախսեր (գույքի գնահատում, աճուրդի կազմակերպում և

այլն):

4. Վճռաքել դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ՝

1. բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի /այսուհետ՝ Օրենսգրքի/ 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ Կոտրեասիվի անդամները դատարան են սարեկան հաշվեկշիռի հաստատումից հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում, լրացուցիչ վճարների միջոցով փակել առաջացած վնասները: Այս դատարանությունը չկատարելու դեպքում դատարանների դատարանով կոտրեասիվը կարող է լուծարվել դատարան կարգով: Օրենսգրքի 67-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը լուծարվում է նաև սնանկության հետևանքով: Անվճարունակ (սնանկ) ճանաչված դատարանի լուծարման ընթացակարգը (այդ թվում՝ հիմքերը) սահմանված է «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքով:

Սույն գործով կոտրեասիվը անվճարունակ (սնանկ) է ճանաչվել պատճառով՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մյասնիկյանի հարկային ռեսուրսային հայցի հիման վրա, այսինքն՝ վրա է հասել Օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված դեպքը՝ «... պատճառաբանությունը չկատարելու դեպքում պատճառաբանության պահանջով կոտրեասիվը կարող է

լուծարվել դասական կարգով»:

Սակայն, սահմանված ժամկետում (սարեկան հաշվեկշիռի հաստատմից հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում) լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու օրենքով սահմանված իրենց պարտավորությունը չկատարելը չի ազատում Կոոպերատիվի անդամներին Կոոպերատիվի պարտավորությունների համար օրենքով սահմանված պատասխանատվությունից:

Օրենսգրքի 345-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ պարտավորությունները ծագում են նաև «... սույն օրենսգրքով նշված այլ հիմքերից»: Օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ պարբերության համաձայն՝ Կոոպերատիվի անդամները նրա պարտավորությունների համար համապատասխան սուբսիդիար (լրացուցիչ) պատասխանատվություն են կրում Կոոպերատիվի յուրաքանչյուր անդամի լրացուցիչ վճարի չմուծված մասի սահմաններում:

Կոոպերատիվը ՀՀ սննդամթերքի դասարանի 09.07.2004 թվականի վճռով իր պարտավորությունները չկատարելու համար ճանաչվել է անվճարունակ, իսկ հետագայում 08.10.2004 թվականի որոշմամբ լուծարվել է, ինչը վկայում է այն մասին, որ Կոոպերատիվի անդամները չեն կատարել ՀՀ ֆաղափարակային օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասով ամրագրված՝ լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու իրենց պարտականությունը: Այն դեպքերում, երբ *սահմանված ժամկետում* (սարեկան հաշվեկշիռի հաստատմից հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում) լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու օրենքով սահմանված իրենց պարտավորությունը չկատարելու հետևանքով անհնար է որոշել կոոպերատիվի յուրաքանչյուր անդամի լրացուցիչ վճարի չմուծված մասը, վճարելի դասարանը զսնում է, որ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասով ամրագրված՝ լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու Կոոպերատիվի անդամների պարտականությունը ներառում է մինչև Կոոպերատիվի անվճարունակ ճանաչվելը գոյացած բոլոր պարտավորությունները: Հակառակ դեպքում կարող է խախտվել Կոոպերատիվի պարտատերերի՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 8-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով երաշխավորված սեփականության իրավունքը:

2. բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակցի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի /այսուհետ՝ Օրենք/ 1-ին հոդվածի համաձայն՝ անվճարունակության (սնանկության) հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքով, Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափարակային օրենսգրքով և այլ օրենքներով: ՀՀ ֆաղափարակային օրենսգրքի 415-րդ հոդվածը կիրառելի չէ սվյալ վեճի նկատմամբ, քանի որ Օրենքի 31-րդ հոդվածի համաձայն՝ անվճարունակության գործով կառավարիչը դիմում է դասարաններ դասական կարգով լուծում դաժանաբան հարցերով, առանց լիազորագրի հանդես է գալիս դատարանի անունից, ինչպես նաև իր լիազորությունների իրականացման ժամանակ գործում է իր անունից: Հետևաբար, նման կարգավորման դրանում անվիճելի է կոոպերատիվի պարտատերերի դեմ դաժանաբանությամբ կատարվող իրավունքի իրավունքը:

Օրենքի 24-րդ հոդվածի չկիրառման մասին բողոքի հիմքը հիմնավոր չէ, քանի որ օրենքի այդ դրույթը, որը կարգավորում է կառավարչի նշանակման, փոխարինման և

ՎՃՈՒՐՆԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

ազատման հետ կապված հարաբերությունները, սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

Բողոքի վերը նշված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Սահմանադրության և Կոնվենցիայի նույն հոդվածներով ամրագրված անձի արդար դատաքննության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման ճեսանկյունից: Տվյալ դեղմում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ռահերից:

Տնեսական դատարանի դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը, ելնելով իր այն եզրահանգումից, որ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասով ամրագրված լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու Կոոդերասիվի անդամների դարականությունը ներառում է մինչև Կոոդերասիվի անվճարունակ ճանաչվելը գոյացած բոլոր դարակությունները, միաժամանակ գտնում է, որ այդ դարակությունը չի կարող ներառել Կոոդերասիվի անվճարունակ ճանաչվելուց հետո գոյացած դարակները, մասնավորապես անվճարունակության դահանջի մասին դատական վեճով դեսական սուրբի, կառավարչի հավելյալ վարձարություն և դրանից բխող այլ դարակություններից ծագող դարակները:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Մ Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակի. բեկանել ՀՀ տնեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը՝ փոփոխելով այն.

2. «Լոսոս» արսադրական Կոոդերասիվի անդամներ Էդուարդ Ասարյանից, Սվետլանա Խալաթյանից և Ռիմա Աղասարյանից հոգուս «Լոսոս» արսադրական կոոդերասիվի համադարսության կարգով բռնագանձել 6 138 152 ՀՀ դրամ, որից 6 073 152 ՀՀ դրամ՝ հարկային դարակություններ, 65 000 ՀՀ դրամ՝ կառավարչի վարձարություն:

3. «Լոսոս» արսադրական Կոոդերասիվի անվճարունակության գործով կառավարչի հայցադիմումը 500 000 ՀՀ դրամ՝ որդես դեսական սուրբ, 657 000 ՀՀ դրամ՝ կառավարչի հավելյալ վարձարություն, 25 000 ՀՀ դրամ՝ գործասուի սոցիալական վճար, 240 000 ՀՀ դրամ՝ այլ ծախսեր, ընդամենը՝ 1 422 000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու մասով մերժել:

---

4. «Լոսոս» արժույթական Կոոդերաժիվի անդամներ Էդուարդ Ասատրյանից, Սվետլանա Խալաթյանից և Ռիմա Աղասարյանից հոգուս ՀՀ ղեկավարական բյուջեի համադարձության կարգով բռնագանձել 277 533.44 ՀՀ դրամ ղեկավարական սուրճը:

5. «Լոսոս» արժույթական Կոոդերաժիվից հոգուս ՀՀ ղեկավարական բյուջեի 100474.51 ՀՀ դրամ ղեկավարական սուրճը որդես դասական ծախսեր գրանցել «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 82-րդ հոդվածի 1-ին մասի գ) հերթում, որը ղեկ է մարվի դարձարանի միջոցներից:

6. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների և Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1805(Ա) առաջին ասյանի դատարանի վճիռ 2006թ.
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-641\2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.ՀՈՒՆԱՆՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Ժենիկ Բալայանի և Սուրեն Գևորգյանի վճռաբեկ բողոքը Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 02.02.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Էդիկ Բալայանի դիմումի՝ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքը ճանաչելու դեմահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարան՝ Էդիկ Բալայանը դահանջել է Բաֆֆու փողոցի թիվ 22 հասցեում գնվող 111,9հմ. հողամասը ճանաչել սիրագուրկ և դրա նկատմամբ ճանաչել իր սեփականության իրավունքը:

Արաբկիր և Քանաֆեռ Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 02.02.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Է. Բալայանի ֆույրը և ֆրոջ որդին՝ Ժ. Բալայանը և Ս. Գևորգյանը:

Դիմումատու Է. Բալայանը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնցվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի դաշանջը և գործը ֆնցել է բողոք բերած անձանց բացակայությամբ, որոնք մասնակից չեն դարձվել դատաֆնությունը, և նրանց իրավունքների ու դատարանությունների վերաբերյալ կայացվել է գործն ըստ էության լուծող դատական ակտ, ինչը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ կետի 3-րդ ենթակետի համաձայն, դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Առաջին ասյանի դատարանի վճռի մասին բողոք բերած անձինք սեղեկացել են միայն 2006 թվականի հուլիսի վերջին, երբ է. Բալայանը դատարանի վճռի ուժով դառնալով սեֆականատեր, հայց է ներկայացրել՝ իրենց վատելու դաշանջով:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձինք խնդրել են բեկանել Արաբկիր և Քանաֆեռ Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 02.02.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆնցության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնցության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնցության համար նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Աջաֆնյակ և Դավթաեեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 19.09.2000թ. թիվ 2-1460 վճռով վերհիշեյալ հասցեում գսնվող 436.7մ հողամասից 324.8մ հողամասն առանձնացվել և թողնվել է նվիրատության դայմանագրով սեֆականատեր դարձած Ալբերտ Բաղդասարյանին, իսկ մնացած 111.9մ հողամասը զբաղեցրել է այլ ֆաղաֆացի:

2) դատարանի վճռով նեված հողամասը ճանաչվել է սիրագուրկ և դրա նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության հիմքով ճանաչվել է է. Բալայանի սեֆականության իրավունքը:

3) բողոք բերած անձինք հաեվառված են Ա. Խաչատրյան 22 հասցեում, որը համընկնում է վիճելի տարածքի հասցեին:

4) սույն գործը ֆնցվել է է. Բալայանի դիմումի հիման վրա՝ հատկ վարույթի կարգով և բողոք բերող անձինք գործին մասնակից անձ չեն եղել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը վերը նեված հիմքի սահմաններում՝ վճռաբեկ դատարանը գսնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Առաջին ասյանի դատարանը, չդարգելով 111,9մ մակերեսով հողամասի սեֆականատիրոջ առկայության հանգամանքը, սիրագուրկ է ճանաչել այն: Դատարանը հողամասի նկատմամբ ճանաչել է բարեխիղճ սիրադեսողներից մեկի սեֆականության իրավունքը, սակայն բողոք բերող անձը Վճռաբեկ դատարանին ներկայացրել է աղացույցներ այն մասին, որ ինքը և որդին գրանցված և բնակվում են այդ նույն հողամասի հասցեում, և սվյալ դեղքում դատարանի կողմից սիրադեսողներից մեկի սեֆականության իրավունքը հողամասի նկատմամբ ճանաչելն ուղղակիորեն առնչվում է իր իրավունքներին: Սակայն նման դատական ակտ կայացնելուց դատարանն իրենց մասնակից չի դարձրել գործի ֆնցությանը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետի

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

համաձայն՝ եթե իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումը ֆինելիս վեճ է ծագել իրավունքի մասին, ադա դասարանը դիմումը թողնում է առանց ֆննության: Թեև առաջին ասյանի դասարանում գործի ֆննության ժամանակ ի հայտ չեն եկել այլ իրադետողներ, և ըստ էության ծագած չի եղել վեճ իրավունքի մասին, սակայն հետագայում՝ դասական ակտի մասին տեղեկացվելուց հետո, վճռաբեկ բողոք ներկայացնելով՝ Մ. Բալայանն ու Ս. Գևորգյանը վիճարկել են Է. Բալայանի սեփականության իրավունքը այդ հողամասի նկատմամբ: Այսինֆն՝ իրավունքի մասին ծագել է վեճ, թեև այն ծագել է առաջին ասյանի դասարանում գործի ֆննության ավարտից հետո: Սակայն Վճռաբեկ դասրանը գտնում է, որ այս դարագայում ևս կիրառելի է ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 103-րդ հողվածի 4-րդ կետով սահմանված դահանջն այն մասին, որ եթե վեճ է ծագել իրավունքի մասին իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումը ֆննելիս, ադա դասարանը դիմումը թողնում է առանց ֆննության:

Նված հիմքի առկայությունը ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 103-րդ հողվածի 4-րդ կետի համաձայն վճռաբեկ բողոքը մասնակիորեն քավարարելու, այն է՝ առաջին ասյանի դասարանի վճիռը բեկանելու և դիմումն առանց ֆննության թողնելու հիմք է:

Ելնելով վերգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը քավարարել մասնակիորեն՝ բեկանել Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ձեյթոն համայնֆների առաջին ասյանի դասարանի 02.02.2006թ. վճիռը և դիմումը թողնել առանց ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրումներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1603\2006թ
Նախագահող դատավոր՝ Գ.ԴԱՐԻԲՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1825(ՏԳ)
2006թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննարկելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Ավանի հարկային ծառայության (այսուհետ՝ Տեսչություն) հայցի ընդդեմ քաղաքացի Կարեն Նալբանդյանի՝ գումար բռնագանձելու և Կ. Նալբանդյանի հակընդդեմ դիմումի՝ ակտի անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ Տեսչությունը դատարանին է Կ. Նալբանդյանից բռնագանձել 1.644.000 ՀՀ դրամ՝ որդես առանց համադասասխան դատական գրանցման ձեռնարկասիրական գործունեություն իրականացնելու համար տուգանքի գումար:

Պատասխանողը հակընդդեմ դիմումով խնդրել է անվավեր ճանաչել Տեսչության 10.03.2006թ թիվ 2304977 ակտը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ դիմումը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայությունը:

Պատասխանողը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացրել:

2. ՎՃռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով՝

1) դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրապետությունում սուուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածը, չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ և «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածները, որոնք դեմ է կիրառել:

Դատարանը եկել է այն սխալ եզրահանգման, որ Կ. Նալբանդյանը չի հանդիսանում ՀՀ սարածֆում գործունեություն իրականացնող ճնեստավարող սուբյեկտ և ինֆնուրույն ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող, ուստի նրա մոտ սուուգում իրականացնելու նդատակով հանձնարարագրի սրամադրումը և ակտի կազմումն իրականացվել են «Հայաստանի Հանրապետությունում սուուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի դաշանջների խախտմամբ:

Բողոք բերող անձը նուած ունդումը դատաձառաբանել է նաև այն հանգամանքով, որ «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային ծառայության խնդիրներից է ֆիզիկական անձանց եկամուտների, գույքի և ծախսերի հայտարարագրման մասին օրենսդրության դաշանջների կատարման և կիրառման նկատմամբ հսկողության իրականացումը, իսկ նուած հոդվածի՝ դատարանի կողմից նման մեկնաբանման դայմաններում հարկային մարմինները հնարավորություն չեն ունենա առանց համադատասախան գրանցման ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնողների մոտ կատարել սուուգումներ, հետևաբար հարկային դատի վերը նուած հասվածը կհայտնվի վերահսկողությունից դուրս:

Միաժամանակ, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաուառված կամ առանց լիցենզիայի կամ սվյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված վայրերից դուրս այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկատիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեդրում (ատորինի գործունեություն) գանձվում է սուուգումն այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաուարկված իրացման տրջանառության (համախառն եկամտի) 50 տկոսի չափով: Նույն հոդվածի համաձայն՝ այս սուուգումը հարկային դատավորություն է:

Սուուգման ժամանակ Կ.Նալբանդյանը սուուգողներին չի ներկայացրել դեսական գրանցման առկայությունը հավաստող որևէ փաստաթուղթ կամ որևէ փաստաթուղթ այն մասին, որ ինքը հանդիսանում է ԱՁ Հրայ Հակոբյանի աուխաստղը (աուխասանֆային դայմանագիր, աուխասանֆի ընդունման հրամանի ֆադվածֆ): Վերջինս չի ներկայացրել նաև ԱՁ Հրայ Հակոբյանի անվամբ ՀՀ կառավարության 25.08.1998թ. թիվ 525 որոումամբ հաստատված «Ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի նկատմամբ ներկայացվող դաշանջները սահմանելու և այդ փաստաթղթերի կազմման կարգին» համադատասախան դուրս գրված հաուիլ-ատրանֆագրեր կամ առամման փաստաթղթեր: Նուած կարգի համաձայն՝ այդ փաստաթղթերում դեմ է նուած լինելին առաֆիչի և սրանդորային միջոցի սվյալները, որով առամվում են ադրանֆները: Հետևաբար, դատասախանողի կողմից իրականացված գործունեությունը համարվում է ձեռնարկատիրական, իսկ նրա նկատմամբ

Ավանի ՀՏ-ի 10.03.2006թ. թիվ 2304977 ստուգման ակտը կազմվել է օրենքի դասանջներին համադասասխան:

2) Դասարանը խախտել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածը:

Վճռաբեկ բողոքի այս հիմքը որևէ հիմնավորմամբ դասճառաբանված չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստեր՝

ա) ֆաղափացի Կ. Նալբանդյանը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված չի եղել որդես անհաս ձեռնարկատեր և հարկային մարմիններում հաշվառված չի եղել:

բ) ֆաղափացի Կ.Նալբանդյանի մոտ, Ավանի Հարկային սեսչության դեմ 27.03.06 թվականի թիվ 2304977 հանձնարարագրի հիման վրա կասարված ստուգման արդյունքում 10.03.06 թվականին կազմվել է թիվ 2304977 ակտը:

գ) Տեսչության ակտում արձանագրվել է, որ Կ Նալբանդյանի համախառն եկամուտը կազմել է 3.288.000 ՀՀ դրամ, ինչը հիմք ընդունելով՝ ֆաղափացի Կ. Նալբանդյանին առաջադրվել է այդ գումարի 50 տոկոսի չափով հարկային դարձվածություն:

դ) ստուգման ակտով արձանագրված դարձվածությունները Կ. Նալբանդյանը օրենքով սահմանված 10-օրյա ժամկետում չի վճարել:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքի առաջին հիմքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ «... Ստուգումն օրենքի հիման վրա իրականացվող ընթացակարգ է, որով դարձվում է սնեստավարող սուբյեկտի ներկայացրած հաշվետվությունների, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված հայտարարագրերի, հարկերի և դարձադիր այլ վճարների գծով նախատեսված հաշվարկների, ելակետային սվյալների, այլ փաստաթղթերի (այսուհետ՝ հաշվետվություն) արժանահավաստությունը և վերջինիս **ծավալած փաստացի** գործունեության համադասասխանությունն օրենքների և այլ իրավական ակտերի դասանջներին...»: Օրենքի նշված դրույթը կիրառելի է ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված հայտարարագրերի, հարկերի և դարձադիր այլ վճարների գծով նախատեսված հաշվարկների, ելակետային սվյալների, այլ փաստաթղթերի արժանահավաստությունը և սնեստավարող սուբյեկտի ծավալած փաստացի գործունեության՝ օրենքների և այլ իրավական ակտերի դասանջներին համադասասխանությունն ստուգելիս, իսկ ֆանի որ նման հայտարարագրեր ներկայացնելու և հարկեր և դարձադիր այլ վճարներ վճարելու դարձվածությունն առաջանում է նաև ֆաղափացիների մոտ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի իմաստով ստուգումներ կարող են իրականացվել ձեռնարկատերերի կողմից:

գործունեություն իրականացնող /գրացված կամ չգրանցված/ բոլոր սուբյեկտների մոտ: Անուղղակիորեն նման ռեսուրսները հաստատվում է նաև «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածով, համաձայն որի՝ հարկային ծառայության խնդիրներից են ֆիզիկական անձանց եկամուտների, գույքի և ծախսերի հայտարարագրման մասին օրենսդրության լիցենզիաների կատարման և կիրառման նկատմամբ հսկողության իրականացումը, հարկային և դատարանային սոցիալական աղահոլագրության վճարների մասին օրենսդրությամբ սահմանված դատարանային գործունեությունների չկատարման հետևանքով Հայաստանի Հանրապետության ղեկավար, դատարանային սոցիալական աղահոլագրության և համայնքների բյուջեների նկատմամբ առաջացած դատարանային գործունեությունների մարման գծով աշխատանքների իրականացումը:

Պատասխանող Կ. Նալբանդյանի կողմից 2002-2006 թվականներին լիցենզիայի կիսաֆարքիկասների առաջնամյա գրառվելու մասին Քանախո-Չեթունի ՀՏ-ի գրությամբ ուղարկված ժողովրդական կարող էր առիթ կամ հիմք ծառայել միայն ստուգման իրականացնելու համար: Այս դեպքում դեռևս է դարձվել ժողովրդական խնդիրները, իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված տուգանքը կարող էր նշանակվել ստուգման արդյունքում հայտնաբերված և հիմնավորված /աղացուցված/ աղբյուրի գործունեության իրականացման համար՝ հաշվի առնելով այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման քաղաքացիության (համախառն եկամտի) ծավալը: Սակայն դատարանային ընթացքում հետազոտված և գնահատված թույլատրելի աղացուցումներով, այդ թվում նաև ստուգման ակտով, չի հաստատվել այն փաստը, որ դատասխանող Կ. Նալբանդյանը 2002 թվականից մինչև 2006 թվականն ընկած ժամանակահատվածում հանդիսացել է սնտեսավարող սուբյեկտ կամ չհանդիսանալով սնտեսավարող սուբյեկտ՝ իրականացրել է աղբյուրի գործունեություն: Ստուգման ակտում արձանագրված՝ Կ. Նալբանդյանի 3.288.000 ՀՀ դրամ համախառն եկամտի չափը հայցվորի կողմից չի հիմնավորվել, մասնավորապես՝

ա/ թե նշված գումարն ինչդեպ է առաջացել,

բ/ թե ինչդեպ են հաշվարկվել հարկային դատարանային գործունեությունները՝ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն:

Այն հանգամանքը, որ դատասխանողը ստուգման ժամանակ հարկային մարմնին չի ներկայացրել ղեկավար գրանցման առկայությունը հավաստող որևէ փաստաթուղթ և որևէ փաստաթուղթ այն մասին, որ ինքը հանդիսանում է ԱԶ Հրաչ Հակոբյանի աշխատողը /աշխատանքային դրամագրի, աշխատանքի ընդունման հրամանի բաղկած/, ինչդեպ նաև չի ներկայացրել ԱԶ Հրաչ Հակոբյանի անվամբ ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշմամբ հաստատված «Ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի նկատմամբ ներկայացվող լիցենզիաները սահմանելու և այդ փաստաթղթերի կազմման կարգին» համադատասխան դուրս գրված հաշիվ-աղյուսակներ կամ առաջնամյա փաստաթղթեր, չի կարող հիմք հանդիսանալ անօրինական գործունեություն իրականացնելու համար ֆաղափարտ նկատմամբ տուգանք նշանակելու, քանի որ դատասխանող Կ. Նալբանդյանի կողմից անօրինական գործունեություն իրականացնելու հանգամանքը հարկային մարմնին չի աղացուցել: Տվյալ վարչաիրավական հարաբերության նկատմամբ կիրառելի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ աղացուցման դատարանային գործունեությունը կրում է հայցվորը: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝

դասասխանողի կողմից հայցվորին վերը նշված սեղեկությունների չսրամադրելը կարող էր հիմք հանդիսանալ հարկային դատարանի կողմից հարկային պարտավորության գումարների հաշվարկման համար բացառադես այն դեղմերում, երբ այդ սեղեկությունը նա կարող էր սսանալ միայն դասասխանողի միջոցով: Տվյալ դեղմում հարկային մարմինը վերը հիշատակված սեղեկությունները ձեռք բերելու այլ հնարավորություններ ունեցել է նույն օրենքի 15-րդ և 16-րդ հոդվածներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով:

2) բողոքը 2-րդ հիմքով անհիմն է հեկյալ պասճառաբանությամբ.

Նշված հիմքի անհիմն լինելը դասճառաբանվում է բողոք բերած անձի կողմից այս հիմքի որևէ փաստարկ չբերելու հանգամանքով:

Վերը նշված հիմքերի անհիմն լինելը վճռաբեկ բողոքը մերժելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնեսական դասարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
նախագահող դատավոր՝ Ն. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
դատավորներ՝ Գ. ՄԱՏԻՆՅԱՆ
Լ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2506
2006թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1854(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Ալիխան Խուրբյանի ներկայացուցիչ Ռ. Պողոսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 12.07.2006 թվականի վճռի դեմ Ա. Խուրբյանի հայցով ընդդեմ Ջիվան Խուրբյանի, Մաղմոսավանի գյուղադատարանի և Աճարայի սարածփի նոտարի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է մասնակի՝ 1\2 մասով, անվավեր ճանաչել դատաստանողին սրված ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը:

Արագածոտնի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 13.03.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 12.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է հայցվորը:

Պատասխանողի կողմից վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշխանը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

Դատարանը անտեսել է Սաղմոսավանի համայնքի ղեկավարի, գյուղադեպարտմենտի հաշվապահի և ավագանու անդամների բացատրություններն ու հայտարարություններն այն մասին, որ հայցվորը մեծադեպ բնակվել է Սաղմոսավանում:

2) Դատարանը չի կիրառել նույն օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, որը դիմում է կիրառել, և կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի դրույթները, որը չդիմում է կիրառել:

Հանգուցյալ մոր գծով ժառանգության բացման դաշխանի վեց ամսվա ընթացքում հայցվորը կատարել է ժառանգատուի դատարարի վճարում, փաստացի կատարել է ժառանգական գույքը՝ մոր բաժնային սեփականությունը, իսկ նրա մահվանից հետո փաստացի տիրապետել է անբաժնի գույքին:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Արագածոտնի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 13.03.2006 թվականի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ Արագածոտնի մարզի Սաղմոսավան գյուղում գտնվող տունը և հողամասը հանդիսացել են Չլֆո և Ջիվան Խուրբոյանների սեփականությունը:

2) Չլֆո Խուրբոյանը մահացել է 02.04.2005 թվականին:

3) 03.10.2005 թվականին Ջիվան Խուրբոյանը ստացել է ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր:

4) Հայցվորն օրենքով սահմանված ժամկետում չի դիմել նոտարական գրասենյակ ինչդեպ հոր՝ Ջյարամ Խուրբոյանի, այնդեպ էլ մոր՝ Չլֆո Խուրբոյանի մահվանից հետո նրանց ժառանգությունն ընդունելու մասին հայտարարությամբ:

5) Ալիխան Խուրբոյանը մինչև 1990 թվականը բնակվել է Սաղմոսավան գյուղում, հանդիսացել է առանձին ծովա՝ «Գյուղացիական և գյուղացիական կոլեկտիվ սնտեսությունների մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով, օգտվելով հողի սեփականաճանրհումից՝ իր անվամբ ստացել է հողամաս, ունեցել է նաև երկուսենյականոց գերասեսչական բնակարան:

6) Ալիխան Խուրբոյանը 1990 թվականի կեսերից մեծադեպ բնակվում է Ռուսաստանի Դաճնությունում:

4. Վճռաբեկ դատարանի դաճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գճնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաճայն՝

դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Բողոք բերած անձը բողոքում հիշատակված աղացույցների՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության դաժանության խախտման որևէ կոնկրետ դեղձ իր հիմնավորմամբ չի ներկայացրել: Բողոքում, բացի դասաֆնության ընթացքում հետազոտված և գնահատված աղացույցների վերաբարտրանքից, բողոք բերած անձը կատարել է սուկ դնդում այն մասին, որ հիշատակված աղացույցները. «...վերաֆնիչ դասարանը համակցության մեջ դասաաա ֆաղաֆացիաիրավական գնահատության չի արժանացրել, որի արդյունքում հանգել է գործի սխալ լուծման, ինչը ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի մասով հիմք է վերանայվող դասական ակսի բեկանման համար»:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նման հիմնավորումների բացակայությունը ինքնին անհիմն է դարձնում բողոքի հիմքը, և վերաֆնիչ դասարանի կողմից աղացույցների հետազոտման և գնահատման օրինակաևության սուուգման հիմք առկա չէ:

2) *բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հեկսլալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունվում է՝ ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր սանալու մասին ժառանգի դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոսարին հանձնելով: Սույն գործի փաստական հանգամանքները վկայում են այն մասին, որ հայցվորն օրենքով սահմանված ժամկետում չի դիմել նոսարական գրասենյակ ինչդեա հոր՝ Քյարամ ուրոյանի, այնդեա էլ մոր՝ Չլֆո Խուրոյանի մահվանից հետո նրանց ժառանգությունն ընդունելու մասին հայտարարությամբ, հեկաբար, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիմքով հայցվորի կողմից ժառանգության ընդունում սեղի չի ունեցել:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ եթե այլ բան աղացուցված չէ, աղա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեկել կամ կառավարել ժառանգված գույքը՝ ներառյալ, երբ ժառանգը՝

1) միջոցներ է ձեռնարկել գույքը դահդանելու և այն երրորդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաադանելու համար,

2) իր հաավին կատարել է գույքը դահդանելու ծախսերը,

3) իր հաավից վճարել է ժառանգասուի դարսերը կամ երրորդ անձանցից սագել է ժառանգասուին հասանելի գումարները:

Դասաֆնությամբ աղացուցվել է, որ հայցվոր Ալիխան Խուրոյանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, որևէ ձևով փաստացի չի սիրադեկել և չի կառավարել ժառանգված գույքը, հեկադեա նա ժառանգությունն ընդունած ժառանգ չէ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում: Վերաֆնիչ դասարանը աղացուցված է համարել, որ ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում հանգուցյալ մոր գծով Ալիխան ուրոյանը օրենքով նախատեսված որևէ ձևով չի ընդունել ժառանգությունը, հեկաբար, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածը Վճռաբեկ դասարանը սույն վեձի նկատմամբ համարում է կիրառելի:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՁաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՁաբեկ բողոքը մերժել, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման տալից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 06-906/1900-2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Դ.ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ
դատավորներ՝ Վ.ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ
Կ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1409(ՎԴ)-
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաւսը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահողը չ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006թ. սեղեսնբերի 28-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով Մ.Մխիթարյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.05.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըս Մուրադ Մխիթարյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կաղասրի դեսական կոմիսեի Գյումրու սարաժֆային սոռաբաժանման (այսուհետ՝ կաղասր), երրող անձանց ՀՀ ԱՆ Շիրակի մարզի դատական ակերի հարկաղիր կասարման ծառայության բաժնի (այսուհետ՝ հարկաղիր կասարող) և «Միկրոէլեկտրաժիչ» ԲԲ ընկերության (այսուհետ՝ ընկերություն)՝ գույքի դեսական գրանցման մերժումն անվավեր ճանաչելու և ընկերության անվամբ սրվաժ սեֆականության իրավունքի գրանցման վկայականը 5,49քմ մակերեսի չափով անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին և ըս ընկերության հայցի ընդդեմ Մուրադ Մխիթարյանի, հարկաղիր կասարողի և երրող անձ Գյումրու սարաժֆային նսարի՝ 5,49քմ մակերեսով սարաժֆի մասով աժնողը և դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու, գույքն աղորինի իրադեսումից վերաղարձնելու դահանջների մասին,

---

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դասարան՝ Մ. Մխիթարյանը դաժանաբան է անվավեր ճանաչել կադասրի կողմից անճարժ գույքի դեղատեսակի գրանցման մեծումը, ընկերության անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 1994421 վկայականը՝ 5,49ֆմ մակերեսի չափով և դարձավորեցնել կադասրի մարմնին գրանցել 5,49ֆմ մակերեսի նկատմամբ իր սեփականության իրավունքը:

Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 22.12.2005 թվականի վճռով Մ.Մխիթարյանի հայցը ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեղատեսակի կոմիտեի Գյումրու սարածային ստորաբաժանման բավարարվել է՝ մասնակի անվավեր է ճանաչվել «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերության սեփականության իրավունքի վկայականը ընկերության թիվ 1 մասնաճեղհի 5.49ֆմ մակերեսով սարածի մասով: Անվավեր է ճանաչվել 22.03.2005 թվականի անճարժ գույքի կադասրի Գյումրու սարածային ստորաբաժանման Գյումրի Շահումյան փողոցի թիվ 137 հասցեում գտնվող 5.49ֆմ մակերեսով ընկերությանը դասկանած թիվ 1 մասնաճեղհը Մ.Մխիթարյանի անվամբ գրանցման մեծումը և ԱԳԿ-ի Գյումրու ստորաբաժանմանը դարձավորեցվել է նվազ մասնաճեղհը գրանցել Մ.Մխիթարյանի անվամբ:

Դիմելով դասարան՝ ընկերությունը դաժանաբան է անվավեր ճանաչել 15.02.2005 թվականի կայացած աճուրդը և հարկադիր կասարողի ու Մ. Մխիթարյանի միջև 03.03.2005 թվականին կնքված առուվաճառի դայմանագիրը, ինչպես նաև գույքը վերադարձնել ադորինի սիրադեմումից:

Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 06.04.2006 թվականի վճռով հայցը մեծվել է:

ՀՀ ֆադաբաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 25.04.2006 թվականի որոշմամբ նվազ գործերը միացվել են մեկ վարություն:

ՀՀ ֆադաբաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 17.05.2006 թվականի վճռով Մ.Մխիթարյանի հայցը մեծվել է, իսկ ընկերության հայցը՝ բավարարվել: Վճռվել է Մ.Մխիթարյանի հայցն ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ Գյումրու սարածային ստորաբաժանման, երրորդ անձանց ՀՀ ԱՆ Շիրակի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության բաժնի և «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերության՝ գույքի դեղատեսակի գրանցման մեծումն անվավեր ճանաչելու և «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերության անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը 5.49ֆմ մակերեսի չափով անվավեր ճանաչելու դաժանաբանի մասին՝ մեծել: «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերության հայցը բավարարել: 5.49ֆմ մակերեսով սարածի մասով անվավեր ճանաչել ՀՀ Շիրակի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության հարկադիր կասարող՝ Արսու Ասարյանի և Մուրադ Մխիթարյանի միջև կնքված թիվ 1349 անճարժ գույքի առուվաճառի դայմանագիրը և «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերությանը վերադարձնել Մուրադ Մխիթարյանի կողմից զբաղեցված «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերությանը դասկանող 5.49ֆմ մակերեսով սարածի: Որդես անվավերության հեղանակ դարձավորվել է Մ.Մխիթարյանին վերադարձնել վերջինիս կողմից վճարված 1.601.000 /մեկ միլիոն վեց հարյուր մեկ հազար/ դրամ գումարը:

Մույն գործով վճարել բողոքը ներկայացրել է Մ.Մխիթարյանը:

Ընկերությունը, կադասրը, հարկադիր կասարողը և նոսարը ներկայացրած վճարել բողոքին դասասխան չեն ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

1) Դատարանը սխալ է կիրառել «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետը, որը չդեմոստրացիոն է կիրառել:

Այս դեպքում բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ կերպ: Դատարանը հաստատված է համարել, որ հարկադիր կատարողն իրեն ներկայացված գույքի ցանկից ընտրել է անբարձր գույքը, որով խախտել է «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի դաշանջներն այն մասին, որ դատարանը իրավաբանական անձի անբարձր գույքի վրա բռնագանձում սարածվում է ամենավերջում: Այնինչ, նույն օրենքի համաձայն՝ դատարանն իրավունք ունի առաջարկելու իր գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականությունը, ինչն էլ կատարվել է ընկերության կողմից՝ ընկերության գործադիր սեփականի 27.12.2004 թվականի գրությամբ ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ծառայությանը ներկայացվել է 20 անվանում հիմնական միջոցների ցանկ /այդ թվում՝ վիճելի գույք/:

2) Դատարանը սխալ է կիրառել «Պետական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածը, որը չդեմոստրացիոն է կիրառվել:

Սույն հիմքը բողոք բերող անձը հիմնավորել է ներհիշյալ փաստարկով: «Պետական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածը վերաբերում է մասնավորեցման ընթացքի վերահսկմանն ու վերլուծմանը: 23.09.2004 թվականի թիվ 1490-Ն որոշման 4.8-րդ կետի համաձայն՝ մասնավորեցման արդյունքում գնորդը հանդիսանում է նաև գնահատման դաշանջ հետ առաջացած իրավունքների և դատարանությունների իրավահաջորդը: Իսկ դատարանի այն դեմոստրացիոն, որ դատական լիազոր մարմինը, որը սվյալ դեմոստրացիոն հանդիսանում է դատական գույքի կառավարման վարչությունը և որի անունից վիճելի ժամանակահատվածում հանդես է եկել Տ.Մխիթարյանը, իրավունք չունի դատական մասնավորեցման ծրագրերի մեջ ընդգրկված, արդեն գնահատված, ակտիվների և դատարանների չափը վաղուց որոշված ընկերության անբարձր գույքը մասնատելու և այն օտարման ենթակա գույքի ցանկում ընդգրկելով ներկայացնելու ԴԱՀԿ մարմիններին օտարելու նպատակով անհիմն է, քանի որ գույք է իրավական հիմնավորումից:

3) Դատարանը վճիռ կայացնելիս չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 347-րդ, 348-րդ, 417-րդ, 418-րդ և 464-րդ հոդվածների, «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ հոդվածների, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ, 53-րդ և 55-րդ հոդվածների դաշանջները, որոնք դեմոստրացիոն է կիրառել:

Նշված հիմքը վճռաբեկ բողոքում փաստարկված չէ, բացակայում են դրա հիմնավորումները:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերող անձը դաշանջել է բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.05.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.12.2005 թվականի և 06.04.2006 թվականի վճիռներին:

---

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա/ Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մնած 23.11.2004 թվականի թիվ 2-3430 և թիվ 2-3436 վճիռների հիման վրա սրված կասարողական թերթերով հարկադիր կասարողի 13.01.2005 թվականի որոշմամբ ընկերության արգելադրված գույքը ներկայացվել է աճուրդ-վաճառքի:

բ/ 15.02.2005 թվականին կայացված աճուրդում հաղթող է ճանաչվել Մ.Մխիթարյանը, ինչի վերաբերյալ կազմվել է թիվ 6 արձանագրությունը, իսկ 03.03.2005 թվականին Մ.Մխիթարյանի և հարկադիր կասարողի միջև կնքվել է նոսարական կարգով վավերացված առուվաճառքի դայմանագիր՝ Գյումրու Շահումյան փողոցի թիվ 137 հասցեում գտնվող ընկերությանը դասկանող 5,49հմ մակերեսով թիվ 1 մասնաշենքը 1.601.000 ՀՀ դրամով գնելու մասին: Անշարժ գույքի ընդունման-հանձնման ակտի համաձայն՝ հարկադիր կասարողը հանձնել է, իսկ Մ.Մխիթարյանն ընդունել է նշված գույքը:

գ/ Ընկերության ղեկավար սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերի մրցույթով մասնավորեցման արդյունքների մասին արձանագրության համաձայն՝ 25.02.2005 թվականին բաժնետոմսերը ներկայացվել են մրցութային եղանակով մասնավորեցման:

դ/ Մրցութային հանձնաժողովը 01.03.2005 թվականին որոշել է ընկերության ղեկավար սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերի մասնավորեցման մրցույթի հաղթող ճանաչել «Մեսթրեյդ» ՍՊ ընկերությանը:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ.

1.Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վեճի առարկա հանդիսացող գործարի կնքման /հարկադիր աճուրդի/ օրվա դրությամբ գործող «Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասը սահմանում էր, որ դարձառանցի գույքի վրա բռնագանձում սարածելու դեպքում «դարձառանցի իրավունք ունի առաջարկել իր գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականությունը: Այդ դեպքում առաջարկության բացակայության դեպքում դարձառանցի գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականությունը որոշում է հարկադիր կասարողը»: Սույն հոդվածի հիշատակված մասը հետագայում «Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կասարելու մասին» 16.12.2005 թվականի և 23.05.2006 թվականի ընդունված օրենքներով ենթարկվել է փոփոխությունների, որոնց արդյունքում դարձառանցի՝ կասարողական վարույթի ընթացքում իր գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականություն առաջարկելու իրավունք այլևս չի նախատեսվում:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ իրավական ակտում կասարված փոփոխությունների կամ լրացումների, բացառությամբ նրա առանձին մասերը վերացված կամ անվավեր կամ չեղյալ ճանաչելու դեպքերի, գործողությունը սարածվում է դրա ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած հարաբերությունների

վրա, եթե նույն օրենքով, այլ օրենքներով, ինչդեպ նաև փոփոխություններ կամ լրացումներ նախատեսող իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

Սույն գործի նյութերով հաստատված է, որ 27.12.2004 թվականի գրությամբ ընկերության գործադիր սեփական Ս.Մխիթարյանը ՀՀ ԱԵ ԴԱՀԿ ծառայությանն է ներկայացրել ընկերության կողմից առաջարկվող գույքի ցանկը՝ հարկադիր կարգով բռնագանձում սարածելու նպատակով, որում ներառված է եղել նաև վիճելի գույքը՝ որդես առանձին միավոր: Պարտադանի կողմից առաջարկված գույքը արգելադրվել է և հարկադիր կասարողի 13.01.2005 թվականի որոշմամբ ներկայացվել աճուրդ-վաճառքի: Աճուրդի անցկացման օրվա վերաբերյալ հաղորդագրությունը հրատարակվել է «Հարկադիր կասարողի տեղեկագրի» 03.02.2005 թվականի համարում: Աճուրդի մասին ընկերությունը տեղեկացվել է հարկադիր կասարողի 03.02.2005 թվականի գրությամբ: Նախատես ծանուցվել է, և 15.02.2005 թվականին անցկացված աճուրդին ներկա է գտնվել ընկերության ներկայացուցիչը, որը աճուրդի անցկացման կարգի վերաբերյալ առարկություններ չի ներկայացրել:

Մինչև փոփոխություններ կամ լրացումներ նախատեսող իրավական ակտի ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա սարածվում են մինչև փոփոխությունները կամ լրացումներն ուժի մեջ մտնելը գործող նորմերը, եթե սույն օրենքով կամ փոփոխություններ կամ լրացումներ նախատեսող իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերաբնիչ դատարանի կողմից վկայակոչված՝ «Դատական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասը՝ ներկա խմբագրությամբ, սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ այն գործողության մեջ է մտել «Դատական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 16.12.2005 թվականին ՀՀ օրենքի ընդունման արդյունքում, որում ի դեպ, 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասի հետադարձ ուժի մասին որևէ դրույթ առկա չէ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասի և ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվածների համաձայն՝ սույն վեճի հիմքում ընկած իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի է «Դատական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասը՝ մինչև 16.12.2005 թվականի գործողության մեջ եղած խմբագրությամբ, որը դատարանի համար նախատեսել է կասարողական վարույթում դատարանի՝ իր գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականություն առաջարկելու իրավունք:

Այսպիսով, դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռների հիման վրա սրված կասարողական թերթի համաձայն՝ ԴԱՀԿ ծառայությունն ընկերության սեփականությունն հանդիսացող թիվ 1 մասնաբեռնի 5.49մ մակերեսով սարածքի հարկադիր աճուրդը կազմակերպել և իրականացրել է գործարքի կնքման դաշին գործող «Դատական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի, «Հրատարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ գլխի դաշինների դաշինում:

2) *Ընդդիմ էրկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ*

«Պետական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածը սահմանում է մասնավորեցում իրականացնող ղեկավար կառավարման լիազորված մարմնի իրավասությունները և սլյալ իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի չէ:

Դասարանի այն ղեկավարը, թե ընկերության գործադիր սնօրենը ղեկավարող մասնավորեցման ծրագրերում ընդգրկված ընկերության անձամբ գույքը օտարելու նպատակով ԴԱՀԿ մարմիններին ներկայացնելու իրավասություն չի ունեցել անհիմն է, քանի որ գույք է իրավական որևէ հիմնավորումներից:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանները ղեկավարող է կասարվեն դատարան դատարանության դատարաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դատարաններին համադատաստիսան: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի, «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ հոդվածների համաձայն՝ բաժնետիրական ընկերությունն իր դատարանությունների համար դատաստիսանասու է իրեն դատարանող ամբողջ գույքով: «Դատարան ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ հարկադիր կատարման միջոցներից է դատարանի գույքի վրա բռնագանձում սարածելը՝ արգելանք դնելու և այլ իրացնելու միջոցով: Իսկ ՀՀ կառավարության 23.09.2004 թվականի թիվ 1490-Ն որոշման 4.8-րդ կետի համաձայն՝ մասնավորեցման արդյունքում գնորդը հանդիսանում է նաև գնահատման դատարան հետ առաջացած իրավունքների և դատարանությունների իրավահաջորդը:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ընկերության ղեկավարող սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերի մասնավորեցումը, չի կարող հանգեցնել այլ անձանց առջև դատարանությունների կատարմանից /այդ թվում նաև հարկադիր կարգով/ ազատման:

3) Բողոքը երրորդ հիմնով անհիմն է, քանի որ բողոքը բերած անչի կողմից այն հիմնավորող փաստարկներ չեն ներկայացվել:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.05.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.12.2005 թվականի և 06.04.2006 թվականի հիմնավորված և դատարանաբանված վճիռներին օրինական ուժ տալու հիմք են:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել:

2. Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.05.2006 թվականի վճիռը ամբողջությամբ և օրինական ուժ տալ Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի՝ ըստ Մուրադ Մխիթարյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձամբ գույքի կադաստրի ղեկավարող կոմիտեի Գյումրու սարածֆային ստրաբաժանման, երրորդ անձանց ՀՀ ԱՍ Շիրակի մարզի դատարան ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության բաժնի և «Միկրոէլեկտրոարժիչ» ԲԲ ընկերության՝ գույքի ղեկավարող գրանցման մեծումն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին ֆաղաֆաղիական գործով 22.12.2005 թվականին և ըստ «Միկրոէլեկտրոարժիչ» ԲԲ ընկերության հայցի ընդդեմ Մուրադ Մխիթարյանի, հարկադիր կատարողի և երրորդ անձ Գյումրու սարածֆային նոտարի՝

ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

5,49հմ մակերեսով սարածփի մասով աճուրդը և դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու, գույքն ադյորինի սիրադեսումից վերադարձնելու դահանջների մասին ֆաղաֆագիական գործով 06.04.2006 թվականին կայացված վճիռներին:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqrupjoni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտական դասարանի վճիռ Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1676 (ՏԳ)
ֆաղափացիական գործ թիվ ՏՎ-80-2006թ. 2006թ.
նախագահող դասավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ
դասավորներ՝ Ռ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Ա.ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դասական նիսում, քննելով ՀՀ գլխավոր դասախազի սեղակալ Գ. Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտական դասարանի 24.03.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության Արաքիլի հարկային սեսչության (այսուհետ՝ սեսչություն) հայցի ընդդեմ «Վլադիկ Եգորյան» անհաս ձեռնարկասիրոջ (այսուհետ՝ ձեռնարկասեր)՝ գումար բռնագանձելու ղահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ սեսչությունը ղահանջել է ձեռնարկասիրոջից հոգոս ղեսական բյուջեի բռնագանձել 391.400 ՀՀ դրամ հասսասագրված վճարի և եկամսահարկի գծով աղառքը սույժի հետ միասին, ինչղես նաս վճարված ղեսական սուրքը:

ՀՀ սննտական դասարանի 24.03.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դասախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանը:

Ձեռնարկասերը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին ղասասխասն չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դատարանը չի կիրառել «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Տեսչության հայցը մերժելիս դատարանը սխալմամբ դեկլարվել է «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «Է» կետով և այդ նորմի դրույթը մեկնաբանելով «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի կանոններով հանգել է հետևյալ եզրակացությանը. «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի է/ կետով նախատեսված հաստատված վճարի հարկվող օբյեկտի առկայության, հետևաբար նաև հաստատված վճարի գծով դատարարությունների ծագման համար անհրաժեշտ է հետևյալ երկու դրամանների միաժամանակյա առկայությունը՝

1) ավսոստեխտասարկման կայանի (կետի) առկայությունը սվյալ տնտեսավարող սուբյեկտի սիրադեության ներքո,

2) սվյալ տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից իր սիրադեության ներքո գտնվող ավսոստեխտասարկման կայանի (կետի) փաստացի օգտագործում իր գործունեության կազմակերպման և իրականացման նդատակով (փաստացի գործունեության իրականացում):

Նոված երկու դրամաններից որևէ մեկի բացակայությունը բացառում է հաստատված վճարի հարկվող օբյեկտի գոյությունը և հաստատված վճարի գծով դատարարությունների ծագումը»:

Նման եզրակացությունը չի բխում «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի դաշխաններից:

2) Տնտեսական դատարանը չի կիրառել «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Տնտեսական դատարանը հաովի չի առել օրենքի այն դաշխանը, որ հարկի փաստացի գումարի վերջնական հաովարկումը կատարում է հարկատու իննուրույնաբար և սահմանված կարգով արագուում է սարեկան եկամտների մասին հայտարարագում:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դաշխանել է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 24.03.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նուանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նուանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա/ ձեռնարկատիրոջ 28.09.2000 թվականի դիմում-հայտարարության համաձայն՝ 01.10.2000 թվականից մինչև 31.12.2000 թվականը դադարեցվել է Երևանի Հ.Էմինի թիվ 58 հասցեում իրականացվող ավսոստեխտասարկման գործունեությունը (գ.թ.7): Գործունեությունը դադարեցնելու վերաբերյալ դիմում կրկին ձեռնարկատերը տեսչությանը ներկայացել է 01.11.2002 թվականին (տես՝ հայցադիմումը):

բ/ ձեռնարկատերը տեսչությանը ավսոստեխտասարկման կայանի գործունեությունը 01.01.2001 թվականից մինչև 31.10.2002 թվականը ժամանակավորադես դադարեցնելու վերաբերյալ դիմում չի ներկայացրել:

գ/ տեսչությունը «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի

հիմնով նախկին ելակետային սլյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ հաշվարկել է 01.01.2001 թվականից մինչև 31.10.2002 թվականը գոյացած հաստատարված վճար:

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը նվազ հիմքերի սահմաններում՝ վճարել դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հաստատարված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «Ե» ենթակետի համաձայն՝ հաստատարված վճարի հարկվող օբյեկտ են համարվում ավստեխստատարկման կայանների (կետերի) գործունեությունը, 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային շեշտության մարմնին նոր հայտարարություն չներկայացնելու դեպքում յուրաքանչյուր ամսվա համար հաստատարված վճարի չափը հաշվարկվում է հարկային շեշտության մարմնի կողմից՝ նախորդ ամսվա հաստատարված վճարի հաշվարկման համար հիմք ընդունված ելակետային սլյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ: Նույն օրենքի 98-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքի 7-րդ հոդվածի «Ե» ենթակետով նախատեսված գործունեության կազմակերպման համար հաստատարված վճարի հաշվարկը կատարվում է վճարողի կողմից հարկային շեշտության մարմնին գործունեության դադարեցման (կասեցման) մասին դիմում-հայտարարություն ներկայացնելու դեպքում՝ հայտարարության մեջ նվազ օրվանից, որը չի կարող հայտարարության ներկայացման հաջորդ օրվանից ավելի օրս լինել:

Ձեռնարկափորջ 28.09.2000 թվականի դիմում-հայտարարության համաձայն՝ 01.10.2000 թվականից մինչև 31.12.2000 թվականը դադարեցվել է Երևանի Հ.Էմինի թիվ 58 հասցեում իրականացվող ավստեխստատարկման գործունեությունը (գ.թ.7), որից հետո մինչև 01.11.2002 թվականը չի ներկայացվել ոչ դիմում-հայտարարություն գործունեությունը դադարեցնելու և ոչ էլ ելակետային սլյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ, հետևաբար, շեշտությունը, հիմք ընդունելով «Հաստատարված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, նախկին ելակետային սլյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ հաշվարկել է 01.01.2001 թվականից մինչև 31.10.2002 թվականը հաստատարված վճարը, որը ենթակա է բռնագանձման:

Ինչ վերաբերում է սնտեսական դասարանի այն դասճառաբանությանը, որ հայցի առարկան կազմող դարձակարկությունների հաշվեգրման ժամանակահատվածում (2001-2004 թվականներին) դասասխանողի կողմից ավստեխստատարկման կայանների (կետերի) փաստացի գործունեություն չի իրականացվել և հարկվող եկամուտ՝ որդես այդդիսի գործունեության արդյունք, չի առաջացել, առաջ այդ փաստը սույն վեճի լուծման համար չունի էական նշանակություն: ՀՀ Սահմանադրության 45-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով դարձակարկ է օրենքով սահմանված կարգով և չափով մուծել հարկեր, տուրքեր, կատարել դարձակարկ այլ վճարումներ: Սույն գործով հաստատարված վճարի չափը հաշվարկվել է «Հաստատարված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի դասահանգներին համադասասխան:

1) բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Թեև սնտեսական դասարանը վճարի դասճառաբանական մասում վերլուծել է «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի դասահանգն այն մասին, որ հարկի փաստացի գումարի վերջնական հաշվարկումը կատարում է հարկատու ինֆորմայնաբար եւ

ՎՃՈՎԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

սահմանված կարգով արձագրում է արեկան եկամուտների մասին հայտարարագրում, սակայն օրենքի նշված դրույթը վերլուծելիս համադրում չի կատարել սույն գործի փաստական հանգամանքների հետ, ինչի հետևանքով դարձ չի դառնում, թե օրենքի նշված դրույթը կիրառելի՞ է արդյոք սույն վեճի նկատմամբ, թե ոչ:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք են:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել:
2. Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 24.03.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտական դատարանի վճիռ
ֆաղափացիական գործ թիվ S2-122-2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Ա.ՇԱՀՈՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ 3-1726 (ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Գ.Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտական դատարանի 19.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Բլեյզ» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ նաև ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության Վանաձորի սարածֆային հարկային տեսչության (այսուհետ՝ նաև տեսչություն)՝ անձնական հաճվի ֆարսում քյոջեի վճարումների գծով ղեսական տորֆի մատով տյոժի հաճվարկն անվավեր ճանաչելու և վերահաճվարկ կատարելու ղահանջների մատին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ ընկերությունը ղահանջել է անվավեր ճանաչել անձնական հաճվի ֆարսում քյոջեի վճարումների գծով ղեսական տորֆի մատով 927.500 ՀՀ դրամ տյոժի հաճվարկը և տեսչությանը ղարտավորեցնել կատարել վերահաճվարկ:

ՀՀ սննտական դատարանի 19.04.2006 թվականի վճռով դիմումը քավարարվել է մատնակի՝ մատնակիորեն անվավեր է ճանաչվել ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Վանաձորի հարկային տեսչության կողմից հարկային հաճվի ֆարսի ղեսական տորֆի աղառնֆի գումարն ուճացումով վճարելու համար 19.04.2004 թվականի դրությամբ հաճվարկված 927.500 դրամ տյոժի գումարը՝ հարկային հաճվի ֆարսում թողնելով միայն ղեսական տորֆի աղառնֆի գումարն ուճացումով վճարելու համար 01.01.2004 թվականի դրությամբ հաճվարկված 269.500 ՀՀ դրամ գումարը: Պարտավորեցվել է ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Վանաձորի

հարկային ռեսուրսները «Բլեյզ» ՍՊ ընկերության հարկային հաշվի փաթեթում և բյուջե վճարումների գծով կատարել համադասասխան վերահաշվարկ, ղեկավարել տարբերակային հաշվարկի մասով վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո 7 (յոթ) օրվա ընթացքում:

Սույն գործով վճարել բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դասախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանը:

Ընկերությունը ներկայացրած վճարել բողոքին դասասխան չի ներկայացրել:

2. Վճարել բողոքի հիմքեր, փաստերը և դատարանի որոշումը:

Սույն վճարել բողոքը քննարկում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրային հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դատարանը սխալ է կիրառել «Պետական տարբերակային մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ և 35-րդ հոդվածների դատարանի որոշումները:

Բողոք բերող անձը նշում է, որ նախքան դատարանում է հետևյալ փաստերով լիցենզիայի դադարեցման դատարանի որոշումը նկատմամբ տարբերակային տարբերակային հաշվարկվել, այլ հաշվարկվել են տարբեր 2002 թվականից մինչև 2003 թվականը տարբերակային տարբերակային տարբերակային սահմանված ժամկետում չվճարելու համար: Այդ տարբերակային հաշվարկվել են ոչ թե տարբերակային տարբերակային առաջին վճարելուց հետո, այլ՝ մինչև վճարումը, հետևաբար դատարանի կողմից տարբերակային ընդհանուր գումարից 269.500 ՀՀ դրամ նվազեցնելը հիմնավոր չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերող անձը դատարանի որոշում է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 19.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննարկման:

3. Վճարել բողոքի քննարկման համար նշանակություն ունեցող փաստեր:

Վճարել բողոքի քննարկման համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝
ա/ 20.09.2001 թվականի ՀՀ սրահատարի և կադրի նախարարության կադրի և սեղեկավարացման գլխավոր վարչության կողմից ընկերության անժամկետ սրվել է ՀՀ սահմանում հեռահաղորդակցության բնագավառում գործունեություն իրականացնելու համար թիվ 627 լիցենզիան (գ.թ.6): Ընկերության կողմից առաջին անգամ տարբերակային տարբերակային կատարվել է 05.10.2001 թվականին (գ.թ.13):

բ/ օրենքով սահմանված հերթական տարբերակային տարբերակային տարբերակային վճարման դատարանի որոշումն առաջացել է 06.10.2002թ.:

գ/ ՀՀ սրահատարի և կադրի նախարարի 04.03.2004 թվականի թիվ 58-Ա հրամանի համաձայն՝ ուժը կորցրած է ճանաչվել ընկերությանը 20.09.2001 թվականին սահմանված թիվ 627 լիցենզիան (գ.թ.9):

դ/ 18.10.2005 թվականի վճարման թիվ 1 հանձնարարագրի համաձայն՝ ընկերությունը վճարել է տարբերակային բյուջե 200.000 ՀՀ դրամ լիցենզիայի համար սահմանված տարբերակային տարբերակային (գ.թ.12):

4. Վճարել դատարանի որոշումների և եզրահանգումը:

Քննարկում վճարել բողոքը նշում է հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Ընկերության կողմից առաջին անգամ տարբերակային տարբերակային կատարվել է

05.10.2001 թվականին, իսկ հետագայում օրենքով սահմանված հերթական սարեկան ղեկավարող սուրբի վճարումներ չեն կատարվել: Ընկերությանը սրամադրված լիցենզիան ուժը կորցրած է ճանաչվել 04.03.2004 թվականին, և 200.000 ՀՀ դրամ լիցենզիայի համար սահմանված սարեկան ղեկավարող սուրբի վճարումները վճարել է միայն 18.10.2005 թվականին:

Դասարանի եզրահանգումն այն մասին, որ ընկերության սարեկան ղեկավարող սուրբի վճարման դադարումը դադարել է թիվ 627 լիցենզիան ուժը կորցրած ճանաչվելուց հետո, հիմք չէ հայցը մասնակի բավարարելու համար: «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքով սահմանված սարեկան ղեկավարող սուրբի վճարման համար սահմանված ժամկետներում վճարումը չկատարելու դեպքում բյուջե չվճարված ղեկավարող սուրբի գումարները ենթակա են վճարողից բռնագանձման ղեկավարող սուրբի ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար 0.5 տոկոսի չափով հաշվարկված սույնի հետ միասին: Դասարանի այն եզրահանգումը, որ լիցենզիայի դադարեցման դեպքում ընկերության նկատմամբ չդրվել է հաշվարկվել սարեկան ղեկավարող սուրբ, հետևաբար՝ ուժ չվճարված ղեկավարող սուրբի համար սույնից հաշվարկման ենթակա չէին՝ սույն գործի լուծման ժամկետից անհիմն են և ոչ վերաբերելի, քանի որ լիցենզիայի դադարեցման դեպքում ընկերության նկատմամբ հաշվարկվել է ոչ թե սարեկան ղեկավարող սուրբ, այլ 2002 թվականից մինչև 2003 թվականը սարեկան ղեկավարող սուրբերը սահմանված ժամկետում չվճարելու համար սույնից: Այդպիսի հաշվարկվել են մինչև ղեկավարող սուրբի գծով ադառի վճարումը, հետևաբար այդ գումարի չափով սույնի գծով հարկանքի դադարումների նվազեցումը չի բխում օրենքի դրույթից:

Ինչ վերաբերում է սնտեսական դասարանի վճարի այն դասառարարությանը, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համադասասխան սույն չէր կարող հաշվարկվել հարկման օբյեկտի բացակայության դասառարար, Վճարել դասարանը գտնում է, որ այդ նորմը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ սվյալ դեպքում հարկային դադարումներն առաջացել է լիցենզիայի սարեկան ղեկավարող սուրբի սահմանված ժամկետում չվճարելու հիմքով և հարկման օբյեկտի առկայությունն այս իրավահարաբերության համար էական փաստ չէ:

Այսպիսով, սույն վճարել բողոքի հիմքի առկայությունը, ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դասարանի վճարը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը բավարարել:
2. Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 19.04.2006 թվականի վճարը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննդության:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դեպքում և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՐ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
ֆաղափացիական գործ N S-1433-2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Ա.ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ N 3-1771 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 27.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային տեսական ծառայության Չարենցավանի սարածֆային հարկային տեսչության (այսուհետ՝ տեսչություն) հայցի ընդդեմ «Մուրազ Սարգսյան» անհատ ձեռնարկատիրոջ (այսուհետ՝ ձեռնարկատեր)՝ գումար բռնագանձելու, ինչպես նաև հակընդդեմ դիմումի՝ ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումների մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ տեսչությունը դիմում է ձեռնարկատիրոջից բռնագանձել հոգու տեսական բյուջեի որդես առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար հաշվարկված 1.723.500 ՀՀ դրամ տուգանքի և վճարված տեսական տուրք:

Ձեռնարկատերը հակընդդեմ դիմումով դիմում է անվավեր ճանաչել տեսչության 15.11.2005 թվականի թիվ 2300464 ակտը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 27.04.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ դիմումը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ. Դանիելյանը:

Ձեռնարկատերը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դատարանի կողմից ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դատարանը չի կիրառել «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 10-րդ կետը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք դեռևս է կիրառել և կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, որը չդեռվել է կիրառվել:

Բողոք բերող անձը նշված դեպքում դաշխանաբանում է հետևյալ փաստարկներով՝ ձեռնարկատիրոջը սրամադրված լիցենզիայի գործողությունը կասեցվել է լիցենզավորող մարմնի որոշմամբ, որովհետև աղյուսակային առկա է գործում, մասնավորապես, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի սեղակալի 13.04.2005 թվականի թիվ 12/41 3-3775 գրությունը, որով ծառայությանը սեղակացվել է ձեռնարկատիրոջը սրամադրված լիցենզիայի գործողության կասեցման մասին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դաշխանել է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 27.04.2006 թվականի վճռի՝ հայրը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեն հետևյալ փաստեր.

ա/ 05.03.2002 թվականին ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից ձեռնարկատիրոջը սրվել է սննդամթերքի արտադրության թիվ ԳԼ-598 լիցենզիա անժամկետ գործողությամբ (գ.թ.15):

բ/ 03.11.2005 թվականի թիվ 2300464 հանձնարարագրի հիման վրա՝ տեսչությունը ձեռնարկատիրոջ մոտ իրականացրել է 01.01.2002 թվականից մինչև 15.11.2005 թվականն ընկած ժամանակաշրջանի առանց տեսական գրանցման, առանց համադասասխան լիցենզիայի (թույլտվության) ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու սուտում:

գ/ սուտման արդյունքում 15.11.2005 թվականին կազմվել է թիվ 2300464 սուտման ակտը, որով արձանագրվել է հարկային դատարարություն 1.723.500 ՀՀ դրամ՝ 26.02.2005 թվականից մինչև 14.10.2005 թվականն առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար (գ.թ.4-14):

դ/ լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին լիցենզավորման մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դաշխան կարգով չի հանձնվել:

ե/ լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին լիցենզավորման մարմնի որոշումը չի ներկայացվել նաև տնտեսական դատարան:

4. Վճռաբեկ դատարանի դաշխանաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝ *բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ*

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողությունը կասեցված է համարվում այդ մասին լիցենզավորման մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դաշխան հանձնելու կամ նրա մոտ մոտեցվելու օրվան հաջորդող օրվանից, եթե լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին որոշմամբ կամ

օրենքով ավելի ուժ ժամկետ նախատեսված չէ: Սույն գործի փաստական հանգամանքների համաձայն՝ լիցենզավորման մարմնի՝ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության որոշումը՝ ձեռնարկատիրոջը սրամադրված սննդամթերքի արտադրության թիվ ՊԼ-598 լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին ձեռնարկատիրոջը դրան հանձնելու կամ այն ձեռնարկատիրոջ մոտ մոտեցվելու վերաբերյալ որևէ ադապտացիոն գործում առկա չէ: Հետևաբար, դատարանը հանգում է եզրակացության, որ լիցենզավորման մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դրան հանձնելու կամ այն ձեռնարկատիրոջ մոտ մոտեցվելու վերաբերյալ որևէ ադապտացիոն գործում առկա չէ:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիցենզավորող մարմինն իրավունք ունի օրենսդրության դրան հանձնելու խախտման դրան հանձնելու լիցենզիայի գործողությունը կասեցնել միայն լիցենզավորող մարմնի լիցենզավորման հանձնաժողովի եզրակացության համաձայն: Լիցենզավորման ենթակա գործունեության կամ այդ գործունեության առանձին գործառնությունների կամ լիցենզիայով վերադասված առանձին գործողությունների իրականացման արգելման մասին կայացվում է որոշում, որն ուժի մեջ է մտնում լիցենզավորված անձին դրան հանձնելու դրան: Եթե լիցենզավորման հանձնաժողովի կողմից լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին հարցի ֆինանսական վերաբերյալ եզրակացությունը կայացնելու օրվան հաջորդող 15 օրվա ժամկետում դրան հանձնելու լիցենզիայի գործողության կասեցման մասին որոշումը չի հանձնվում կամ ուղարկվում լիցենզավորված անձին, ապա լիցենզիայի գործողության կասեցման հարցը համարվում է մերժված: Հիմն ընդունելով այն փաստը, որ լիցենզավորման մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դրան հանձնելու, այդ որոշումը նույնիսկ սնտեսական դատարանին չի ներկայացվել, Վճռաբեկ դատարանը հանգում է եզրակացության, որ օրենքի ուժով լիցենզիայի գործողության կասեցման հարցը համարվել է մերժված, այսինքն՝ նման որոշում գոյություն չունի:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքում նշված և գործում առկա՝ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի սեղակալի 13.04.2005թ. թիվ 12/4լ 3-3775 գրությանը, ապա այն հասցեագրվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտին, որով ծառայությունը սեղակալի է ձեռնարկատիրոջը սրամադրված լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին: Հետևաբար, նշված գրությունը չի կարող համարվել լիցենզավորման մարմնի որոշում կամ լիցենզավորված մարմնի որոշումը ձեռնարկատիրոջը դրան հանձնելու ադապտացիոն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել:
2. ՀՀ սնտեսական դատարանի 27.04.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruaqrupjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruaqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտական դասարանի վճիռ
ֆաղափարական գործ թիվ S-1608-2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Գ.ՂԱՐԻԲՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1777 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափարական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտական դասարանի 23.05.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարության առընթեր հարկային դատական ծառայության Նոր-Մարաշի հարկային ծառայության (այսուհետ՝ ծառայություն) հայցի ընդդեմ «Տիբալ» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ նաև ընկերություն)՝ գումար բռնագանձելու դատահանգի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ ծառայությունը դատահանգել է ընկերությունից բռնագանձելի հոգոս դատական բյուջեի 344.200 ՀՀ դրամ սույժը, 57.000 ՀՀ դրամ սուզանքը և 8.024 ՀՀ դրամ վճարված դատական սուրքը:

ՀՀ սննտական դատարանի 23.05.2006թ. վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ «Տիբալ» ՍՊԸ-ից հոգոս ՀՀ դատական բյուջեի բռնագանձվել է 344.200 դրամ՝ որդես սույժ, ինչդես նաև դատական սուրքի գումար՝ 6.884 դրամ: Մնացած մասով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանը:

Ընկերությունը վճռաբեկ բողոքին դատախազի չի ներկայացրել:

2. ՎՃՌԱՐԵԿ ԲՈՂՈՐԻ ԻՄՖԵՐ, ՎԻՍԱՐԿՆԵՐ և ՊԱՏԻՆՈՂ.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ իմքի հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ իմքնավորումներով:

1) Տնտեսական դատարանը չի կիրառել «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածը և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածը, որոնք դեմք է կիրառել:

Բողոք բերող անձը նված ղնդումը դատաճառաբանում է հետևյալ վիսարկներով՝ «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընկերությունը 2004 թվականի 4-րդ եռամսյակի դարզեցված հարկի հաճարկը դարսավոր էր հարկային մարմինն ներկայացնել 2005 թվականի հունվարի 25-ին, սակայն ներկայացրել է 2005 թվականի ադրիլի 12-ին, իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի իմքով ներկայացվող հաճարկը սահմանված ժամկեից ու ներկայացնելու համար հաճարկվել է սուգանք 57.000 ՀՀ դրամ:

Վերոգրյալի իմքն վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դախանջել է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 23.05.2006 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նոր քննության:

3. ՎՃՌԱՐԵԿ ԲՈՂՈՐԻ ԲՆՈՒՅԱՆ ԿԱՄԱՐ ՆՎԱՆԱԿՈՒՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՍԱՐԵՐ.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նվանակոՒյժոն ունեն հետևյալ վիսարեք՝ ա/ ընկերության կողմից 2004 թվականի 4-րդ եռամսյակի դարզեցված հարկի հաճարկը սահմանված ժամկեից ու ներկայացնելու, մասնավորադես 2005 թվականի ադրիլի 12-ին ներկայացնելու վերաբերյալ որևէ ադացոյց գործում առկա չէ:

4. ՎՃՌԱՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՃԱՌԱԲԱՆՈՒՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՐ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նված իմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքը անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ դարզեցված հարկ վճարողները մինչև հաճարկն ժամանակաբաժանին հաջորդող մասվա 25-ը ՀՀ դեսական եկամտների նախարարության սահմանած ձևով իրենց հաճարման վայրի հարկային մարմին են ներկայացնում հարկի հաճարկը:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկ վճարողների (հարկային գործակալների) կողմից հարկային տեսչություն ներկայացվող հաճարկը (հայտարարադիրը) հարկային օրենսդրությամբ սահմանված ժամկեից երկու մասից մվել ուեացնելու դեդում այդ ժամկեին հաջորդող յուրաբանչյուր 15 օրվա համար հարկ վճարողից (հարկային գործակալից) գանձվում է սուգանք դրա հեսնամքով չմոծված հարկի ընդհանուր գումարի հինգ տկոսի չափով, բայց ոչ մվել, քան այդ հարկի ընդհանուր գումարն է:

Սույն գործով ընկերության կողմից հաճարկը տեսչություն սահմանված ժամկեից ու ներկայացնելու վերաբերյալ որևէ ադացոյց գործում առկա չէ: Հեսնաբար, տնտեսական դատարանի վճիռը տեսչության կողմից ընկերությունից 57.000 դրամ՝ սուգանքի գումարի բռնագանձման դախանջը մերժելու մասին օրինական է, իսկ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել:
2. ՀՀ սննտական դատարանի 23.05.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՆԻ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
ֆաղափացիական գործ թիվ S-1757-2006թ.
նախագահող դասավոր՝ Ա.ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1831 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափացիական դալար (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դասական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դասական ծառայության (այսուհետ՝ ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական
դասարանի 28.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ծառայության Էջմիածնի սարածֆային
հարկային սեսչության (այսուհետ՝ սեսչություն) հայցի ընդդեմ «Հոդ» արսարական
կոոդերսիվի (այսուհետ՝ կոոդերսիվ)՝ գումար բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ սեսչությունը դահանջել է կոոդերսիվից բռնագանձել
հոգոս դեսական բյուջեի 169.200 ՀՀ դրամ ավելացված արժեֆի հարկի գծով, 140.600 ՀՀ
դրամ Եահութահարկի գծով, 7.800 ՀՀ դրամ ավսոճանեի վճարի գծով, 9.300 ՀՀ դրամ
բնադահդանության վճարի գծով դասավորությունները:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 28.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր
հարկային դեսական ծառայության իրավաբանական վարչության դեսը:

Կոոդերսիվը վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, վասարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներհիբեյալ

հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դասարանը սխալ է կիրառել «ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը և չի կիրառել «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետը:

Բողոք բերող անձը նշված լուրջ դեպքում դատաբանական է հետևյալ փաստարկներով՝ «ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի ուժով կազմակերպության հիմնադիր փաստաթղթերի անվավեր լինելը հիմք չէ կազմակերպության գոյությունը դադարած համարելու համար, քանի որ «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ նման գոյությունը դադարած է համարվում լուծարումը գրանցելու մասին ղեկավարական գրանցամատյանում գրառման դադարի:

2) Տնտեսական դասարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածը:

Բողոք բերող անձը նշված լուրջ դեպքում հետևյալ փաստարկներով՝ քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածը վերաբերում է սուղամամբ լրացուցիչ հարկային դասավորություններ հայտարարելու դեղին, իսկ սլյալ գործով նման դեղին առկա չէ, առաջ դասարանը չէր կարող դեկլարվել այդ հոդվածով:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերող անձը դատապարտվել է բեկանել ՀՀ տնտեսական դասարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստեր՝

ա/ սեսայի կողմից ներկայացված՝ կոորդինացիայի բնագրային տեղեկատվության հաշվարկման տեղեկանքի համաձայն՝ կոորդինացիայի «դարձը 14.04.06թ. դրությամբ կազմում է 326.9 հազ. դրամ, որից 169.2 հազ. ԱԱՀ-ի, 140.6 հազ. դրամը շահութահարկի, 7.8 հազ. դրամը ճանաչման և 9.3 հազ. դրամը բնադատականության վճարի գծով: ԱԱՀ-ի գծով ադառը առաջացել է 1996թ. 4-րդ և 1997թ. 1-ին եռամսյակներում կազմակերպության կողմից հաշվարկ չներկայացնելու հետևանքով համաձայն «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի սույժ՝ 0.25%, 0.1% և 0.3% դրույքաչափերով, որոնք կազմել է 92.1 հազ. դրամ: Այսպիսով ԱԱՀ-ի գծով ձեռնարկության դարձը կազմում է 169.2 հազ. դրամ: Շահութահարկի գծով ձեռնարկության ադառը կազմում է 65.3 հազ. դրամ, որն առաջացել է 1996թ.-ի 4-րդ և 1997թ.-ի 1-ին եռամսյակների համար նախորդ հաշվարկի՝ 1996թ.-ի 3-րդ եռամսյակի 29.7 հազ. դրամ նկատմամբ 110%-ի հաշվարկը կիրառելու հետևանքով: Հարկի գումարը ժամանակին բյուջե չմուծելու հետևանքով հաշվարկվել է սույժ՝ համաձայն ՀՀ «Հարկերի մասին» օրենքի 23-րդ հոդվածի սույժ՝ 0.25%, 0.1% և 0.3% դրույքաչափերով, որոնք կազմել է 75.3 հազ. դրամ: Այսպիսով շահութահարկի ընդհանուր դարձը կազմում է 140.6 հազ. դրամ, որից ադառ՝ 65.3 հազ. դրամ, սույժ՝ 75.3 հազ. դրամ: Ճանաչման գծով ձեռնարկության ադառը կազմում է 0.9 հազ. դրամ, որն առաջացել է 1996թ. 3-րդ եռամսյակի ձեռնարկության կողմից ներկայացրած 25.10.96թ.-ի ավստրալիական հարկի

հաշվարկի 110%-ի չափով: Գումարը ժամանակին բյուջե չվճարելու հետևանքով հաշվարկվել է տոյժ 0.5% դրույքաչափով, որը կազմում է 6.9 հազ. դրամ: Այսդիտով ձանձիկն հարկի ընդհանուր դարձվելը կազմում է 7.8 հազ. դրամ, որից 0.9 հազ. դրամ աղառն, 6.9 հազ. դրամը տոյժ: Բնադաստիարակական վճարի գծով աղառնը կազմում է 1.0 հազ. դրամ, որը ժամանակին բյուջե չվճարելու հետևանքով հաշվարկվել է տոյժ 0.25% դրույքաչափով, որը կազմում է 8.3 հազ. դրամ: Այսդիտով բնադաստիարակական վճարի ընդհանուր դարձվելը կազմում է 9.3 հազ. դրամ, որից աղառն 1.0 հազ. դրամ և տոյժ 8.3 հազ. դրամ» (գ.թ.8):

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն. «Մինչև օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելը ստեղծված եւ օրենսգրքի 5-րդ գլխով նախատեսված կազմակերպական-իրավական ձև ունեցող իրավաբանական անձինք մինչև 2001 թվականի հունվարի 1-ը իրենց հիմնադիր փաստաթղթերը ղեկ է համադաստիարականեցնեն օրենսգրքի 5-րդ գլխի նորմերի դասանջներին և վերագրանցվեն: Նշված ժամկետում չհամադաստիարականեցված և չվերագրանցված հիմնադիր փաստաթղթերը համարվում են անվավեր»: Սակայն «Իրավաբանական անձանց ղեկական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը դադարած (այդ թվում՝ անհաս ձեռնարկատիրոջ գործունեությունը դադարած), այդ մասին ղեկական գրանցամատյանում գրառման դասից: Հետևաբար, թեև կոոդերատիվի հիմնադիր փաստաթղթերն անվավեր էին օրենքի ուժով, սակայն նրա գոյությունը դադարած չէր, քանի որ բացակայում է այդ մասին ղեկական գրանցամատյանում գրառումը: Այսինքն՝ կոոդերատիվը շարունակում է կրել հարկային դարձվելություններ:

2) սնտեսական դատարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը, որը չղեկ է կիրառվել:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածի համաձայն. «Հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում հարկային դարձվելություններ չեն կարող առաջանալ, եթե սվյալ խախտումը հայտնաբերվել է այն կատարելու արվան անմիջադեպ հաջորդող երեք արին լրացնելուց հետո»: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արտահայտությունների սառացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դասանջները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չղեկ է փոփոխվի դրա իմաստը:

Բողոք բերող անձի դատառաքանությունն այն մասին, որ նշված նորմը վերաբերում է միայն ստուգմանը լրացուցիչ հարկային դարձվելություններ հայտնաբերելու դեպքին, դատարանն անհիմն է համարում, քանի որ օրենքի նշված դրույթը հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու որևէ հասուկ դեպք չի նախատեսում, և ոչ էլ բացառություն է անում նման խախտման հայտնաբերման որևէ դեպքի համար: Հետևադեպ, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածի առաջին մասով նախատեսված դեպքը

վերաբերում է հարկային դարձվորություններ հայտնաբերելու բոլոր դեղմերին առանց բացառության:

Տեսչության կողմից ներկայացված՝ կոողերասիվից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկման սեղեկանքի համաձայն՝ կողերասիվի դարձվորությունը դասարան է դիմել 19.05.2006 թվականին (գ.թ.1-4): «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է հարկային տեսչությունը: Հետևաբար, հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ դասաձ հսկողություն իրականացնելու դարձվորություն կողերասիվի հարկային դարձվորությունները տեսչությունն ըստ էության հայտնաբերել է շահավետի վաղ, մասնավորապես, համադասասխան հարկային հաշվետվությունները կողերասիվի կողմից չներկայացնելու ժամանակ: Հետևաբար, սույն գործի փաստական հանգամանքների նկատմամբ ճիշտ է կիրառվել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածը:

Քանի որ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածի ուժով կողերասիվի նկատմամբ հարկային դարձվորություններ չեն կարող առաջանալ, առաջ վճարել բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար չէ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. վճարել բողոքը մերժել:
2. ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqrmjmn
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqrmjmn*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՐ Կ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ Բաղաբաղական գործ թիվ 3-1857 (ՏԳ)
բաղաբաղական գործ թիվ S-752-2006թ. 2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի բաղաբաղական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դատական ծառայության (այսուհետ՝ ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական
դատարանի 07.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Տոնական» արտադրական կոդերաշիվի
(այսուհետ՝ նաև կոդերաշիվ) դիմումի ընդդեմ ծառայության Մաեսոցի հարկային
սեսչության (այսուհետ՝ նաև սեսչություն)՝ ակսն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Գիմելով դատարան՝ կոդերաշիվը դահանջել է անվավեր ճանաչել սեսչության
10.03.2005 թվականի թիվ ՍԱ-148084 ակսը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 07.06.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է
մասնակի՝ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Մաեսոցի հարկային սեսչության 10.03.2005 թվականի թիվ 148084
ակսի 1-ին, 2-րդ և 8-րդ կետերը ճանաչվել են անվավեր: Պարտադրվել է ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ
Մաեսոցի հարկային սեսչությանը վճիռն օրինական ուժի մեջ մսնելուց հետո 7 (յոթ) օրվա
ընթացում կասարել վերահաավարկ և «Տոնական» արտադրական կոդերաշիվի
անձնական հաավարկի արտադրության գրել 10.03.2005 թվականի թիվ 148084 ակսի 1-ին, 2-րդ և
8-րդ կետերով վճարման առաջարկված դատարարությունների գումարը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր
հարկային դատական ծառայության իրավաբանական վարչության դեսը:

Կոդերաշիվը վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբեյալ հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դատարանը խախտել կամ սխալ է կիրառել «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 11-րդ կետի, «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 16-րդ կետի 16.2-րդ ենթակետի և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի դաշանջները:

Բողոք բերող անձը նշված ժողովումը դատառաքանում է հետևյալ փաստարկներով կոողերաշիվին 17.12.2001 թվականին սրամադրվել է ֆադաֆաճիողության ֆադաֆաղիական ոլորում կաղիսալ շինարարողության իրականացման թիվ XXX 6494 լիցենզիան: Տարեկան ղետեական սուրճը չվճարելու հիմքով 23.12.2002 թվականին նշված լիցենզիայի գործողությունը կասեցվել է, սակայն կողերաշիվի մոս սսուգումներ իրականացնելիս ղարգվել է, որ այդ ժամանակահատվածում կողերաշիվն իրականացրել է առանց լիցենզիայի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված լիցենզավորման ենթակա գործունեություն, որի համար առաղարկվել է լրացուցիչ հարկային ղարսավորություն:

2) Տնտեսական դատարանը խախտել է ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման և «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի դաշանջները:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուսը նվազեցվում է դրա սսացման հետ կաղված անհրաձեոս և փասսաթղթերով հիմնավորված ծախսերի չափով: ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման համաձայն՝ փասսաթղթերը հիմնավորված են համարվում, երբ դրանք ներառում են նշված որոշման 2-րդ կետի «Ա», «Բ», «Գ», «Դ», «Ե» ենթակետերով սահմանված հաշվարկային փասսաթղթերին ներկայացվող վավերաղայմանները:

Կողերաշիվի մոս կասարված ծախսերը եղել են փասսաթղթերով չհիմնավորված: Կողերաշիվի կողմից հաշվարկային փասսաթղթերում ներառված է եղել «Ա» ենթակետից միայն սարեթիվը, «Բ» ենթակետն ամբողջությամբ բացակայել է, «Գ» ենթակետի դաշանջներից ներառվել են միայն Տոնական Մելոնյանի անունը և սսուրագրությունը, որով ղարգ չէր, թե այդ փասսաթղթերը որ իրավաբանական անձին են ղասկանում, «Դ» և «Ե» ենթակետերի դաշանջները ներառված են մասնակիորեն: Նշված որոշման վավերաղայմաններից համարյա ոչ մեկը արսացված չեն կողերաշիվի կողմից որղես ծախս ընղունված հաշվարկային փասսաթղթերում՝ միակողմանի գնման ակտերում, առկա չէ նաև ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կողմերի միջև կնկված գրավոր ղայմանագիր կամ լիագորագիր, ինչղես նաև ծախսերը հիմնավորող հաշվարկային փասսաթղթերը չեն կազմվել առնվազն երկու օղինակից:

Տնտեսական դատարանը ՀՀ կառավարության վերը նշված որոշման դրույթներում «հակասությունների և երկիմասությունների» առկայությունը որոշելիս հիմք է ընղունել փորձագետի կարծիղը այն ղայմաններում, երբ փորձագետն իրավասու չէ իրավական գնահատականներ սալ իրավական ակտին և դրանում ընղգրկված իրավական նոռներին:

3) Տնտեսական դատարանը խախտել է «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ, 34-րդ և 35-րդ հոդվածների դաշանջները:

Բողոք բերող անձը նշված ժողովումը դատառաքանում է հետևյալ փաստարկով

կողմերափոխվող սրամադրված լիցենզիայի համար սարեկան հերթական վճարումը չի կատարել, որի հետևանքով օրենքի դրույթներին համադասասխան հաշվարկվել է տույժ:

4) Տնտեսական դատարանը խախտել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի դրույթները:

Տնտեսական դատարանը հաստատված է համարել, որ ժառանգությունը տնտեսավարող սուբյեկտին դատարան կարգով չի սրամադրել հանձնարարագրի և հրամանների օրինակները, այսինքն դատարան չի ծանուցել ստուգման անցկացման մասին:

Բողոք բերող անձը նշված դրույթները դատարանում է հետևյալ փաստարկներով կողմերափոխվող սուբյեկտին սուրագրել է 26.01.2005 թվականի թիվ 148084 հանձնարարագիրը և անձամբ ներկայացրել է հաշվադատական փաստաթղթերը, իսկ ինչ վերաբերում է ծառայության դրույթի 21.02.2005 թվականի թիվ 1-07/137-Ա և 03.03.2005 թվականի թիվ 1-07/177-Ա հրամաններին, ապա «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 5-րդ կետի դրույթներին համադասասխան կողմերափոխվող սուբյեկտին տեղեկացվել է փոստային առաքմամբ՝ դրանք սուբյեկտին կողմից անձամբ չստանալու դատարանով: Տնտեսական կողմից հրամաններն ստանալու առաջույցը ներկայացվել է դատարանին, որը դատարանն անցեսել է:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերող անձը դրույթներ է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 07.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա/ 17.12.2001 թվականի ՀՀ ֆաղափառության նախարարության կողմից կողմերափոխվող սուբյեկտին կատարվող ծառայության իրականացում ըստ ֆաղափառության ֆաղափառական դրույթի թիվ XXX 6494 դրույթական լիցենզիա, և սահմանվել է գործողության ժամկետ մինչև 17.12.2004 թվականը (գ.թ.47):

բ/ Կողմերափոխվող կողմից առաջին անգամ դրույթական սուբյեկտին վճարումը կատարվել է 20.12.2001 թվականին, հետևաբար օրենքով սահմանված հերթական սարեկան դրույթական սուբյեկտին վճարումն առաջացել է 20.12.2002 թվականին:

գ/ ՀՀ ֆաղափառության նախարարի 23.12.2002 թվականի թիվ 23-Լ հրամանի համաձայն՝ կատարվել է նշված լիցենզիայի գործողությունը (գ.թ.48-49):

դ/ ՀՀ վարչապետի 18.01.2005 թվականի թիվ 084-213 գրավոր հանձնարարության հիման վրա՝ ծառայության դրույթի 26.01.2005 թվականի թիվ 148084 հանձնարարագրի, 21.02.2005 թվականի թիվ 1-07/137-Ա և 04.03.2005 թվականի թիվ 1-07/177-Ա հրամանների համաձայն՝ ժառանգությունը կողմերափոխվող մոտ իրականացրել է 01.04.2002 թվականից մինչև 01.04.2004 թվականն ընկած ժամանակաշրջանի բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկում, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու և դրույթական սուբյեկտին վճարման ստուգում:

ե/ Վերը նշված ստուգման արդյունքում 10.03.2005 թվականին կատարվել է թիվ ՍԱ-

---

148084 ստուգման ակտը, և արձանագրվել են լրացուցիչ հարկային դաճարարություններ 13.496.200 ՀՀ դրամ ԵՊՀ-ի հարկի գծով, 21.943.400 ՀՀ դրամ առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու և 830.500 ՀՀ դրամ դեֆակտո սուրֆի համար:

զ/ Նշված լիցենզիայի կատարման ընթացքում կողմերից 2002 թվականին և 2003 թվականին «Հայաստանի արդի արվեստի թանգարանի» շենքում և Արագածոտնի մարզի Դիանի գյուղում գտնվող դորոնում իրականացրել է շինարարական աշխատանքներ:

4. Վճարելի դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա գործունեության շեփոխ է ֆադաբաբանության բնագավառում կադրային շինարարության իրականացում՝ ըստ ֆադաբաբանության, ֆադաբաբանական ոլորտը: Մինչդեռ կողմերից իրականացրել է առանց լիցենզիայի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված լիցենզավորման ենթակա գործունեություն Արագածոտնի մարզի Դիանի գյուղում գտնվող դորոնում, որից հանգամանքը հաստատվել է նաև «ՀՀ փորձագիտական կենտրոն» դեֆակտո ոչ առևտրային կազմակերպության 30.06.2005 թվականի թիվ 12490509, 30.01.2006 թվականի թիվ 37780609 փորձագիտական եզրակացություններով (գ.թ.99-117, 144-176), իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ առանց լիցենզիայի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեմքում (ադորիների գործունեություն) գանձվում է սուգանֆ այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաճարկված իրացման ԵՊՀ-ի (համախառն եկամտի) 50 տոկոսի չափով:

2) *բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«ԵՊՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող ԵՊՀ-ը որոշելիս համախառն եկամտը նվազեցվում է դրա սուգան հետ կադրված անհրաճեզ և փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսերի չափով:

«Ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի նկատմամբ ներկայացվող դաճարարությունները սահմանելու և այդ փաստաթղթերի կազմման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման կարգի 2-րդ կետի համաձայն՝ հաճարկային փաստաթուղթը հարկ վճարողի իրականացրած գործարքը հաստատող՝ հարկման հիմք հանդիսացող (ծախսերը հիմնավորող) հաճարկային փաստաթուղթ է, որում արսացված են (ներառված են ըստ էության) հետևյալ վավերադայմանները, այդ թվում նաև՝

ա/ հաճարկային փաստաթղթի հերթական համարը և դուրսգրման ամսաթիվը,

բ/ ակտիվներ առաբող (վաճառող, սրամադրող) կամ ծառայություն մասուցող հարկ վճարողի՝ իրավաբանական անձի կամ իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող ձեռնարկության լրիվ ֆիրմային անվանումը, կնիք կամ դրոշմակնիք ունեցալը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դաճարողի լիցենզիայի դեմքում՝ հարկ վճարողի կնիքը կամ դրոշմակնիքը, գտնվելու վայրը (հասցեն), դեկավարի (սահմանված դեմքում՝ այլ

դաւսնասար անձի կամ անձանց) դաւսնը, անունը, ազգանունը և ստրագրոյթունը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, անձնագրի, իսկ չափահաս և (կամ) ՀՀ ֆաղաֆացի չհանդիսանալու դեղում՝ անձը հաստատող այլ փաստաթղթի սերիան և համարը, բնակոյթան (հաւվառման) վայրի հասցեն, ստրագրոյթունը, իսկ անհաս ձեռներեց լինելու դեղում՝ նաև «անհաս ձեռներեց» նշումը...:

Մինչդեռ ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի «Փորձաքննությունների ազգային բյուրո» ՊԵՏԱԿԱՆ ոչ առևտրային կազմակերպության թիվ 06-0011 փորձագիտական եզրակացոյթան համաձայն՝ կոողերասիվի կողմից 2002 թվականի ընթացքում ընդհանուր 34.914.300 ՀՀ դրամի Պահանջվող շինանյութերի ձեռքբերման և վարձակալված շինարարական շէնիկայի համար կազմված վեց գնման ակտերում մասակարարների սվյալները և դուրագրման ամսաթվերը ցույց չսալը համարվում է ՀՀ կառավարոյթան 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման կարգի 2-րդ կէտի ք/ ենթակէտի Պահանջների խախտում: Միաժամանակ ՀՀ կառավարոյթան 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման կարգի 2-րդ կէտի ք/ ենթակէտի Պահանջների խախտման արդունում, երբ 2002 թվականի միակողմանի գնման ակտերում արագոյված 34.914.300 ՀՀ դրամ ծախսերը սագված հասոյթում կազմում են էական մասնաբաժին՝ 73.5%, թույլ է սալիս համարել այն «էական խախտում», և կիրառել նշված որոշման 6-րդ կէտի դրոյթները, որի արդունում և ծագում է լրագուցիչ 14.995.800 ՀՀ դրամ հարկային Պարսավորոյթուններ ասուրաարկի գծով (գ.թ.177-184):

3) քողդը երրող հիմնով հիմնալոր է հէտկալ պասնասարանոյթանք.

«Պէտական սուրֆի մասին» ՀՀ օրէնֆի 6-րդ հողվածի համաձայն՝ սարէական Պէտական սուրֆ վճարող իրավաբանական անձանց համար սարէական Պէտական սուրֆի վճարման Պարսավորոյթունը դադարում է մինչև սահմանված ժամկէտի վերջին օրը սարէական Պէտական սուրֆի գանձման օրէտկէ հանդիսագող ծառայոյթունների մասուցման կամ գործողոյթունների կասարման արդունում սրված փաստաթղթերը (լիցէնզիաները) սահմանված կարգով ուժը կորցրած ձանաչվելու դեղում, իսկ իրավաբանական անձանց համար՝ նաև ՀՀ օրէնագրոյթանք սահմանված կարգով լուծարվելու դեղում: Նույն օրէնֆի 34-րդ հողվածի համաձայն՝ սույն օրէնֆով սահմանված սարէական Պէտական սուրֆերի վճարումը յուրաբանչյուր սարվա համար կասարվում է մէկ սարվա ընթացքում՝ մինչև առաջին անգամ կասարված վճարման օրը, եթէ սույն օրէնֆով այլ կարգ սահմանված չէ: «Պէտական սուրֆի մասին» ՀՀ օրէնֆի 35-րդ հողվածի համաձայն՝ սարէական Պէտական սուրֆերի վճարման համար սահմանված ժամկէտներում վճարումը չկասարելու դեղում բյուջէ չվճարված Պէտական սուրֆի գումարները ենթակա են վճարողից բռնագանձման Պէտական բյուջէ՝ ժամկէտանց յուրաբանչյուր օրվա համար 0.5 տկոսի չափով հաւվարկված սույժի հէտ միասին: Պէտական սուրֆի չգանձված կամ չվճարված գումարների, ինչդէտ նաև դրանց համար սույն օրէնֆով սահմանված սույժերի գանձումը կասարվում է դասական կարգով: «Լիցէնզավորման մասին» ՀՀ օրէնֆի 36-րդ հողվածի 11-րդ կէտի համաձայն՝ լիցէնզիայի գործողոյթունը կարող է կաստցվել սարէական Պէտական սուրֆը չվճարելու դեղում:

Փաստրէն, կողերասիվի կողմից առաջին անգամ Պէտական սուրֆի վճարումը կասարվել է 20.12.2001 թվականին, իսկ հէտագայում օրէնֆով սահմանված հէրթական սարէական Պէտական սուրֆի վճարումները չեն կասարվել, որի հիմնով ինչդէտ կաստցվել է

լիցենզիայի գործողության ժամկետը, այնպես էլ նշված խախտումը հայտնաբերվել է սեպտեմբերյան կողմից ստուգումն իրականացնելիս և ստուգման ակտում նշվել է այն իրավական ակտը, որի հիման վրա՝ կոռոդերասիվին առաջադրվել է լրացուցիչ հարկային դասավորություն: Նշված հանգամանքը հաստատվել է նաև վերը նշված փորձագիտական եզրակացություններով (գ.թ.99-117, 144-176):

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավորության օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի համաձայն՝ փորձագետի եզրակացությունը հետազոտվում է դասական նիսում և գնահատվում մյուս աղացույցների հետ միասին: Մինչդեռ սնեսական դասարանը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավորության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա վերը նշված փորձագիտական եզրակացությունները (գ.թ.99-117, 144-176, 177-184):

4) բողոքի չորրորդ հիմքի վերաբերյալ *Վճռաբեկ դասարանը արշանագրեց.*

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը, ստուգումն սկսելուց առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ, սրվում է սնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դասեռնասար անձին: Վերջինս դասավոր է ստորագրել մեկ օրինակի վրա՝ հաստատելով, որ ծանուցված է ստուգման անցկացման մասին: Ստորագրված օրինակը վերադարձվում է ստուգող ղեկավարի մարմնի դասեռնասար անձին: Ստուգման ընթացքում նոր հանգամանքներ և անհրաժեշտություն առաջանալու դեպքում ստուգման նպատակներն ու շրջանակները կարող է փոփոխել համապատասխան ղեկավարի մարմինը՝ ստուգում կատարող դասեռնասար անձի (անձանց) գրավոր հիմնավորմամբ: Փոփոխման մասին գրավոր տեղեկացվում է սնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող անձին՝ նրան ներկայացնելով նախկին հրամանին կամ հանձնարարագրին կից նոր հրամանը կամ հանձնարարագիրը:

Կոռոդերասիվի սնեսները 03.02.2005թ.-ին ստացել է ծառայության ղեկի 26.01.2005թ. թիվ 148084 հանձնարարագիրը, 22.02.2005թ.-ին՝ ծառայության ղեկի 21.02.2005թ. թիվ 1-07/137-Ա հրամանը, իսկ ծառայության ղեկի 03.03.2005թ. թիվ 1-07/177-Ա հրամանն առափել է փոստի միջոցով (գ.թ.33,35,36):

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ թեև ծառայության կողմից թույլ են սրվել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածով սահմանված առանձին ժամկետների խախտումներ, սակայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավորության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ կետի ուժով ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավորության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ սնեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք են:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավորության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել:

ՎՃՈՍՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

2. Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 07.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqrupjoni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqrupjoniներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2599-2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Ա.ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ
դատավորներ՝ Տ.ՍԱՀԱԿՅԱՆ
Ա.ԽԱՌԱՏՅԱՆ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1881 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաաը (այսուհեա՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահողալաը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողալաը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեղեմբերի 28-ին

դնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Էրերունու համայնֆի դեկավարի վճռաբեկ բողոբը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 08.08.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըս Էրերունու թաղաղեաարանի հայցի ընդդեմ Միֆայել Հովհաննիսյանի՝ վարչական աուգանֆը հարկաղիր կարգով բռնագանձելու ղաահանղի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Յ

1. Գործի դատավարական նախաղասնողյունը.

Գիմնելով դատարան՝ Էրերունու համայնֆի դեկավարը ղաահանղել է Միֆայել Հովհաննիսյանից բռնագանձել հողոս համայնֆի 200.000 ՀՀ դրամ վարչական աուգանֆը:

Էրերունի և Նուբարաեեն համայնֆների առաղին աալանի դատարանի 16.05.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 08.08.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ Միֆայել Հովհաննիսյանից ՀՀ ղեական բլողղեի օգսին բռնագանձվել են 200.000 ՀՀ դրամ վարչական աուգանֆի գումար և 4000 ՀՀ դրամ Էրերունու թաղաղեաարանի օգսին նախաղղես վճարված առաղին աալանի դատարանի ղեական աուրֆի գումար: Մողյն գործով վճռաբեկ բողոբը ներկայացրել է Էրերունու համայնֆի

ղեկավար: Միֆայել Հովհաննիսյանը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիցյալ հիմնավորումներով:

1) Վերաֆննիչ դասարանը սխալ է կիրառել «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «գ» կետը, «ՀՀ բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 28.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.2-րդ կետի «գ» ենթակետը, ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 305-րդ հոդվածը:

Բողոք բերող անձը նշված ժողովում դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով՝ բոլոր նշված իրավական ակտերի համաձայն՝ տեղական ինֆնակառավարման մարմինների կողմից վարչական իրավախախտումների համար կիրառված վարչական տուգանքներ ենթակա է բռնազանձման համայնֆային բյուջե: Սակայն դասարանը սույն գործով վարչական տուգանքի գումարը գանձել է ղեկական բյուջե:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող ղեկականը դատանջել է վերանայել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 08.08.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Էրերունի և Նուրարաշեն համայնֆների առաջին աշյանի դասարանի 16.05.2006 թվականի վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունի հետևյալ փաստը՝ ա/ Էրերունու թաղաղեարանի վարչատուգանային հանձնաժողովի 21.02.2006 թվականի թիվ 3/1 որոշմամբ Միֆայել Հովհաննիսյանը ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածի հիմնով ենթարկվել է վարչական դասասխսանաշվության՝ 200.000 ՀՀ դրամի վարչական տուգանքի չաֆով (գ.թ.8):

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «գ» կետի համաձայն՝ համայնֆի բյուջեն ձևավորվում է համայնֆների բյուջեներին օրենքով և իրավական այլ ակտերով ամրագրվող եկամուտներից, այդ թվում՝ վարչական իրավախախտումների համար տեղական ինֆնակառավարման մարմինների կիրառած դասժամիջոցներից առաջացած եկամուտներից: «ՀՀ բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 28.1-րդ հոդվածի համաձայն՝ համայնֆների բյուջեների վարչական մասը (վարչական բյուջեն) ներառում է համայնֆների բյուջեներին օրենքով և իրավական այլ ակտերով ամրագրվող եկամուտները, այդ թվում՝ ոչ հարկային եկամուտները: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի 1.2-րդ կետի «գ» ենթակետի համաձայն՝ ոչ հարկային եկամուտների շարքին են դասվում վարչական իրավախախտումների համար տեղական ինֆնակառավարման մարմինների կողմից վարչական դասասխսանաշվության միջոցների կիրառումից ստացվող եկամուտները: Հետևաբար, դասարանը վարչական տուգանքը հոգոտ ղեկական բյուջեի

բռնագանձելիս չի կիրառել «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «գ» կետի և «ՀՀ բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 28.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.2-րդ կետի «գ» ենթակետի դահանջները:

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի դասճառաբանությանը՝ ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի 8-րդ մասի չկիրառման մասին, ադա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ թեև դասարանը վճռի դասճառաբանական մասում վերլուծության չի ենթարկել այդ նորմը, սակայն այն սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ հետևյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի 8-րդ մասի համաձայն. «Սույն օրենսգրքի 48-րդ, 54-րդ, 56-58-րդ հոդվածներով նախատեսված դեմքերում համայնքների վարչական սահմաններում թույլ սված իրավախախտումների համար նշանակված տուգանքը մոտեցվում է համայնքային բյուջե, համայնքի վարչական սահմանից դուրս՝ Երևան քաղաքում, ինչդեպ նաև սարածային կառավարման և տեղական ինֆնակառավարման մարմինների դասճոնասար անձանց թույլ սված իրավախախտումների համար նշանակված տուգանքը մոտեցվում է ղեկական բյուջե»: Օրենքի այս դրույթի վերլուծությունից հետևում է, որ այն կարգավորում է հետևյալ երեք դեմքերում վարչական իրավախախտումների համար նշանակված տուգանքի՝ համադասախան բյուջե բռնագանձվելու հարցերը:

Այդ դեմքերն են՝

ա/ ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 48-րդ, 54-րդ, 56-58-րդ հոդվածներով նախատեսված իրավախախտումները,

բ/ համայնքի վարչական սահմանից դուրս՝ Երևան քաղաքում թույլ սված իրավախախտումները,

գ/ սարածային կառավարման և տեղական ինֆնակառավարման մարմինների դասճոնասար անձանց թույլ սված իրավախախտումները:

Սույն գործով կիրառված տուգանքը չի վերաբերում ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված վարչական իրավախախտումներից որևէ մեկին: Հետևաբար, օրենքի այդ դրույթը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ: Իսկ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի են «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «գ» կետով և «ՀՀ բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 28.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.2-րդ կետի «գ» ենթակետով սահմանված նորմերը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերաբնիչ դասարանը վճիռ կայացնելիս համայնքային բյուջե գանձման ենթակա տուգանքը սխալմամբ բռնագանձել է հոգոն ղեկական բյուջեի:

Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 08.08.2006 թվականի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է: Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործի փաստական հանգամանքները Վճռաբեկ դասարանին հնարավորություն են տալիս փոփոխելու դասական ակտը՝ վարչական իրավախախտման համար կիրառված վարչական տուգանքը ղեկական բյուջե բռնագանձելու մասով, և դա բխում է արդարադասության արդյունավետության շահերից:

ՎՃՈՍՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ մասնակիորեն բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 08.08.2006 թվականի վճիռը՝ վարչական իրավախախտման համար կիրառված վարչական տուգանքը ղեկավարելու բյուջե բռնագանձելու մասով:

2. Վճռի եզրափակիչ մասում կատարել հետևյալ փոփոխությունը.

«1) Պատասխանող Միֆայել Հովհաննիսյանից հոգուս Էրեբունու համայնֆային բյուջեի բռնագանձել 200.000 դրամ վարչական տուգանքի գումար»:

3. Վճռի մնացած մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrvaqrupjomin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrvaqrupjominներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան
Քաղաքացիական գործ N S4-194/2006թ.

Քաղաքացիական գործ N 3-1787(ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով աշխատանքի դեմատեսական շեղումից Վայոց Ձորի մարզի սարածափային կենտրոնի (այսուհետ՝ շեղում) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 26.06.2006թ. վճռի դեմ ըստ շեղումից հայցի ընդդեմ «Թովմասյան Համլես» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ ընկերություն)՝ վարչական տուգանքի գումարը բռնագանձելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան հայցվորը խնդրել է դատաստանողից բռնագանձել 100.000

ՀՀ դրամ տուգանքի գումար:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 26.06.2006թ. վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է շեղումը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապետական հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և «Աշխատանքի դեմատեսական շեղումից մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Սույն խախտումը հիմնավորվում է հետևյալ կերպ.

ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն «գործատու կարող է լինել աշխատանքային իրավունակություն և գործունակություն ունեցող իրավաբանական անձը անկախ կազմակերպական-իրավական և սեփականության ձևից, գործունեության բնույթից և ժամկետից»: Այս դեպքում գործատու է հանդիսանում ընկերությունը և ընկերության սնօրենը չի կարող լինել իրավաբանական անձ, իսկ «Աշխատանքի մեղսական ժամկետի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն «գործատուն ղախտախախտություն է կրում աշխատանքային օրենսդրության և աշխատանքի իրավունքի նորմեր զարգացնող այլ իրավական ակտերի կիրառման ադապտիվան համար», այսինքն՝ ընկերությունը, այլ ոչ թե սնօրենը:

2) Դատարանը չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը ղեկ է կիրառել:

Սույն խախտումը հիմնավորվում է հետևյալ կերպ.

Դատարանը գործի քննության ժամանակ հաշվի չի առել այն, որ ժամկետային կողմից հայցադիմումը ներկայացվել է օրենքով սահմանված եռամսյա ժամկետում, այն է 16.05.06թ. կառուցված կազմակերպության հանձնելու միջոցով, մինչդեռ, դատարանը հանգել է այն եզրակացությանը, որ անցել է 17.02.2006թ. կայացված N12 որոշման կատարման եռամսյա վաղեմության ժամկետը:

Վերագրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 26.06.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական ապահովության հարցերի նախարարի 02.02.2006թ. թիվ 148 հանձնարարագրի հիման վրա ղախտախախտողի մոտ անցկացվել է ծրագրային ստուգում, որի արդյունքում 17.02.2006թ. կայացվել է վարչական ղախտախախտության ենթարկելու վերաբերյալ N12 որոշումը:

2. Տեսչության կողմից հայցադիմումը ներկայացվել է 16.05.06թ. կառուցված կազմակերպության միջոցով:

4. Վճռաբեկ դատարանի ղախտաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ

1) *Վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վարչական իրավախախտման հասկացությունը սահմանված է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 9-րդ հոդվածում, որի համաձայն վարչական իրավախախտում (զանցանք) է համարվում մեղսական կամ հասարակական կարգի, սեփականության, քաղաքացիների իրավունքների և ազատությունների, կառավարման սահմանված կարգի դեմ ունեցող հակաիրավական, մեղավոր (դիտարյալ կամ անզգույշ) այնպիսի գործողությունը կամ անգործությունը, որի համար օրենսդրությամբ նախատեսված է վարչական ղախտախախտություն:

Նշված հասկացության սահմանումից հետևում են վարչական իրավախախտման հետևյալ հատկանիշները՝

1. հակահասարակական բնույթը,

-
2. հակաիրավական բնույթը,
  3. մեղավորությունը,
  4. արարքի դասժելիությունը:

Նշված հասկանիչներից սույն գործի հետ կապված անհրաժեշտ է առանձնացնել մեղավորության հասկանիչը, այսինքն՝ արարքի սուբյեկտիվ կողմը, որի հիմնական հասկանիչը՝ մեղքն է, անձի հոգեբանական վերաբերմունքը կասարված արարքի նկատմամբ: Այդ հոգեբանական վերաբերմունքը կարող է դրսևորվել երկու ձևով՝ դիսավորությամբ և անզգուշությամբ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածները սահմանում են համադասասխանաբար դիսավորությամբ և անզգուշությամբ արարքներ կատարելու առանձնահատկությունները: Այդ երկու հոդվածների բովանդակության վերլուծությունից հետևում է, որ վարչական դասասխանավորության կարող են ենթարկվել միայն ֆիզիկական անձինք:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ իրավաբանական անձը չի կարող համարվել վարչական իրավախախտման սուբյեկտ: Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի իմաստով և ենթարկվել դասասխանավորության Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքով սահմանված կարգով:

Վարչական իրավախախտման սուբյեկտ չհանդիսանալու դայմաններում ընկերության նկատմամբ կայացված որոշումն ընդունվել է վարչական իրավախախտման կազմի բացակայությամբ, ինչը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված է որդես վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը բացառող հանգամանք:

Ինչ վերաբերում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի հասուկ մասի այն հոդվածներին, որոնցով նախատեսված է վարչական դասասխանավորություն գործատուի նկատմամբ, ադա սվյալ դարագայում առկա է հակասություն օրենսգրքի ընդհանուր և հասուկ մասերի միջև, ինչի դայմաններում «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 5-րդ մասի ուժով կիրառելի են օրենսգրքի ընդհանուր մասի դրույթները:

2) Վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն մինչև ժամկետի վերջին օրվա ժամը քսանհինգը կադի կազմակերդությանը սրված փաստաթղթերը համարվում են ժամկետին սրված:

Օրենքի սույն դրույթը կիրառման ենթակա է նաև քաղաքացիական դասավարության իրավահարաբերությունների նկատմամբ և հայցադիմումի հանձնումը կադի կազմակերդությանը համարվում է դասարանին հանձնված: Հետևաբար, սեսչության հայցադիմումը ՀՀ սնեսական դասարան է ներկայացվել ոչ թե 18.05.2006թվականին, այլ՝ 16.05.2006թ., քանի որ նշված օրը հայցադիմումը հանձնվել է կադի կազմակերդությանը: Այսինքն, սեսչությունը բաց չի թողել որոշման կատարման վաղեմության ժամկետը:

Ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 238-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դահանջներով, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ թեև վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է, սակայն սնեսական դասարանի ըս էության ճիշտ վճիռը (վճռաբեկ բողոքի առաջին փաստարկի վերաբերյալ դասճառաբանությունների հիմքով)

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

բեկանելու համար բավարար հիմք չէ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236 239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 26.06.2006թ. վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրումներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան
Քաղաքացիական գործ N S4-226/2006թ.

Քաղաքացիական գործ N 3-1888(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական գիտում, քննելով աշխատանքի դեմատան ընտանքյան Վայոց Ձորի մարզի սարածֆային կենտրոնի (այսուհետ՝ ընտանքյուն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006թ. վճռի դեմ ըստ ընտանքյան հայցի ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Արամ Սարգսյանի՝ վարչական տուգանքի գումարը բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքյունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է բռնագանձել դատասխանողից 279.250 ՀՀ դրամ տուգանքի գումարը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006թ. վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ընտանքյունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիցյալ հիմնավորումներով՝

1) սնտեսական դատարանը չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը դեմ է կիրառել:

Սույն խախտումը հիմնավորվում է հետևյալ կերպ.

Տնտեսական դատարանը գործի քննության ժամանակ հաշվի չի առել այն

հանգամանքը, որ հայցվորը հայցադիմումը ներկայացրել է օրենքով սահմանված եռամսյա ժամկետում, այն է՝ 15.06.2006թ. հանձնել է կառուցվածքային կազմակերպությանը: Արդյունքում սնտեսական դատարանը հիմք ընդունելով հայցադիմումը դատարանի գրասենյակում ստացվելու ամսաթիվը հանգել է այն եզրակացության, որ անցել է կայացված N21 որոշման կատարման վաղեմության ժամկետը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1.Արամ Սարգսյանի նկատմամբ վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումը ճեպարկումը կայացրել է 17.03.2006թ.:

2.Հայցվորը հայցադիմումը հանձնել է կառուցվածքային կազմակերպությանը 15.06.2006թ.:

3.Տնտեսական դատարան հայցադիմումը մոտք է եղել 19.06.2006թ.:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006թ. վճռի դեմ բերված վճռաբեկ բողոքը ղեկ է բավարարել հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն մինչև ժամկետի վերջին օրվա ժամը քսանհինգուսուներեցը կառուցվածքային կազմակերպությանը սրված փաստաթղթերը համարվում են ժամկետին սրված:

Օրենքի սույն դրույթը կիրառման ենթակա է նաև ֆաղափարակապի դատավարության իրավահարաբերությունների նկատմամբ և հայցադիմումի հանձնումը կառուցվածքային կազմակերպությանը համարվում է դատարանին հանձնված: Հետևաբար, ճեպարկության հայցադիմումը ՀՀ սնտեսական դատարան է ներկայացվել ոչ թե 19.06.2006թ., այլ 15.06.2006թ., քանի որ նշված օրը հայցադիմումը հանձնվել է կառուցվածքային կազմակերպությանը: Այսինքն, ճեպարկումը բաց չի թողել որոշման կատարման վաղեմության ժամկետը:

Նշված նյութական իրավունքի խախտումը ՀՀ ֆաղափարակապի դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակապի դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների
առաջին ասյանի դասարանի վճիռ
նախագահող դասավոր՝ Ս.Արամյան
Քաղաքացիական գործ N 2-147-2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1889(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ
Գ.Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների առաջին ասյանի
դասարանի 31.01.2006թ. վճռի դեմ ըստ Մարինե Հովհաննիսյանի հայցի ընդդեմ
«Չավմիկ» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ ընկերություն)՝ ժառանգությունն ընդունած
ժառանգ ճանաչելու և բաժինն առանձնացնելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան հայցվորը խնդրել է ճանաչել ժառանգությունն ընդունած
ժառանգ և ժառանգական գույքից առանձնացնել հասանելի բաժինը:

Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 31.01.2006թ.
վճռով հաստատվել է կողմերի հաշտության համաձայնությունը և գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ
Գ. Դանիելյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ
հիմնավորումներով՝

1) դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը, որը ենթակա էր կիրառման նվազ վեճի նկատմամբ:

Այս խախտումը հիմնավորվում է հետևյալ կերպ՝ գործով հաստատված հաշվարկային համաձայնությամբ ճանաչվել է ընկերությանը վարձակալության իրավունքով սրամադրված մեծահասակ սեփականություն հանդիսացող հողամասի վրա կառուցված 9,34f.մ. և 4,2f.մ. մակերեսով ինքնակամ շինությունների և հարթակի նկատմամբ Մարինե Հովհաննիսյանի սեփականության իրավունքը,

2) գործը բնավել և վճիռ է կայացվել Երևանի ֆաղափացիական իրավունքների մասին, վերջինիս մասնակից չդարձնելով գործի քննությանը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Կենտրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 31.01.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Սույն գործով հաստատվել է հաշվարկային համաձայնություն Մարինե Հովհաննիսյանի և ընկերության միջև: Ընկերությանը սեփականությանը իրավունքով դասակարգող այլ արձանագրության հետ մեկտեղ Մարինե Հովհաննիսյանի սեփականության իրավունքով փոխանցվել է Երևան ֆաղափ Մյասնիկյան 1 հասցեում ընկերությանը վարձակալության իրավունքով սրամադրված մեծահասակ սեփականության ներքո գտնվող հողամասի վրա կառուցված 9.34fմ և 4.2fմ մակերեսով ինքնակամ շինությունները և հարթակը:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասառարարությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նվազ հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ վճռաբեկ բողոքը լիարժեք է բավարարել, քանի որ.

1) Վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն դասարանը չի հաստատում հաշվարկային համաձայնությունը, եթե այն հակասում է օրենքին և այլ իրավական ակտերին կամ խախտում է այլ անձանց իրավունքները և օրինական շահերը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն մեծահասակ կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասում գտնվող ինքնակամ կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է մեծության կամ համայնքի սեփականությունը, անկախ նրանից, թե ով է այն կառուցել: Ինքնակամ կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է այն անձի սեփականության իրավունքը, որին սեփականության իրավունքով դասակարգում է այն հողամասը, որի վրա գտնվում է կառույցը:

Սույն խախտումը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն վճիռը բեկանելու հիմք է:

2) Վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն ֆաղափացիական գործը բնավել և վճիռ է կայացվել Երևանի ֆաղափացիական իրավունքների մասին, վերջինիս մասնակից չդարձնելով գործի քննությանը:

Նշված խախտումը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի համաձայն վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել Կենտրոն և Նորֆ-Մարսե համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 31.01.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման տրամադրության և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqrupjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Բարսեղյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2095/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1922(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ ԿԱ հարկային դատական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 14.08.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Էրեբունի Ալկո» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Ծառայության՝ ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը հայցել է, որ ծառայության դեմ 11.05.2006 թվականի թիվ 1103727 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կատարվել է ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաների գրանցման ճշտության ստուգում, որի արդյունքներով կազմվել է թիվ 1103727 ակտը, որով վճարման է առաջադրվել 38.099.200 ՀՀ դրամ: Պատճառաբանելով, որ ստուգող ճեսուցների կողմից խախտվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի մի Եարբ հոդվածների դիմադրություն, և անհիմն կերպով կիրառել են «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի դրույթները, խնդրել է անվավեր ճանաչել նշված ակտը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 14.08.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:
Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ծառայությունը:
Ընկերության կողմից վճռաբեկ բողոքին դատարանից չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ և 53-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Գործում առկա են թվով 18 սղառող կազմակերպություններում կատարված հանդիպակաց սուուգումների արդյունքում վերցված համադասասխան հայտարարությունները և արձանագրությունները, 17.05.2006 թվականի արձանագրությունը, ինչդեպ նաև Ընկերության դաշխանադատ Գեորգ Մխիթարյանի կողմից 17.05.2006 թվականի սրված հայտարարությունը և այլ փաստաթղթեր, որոնք հիմնավորում են դիմողի՝ ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 և 315 որոշումներով հաստատված կարգերի դաշխանջների խախտումները:

2) Դատարանը սխալ է կիրառել ՀՀ կառավարության կողմից 31.07.1997 թվականի թիվ 314 և 315 որոշումներով հաստատված կարգերը, ինչի հետևանքով չի կիրառել նաև «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը:

ՀՀ կառավարության 31.07.1997թ թիվ 314 որոշմամբ հաստատված կարգի 5-րդ կետի համաձայն՝ «Տնտեսվարող սուբյեկտի կողմից առաքումների գրանցման գրեթեմ գրանցման (հաշվառման) ենթակա են իրենց կողմից առաքվող ... ամբողջ արտադրանքը և աղբյուրները...»: «Առաքվող աղբյուր է համարվում նաև առևտրական կետից տնտեսվարող սուբյեկտներին իրացվող (վաճառվող, սրամաղրվող) աղբյուրները»: Այսինքն՝ վերոհիշեյալ կարգը սահմանել է կատարման ենթակա դատարարի դայման, որի չկատարման առաջացրել է օրենքով սահմանված սույժերի կիրառում («Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդված): Դիմող կողմը ոչինչ չի ներկայացրել, իսկ դատարանը ոչինչ չի քննել վիճարկվող ակտով արձանագրված մեկ այլ՝ սահմանված կարգով գրանցված գներից բարձր գներով աղբյուրների իրացման համար առաջադրված սույժի վիճարկման մասին, սակայն ակտն անվավեր է ճանաչվել ամբողջությամբ:

3) ՀՀ տնտեսական դատարանը չի դաշխանել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 225-227-րդ հոդվածների դաշխանջները:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է ՀՀ տնտեսական դատարանի 14.08.2006 թվականի թիվ Տ-2095 վճիռը բեկանել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության դեպի 11.05.2006 թվականի թիվ 1103727 հանձնարարագրի հիման վրա դիմողի մոտ կատարվել է ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաների ձեռնարկային սուուգում:

2) 30.05.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1103727 սուուգման ակտը (այսուհետ՝ ակտ), որով Ընկերությանն առաջադրվել է 38 099 200 ՀՀ դրամի դատարարություն:

3) ակտով տնտեսներն արձանագրել են, որ «Ընկերության մոտ սույն թվականի մայիսի 1-ից առ 17-ն առկա էին ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 315

որոշմամբ սահմանված կարգով գրանցված գներից բարձր գներով իրացված ադրանքներ, ընդհանուր գումարով գների սարքերությունը կազմեց 7 269 200 դրամ և ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 որոշմամբ սահմանված կարգով չգրանցված առավելագույն ադրանքներ, ընդհանուր գումարով 72 563 900 դրամ: Վերոհիշյալ սահմանված կարգերի խախտումները բացահայտվել և հաշվարկվել են Ընկերության թվով 18 ադառող կազմակերպությունների մոտ կատարված հանդիմակալ սուզումների արդյունքների և Ընկերության «Առավելող, սեղափոխվող ադրանքների» թիվ 496/376 գրքերի համեմատությունից, ինչպես նաև սուզման ընթացքում կատարված գույքագրման, վերցված հայտարարությունների, արձանագրությունների հիման վրա».

4) «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի կիրառմամբ սուզող ընտանիքների կողմից բարձր գներով իրացված ադրանքների գծով առաջացած գների սարքերությունից հաշվարկվել է 1 817 300 ՀՀ դրամ սուզանք, իսկ սահմանված կարգով չգրանցված, առավելագույն ադրանքների ընդհանուր արժեքից հաշվարկվել է 36 281 900 ՀՀ դրամ սուզանք 50 տկոսի չափով:

5) ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 որոշմամբ հաստատված կարգով Ընկերությանը սրված գրքում առավելագույն ադրանքներ գրանցված է:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՔԱՆՈՒՄՆԵՐԻ և ԵԳՐԱՀԱՆՈՒՄՆԵՐԻ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ղեկավարը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբանական դատարանի օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆադաբանական դատարանը իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: Կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության սկզբունքի էությունը հանգում է դատարանի դատարանությանը՝ յուրաքանչյուր կողմի համար ադրանքները գործի փաստական հանգամանքների ներկայացման այնպիսի հնարավորություն, որը՝ համեմատած մյուս կողմի համանման հնարավորության հետ, նվազ բարենպաստ չլինի: Սույն գործով ՀՀ սննդային դատարանի կողմից դատարանվել են ՀՀ ֆադաբանական դատարանի օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի դատարաններն ամբողջությամբ, քանի որ կողմերի համար ստեղծվել են հավասար հնարավորություններ գործի փաստական հանգամանքները ներկայացնելու և իրենց դատարանական այլ իրավունքներն իրականացնելու համար:

ՀՀ ֆադաբանական դատարանի օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն ղեկ է հաստատվել միայն որոշակի ադրանքներով, չեն կարող հաստատվել այլ ադրանքներով: ՀՀ ֆադաբանական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր ադրանքի գնահատում է գործում եղած բոլոր ադրանքների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Ծառայությունը որդես իր դատարանները հիմնավորող հանգամանքներ ՀՀ սննդային դատարան է ներկայացրել Ընկերությունում սուզում իրականացնելու վերաբերյալ հանձնարարագիրը և արձանագրությունը, թիվ 1103727 սուզման ակտը, թվով 18 սննդային սուբյեկտների մոտ սուզումներ իրականացնելու վերաբերյալ հանձնարարագրերը, սննդային սուբյեկտների հայտարարությունները, համադասախան

արձանագրությունները, Պետրոս Մխիթարյանի կողմից արված հայտարարությունը, ինչդեպ նաև Ընկերության թիվ 496/376 և 94/699 գրանցման գրքերը:

Ստուգում իրականացնելու վերաբերյալ հանձնարարագրերին և ստուգման արդյունքների ամփոփման ակտերին (սեղեկանքներին) ներկայացվող դաշնանշաններն ամրագրված են «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցակացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ և 6-րդ հոդվածներով: Դասարանը ներկայացված աղացույցները թույլատրելիությունը գնահատելիս ղեկավար է կիրառել նշված իրավական ակտի նորմերը: Այս առումով ՀՀ սննտային դասարանը եկել է այն եզրակացության, որ հանդիմանակալ ստուգումների արդյունքում ստացված սեղեկությունները ստուգող սեսուզների կողմից ձեռք են բերվել գործող օրենսդրության նորմերի խախտմամբ: Մասնավորապես, խախտվել են «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցակացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի երրորդ մասի դաշնանշանները, ինչդեպ նաև 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաշնանշան այն մասին, որ ստուգման արդյունքում բոլոր դեղերում ղեկավար է կազմվի ամփոփիչ ակտ կամ սեղեկանք, ինչը բացակայում է վկայակոչվող սննտավարող սուբյեկտների մոտ ստուգումներ իրականացնելու վերաբերյալ փաստաթղթերում:

Պատասխանողը դասաֆնության ժամանակ չի ներկայացրել որևէ թույլատրելի աղացույց, որը կարող էր հիմնավորել հանդիմանակալ ստուգումների արդյունքները:

Ինչ վերաբերում է Պետրոս Մխիթարյանի կողմից սրված բացատրությանը, ապա ՀՀ սննտային դասարանի գնահատականներն այս առումով համադասաֆնանում են ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի կանոններին, քանի որ նախ, այդ բացատրությունում կան անհասկոթություններ՝ կադված ամսաթվի և բացատրությունում սրված սեղեկությունների հավաստիության հետ (մասնավորապես, գործի նյութերով հաստատված չէ Ընկերությունում Արսեն անունով աշխատակից ունենալու հանգամանք): Երկրորդ, այս բացատրության արժանահավասոթությունը դասարանը գնահատել է գործով մյուս աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության և գնահատման արդյունքում, մասնավորապես, վերը նշված սննտավարող սուբյեկտների մոտ կատարված ստուգումների արդյունքների:

2) *բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Գործով հաստատված է, որ Ընկերությունը սահմանված կարգով գրանցել է վաճառվող արտադրանքը գրանցման թիվ 94/699 գիրքում:

Թիվ 496/376 գրանցման գրքում Ընկերությունը ոչ թե չի գրանցել առաֆվող ադրանքը, այլ այն գրանցել է սահմանված կարգի խախտմամբ: Ընկերության աշխատակիցների միջոցով ադրանքի իրացման դեղում թիվ 496/376 գրանցման գրքում որդես գնորդ նշվել է ադրանքը ֆաստացի սացողը: Ընկերության ֆիրմային խանութի միջոցով ադրանքների իրացման դեղում թիվ 496/376 գրանցման գրքի 8-րդ սյունակում որդես գնորդ նշվել է ֆիրմային խանութը, ինչն ըստ էության մեխանիկական սխալ է, քանի որ ֆիրմային խանութն այս դեղում հանդես չի եկել որդես գնորդ, այլ հանդիսացել է ադրանք սացող ներին սեղաֆոթության արդյունքում: Նման կարգավորում է նախատեսված ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 որոշման 15-րդ կետի «ա» ենթակետով:

Սույն գործով չկան բավարար աղացույցներ, որոնցով կհիմնավորվելին իրավախախտման սուբյեկտի կողմից համադասաֆնան գործողությունների կատարման (անգործության դրսևորման) ֆաստը: Այսինքն՝ դասական ֆնության ընթացում

ՎՃՈՎԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

դասասխանողի կողմից չի հիմնավորվել հարկային իրավասխանման օբյեկտի կողմի առկայությունը: Միայն այն հանգամանքը, որ գրանցման գրեթե մեխանիկական սխալ է տեղի ունեցել, հիմք չէ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի կիրառման համար: Ընկերությանը դասկանող աղբյուրները գրանցված են եղել գրանցման թիվ 94/699 գրքում, իսկ դրանց առաջնային փաստը գրանցվել է թիվ 496/376 գրանցման գրքում:

Սահմանված կարգով գրանցված գներից բարձր գներով աղբյուրների իրացման համար առաջադրված տյուր մասով ակտի դիմողի կողմից չվիճարկելու և դասարանի կողմից դրան չանդամադրվելու մասին բողոքի դատապարտությունն առարկայազուրկ է, քանի որ ինչպես դիմողն իր դիմումում /գ.թ. 4-5/, այնպես էլ դասարանն իր դատապարտություններում /գ.թ. 124/ մանրամասն անդրադարձել են այդ հարցին:

3) *բողոքը երրորդ հիմքով անհիմն է հեկտյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղի դատարանի օրենսգրքի 225-227-րդ հոդվածները ՀՀ սնտեսական դատարանի կողմից օբյեկտիվորեն չեն կարող խախտվել, քանի որ այդ նորմերը ՀՀ ֆաղաֆաղի դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով նախատեսված դեղմերում կիրառվում են միայն Վճռաբեկ դատարանի կողմից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղի դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 14.08.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqrumin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqruminներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբերողից դատարանի վճիռ
նախագահող դատավոր՝ Տ.Սահակյան
Ա.Խառատյան
Ա.Թումանյան
Քաղաքացիական գործ N 06-1946/2006թ.

Քաղաքացիական գործ N 3-1923(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով հայցվորի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը
ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերողից դատարանի 10.07.2006թ. վճռի դեմ ըստ Արմեն
Գյուրջյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ «Շենգավիթ» սարածֆային ստորաբաժանման
(այսուհետ՝ կադաստր) և Երևանի ֆաղաֆաղետարանի՝ ղետական մարմնի անգործությունը ու
դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան հայցվորը խնդրել է հարգելի համարել Երևանի ֆաղաֆաղետի
21.11.2005թ. թիվ 2471-Ա և 27.12.2005թ. թիվ 2860-Ա որոշումների հիման վրա Երևանի
ֆաղաֆաղետարանի հետ կնքված 24.11.2005թ. և 29.12.2005թ. հողամասի առուվաճառքի
դայմանագրերի ղետական գրանցման բաց թողնված ժամկետը և դարսավորեցնել
կադաստրին կասարել դայմանագրերից ծագող իրավունքների ղետական գրանցում:

Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 24.03.2006թ. վճռով հայցը
բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերողից դատարանի 10.07.2006թ. վճռով հայցը
մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է հայցվորի ներկայացուցիչը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով՝

1) վերաքննիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածը և «Երևան ֆադաբուսի Կառավարման մասին» ՀՀ նախագահի 06.05.1997թ. թիվ ՆՀ-727 հրամանագրի 1.15 կետի «բ» ենթակետը, որոնք չդիմացել է կիրառել:

Նշված իրավական ակտերի դրույթները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ որևէ կադ չունեն նոսարական կարգով վավերացված հողամասի առուվաճառքի դայանագրերից ծագող սեփականության իրավունքի գրանցման հարցերի հետ:

2) վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆադաբուսիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը, որը դիմացել է կիրառել:

Նման կիրառման դայաններում դասարանը կհանգեք եգրակացության, որ նշված հողամասի վրա առկա կառույցներն օրենքի ուժով դիմացական սեփականություն են և Երևանի ֆադաբուսիական իրավունք ունեք օրենսդրությամբ սահմանված կարգով այդ հողամասն օսարելու:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք քերած անձը դասճառաքանելով, որ սույն գործով Շենգալիք համայնքի առաջին ասյանի դասարանի 24.03.2006թ-ի թիվ 2-1276 վճիքը կայացվել է նյութական և դասավարական իրավունքի ճիք կիրառման արդյունքում, դա օրինական է և հիմնավորված, ՀՀ ֆադաբուսիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 6-րդ կետի հիմքով, խնդրել է քերկանել ՀՀ ֆադաբուսիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 10.07.2006թ. թիվ 06-1946 վճիքը և օրինական ուժ սալ Շենգալիք համայնքի առաջին ասյանի դասարանի 24.03.2006թ. թիվ 2-1276 վճին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1. Ա. Գյուրջյանը, մասնակցելով դիմացական սեփականության ներքո գնվող հողամասերի աճուրդային վաճառքին, ճանաչվել է հաղթող և ձեռք է քերել Մալաքիա-Մեքասիա համայնքի Լենինգրադյան փողոցի «Նոյ» քաղամասի միջանկյալ քաղամասում գնվող 635.0մ² և 370.0մ² մակերեսներով հողամասերը: Աճուրդների արդյունքները հաստատվել են Երևանի ֆադաբուսիական 21.11.2005թ. թիվ 2174-Ա և 27.12.2005թ. թիվ 2860-Ա որոշումներով (գ.ք.6-7, 11-12):

2. Երևանի ֆադաբուսիական նշված որոշումների հիման վրա ճարարադիմացության և ֆադաբուսիական վարչության կողմից սրվել են համադասասխսան գլխավոր հասակագծեր (գ.ք.10, 16):

3. Երևանի ֆադաբուսիական 21.11.2005թ. թիվ 2471-Ա որոշման հիման վրա կնվել է նոսարական կարգով վավերացված հողամասի առուվաճառքի 24.11.2005թ. թիվ 787/5-ԱԳ դայանագիրը (գ.ք.8):

4. Երևանի ֆադաբուսիական 27.12.2005թ. թիվ 2860-Ա որոշման հիման վրա կնվել է նոսարական կարգով վավերացված հողամասի առուվաճառքի 29.12.2005թ. թիվ 865/5-ԱԳ դայանագիրը (գ.ք.13):

---

5. Կադասրի 29.12.2005թ. թիվ 1711 գրության համաձայն «աճուրդով գնված Ձեր հողամասը ընդգրկված է երկու սարքեր օգտագործողների կողմից դարսդադասված սարածքներում, որի դասճառով հողամասի չափագրում չի կատարվել: ՀՀ ԱԳԿ ՊԿ «Պետական գրանցման և սեղեկավորության սրամադրման վճարների կիրառման» 17.04.2002թ. հրահանգի դահանջների համաձայն գույքի նկատմամբ իրավունքների դե. գրանցման նդասակով գույքը չափագրվում և գանձվում է չափագրման համար վճարների ցանկում սահմանված վճարները: Քանի որ չափագրման վճար չի կարող գանձվել, ուսի «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի «բ» կետի դահանջների համաձայն՝ գույքի նկատմամբ իրավունքի դետական գրանցումը մերժվում է» (գ.թ.17):

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը նված հիմքերի սահմաններում Վճարել դասարանը գճնում է, որ

1) *Վճարել բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանը, հաստատված համարելով վեճի լուծման համար էական նեանակություն ունեցող վերը նված փաստական հանգամանքները և վկայակոչելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 172-րդ, 562-րդ և 563-րդ հոդվածների, ինչդես նաև «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի դահանջները, հայցը բավարարել է հետևյալ դասճառաբանությամբ. «ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անեարժ գույքի կադասրի դետական կոմիտեի «Շենգավիթ» սարածքային սոռաբաժանման կողմից դետական գրանցումը մերժելու դասճառաբանությունն օրենքով, որդես այդդիսին չի դիսվում», «դասարանը գճնում է, որ ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անեարժ գույքի կադասրի դետական կոմիտեի «Շենգավիթ» սարածքային սոռաբաժանումը դարսավոր էր գրանցել Երևանի քաղաքադետարանի աեխասակազմի անեարժ գույքի կառավարման վարչության և հացվորի միջև կնքված հողամասի առուվաճառքի մասին թիվ 787/5-ԱԳ և թիվ 865/5-ԱԳ դայմանագրերից բխող իրավունքները, հետևաբար նված դայմանագրերով իրավունքների գրանցման համար նախասեակված 30-օրյա ժամկետը բաց է թողնվել ոչ հայցվորի մեղով» (գ.թ.41):

Նույն փաստական հանգամանքների հիման վրա, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ, 43-րդ և 47-րդ հոդվածների դահանջները վկայակոչելով, վերաքննիչ դասարանը հայցը մերժել է հետևյալ դասճառաբանությամբ. «դասաքննությամբ հիմնավորվեց, որ 24.11.2005թ. կնքված հողամասի առուվաճառքի մասին թիվ 787/5-ԱԳ և 29.12.2005թ. կնքված հողամասի առուվաճառքի մասին թիվ 865/5-ԱԳ դայմանագրերը չեն բխում ՀՀ Հողային օրենսգրքի 59 հոդվածի դահանջներից», «չեն բխում նաև ՀՀ Նախագահի 06.05.97թ. «Երևան քաղաքում դետական կառավարման մասին» հրահանգի 1.15 կետի «բ» ենթակետի դահանջներից», «դասարանը գճնում է, որ կադասրի սարածքային սոռաբաժանումը չէր կարող չափագրման իր կողմից չկատարված աեխասանքի համար գումարներ գանձել, իսկ առանց այդ աեխասանքների համար սահմանված գանձումները կատարելու՝ դետական գրանցում իրականացնելը կհակասի վերոհիեյալ դահանջներին, ուսի սարածքային սոռաբաժանման կողմից հիրավի մերժվել է իրավունքների դետական գրանցման

կասարումը» (գ.թ. 100-101):

ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածը վերաբերում է հողերի լուծարման և հողերի լուծարման նպատակներին և խնդիրներին, իսկ «Երևան քաղաքի մշակութային կառավարման մասին» ՀՀ նախագահի 06.05.1997թ. թիվ ՆՀ-727 որոշման 1.15 կետի «բ» ենթակետը՝ գյուղատնտեսության ու հողօգտագործման բնագավառներում Երևանի քաղաքապետի լիազորություններին: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այս նորմերը չեն վերաբերում նոտարական կարգով վավերացված հողամասի առուվաճառի լուծարման գործընթացի ծագող սեփականության իրավունքի գրանցման հարաբերություններին և սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն: Բացի այդ, Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում վերաբերման դատարանի այն եզրահանգումը, որ նոտարական կարգով վավերացված լուծարման գործընթացի չի բխում ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի լուծարման գործընթացից, քանի որ լուծարման գործընթացի վավերության կամ օրենքին նրա համադասաստիանության մասին վեճի բացակայության լուծարման դատարանը չէր կարող հանգել հիմնավոր եզրակացության լուծարման գործընթացի վավերականության կամ օրենքին նրա համադասաստիանության մասին:

Ինչ վերաբերում է կադաստրի չափագրման չկատարված աշխատանքի համար վճար գանձելու և նման վճար չգանձելու դատարանի չափագրման աշխատանքների կատարման անհնարինության մասին վերաբերող դատարանի կողմից հիմնավոր համարված դատարանաբանությանը, առաջ Վճռաբեկ դատարանն այն համարում է արհեստածին և չհիմնավորված, քանի որ չափագրման վճարի չվճարումը հետևանք է նույն կադաստրի կողմից նման չափագրումը չկատարելու:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն քաղաքացիական իրավունքները և դատարանաբանությունները ծագում են նաև լուծարման և սեղանակալի ինքնակառավարման մարմինների ակտերից, իսկ սեփականության իրավունքի ձեռք բերելու հիմնքներին նվիրված 172-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն սեփականատեր ունեցող գույքի նկատմամբ դրա առուվաճառի, փոխանակության, նվիրատվության լուծարման գործընթացի կամ գույքի օտարման այլ գործարքի հիման վրա սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերել այլ անձը:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 135-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն անցած գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և այլ գույքային իրավունքները, այդ իրավունքների սահմանափակումները, դրանց ծագումը, փոխանցումն ու դադարումը ենթակա են լուծարման գրանցման, իսկ 563-րդ հոդվածի համաձայն անցած գույքի վաճառքի լուծարման գործընթացի անցած գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցումը գնորդին ենթակա է լուծարման գրանցման:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների լուծարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն լուծարման գրանցումը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համադասաստիանում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության լուծարման գործընթացին, այսինքն՝

ա) չեն համադասաստիանում օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության լուծարման գործընթացը, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասաստիան,

բ) բացակայում է լուծարման գրանցման վճարի անդորրագիրը,

գ) ներկայացվել են մասիսով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով, ինչդեպ նաև ոչ լուծարման ձևակերպված փաստաթղթեր:

Արգելվում է այլ դասձառներով գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարական գրանցման մեթոդը, այդ թվում՝ աննդասակահարմարության դասձառաբանությամբ:

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն ոչ ոք չի կարող կրել դարսականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Վերոգրյալ դասձառաբանությամբ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ կադասրը միայն ծագած իրավունքները գրանցող ղեկավարական մարմին է և չի կարող անձանց համար սահմանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատեսված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դարսականություններ: Սույն գործի՝ վերը նշված փաստական հանգամանքների դրամաներում, երբ կադասրին ներկայացվել են օրենքի դրահանջներին համադասասխան փաստաթղթեր, մասնավորապես, Երևանի ֆաղաֆաղետի 21.11.2005թ. թիվ 2174-Ա և 27.12.2005թ. թիվ 2860-Ա որոշումները, ճարտարադրության և ֆաղաֆաղետության վարչության կողմից հաստատված գլխավոր հասակագծերը, նոսարական կարգով վավերացված հողամասի առուվաճառի 24.11.2005թ. թիվ 787/5-ԱԳ և 29.12.2005թ. թիվ 865/5-ԱԳ դրամանագրերը, կադասրն իրավունք չունի մեծելու նշված փաստաթղթերից ծագող սեփականության իրավունքի գրանցումը օրենքով չնախատեսված որևէ հիմքով, մասնավորապես, հողամասի չափագրման վճար գանձված չլինելու հիմքով, ինչը հետևանք է նույն կադասրի կողմից նման չափագրում չկատարելու (գ.թ.17):

2) Վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղետական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, այդ իսկ դասձառով հարկ չի համարում մանրամասն անդրադառնալ բողոք բերած անձի փաստակներին:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով կայացված ՀՀ ֆաղաֆաղետական գործերով վերաբնիչ դասարանի 10.07.2006թ. վճիռը դեմ է բեկանել և օրինական ուժ սալ Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանի 24.03.2006թ. վճռին, որը դասձառաբանված է և հիմնավորված:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղետական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղետական գործերով վերաբնիչ դասարանի 10.07.2006թ. վճիռը և օրինական ուժ սալ Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանի 24.03.2006թ. վճռին:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1640(ՎԳ)
2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Գ.Մաթևոսյան
Լ.Գրիգորյան
Ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 06-1438/2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաւսը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով Բորիս Մկրչյանի ներկայացուցիչ Տիգրան Աթանեսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 20.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Բորիս Մկրչյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անեարժ գույքի կաղասսրի ղեկական կոմիսիի Մարաե սարաժփային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կաղասսր)՝ ղեկական մարմնի աղորինի գործողողողունները վիճարկելու ղահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախաղասմողղունը.

Գիմնելով դատարան՝ Բ. Մկրչյանը խնդրել է օրենքին հակասող ճանաչել Երևանի Նար-Դոսի փողողի թիվ 74/1 հասղետում գսնվող առանձնասան և հողամասի նկասմամբ սեփականողղյան իրավողնքի գրանցման մերժողմը և ղարսավորեցնել Կաղասսրին գրանցելու սեփականողղյան իրավողնքն այղ գույքի նկասմամբ:

Երևանի Կենսրոն և Նոր-Մարաե համայնքների առաղին աղյանի դատարանի 15.02.2006 թվականի վճռով դիմողը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 20.04.2006 թվականի վճռով դիմողը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Բորիս Մկրտչյանի ներկայացուցիչը:
Կադասրի կողմից վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածը, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեժակաժն գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ և 43-րդ հոդվածները, որոնք ղեժակ է կիրառել:

Բողոք քերած անձը նված ղնդումը դաժանաքանում է հետևյալ փաստարկներով:

Կադասրը, աղօրինի հրաժարվելով գրանցել Բորիս Մկրտչյանի սեփականության իրավունքը Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74/1 հասցեում գնվող սան նկատմամբ, փաստացի գրկել է նրան իր սեփականությունը սնօրինելու իրավունքից:

2) Վերաքննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 205-րդ հոդվածի դաժանջը:

Բողոք քերած անձը նված ղնդումը դաժանաքանում է նրանով, որ Վերաքննիչ դասարանն անսեսել է, որ գործով դասասխսանող է Կադասրի ղեկավար Վ. Հովակիմյանը, մինչդեռ վերաքննիչ բողոքը քերել է ՀՀ կառավարությանն առնթքեր անքարժ գույքի կադասրի ղեժակաժն կոմիսիեի նախագահի սեղակալ Ա. Մուսայանը:

Վճռաբեկ բողոք քերած անձը խնդրել է ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 20.04.2006 թվականի վճիռը քերակնել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նքանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նքանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Օրջոնիկիժեի քջսովեսի գործկոմի 09.07.1954 թվականի թիվ 43 որոքմամբ թույլասրվել է Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սան քնակիչ Ռուքեն Մկրտչյանին քանդելու իր հին քնակարանը և սեղում կառուցել նոր քնակարան: Ըստ կառուցման նախագծի՝ թույլասրվել է կառուցել նկուղային հարկով երկհարկանի քնակելի սուն:

2) Օրջոնիկիժեի քջսովեսի գործկոմի 27.03.1987 թվականի թիվ 7/59 որոքման համաձայն՝ քննարկվել է Երքաղսովեսի գործկոմի հաքվեսեխնիկական քյուրոյի 27.12.1986 թվականի գրությունը Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սան քնակիչ Բորիս Մկրտչյանին հանգուցյալ հոր կողմից կառուցված քենիին ավարսական ալս սալու մասին: Ռրոքվել է հանգուցյալ Ռ. Մկրտչյանի անվամբ սալ ավարսական ալս, նված հասցեում կառուցված 4 քնակելի սենյակները 88,5քմ մակերեսով ճանաչել քնակելի օրինական, 112,8քմ մակերեսով օժանդակները՝ օժանդակ-օրինական:

3) Ռուքեն Մկրտչյանի մահից հեսո 1977 թվականի մայիսի 6-ին նրա գույքի նկատմամբ հավասար քաժիններով ժառանգներ են հանդիսանում սղաները՝ Բորիս Ռուքենի Մկրտչյանը և Արսուք Ռուքենի Մկրտչյանը, որոնք քնակվում են Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սանը:

4) Երևադսուլեսի գործկոմի բնակարանային սնտեսության հաշվետեխնիկական բյուրոյի գլխավոր վարչության գրանցման վկայականի համաձայն՝ Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սան նկասմամբ Բորիս և Արսուե Մկրսչյանների սեփականության իրավունքը գրանցվել է գրանցման գրում թիվ 2631 համարով (գործ թիվ 2577):

5) Օրջոնիկիձեի երջանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մսած 17.03.1988 թվականի վճռով ըս հայցի Բորիս Մկրսչյանի ընդդեմ Արսուե Մկրսչյանի՝ ժառանգաբար սսացած սեփական սան կեսի, մոսիսի և հողամասի առանձնացման դահանջների մասին, որոշվել է Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սան՝ ըս հասակագծի 1-ին հարկի երկու բնակելի սենյակները՝ յուրաքանչյուրը 19,2հմ մակերեսով, 7,7հմ մակերեսով միջանցքը և ըս հասակագծի թիվ 4, 5, 6 օժանդակ մակերեսներն ու սան նկուղի կեսը սեփականության իրավունքով հասկացնել Բորիս Ռուբենի Մկրսչյանին: Օգսագործելու համար նրան հասկացվել է նսն սան բակում եղած հողամասի 2-րդ հասկածը՝ ըս հասակագծի:

6) Տան 1/2 մասը սեփականության իրավունքով հաշվառված է Բորիս Մկրսչյանի անվամբ, իսկ մյուս 1/2 մասը՝ Արսուե Մկրսչյանի անվամբ, համադասասխանաբար սարբեր հասցեներով:

7) Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74/1 հասցեում կադասրի կողմից կասարված չափագումների հիման վրա ընդհանուր հողամասի մակերեսը փասսացի կազմում է 297,35հմ, որից 21,9հմ մակերեսով զավթված հողամասի վրա առկա է 5,5հմ ինհնական մարխսդ:

8) Բորիս Մկրսչյանի կողմից օգսագործվում է նկուղային հարկի 42,7հմ մակերեսը և 1-ին հարկի 73,45հմ մակերեսը, որոնցից համադասասխանաբար 17,9հմ մակերեսը և 29,7հմ մակերեսն ընդհանուր՝ Արսուե Մկրսչյանի հես: Բնակելի սան 1-ին հարկն ամբողջությամբ սեփականության իրավունքով հաշվառված է Բորիս Մկրսչյանի անվամբ:

9) 08.09.2006 թվականին Բորիս Մկրսչյանը, դիմելով Կադասր ներկայացրել է իր սեփականությունը հավաստող բոլոր փասսաթղթերը, վճարել է ղեսական գրանցման համար համադասասխան սահմանված վճարումը և խնդրել է գրանցել իր սեփականության իրավունքը:

10) Կադասրի 13.09.2005 թվականի թիվ 4545 գրությամբ մերժվել է Բ. Մկրսչյանի դիմումը՝ Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74/1 հասցեում զսնվող անեարժ գույքի նկասմամբ իրավունքի գրանցումը «Գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հողվածի «ա» կեսի դահանջներին համադասասխան, գրանցման համար ներկայացված փասսաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու, այն է՝ զավթած հողամասի, ինհնական կառույցների օրինականությունը հասստող փասսաթղթեր ներկայացված չլինելու, ինչդես նսն հարևանի համաձայնության բացակայության դասձառներով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմների սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ՝

1. բողոքն առսջին հիմքով հիմնավոր է հեսկյսղ սյասձառաբանությամբ.

Գործի փասսերի վերլուծությունը վկայում է այն մասին, որ Բ. Մկրսչյանը հանդիսանում է Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74/1 հասցեում զսնվող անեարժ գույքի սեփականասեր: Հեսևաբար, նրա սեփականության իրավունքը ենթակա է

դաշնայինության ՀՀ Սահմանադրության և օրենքների ուժով:

Սույն գործով Բ. Մկրտչյանի սեփականության իրավունքի գրանցման մերժման համար Կադասրը հիմք է ընդունել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի «ա» կետը: Կիրառելով օրենքի այս հոդվածը, Կադասրն իր մերժումը հիմնավորել է գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու հանգամանքով: Որդես նվազ փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու փաստարկ Կադասրը նշել է զավթած հողամասի և ինքնակամ կառույցների օրինականությունը հաստատող փաստաթղթերի ներկայացված չլինելու, ինչպես նաև հարևանի համաձայնության բացակայության հանգամանքները:

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 135-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և այլ գույքային իրավունքները, այդ իրավունքների սահմանափակումները, դրանց ծագումը, փոխանցումն ու դադարումը ենթակա են ղեկավար գրանցման:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկավար գրանցումը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համադասասխանում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության դահանգներին, այսինքն՝

ա) չեն համադասասխանում օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության դահանգները, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան,

բ) բացակայում է ղեկավար գրանցման վճարի անդորրագիրը,

գ) ներկայացվել են մասիսով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով, ինչպես նաև ոչ դասաճ ձևակերպված փաստաթղթեր:

Արգելվում է այլ դասաճներով գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մերժումը, այդ թվում՝ աննդասակահարմարության դասաճաբանությամբ:

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դարսականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Տվյալ դեղում Կադասրը միայն ծագած իրավունքները գրանցող ղեկավար մարմին է և չի կարող անձանց համար սահմանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատեսված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դարսականություններ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արսահայտությունների սառացի նսանակությամբ՝ հաւվի առնելով օրենքի դահանգները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդեղ է փոփոխվի դրա իմաստը:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով սահմանված ղեկավար գրանցման մերժման հիմքը, այն է՝ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելը, դեղ է մեկնաբանվի արսահայտության և դրանում դարունակվող բառերի սառացի նսանակությամբ՝ չփոփոխելով դրա իմաստը, չնեղացնելով կամ չընդլայնելով այն: Հեղաբար Վճաբեղ դասարանը գնում է, որ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին համադասասխան

կազմված լինելու հանգամանքի ստուգումը դեռևս է հանգի փաստաթղթերի կազմի, դրանցից յուրաքանչյուրի ձևի և բովանդակության խնդիրներին, այլ ոչ թե այդ փաստաթղթերի հետ չափընչվող այլ փաստաթղթերի ուսումնասիրությանը, այդ փաստաթղթերից զատ այլ փաստաթղթեր ներկայացնելու դեպքում, որևէ սուբյեկտի՝ օրենքով չնախատեսված կարծիքին կամ եզրակացությանը հղելու կամ որևէ սուբյեկտի (այդ թվում նաև՝ այլ վարչական մարմնի) իրավասության խնդիրներին:

Կադաստրի դիմելու կարգի և գրանցման համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի վերաբերյալ կարգավորումը սրված է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեպքերի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածում: Այս հոդվածը հղում է դարձնում նույն օրենքի 21-րդ հոդվածին, որտեղ սղառիչ սահմանված են այն փաստաթղթերը, որոնք անձը դարձնում է ներկայացնել՝ իր իրավունքի դեպքերի գրանցում դեպքում:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 5-րդ հոդվածի (Ձևական դեպքերը չարաչափելու արգելիք) համաձայն՝ վարչարարություն իրականացնելիս վարչական մարմիններին արգելվում է միայն ձևական դեպքերի դեպքում նախատեսված անձանց ծանուցելու դեպքում կամ մերժել նրանց որևէ իրավունք սրամադրելը, եթե նրանց վրա դրված դարձնողությունները բովանդակային առումով կատարված են: Նմանօրինակ ձևական դեպքերի չարաչափելու արգելիք նախատեսված է նաև «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեպքերի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածում, համաձայն որի՝ արգելվում է այլ դատարաններով գույքի նկատմամբ իրավունքների դեպքերի գրանցման մերժումը, քան նրանց որոնք սահմանված են այդ օրենքով:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Բ. Մկրչյանը ներկայացրել է իր սեփականության իրավունքը հավաստող բոլոր փաստաթղթերը, կատարել օրենքով սահմանված վճարումները, որի դրամայնությունը նրա սեփականության իրավունքը ենթակա էր դեպքերի գրանցման և նման գրանցման մերժումը հակասում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ և «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեպքերի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածների դեպքերին: Ավելին, Կադաստրի կողմից խախտվել է նաև անձի սեփականության իրավունքի գրանցման մերժման համար «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեպքերի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված՝ օրենքի կամ նորմատիվային ակտի խախտման դատարանի նշանակումը մերժման դատարանների մասին տեղյակ լինելու իրավունքը:

ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում ճանաչվում և դատարանվում է սեփականության իրավունքը, իսկ 31-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով իրավունք ունի իր հայեցողությամբ սիրաբեկելու, օգտագործելու, սնորհելու և կտակելու իր սեփականությունը:

ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ վավերացված միջազգային դրամայնագրերը Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են կազմում: Եթե նրանցում սահմանված են այլ նորմեր, քան նախատեսված են օրենքներով, ապա կիրառվում են դրամայնագրի նորմերը: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատարանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ֆիզիկական

կամ իրավաբանական անձ ունի իր գույքից անարգել օգսվելու իրավունք:

Սույն գործով Բ. Մկրտչյանի նկատմամբ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող անձանց մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի սխալ կիրառումը խախտում է վերջինիս՝ ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով երաշխավորված սեփականության իրավունքը:

Այսպիսով, բողոքի սույն հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկել է որդես դատական ակտի բեկանելու բավարար հիմք ՀՀ ֆաղափարական դատավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով:

2. բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկավարող կոմիտեի նախագահի ղեկավարը նույն ղեկավարող մարմնի ներկայացուցիչն է, որն իր լիազորությունների շրջանակում ունեցել է բավարար լիազորություններ սույն գործով առաջին աստիճանի դատարանի կայացրած վճռի դեմ վերաքննիչ բողոք բերելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrvaqrupjomin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrvaqrupjominներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1777/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1759(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ*

2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության Քանաֆեո-Չեյթուն հարկային ծառայության (այսուհետ՝ Հարկային ծառայություն) ընդդեմ «Վարդաբենի համբ» համասեղ ձեռնարկություն սահմանափակ ղաասախանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ 3.850.500 ՀՀ դրամ տուգանք բռնագանձելու և ըստ հակընդդեմ հայցի՝ Ծառայության հարկային հաշվանցումների հսկողության վարչության 20.03.2006 թվականի թիվ 1007382 ակտի 14-րդ կետն անվավեր ճանաչելու ղահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Հարկային ծառայությունը խնդրել է բռնագանձել ղաասախանողից 19.05.2006 թվականի դրությամբ հաշվարկված հարկային ղարավորությունների 3.850.500 ՀՀ դրամ ղարսքը:

Հակընդդեմ հայցով Ընկերությունը խնդրել է անվավեր ճանաչել Ծառայության հարկային հաշվանցումների հսկողության վարչության 20.03.2006 թվականի թիվ 1007382 ակտի 14-րդ կետը:

ՀՀ սննտական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ

հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Ընկերության կողմից վճռաբեկ բողոքին տրասախսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

ՀՀ սնտեսական դասարանը չի կիրառել «Ընդերքն օգտակար հանածոների տահագործման նոդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար տրամադրելու (Կոնցետիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը, որոնք տետս է կիրառել և կիրառել է «Ընդերքն օգտակար հանածոների տահագործման նոդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար տրամադրելու (Կոնցետիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածը, որը չտետս է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված տնդումը տրասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Ընկերությունը հանտարդյունահանման հաստկ լիցենզիան ստացել է 12.02.2004 թվականին, իսկ կոնցետիայի տրայմանագիրը կնքվել է 23.05.2005 թվականին: 01.10.2004 թվականից 23.05.2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածում Ընկերությունն իրականացրել է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն առանց օրինական ուժի մեջ մտած լիցենզիայի, այսինքն՝ առկա է առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեության փաստ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է ՀՀ սնտեսական դասարանի 03.07.2006 թվականի վճիռը բեկանել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության կողմից Ընկերությանը 11.07.1996 թվականին տրվել է օգտակար հանածոների արդյունահանման թիվ 1282 արտոնագիրը մինչև 25 տարի գործողության ժամկետով:

2) Նշված արտոնագրի հիման վրա ՀՀ բնադահողանության նախարարության և Ընկերության միջև 01.08.2003 թվականին կնքվել է հանտավայրերից տիմդ օգտակար հանածոների արդյունահանման թիվ 334 տրայմանագիրը:

3) ՀՀ առևտրի և սնտեսական զարգացման նախարարության կողմից Ընկերությանը 12.02.2004 թվականին տրվել է թիվ ՀԱ-Լ-14/69 հանտարդյունահանման հաստկ լիցենզիա մինչև 25 տարի գործունեության ժամկետով՝ 11.07.1996 թվականից մինչև 11.07.2021 թվականը:

4) 23.05.2005 թվականին Ընկերության, ՀՀ առևտրի և սնտեսական զարգացման նախարարության և ՀՀ բնադահողանության նախարարության միջև կնքվել է հանտարդյունահանման նոդասակով ընդերք օգտագործման լիցենզային թիվ 087 տրայմանագիրը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ *վճռաբեկ բողոքն անհիմն է հեռակալ պատճառաբանությամբ.*

«Ընդերքն օգտակար հանածոների Երկրագործման նոտարատված նուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «անցումային ժամանակաշրջան» նշանակում է սանհոսու ամիս՝ որի հաշվարկն սկսվում է օրենքն ուժի մեջ մտնելուց մեկ ամիս հետո: Այն սնտեվարող սուբյեկտը, որը մինչև օրենքի ուժի մեջ մտնելն ունեցել է հանգային իրավունք, անցումային ժամանակաշրջանում համարվել է ժամանակավոր լիցենզառու: Անցումային ժամանակաշրջանում ժամանակավոր լիցենզառուն իրավասու է իրականացնել այն բոլոր գործողությունները, որոնք նա իր լիցենզիայի համաձայն իրականացնում էր մինչև օրենքի ուժի մեջ մտնելը:

Ընկերությունն ունեցել է Ընդերքի մասին 19.03.1992 թվականի ՀՀ օրենսգրքին համադատասխան սրված օգտակար հանածոների արդյունահանման արտոնագիր: «Ընդերքն օգտակար հանածոների Երկրագործման նոտարատված նուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքն ուժի մեջ մտնելուց՝ 01.04.2003 թվականից հետո Ընկերությունը նշված օրենքով սահմանված ժամկետում՝ «անցումային ժամանակաշրջանում», 12.02.2004 թվականին, ստացել է թիվ ՀԱ-Լ-14/69 հանգարդյունահանման հատուկ լիցենզիան՝ 11.07.1996 թվականին սրված արտոնագրով սահմանված ժամկետի սկզբից՝ 11.07.1996 թվականից մինչև 11.07.2021 թվականը ժամկետով:

«Ընդերքն օգտակար հանածոների Երկրագործման նոտարատված նուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի անցումային դրույթները կարգավորել են նախկինում սրված արտոնագրի փոխարինումը նոր օրենսդրությանը համադատասխան սրված լիցենզիայով: Նախկին փաստաթղթերի, այդ թվում՝ դայմանագրերի փոխարինման դատարանություն է սահմանել ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 65-րդ հոդվածը, համաձայն որի դա դեմ է կատարվել մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը: Այս ժամկետը համադատասխանում է «Ընդերքն օգտակար հանածոների Երկրագործման նոտարատված նուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված 14 ամսվա ժամկետին:

ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի ուժով (ուժի մեջ է մտել 21.12.2002 թվականին) Ընկերությունն օգտակար հանածոների արդյունահանման արտոնագրի հիման վրա դատարանություն է ունեցել կնքելու դայմանագիր: Նշված դատարանության կատարման փաստ է հանդիսանում ՀՀ բնադատարանության նախարարության և Ընկերության միջև 01.08.2003 թվականին կնքված հանգարդյունահանման դայմանագրից դիմող օգտակար հանածոների արդյունահանման թիվ 334 դայմանագիրը:

«Ընդերքն օգտակար հանածոների Երկրագործման նոտարատված նուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբ է համարվում լիցենզային դայմանագրի կնքման դատարան: Վերջինիս իմաստով փոխարինված լիցենզիաների ժամկետի սկիզբ դեմ է համարել նախկին արտոնագրի հիման վրա կնքված դայմանագրի օրը, սվյալ դեմում՝ ՀՀ բնադատարանության նախարարության և

Ընկերության միջև հանգավայրերից դիմելու օգտակար հանածոների արդյունահանման (որը հավասարագոր է լիցենզային դայմանագրին՝ Ընդերքի մասին ՀՀ օրենսգրքի 36-րդ հոդվածի իմաստով) թիվ 334 դայմանագրի կնքման օրը՝ 01.08.2003 թվականը:

Այսպիսով, «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի Կոնցեսիայի» մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի իմաստով, եթե արժանագիրն օրենքին համադասասխան փոխարինվել է լիցենզիայով, ապա նոր լիցենզիայի հետ ԵՊՀ-ում է գործել դրան համադասասխան վերագրանցված, նախկինում կնքված և գործող ընդերքօգտագործման դայմանագիրը, որի առկայության դայմաններում իր արժանագիրը վերաձևակերպած լիցենզառուն իրականացրել է օրինական գործունեություն: Հետևաբար, Ընկերության նկատմամբ՝ որդես հարկ վճարողի, 20.03.2006 թվականի թիվ 1007382 ստուգման ակտի 14-րդ կետով առաջադրված հարկային դարձվորության հաշվարկումը հիմնավորված չէ: Ընկերությունն ակտում արձանագրված ժամանակաշրջանում գործել է «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի Կոնցեսիայի» մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի անցումային դրույթներով նախատեսված կարգով և նրա գործունեությունը չի կարող զնահասվել առանց լիցենզիայի իրականացրած գործունեություն: Այս դասձառաբանության սրամաբանությամբ հիմնավոր չէ նաև «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի հիման վրա Ընկերության նկատմամբ կիրառված դասասխանասվության միջոցը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնեսական դասարանի 03.07.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՎ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Դ.Խաչատրյան
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2296/2006թ. Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1772(ՎԳ) 2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Կենսրոն թաղային համայնֆի ղեկավարի վճռաբեկ բողոֆը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 28.06.2006 թվականի վճռի ղեմ՝ ըս հայցի Կենսրոն թաղային համայնֆի ղեկավարի ընդդեմ Ենոֆ Դազարյանի՝ գոյֆահարկը բռնազանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվողը խնդրել է բռնազանձել դատասխանողից 1999-2005 թվականների համար 3.322.501 ՀՀ դրամ գոյֆահարկը՝ հողոս թաղային համայնֆի: Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնֆների առաջին աջանի դատարանի 02.05.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Վերաբնիչ դատարանի 28.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ 1.452.190 ՀՀ դրամի մասով:

Մոյն գործով վճռաբեկ բողոֆ է ներկայացրել Կենսրոն թաղային համայնֆի ղեկավարը:

Պատասխանողի կողմից վճռաբեկ բողոֆին դատասխան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբեյալ հիմնավորումներով՝

1) Վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել և չի կիրառել «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ, 4-րդ, 5-րդ, 8-րդ, 10-րդ և 14-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նվազագույն շահաբաժնույն է հետևյալ փաստարկներով.

Ե. Ղազարյանը Երևանի Կենտրոն թաղային համայնքի վարչական սահմանի Չկալովի 71 հասցեում գտնվող անշարժ գույքի սեփականատերն է և գույքահարկ վճարող: Վերաքննիչ դատարանը սխալ է կատարել գույքահարկի հաշվարկը, մասնավորապես չի հաշվարկել երկրորդ անշարժ գույքի գծով դարձվածությունները, և այդ մասին ընդհանրապես վճիռ չի կայացրել.

2) Վերաքննիչ դատարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1 հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառվել:

Բողոք բերած անձը նվազագույն շահաբաժնույն է հետևյալ փաստարկներով.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը կիրառելի է միայն հարկային օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգերով անցկացվող սուուգումների արդյունքում հայտնաբերված հարկային դարձվածությունների նկատմամբ և սույն գործով կիրառելի չէ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռ՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ե. Ղազարյանը Երևանի Չկալովի փողոցի թիվ 71 հասցեի անշարժ գույքի սեփականատերն է և գույքահարկ վճարող:

2) Ե. Ղազարյանի նկատմամբ հաշվարկվել է Երևանի Չկալովի փողոցի թիվ 71 հասցեում գտնվող շինության 1999-2005 թվականների համար 3.322.501 ՀՀ դրամ գույքահարկի դարձվածություն:

4. Վճռաբեկ դատարանի շահաբաժնույնությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նվազագույն շահաբաժնույն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 4-րդ հոդվածով սահմանված են գույքահարկով հարկվող օբյեկտները: Գույքահարկով հարկվող օբյեկտներ են նաև շինությունները: Օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆիզիկական անձանց համար գույքահարկի հաշվետու ժամանակաշրջան է համարվում օրացուցային տարին: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետի համաձայն՝ գույքահարկ վճարող ֆիզիկական անձինք գույքահարկը հաշվարկում են ինֆորմացիայի և տեղեկատվության հաշվարկները կարող են մինչև հաշվետու տարվա հոկտեմբերի 1-ը ներառյալ ներկայացնել՝ հարկվող օբյեկտ համարվող շինության համար՝ շինության գնվելու վայրի հաշվառող մարմին, իսկ 3-րդ մասով ամրագրված է, որ հիմք ընդունելով անշարժ գույքի կադաստր վարող մարմնի կողմից

ժնությունների հաշվառման և գնահատման վերաբերյալ ներկայացված տեղեկությունները՝ հաշվառող մարմինները հաշվարկում են ֆիզիկական անձանց ժնությունների հետագա երեք տարիների գույքահարկի գումարները:

Տվյալ դեղմում «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածը սահմանում է գույքահարկի հաշվարկման երկու տարբերակ՝ ֆիզիկական անձ և հաշվառող մարմին: Այդ իսկ դասառնով, նշված հոդվածի համաձայն, օրենսդիրը սահմանել է գույքահարկ հաշվառող մարմնի դարձականությունը՝ մինչև գնահատման (վերագնահատման) սարվա դեկտեմբերի 1-ը գույքահարկ վճարող ֆիզիկական անձանց ներկայացնելու սահմանված կարգով իրենց կողմից կատարված հաշվարկների հիման վրա հաստատված ձևի գույքահարկի վճարման ծանուցագրեր:

«Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի համաձայն՝ որդես ղեկավարող ղեկավարող լիազորություն գույքահարկի գանձումն իրականացնում են տեղական ինքնակառավարման մարմինները, իսկ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածի համաձայն՝ համայնքի ղեկավարը օրենքով սահմանված կարգով կազմակերպում է գույքահարկի գանձումը:

Հայցադիմումում գույքահարկի հաշվարկը տույժերի հետ միասին ներկայացվել է 1999-2005 թվականների ժամանակաշրջանի համար 3.322.501 ՀՀ դրամի չափով, իսկ Վերաքննիչ դատարանը հայցը մասնակի բավարարելիս դրա հաշվարկը կատարել է հայցադիմումում ներկայացված ընդհանուր գումարից, անկախ գույքահարկով հարկման ենթակա օբյեկտների ֆանակից: Հետևաբար, Վերաքննիչ դատարանը վճիռ կայացնելիս հիմք է ընդունել հայցադիմումում ներկայացված գույքահարկի գծով դատարկությունների ընդհանուր ծավալը, հաշվարկներն իրականացրել է այդ գումարից ելնելով, և այդ մասով օրենքի որևէ խախտում առկա չէ:

2) *բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածով սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետությունում հարկերի տեսակները, որոնցից մեկն էլ գույքահարկն է:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու դեղմում հարկային դատարկություններ չեն կարող առաջանալ, եթե տվյալ խախտումը հայտնաբերվել է այն կատարելու սարվան անմիջապես հաջորդող երեք տարին լրացնելուց հետո»:

Հայցվորը Ե.Ղազարյանի գույքահարկի դատարկի հաշվարկը դատարանին է ներկայացրել 01.01.2006 թվականի դրությամբ՝ 1999-2005 թվականների համար:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողությունն իրականացրել է հարկային տեսչությունը, իսկ հետագայում՝ 21.06.2002 թվականից «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ համայնքի ղեկավարը: Գույքահարկի դատարկի առկայությունը 1999-2002 թվականների ժամանակաշրջանի համար օրենքի ուժով դատարկության գոյացման ժամանակ դատարկը էին հայտնաբերել հարկային տեսչությունը, իսկ հետագայում՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինը: Հետևաբար, սույն գործի փաստական հանգամանքների նկատմամբ կիրառելի է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը, որի ուժով 1999-2002 թվականների գույքահարկի համար Ե. Ղազարյանի մոտ հարկային դատարկություններ չեն կարող առաջանալ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակվող բառերի և արձանագրությունների սառացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դասակարգումը: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիտարկվում է փոփոխվող դրա իմաստը: Բողոք բերած անձի դիմումագրությունն այն մասին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը կիրառել է միայն հարկային օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգերով անցկացվող սուուգումների արդյունքում հայտնաբերված հարկային դիտարկումների նկատմամբ, անհիմն է, քանի որ օրենքի նշանակումը կիրառման որևէ բացառություն չի նախատեսում ելնելով դիտարկումների հայտնաբերման եղանակից: Հետևաբար, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածի առաջին մասով նախատեսված դրույթը վերաբերում է հարկային դիտարկումներ հայտնաբերելու բոլոր դեպքերին՝ առանց բացառության:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափագիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ ֆաղափագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն
համայնքների առաջին ասյանի
դասարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Հովսեփյան
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2282/2004թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1816(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՋՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննարկելով Ասդիկ Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը
Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի
05.04.2004 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Հասմիկ Համբարձումյանի, Հրանտ և Անի
Համբարձումյանների օրինական ներկայացուցիչ Հասմիկ Համբարձումյանի հայցի ընդդեմ
Ռուբիկ Համբարձումյանի՝ սեփականության բաժինն առանձնացնելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է առանձնացնել Երևանի Փափազյան
փողոցի 21 շենքի թիվ 41 բնակարանի՝ սեփականության իրավունքով իրեն դատարանով 2/9
բաժինը:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի
դասարանի 05.04.2004 թվականի վճռով հաստատվել է կողմերի հաճությամբ
համաձայնությունը, իսկ գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել գործին մասնակից չդարձած
Ասդիկ Գրիգորյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել Հասմիկ Համբարձումյանը, իսկ
Ռուբիկ Համբարձումյանը 25.08.2004 թվականին մահացել է:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկեր և դաշխանք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է նոր երևան եկած հանգամանքների հիմքով ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

Որդես նոր երևան եկած հանգամանքներ բողոք բերած անձը ներկայացրել է՝

1. ՀՀ առողջադաշտության նախարարությանը կից ամբուլատոր դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի 10.08.2004 թվականի թիվ 194/04 ամբուլատոր և 17.02.2005 թվականի թիվ 34/05 հեսմահու բժշկական եզրակացություններ:

2. ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մնած 07.04.2006 թվականի վճիռը:

Վերը նշված հանգամանքները որդես նոր երևան եկած գնահատելը հիմնավորելու համար բողոք բերած անձը ներկայացրել է հետևյալ դաշխանաբանությունները:

1) Սույն գործի քննության ժամանակ որդես դասասխանող Ռուբեն Համբարձումյանի լիազորված անձ հանդես է ելել և հաճության համաձայնությունը նրա փոխարեն ստորագրել է փաստաբան Նաիրա Ավետիսյանը, որը գործել է 29.01.2004 թվականին սրված և Շենգավիթ նոտարական սարածֆի նոտար Ա. Մինասյանի կողմից վավերացված լիազորագրի հիման վրա: Բողոք բերած անձի ամուսինը՝ Ռ.Համբարձումյանը, սկսած 2000 թվականից մինչև մահը՝ 25.08.2004 թվականը, առաջ է մղել հիվանդություններով, այդ թվում՝ «փսիխոզանական համախտանիշ» հոգեկան հիվանդությամբ և այդ հիվանդությունների դաշխանով զրկված է եղել իր գործողությունների նշանակությունը հասկանալու և դրանք ղեկավարելու ունակությունից: Այդ իսկ դաշխանով ՀՀ առողջադաշտության նախարարությանը կից ամբուլատոր դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի 10.08.2004 թվականի թիվ 194/04 ամբուլատոր և 17.02.2005 թվականի թիվ 34/05 հեսմահու բժշկական եզրակացությունները, որտեղ ամրագրված է վերը հիշատակված հիվանդությունների հետևանքը անձի վարագծի վրա, հանդիսանում են նոր երևան հանգամանքներ սույն գործի լուծման համար ունեն էական նշանակություն:

2) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 07.04.2006 թվականի վճիռը, որով անվավեր է ճանաչվել Ռուբեն Համբարձումյանի կողմից 29.01.2004 թվականին Նաիրա Ավետիսյանին սրված և Շենգավիթ նոտարական սարածֆի նոտար Անահիտ Մինասյանի կողմից վավերացված լիազորագիրը, ևս նոր երևան եկած հանգամանք է, քանի որ այն գործի համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանք է և որը հայցի չէր և հայցի լինել չէր կարող բողոք բերող անձին օբյեկտիվ դաշխաններով (այդդիսի փաստի ժամանակագրական առումով ավելի ուշ ի հայտ գալու դաշխանով): ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի նշված վճիռը ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆացիական և սնտեսական գործերով դալաթի 16.06.2006 թվականի որոշմամբ թողնվել է անփոփոխ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Երևանի Արաբկիր և Քանախեն-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.04.2004 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկեր.

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան ներկայացրած անձը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մնած 07.04.2006

թվականի վճռի համար հիմք հանդիսացած ՀՀ առողջադատության նախարարությանը կից ամբուլասոր դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի բժշկական եզրակացություններում հաստատված չէ այն հանգամանքը, որ նման հիվանդությունը կարող էր Ռուբեն Համբարձումյանին զրկել իր գործողությունների բնույթը հասկանալու և դրանք ղեկավարելու հնարավորությունից:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 29.01.2004 թվականի նոտարական կարգով վավերացված լիազորագրով Ռուբեն Համբարձումյանը լիազորել է Նաիրա Ավետիսյանին իր փոխարեն հանդես գալու ՀՀ դատական բոլոր այսյաններում, կատարել դատավարական գործողություններ, այդ թվում՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 42-րդ հոդվածում նախատեսվածները, կնքելու հաշտության համաձայնություն:

2) Սույն գործով կայացված վճռով հաստատված հաշտության համաձայնությունը ստորագրել է Ռ. Համբարձումյանի ներկայացուցիչ Նաիրա Ավետիսյանը:

3) Սույն գործի քննությունն իրականացվել է բողոք բերած անձի բացակայությամբ:

4) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 07.04.2006 թվականի վճռով անվավեր է ճանաչվել Ռուբեն Համբարձումյանի կողմից 29.01.2004 թվականին Նաիրա Ավետիսյանին սրված և նոտարի կողմից վավերացված լիազորագիրը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝ *վճռաբեկ բողոքը նոր երևան եկած հանգամանքների հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

1) ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հետևանքով դատական ակտի վերանայման համար հիմք են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց:

Վճռաբեկ բողոքին կից ներկայացված ՀՀ առողջադատության նախարարությանը կից ամբուլասոր դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի 10.08.2004 թվականի թիվ 194/04 ամբուլասոր բժշկական եզրակացության համաձայն՝ Ռ. Համբարձումյանը առաջադրում է խրոնիկական հոգեկան հիվանդությամբ, որի հետևանքով «նա չի կարող հասկանալ իր գործողությունների բնույթը և ղեկավարել դրանք» (բժշկական փաստաթուղթը ներկայացված է բողոքին կից): Մյուս՝ ՀՀ առողջադատության նախարարությանը կից ամբուլասոր դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի 17.02.2005 թվականի թիվ 34/05 հետմահու բժշկական եզրակացության համաձայն՝ Ռ. Համբարձումյանը առաջադրել է «հոգական հիվանդությամբ, որը ընթացել է օրգանիզմի խրոնիկական թունավորման ֆոնի վրա»: Տվյալ հիվանդությունը «զրկել է Ռուբեն Համբարձումյանին իր գործողությունների բնույթը հասկանալու և դրանք ղեկավարելու հնարավորությունից 29.01.04թ. լիազորագիրը սալու ժամանակ» (այս փաստաթուղթը ևս ներկայացված է բողոքին կից):

---

2) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 07.04.2006 թվականի վճռով անվավեր է ճանաչվել Ռուբեն Համբարձումյանի կողմից 29.01.2004 թվականին Նաիրա Ավետիսյանին սրված և նոսարի կողմից վավերացված լիազորագիրը:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքին կից ներկայացված դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի 10.08.2004 թվականի թիվ 194/04 ամբուլասոր և 17.02.2005 թվականի թիվ 34/05 հեսմահու բժշկական եզրակացություններով հաստատված՝ Ռ. Համբարձումյանի խրոնիկական հոգեկան հիվանդությամբ առաջադրելը, դրա դասճանաչող իր գործողությունների բնույթը հասկանալու և դրանք ղեկավարելու կարողության բացակայությունը և ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 07.04.2006 թվականի վճռով հաստատված՝ 29.01.2004 թվականի լիազորագրի անվավերությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, սույն գործի համար նոր երևան եկած հանգամանքներ են և Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.04.2004 թվականի վճիռը բեկանելու հիմք:

Վճռաբեկ դասարանը վերը Երևանում հանգամանքները գնահատում է որպես նոր երևան եկած հանգամանքներ, քանի որ դրանք սույն գործի համար ունեն էական նշանակություն և դրանք գործին մասնակցող անձին (սլյալ դեղամոմ՝ բողոք բերող անձին) հայտնի չէին և հայտնի լինել չէին կարող օբյեկտիվ դասճանաչումով (այդպիսի փաստերի կամ դրանց հաստատման հիմքերի ժամանակագրական առումով ավելի ուշ ի հայտ գալու դասճանաչում):

Հ. Համբարձումյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դատաստանի դասճանաչմանություններն անհիմն են, քանի որ առկա է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 07.04.2006 թվականի վճիռը՝ որով անվավեր է ճանաչվել 29.01.2004 թվականի լիազորագիրը:

Սույն բողոքի հիմքի հիմնավորվածությունը, այսինքն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների առկայությունը, Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար հիմք ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարություն օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.04.2004 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Դազարյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1480/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1827(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնելով ՀՀ ԿԱ հարկային դատական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 22.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի «Կարդինալ Ինքերնեյեցնի» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ ՕՀՎ Էրեբունու բաժնի (այսուհետ՝ Հարկային ծառայություն)՝ 15.02.2006 թվականի թիվ 1102075 ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը խնդրել է անվավեր ճանաչել Հարկային ծառայության 15.02.2006 թվականի թիվ 1102075 ակտը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 22.06.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ԿԱ հարկային դատական ծառայությունը:

Ընկերության կողմից վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքը, փաստարկերը և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով՝

---

1) ՀՀ սնեստական դասարանը չի կիրառել «Հայաստանի Հանրապետությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի, ՀՀ կառավարության 31.07.1997թ. թիվ 314 որոշմամբ հաստատված «ՀՀ սարածֆում առավելող կամ սրամադրվող կամ սեղափոխվող արտադրանքի, ադրանքների գրանցման (հաշվառման)» կարգի 2-րդ կետի դասակարգումները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասառաքանում է հետևյալ փաստարկներով:

Տնեստական դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ 15.02.2006 թվականի թիվ 1102075 ակտում մանրամասն նկարագրված է արձանագրված խախտումը, նշված են խախտված իրավական նորմերը, խախտման կոնկրետ ժամանակը՝ 2006թ. հունվար և փետրվար ամիսներ, ինչդեպ նաև դասասխանասվության կիրառման իրավական հիմքը: Սնուցողներն ակտում հղում են կատարել համադասասխան փաստաթղթերին, իսկ ակտը կազմելիս հիմք են ընդունել ներկայացված հաշիվ-ադրանքագրերով և առավելող, սեղափոխվող ադրանքների գրանցման գրքերով հիմնավորված խախտումը:

Վճարել բողոք բերած անձը խնդրել է քեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 22.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հարկային ծառայության դեպի 08.02.2006 թվականի թիվ 1102075 հանձնարարագրով Ընկերությունում կատարվել է ձեռնարկասիրական գործունեության առարկաների (առավելող, սրամադրվող, սեղափոխվող կամ վաճառվող արտադրանքի, ադրանքների) գրանցման ձեռքարկի սնուցում, որի արդյունքում 15.02.2006թ. կազմվել է թիվ 1102075 սնուցման ակտը, որով Ընկերության նկատմամբ կիրառվել է 10.633.400 ՀՀ դրամի չափով սուգանք:

2) Ընկերությունը 2006 թվականի հունվար և փետրվար ամիսներին 21.266.700 ՀՀ դրամի ադրանքների առաքումը սահմանված կարգով չի գրանցել առավելող, սեղափոխվող ադրանքների գրանցման գրքում:

4. Վճարել դասարանի դասառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաքանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ սնուցման ակտում դեպի է նկարագրվեն արձանագրված խախտումները, այն իրավական նորմերը, որոնց դասակարգումները չեն կատարվել, խախտման կոնկրետ ժամանակը, հղում՝ համադասասխան փաստաթղթերին, դասասխանասվության կիրառման համադասասխան իրավական հիմքերը:

ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314-րդ որոշմամբ հաստատված «ՀՀ սարածֆում առավելող կամ սրամադրվող կամ սեղափոխվող արտադրանքի, ադրանքների գրանցման (հաշվառման)» կարգի 2-րդ կետի համաձայն՝ կազմակերպությունները

ՎՃՈՍՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

հաշվադատական հաշվառման, իսկ անհաս ձեռնարկատերերը՝ եկամուսների և դրանց հետ կապված ծախսերի հաշվառման գործող կարգին զուգընթաց շարժական (նյութական) գույք հանդիսացող արտադրանքի, (ադրանքների) առաժամային կամ սրամադրման կամ սեղափոխման դեպքում դրանց վերաբերյալ են նշված կարգին համադասասխան վարել դրանց հաշվառումը՝ գրանցումներ կատարելով առավել, սեղափոխվող ադրանքների գրանցման (հաշվառման) զբեռում:

Սույն գործով վիճարկվող 15.02.2006թ. թիվ 1102075 սուզման ակտում նշված է Ընկերության կողմից թույլ տրված խախտման ժամանակը, նկարագրված են խախտումները, նշված է այն իրավական նորմը, որի լուրջ խախտում է կատարվել (Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 որոշումը), ինչպես նաև դասասխանավորության կիրառման իրավական հիմքը («Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը):

Բացի այդ, սուզման ակտի հիմնավորվածությունն ադապտացվում է նաև այն փաստով, որ Ընկերության սնօրենը հարկային ծառայության աշխատակիցներին Ընկերության՝ Երևանի Այվազովսկի 20 հասցեի արտադրամասում ներկայացրել է առավել, սեղափոխվող ադրանքների գրանցման գիրք: Արձանագրվել է, որ վերջին գրանցումը կատարվել է թիվ 2666 հաշիվ-ադրանքագրով, 27.701 դրամ գումարով, զբեռում լրացված չեն եղել թիվ 2540, 2614, 2638, 2639, 2657, 2660 հաշիվ-ադրանքագրերը, ներկայացվել են նաև 2006 թվականի հունվար ամսվա հաշիվ ադրանքագրեր թվով 113 թերթ՝ 18.413.300 դրամ ընդհանուր գումարով և 2006 թվականի փետրվար ամսվա՝ թվով 65 թերթ՝ 11.576.100 դրամ գումարով, որոնք նույնպես գրանցված չեն եղել առավել, սեղափոխվող ադրանքների գրանցման զբեռում: Նշված փաստերն առանց առարկությունների հաստատել է նաև Ընկերության սնօրենը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում ներկայացված վճռաբեկ բողոքի հիմքում նշված փաստարկները և բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար հիմք է համարում վճիռը ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Մ Ն

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ սնեստական դատարանի 22.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2386/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Գ.Մասինյան
Դասավորներ՝ Լ.Գրիգորյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1829(ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաւսը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի սեղսեմբերի 28-ին

դռնբաղ դասական նիսում, քննելով Ռոզա Աթեղյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 07.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըս հայցի Երևանի ֆաղաֆաղեւարանի (այսուհետ՝ Քաղաֆաղեւարան) ընդդեմ Ռոզա Աթեղյանի, երրորդ անձ Արսեն Չորյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կաղասրի ղեւական կոմիսեի (այսուհետ՝ Կաղասր)՝ Երևանի ֆաղաֆաղեի (այսուհետ՝ Քաղաֆաղեւ) 21.04.2005 թվականի թիվ 843-Ա որոււան հիման վրա Ռոզա Աթեղյանի հեւ կնված հողամասի վարձակալության դայմանագիրը վաղաժամկեւ լուծելու, հողամասի վարձակալության և շինության նկասմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջների մասին, Ռոզա Աթեղյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Քաղաֆաղեի՝ 04.11.2005 թվականի թիվ 2354-Ա որոււմը և 10.04.2006 թվականի թիվ 502-Ա որոււան 1-ին կեւն անվավեր ճանաչելու դահանջների մասին, Արսեն Չորյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Կաղասրի, երրորդ անձ Ռոզա Աթեղյանի և Քաղաֆաղեւարանի՝ ավսոնակի նկասմամբ իրավունքների ղեւական գրանցում կասարել դարավորեցնելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատարական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ Քաղաքապետարանը դահանջել է անվավեր ճանաչել Երևանի Բաղրամյան փողոց թիվ 37 հասցեում գտնվող 49,4հա մակերեսով ավտոսնակի նկատմամբ Ռ. Աթենյանի սեփականության և վարձակալության իրավունքի գրանցման վկայականը և վաղաժամկետ լուծել Քաղաքապետարանի և Ռ. Աթենյանի միջև կնքված նշված ավտոսնակի զբաղեցրած հողամասի վարձակալության դայմանագիրը:

Դիմելով դատարան՝ Ռ. Աթենյանը դահանջել է անվավեր ճանաչել Երևանի Բաղրամյան փողոց թիվ 37 հասցեում գտնվող ավտոսնակի վերաբերյալ Քաղաքապետի 04.11.2005 թվականի թիվ 2354-Ս որոշումը և 10.04.2006 թվականի թիվ 502-Ս որոշման 1-ին կետը:

Դիմելով դատարան՝ Ա. Չոբյանը դահանջել է Կադասրի գործողությունները համարել անօրինական և դադարեցնել գրանցելու Ա. Չոբյանի՝ Երևանի Բաղրամյան փողոց թիվ 37 հասցեում գտնվող ավտոսնակի նկատմամբ սեփականության, իսկ շինությանը զբաղեցված հողամասի նկատմամբ վարձակալության իրավունքները:

Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 03.05.2006 թվականի վճռով Քաղաքապետարանի հայցը բավարարվել է, Ռ.Աթենյանի հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել, Ա.Չոբյանի հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել, ֆաղափարական գործի վարույթը՝ կադաված Կադասրի գործողություններն անօրինական ճանաչելու հակընդդեմ հայցի մասով կարճվել:

ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի 07.07.2006 թվականի վճռով Քաղաքապետարանի հայցը բավարարվել է, Ռ.Աթենյանի հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել, Ա.Չոբյանի հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել մասնակի:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ռոզա Աթենյանը:

Գործի ֆննության մյուս մասնակիցները ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատաստան չեն ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 10-րդ և 11-րդ հոդվածների դահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումները դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Ա.Չոբյանը չի հանդիսացել կառուցադատող և շիրադետող, հետևաբար նրա նկատմամբ կայացված որոշումը ի սկզբանե եղել է անօրինական: «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքն ուժի մեջ է մեղ 31.01.2003 թվականին, որից անցել է ավելի քան 3 տարի: Նշված օրենքում կատարված փոփոխության համաձայն՝ բավարարված դիմումներով որոշումները կարող էին գրանցվել մինչև 2006 թվականի մարտի 1-ը, իսկ Ա. Չոբյանն այսօրվա դրությամբ բավարարված որոշում չունի, և վերջացել է օրենքով

սահմանված վերջին ժամկետը:

2) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ, 96-րդ, 119-րդ և 218-րդ հոդվածների դրուհանջները:

Բողոք բերած անձը նշված փաստարկները դրասճառաբանում է նրանով, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանը գործով ներկայացված աղաղույցները չի գնահատել բաղմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետաղոսության հիման վրա և գործը ֆնել է Կաղաասրի ներկայացուցչի բաղակայությամբ: Ոչ Քաղաֆաղետի հայցիղ և ոչ էլ դասարանի վճռիղ չի երևում Ա. Չորյանի դասավարական կարղավիճակը, ըս վճռի՝ հայցը ներկայացված է նաև ընղղեմ նրա, սակայն Ա. Չորյանի դեմ որևէ դրահանղ չկա, իրականում նա երրող անձ է հայցվորի կողմում: Եթե նա վեճի առարկայի նկասմամբ ինֆնորույն դրահանղ ներկայացնող երրող անձ է, աղա անհետթեթություն է հակընղղեմ հայց ներկայացնելը: ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանը որևէ գնահասական չի սվել այն աղաղույցներին, որոնֆ հասսասում են ավսոսնակը բողոք բերած անձի կողմիղ կառուղված լինելու, մինչ օրս նրա օղսաղործման, սիրաղետման սակ գսնվելու փաստը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դրահանղել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 07.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ողղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեղող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետկյալ փաստերը՝

1) Քաղաֆաղետի 04.08.2004 թվականի թիվ 1465-Ա որոշման 1-ին հավելվածի 175-րղ սղղով ճանաչվել է Արսեն Չորյանի սեփականության իրավունը Երևանի Բաղրամյան թիվ 37 հասղետում գսնվող ինֆնակամ կառուղված 49,4ֆմ մակերետով ավսոսնակի նկասմամբ, իսկ ավսոսնակով զբաղեղված 49,4ֆմ մակերետով հողամասը սրամաղղվել է վարճակաղությամբ: Նշված որոշման հիման վրա Քաղաֆաղետսարանի և Արսեն Չորյանի միղն 27.10.04թ. կնֆվել է հողամասի վարճակաղության դայմանագիղ:

2) Քաղաֆաղետի 21.04.2005 թվականի թիվ 843-Ա որոշման 1-ին հավելվածի 104-րղ սղղով ճանաչվել է Ռողա Աթենյանի սեփականության իրավունը նույն ավսոսնակի նկասմամբ, իսկ ավսոսնակով զբաղեղված 49,4ֆմ մակերետով հողամասը սրամաղղվել է վարճակաղությամբ:

3) 07.09.2005 թվականին ավսոսնակի նկասմամբ Ռ.Աթենյանին սղվել է սեփականության իրավունի գրանղման վկայական:

4) Քաղաֆաղետի 04.11.2005 թվականի թիվ 2354-Ա որոշմամբ չեղյալ է համարվել Քաղաֆաղետի 21.04.2005 թվականի թիվ 843-Ա որոշման 1-ին հավելվածի 104-րղ սղղը՝ նկասի ունենաղով, որ Քաղաֆաղետի 04.08.2004 թվականի թիվ 1465-Ա որոշմամբ արղեն իսկ ճանաչվել է Արսեն Չորյանի սեփականության իրավունը:

5) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 23.05.2005 թվականի վճռով՝ Ռողա Աթենյանի հայցի հիման վրա ընղղեմ Երևանի ֆաղաֆաղետսարանի, երրող անձ Արսեն Չորյանի, վճռվել է անվավեր ճանաչել Արսեն Չորյանի մասով Երևանի

ֆաղաֆաղետի 04.08.2004 թվականի թիվ 1465-Ա որոշումը, իսկ ավսոսնակի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատահանգի մասով ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճվել է:

6) ՀՀ վճռաքել դատարանի ֆաղաֆաղիական և սնտեսական գործերով դալաշի 07.07.2005 թվականի որոշումը քելանվել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.05.2005 թվականի վճռի՝ հայցը քավարաելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկվել է նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

7) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 26.08.2005 թվականի որոշումը նեվաձ հայցը թողնվել է առանց քննության:

8) Քաղաֆաղետի 22.07.2005 թվականի թիվ 1643-Ա որոշումը ուձը կորցրաձ է համարվել Քաղաֆաղետի 04.08.2004 թվականի թիվ 1465-Ա որոշման 1-ին հավելվաձի 175-րդ սողը՝ հիմք ընդունելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.05.2005 թվականի վճիռը:

9) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 26.08.2005 թվականի որոշման հիման վրա Քաղաֆաղետի 10.04.2006 թվականի թիվ 502-Ա որոշման 1-ին կետով ուձը կորցրաձ է համարվել Քաղաֆաղետի 22.07.2005 թվականի թիվ 1643-Ա որոշման 172-րդ կետը:

4. Վճռաքել դատարանի դատառառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաքել թողոքը նեվաձ հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ՝

1) *թողոքն առաղին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատառառաքանությամք.*

«Ինքնակառ կառուցվաձ Շենքերի, Շինությունների և ինքնակառ գրաղեցվաձ հողամասերի իրավակառ կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հողվաձի 3-րդ մասի «ա» կետի համաձայն՝ ողեսակառ կառ համայնքային սեփականության հողամասերում ինքնակառ կառուցվաձ անհասակառ օգտագործման սնտեսակառ-կենցաղային նեանակության Շենքերի, Շինությունների (ավսոսնակների, անասնաշենքերի, հացասների և այլն) նկատմամբ ճանաչվում է կառուցաղառողի սեփականության իրավունքը, եթե դրանք համաղառասալառում են սույն հողվաձի 1-ին մասով սահմանվաձ դալամաներին, ընդ որում՝ այդ Շենքերի, Շինությունների սակ գտնվող հողամասերը՝ ֆաղաղային համայնքներում կարող են սրամաղրվել միայն վարձակաղության հիմունքներով: Նույն հողվաձի 5-րդ մասի համաձայն՝ ինքնակառ կառուցվաձ Շենքերի, Շինությունների նկատմամբ սեփականության իրավունքը կարող է ճանաչվել, իսկ հողամասերը՝ օտարվել կառ վարձակաղությամբ սրամաղրվել համայնքի դեկավարի (Երևան ֆաղաղում՝ Երևանի ֆաղաղաղետի) որոշման հիման վրա:

Գործում առկա չէ որևէ աղաղույց այն մասին, որ Երևան ֆաղաղի Քաղաղմյան փողողի թիվ 37 հասցեում գտնվող 49,4քմ մակերեսով ավսոսնակը կառուցել է Ռ. Աթեղյանը: Բացի այդ, ՀՀ վճռաքել դատարանի ֆաղաղաղիական և սնտեսակառ գործերի դալաշի 07.07.2005 թվականի որոշումը քելանվել էր ՀՀ ֆաղաղաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը ֆաղաղաղիական գործով ըստ հայցի Ռ. Աթեղյանի ընդդեմ Քաղաղաղետարանի, երրող անձ Արսեն Չորյանի՝ Քաղաղաղետի որոշումն անվավեր ճանաչելու և ավսոսնակի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատահանգների մասին, որով հաստատվել է այն հանգամանքը, որ Ա. Չորյանին Բաղաղմյան

փողոցի թիվ 37 սան 1/2 մասը և ընդհանուր համասեղ սեփականության հողամասը գնելուց հետո, նրան վաճառողները փոխանցել են Երևանի 26 Կոմիսարների Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 22.04.1965 թվականի թիվ Ա-17 որոշմամբ կառուցված ավսոսնակը՝ հեսագայում նրա կողմից օգտագործելու, վճարումները կատարելու, սեփականացնելու նպատակով: Նշված հիմքերով Ա. Չորյանին են անցել կառուցադասողի բոլոր իրավունքները, ինչը և հիմք է հանդիսացել Քաղաքապետի կողմից վեճի առարկա հանդիսացող ավսոսնակի նկատմամբ Ա. Չորյանի սեփականության և զբաղեցրած հողամասի վարձակալության իրավունքները ճանաչելու համար:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆաղիական իրավունքների դաժադանությունն իրականացվում է, ի թիվս այլ եղանակների, մինչև իրավունքի խախտումը եղած դրությունը վերականգնելով: «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ժամկետներում Ա. Չորյանի իրավունքները ֆաղաֆաղի կողմից ճանաչված լինելու դայմաններում այդ իրավունքը ենթակա է դաժադանության՝ մինչև իրավունքի խախտումը եղած դրությունը վերականգնելով՝ հնարավորություն սալով Ա. Չորյանին օգսվել իրավունքների այն ողջ ծավալից, որը նա ուներ «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի ուժով:

«Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածները վերաբերում են օրենքի եզրափակիչ դրոյթներին, օրենքի ուժի մեջ մտնելուն ու գործողության ժամկետին և որևէ կերոլ չեն առնչվում սայն վեճին:

2) բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ և 218-րդ հոդվածների դախանջներին համադասասխան, բազմակողմանի, բիվ և օբյեկտիվ հեսագոսությամբ գնախատել է գործում առկա բոլոր աղադոյցները, վճռում նեված են դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները և այն աղադոյցները, որոնց վրա հիմնված են դասարանի հեսությունները, ինչդես նաև այն օրենքները, որոնցով դեկավարվել է դասարանը վճիռ կայացնելիս:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի դախանջները խախտելու մասով բողոքն անհիմն է, քանի որ հոդվածը վերաբերում է գործի քննությունը հեսաձգելու դասարանի իրավունքին, ինչը որևէ կերոլ չի կարող առընչվել բողոք բերած անձի իավունքներին:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 96-րդ հոդվածի խախտման մասով բողոքը հիմնավոր է, քանի որ դասարանը Ա. Չորյանի հակընդդեմ հայցն ընդունելով քննության՝ չի դախողանել նեված հոդվածով սահմանված դախանջները: Մակայն այս հիմքը բավարար չէ դասական ակը բեկանելու համար, քանի որ հակընդդեմ հայցով դախանջները դասարանում քննության առարկա են դարձել կողմերի մասնակցությամբ, դասարանը հեսագոսել և գնախատել է ներկայացված բոլոր աղադոյցները և դասական ակը է կայացրել դեկավարվելով այդ աղադոյցների հիման վրա հաստատված փաստերի նկատմամբ կիրառելի օրենքներով:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության

ՎՃՈՍՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 07.07.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2454/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Խառատյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1830(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաւսը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի սեղսեմբերի 28-ին

դռնբաղ դասական նիսում, քննելով Օ.Մովսեղանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 12.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըս դիմումի Լևոն Համբարձումղանի ընդդեմ Շենգավիթի թաղաղեւարանի (այսուհետ՝ Թաղաղեւարան) և Օֆեղղա Մովսեղանի՝ Թաղաղեւարանի թիվ 256 որոշումը մասնակի անվաղեր ճանաղեղու, իրեն մեւական գրանցելուն դարւաղորեցնելու և համասեղիականասեր ճանաղեղու դահանղների մասին և ըս հայղի Օֆեղղա Մովսեղանի ընդդեմ Լևոն Համբարձումղանի՝ սեղիականողղղան իրաղունղի խաղսումը վերաղնեղու դահանղի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատաղարական նաղաղաղսմողղղունղղ.

Դիմելով դասարան՝ Լ. Համբարձումղանը դահանղեղ է մասնակի անվաղեր ճանաղեղ Երևանի Մանանղղղան փողղղի 26 Շենղի թիղ 5 բնակարանն Օ. Մովսեղանին նղիղեղու մասին Շենգավիթի թաղաղեւղի 10.08.2005 թվականի թիղ 256 որոշումը, դարւաղորեցնել իրեն մեւական գրանցելու նեղաղ բնակարանում և ճանաղեղ այղ բնակարանի համասեղիականասեր:

Դիմելով դասարան՝ Օ. Մովսեղանը խնղրել է Երևանի Մանանղղղան փողղղի 26

Շենքի թիվ 5 սեփական բնակարանից վսարել Լ. Համբարձումյանին:

Դատարանի որոշմամբ վերը նշված ֆաղաֆաղիական գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 08.11.2005 թվականի վճռով Լևոն Համբարձումյանի դիմումը մերժվել է, իսկ Օֆելյա Մովսեսյանի հայցը բավարարվել է՝ որոշվել է Լևոն Համբարձումյանին վսարել վիճելի բնակարանից:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 12.07.2006 թվականի վճռով Լ. Համբարձումյանի դիմումը բավարարվել է մասնակի՝ Թաղաղեսարանի 10.08.2005 թվականի թիվ 256 որոշումը մասնակի անվավեր ճանաչելու մասով, իսկ Օ. Մովսեսյանի հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Օ. Մովսեսյանը:

Լ. Համբարձումյանի և Թաղաղեսարանի կողմից վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ, 31-րդ, 105-րդ հոդվածները, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 163-րդ, 225-րդ, 274-278-րդ, 609-րդ, 660-րդ, 669-րդ, 674-րդ հոդվածները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ղնդումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Վերաքննիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ վիճարկվող բնակարանը հանդիսացել է համայնքի սեփականությունը, բնակարանի վարձակալի մահից հետո նշված բնակարանում մեծադեմ բնակվող և չափահաս միակ անձը հանդիսացել է Օ. Մովսեսյանը: Շենգավիթի թաղաղեսը 10.08.2005 թվականի թիվ 256 որոշմամբ Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանը նվիրաբերել է Օ. Մովսեսյանին որդես բնակարանի նկատմամբ իրավունք ունեցող միակ անձի:

2) Վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 20-րդ կետը, ՀՀ կառավարության 25.12.1998 թվականի թիվ 821 որոշմամբ հաստատված անձնագրային համակարգի կանոնադրության 43-րդ կետի և Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002թ. թիվ 56 որոշման 3-րդ կետի դահանգները:

Բողոք բերած անձը նշված ղնդումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ կառավարության 25.12.1998 թվականի թիվ 821 որոշմամբ հաստատված անձնագրային համակարգի կանոնադրության 43-րդ կետի համաձայն՝ մեծական կամ ժամանակավոր հաշվառում չունեցող Հայաստանի Հանրադատության ֆաղաֆաղու անձնագրում ֆաղաֆաղու ցանկությամբ կատարվում է նշում փաստացի բնակության վայրի մասին:

Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշման 3-րդ կետի համաձայն՝ բնակարանն օտարվում է սվյալ բնակարանի բնակիչների անունով, որդես նրանց ընդհանուր համատեղ սեփականություն:

Լ. Համբարձումյանը Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանի վարձակալ չի հանդիսացել, բնակարանում չի բնակվել, նշված հասցեում հաշվառված է փաստացի, հետևաբար նա բնակարանի նկատմամբ որևէ իրավունք ձեռք բերել չի կարող, քանի որ ֆաղաֆագու անձնագրում «փաստացի բնակվում է» գրառումը սլյալ հասցեում հաշվառում չի նշանակում, իսկ ֆաղաֆագին դրա հիման վրա բնակիչ չի կարող համարվել:

3) Վերաբնակիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 10-րդ, 53-րդ, 54-րդ, 55-րդ, 218-րդ, և 220-րդ հոդվածների դաշահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճառաբանում է նրանով, որ Վերաբնակիչ դասարանը վեճը չի լուծել օրենքների և այլ իրավական ակտերի հիման վրա, աղացույցները չի գնահատել բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ, վճռով չի հիմնավորել գործի ֆննությամբ տարգրված հանգամանքները, աղացույցները, օբյեկտիվ հետևությունները, ինչդեպ նաև չեն նշվել օրենքները և այլ իրավական ակտերը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնակիչ դասարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Մինչև 1997 թվականը Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանի վարձակալ է հանդիսացել Լ. Համբարձումյանի մայրը՝ Մարուշ Համբարձումյանը: 1959 թվականից նշված հասցեում փաստացի հաշվառմամբ բնակվել է Լևոն Համբարձումյանը, որը 1996 թվականին դասադասվելու դասճառով դուրս է գրվել բնակարանի հաշվառումից: 2000 թվականին կրկին հաշվառվել է վիճելի հասցեում, հաշվառումից հանված չէ ու բնակվում է նշված բնակարանում:

2) Վիճելի բնակարանում 1981 թվականից բնակվում է նաև Լ. Համբարձումյանի կինը՝ Օ. Մովսեսյանը:

3) Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանը հանդիսացել է Շենգավիթ համայնքի սեփականությունը, որը Շենգավիթի թաղապետի 10.08.2005 թվականի թիվ 256 որոշմամբ նվիրաբերվել է Օ. Մովսեսյանին՝ որդես բնակարանի նկատմամբ օգտագործման իրավունք ունեցող միակ անձի: Բնակարանի նկատմամբ Օ.Մովսեսյանի սեփականության իրավունքը ղեկավարող գրանցում է ստացել 22.08.2005 թվականին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 20-րդ կետի համաձայն՝ համայնքի ավագանին օրենքով սահմանված կարգով համայնքի ղեկավարի առաջարկությամբ որոշում է կայացնում համայնքի սեփականություն համարվող գույքն օտարելու մասին:

ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը վերաբերում է Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության իրավունքը ճանաչելուն, 31-դ հոդվածը՝

սեփականությունը սիրադեմություն, օգտագործելու սնօրինելու և կտակելու իրավունքին, 105-րդ հոդվածը՝ համայնքի լիազորություններին, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածը՝ սեփականասիրոջ իրավունքի հասկացությանը և բովանդակությանը, 225-րդ հոդվածը՝ բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքին, 274-րդ հոդվածը՝ ուրիշ աղօրինի սիրադեմումից գույքը հետ դահանջելու իրավունքին, 275-րդ հոդվածը՝ բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը հետ դահանջելու իրավունքին, 276-րդ հոդվածը՝ աղօրինի սիրադեմումից գույքը վերադարձնելիս հաշվարկներին, 277-րդ հոդվածը՝ սիրադեմումից զրկելու հետ չկապված խախտումներից սեփականասիրոջ իրավունքների դաժարացումներին, 278-րդ հոդվածը՝ սեփականասեր չհամարվող սիրադեմողի իրավունքների դաժարացումներին, 609-րդ հոդվածը՝ վարձատրման, 660-րդ հոդվածը՝ բնակելի սարածության վարձակալության դաժարացումներին, 669-րդ հոդվածը՝ ժամանակավոր բնակիչներին, իսկ 674-րդ հոդվածը՝ բնակելի սարածության վարձակալության դաժարացումները վարձակալին փոխարինելուն, հետևաբար սույն իրավահարաբերություններում կիրառելի չեն, քանի որ սույն վեճը վերաբերում է համայնքի սեփական գույքը՝ բնակարանը, թաղապետի որոշմամբ, այդ բնակարանում հաշվառված անձի իրավունքի խախտմամբ, նվիրատվությամբ օտարելուն և որևէ կադ չունեն Օ. Մովսեսյանի՝ թաղապետի որոշմամբ ձեռք բերված սեփականության, վարձակալության, բնակելի սարածության օգտագործման ու գույքը բարեխիղճ ձեռք բերողից հետ դահանջելու իրավունքների հետ:

2) *բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշմամբ համաձայնություն է սրվել Շենգավիթ համայնքի սեփականություն հանդիսացող բոլոր բնակարանների նվիրաբերությամբ օտարելուն: Որոշմամբ սահմանվել է նաև, որ բնակարանի օտարումը կատարվում է բնակարանի վարձակալի կողմից թաղապետարան ուղղված դիմումի հիման վրա, այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող, լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաձայնությամբ, իսկ բնակարանը օտարվում է սլյալ բնակարանի բնակիչների անուրով, որդես նրանց ընդհանուր համաձայն սեփականություն:

Գործի նյութերով հաստատված է, որ ֆաղափացի Լ. Համբարձումյանին 05.10.2000 թվականին սրված ՀՀ ֆաղափացու թիվ AE 0595389 անձնագրում վիճելի հասցեն գրանցված է որդես վերջինիս փաստացի բնակության վայր:

Սույն իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի են ՀՀ 1982 թվականի բնակարանային օրենսգրքի դրույթները, որի 54-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, եթե բնակարանի վարձակալի ընտանիքի անդամները դադարել են վարձակալի ընտանիքի անդամներ լինելուց, բայց շարունակում են բնակվել զբաղեցրած սարածությունում, ադա նրանք նույնդիսի իրավունքներ ու դարձակալություններ ունեն, ինչդիսին վարձակալն ու նրա ընտանիքի անդամները:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վիճելի հասցեում ֆաղափացի Լ. Համբարձումյանի հաշվառման բնույթից ու տեսակից անկախ (մշակված հաշվառում, ժամանակավոր հաշվառում, փաստացի բնակության կամ գտնվելու վայրի մասին նշում և այլն), Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանը Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշման 2-րդ կետով սահմանված կարգով կարող էր օտարվել միայն այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող, լրիվ գործունակ անձանց (այդ թվում՝ Լ. Համբարձումյանի) գրավոր համաձայնությամբ: Հետևաբար, վերը նշված բնակարանն Օ. Մովսեսյանին նվիրելու վերաբերյալ Շենգավիթի թաղապետի 10.08.2005

թվականի որոշումը չի բխում համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշման 2-րդ կետի դահանջներից, քանի որ բնակարանն օտարվել է առանց L. Համբարձումյանի գրավոր համաձայնության:

3) *բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ:*

Վերաբնիչ դասարանը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 10-րդ, 53-րդ, 54-րդ, 55-րդ, 218-րդ և 220-րդ հոդվածների դահանջներին համադասասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ գնահատել է գործում առկա բոլոր աղացույցները, վճռում նշված են դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները և այն աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դասարանի հետևությունները, ինչդեպ նաև այն օրենքները, որոնցով ղեկավարվել է դասարանը վճիռ կայացնելիս:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 77-րդ, 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1847(ՏԳ)
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Շահոյան 2006թ.
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2-86/2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 07.07.06թ. վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի «Այրումի լեռնագործ» ԲԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ Ծառայության Թումանյանի սարածային հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Հարկային տեսչություն)՝ 08.01.2006 թվականի թիվ 1001213 ակցն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը խնդրել է անվավեր ճանաչել Հարկային տեսչության 08.01.2006 թվականի թիվ 1001213 ակցի 14-րդ կետը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 07.07.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է մասնակի՝ անվավեր է ճանաչվել 08.01.2006 թվականի թիվ 1001213 ակցի 14-րդ կետի՝ առանց լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար առաջադրված դարձվորությունների մասը, իսկ ակցի 1-ին բաժնի՝ Երևանի, 2-րդ բաժնի՝ Երևանի, 4-րդ բաժնի՝ ավելացված արժեքի հարկի և 15-րդ բաժնի՝ դարձվոր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասերով գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Ընկերությունը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոքի դատարանական:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնցվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

ՀՀ սննտական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի, «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նոդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի դաշխանները:

Բողոք բերած անձը նշված ղեկավարող դաշխանաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ սննտական դասարանն անստեղծ է, որ Ընկերությանը սրված հանփարդյունահանման 05.04.2004 թվականի թիվ ՀԱ-Լ-14/112 լիցենզիայում նշված է, որ այն ուժի մեջ է մտնում համադասասխան լիցենզային դայմանագրի կնքման դաշից և գործում է լիցենզային դայմանագրի գործողության ժամկետով: Ընկերության, ՀՀ առևտրի և սննտական զարգացման նախարարության և ՀՀ բնադաշիդանության նախարարության միջև հանփարդյունահանման նոդասակով ղնդերֆօգտագործման լիցենզային թիվ 003 դայմանագիրը կնքվել է 19.10.2004 թվականին, հետևաբար, Ընկերությունն իրավունք ուներ իրեն սրված թիվ ՀԱ-Լ-14/112 լիցենզիայում նշված գործունեությամբ զբաղվելու միայն լիցենզային դայմանագիրը կնքելուց՝ 19.10.2004 թվականից հետո:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սննտական դասարանի 07.07.2006 թվականի վճռի՝ դիմումը բավարարելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նոր ֆնցության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դաշասխանում բերված փաստարկները.

Անհիմն է վճռաբեկ բողոքի դաշաշարանությունն այն մասին, որ ՀՀ սննտական դասարանն սխալ է կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը, քանի որ նշված հոդվածը հարկային դաշասխանասվություն է նախաստում սահմանված կարգով չգրանցված կամ լիցենզիա չունենալու դայմաններում գործունեություն իրականացնելու համար: Տվյալ նորմը դաշասխանասվություն չի նախաստում «առանց դայմանագրի» գործունեություն իրականացնելու համար: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արտահայտությունների առաջի նշանակությամբ: Հետևաբար, սննտական դասարանը ճիշտ է կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնցության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնցության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 05.04.2004 թվականին ՀՀ առևտրի և սննտական զարգացման նախարարության կողմից Ընկերությանը սրամադրվել է հանփարդյունահանման թիվ ՀԱ-Լ-14/112 լիցենզիան: Լիցենզային դայմանագրի կնքման համար սահմանվել է վեց ամիս ժամկետ:

2) 05.04.2004 թվականին Ընկերությանը սրամադրված հանփարդյունահանման թիվ ՀԱ-Լ-14/112 լիցենզիայի հիման վրա 30.04.2004 թվականին ՀՀ կադրի և սրանադորի նախարարության «Տրանսդորս ԾԻԳ» դեշական հիմնարկի և Ընկերության միջև կնքվել է երկաթգծի նորոգման համար խճի մասակարարման թիվ 1ՏԵ1-004 դեշական

դայմանագիրը՝ խճի մասկարարման աշխատանքները մինչև 16.09.2004 թվականն ավարտելու դայմանով:

3) 01.07.2004 թվականից մինչև 19.10.2004 թվականն Ընկերությունը զբաղվել է հանփարդյունահանման գործունեությամբ:

4) Ծառայության դեմի 28.11.2005 թվականի թիվ 1001213 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկի ստուգում, և 08.01.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1001213 ակտը:

5) 08.01.2006 թվականի թիվ 1001213 ակտի 14-րդ կետով արձանագրվել է, որ Ընկերությունը 01.07.2004 թվականից մինչև 19.10.2004 թվականն իրականացրել է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն առանց համադասասխան լիցենզիայի: Նշված խախտման համար Ընկերության նկատմամբ հաշվարկվել է տուգանք:

6) 19.10.2004 թվականին Ընկերության, ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի նախարարության և ՀՀ բնադաշտային տնտեսության նախարարության միջև կնքվել է հանփարդյունահանման նպատակով ընդերօգտագործման թիվ 003 լիցենզիային դայմանագիրը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ *վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբ է համարվում լիցենզային դայմանագրի կնքման դեպքում: Սույն գործով հաստատված փաստերով մինչև լիցենզային դայմանագրի կնքելը՝ ՀԱ-Լ-14/112 լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբը՝ 19.10.2004 թվականը, ՀՀ կառուցվածքի և սրամադրի նախարարության «Տրամադրի ԾԻԳ» ղեկավարի հիմնարկի հետ կնքված 30.04.2004 թվականի թիվ 1ՏԲ1-004 դայմանագրով Ընկերությունն իրականացրել է հանփարդյունահանման գործունեություն: Այս փաստն անուղղակի ձևով ընդունել է նաև Ընկերությունն իր կողմից դատարանում ներկայացված փորձաքննություն անցկացնելու մասին միջնորդության մեջ /գ.թ.76/: ՀՀ սննդամթերքի նախարարը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դրույթներին համադասասխան՝ Ընկերությունն իրավունք չունի զբաղվելու հանփարդյունահանման գործունեությամբ, քանի որ նրան սրված ՀԱ-Լ-14/112 լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբ է համարվել, այսինքն՝ լիցենզիան ուժի մեջ է մտել 19.10.2004 թվականին՝ թիվ 003 լիցենզային դայմանագրի կնքման ուժով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված ժամանակաշրջանում Ընկերությունը թեև ունեցել է լիցենզիա, սակայն այդ լիցենզիան ուժի մեջ մտած չի եղել, հետևաբար «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով Ընկերությունն իրավունք չունի զբաղվելու նշված գործունեությամբ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային

մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաշվառված կամ առանց լիցենզիայի կամ սլյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված վայրերից դուրս այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկատիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեղմում (ադորինի գործունեություն) զանձվում է տուգանք:

Ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի դայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելը, իրավական առումով, հավասարազոր է առանց լիցենզիայի նման գործունեությամբ զբաղվելուն, այսինքն՝ Հարկային Տեսչության կողմից Ընկերության նկատմամբ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով նախատեսված տուգանքի կիրառումն իրավաչափ է:

Ինչ վերաբերում է Ընկերության կողմից ներկայացված վճարքեկ բողոքի դասասխանի դասձառաբանություններին, ադա Վճարքեկ դասարանը դրանք համարում է անհիմն, քանի որ սույն գործով սնեստական դասարանը սխալ է կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 1-ին կեսը, դրա իմաստով սխալ է մեկնաքանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 1-ին կեսի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաքանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արտահայտությունների սառաքի նեանակությամբ չփոփոխելով դրա իմաստը: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը նախատեսում է դասասխանասվություն նաև Հայասանի Հանրադեսության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով առանց լիցենզիայի գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկատիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու համար, իսկ նման գործունեության առկայությունն սույն գործով անհրաժեես է դարգել կիրառելի այլ իրավական ակտերի մեկնաքանությամբ:

Սույն բողոքի հիմքի առկայությունը Վճարքեկ դասարանը դիտում է քավարար՝ ՀՀ քաղաքացիական դասավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դասական ակտի մասը քեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարքեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարքեկ բողոքը քավարարել՝ քեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 07.07.2006 թվականի վճռի՝ դիմումը քավարարելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՐ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Գ. Դարիբյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1614/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1849(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական
դատարանի 29.05.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի անհատ ձեռնարկատեր Լևոն
Առաքելյանի ընդդեմ Ծառայության Մաքսոցի հարկային ծառայության (այսուհետ՝ Հարկային
ծառայություն)՝ 21.04.2006 թվականի թիվ 2304576 ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումի
մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Լ.Առաքելյանը խնդրել է անվավեր ճանաչել Հարկային
ծառայության 21.04.2006 թվականի թիվ 2304576 ստուգման ակտը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 29.05.2006 թվականի վճռով
դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Դիմող կողմը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է դատասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ
հիմնավորումներով.

---

1) Դասարանը չի կիրառել «Հասսասագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ, 19-րդ, 94-րդ հոդվածների և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի դաշխանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումները դասճառաբանում է հեճկյալ փաստարկով:

Դասարանը հաճվի չի առել այն հանգամանքը, որ սսուգողների կողմից 18.04.2006 թվականին կազմված արճանագրոթյան մեջ նշված է, որ Լսոն Առափելյանը 2006 թվականի հունվարից կազմակերդել է ավճոկանգառ 600ֆմ սարածփի վրա, որի համար հարկային մարմին չի ներկայադրել ելակեճային ճվյալների հայճարարոթյուն: Ավճոկանգառում որդես հսկիչ աճխասում է փաղափացի Նվեր Շահբազյանը, որը սսուագրել է արճանագրոթյունը:

Վճռաթեկ բողոք բերող անձը խնդրել է բեկանել Դասարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ողարկել նոր ֆննոթյան:

2.1 Վճռաթեկ բողոքի դասախաոնում բերված փաստարկները.

Դասարանը վճռի նկարագրական և դասճառաբանական մասերում անդրադարճել է 18.04.2006 թվականի արճանագրոթյանը, վճռում նշվել է, որ արճանագրոթյունը, որը դրվել է 21.04.2006 թվականի սսուգման ակճի հիմֆում, կազմել և սսուագրել են Հարկային ճեսչոթյան 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 հանճնարարագրում չնշված, հեճարար սսուգում իրականացնելու իրավունֆ չունեցող ճեսուչները: ախճվել է նաև «Հայասանի Հանրադեսոթյունում սսուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կեճի դաշխանջները, սսուգման արդյունֆում 18.04.2006 թվականին հայճնաբերելով խախոսում կազմվել է ոչ թե ակճ, այլ արճանագրոթյուն, այն չի հանճնվել ճնեճավարող սուրբեկճին, իսկ սսուգման ակճը կազմվել է 21.04.2006 թվականին: Դասարանը վճիռ կայացնելիս կիրառել է «Հայասանի Հանրադեսոթյունում սսուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կեճը, ինչդես նաև «Հասսասագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի «Ա» և «Բ» կեճերը և չի խախոսել «Հասսասագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ, 19-րդ, 94-րդ հոդվածների և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի դաշխանջները:

3. Վճռաթեկ բողոքի ֆննոթյան համար նշանակոթյուն ունեցող փաստերը.

Վճռաթեկ բողոքի ֆննոթյան համար էական նշանակոթյուն ունեն հեճկյալ փաստերը`

1) Հարկային ծառայոթյան դեսի 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 հանճնարարագրով ճեսուչներ Ա. Կարադեսյանին, Հ. Մինասյանին, Օ. Ասարյանին և Ռ. Խաչատրյանին հանճնարարվել է անհաս ճեռնարկաճեր Լ. Առափելյանի մոճ հասսասագրված վճարների ելակեճային ճվյալների և ողղիչ գործակիցների ճեսոթյան սսուգում իրականացնել:

2) Սսուգմանը մասնակցել են նաև հանճնարարագրում չնշված ճեսուչներ Տ. Գևորգյանը և Ա. Գևորգյանը:

3) 18.04.2006 թվականից մինչև 21.04.2006 թվականը կասարված սսուգման արդյունֆում 21.04.2006 թվականին կազմվել է թիվ 2304576 սսուգման ակճը: Անհաս ճեռնարկաճեր Լ. Առափելյանի մոճ արճանագրվել է խախոսում, որի համար առաջարկվել է դեսական բյոջե վճարել 986,9 հազար ՀՀ դրամ:

4. Վճռաքել դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ *վճռաքել բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ստուգումն սկսելուց առաջ համադասասխան ղեկավար մարմնի ղեկավարը ստուգում իրականացնելու մասին հրադարակում է հրաման կամ հանձնարարագիր, որտեղ նշվում են ստուգում իրականացնող մարմնի անվանումը, ստուգվող ճեղքավարող սուբյեկտի լրիվ անվանումը, ստուգումն իրականացնող ղապեոնասար անձի (անձանց) ղապեոնը, անունը, ազգանունը, ստուգման հարցերը, ստուգմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանը, ստուգման նդապակը, ժամկետը, ստուգման իրավական հիմքերը: Հրամանում կամ հանձնարարագրում չնշված ղապեոնասար անձինք չեն կարող մասնակցել ստուգմանը:

Լ. Առաքելյանի մոտ հաստատագրված վճարների ելակետային սլյալների և ուղղիչ գործակիցների ճեոնոքյան ստուգմանը մասնակցել են ստուգում կասարելու մասին 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 հանձնարարագրում չնշված ղապեոնասար անձինք՝ Հարկային ժեոնոքյան սոցիալական վճարների և եկամտահարկի բաժնի ժեոնոքեր Տ. Գևորգյանը և Ա. Գևորգյանը, որոնք ստուգել են արձանագրությունը, այսինքն՝ ստուգումն իրականացվել է դրա համար ղապեաձ լրագրություն չունեցող անձանց կողմից և կասարվել է օրենքի ղապեոնոքների խախտմամբ:

«Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի «ա» և «բ» կետերի համաձայն՝ ավտոկանգառ է համարվում ավտոտրանսդորտային միջոցների ժամանակավոր կայանման համար առանձնացված սարածքը, իսկ ավտոկանգառների գործունեություն է համարվում ավտոտրանսդորտային միջոցների ժամանակավոր կայանման համար հասոցման դիմաց անվանագոքյան աղապոլումը: Ստուգման ակոսվ, այնուհետև՝ դասաքննոքյան ընթացում հարկային ժեոնոքյանը չի աղաոցուցել անհաս ձեռնարկաթիոնոք մոտ ավտոկանգառի գործունեոքյան համար «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի «ա» և «բ» կետերով սահմանված էական ղայմանների առկայությունը: Սույն եզրահանգումը թիսում է քաղաքացիական դասավարոքյան օրենագրի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կանոնից, որի համաձայն ղեկական մարմնի ակսն անվավեր ճանաչելու վերաքերյալ դիմումը քննելիս նշված ակսն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղաոցուման ղարսականությունը դրվում է ակսն ընդունած մարմնի կամ դրա ղապեոնասար անձի վրա:

Այսդիսով, վիճարկվող վճռում և սույն վճռաքել բողոքի ղասասիսանոմ նշված «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ղապեոնոքների խախտումը և հարկման օքյետկսի բացակայությունը 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 ստուգման ակսն անվավեր ճանաչելու բավարար հիմքեր են, իսկ Դատարանը սույն վեձը լուծելիս կիրառել է սլյալ իրավահարաքերոքյան նկասմամբ կիրառելի նոքմերը՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի «ա» և «բ» կետերը:

Հետևաքար, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ սույն բողոքն անհիմն է և Դատարանի վճիռը թեկանելու հիմքեր առկա չեն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարոքյան

օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ Ն
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեր
համայնքների առաջին ասյանի
դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Բարսեղյան
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-989/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1862(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ. Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեր համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 05.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Արամայիս Ներսիսյանի՝ հողամասի նկատմամբ վարձակալության դայմանագրի նոստրական վավերացման և գույքի նկատմամբ իրավունքի ղեկավարության գրանցման բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Ա. Ներսիսյանը խնդրել է վերականգնել Երևանի Շիրազի փողոցի 34 շենքի բակում գտնվող ավտոսնակի գրադեցրած 61,9մ մակերեսով հողամասի նկատմամբ վարձակալության դայմանագրի նոստրական վավերացման և այդ ավտոսնակի ու նշված հողամասի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարության գրանցման համար սահմանված բաց թողնված ժամկետները:

Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեր համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 05.06.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Ա. Ներսիսյանը վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Դասարանը սխալ է կիրառել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի դաշանջը: Դասարանը չի կիրառել ՀՀ վարչադատարանի 25.11.2005 թվականի ««Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ավարտից հետո ծագած խնդիրները կանոնակարգելու մասին» թիվ 936-Ա որոշումը:

Բողոքի բերած անձը նշված դիմումը դասառաքանում է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանն անհետ է, որ գույքի հետ կասարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ենթակա են ղեկավարման գրանցման գործարքների կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում: Նշված դաշանջը չկատարելը հանգեցնում է դրա անվավերության, գործարքը համարվում է առոչինջ: ՀՀ վարչադատարանի 25.11.2005 թվականի որոշման համաձայն՝ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ժամկետում օրինականացված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման ժամկետի ավարտի սահմանվել է 01.03.2006 թվականը:

2) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի դաշանջները:

Բողոքի բերած անձը նշված դիմումը դասառաքանում է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը չի տարգել գործի համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքները: Դասարանի հիմնավորումն այն մասին, որ Ա. Ներսիսյանն օրենքով սահմանված ժամկետում չի դիմել հողի վարձակալության դայմանագիրը նոտարական կարգով վավերացնելու, ղեկավարման գրանցում կատարելու, դայմանավորված է նրա նյութական ծանր դրությամբ և առողջական խնդիրներով, դատաբանությամբ և գործի փաստական հանգամանքներով չի հաստատվել, քանի որ դատական նիստում նշված աղյուցյունները չեն հետազոտվել, չեն հաստատվել դիմողի առողջական վիճակի վերաբերյալ և Հայաստանի Հանրապետությունից բացակայելու մասին փաստերը:

Վճռաբեկ բողոքի բերած անձը խնդրել է բեկանել Երևանի Աջափնյակ և Դավթաշեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 05.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ա. Ներսիսյանը Երևանի Շիրազի փողոցի 34 շենքի բակում կառուցել է 61,9մ² մակերեսով ինքնակամ շինություն:

2) Երևանի ֆաղաֆաղեթի 20.04.2005 թվականի թիվ 838-Ա որոշմամբ ճանաչվել է Ա. Ներսիսյանի սեփականության իրավունքը նշված հասցեի 61,9ֆմ մակերեսով ինֆնական շինության նկատմամբ, իսկ դրանով զբաղեցված հողամասը սրամադրվել է նրան վարձակալության իրավունքով:

3) Ա. Ներսիսյանն օրենքով սահմանված ժամկետում չի դիմել հողամասի վարձակալության դայմանագիր կնքելու, այն նոսարական կարգով վավերացնելու և ինֆնական կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեում (այսուհետ՝ Կադաստր) գրանցելու համար:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ անճարժ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքներ ենթակա են ղեկավար գրանցման՝ գործարքների կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում՝ անճարժ գույքի ղեկավար նեղիստի սարածֆային ստրաքաժանումներում՝ ըստ անճարժ գույքի գնվելու վայրի: Գործարքներից ծագող իրավունքների ղեկավար գրանցման դահանջը չդահողանելը հանգեցնում է դրա անվավերության: Նման գործարքը համարվում է առոչինչ:

Երևանի ֆաղաֆաղեթի 20.04.2005 թվականի թիվ 838-Ա որոշմամբ Երևանի Շիրազի փողոցի 34 շենքի բակում գնվող 61.9ֆմ մակերեսով շինության նկատմամբ ճանաչվել է Ա. Ներսիսյանի սեփականության իրավունքը, իսկ նշված շինությամբ զբաղեցված հողամասը սրամադրվել է վարձակալությամբ: Միաժամանակ, Երևանի ֆաղաֆաղեթը լիազորել է Երևանի թաղային համայնքների ղեկավարներին վարձակալության իրավունքով սրամադրված հողամասերի համար Երևանի ֆաղաֆաղեթի անունից կնքել հողի վարձակալության դայմանագրեր: Սույն գործում առկա չէ որևէ աղացույց այն մասին, որ թաղաղեսարանի և Ա. Ներսիսյանի միջև վարձակալությամբ սրամադրված հողամասի վերաբերյալ կնքվել է վարձակալության դայմանագիր, այսինքն՝ դատարանը վարձակալությամբ սրամադրված հողամասի նկատմամբ Ա. Ներսիսյանի վարձակալության դայմանագրի նոսարական վավերացման և այդ հողամասի նկատմամբ իրավունքի ղեկավար գրանցման ժամկետը վերականգնել է առանց նման դայմանագրի առկայության: Հետևաքար, դատարանը սխալ է կիրառել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածը, քանի որ բացակայում է գրանցման համար հիմք հանդիսացող գործարքը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում սույն վեճի Երջանակներում արձանագրել, որ նյութական իրավունքի նորմերով սահմանված ժամկետների բացթողումը կարող է վերականգնվել միայն օրենքով նախատեսված դեղքերում: Տվյալ դեղքում «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով գործարքներից ծագող իրավունքների ղեկավար գրանցման համար սահմանված 30-օրյա ժամկետի վերականգնման դեղք որևէ օրենքով նախատեսված չէ:

---

2) բողոքը երկրորդ հիմնով նույնպես հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկավարում է ադապտացիայի իր դասակարգման և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները: Մինչդեռ Երևանի Շիրազի փողոցի 34 շենքի բակում գտնվող Ա. Ներսիսյանի կառուցած 61.9մ մակերեսով ավտոսնակի զբաղեցրած հողամասի վարձակալության դաշմանագրի կնքումը, դրա նոսարական կարգով վավերացումը և դաշմանագրից ծագող իրավունքների ղեկավարական գրանցումը հարգելի դատաճանաչումով սահմանված ժամկետում չկատարելը հիմնավորող որևէ փաստ չի ադապտացիայի:

Սույն բողոքի առաջին հիմնի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկել է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտի բեկանելու համար: Վճռաբեկ դատարանը, արձանագրելով բողոքի երկրորդ հիմնի հիմնավորվածությունը, միաժամանակ գտնում է, որ սույն գործով հիմնական իրավական խնդրի (վարձակալության դաշմանագրի նոսարական վավերացման և անբարձր գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարական գրանցման համար սահմանված ժամկետների վերականգնումը) լուծման ռեզուլտատիվից այն կարևորություն չի ներկայացնում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել Երևանի Աջափնյակ և Գավթաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 05.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1411
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Ղազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1462 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով սկզբնական դիմումով դատաստանող ՀՀ տնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ բողոքը թիվ S-1411 քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 23.05.2006 թվականին կայացրած վճռի դեմ ըստ անհաս ձեռնարկատեր Ռազմիկ Կարապետյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ տնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի՝ 10.03.2006 թվականի թիվ 11-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու, և ըստ հակընդդեմ հայցի ՀՀ տնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի ընդդեմ անհաս ձեռնարկատեր Ռազմիկ Կարապետյանի՝ որոշմամբ սահմանված տուգանքը բռնագանձելու դատահանգների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Ռազմիկ Կարապետյանը դատահանջել է անվավեր ճանաչել ՀՀ տնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի թիվ 11-Ա որոշումը:

ՀՀ տնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովը ներկայացրել է հակընդդեմ հայց, որով դատահանջել է դիմողից բռնագանձել նույն որոշմամբ սահմանված տուգանքը:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 23.05.2006 թվականին կայացրած վճռով դիմումը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ սնտեսական մրցակցության դաշտակցության ղեկավար հանձնաժողովը:

Դիմող Ռ-ազմիկ Կարադեսյանը վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշտանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 160-րդ հոդվածի 5-րդ մասի դաշտանջները, սխալ է մեկնաբանել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 70-րդ հոդվածը, չի կիրառել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածը և ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեղումը դաշտանաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Հանձնաժողովի որոշումն ուժի մեջ է մտել անհաս ձեռնարկատեր Ռ.Կարադեսյանին հանձնելուն հաջորդող օրվանից և մինչև դասարան դիմում ներկայացնելը նրա կողմից վարչական բողոք չի ներկայացվել, հետևաբար դիմումն այդ մասով ենթակա չէր դասարանում ֆնսության: Այդ կադակցությամբ Հանձնաժողովը դիմում էր ներկայացրել գործի վարույթը (Հանձնաժողովի որոշումն անվավեր ճանաչելու մասով) կարճելու վերաբերյալ, որը դասարանի կողմից մերժվել է:

2) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ, 45-րդ և 57-րդ հոդվածների դաշտանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեղումը դաշտանաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը նշել է, որ որոշում կայացնելու ամսաթվի դրությամբ Հանձնաժողովին հայտնի չի եղել այն հանգամանքը, թե «Եվրոպայի ասիականի նման» որակված ադրանգանիժը գրանցելու գործընթացն ինչ փուլում է գնվում, և ըստ այդմ՝ չէր էլ կարող դարձել այն էական հանգամանքներ, որոնք արմասական նշանակություն կունենային որոշում կայացնելիս, ադա Հանձնաժողովի թիվ 11-Ա որոշումն ընդունելու դաշտին Հանձնաժողովին հսակ հայտնի է եղել այն հանգամանքը, որ անհաս ձեռնարկատեր Ռ.Կարադեսյանի անունով որևէ ադրանգանի նշան գրանցված չէ: Ավելին, վերջինիս անունով ադրանգանի նշան գրանցվել է Հանձնաժողովի թիվ 11-Ա որոշման ընդունումից շուրջ մեկ ամիս անց, այն էլ ոչ այն ադրանգանի նշանը, որը եղել է Հանձնաժողովի ֆնսարկման առարկա:

Հետևաբար, ՀՀ սնտեսական դասարանն այս դարազայում վճռի հիմնում նշել է իր կողմից որդես ադադույց գնահասված այնդիսի հանգամանք, որը սեղի է ունեցել Հանձնաժողովի թիվ 11-Ա որոշման ընդունումից հետո ընկած ժամանակահասվածում:

Բացի այդ, այս հոդվածների համաձայն՝ վարչական մարմինը փորձագետ է նշանակում միայն այն դեղում, երբ նման անհրաժեշտություն է առաջանում փաստական հանգամանքների ուսումնասիրության համար, իսկ դասարան ներկայացրած բացարարություններում Հանձնաժողովի կողմից նշվել է, որ սվյալ հարցով փորձաֆնություն նշանակելու անհրաժեշտություն չի առաջացել:

3) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 162-րդ

հոդվածի 5-րդ մասը, սխալ է մեկնաբանել «Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածը, չի կիրառել նույն օրենքի 11-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի, 12-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 2-րդ մասի «ա» և «գ» կետերի, ինչդեպ նաև 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա», «ե», «ը» կետերը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճանաչել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճռի հիմքում դրել է այնպիսի հանգամանք, որը սլյալ դասաբնության առարկա չէ և չէր էլ կարող լինել, քանի որ դատարան ներկայացրած դիմումը վերաբերում է Հանձնաժողովի որոշման համադասասխանությանը օրենքին, այլ ոչ թե «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության անունով գրանցված ադրանֆային նշանի գրանցման օրինականությանը: Եթե ադրանֆանիշը շփոթության ասիժանի նման որակելը Հանձնաժողովի լիազորությունների շրջանակից դուրս դիսվի, ադա դա կառաջացնի արհեստական խոչընդոտներ «Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի, 12-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 2-րդ մասի «ա» և «գ» կետերի, ինչդեպ նաև 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա», «ե», «ը» կետերի կիրառության համար:

4) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի առաջին մասի դահանջները և չի ադաիտվել գործում առկա ադացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճանաչել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հաշվի չի առել Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված բացարթությունն այն մասին, որ Հանձնաժողովը ընդունում է «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության անունով գրանցված թիվ 10183 վկայագրով ադրանֆային նշանի վրա առկա բոլոր գրառումներն ինֆորույն դահողանության ենթակա չլինելու հանգամանքը, սակայն, միևնույն ժամանակ Հանձնաժողովը համարում է, որ դահողանության ենթակա է նշված ադրանֆային նշանի վրա առկա գրառումների համակցությունը: Ըստ այդմ՝ Հանձնաժողովի թիվ 11-Ա որոշման նախաբանում հսակ շարադրվել է հիմնավորումն առ այն, որ «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության ադրանֆային նշանի նկատմամբ ադառողների մոտ շփոթություն կարող է առաջացնել անհաս ձեռնարկատեր Ռ.Կարադեսյանի կողմից օգագործվող ադրանֆային նշանի վրա սաճարի դասկերի և «Գառնի» բառի միաժամանակյա առկայությունը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության (այսուհետ՝ նաև Գործակալություն) թիվ 10183 վկայագրի համաձայն՝ 25.01.2006 թվականին «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության անունով ԱԾՄԴ 30-րդ դասում գրանցվել է ադրանֆային նշան:

2) 17.01.2006 թվականի «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության դիմումի հիման վրա Հանձնաժողովի կողմից հարուցվել է վարչական վարույթ:

---

3) Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի թիվ 11-Ա որոշմամբ անհաս ձեռնարկատեր Ռ. Կարադեյանի կողմից արտադրվող և իրացվող «Լավա» ադրանֆաստակի վրա «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության սեփականության իրավունքով դասկանող ադրանֆային նշանին բիրտության աստիճանի նման չգրանցված ադրանֆային նշանի գեներումը որակվել է որդես անբարեխիղճ մրցակցություն՝ ճնշվարող սուբյեկտի կամ նրա գործունեության վերաբերյալ բիրտություն առաջացնելու հիմքով:

4) Նույն որոշմամբ անհաս ձեռնարկատեր Ռ. Կարադեյանի նկատմամբ նշանակվել է տուգանք 100 000 ՀՀ դրամի չափով:

5) «ԱԼՄ-Հոլդինգ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության կողմից սրված 10.02.2006 թվականի թիվ 427 սեղեկանքի համաձայն՝ «ԱԼՄ-Հոլդինգ» հեռուստաընկերությամբ 2003 թվականից մինչև 2006 թվականը հեռարձակվել է «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության գովազդային հոլովակը՝ սաճարի դասկերով, «Գառնիի լավա» անվանումով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 160-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ղեկական մարմինների, սեղական ինֆնակառավարման մարմինների և դրանց դաճոնասար անձանց՝ վարչական վարույթի արդյունքում ընդունած օրենքին հակասող վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումները դասարան են ներկայացվում դրանք վարչական կարգով բողոբարկվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, իսկ վարչական կարգով բողոբ չներկայացվելու դեղքում՝ վարչական կարգով բողոբարկման ժամկետը լրանալուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, եթե օրենքով ավելի կարճ ժամկետ նախատեսված չէ:

Նշված նորմը նախատեսում է ղեկական մարմինների, սեղական ինֆնակառավարման մարմինների և դրանց դաճոնասար անձանց՝ վարչական վարույթի արդյունքում ընդունած, օրենքին հակասող վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումները դասարան ներկայացնելու ժամկետների երկու դեղք:

Դրանք են՝

1. վարչական կարգով բողոբարկվելուց հետո՝ վեց ամսյա ժամկետի ընթացքում,

2. վարչական կարգով բողոբ չներկայացվելու դեղքում՝ վարչական կարգով բողոբարկման ժամկետը լրանալուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում:

Դասարան դիմելու նշված դասավարական ժամկետները որևէ ձևով չեն սահմանափակում անձի դասարան դիմելու իրավունքը, այլ սահմանում են ընդամենը ժամկետներ, որոնց ընթացքում անձը կարող է իրագործել իր այդ իրավունքը:

Այդ իսկ դասձառով, օրենսդիրը հասուկ նախատեսել է նշված նորմում «վարչական կարգով բողոբ չներկայացվելու» դեղքը, որը նախատեսում է դասավարական ժամկետ հասուկ այդ իրավիճակի համար:

Վարչական ակտի, վարչական մարմնի գործողության կամ անգործության բողոբարկման ձևերը նախատեսված են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական

վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 70-րդ հոդվածի 1-ին մասում, համաձայն որի՝ բողոքարկումն իրականացվում է վարչական կամ դատական կարգով:

Անձն իրավունք ունի իր հայեցողությամբ որոշել վարչական ակտի, վարչական մարմնի գործողության կամ անգործության բողոքարկման վարչական կամ դատական ձևը:

Ինչ վերաբերում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին»

ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի չկիրառման մասին բողոքի հիմքին, առդա այն նույնդես անհիմն է, քանի որ նշված հոդվածը վերաբերում է վարչական կարգով վարչական բողոք ներկայացնելուն և չի առնչվում դատական կարգով դիմումների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց ղեկավարներին անձանց՝ վարչական վարույթի արդյունքում ընդունված օրենքին հակասող վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումները դատարան ներկայացնելու ժամկետներին:

Վճռաբեկ դատարանը եկավ այն եզրակացության, որ անհիմն է նաև դատարանի կողմից ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի չկիրառման մասին բողոքի հիմքը, քանի որ վերը նշված դատառաջարկությունների հիման վրա բացակայել է գործի վարույթը կարճելու իրավական հիմքը:

2) *բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ վարչական մարմինը դարձվում է առաջնորդվել փաստական հանգամանքների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ քննարկումը՝ բացահայտելով գործի բոլոր, այդ թվում՝ վարույթի մասնակիցների օգտին առկա հանգամանքները:

Նույն օրենքի 45-րդ հոդվածի առաջին մասը, որդես նման դարձվորության իրականացման հնարավոր միջոց՝ իրավունք (հայեցողություն) է վերադասել վարչական մարմիններին՝ սահմանելով, որ եթե փաստական հանգամանքների ուսումնասիրության համար անհրաժեշտություն է առաջանում նշանակել փորձագետ, առդա վարչական մարմինն այդ հարցով դիմում է համադասասխան կազմակերպության ղեկավարին կամ համադասասխան անձին՝ այդ մասին ծանուցելով վարույթի մասնակիցներին:

Հանձնաժողովը որդես իր որոշման հիմնավորում նշել է, որ անհաս ձեռնարկատեր Ռ. Կարադեսյանի կողմից արտադրող և իրացվող «լավա» ադրանքատեսակի վրա չգրանցված ադրանքային նշանի գեղարվուքը, որը Ընդունված ասիձանի նման է «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանատեսությամբ ընկերությանը սեփականության իրավունքով դասկանող ադրանքային նշանին, հանդիսանում է «Տնտեսական մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածով նախատեսված անբարեխիղճ մրցակցություն:

«Տնտեսական մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով անհաս ձեռնարկատեր Ռ.Կարադեսյանի գործողություններն անբարեխիղճ մրցակցություն գնահատելիս Հանձնաժողովը հիմք է ընդունել նույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված չափորոշիչը, մասնավորադես Ռ.Կարադեսյանի կողմից այնդիսի ադրանքային նշանի օգտագործումը, որը Ընդունված ասիձանի կարող է առաջացնել «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանատեսությամբ ընկերությանը սեփականության իրավունքով դասկանող ադրանքային նշանի հետ:

Որդես հիշատակված ադրանքային նշանների՝ Ընդունված ասիձանի նմանության հիմնավորում՝ Հանձնաժողովն իր որոշման մեջ նշել է. ««Հացագործ

Անդրանիկ» սահմանափակ լուսաստիսանասվոթյամբ ընկերոթյան աղրանֆային նեանի նկասմամբ սղառողների մոս եփոթոթյուն կարող է առաղագնել անհաս ձեռնարկասեր Ռ.Կարաղեսյանի կողմիղ օղսագործվող աղրանֆային նեանի վրա սաձարի լղասկերի և «Գառնի» բառի միաժամանակյա առկայոթյունը»:

Այսղիսով, Աղրանֆային նեանի՝ եփոթոթյան սասիձանի նման լինելը հիմնավորող ոռևե փաստական հանգամանֆ Հանձնաժողովը չի հիեասակել, այլ ոռեմամբ արձանագրել է միայն իր կարծիֆը՝ սղառողների մոս հնարավոր եփոթոթյան առաղագման հնարավորոթյան մասին:

Գործի փաստերի վերլուծոթյան արղյունֆում Վձռաբեկ դասարանը եկավ այն եգրակացոթյան, ոռ Հանձնաժողովը «Վարչարարոթյան հիմունֆների և վարչական վարոյթի մասին» ՀՀ օրենֆի 37-րղ հողվաժով նախաստեղվաժ լղարսականոթյունը լղեսֆ է կասարեր՝ օղսվելով նոյն օրենֆի 45-րղ հողվաժով նախաստեղվաժ իր իրավունֆիղ (հայեցողական լիագորոթյունիղ)՝ նեանակելով փորձաֆննոթյուն, լղարգելու համար աղրանֆային նեանների՝ եփոթոթյան սասիձանի նման լինելու, սղառողների մոս նման աղրանֆային նեանների համաժամանակյա օղսագործման հեսևանֆով հնարավոր եփոթոթյան առկայոթյունը ոռեելու, ինչղես նաս անհրաժեես այլ փաստական հանգամանֆներ բացահայեղու համար:

Վերոգրյալի հիման վրա Վձռաբեկ դասարանը գսնում է, ոռ Հանձնաժողովը չի աղահովել փաստական հանգամանֆների բագմակողմանի, լրիվ և օղյեկսիվ ֆննարկումը և, հեսևաբար, չի բացահայեղ գործի բղլոր, այղ թվում՝ վարոյթի մասնակիղների օղսին առկա հանգամանֆները:

Ինչ վերաբերում է բողղֆի հիմֆի այն փաստարկին, թե Հանձնաժողովն իրավունֆ ունի ոռեել աղրանֆային նեանի եփոթոթյան սասիձան նման լինելու հանգամանֆը և փորձաֆննոթյան անհրաժեեսոթյուն չի առաղագել, Վձռաբեկ դասարանը այն համարում է անհիմն հեսկյալ լղասձառաբանոթյամբ.

Հանձնաժողովի՝ փորձաֆննոթյուն նեանակելու հայեցողոթյունը (իրավունֆը), սահմանափակվաժ է «Վարչարարոթյան հիմունֆների և վարչական վարոյթի մասին» ՀՀ օրենֆի 6-րղ հողվաժի 2-րղ մասով, համաձայն ոռի՝ հայեցողական լիագորոթյուններ իրականացնելիս վարչական մարմինը լղարսավոր է առաղնորղվել մարղու և ֆաղաֆացու՝ ՀՀ Սահմանաղրոթյամբ ամրագրվաժ իրավունֆների և աղասոթյունների լղաեոթյան անհրաժեեսոթյամբ, նրանղ իրավահավասարոթյան, վարչարարոթյան իրականացման համաչափոթյան և կամայականոթյան արգելֆի սկզբունֆով, ինչղես նաս հեսաղնղել օրենֆով կանխորեղվաժ այլ նղղասակներ: Այս լղարագայում, օրենֆով կանխորեղվաժ նղղասակն է բացահայեղ գործի բղլոր, այղ թվում՝ վարոյթի մասնակիղների օղսին առկա հանգամանֆները, ինչը Հանձնաժողովի լղարսականոթյունն է և ինչը չի իրականացվել Հանձնաժողովի կողմիղ:

Ավելին, նոյնիսկ աղրանֆային և սղասարկման նեանների հես կաղվաժ հարաբերոթյուններում մասնագիսացվաժ լղեսական լիագոր մարմինը (Մսավոր սեփականոթյան գործակալոթյուն) «Աղրանֆային և սղասարկման նեանների, աղրանֆների ժագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենֆի համաձայն հայարկվող աղրանֆային նեանի համաղղասախանոթյունը նոյն կամ նոյնասիղ աղրանֆների համար Հայաստանի Հանրաղեսոթյունում այլ անձի անունով արղեն գրանցվաժ

ատրանֆային նշանին շփոթելու աստիճան նման լինելու մասին որոշումը կայացնում է օրենսդրությամբ սահմանված կանոնների դահդանմամբ իրականացվող օրենքով նախատեսված ատրանֆային փորձաքննության արդյունքում:

3) *բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկական և սեղական ինֆնակառավարման մարմիններն ու դաշնային անձինք իրավասու են կատարելու միայն այնպիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով:

Ի առաջին հերթին Սահմանադրական նորմի կիրառման՝ ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 5-րդ մասը սահմանում է, որ ղեկական մարմինների, սեղական ինֆնակառավարման մարմինների և դրանց դաշնային անձանց օրենքին հակասող վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումների քննության ժամանակ դատարանի նիստում դատարանի նախագահն է ենթակա ակտն ընդունված ղեկական մարմնի, սեղական ինֆնակառավարման մարմնի կամ դրանց դաշնային անձի նման ակտ ընդունելու իրավասությունը (լիազորությունը):

Դատարանի կողմից նման ակտումը ղեկ է իրականացվի ինֆնություն և բացառապես ՀՀ Սահմանադրության և օրենքների հիման վրա՝ ուսումնասիրելով այն հարցը, թե ակտն ընդունված մարմինը կամ դաշնային անձը ՀՀ Սահմանադրության կամ ՀՀ օրենքների որ նորմերի հիման վրա է իրականացրել իր այդ լիազորությունը:

Դատարանի նման ակտումը ղեկ է դրամանավորված լինի ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված՝ ակտն ընդունված մարմնի կամ նրա դաշնային անձի կողմից աղյուցուման դատարանությամբ, քանի որ նշված մասի իմաստով ակտն ընդունված ղեկական մարմինը կամ դաշնային անձը դատարան է դատարանին աղյուցել ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքները, այլ ոչ թե նման ակտ ընդունելու իր լիազորությունը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով դատարանը դատարան էր օրենքի հիման վրա ինֆնություն ակտել Հանձնաժողովի՝ վիճարկվող վարչական ակտն ընդունելու իրավասությունը (լիազորությունը):

«Տնտեսական մրցակցության դաշնային օրենսգրքի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ օրենքը չի սահմանում մատուցող սեփականության իրավունքներին առնչվող հարաբերությունների վրա, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ իրավունքներն օգտագործվում են մրցակցության սահմանափակման նպատակով:

Նույն օրենքի 11-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է անբարեխիղճ մրցակցության հասկացությունը: Օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ անբարեխիղճ մրցակցության գործողություն է համարվում ձեռնարկատիրական գործունեության ցանկացած գործողություն կամ վարձագիծ, որն առաջացնում է կամ կարող է առաջացնել շփոթություն այլ սնտավարող սուբյեկտի առաջարկված ատրանֆային նկատմամբ: Այդ հոդվածի իմաստով շփոթություն կարող է լինել գրանցված կամ չգրանցված ատրանֆային և սպասարկման նշանների միջև:

«Տնտեսական մրցակցության դաշնային օրենսգրքի մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հանձնաժողովի խնդիրն է, ի թիվս այլ խնդիրների, բարեխիղճ մրցակցության համար անհրաժեշտ միջավայրի ապահովումը, որն իրականացնելու համար

Հանձնաժողովը վերահսկողություն է իրականացնում *սնտեսական մրցակցության* դաշտում օրենսդրության դաշտում գտնվող նկատմամբ, սկսած 11-րդ և 12-րդ հոդվածների դաշտում գտնվող նկատմամբ:

«*Տնտեսական մրցակցության դաշտում գտնվող մասին*» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածով սահմանված են Հանձնաժողովի լիազորությունները, ըստ որոնց, ի թիվս այլ իրավասությունների, Հանձնաժողովն իրավասու է (լիազորություն ունի) ընդունել որոշումներ նույն օրենքի խախտման փաստերի վերաբերյալ և նշանակել տուգանքներ, կիրառել օրենքով նախատեսված դատաստանափոխության այլ միջոցներ:

Հետևաբար, Հանձնաժողովը սույն գործով վիճարկվող որոշումն ընդունել է օրենքով նախատեսված իր իրավասության (լիազորությունների) շրջանակում:

4) *բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Սույն որոշման առաջին և երկրորդ հիմքերի դատառաբանությունների հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ տնտեսական դատարանը վճիռ է կայացրել գործում առկա աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

Այստիպով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի երրորդ հիմքն առկա է, սակայն դա բավարար չէ ՀՀ տնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու համար, քանի որ ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի սրամաբանությամբ՝ գործն ըստ էության ճիշտ լուծող դատական ակտի թերի դատառաբանված, սխալ դատառաբանված կամ չդատառաբանված լինելը ինքնին հիմք չէ դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտում գտնվող դատարանի հանձնաժողովի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ տնտեսական դատարանի 23.05.2006 թվականի թիվ S-1411 վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դաշից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2308
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1511 (ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով դիմող Գրիգոր Չարգարյանի ներկայացուցիչ Արթուր Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 06.06.2006 թվականի թիվ 06-2308 վճռի դեմ՝ ըստ Գրիգոր Չարգարյանի հայցի (այսուհետ՝ հայցվոր) ընդդեմ Երևանի ֆաղաֆաղաբեկարանի (այսուհետ՝ ֆաղաֆաղաբեկարան)՝ Երևանի ֆաղաֆաղաբեկ (այսուհետ՝ ֆաղաֆաղաբեկ) որոշումը մասնակի անվավեր ճանաչելու, շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու, հողի հարկի սարեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախադասվության իրավունքով կադասրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով դեղական գրանցման ենթարկելու դայմանով հողամասը հայցվորին վարձակալությամբ սրամադրված ճանաչելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասումությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է մասնակի՝ հայցվոր Գրիգոր Չարգարյանի կողմից օգտագործվող 495,1 քմ. մակերեսով շինության օրինականացումը մերժելու մասով և նրա կողմից զբաղեցված 177 քմ. հողամասը հայցվորին վարձակալության իրավունքով չսրամադրելու մասով անվավեր ճանաչել Երևանի ֆաղաֆաղաբեկ 20.04.2005 թվականի թիվ 839-Ա որոշումը և ճանաչել հայցվորի սեփականության իրավունքը նեված շինության

նկատմամբ, իսկ նշված հողամասը ճանաչել հայցվորին վարձակալությամբ սրամադրված հողի հարկի սարեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, զնելու նախադասվության իրավունքով, դրա կադաստրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով դեռևս գրանցման ենթարկելու դայմանով:

Երևան ֆաղափի Աջափնյակ և Դավիթաբեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 17.02.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի (այսուհետև նաև՝ դասարան) 06.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Գրիգոր Չարգարյանի ներկայացուցիչ Արթուր Գրիգորյանը:

Բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ ֆաղափաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 06.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, վիսարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիւյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղափաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

ՀՀ ֆաղափաղիական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 1-ին դարբերության համաձայն՝ ֆաղափաղիական նորմերը դեբս է մեկնաբանվեն դրանցում դարունակվող բառերի և արսահայտությունների սառաղի նշանակությամբ:

Խախտելով օրենսգրքի նշված դահանջը՝ դասարանը «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասին սվել է այնդիսի մեկնաբանություն, որից հետևում է, որ ֆաղափաղեի կողմից օրենքով սահմանված 30 օրացուցային օրում որոշում չկայացնելը հիմք է ոչ թե ինքնական կառույցի նկատմամբ շահագրգիռ անձի սեփականության իրավունքը ճանաչելու, իսկ հողամասը՝ նրան վարձակալությամբ սրամադրված ճանաչելու, այլ վերջինիս ընդամենը իրավունք է վերադահում դարձյալ հայցելու իրավասու մարմինների որոշումը: Նմանօրինակ մեկնաբանությունը հակասում է նաև ՀՀ ֆաղափաղիական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ դարբերության դահանջներին, որոնց համաձայն՝ ֆաղափաղիական իրավական նորմերի մեկնաբանությունը դեբս է բոլոր դեղբերում համադասասխանի ՀՀ ֆաղափաղիական օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին կետում շարադրված՝ ֆաղափաղիական օրենսդրության սկզբունքներին, որոնցից մեկը ֆաղափաղիական իրավունքների դաշտանության աղահովման սկզբունքն է:

2) ՀՀ ֆաղափաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանը վճիռ կայացնելիս խախտել է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազասությունների դաշտանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով սահմանված սեփականության անձեռնմխելիության իրավունքը:

«Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով հայցվորը (դե յուրե) արդեն իսկ հանդիսացել է վիճելի գույքի սեփականասերը: Ուսի

և նման դայմաններում ֆաղափարներն այլևս իրավունք չի ունեցել նշված շինության և հողամասի նկատմամբ որևէ որոշում կայացնելու:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 11.01.2005 թվականին «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով Գրիգոր Զարգարյանը դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավարի կոմիտեի Դավթաշենի սարածֆային ստորաբաժանմանը Երևանի Մարզարյան 2-րդ նրբանցք, 7-րդ շենքի դիմաց կառուցված ինֆնական շինությունը չափազրելու և սվյալները ֆաղափարներսան ուղարկելու մասին դիմումով:

2) 20.04.2005 թվականին Երևանի ֆաղափարների կողմից կայացվել է թիվ 839-Ա որոշումը, որով չի ճանաչվել հայցվորի սեփականության իրավունքը շինության նկատմամբ՝ մասամբ Երևանի ֆաղափարներսանին ղայկանող հասարակական շինության վրա զճնվելու ղայճառով:

4. Վճռաբեկ ղայսարանի ղայճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ ղայսարանը զճնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պայճառաբանությամբ.*

Սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաճայն՝ անշարժ գույքի կադաստր վարող ղեկավարի մարմնի սարածֆային ստորաբաժանումները դիմումն սանալու օրվանից 5 օրացուցային օրվա ընթացքում համայնքի վարչական սահմաններում համայնքի ղեկավարին (Երևան ֆաղափար՝ Երևանի ֆաղափարների) են ներկայացնում ինֆնական կառուցված շենքի, շինության կամ հողամասի հասկազիծը:

Համայնքի ղեկավարը (Երևան ֆաղափար՝ Երևանի ֆաղափարներ), իսկ համայնքի վարչական սարածֆից դուրս՝ համաղայսասխան մարզղեղը 30 օրացուցային օրվա ընթացքում կայացնում է դիմումի մերժման կամ ինֆնական կառուցված շենքի, շինության կամ ինֆնական զբաղեցված հողամասի օրինականացման մասին որոշում:

Նշված ժամկետում որևէ որոշում չկայացվելու դեղում ինֆնական կառուցված շենքերը, շինությունները համարվում են օրինական, իսկ հողամասերը համարվում են սրամաղղված վարճակաղության իրավունքով, հողի հարկի սարեկան դղույֆաչափին հավասարեցված վարճավճարով, զնելու նախաղայսվղության իրավունքով, դրանց կաղասրային աղեղը վճարելու ղայմանով, իսկ դրանց նկատմամբ իրավունքները ենթակա են ղեկական զրանցման սահմանված կարգով:

Սույն գործով Երևանի ֆաղափարների որոշումը կայացվել է հայցվորի կողմից դիմելուց հետո 98-րդ օղը: «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հողվածի 2-րդ մասի 3-րդ ղարբերության ուղով հայցվորի շինությունը համարվել է օրինական

հայցվորի կողմից դիմելուց հետո 31-րդ օրացուցային օրը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անվավեր է այն ոչ իրավաչափ վարչական ակտեր, որն ընդունվել է օրենքի խախտմամբ, այդ թվում՝ օրենքի սխալ կիրառման կամ սխալ մեկնաբանման հետևանքով: Տվյալ դեպքում սահմանված ժամկետի ավարտից հետո ֆաղափարների կայացրած որոշումը հակասում է «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ դարբերությանը և հետևաբար ոչ իրավաչափ է:

2) *վճարել քողոքն երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի երրորդ դարբերության համաձայն՝ 30 օրացուցային օրվա ընթացքում սահմանված կարգով դիմումին չդասասխանելը հիմք է եղել դիմողի շինությունն օրինական համարվելու, այլ ոչ թե դրա նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման, ինչպես նաև է քողոք բերած անձը:

Այսպիսով, Վճարել դատարանը գտնում է, որ հայցվոր Գրիգոր Չարգարյանի ներկայացուցիչ Արթուր Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճարել քողոքն ենթակա է բավարարման մասնակի՝ Երևանի ֆաղափարների 20.04.2005 թվականի թիվ 839-Ս որոշումը մասնակի անվավեր ճանաչելու մասով:

Շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու և հողի հարկի սարեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախադասվության իրավունքով, դրա կադաստրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով ղեկավարող գրանցման ենթարկելու դրամանով հայցվորի կողմից զբաղեցված հողամասը հայցվորին վարձակալության իրավունքով սրամադրված ճանաչելու մասերով ֆաղափարական գործի վարույթը ենթակա է կարճման հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատական ակտերի վերանայման արդյունքում վճարել դատարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել ստորադաս դատարանում գործի քննության ժամանակ: ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դատարանում քննության:

«Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածով սահմանված ժամկետում ֆաղափարող դիմումին չդասասխանելը հիմք է դիմողի շինությունն օրինական համարվելու, այլ ոչ թե դրա նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման համար: Միաժամանակ նույն հիմքով ծագել է նաև դիմողի՝ հողի հարկի սարեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախադասվության իրավունքով, հողի կադաստրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով ղեկավարող գրանցման ենթարկելու դրամանով վարձակալության իրավունքով սրամադրված համարվելու իրավունքը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճարել դատարանը գտնում է, որ նշված մասով բացակայում է վեճի առարկան (վեճը), որի դրամաններում նշված դատարանները ենթակա չեն դատարանում քննության:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքել բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 06.06.2006 թվականի վճռի՝ Երևանի ֆաղաֆաղիական 20.04.2005 թվականի թիվ 839-Ա որոշումը մասնակի անվավեր ճանաչելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու և հողի հարկի սարեկան դրույֆաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախատաղասվության իրավունքով, դրա կաղասուրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով ղեկական գրանցման ենթարկելու ղայմանով հայցվորի կողմից զբաղեցված հողամասը հայցվորին վարձակաղության իրավունքով սրամաղրված ճանաչելու մասերով ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մսնում հրաղարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրույուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրույուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1942
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառաջյան
Տ. Սահակյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1621(ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով հայցվոր Ռոլանդ Ավեսիսյանի ներկայացուցիչ Ա. Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ դատարան) 20.06.2006 թվականի թիվ 06-1942 վճռի դեմ՝ ըստ Ռոլանդ Ավեսիսյանի հայցի ընդդեմ Երևանի ֆաղաֆաղիական դատարանի՝ անհասական բնակելի տուն կառուցելու նդատակով անհասույց սեփականության իրավունքով հողամաս հասկացնելուն դատարարեցնելու դատանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատանջել է դատարարեցնել Երևանի ֆաղաֆաղիական դատարանին «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածով սահմանված կարգով սրամադրել հողամաս՝ անհասական բնակելի տուն կառուցելու նդատակով:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտե համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 21.03.2006 թվականին կայացված վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.06.2006 թվականին

կայացված վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաքել բողոք է ներկայացրել հայցվոր Ռոլանդ Ավետիսյանի ներկայացուցիչ Ա.Գրիգորյանը:

Վճռաքել բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաքել բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաքել բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին դարբերությունը, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ մասերը, որոնք ղեկ է կիրառել, ինչի արդյունքում կիրառել է «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը՝ 28.02.2005 թվականի խմբագրությամբ, որը չղեկ է կիրառել և չի կիրառել նույն օրենքի 6-րդ հոդվածը՝ մինչև 09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ, որը ղեկ է կիրառել: Դատարանը չի կիրառել նաև ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետը և նույն օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանը փաստարկներով է հետևյալ փաստարկներով:

Դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ հետադարձ իրավական ուժ չի կարող սրվել իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց իրավունքները սահմանափակող, դրանց իրականացման կարգը խստացնող ինչդեպ նաև նրանց իրավական վիճակն այլ կերպ վաթարացնող իրավական ակտերին, ինչդեպ նաև դրանցում կատարված համադատասխան փոփոխություններին, կիրառել է «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքը 28.02.2005 թվականին կատարված փոփոխությամբ հանդերձ, որ սահմանել է, որ բռնադատվածներին բնակարանային անհատական շինարարության համար սեփականության իրավունքով սրամադրվում է հողամաս՝ իրենց նախկին բնակության վայրերում կամ վերջին 3 արվա մեծական բնակության վայրում բացի Երևան ֆաղափց:

Հայցվորը 09.10.2003 թվականին անհատական բնակելի սան շինարարության նդատակով հողամաս հատկացնելու խնդրանքով դիմել է Երևան ֆաղափ Աջափնյակի թաղաղետարան: Աջափնյակի թաղաղետը, հայցվորի դիմումի վերաբերյալ արվոլ դրական եզրակացություն, Երևանի ֆաղափաղետարանին հասցեատարված իր 16.03.2004 թվականի թիվ 28/Ա-265 գրությամբ առաջարկել է հայցվորին սեփականության իրավունքով անհատայց սրամադրել «Պրոմեթևս» սահմանափակ դատասխանատվությամբ ընկերության հարևանությամբ գնվոլո 870մն մակերեսով թիվ 23 հողակտոր: Սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի է վեճի հիմքում ընկած իրավահարաբերությունների ծագման դաշին գործոլ «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը՝ 09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ, հետևաբար նույն հոդվածի 28.02.2005 թվականի խմբագրությունը սույն գործով կիրառելի չէ:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի և նույն օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն բռնադատվածներին կամ նրանց առաջին հերթի ժառանգներից մեկին համայնքի սահմաններում գնվոլո հողամասերն անհատայց սրամադրում է համայնքի ղեկավարը՝ ավագանու համաձայնությամբ: Այս հանգամանքը հաշվի չառնելոլ՝ դատարանը նշել է, որ «... Ռոլանդ Ավետիսյանը հողատակացման

վերաբերյալ դիմում դեմ է ներկայացնել ՀՀ կառավարության վերը նշված 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշման «բ» կետով սահմանված կարգով՝ համադասասխան մարմնին»։ Իրականում հողի սեփականատերի մասին դիմում դեմ է ներկայացվել համայնքի ղեկավարին, ինչն էլ կասարվել է հայցվորի կողմից՝ 16.03.2004 թվականին դիմումը ներկայացվել է համայնքի ղեկավարին:

2) Դատարանը կիրառել է ՀՀ կառավարության 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշումը, որը չդեմոնստրացիոն է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաւարարան է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ կառավարության 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշումը սույն գործով կիրառելի չէ, քանի որ այն վերաբերում է ոչ թե բնադասվածներին ընդհանրապես, այլ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում այլ հանրապետություններից բնադասվածներին, իսկ որոշման անվանումը դատարանը սխալ է արձանագրել՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում այլ հանրապետություններից բնադասվածներին հողամաս սրամադրելու մասին» վերնագրի փոխարեն գրվել է «Բնադասվածներին հողամաս սրամադրելու մասին» վերնագիրը: Կառավարության 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշումը կիրառելի չէ սվյալ իրավահարաբերության նկատմամբ, քանի որ այն սահմանել է այլ հանրապետություններից բնադասվածներին բնակարանային անհատական շինարարության համար հողամասեր հասկացնելու կարգը, իսկ հայցվորը «այլ հանրապետություններից» բնադասված չի հանդիսանում:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը և 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետը:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաւարարան է հետևյալ փաստարկով:

Դատարանը գործում առկա մյուս աղացույցների հետ լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի հետազոտությամբ չի գնահատել ՀՀ մարդու իրավունքների դատարանի 14.07.2005 թվականի որոշումը, որով Երևանի քաղաքացիական գործողությունները հայցվորի նկատմամբ ճանաչվել են վերը թվարկված օրենքներին հակասող և այս առթիվ արձանագրվել են հայցվորի իրավունքների և ազատությունների խախտումներ: Դատարանի որոշումը չգնահատելով որդես հայցվորի դատաւարար օրինական և բավարարման ենթակա լինելու մասին հանգամանքը հաստատող աղացույց, դատարանը խախտել է նաև «Մարդու իրավունքների դատարանի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ Մարդու իրավունքների դատարանը ինքնուրույն և անկախ դատաւարար անձ է, որը, Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության և օրենքների, ինչպես նաև միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ սկզբունքների ու նորմերի համաձայն, իրականացնում է դատարանի մարմինների, սեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց դատաւարար անձանց կողմից մարդու խախտված իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատաւարարությունը:

4) Դատարանը խախտել է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատաւարարության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաւարարան է հետևյալ փաստարկով:

Հայցվորը դիմել է դատարան, ըստ էության, իր սեփականության իրավունքի խախտումները վերացնելու դատաւարար, քանի որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի որակիկայի համաձայն՝ «սեփականություն» կարող են համարվել նաև որոշ

գույքային այլ իրավունքներ և շահեր, ինչդեռ նաև անվիճելի կասարման ենթակա դահանգի իրավունքը (Բուրդովն ընդդեմ Ռուսաստանի 07.05.2002 թվականի վճիռը, Բեյեյերն ընդդեմ Իտալիայի 05.01.2000 թվականի վճիռը): Նշված մոտեցումը ընդունվել և կիրառվել է նաև ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափարակալի և սնտեսական գործերով դալասի կողմից՝ այդ առումով դառնալով ազգային նախադեղային իրավունքի բաղկացուցիչ մասը (Սերգեյ Գրիգորյան ընդդեմ ՀՀ սոցիալական ադահովության դեսական հիմնադրամի, թիվ 3-1260 գործով դալասի 30.06.2006 թվականի որոշումը):

Ըստ բողոք բերած անձի՝ սույն գործով ներկայացված դահանգը համահունչ է հիշատակված նախադեղային իրավունքին, ֆանգի հայցվորը՝ որդես բռնադասվածի առաջին հերթի ժառանգ, իրավահարաբերությունը կարգավորող ազգային օրենսդրության դրույթներից ելնելով, ունի սեփականության իրավունքի ձեռք բերման որդամիտ ակնկալիք, որի իրականացումից նա մինչ օրս գրկված է դեսական մարմնի սնական և ոչ իրավաչափ անգործության հեսանգով: Նմանօրինակ միջամտությունը խախտում է հեսադնվող հանրային շահերի և սեփականության իրավունքի դասաա դասադանության միջև ադարացի հավասարակոությունը (Սդոռոնգը և Լոնոնսն ընդդեմ Շվեդիայի գործով 23.09.1982 թվականի վճիռը, դարագրաֆներ 69 և 73, Ջեյմսը և մյուսներն ընդդեմ Միացյալ Թագավորության գործով վճիռը դարագրաֆներ 50 և 54):

Բողոք բերած անձը վերը հիշատակված հիմքերով խնդրել է ՀՀ ֆաղափարակալ գործերով վերաննիչ դասարանի 20.06.2006 թվականի թիվ 06-1942 վճիռը բեկանել ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նոր ֆնության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար նանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար էական նանակություն ունեն հեսյալ փաստերը՝

1) հայցվորը հանդիսանում է բռնադասվածի առաջին հերթի ժառանգ, օգսվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված արսնություններից, և միաժամանակ համարվում է բնակարանային դայմանների բարելավման կարիք ունեցող:

2) 09.10.2003 թվականին անհասական բնակելի սան շինարարության նդասակով հողամաս հասկացնելու խնդրանգով դիմել է Երևան ֆաղափ Աջափնյակի թաղադեսարան:

3) Աջափնյակի թաղադեսը, հայցվորի դիմումի վերաբերյալ սալով դրական եգրակացություն, Երևանի ֆաղափադեսարանին հասցեագրված իր 16.03.2004 թվականի թիվ 28/Ա-265 գրությամբ առաջարկել է հայցվորին սեփականության իրավունքով անհասույց սրամադրել «Պրոմեթևս» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության հարևանությամբ գսնվող 870ֆմ մակերեսով թիվ 23 հողակսորը:

4) Երևանի ֆաղափադեսարանը հայցվորին և Աջափնյակի թաղադեսին ուղղված 12.04.2004 թվականի թիվ 2-2741 գրությամբ հայսնել է, որ նշված հարցին ընթացք սալու համար անհրաժեես է ֆաղափադեսարան ներկայացնել որոշակի փասաթղթեր, որոնք սահմանված ժամկեսում ներկայացվել են:

5) Երևանի ֆաղափադեսարանը հայցվորին և Աջափնյակի թաղադեսին ուղղված 25.10.2004 թվականի թիվ 1-Ա-318 գրությամբ հայսնել է, որ ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հողվածի 5-րդ մասի 1-ին կեսի համաձայն՝ դեսության սեփականությունը հանդիսացող հողամասերի անհասույց սրամադրման ժամկեսը երկու սարի է, հեսաբար դրա ժամկեսն

ավարտվում է 01.04.2004 թվականին, ուստի Ռ.Ավետիսյանի խնդրանքը բավարարելու իրավական հիմքերը բացակայում են:

6) 14.07.05 թվականին Մարդու իրավունքների դաշտանը հայցվորի դիմումի հիման վրա՝ խախտված իրավունքների և ազատությունների վերականգնման վերաբերյալ առաջարկներ ներկայացնելու մասին որոշում է կայացրել, որով Երևանի ֆաղափառության հանձնարարությունը է դիմումատուի խախտված իրավունքները վերականգնելու նպատակով վերանայել անհասույց հողամաս սրամադրելու վերաբերյալ հայցվորի դիմումը և նկատի ունենալ, որ այն սրվել է սահմանված ժամկետում և նախկինում սրված մեղքումն եղել է անհիմն:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը սարածվում է մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա, այսինքն՝ ունի հետադարձ ուժ միայն սույն օրենքով և այլ օրենքներով, ինչպես նաև սվյալ իրավական ակտով նախատեսված դեպքերում: Հետադարձ ուժ չի կարող սրվել իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց իրավունքները կամ ազատությունները սահմանափակող, դրանց իրականացման կարգը խստացնող կամ, ինչպես նաև նրանց իրավական վիճակն այլ կերպ վասթարացնող իրավական ակտերին: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ իրավական ակտում կատարված փոփոխությունների կամ լրացումների գործողությունը սարածվում է դրա ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած հարաբերությունների վրա, եթե օրենքով, ինչպես նաև փոփոխություններ կամ լրացումներ նախատեսող իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

«Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին» 28.02.2005 թվականին ընդունված (ՀՕ-76-Ն) Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նշված օրենքին հետադարձ ուժ չի սրվել՝ այն չի սարածվել մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա: Նշված օրենքի ուժով 6-րդ հոդվածում կատարված փոփոխությունը սահմանափակում է հայցվորի իրավունքները այն ամենի նկատմամբ, ինչը նա իրավունք ուներ սահմալու «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի (09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ) 6-րդ հոդվածի ուժով, մասնավորապես, վերացել է երևանաբնակ բռնադատվածների՝ Երևան ֆաղափում բնակելի սան շինարարության նպատակով հողատարածք սահմալու իրավունքը: Հետևաբար, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով այդ նորմը չունի հետադարձ ուժ:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող՝ դեպքի սեփականություն հանդիսացող հողամասերն անհասույց սրամադրում է համայնքի ղեկավարը՝ ավագանու համաձայնությամբ, նույն օրենսգրքով սահմանված կարգով: Ռոլանդ Ավետիսյանը, հանդիսանալով ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետով սահմանված դեպքի սեփականություն հանդիսացող հողամասն անհասույց սահմալու իրավունք ունեցող անձ, 09.10.2003 թվականին անհասական բնակելի սան շինարարության նպատակով հողամաս հասկացնելու խնդրանքով օրենքով սահմանված կարգով դիմել է

Երևան ֆաղափի Աջափնյակի թաղադեղին: Աջափնյակի թաղադեղին, հայցվորի դիմումի վերաբերյալ սալով դրական եզրակացություն, Երևանի ֆաղափադեղին հասցեագրված 16.03.2004 թվականի գրությամբ առաջարկել է հայցվորին սեփականության իրավունքով անհատույց սրամադրել որոշակի հողակտր:

Սույն գործով իրավահարաբերությունները ծագել են 2003-2004 թվականներին, հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի է վեճի հիմնում ընկած իրավահարաբերությունների ծագման դաժին գործող «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը՝ 09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ, ինչդեպես նաև ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետը և նույն օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

2) բողոքի երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ կառավարության 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշումը սահմանել է այլ հանրադատություններից բռնադատվածներին բնակարանային անհատական օրնարարության համար հողամասեր հասկացնելու կարգը, իսկ հայցվորը չի հանդիսանում այլ հանրադատություններից բռնադատված, հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ կառավարության նշված որոշումը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

3) բողոքի երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Բողոքի նախորդ հիմքերի վերլուծությունից ուղղակիորեն բխում է, որ դատարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել ներկայացված աղացույցները, ինչի արդյունքում հանգել է վեճի սխալ լուծման: Այսինքն, ՀՀ ֆաղափադեղին դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման դատարանի որոշումը անվավեր է:

Ինչ վերաբերվում է բողոքի սույն հիմնում բողոք բերած անձի այն դիմումները, որ վերաբերում են դատարանը որոշ գործով ներկայացված աղացույց չի հետազոտել և չի գնահատել մարդու իրավունքների դատարանի 14.07.2005 թվականի թիվ 1-1-0989 որոշումը և դրա հետևանքով չի կիրառել «Մարդու իրավունքների դատարանի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, ապա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ: Այն ընդամենը սահմանում է մարդու իրավունքների դատարանի ինստիտուտի էությունը, ինչից չի բխում դատարանի դատարանությունը՝ վեճի լուծման ժամանակ կիրառելու մարդու իրավունքների դատարանի կողմից կայացված որոշումը:

4) բողոքի չորրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատարանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին Արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտման այն հիմնով, որ չի դատարանվել հայցվորի՝ եվրոպական կոնվենցիայի իմաստով սեփականության իրավունքը, վճռաբեկ դատարանը գտնում է չհիմնավորված, քանի որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի որակակարգի համաձայն՝ դատարանը Կոնվենցիայի թիվ 1 Արձանագրության 1-ին հոդվածի իմաստով կարող է որոշել սեփականության իրավունք մեկնաբանվել, եթե այն իրականացվելիության (իրացվելիության) ռեալիտետից բավարար հիմնավորված է: Այսպես, օրինակ, Եվրոպական դատարանը այդպիսի «իրականացվելի» իրավունք է համարել դատարանի օրինական ուժի մեջ մնած վճռով հաստատված՝ անձի առողջությանը զրկող վնասի փոխհատուցման իրավունքը (սեա՝ Բուրդոլին ընդդեմ Ռուսաստանի գործով վճիռը, կետ 40):

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի վկայակոչած՝ Բեյելերն ընդդեմ Իսպանիայի 05.01.2000 թվականի վճիռին, ապա դրա փաստական հանգամանքները էապես արբերվում

են սույն ֆաղաֆացիական գործի փաստական հանգամանքներից, ինչի դասձառով դրա Երջանակներում դասարանի արած եզրահանգումները սույն գործով կիրառելի չեն:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով հայցվոր Ռ. Ավետիսյանի դաշինքը՝ Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշինքի մասին եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին Արձանագրության 1-ին հոդված իմաստով իրականացվելի համարելու ժամանակահատվածում քաղաքացիական իրավունքի հիմնավորված չի եղել, քանի որ այն իրենից ներկայացրել է ընդամենը իր իրավունքը դաշինքներին՝ օրենքով նախատեսված հնարավորություն: Այդ իրավական հնարավորության իրականացման ժամանակ Ռ.Ավետիսյանի մոտ դեռևս առաջացած չի եղել որևէ իրականացվելի գույքային իրավունք:

Ելնելով վերոգրյալից՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով բավարար հիմքեր չկան Հայաստանի Հանրապետության սեղանական ինֆրակառավարման մարմիններին ուղղված՝ սեփականության իրավունքով հողամաս հասկացնելու դաշինքը «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածի իմաստով սեփականության դաշինքին համարելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը անհիմն է համարում վճռաբեկ բողոքի՝ եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին Արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտման փաստարկն այն առումով, որ չի դաշինքի կողմից հետադարձվող հանրային Երկրի և սեփականության իրավունքի դաշինքի դաշինքի միջև արդարացի հավասարակշռությունը, քանի որ հայցվորը Եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին Արձանագրության իմաստով չի ունեցել սեփականության իրավունք, ինչի դասձառով էլ այն չէր կարող խախտվել, իսկ գործը չի վերաբերում հանրային Երկրի և մասնավոր անձի սեփականատիրական իրավագրության հարաբերակցության խնդրին:

Այստիպով, վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հայցվոր Ռուսնու Ավետիսյանի ներկայացուցիչ Ա. Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի առաջին, երկրորդ և երրորդ հիմքերը հիմնավոր են և դրանց առկայությունը բավարար հիմք է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բողոքարկվող վճիռն ամբողջությամբ բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Ռուսնու Ավետիսյանի լիազոր ներկայացուցչի բերած վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.06.2006 թվականի թիվ 06-1942 վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դաշինքի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1272/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Սողոմոնյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1714 (ՏԳ)
2006թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտում դատարանի հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ
բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև Դատարան) 29.06.2006 թվականին
կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտում
դատարանի հանձնաժողովի ընդդեմ «Վազրա» սահմանափակ դասասխանասվությամբ
ընկերության (այսուհետ՝ նաև Ընկերություն)՝ 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար
բռնագանձելու և սեղեկավորություն ներկայացնելու դաշտում դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտում դատարանի հանձնաժողովը խնդրել է «Վազրա» սահմանափակ
դասասխանասվությամբ ընկերությունից հոգուս ՀՀ տնտեսական բյուջեի բռնագանձել
Հանձնաժողովի 31.08.2005 թվականի թիվ 99-Ա որոշմամբ նշանակված 500.000 ՀՀ դրամ
տուգանքի գումարը և վերջինիս դաշտում ներկայացնելու ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտում դատարանի հանձնաժողովի 20.06.2005 թվականի թիվ 69-Ա որոշմամբ
սահմանված սեղեկավորությունը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 29.06.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր՝ ՀՀ տնտեսական

մրցակցության դաժանության հանձնաժողովը:

Պասախանողը վճարել է բողոքին դասախան ցի ներկայացրել:

2. Վճարել բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճարել բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

ՀՀ սննտական դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը, սխալ է մեկնաբանել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ և «Տնտեսական մրցակցության դաժանության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածները:

Համաձայն դասախանողի ներկայացրած հրամանագրի և բացատրությունների՝ Ընկերությունում բացի Պ.Վարդանյանից գրանցված են նաև այլ աշխատակիցներ, և նրա բացակայության ժամանակ Ընկերությունն աշխատել է, հետևաբար այս դարազայում Ընկերության սնօրենի ստացիոնար բուժման մեջ գնվելը որևէ աղագուցողական նշանակություն չունի, քանի որ նրա բացակայությամբ դահանջվող սեղեկասվությունը կարող էին ներկայացնել Ընկերության աշխատակիցները, իսկ ծանուցման թերթիկների տարբեր տնօրությունները բացատրվում են հենց այն փաստով, որ դասախանողի բացակայությամբ դրանք ստացել են Ընկերության աշխատակիցները, և որից հետո նրանք դարտավոր էին ներկայացնել դահանջվող սեղեկասվությունը: Այս դարազայում բողոք բերած անձը գնում է, որ երբ 05.08.2005 թվականի թիվ 104 և 22.08.2006 թվականի թիվ 371 ծանուցման թերթիկների վրա առկա են և փոտային առաֆողի, և ստացողի տնօրությունները, աղագուցվում է Հանձնաժողովի որոշումները կից գրություններով Ընկերությանը հանձնելու փաստը:

Հանձնաժողովի թիվ 99-Ա որոշումը 05.09.2005 թվականին կից գրությամբ կրկին ուղարկվել է գրանցամատյանում նշված հասցեով և ուժի մեջ է մեկ՝ համաձայն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի, քանի որ դասախանողը ներկա է եղել բոլոր դասական նիտերին և իրագեկվել է Հանձնաժողովի թիվ 99-Ա որոշման մասին:

3. Վճարել բողոքի ֆնության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆնության համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը՝

1) 02.08.2005 թվականի թիվ 104 փոտային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 20.07.2005 թվականի «Զովագուցիչ ջրեր արտադրող, ներկրող և իրացնող սննտավարող սուբյեկտների կողմից սեղեկասվություն ներկայացնելու մասին» թիվ 69-Ա որոշումը:

2) 18.08.2005 թվականի թիվ 371 փոտային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 18.08.2005 թվականի թիվ ՎԵ-1614 գրությունը՝ 31.08.2005 թվականի ժամը 11:00-ին Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիք նիտի մասին:

3) 05.09.2005 թվականի թիվ 54 և 16.09.2005 թվականի թիվ 219 փոտային ծանուցման թերթիկներով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 31.08.2005 թվականի ««Վագրա» սահմանափակ դասախանասվությամբ ընկերության նկատմամբ դասախանասվության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 99-Ա որոշումը, որը վերադարձվել է փոտի նշումով այն մասին, որ «ձեռնարկությունը վաղուց սեղափոխված է»:

4) Պետական ռեգիստրի գործակալության 11.11.2005 թվականի թիվ 3-2/2767-05 գրության համաձայն՝ դասասխանողի հասցեն է՝ «Արևակունյաց 47», որով առաջվել են Հանձնաժողովի փաստաթղթերը:

5) Իրավաբանական անձի լիցենզիայի գրանցման թիվ 01Ա-005666 վկայականի թիվ 007 ներդիրի և 12.06.2006 թվականի լիցենզիայի գրանցված կանոնադրության փոփոխության համաձայն՝ սնտեզի և Ընկերության հասցեն է՝ ՀՀ ֆաղաֆ Երևան, Մխչյանի փողոց, թիվ 18:

6) ՀՀ սնտեսական դասարանի 16.03.2006 թվականի որոշմամբ ֆաղաֆազիական գործի վարույթը կասեցվել է դասասխանողի և նրա գույքի գնվելու վայրը հայտարարելու համար:

7) Հանձնաժողովը 15.05.2006 թվականի թիվ ԱԸ-1548 գրությունով հայտնել է, որ դասասխանողի հասցեն է՝ «Բ.Երևան Մխչյան 18» և խնդրել գործի վարույթը վերսկսել:

8) Հայցվորը դասախնայության ժամանակ ընդունել է, որ Հանձնաժողովի 31.08.2005 թվականի որոշումը դասասխանողը չի ստացել:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱՅԻՆ ՊԱՏՃԱՆԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝ *բողոքը հիմնավոր է մասնակցի հետևյալ պատճառարանությամբ.*

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրատարակման կամ հրատարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչպես նաև այդ ակտերի հասցեատերերին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածը ճիշտ է մեկնաբանվել ՀՀ սնտեսական դասարանի կողմից, սակայն միաժամանակ արձանագրում է, որ նշված հոդվածը սլյալ իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի չէ: Նշված խախտումը ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք չի կարող հանդիսանալ, քանի որ կիրառվել է այնպիսի նորմ, որն ըստ էության սալիս է նույն կարգավորումը, սակայն նախատեսված է այլ օրենքում: Վճռաբեկ բողոքի հիմքում ընկած առարկությունները Վճռաբեկ դասարանը կզննահատի ներհիշեյալ իրավական ակտերի դիտարկումների հաշվառմամբ:

Այսպես, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին սեսակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դրամանագրերով: Հանձնաժողովի կողմից կայացված չհրատարակվող որոշումների ուժի մեջ մտնելու մասով «Տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մասին» ՀՀ օրենքը առանձնահատկություն չի նախատեսում, ուստի այն կարգավորվում է «Վարչական հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով: Նշված հոդվածի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտի ուժի մեջ է մտնում այդ ակտի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրազեկելուն հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակտով այլ բան նախատեսված չէ: «Տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված է

իրագրելի ման առաձնահատկությունը, համաձայն որի՝ որոշման (եզրակացության) ընդունումից հետո՝ հինգ օրվա ընթացքում, դրա դասճենը սրամադրվում է այն անձին, որի վերաբերյալ դա կայացվել է, կամ ուղարկվում է դասվիրված նամակով: Հանձնաժողովի որոշումներով նախատեսված է, որ այդ ակտերն ուժի մեջ են մտնում հասցեատերերին հանձնելուց հաջորդող օրվանից:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի չհրատարակվող որոշումներն ուժի մեջ են մտնում դրանք առձեռն կամ փոստի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելուց հաջորդող օրվանից:

Հանձնաժողովը չի ներկայացրել բավարար ադապտացիաներ, որոնք հավաստում են՝ իր կողմից կայացված 31.08.2005 թվականի ««Վագրա» սահմանափակ դասասխանացվածությամբ ընկերության նկատմամբ դասասխանացվածության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 99-Ա որոշումը դասասխանողին հանձնված լինելու հանգամանքը: Ավելին՝ Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված ադապտացիաներով ադապտացվել է, որ դասասխանողը այդ հասցեից տեղափոխվել է: Նշված փաստերն ինքնին բացառում են դասասխանողի կողմից դասճած կարգով Հանձնաժողովի որոշումները ստանալու հանգամանքը, և հետևաբար բացառում են դրանց ուժի մեջ մտնելու հանգամանքները: Հանձնաժողովի՝ ուժի մեջ չմտնած որոշումները չեն կարող իրավական հետևանքներ առաջացնել, այսինքն՝ հիմք հանդիսանալ այդ որոշումներ առաջադրված տուգանքը բռնագանձելու և նույն որոշումներով դատապարտված սեղեկացվածությունը ներկայացնելու մարտահրավերի համար:

Ինչ վերաբերվում է վճռաբեկ բողոքի հիմքի այն դասճառաբանությանը, որ դասասխանողը ներկա է գտնվել դատարանի նիստերին, ըստ այդմ էլ իրագրելվել է Հանձնաժողովի թիվ 99-Ա որոշման մասին, անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆաղափարակալան դատարանի օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկավար է ադապտացիայի իր դատապարտության և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Տվյալ դեպքում հայցադիմումի հիմքում ընկած հանգամանքը՝ վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը, Հանձնաժողովի կողմից չի ադապտացվել: Ավելին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» և «Տնտեսական մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքների համաձայն՝ վարչական ակտի հանձնման դատարանությունը կրում է Հանձնաժողովը, այլ ոչ թե դատարանը, և նման դատարանությունը Հանձնաժողովը ղեկավար է իրականացնում մինչև դատարանի դիմելը: Հակառակ դատարանում անձը կզբվի օրենքով սահմանված մի շարք իրավունքների իրականացման հնարավորությունից, մասնավորապես վարչական ակտի օրենքով սահմանված ժամկետում բողոքարկելու իրավունքի հնարավորությունից, ինչպես նաև կծագի նրա դատարանի դատարանության իրավունքի սահմանափակման վստահություն:

Դատարանի կողմից կիրառված «Տնտեսական մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասը վերաբերում է հանձնաժողովի որոշումների կատարմանը, որը Դատարանը իրավապահության կիրառել է Հանձնաժողովի 31.08.2005 թվականի թիվ 99-Ա որոշման ուժի մեջ մտնելու և դրա հետևանքով կատարման դատարանության ծագման նպատակով:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն բողոքի հիմքի մյուս դատարանությունների հիմնավոր լինելու կամ հիմնավոր չլինելու հանգամանքը որևէ հետևանք չի կարող ունենալ վեճի լուծման համար, քանի որ դասասխանողի կողմից

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

դատական կարգով չեն վիճարկվել Հանձնաժողովի որոշումները:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ սննտապահպանության նախարարը, ՀՀ ֆաղաֆաղի արտադրողական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի առաջին մասի դրույթներին համապատասխան, գնահատել է գործի լուծման համար հիմն հանդիսացած աղացույցները՝ բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղի արտադրողական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սննտապահպանության նախարարի 29.06.2006 թվականի թիվ S-1272 ֆաղաֆաղի արտադրողական գործով կայացված վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqrumin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqruminներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ SU-780/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Մուրադյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1725(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով դատաստանող «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 05.04.2006 թվականի թիվ SU-780 վճռի դեմ քաղաքացիական գործով ըստ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության հայցի ընդդեմ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի՝ դատաստանողին անվճարունակ /սնանկ/ ճանաչելու դաշտանային մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դաշտանային է «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ին ճանաչել անվճարունակ (սնանկ):

ՀՀ Տնտեսական դատարանի 05.04.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Վճիռը 30.06.2006 թվականին մտել է օրինական ուժի մեջ:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է դատաստանող «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ն:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշտանային.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոնիցյալ հիմնավորումներով.

1) Առկա է գործի համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանք, որը հայցնի չի եղել և չէր կարող հայցնի լինել գործին մասնակցող անձանց:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի (ներկայումս «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ) միջև 15.06.2006 թվականին կնքվել է դաշխանջի իրավունքի զիջման դաշխանագիր, որի համաձայն՝ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի նկատմամբ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության դաշխանջները ամբողջությամբ զիջվել են «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ին: 19.06.2006 թվականին բանկը նախարարությանը վճարել է զիջված դաշխանջի գինն ամբողջությամբ: Այսինքն, մինչև դատաստանողին անվճարունակ ճանաչելու մասին վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը (30.06.2006 թվական), դատաստանողի սնանկության հասկանիչը, մասնավորապես նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրադարձի կերպով գերազանցող 30 օրյա կամ ավելի ժամկետով կեսանցված /ժամկետանց/ դատարարությունը, վերացել է: Հետևաբար, վերացել է նաև ընկերությանը սնանկ ճանաչելու հիմքը: Վերը նշված գործարքը ՀՀ ֆադաբացիական դատարարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին կետի ուժով համարվում է սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր հանգամանքներ, որոնք հայցնի չեն եղել և չէին կարող հայցնի լինել գործին մասնակցող անձանց:

2) ՀՀ սնտեսական դատարանի 05.04.2006թ. վճիռը հակասում է Վճռաբեկ դատարանի 26.05.2005 թվականին կայացված որոշմանը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով:

Այս որոշմամբ հաստատվել է վճռի կայացումից հետո կողմերի միջև կնքված հաշտության համաձայնությունը ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության հայցով ընդդեմ «Հանգամանքի Սփրինգս» ՍՊԸ-ի՝ ընկերությանը անվճարունակ /սնանկ/ ճանաչելու դաշխանջի վերաբերյալ ֆադաբացիական գործով: Հետևաբար, սլյալ գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի 05.04.2006 թվականի վճռի բեկանումը և հաշտության համաձայնության հաստատումը կարող է էական նշանակություն ունենալ օրենքի միատեսակ կիրառությունն ադառովելու համար:

Վերը նշված հիմքերով բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 05.04.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և հաստատել կողմերի միջև կնքված հաշտության համաձայնությունը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Արմավիրի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 10.09.2001 թվականի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճռով որոշվել է Լյուդվիգ Հարությունյանից, Վարսիկ Դարազյոզյանից և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ից հօգուտ «Միավորված բանկ» ԲԲԸ-ի բռնագանձել 69 214,81 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ, ինչդեպ նաև ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանած դրույֆաչափով տկոսներ՝ 01.01.2001 թվականից մինչև դատարարի փաստացի մարման օրը:

2) Վերը նշված վճիռը կատարելու համար, 30.10.2001 թվականին հարուցված թիվ 1396 կատարողական վարույթով, ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ Արմավիրի մարզային ստորաբաժանման

կողմից 07.02.2006 թվականին կայացվել է հարկադիր աճուրդը չկայացած հայտարարելու և կրկնակի հարկադիր աճուրդ նշանակելու մասին որոշում: Որոշմամբ աճուրդի ներկայացված գույքի արժեքը նվազել է և կազմել 10 146 281 ՀՀ դրամ, ինչը չի աղյահովել դարսասիրոջ հանդեմ ունեցած դարսավորությունների ամբողջական կասարումը:

3) ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Միավորված բանկ» ԲԲԸ-ի միջև 29.04.2005 թվականին կնքվել է դահանջի իրավունքի զիջման դայմանագիր, համաձայն որի՝ Լյուվիզ Հարությունյանի, Վարսիկ Ղարազյոզյանի և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի նկատմամբ, վերը նշված դասարանի վճռով հաստատված դահանջի իրավունքը փոխանցվել /զիջվել/ է ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությանը:

4) ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ծառայության Արմավիրի մարզային բաժնի կողմից 08.07.2005 թվականին կայացվել է դահանջասիրոջը իրավահաջորդով փոխարինելու մասին որոշում, համաձայն որի՝ դահանջատեր «Միավորված բանկ» ԲԲԸ-ին փոխարինել է ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը:

5) ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի միջև 15.06.2006 թվականին կնքվել է դահանջի իրավունքի զիջման դայմանագիր, համաձայն որի՝ վերը թվարկված համադարս դարսադանների նկատմամբ ունեցած իր դահանջի իրավունքը ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը փոխանցել /զիջել/ է «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի իրավահաջորդը հանդիսացող «ՎՏԲ Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ին:

6) 15.06.2006 թվականի դահանջի իրավունքի զիջման դայմանագիրը ՀՀ Նախագահի 28.10.2005թ. թիվ 189-Ն հրամանագրի դահանջներին համադարսասխան համաձայնեցվել է ՀՀ գլխավոր դասախազության հետ:

7) Նշված դայմանագրի հիման վրա՝ «ՎՏԲ Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ն 19.06.2006 թվականին Հայաստանի Հանրադետության դետական բյուջե է վճարել «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի դարսքի գումարն ամբողջությամբ:

8) 13.07.2006 թվականին Հայաստանի Հանրադետության՝ ի դետս ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության, «ՎՏԲ Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ի և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի միջև կնքվել է հաետության համաձայնություն, որի համաձայն՝ կողմերը հաստատելով, որ սույն գործով հայցվորը դասասխանողի նկատմամբ ունեցած իր դահանջի իրավունքը ատարել է բանկին, բանկը վճարել է զիջված դահանջի դիմաց, բանկի և դասասխանողի միջև կնքվել է դարսավորությունների կասարման ժամանակացույց, դասասխանողը հասուցել է հայցվորի կողմից անվճարունակ ճանաչելու վերաբերյալ հայցադիմում ներկայացնելու համար վճարված դետական տուրքի գումարը, եկել են վեճը հաետությամբ ավարտելու մասին համաձայնության:

9) ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը 12.10.2006 թվականի գրությամբ սվել է իր համաձայնությունը Վճարել դասարանի կողմից «Հայխնայբանկ» ԲԲԸ-ի իրավահաջորդ «ՎՏԲ Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ի, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի միջև 13.07.2006 թվականին կնքված հաետության համաձայնության հաստատմանը:

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ

1) պատասխանողի բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հետևանքով դատական ակտի վերանայման հիմքերից են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց:

Սույն գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի վճռի կայացումից հետո, սակայն մինչև վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի միջև կնքվել է ղախանջի իրավունքի զիջման ղայմանագիր, համաձայն որի՝ Լյուդվիգ Հարությունյանի, Վարսիկ Ղարազյոզյանի և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի նկատմամբ ունեցած իր ղախանջի իրավունքը ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը փոխանցել (զիջել) է «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի իրավահաջորդը հանդիսացող «ՎՏԲ Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ին: 19.06.2006 թվականին բանկը նախարարությանը վճարել է զիջված ղախանջի գինն ամբողջությամբ: Հետևաբար, ղաղարել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության նկատմամբ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի ունեցած ղարավորությունը, ինչդեպ նաև վերացել են վերջինիս սնանկ ճանաչելու հիմքերը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 397-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ղարաստիռոջը ղարավորության հիման վրա ղասկանող իրավունքը (ղախանջը) կարող է նրա կողմից այլ անձի փոխանցվել գործարքով (ղախանջի զիջում) կամ անցնել այլ անձի՝ օրենքի հիման վրա: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ղարաստիռոջ իրավունքներն այլ անձի անցնելու համար ղարատանի համաձայնությունը չի ղախանջվում, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ ղայմանագրով:

Վերը հիշատակված գործարքների կնքման համար ղաստախանող «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի համաձայնությունը չի ղախանջվել, հետևաբար վերջինս չէր կարող դրանց մասին տեղեկություն ունենալ մինչև 13.07.2006 թվականի հատության համաձայնության կնքումը: Վճռաբեկ դատարանը այս հանգամանքը դիտում է որդեպ սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանք, որը հայտնի չէր և չէր կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձին: Այտղիտով, սույն գործով առկա է նոր երևան եկած հանգամանք, որի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի համաձայն՝ կողմերը դատավարության ցանկացած փուլում կարող են գործն ավարել հատության համաձայնությամբ: Կողմերի միջև կայացված հատության համաձայնությունը ձևակերղվում է գրավոր: Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը չի հատատում հատության համաձայնությունը, եթե այն հակատում է օրենքին և այլ իրավական ակտերին կամ իտախտում է այլ անձանց իրավունքները և օրինական տաղերը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե դատարանը հատատել է կնքված հատության համաձայնությունը:

Ուտումնատիռելով կողմերի ներկայացրած հատության համաձայնությունը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 13.07.2006 թվականին ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության, «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի իրավահաջորդը հանդիսացող «ՎՏԲ

Հայաստան քանկ» ՓԲԸ-ի և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի միջև կնքված և Վճռաբեկ դատարանի հաստատմանը ներկայացված հաշվարկային համաձայնությունը չի հակասում օրենքին կամ այլ իրավական ակտերին, չի խախտում այլ անձանց իրավունքները և օրինական շահերը:

Այսպիսով, սույն գործով Վճռաբեկ դատարանին ներկայացված հաշվարկային համաձայնությունը ենթակա է Վճռաբեկ դատարանի կողմից հաստատման, իսկ ֆաղափարակալ գործի վարույթը, ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն, ենթակա է կարճման:

2) *պատասխանողի բողոքն երկրորդ հիմնով անհիմն է՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 231.2-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Վճռաբեկ դատարանը բողոքն ընդունում է վարույթ, եթե՝

1) վճռաբեկ դատարանի կողմից սվյալ գործով կայացվող դատական ակտը կարող է էական նշանակություն ունենալ օրենքի միաստակ կիրառության համար, կամ

2) վերանայվող դատական ակտը հակասում է վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունված դատական ակտին, կամ

3) ստորադաս դատարանի կողմից դատավարական կամ նյութական իրավունքի խախտման արդյունքում հնարավոր դատական սխալը կարող է առաջացնել ծանր հետևանքներ, կամ

4) առկա են նոր երևան եկած հանգամանքներ:

Սույն հոդվածի համաձայն՝ վերանայվող դատական ակտի՝ Վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունված դատական ակտին հակասելը հանդիսանում է Վճռաբեկ դատարանի կողմից վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու հիմն: Սակայն բողոք բերած անձը նշված հանգամանքները դիտել է որդեա վճռաբեկ բողոքի հիմն, ինչը չի բխում օրենքի դրույթներից:

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 225-րդ հոդվածի համաձայն՝ վճռաբեկ բողոք բերելու համար հիմն կարող է հանդիսանալ գործին մասնակցող անձանց նյութական կամ դատավարական իրավունքի խախտումը: Հետևաբար, վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերանայվող դատական ակտի՝ Վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունված դատական ակտին հակասելը բավարար հիմն է ընդամենը վճռաբեկ դատարանի կողմից վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու համար, սակայն ինքնին բողոք բերելու հիմն չի կարող համարվել:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն բողոքի առաջին հիմքը բավարար է ՀՀ ճնեստական դատարանի վճիռը բեկանելու, իսկ կողմերի ներկայացրած հաշվարկային համաձայնությունը ենթակա է հաստատման և ֆաղափարակալ գործի վարույթը՝ կարճման, ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 33-րդ հոդվածով սահմանված դրույթների ադահովված լինելու հիմնով:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 33-րդ, 133-րդ, 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պատասխանող «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 05.04.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ:

2. Հաստատել ներկայացված հաշվարկային համաձայնությունը՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

«Բ.Երևան

13.07.2006թ.

ՀԱՇՎԱՐԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետությունը, ի դեմս ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության աշխատակազմի ղեկավար Ռուբեն Գևորգյանի, որը գործում է նախարարության կանոնադրության հիման վրա, այսուհետ՝ Հայցվոր,

«ՎՏԲ Հայաստան բանկ» ՓԲԸ, որը հանդիսանում է «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ իրավահաջորդը կադված բանկի անվանափոխության հետ, ի դեմս գլխավոր սնօրեն-վարչության նախագահ Ա.Վարսանովի, որը գործում է բանկի կանոնադրության հիման վրա, այսուհետ Բանկ,

«Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ն, ի դեմս ընկերության սնօրեն Ս.Պետսանյանի, որը գործում է ընկերության կանոնադրության հիման վրա, այսուհետ Պատասխանող,

ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության ընդդեմ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ՝ վերջինիս անվճարունակ ճանաչելու դաժանաբան մասին ֆննվող ֆաղափարակալան գործի Երջանակներում կնեցիցն սույն հաշվարկային համաձայնագիրը հետևյալի մասին.

1. Սույնով կողմերը հաստատում են, որ Հայցվորի և Բանկի միջև 15.06.2006թ. կնեվված Պահանջի իրավունքի զիջման դայմանագրի համաձայն Հայցվորը Պատասխանողի նկատմամբ ունեցած իր դաժանաբան իրավունքը օտարել է Բանկին, Բանկը վճարել է զիջված դաժանաբան դիմաց, Հայցվորը թե 15.06.2006թ. դրությամբ և թե սույն համաձայնագրի կնեման դաժանաբան դրությամբ Պատասխանողի նկատմամբ որևէ դաժանաբան չունի, Պատասխանողի սնանկության հասկանիչները, մասնավորապես նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրադաժանի կերազանցող 30 օրյա կամ ավելի ժամկետով կետանցված (ժամկետանց) դարսավորությունները վերացել են:

2. Կողմերը հաստատում են, որ Բանկի և Պատասխանողի միջև 15.06.2006թ. կնեվվել է Պարսավորությունների կատարման ժամանակացույց սահմանելու մասին Համաձայնագիր, որով զիջված դաժանաբան գծով դարսավորության կատարման ժամկետ է սահմանվել 2007թ. դեկեմբերի 15-ը, և Պատասխանողը Բանկի նկատմամբ թե 15.06.2006թ. դրությամբ և թե սույն համաձայնագրի կնեման դաժանաբան դրությամբ Բանկի նկատմամբ նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրադաժանի կերազանցող 30 օրյա կամ ավելի ժամկետով կետանցված (ժամկետանց) դարսավորություն չունի, հետևաբար բացակայում են սնանկության հասկանիչները:

3. Կողմերը հաստատում են, որ Պատասխանողը հասուցել է Հայցվորի կողմից

սնանկացման հայցադիմում ներկայացնելու համար վճարված դեռևս սուրճի ծախսերը:

4. Կողմերը վեճը ավարտում են հաշտության համաձայնությամբ:

5. Սույն համաձայնությունը կնքվում է չորս օրինակից, յուրաքանչյուր կողմին մեկական օրինակ և մեկ օրինակ ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական և ճնշման գործերի դալասի հաստատմանը ներկայացնելու համար:

6. Սույն համաձայնությունն ուժի մեջ է մտնում դատարանի կողմից հաստատման դաժից:

Կողմերը

Հայցվոր՝

ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ
ֆ.Երևան, Մ.Ադամյան 1
Աբխասակազմի ղեկավար՝ սոնազուրյան Ռ. Գևորգյան

Պատասխանող՝

«Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ
ֆ.Արմավիր, Սայաթ-Նովա 2
Տնօրեն՝ սոնազուրյան Ս. Պետրոսյան

Բանկ

ֆ. Երևան, Նալբանդյան 46

Գլխավոր տնօրեն-վարչության նախագահ՝ սոնազուրյան Ա.Վարսանով:

3. ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության հայցով ընդդեմ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի՝ դատաստանողին անվճարունակ (սնանկ) ճանաչելու դաժանջի մասին ֆաղափացիական գործի վարույթը կարճել:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սոնազուրյան
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սոնազուրյաններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1909
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1785 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Մաֆա ֆրոյթ» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 06.07.2006 թվականին թիվ S-1909 քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ Արարաթի մարզի Պարույր Սևակի գյուղական համայնքի (այսուհետ՝ Համայնք) հայցադիմումի ընդդեմ Ընկերության՝ 1.425.000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու, Համայնքի և Ընկերության միջև 04.09.2002թ. կնքված 200 հա վարելահողի վարձակալության դաշմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու դաշմանագրերի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասությունը.

Արարաթի մարզի դատախազությունը 29.03.2006թ. դիմելով Արարաթի մարզի առաջին ասյանի դատարան՝ դաշմանգել է Համայնքի և Ընկերության միջև 04.09.2002 թվականին կնքված հողի վարձակալության դաշմանագիրը վաղաժամկետ լուծել և Ընկերությունից բռնագանձել 1.425.000 ՀՀ դրամ գումար:

Արարաթի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 31.05.2006թ. որոշմամբ գործն ուղարկվել է ՀՀ տնտեսական դատարան՝ ըստ ենթակայության: Դատախազության ընթացքում Արարաթի մարզի դատախազության ներկայացուցիչը հրաժարվել է 1.425.000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու մասին դաշմանգից և միջնորդել է ոչ դատաւար հայցվորին փոխարինել դատաւար հայցվորով՝ Համայնքով:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 06.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «Մաֆա ֆրոփ» ՍՊԸ-ն:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնութագրվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սննտական դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանը հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը կողմնակա կողմերից մեկի դաշանջով կարող է լուծվել դատարանի վճռով միայն մյուս կողմի թույլ սկսած դատարանագրի էական խախտման կամ օրենքով կամ դատարանագրով նախատեսված այլ դեպքերում: Վարձավճարները ուժացումով վճարելու դատարանագրերում հայցը բավարարելիս ՀՀ սննտական դատարանն ըստ էության մեկնաբանել է, որ դրանով էական վնաս է դատարանով հայցվորին:

2) ՀՀ սննտական դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանը հետևյալ փաստարկով:

Ինչդեռ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածը, այնդեռ էլ կողմերի միջև կնքված վարձակալության դատարանագրեր վարձավճարների վճարում լինելու դատարաններում վարձակալության դատարանագրի վաղաժամկետ լուծման դրույթներ չեն դաշանակում:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 424-րդ հոդվածի 1-ին կետը, որը դիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանը հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 424-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը կատարումը դադարեցնում է դատարանագրերը: Հետևաբար, ՀՀ սննտական դատարանը վարձակալության դատարանագրեր լուծել է դատարանագրերի կատարման հիմքով վեճի հիմքերը վերացած լինելու դատարաններում:

4) Գործով առկա է նոր երևան եկած հանգամանք, որը ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանագրի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի վճիռը վերանայելու հիմք է:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանը հետևյալ փաստարկով:

Վարձակալված հողամասի վերաբերյալ Գործարար ծրագիրը և հողամասի բարելավման համար արդեն իսկ կատարած ներդրումների վերաբերյալ 2002-2004 թվականների կատարողական ակտերի գոյությունը սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք է և ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանագրի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ սննտական դատարանի վճիռը վերանայելու հիմք:

5) ՀՀ սննտական դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանագրի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դաշանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանը հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ սննտական դատարանն ընդհանրապես չի բնարկել և գնահատել Ընկերության

գործադիր սնտենին հասցեագրված համայնքի ղեկավարի 08.08.2005թ. թիվ 20 գրությունն այն մասին, որ Համայնքի ավագանու 2005 թվականի օգոստոսի 5-ի թիվ 4 նիստի որոշմամբ լուծվել է Ընկերության հետ 2002 թվականի ադրիլին կնքված վարձակալության դայմանագիրը՝ նշված հողամասն օտարման մրցույթի ներկայացնելու համար: Նշված գրությամբ Ընկերությանը առաջարկվել է օգտվելու իր առաջնահերթության իրավունքից: Մինչ նշված գրությունը Ընկերության կողմից վարձավճարների վճարման խախտում թույլ չի տրվել:

Բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 06.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Համայնքի և Ընկերության միջև 04.09.2002 թվականին կնքվել է հողամասի վարձակալության դայմանագիր:

2) Համաձայն նշված վարձակալության դայմանագրի 11-րդ կետի՝ Վարձավճարի ընթացիկ վճարումները վարձակալի կողմից մուծվում են հավասար չափերով՝ ըստ սարվա օրացուցային եռամսյակների, ոչ ուժ քան մինչև համադասասխան եռամսյակի վերջին ամսվա 25-ը:

3) Համաձայն դայմանագրի 20.1-րդ կետի՝ դայմանագիրը դադարում է, եթե վարձակալը երեք ամիս ուշացնում է վարձավճարի մուծումը:

4) Վարձակալ Ընկերության կողմից նշված դայմանագրով նախատեսված վճարները ուշացվել են 2005 թվականի 2-րդ (ինը ամսով), 3-րդ (վեց ամսով), 4-րդ (երեք ամսով) եռամսյակների համար:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Ընկերության բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածը սահմանում է դայմանագիրը փոփոխելու եւ լուծելու հիմքերը, որի 2-րդ մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ դայմանագիրը, կողմերից մեկի լիազորված, կարող է փոփոխվել կամ լուծվել դատարանի վճռով միայն մյուս կողմի թույլ տված՝ դայմանագրի էական խախտման կամ օրենքով կամ դայմանագրով նախատեսված այլ դեպքերում:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի առաջին դարբերությամբ սահմանված կարգով ՀՀ սնտեսական դատարանը դայմանագիրը լուծելիս հիմք է ընդունել կողմերի միջև կնքված վարձակալության դայմանագրի 20.1-րդ կետը, որի համաձայն՝ դայմանագիրը դադարում է, եթե վարձակալը երեք ամիս ուշացնում է վարձավճարի մուծումը:

Բողոք բերած անձի ներկայացրած փաստերը այն մասին, թե վարձավճարները ուշացումով վճարելու դատառաքանությամբ հայցը բավարարելիս ՀՀ սնտեսական դատարանն ըստ էության մեկնաբանել է, որ դրանով էական վնաս է դատառաքանվել հայցվորին,

---

անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի երկրորդ դարբերությունը՝ ղայմանագրի էական խախտման հիմքով լուծելու մասով, ՀՀ սնեսական դասարանի կողմից սույն գործով չի կիրառվել:

2) *Բողոքն երկրորդ հիմքով անհիմն է հեսկյալ պասնառաքանությունքամք.*

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ վարձատի ղահանջով վարձակալության ղայմանագիրը կարող է դասարանով վաղաժամկես լուծվել, եթե վարձակալը ղայմանագրով սահմանված վճարման ժամկեսը լրանալուց հեսո երկու անգամից ավելի չի մուծել վարձավճարը: Նույն հոդվածի 2-րդ մասում անագրված է, որ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ կետին համադասասխան՝ վարձակալության ղայմանագրով կարող են սահմանվել վարձատի ղահանջով ղայմանագիրը վաղաժամկես լուծելու այլ հիմքեր:

ՀՀ սնեսական դասարանը, ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի 2-րդ մասով և 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասով և սույն գործով կողմերի միջև 04.09.2002 թվականին կնված վարձակալության ղայմանագրի 20.1-րդ կետով, համաձայն որի՝ սույն ղայմանագիրը կարող է միակողմանի վաղաժամկես լուծվել վարձատի կողմից, եթե վարձակալը երեք ամիս ուուացնում է վարձավճարի մուծումը, լուծել է ղայմանագիրը:

Վճարել դասարանը գսնում է, որ ՀՀ սնեսական դասարանի կողմից ղայմանագրի 20.1-րդ կետի կիրառումը բխում է ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի ղահանջներից, հեսարար վերը նուված հոդվածը սույն գործով կիրառելի է:

3) *բողոքն երրորդ հիմքով անհիմն է հեսկյալ պասնառաքանությունքամք.*

Ըստ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի՝ վարձատի ղահանջով վարձակալության ղայմանագիրը կարող է դասարանով վաղաժամկես լուծվել, եթե վարձակալը ղայմանագրով սահմանված վճարման ժամկեսը լրանալուց հեսո երկու անգամից ավելի չի մուծել վարձավճարը: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վարձակալության ղայմանագրով կարող են սահմանվել վարձատի ղահանջով ղայմանագիրը վաղաժամկես լուծելու այլ հիմքեր՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համադասասխան, համաձայն որի՝ ղայմանագիրը կողմերից մեկի ղահանջով կարող է փոփոխվել կամ լուծվել դասարանի վճռով միայն մյուս կողմի թույլ սված՝ ղայմանագրի էական խախտման կամ օրենքով կամ ղայմանագրով նախասեսուված այլ դեղերում: Դեկավարվելով սույն դրույթներով՝ կողմերը ղայմանագրի 20.1-րդ կետով նախասեսուել են, որ վարձատի ղահանջով ղայմանագիրը վաղաժամկես կարող է լուծվել, եթե վարձակալը երեք ամիս ոուուացնում է վարձավճարի մուծումը:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 616-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ վարձակալը ղարսավոր է ժամանակին մուծել գույքն օգսագործելու համար վճարը (վարձավճարը): Կողմերի միջև 04.09.2002թվականին կնված հողի վարձակալության ղայմանագրի 11-րդ կետի համաձայն՝ վարձակալության ընթացիկ վճարումները վարձակալի կողմից մուծվում են հավասար չափերով՝ ըստ սարվա օրացուցային եռամսյակների, ոչ ոու քան մինչև համադասասխան եռամսյակի վերջին ամսվա 25-ը: Նուված ղայմանագրով վարձակալ հանդիսացող Ընկերությունը խախեսել է ղայմանագրի 11-րդ կետի ղահանջները՝ հեսկյալ ղարբերականությունքամք.

2005 թվականի 2-րդ եռամսյակի վարձը վճարել է 2006 թվականի մարտին՝

ուժացնելով ինը ամիս,

2005 թվականի 3-րդ եռամսյակի վարձը վճարել է 2006 թվականի մարտին՝ ուժացնելով վեց ամիս,

2005 թվականի 4-րդ եռամսյակի վարձը վճարել է 2006 թվականի մարտին՝ ուժացնելով երեք ամիս:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Ընկերությունը խախտել է Պայմանագրի 11-րդ կետի լիարժեք, որովհետև դեղատեղի համար Պայմանագրի 20.1-րդ կետով կողմերը նախատեսել են Պասախանասվության միջոց, այն է՝ վարձատրվելով Պայմանագրի վաղաժամկետ լուծում լիարժեք իրավունք է վերադարձվել:

Պասախանասվության այն փաստարկը, թե ՀՀ սնտեսական դատարանը վարձակալության Պայմանագիրը լուծել է դատարանական կատարման հիմնով վեճի հիմքերը վերացած լինելու Պայմանագրում, անհիմն է, քանի որ սույն վեճի հիմքը վարձավճարի դատարանը, այլ վարձավճարի վճարումը Պայմանագրով նախատեսված ժամկետից երեք ամիս ուժացնելը, որովհետև խախտման համար կողմերը Պայմանագրի 20.1-րդ կետով նախատեսել են Պասախանասվության միջոց (սանկցիա):

ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանական լուծումը դիմել է կատարվելով դատարանական լուծումը Պայմանագրի, օրենքի և այլ իրավական ակտերի լիարժեք լուծումը համապատասխան, իսկ նույն օրենսգրքի 408-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանական լուծումը խախտում է համարվում այն չկատարելը կամ անդադար (կեսանցով, ադրանգների, աշխատանքների և ծառայությունների թերություններով կամ դատարանական լուծումը ընդհանրապես չկատարելը այլ Պայմանագրի լիարժեք լուծումը) կատարելը:

ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 417-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանական լուծումը լուծումը չկատարելու է (կամ) անդադար կատարելու համար Պասախանասու է մեղքի առկայության դեղատեղի, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ Պայմանագրով: Պատահաբար ճանաչվում է անմեղ, եթե ադրանգում է, որ ինքը դատարանական լուծումը դատարանական կատարելու համար ձեռնարկել է իրենից կախված բոլոր միջոցները: Մեղքի բացակայությունն ադրանգում է դատարանական լուծումը լիարժեք լուծում:

Տվյալ դեղատեղի Վճռաբեկ դատարանը հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության կողմից հայցվորի նկատմամբ դատարանական լուծումը կատարվել է Պայմանագրով սահմանված ժամկետի կեսանցով, գտնում է, որ դատարանական լուծումը անդադար կատարելու դեղատեղի օրենքով կամ Պայմանագրով նախատեսված սանկցիայի կիրառումը դատարանական չի ազատում դատարանական լուծումը բնեղենով կատարելուց, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ Պայմանագրով:

Վերը նշված դատարանական լուծումը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 424-րդ հոդվածի 1-ին մասը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

4) *Բողոքը չորրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարակալական դատարանական օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ նոր երեսան եկած հանգամանքների հետևանքով դատարանական ակտի վերանայման համար հիմք են՝

1) գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց.

2) գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք

հայսնի են եղել գործին մասնակցող անձանց, բայց նրանցից անկախ դասձառներով չեն ներկայացվել դասարան.

3) դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած դասավճռով հաստատված՝ վկայի ակնհայտ կեղծ ցուցմունքները, փորձագետի ակնհայտ կեղծ եզրակացությունը, փաստաթղթերի կամ իրեղեն աղացույցների կեղծված լինելը, որոնք հանգեցրել են աղօրինի կամ չհիմնավորված դասական ակնկալացնելուն.

4) դասարանի օրինական ուժի մեջ մտած դասավճռով հաստատված՝ գործին մասնակցող անձանց կամ նրանց ներկայացուցիչների հանցավոր գործողությունները կամ գործը ֆինետիս դասավորների կատարած հանցավոր արարքները.

5) դասական ակնի, դասավճռի կամ այլ մարմնի որոշման վերացումը, որը հիմք է ծառայել սվյալ վճռի կայացման համար:

Մինչդեռ ընկերության կողմից ներկայացված՝ վարձակալված հողամասի վերաբերյալ Գործարար ծրագիրը և հողամասի բարելավման համար արդեն իսկ կատարված ներդրումների վերաբերյալ 2002-2004 թվականների կատարողական ակտերի գոյությունը սույն գործի համար չի կարող նոր երևան եկած հանգամանք ճանաչվել, քանի որ Գործարար ծրագրի գոյության հանգամանքը հայսնի է եղել գործի ըստ էության ֆննդության ժամանակ և այն ներկայացվել է դասարանին (գ.թ. 64): Բացի այդ, ո՛չ այդ ծրագիրը, ո՛չ էլ հողամասի բարելավման համար արդեն իսկ կատարված ներդրումների վերաբերյալ 2002-2004 թվականների կատարողական ակտերի գոյությունը սույն գործի համար էական հանգամանք չի կարող համարվել, քանի որ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսդրությունը (ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 466-րդ, 622-րդ հոդվածներ) վարձակալության դայմանագրի լուծումը կախվածության մեջ չի դնում վարձակալի կողմից կատարված բարելավումներից կամ նրա գործունեության ծրագրից:

5) *Ընկերության բողոքը հիմնված է հիմնավոր է մասնակի՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Դասարանի համար որևէ աղացույց նախատեսվածի ուժ չունի, բացառությամբ սույն օրենսգրքի 52-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերի:

Աղացույցների գնահատման արդյունքները դեմք է ամփոփվել համադասասխան դասական ակտում: ՀՀ սնեստական դասարանը չի հետազոտել և չի գնահատել Համայնքի ղեկավարի 08.08.2005 թվականի թիվ 20 գրությունը:

Սակայն, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Համայնքի ղեկավարի 08.08.2005 թվականի թիվ 20 գրությունը չհետազոտելու և այն գործում առկա բոլոր աղացույցների համադրմամբ չգնահատելու մասով ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջի չդահողանումը բավարար հիմք չէ ֆննարկվող վճռի քեկանման համար, քանի որ նման խախտումը չի հանգեցրել գործի սխալ լուծմանը: ՀՀ սնեստական դասարանի հետևությունները հիմնված են գործում առկա այլ աղացույցների հետազոտման և գնահատման վրա, որոնք բավարար են եղել դասարանի կողմից վճիռ կայացնելու համար:

Այսպիսով, վերը նշված հիմնավորումներով Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Ընկերության վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման:

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Մաֆս ֆրոֆ» ՍՊԸ-ի վճռաքել բողոքը մերժել՝ ՀՀ սննտական դատարանի 06.07.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1552
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Մարգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1845 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 11.05.2006 թվականի թիվ S-1552 քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ «Գարիգին» սահմանափակ լիցենզիայի դիմումով ներկայացված ընկերության լուծարային հանձնաժողովի դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դրամական ծառայության Արաբկիր-1 հարկային տեսչության՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դրամական ծառայության Արաբկիր հարկային տեսչության 11.10.2005 թվականի թիվ 1020129 ակտի 14-րդ կետն անվավեր ճանաչելու և ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դրամական ծառայության Արաբկիր-1 հարկային տեսչությանը «Գարիգին» սահմանափակ լիցենզիայի դիմումով ներկայացված ընկերությանը՝ բյուջեի նկատմամբ դատարանական գործընթացի վերաբերյալ սեղեկանքի սալուն դատարանական գործընթացի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմումատու խնդրել է անվավեր ճանաչել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դրամական ծառայության Արաբկիր հարկային տեսչության կողմից 11.10.2005 թվականին կազմված թիվ 1020129 ակտի 14-րդ կետը և դատարանական գործընթացի վերաբերյալ սեղեկանքի սալուն դատարանական գործընթացի մասին:

հարկային ռեզուլտատները սալ ժողովում ալ յայն մասին, որ «Գարիգին» սահմանափակ ղասասխանասվոթյամբ ընկերոթյունը ՀՀ ղեճական բյուջեի նկասմամբ ղարձարոթյուններ չունի:

ՀՀ ճնճեսական ղասարանի 11.05.2006 թվականի վճռոլ ղիմունը բավարարվել է:

Սույն գործոլ վճռաբեկ բողոբ է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր ղասասխագի ճեղակալ Գ.Դանիելյանը:

Բողոբ բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ ճնճեսական ղասարանի 11.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննոթյան:

Վճռաբեկ բողոբին ղասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոբի հիմները, փաստարկները և ղահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոբը ֆննվում է հեճկյալ հիմների սահմաններում ներհիբեյալ հիմնավորումներոլ.

1) Դասարանը չի կիրառել «Իրավաբանական անձանց ղեճական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հողվածը, «Աեխասանքի վարձարոթյան մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հողվածի 2-րդ մասը, 8-րդ հողվածի 1-ին մասը, «Պարճաղիր սոցիալական աղահողվագրոթյան վճարի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերը, որոնք ղեճ է կիրառել:

Բողոբ բերած անձը նեված ղնդումը ղասձառաբանել է հեճկյալ փաստարկներոլ:

Դիմունը բավարարելիս ղասարանը ղասձառաբանել է, որ սոուգուման ալքի 14-րդ կեճում վկայակոչված իրավական նորմերը որևէ առնչոթյուն չունեն սույն գործի հեճ, ֆանի որ ընկերոթյունը չի իրականացրել ճնճեսական գործունեոթյուն, գճնվել է լոծարման գործընթացում, հեճաբար չի կարող ունենալ աեխասողներ և վճարել աեխասավարձ: Դասարանն անճեսել է, որ «Իրավաբանական անձանց ղեճական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հողվածի 7-րդ կեճին համաղասասխան իրավաբանական անձը համարվում է լոծարված, իսկ նրա գոյոթյունը ղաղարած, այդ մասին ղեճական գրանցամասյանում գրառման ղահից, ինչի մասին ճրվում է ճեղեկանք: Տվյալ ղեղոբում «Գարիգին» սահմանափակ ղասասխանասվոթյամբ ընկերոթյան լոծարման, կամ գործունեոթյան ղաղարեցման մասին ղեճական գրանցամասյանում որևէ գրառում չի կասարվել, և այդ մասին նրան ճեղեկանք չի ճրվել:

«Աեխասանքի վարձարոթյան մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հողվածի 2-րդ մասի, 8-րդ հողվածի 1-ին մասի, «Պարճաղիր սոցիալական աղահողվագրոթյան վճարի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի կիրառելիոթյան մասին որևէ փաստարկ բողոբ բերած անձը բողոբում չի նեել:

2) Դասարանը կիրառել է «Հայասանի Հանրաղեճոթյունում սոուգումների կազմակերղման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 1-ին մասը, որը չղեճ է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ ֆողաֆացիական ղասավարոթյան օրենագրքի 162-րդ հողվածի 7-րդ մասը, որը ղեճ է կիրառել:

Բողոբ բերած անձը նեված ղնդումը ղասձառաբանել է հեճկյալ փաստարկներոլ:

Դասարանը, բավարարելոլ ղիմունը, վճռի հիմքում դրել է այն հանգամանքը, որ սոուգումները կասարվել են «Հայասանի Հանրաղեճոթյունում սոուգումների կազմակերղման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հողվածի 4-րդ մասի և 6-րդ հողվածի 1-ին մասի ղահանջների խախոճումոլ, մասնավորաղես, ալոճում չեն

նկարագրվել արձանագրված խախտումները, չեն վկայակոչվել այն իրավական նորմերը, որոնց դահանջները խախտվել են: Մինչդեռ սուզման ակտի 14-րդ կետում հանգամանալից արձանագրված են խախտումները և վկայակոչված են համադասասխան իրավական նորմերը:

3) Գասարանը կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

Սուզման համար նախատեսված ժամանակաբաժանի խախտման մասին դասճառաբանությունն անհիմն է, քանի որ սուզման ակտի 1-ին էջի 14-րդ սյունակում նշված «2005թ. սեպտեմբերի 19-ից մինչև հոկտեմբերի 11-ը» նշումը ժամանակակից վրիպակ է:

Վերը նշված հիմքերով բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 11.05.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 21.02.2005 թվականին «Գարիգին» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության լուծարման գործընթացում զսնվելու մասին գրառում է կատարվել դեռևս ան ռեգիստրում և այդ մասին սրվել է դեռևս գրանցման վկայականի թիվ 002 ներդիրը:

2) ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեռևս ծառայության Արաբկիրի հարկային ծառայության կողմից «Գարիգին» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերությունում իրականացվել է սուզում, որի արդյունքում 11.10.2005 թվականին կազմվել է թիվ 1020129 ակտը և 14-րդ կետով դիմողին առաջադրվել է 94.800 դրամ սոցիալական վճարի դասարանություն, որից 54.000 ՀՀ դրամ դասարան սոցիալական վճարի առաջ, 8400 ՀՀ դրամ սույժ և 32.400 ՀՀ դրամ սուզանի:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին իրավաբանական անձանց դեռևս գրանցամասյանում գրառման դահից: Նույնաբովանդակ նորմ է դարձնակում նաև «Իրավաբանական անձանց դեռևս գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, ըստ որի՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին դեռևս գրանցամասյանում գրառման դահից, ինչի մասին սրվում է ժեղեկանի:

Գործի փաստերի ուսումնասիրությունը ցույց է սալիս, որ «Գարիգին» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության լուծարման, կամ գործունեության դադարեցման մասին դեռևս գրանցամասյանում ուղե գրառում չի կատարվել, այսինքն՝

ընկերությունը թեև գտնվել է լուծարային գործընթացում, սակայն իրավաբանորեն համարվել է գոյություն ունեցող: Մրանից բխում է, որ ընկերության համար ծագում են, իսկ ընկերությունն իր հերթին դարձավոր է կասարել օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դարձավորությունները, այդ թվում հարկային և դարձադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների գծով առաջացող դարձավորությունները: Սա նշանակում է, որ հարկային շեշտության կողմից նվազագույն սոցիալական վճարի հաշվարկումը սույն գործով բխում է օրենքի դրույթներից:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ աշխատավարձը յուրաքանչյուր ամիս հաշվարկվում և վճարվում է անմիջապես աշխատողին, նրա աշխատանքի վայրում, աշխատանքային օրերին, ամսական առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը:

«Պարտադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի համաձայն՝ գործատուները յուրաքանչյուր ամիս հաշվարկում են սոցիալական վճարներ, դրանց հաշվին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և չափերով վարձու աշխատողներին հաշվարկում ու վճարում են նոյնպես, որից հետո դրանց արժեքները փոխանցում են դարձադիր սոցիալական աղահովագրության բյուջե մինչև հաջորդ ամսվա 20-ը (ներառյալ)՝ յուրաքանչյուր ամսում փաստացի վճարված աղահովագրական նոյնպես գումարների չափով: Սոցիալական վճարումների կատարումը սահմանված ժամկետներից ուշացնելու օրվանից մինչև 365-րդ օրը ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար աղահովագրից գանձվում է տույժ՝ աղաքաճի 0,15 տոկոսի չափով, իսկ սոցիալական վճարների օբյեկտը թափանցելու կամ այն դրանց ցույց սալու դեղմում աղահովագրից նույն օրենքով սահմանված կարգով գանձվում է թափանցած կամ դրանց ցույց սրված սոցիալական վճարների օբյեկտի նկատմամբ հաշվարկված (լիազորված մարմնի կողմից) սոցիալական վճարների գումարը, ինչպես նաև տուգանք՝ այդ գումարի 50 տոկոսի չափով:

Սույն գործով «Գարիգին» ՍՊԸ-ն յուրաքանչյուր ամիս աշխատավարձ ու սոցիալական վճար չի հաշվարկել և չի վճարել, հետևաբար խախտել է «Պարտադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի դրույթները:

Բողոք բերած անձի կողմից բողոքի սույն հիմքում վկայակոչված՝ «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի կիրառության անհրաժեշտության վերաբերյալ լուծարումը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է անհիմն, քանի որ այդ հոդվածը ընդամենը Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրույթներով սահմանված նորմերի և «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի նորմերի միջև հակասության դեղմում սահմանում է ՀՀ միջազգային դրույթների նորմերի գերակայությունը:

2) *բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հայաստանի Հանրապետությունում սուուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սուուգման ակտում դրույթ է նկարագրվել արձանագրված խախտումները, այն իրավական նորմերը, որոնց դրույթները չեն կատարվել, հղում՝ համադասախան փաստաթղթերի վրա: Սա նշանակում է, որ դրույթական մարմինը չդրույթ է բավարարվի միայն խախտված օրենքը

մասնանշանով. անհրաժեշտ է ամրագրել նաև կոնկրետ իրավահարաբերությունը կարգավորող դրույթի, այսինքն՝ այն իրավական նորմի լուծարումը, որոնք ընկերությունը դարձավոր էր կասարել: Մինչդեռ ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՊԾ Արաբկիրի հարկային տեսչության կողմից 11.10.2005 թվականին կազմված թիվ 1020129 ակտի 14-րդ կետում նշվել է «Իրավաբանական անձանց լուծարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը, «Հաշվադատական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքը, սակայն չի մասնանշանով, թե կոնկրետ որ հոդվածի նորմերն են խախտված: Բացի այդ, վիճարկվող ակտի 14-րդ կետում հղում չի կատարվել համադասասխան փաստաթղթերի վրա (գ.թ.11):

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հարկային տեսչության կողմից ընկերության կողմից նվազագույն սոցիալական վճարի հաշվարկումն ըստ էության հիմնավոր է և բխում է օրենքի լուծարմանից, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ թեև ստուգող մարմինը խախտել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված լուծարմանը, սակայն սույն գործի փաստական սվյալների համադասասխան նվազագույն սոցիալական վճարի՝ օրենքի ուժով գոյացած լինելու դայմաններում նման խախտումները ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի իմաստով կարող են դիտվել որդես ձևական, հետևաբար չեն կարող ըստ էության ճիշտ ակտի անվավերության հիմք հանդիսանալ:

3) *բողոքը երրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Այն փաստարկը, որ ստուգման հանձնարարագրում ստուգման ժամանակաշրջանը (1995 թվականից մինչև ստուգման ավարտն ընկած ժամանակաշրջանը) և ստուգման ակտի 1-ին էջի 14-րդ սյունակում նշված տարեթիվը («2005թ. սեդեսեմբերի 19-ից մինչև հոկտեմբերի 11-ը») դարունակում են տեխնիկական վրիդակ, Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր չի համարում, ֆանի որ գործի նյութերում, ինչդես նաև բողոքին կից ներկայացված փաստաթղթերում բացակայում է ստուգման հանձնարարագիրը, որի առկայության դայմաններում դասարանը հնարավորություն կունենար համադրել երկու փաստաթղթերում առկա սվյալները: ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի բովանդակությունից բխում է, որ դասարանի հետևությունները կարող են հիմնվել միայն դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքների և աղացույցների վրա, այլ կերդ ասած՝ դասարանը չի կարող առաջնորդվել գուտ ենթադրություններով:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, ՀՀ սնեստական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ գլխավոր դասախազի տեղակալի վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ

ՎՃՈՍՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

Տնտեսական դատարանի 11.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափագիական գործերով
վերաբնիչ դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2268/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1920 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափագիական դալաաը (այսուհես՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դասական նիսում, քննելով Կորյուն Օհանյանի, Շահեն Մարգայանի ներկայացուցիչ Դ.Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափագիական գործերով վերաբնիչ դասարանի (այսուհես՝ նաև դասարան) 17.07.2006 թվականի թիվ 06-2268 վճռի դեմ՝ ըստ Միսիանի ֆաղափագիական հայցի (այսուհես՝ նաև հայցվոր) ընդդեմ Շահեն Մարգայանի (այսուհես՝ նաև դատախազ), երրորդ անձինք ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կաղաասրի դեսական կոմիսեի Միսիանի ստորաբաժանման, Կորյուն Օհանյանի՝ 2002 թվականի օգոսոսի 26-ին կնված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Մարգայանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնված անւարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչդես նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջների մասին,

Պ Ա Բ Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ հայցվորը խնդրել է Միսիանի ֆաղափագիականի և Շահեն Մարգայանի միջև 2002 թվականի օգոսոսի 26-ին կնված դայմանագիրը լուծել, անվավեր ճանաչել Շահեն Մարգայանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնված անւարժ գույքի օսարման դայմանագիրը, ինչդես նաև անվավեր ճանաչել Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականը:

Սյունիքի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 14.03.2006 թվականի վճռով հայրը մեղավոր է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.07.2006 թվականի վճռով հայրը բավարարվել է՝ անվավեր է ճանաչվել Սիսիանի ֆաղաֆագիականի և Շահեն Սարգսյանի միջև 26.08.2006 թվականին կնքված անբարձր գույքի առուվաճառի պայմանագիրը և որդես հետևանք Շահեն Սարգսյանի և Կարինե Սարգսյանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անբարձր գույքի սեփականության իրավունքի վկայականը, Շահեն Սարգսյանի, Կարինե Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անբարձր գույքի առուվաճառի պայմանագիրը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անբարձր գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել դատաստանողի ներկայացուցիչ Դ.Գրիգորյանը և երրորդ անձ Կ.Օհանյանը:

Բողոք բերած անձինք խնդրել են բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.07.2006 թվականի թիվ 06-2268 վճիռը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 242-րդ և 504-րդ հոդվածները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 248-րդ հոդվածը:

Դատարանը, ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 242-րդ հոդվածը վկայակոչելով, գտել է, որ զնորդ Կորյուն Օհանյանը կրում է Շահեն Սարգսյանի բոլոր դատարարությունները և Սիսիանի ֆաղաֆագիականը նրանից էլ իրավունք ունի հետ դատահանգել իր մոտ գրավի սակ զսնվող աղաքիկ վաճառքի առարկա հանդիսացող գույքը: ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի նման եզրահանգման հնարավորություն չի սալիս: Հետևաբար, սվյալ նորմի ճիշտ մեկնաբանման արդյունքում կարելի է հանգել հետևության, որ գրավով ծանրաբեռնված գույքի ձեռքբերողը հանդիսանում է գրավատու՝ հայցվորի հանդեպ դատաստանողի դատարարությունների մասով: ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 248-րդ հոդվածը կիրառելու դեպքում դատարանը կեզրակացներ, որ գրավով աղաքիկված դատարարությունը խախտելու դեպքում գրավատուն չի կարող գրավի առարկան վերցնել, այլ միայն կարող է գրավի առարկայի վրա բռնագանձում սարածել:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը, որը դեպք է կիրառել:

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի սեփականատիրոջ իրավունք է սալիս իր սիրադեմից դուրս եկած գույքը հետ դատահանգել միայն օրենքով հստակ որոշված դեպքերում: Երրորդ անձ Կորյուն Օհանյանը հանդիսանում է բարեխիղճ ձեռքբերող, քանի որ վերջինս չգիտեր և չէր կարող իմանալ, որ պայմանագրի առարկա հանդիսացող շինությունը ծանրաբեռնված է գրավով: Ավելին, 25.09.2002 թվականին հայցվոր Սիսիանի ֆաղաֆագիականը, երրորդ անձին վարձակալության պայմանագրով հանձնելով գույքը և նրա հարակից հողամասը, վերջինիս չի տեղեկացրել սվյալ գույքի՝

գրավով ծանրաբեռնված լինելու մասին:

3) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 317-րդ և 335-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Դասարանը հայցային վաղեմության ժամկետ կիրառելու մասին ներկայացված միջնորդությունը մերժել է: Այն ենթակա էր բավարարման նշված հոդվածների ուժով:

4) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածը՝ սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Դասարանը վճռում չի նշել այն իրավական նորմը, որով ղեկավարվելով վճիռ է կայացրել դայմանագրերն անվավեր ճանաչելու մասին: Դասարանը, կիրառելով այս նորմը, անվավեր է ճանաչել դայմանագիրը, այնինչ՝ կիրառված հոդվածը վերաբերվում է դայմանագրի լուծմանը և փոփոխմանը:

5) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

Դասարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել 25.09.2002 թվականի հողամասի վարձակալության դայմանագիրը, Միսիանի ֆաղաֆագիական 25.09.2005 թվականի որոշումը, 19.09.2002 թվականի Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև կնքված առուվաճառքի դայմանագիրը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվոր Միսիանի ֆաղաֆագիական և դասասխանող Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքվել է անշարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիր, որի 3.1-րդ կետով նախատեսվել է գնված գույքի համար վճարել 3 փուլով՝ մինչև 25.08.2004 թվականը:

2) Շահեն Սարգսյանը 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագրից ծագող իրավունքները գրանցել է 29.08.2002 թվականին և ստացել անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի թիվ 929820 վկայականը:

3) Շահեն Սարգսյանը խախտել է 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագրի 3.1-րդ կետով սահմանված վճարումների ժամանակացույցը: Չի վճարել դայմանագրով նախատեսված 6000000 (վեց միլիոն) ՀՀ դրամ գումարից 3.245.000 (երեք միլիոն երկու հարյուր քառասունհինգ հազար) ՀՀ դրամը:

4) Շահեն և Կորյուն (Շահեն Սարգսյանի կնոջ) Սարգսյանների ու Կորյուն Օհանյանի միջև 19.09.2002 թվականին կնքվել է 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին ձեռք բերված անշարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիր:

5) Կորյուն Օհանյանի վերոհիշյալ դայմանագրից ծագող սեփականության իրավունքը 20.09.2002 թվականին ստացել է դեռևս գրանցում, և նրան տրվել է անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի թիվ 929881 վկայականը:

6) Միսիանի ֆաղաֆագիական 25.09.2002 թվականի թիվ 56 որոշմամբ որոշվել է Միսիան ֆաղաֆի Իսրայելյան փողոցի «Հացասան» կից սարածիք 6500 մմ. մակերեսով ժամանակավոր վարձակալությամբ հասկացնել Կորյուն Օհանյանին:

7) Պատասխանողը դասաֆնության ժամանակ դասրասակամություն է հայտնել կատարելու իր դրամային դասավորությունը և նշել, որ արդեն սկսել է կատարել որոշակի վճարումներ:

4. Վճռաքել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ՝

1) *վճռաքել բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի (այսուհետ՝ նաև Օրենսգրք) 505-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սարաժամկետ վճարելու դայմանով ադրանֆի ադառիկ վաճառֆի դայմանագրի նկատմամբ կիրառվում են Օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի 2-ից 6-րդ մասերով նախատեսված կանոնները: Օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ադառիկ վաճառված ադրանֆը գնորդին հանձնելու դահից մինչև դրա համար վճարելը համարվում է վաճառողի մոտ գրավ դրված՝ ի ադահովումն ադրանֆի համար վճարելու գնորդի դարավորության կատարման եթե այլ բան նախատեսված չէ առուվաճառֆի դայմանագրով: Միսիանի ֆաղաֆադեսարանի և դատասիսանող Շահեն Մարգայանի միջև 2002 թվականի օգոսոսի 26-ին կնֆվել է անարժ գույֆի առուվաճառֆի դայմանագիր, որի 3.1-րդ կետով նախատեսվել է գնված գույֆի համար սարաժամկետ վճարում:

Պայմանագրի՝ սարաժամկետ վճարման մասին դրույթը, սվյալ դեդոմ, առաջացրել է Օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված հետևանֆ: Այսինֆն, անարժ գույֆը Շահեն Մարգայանին հանձնելու դահից մինչև դրա համար վճարելը համարվել է Միսիանի ֆաղաֆադեսարանի մոտ գրավ դրված՝ ի ադահովումն ադրանֆի համար վճարելու դարավորության կատարման: Մակայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 301-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով անարժ գույֆի հետ կատարվող գորժարֆներից ժագող իրավունֆները ենթակա էին դետական գրանցման: Տվյալ դեդոմ գրանցման ենթակա էր նաև Միսիանի ֆաղաֆադեսարանի և Շահեն Մարգայանի միջև 26.08.2006 թվականին կնֆված անարժ գույֆի առուվաճառֆի դայմանագրից և ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 505-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և 504-րդ հոդվածի 6-րդ մասից բխող՝ անարժ գույֆի նկատմամբ առաջացած գրավի իրավունֆը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 302-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գորժարֆներից ժագող իրավունֆների դետական գրանցման դահանջը չդահդանելը հանգեցնում է դրանց անվավերության: Նման գորժարֆներն առոչինչ են: Օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անվավեր գորժարֆը չի հանգեցնում իրավաբանական հետևանֆների, բացառությամբ այն հետևանֆների, որոնֆ կադված են գորժարֆի անվավերության հետ:

Վերոարադրյալից բխում է, որ անարժ գույֆի նկատմամբ Միսիանի ֆաղաֆադեսարանի գրավի իրավունֆը դետական գրանցում չունենալու հետևանֆով չի ժագել, հետևաբար դատասիսանող Շահեն Մարգայանը ունեցել է սվյալ գույֆը երրոդ անձին վաճառելու իրավական հնարավորություն:

Վերոգրյալ դատճառաբանությամբ դատարանի կողմից սույն գորժով կիրառման ենթակա չէր Օրենսգրքի 242-րդ հոդվածը, իսկ Օրենսգրքի 248-րդ հոդվածի չկիրառելու մասով վճռաքել բողոքը հիմնավոր չէ:

---

2) *վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հեճույթի պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ գույքը կարող է հեճույթի պահանջվել այն ձեռք բերած անձից, եթե սվյալ գույքը օտարողը դրա իրավունքը չի ունեցել, ինչդեպ նաև առկա են վերոհիշյալ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված որոշակի նախադրյալներ:

Տվյալ դեղումն Կորյուն Օհանյանը ձեռք է բերել գրավով չծանրաբեռնված գույք այն օտարելու իրավունք ունեցող անձից:

3) *վճռաբեկ բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է հեճույթի պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 317-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վիճահարույց գործարքի անվավեր ճանաչման և դրա անվավերության հեճույթների կիրառման մասին հայցը կարող է ներկայացվել մեկ արվա ընթացքում, երբ հայցվորն իմացել էր կամ դարձավոր էր իմանալ գործարքն անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայող հանգամանքների մասին: Պատասխանողի ներկայացուցիչը միջնորդել է /գ.թ. 149/ կիրառել հայցային վաղեմության ժամկետ՝ Շահեն և Կարինե Սարգսյանների ու Կորյուն Օհանյանի միջև 19.09.2002 թվականին կնքված դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դատանքի նկատմամբ: Դատարանն առանց դատաբանության մերժել է հայցային վաղեմության ժամկետ կիրառելու միջնորդությունը, սույլ հղում կատարելով վճռի այն դատաբանություններին, որոնք վերաբերում են Օրենսգրքի 470, 504, 242, 466 հոդվածներին և որևէ ձևով չեն առընչվում հայցային վաղեմության ժամկետի կիրառումը մերժելու հիմքերին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Շահեն և Կարինե Սարգսյանների ու Կորյուն Օհանյանի միջև 19.09.2002 թվականին կնքված դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դատանքի նկատմամբ կիրառելի է հայցային վաղեմության ժամկետը, քանի որ գործով հաստատված փաստերից ակնհայտ երևում է, որ Միսիանի ֆաղաֆագաբանը դեռևս 25.09.2002 թվականին սեղյակ էր այդ գործարքի մասին և հեճույթը կարող էր իմանալ իր իրավունքի հնարավոր խախտման մասին: Սույն գործով հայցադիմումը ներկայացվել է դատարան 02.12.2004 թվականին, այսինքն՝ հայցային վաղեմության ժամկետի լրանալուց հետո:

Նշված դատաբանությամբ հիմնավոր է նաև Օրենսգրքի 335-րդ հոդվածը դատարանի կողմից չկիրառելու մասին վճռաբեկ բողոքի հիմքը:

4) *վճռաբեկ բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է հեճույթի պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքն անվավեր կարող է ճանաչվել միայն Օրենսգրքով սահմանված հիմքերով: Հայցադիմումով հայցվորը դատանքել է լուծել Միսիանի ֆաղաֆագաբանի և Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը և անվավեր ճանաչել Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անձաժ գույքի օտարման դայմանագիրը և Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականը: Դատարանը, իր վճռի դատաբանական մասում մեկնաբանելով Օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի (դայմանագիրը փոփոխելու և լուծելու հիմքերը) 2-րդ մասը, դատական ակտով (դրա եզրափակիչ մասում) չի կիրառել այդ նորմը: Փոխարենը անվավեր է ճանաչել Միսիանի ֆաղաֆագաբանի և Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը, Շահեն Սարգսյանի, Կարինե Սարգսյանի ու

Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անձարժ գույքի առուվաճառքի դրամանագրերը, Շահեն Սարգսյանի և Կարինե Սարգսյանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անձարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անձարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականները:

ՀՀ ֆաղափառական դատարանության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռում դրե՞մք է նշված այն օրենքները, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրամանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դատարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս: Գործարհներն անվավեր ճանաչելու մասով դատարանի վճռում նշված չեն այն օրենքները, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրամանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնց հիմքով դատարանը ղեկավարվել է գործարհներն անվավեր ճանաչելու մասին վճիռ կայացնելիս:

Օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դրամանագիրը, կողմերից մեկի դատահանջով, կարող է փոփոխվել կամ լուծվել դատարանի վճռով միայն մյուս կողմի թույլ սված՝ դրամանագրի էական խախտման կամ օրենքով կամ դրամանագրով նախատեսված այլ դեղմերում:

Միսիանի ֆաղափառության և Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դրամանագրի 2.1.2-րդ կետով նախատեսված է, որ վաճառողն իրավունք ունի լուծել դրամանագիրը, երբ գնորդը հրաժարվում է օբյեկտն ընդունելուց և դրա համար վճարելուց: Այսինքն, Միսիանի ֆաղափառության մոտ դրամանագրից բխող նման իրավունքը կարող էր ծագել այն դեղմում միայն, երբ Շահեն Սարգսյանը կհրաժարվեր օբյեկտն ընդունելուց և չէր վճարի դրա համար: Մյուս գործով հաստատված փաստերի հիման վրա գնորդն ընդունել է «օբյեկտը», սակայն վճարումները կատարել է մասնակի, հետևաբար դրամանագրի լուծում դատահանջելու դրամանագրով սահմանված իրավունքը Միսիանի ֆաղափառության մոտ չի ծագել, և վերջինս կարող էր նման դատահանջ ներկայացնել միայն դրամանագրի էական խախտման հիմքով:

Օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ դրամանագրի համաձայն՝ էական է ճանաչվում կողմերից մեկի թույլ սված դրամանագրի խախտումը, որը հանգեցնում է մյուս կողմի համար այնպիսի վնասի, որը զգալիորեն գրկում է վերջինիս այն բանից, ինչը նա իրավունք ունի սկսելով դրամանագիրը կնքելիս: Հայցվորը հայցադիմումում, որդես նման վնաս նշել է դատաստանողի կողմից վճարումների մասնակի կատարումը:

Օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված դրամանագրի դրամանի էական խախտման առկայությունը ՀՀ ֆաղափառական դատարանության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի ուժով դրե՞մք է ամրացուցվի դրամանագիրը լուծելու դատահանջ ներկայացնող անձի կողմից:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «էական խախտում» հասկացության գնահատականը դրե՞մք է սալ՝ ելնելով Օրենսգրքի ընդհանուր սրամաբանությունից, գործի փաստերի հիման վրա: Մասնավորապես, էական կարող է լինել դրամանագրի այնպիսի խախտումը, որն առաջացնում է մյուս կողմի համար դրամանագրի նդատակին հասնելու անհնարիություն, կամ ասեմք, երկարատև գործողություն ունեցող դրամանագրերի խախտման դեղմում՝ սվալ դրամանագրի գործողության մեջ մնալու հետևանքով անձը կրի վնասներ: Ընդ որում, վնասները դրե՞մք է դատառառահետևանքային կաղ ունենան

դայմանագրի խախտման հետ:

Սույն գործով Միսիանի ֆաղափառությանը դատախազել է լուծելու այն դայմանագիրը, որի մյուս կողմը մասնակիորեն չի կատարել իր վճարման դարձվածքները, այն դայմաններում, երբ Միսիանի ֆաղափառությանը գրված չէր դատական կարգով դատախազելու դայմանագրային դարձվածքներին կատարում, առավել ևս, դայմանագրում Օրենսգրքի 411-րդ հոդվածին համադասասխսան տրուներ դատախազելու վաճառողի իրավունքի առկայության դայմաններում հնարավորություն ուներ դատական կարգով դատախազել նաև դրանց վճարում: Վճարել դատարանը գտնում է, որ նման փաստերի առկայությունը թույլ է տալիս եզրակացնել որ առավաճառողի դայմանագրով վճարման դարձվածքները մասնակիորեն չկատարելը Միսիանի ֆաղափառությանին զգալիորեն չէր գրկում այն բանից, ինչը նա կարող էր ակնկալել դայմանագիրը կնքելիս:

5) *վճարել բողոքը հիմնգերող հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոքի նախորդ հիմքերի վերլուծությունից ուղղակիորեն բխում է, որ դատարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել ներկայացված ադադույցները, ինչի ադդույնում հանգել է վեճի սխալ լուծման:

Այստիսով, վճարել դատարանը գտնում է, որ դատասխանողի ներկայացուցիչ Դ.Գրիգորյանի և երրորդ անձ Կ.Օհանյանի վճարել բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակի:

Սույն ֆաղափառական գործի վարույթը՝ Շահեն Մարգայանի և Կարինե Մարգայանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դատախազի մասով ենթակա է կարճման հետևյալ դատաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափառական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաճայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դատարանում ֆննության: ՀՀ ֆաղափառական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի համաճայն՝ դատական ակտերի վերանայման ադդույնում վճարել դատարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել ստորադաս դատարանում գործի ֆննության ժամանակ:

Շահեն Մարգայանի և Կարինե Մարգայանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու հարցը ենթակա չէ դատարանում ֆննության, ֆանի որ անարժ գույքի սեփականության կամ օգտագործման իրավունքի գրանցման վկայականը չի հանդիսանում իրավունք առաջացնող վարչական ակտ: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաճայն՝ վարչական ակտն արտաֆն ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհատական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նդատակով, և ուղղված է անճանց համար իրավունքներ և

դարձականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ գույքի նկատմամբ իրավունքները համարվում են գրանցված՝ գրանցման մասյանում գրանցելու դեպքում: Հետևաբար, վարչական ակտ է հանդիսանում անօրինակ գույքի գրանցամասյանի գրանցումը (գրառումը): Սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ տարածող փաստաթուղթ և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անօրինակ գույքի գրանցման մասյանի գրանցումը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պատասխանողի ներկայացուցիչ Դ.Գրիգորյանի և երրորդ անձ Կ.Օհանյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի՝ Սիսիանի ֆաղափարականի և Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված և Շահեն Սարգսյանի, Կարինե Սարգսյանի ու Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անօրինակ գույքի առուվաճառի դաշմանագրերն անվավեր ճանաչելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Շահեն Սարգսյանի և Կարինե Սարգսյանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անօրինակ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անօրինակ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաշմանի մասով ֆաղափարական գործի վարույթը կարճել:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դեպքում և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1650/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2000 (ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնկելով ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության դատարանի հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ
բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 13.06.2006 թվականի
կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության
դատարանի հանձնաժողովի ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Սերգեյ Դանիելյանի (այսուհետ՝
նաև դատաստիստող)՝ 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և
սեղեկավորություն ներկայացնելու դաշտայնություն դադարեցնելու մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության դատարանի հանձնաժողովը խնդրել է անհատ ձեռնարկատեր Սերգեյ
Դանիելյանից հոգուս ՀՀ դատարանի բյուջեի բռնագանձել Հանձնաժողովի 10.03.2006
թվականի թիվ 23-Ա որոշմամբ նշանակված 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումարը և
վերջինիս դադարեցնել ներկայացնելու ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության
դատարանի հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի թիվ 7-Ա որոշմամբ սահմանված
սեղեկավորությունը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 13.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ տնտեսական մրցակցության

դաշտամայրության հանձնաժողովը:

Պատասխանողը վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանությունը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրային հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ սննդամթերքի դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Տնտեսական մրցակցության դաշտամայրության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Հանձնաժողովը, վերը նշված գրություններն ուղարկելով դատաստանողին, աղախվել է «Տնտեսական մրցակցության դաշտամայրության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաժանությունները: Հետևաբար, դատարանի այն եզրահանգումը, որ «Տնտեսական մրցակցության դաշտամայրության մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ծանուցման դաժանությունները հայցվորի կողմից չեն դաժանվել, կատարվել է օրենքի սխալ մեկնաբանման արդյունքում՝ խախտելով նյութական իրավունքի նորմերը:

2) ՀՀ սննդամթերքի դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Դատարանը դատարանության արդյունքում հաստատել է այն հանգամանքը, որ Հանձնաժողովի 03.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-356 և 14.03.2006 թվականի թիվ ՎԵ-786 գրություններն ուղարկվել են դատաստանողի գտնվելու վայրի հասցեով, իսկ այն, որ թիվ 79 և թիվ 235 ծանուցման թերթիկների վրա առկա ստորագրությունները դատաստանողի ստորագրությունները չեն, իսկ թիվ 887 ծանուցման թերթիկի վրա ստորագրություն առկա չէ, դեռևս չի նշանակում, որ դրանք դատաստանողին չեն հանձնվել:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սննդամթերքի դատարանի 13.06.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ժամանակահատվածի փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 03.02.2006 թվականի թիվ 79 փոստային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի «Տվյալների փոխանցման ընդհանուր գործող սննդամթերքի սուբյեկտների կողմից տեղեկատվություն ներկայացնելու մասին» թիվ 7-Ս որոշումը, որը ստացվել է դատաստանողի հասցեում 07.02.2006 թվականին:

2) 28.02.2006 թվականի թիվ 887 փոստային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 28.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-687 գրությունը՝ 10.03.2006 թվականին ժամը 11:00-ին, Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիք նիստի մասին, որը հանձնվել է դատաստանողի հասցեում 02.03.2006 թվականին:

3) 14.03.2006 թվականի թիվ 235 փոստային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի «Անհատ ձեռնարկատեր Սերգեյ Դանիելյանի նկատմամբ դատաստանության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 23-Ս որոշումը, որը ստացվել է դատաստանողի հասցեում 16.03.2006 թվականին:

4) 09.01.2006 թվականին դատաստանողը մուտք է գործել Բելոռուսի Հանրապետություն, իսկ 13.03.2006 թվականին՝ Հայաստանի Հանրապետություն:

---

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքին առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրադարակման կամ հրասարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեպ նաև այդ ակտերի հասցեատերերին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների հետ կապված առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով, իսկ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին տեսակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դրամագրերով: Տնտեսական մրցակցության սահմանափակման, կանխման, արգելման կամ անբարեխիղճ մրցակցության հետ կապված վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանված են «Տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մասին» ՀՀ օրենքով:

«Տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ նաև Օրենք) 4-րդ հոդվածը սահմանում է Հանձնաժողովի նիստերի մասին հասցեատերերին ծանուցելու առանձնահատկությունը, համաձայն որի՝ ծանուցում է համարվում ծանուցագիրը Երևանի քաղաքում անձանց զանգվելու կամ բնակվելու վայրով կամ փոսային հասցեով դասվիրված նամակով ուղարկելը կամ առձեռն հանձնելը կամ հաղորդագրության ձևակերպումն ադախովող կադի այլ միջոցների օգտագործմամբ ուղարկելը կամ դաշտայն ալ ձևով հանձնելը:

Բողոք բերած անձը որդես դասասխանողին դաշտայն ձևով ծանուցումը հիմնավորող ադացույցներ դասարանին է ներկայացրել 10.03.2006 թվականի ժամը 11:00-ին Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիք նիստի մասին Հանձնաժողովի 28.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-687 գրությունը (ծանուցումը) և հանձնման մասին թիվ 887 փոսային ծանուցագիրը: Նշված ծանուցումը դասասխանողի հասցեով փոստի միջոցով ուղարկվել է 28.02.2006 թվականին և հանձնվել է դասասխանողի հասցեում 02.03.2006 թվականին:

Դասարանի այն դասձառաբանությունը, որ «Տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ 10 օր առաջ ծանուցելու դարձականությունը Հանձնաժողովի կողմից դահդանված չէ, հերվում է «Տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի իմաստով վերը նշված ադացույցները զնահատելիս: «Տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հանձնաժողովն ունի ծանուցման ձևերի ընտրության հնարավորություն (հայեցողություն), որոնցից մեկի՝ փոստի միջոցով դասվիրված նամակով ուղարկելու դարձականությունը նրա կողմից կասարված է:

Հանձնաժողովը դասասխանողին ծանուցումն ուղարկել է 28.02.2006 թվականին, այսինքն՝ 10.03.2006 թվականի ժամը 11:00-ին տեղի ունենալիք նիստից 10 օր առաջ, և դասարանին է ներկայացրել այդ ծանուցումն ուղարկելու և դասասխանողի հասցեում հանձնված լինելու մասին ադացույցը: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «դասվիրված նամակ» օրենքում առկա հասկացությունը չդեժ է նույնացնել «հանձնման մասին ծանուցմամբ դասվիրված նամակ» հասկացության հետ, ինչը փոսային

առաջնական այլ սեսակ է:

Դատարանի դատառաքանությունն այն մասին, որ Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված հանձնման մասին թիվ 887 փոսային ծանուցագրում առկա չէ որևէ սեղեկավորություն հանձնման մասին, հիմնավոր չէ «Փոսային կադրի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով: Նշված օրենքի 6-րդ հոդվածի առաջին մասի «բ» կետի համաձայն՝ փոսային կադրի օդերաստորը և ազգային օդերաստորը դատարանը են ադախովել հսկիչ ժամկետներում նամակագրական թղթակցության առաջին փոսային կադրի ծառայություններից օգտվողներին: Նման դատարանության կատարման մասին հավաստող փաստաթուղթ է գործում առկա թիվ 887 փոսային հանձնման մասին ծանուցումը, որում առկա է փոսի կողմից նշումն այն մասին, որ փոսային առաջնական հանձնվել է:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ծանուցման ձևերից որևէ մեկն ընտրելու Հանձնաժողովի հայեցողությունը սահմանափակված է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դատարանը է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաճադանության անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչդեպ նաև հեճադնդել օրենքով կանխորոշված այլ նդաճակներ:

2) բողոքը երկրորդ հիմնավոր է հեճկյալ պաճնառաքանությամբ.

Բողոք բերած անձը դատախաճնողի նկաճամբ կայադրած որոշումների ուժի մեջ մճած լինելը ադադուցել է փոսային հանձնման մասին ծանուցադրելով: Դատարանը նշված ադադուցները զնահաճելիս դատառաքանել է, որ Հանձնաժողովի կողմից ներկայադված թիվ 79, 235 հանձնման մասին փոսային ծանուցումները չեն դարունակում հավաճի սեղեկություններ այն անձի մասին, որին հանձնվել են, ինչի արդյունում Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի թիվ 23-Ա (դատարանի վճռով թիվ 22Ա) որոշումն ընդհանրադեպ չի հանձնվել դատախաճնողին, չի մճել ուժի մեջ, և այդ դայմաններում դատախաճնողը դատարանը չէ կատարել որոշման դահանջը: Դատարանի այս դատառաքանությունը հիմնավոր չէ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին», «Տնեսական մրգակցության դաճադանության մասին» և «Փոսային կադրի մասին» ՀՀ օրենքների կիրառման արդյունում ադադուցները զնահաճելիս:

«Տնեսական մրգակցության դաճադանության մասին» ՀՀ օրենքը չի կարգավորում Հանձնաժողովի չիրադարակվող որոշումների ուժի մեջ մճելու առանձնահաճկությունը, հեճադար այդ հարաբերության նկաճամբ կիրառելի է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածը: Վերջինիս համաձայն՝ գրավոր վարչական ալճն ուժի մեջ է մճում այդ ալճի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրազեկելուն հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ալճով այլ բան նախաճեսված չէ: «Տնեսական մրգակցության դաճադանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված է իրազեկման առանձնահաճկությունը, համաձայն որի՝ որոշման (եզրակադության) ընդունումից հեճո՝ հինգ օրվա ընթադում, դրա դաճադենը ճրամադրվում է այն անձին, որի վերաբերյալ դա կայադվել է, կամ ուղարկվում է դաճադիրված նամակով: Հանձնաժողովի որոշումներով նախաճեսված է, որ այդ ալճերն ուժի մեջ են մճում հաճադաճերին

հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Վերը նշված նորմերի հիման վրա վերլուծելով գործի փաստերը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի չհրադարակվող որոշումներն ուժի մեջ են մտնում դրանք առձեռն կամ փոստի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելուն հաջորդող օրվանից: Հանձնաժողովի կողմից կայացված որոշումների մասին դատաստանողը Հանձնաժողովի կողմից իրազեկվել է փոստի միջոցով ուղարկված դատավիճակի մասին, հանձնման մասին ծանուցմամբ: Հանձնման մասին փոստային ծանուցումներն աղացուցում են, որ դրանք հանձնվել են դատաստանողի հասցեում:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վարչական մարմնի կողմից օրենքով սահմանված կարգով իր դատարանությունների դատարան կատարման դայմաններում փոստի միջոցով դատաստանողի հասցեով ուղարկելը և հասցեատիրոջը հասցեում դրա ստանալը դեռ է դիտարկում որպես «Տնտեսական մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված կարգով իրազեկում: Հետևաբար, իրազեկմանը հաջորդող օրը վարչական մարմնի ակտերը մտել են ուժի մեջ:

Ինչ վերաբերում է այն փաստին, որ դատաստանողն այդ ժամանակահատվածում բացակայել է Հայաստանի Հանրապետությունից, ապա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործի փաստական հանգամանքների դայմաններում վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը չդեմոնստրացիոն է կապել անձի՝ Հայաստանից ժամանակավոր բացակայության հետ, քանի որ օրենքի ուժով վերը նշված դատարանություններում վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում հասցեատիրոջը հասցեում ստացվելու հաջորդ օրը:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի երկրորդ հիմքի առկայությունը, ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի համաձայն, բավարար հիմք է ՀՀ տնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 13.06.2006 թվականի թիվ S-1650 ֆաղափարական գործով կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqrmprmln
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqrmprmln*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1647/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2030(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով հայցվոր ՀՀ տնտեսական մրցակցության դատարանության դատարանի հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 12.06.2006 թվականի թիվ S-1647 վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ տնտեսական մրցակցության դատարանության դատարանի հանձնաժողովի հայցի ընդդեմ «Պիֆսել» սահմանափակ լիազատվածությամբ ընկերության (այսուհետ՝ նաև լիազատված)՝ 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Գինելով ՀՀ տնտեսական դատարանի ՀՀ տնտեսական մրցակցության դատարանության դատարանի հանձնաժողովը խնդրել է «Պիֆսել» ՍՊԸ-ից հոգուս ՀՀ դատարանի բյուջեի բռնագանձել Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի թիվ 22-Ա որոշմամբ նշանակված 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 12.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ տնտեսական մրցակցության դատարանության հանձնաժողովը:

Պատասխանողը վճռաբեկ բողոքին լիազատված չի ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ սննտասկան դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Տնտեսական մրցակցության դաշմանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 6-րդ մասը, չի կիրառել «Տնտեսական մրցակցության դաշմանության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաշանջները, որոնք դեմ է կիրառել:

Հանձնաժողովը, ուղարկելով ծանուցումն Ընկերությանը, ադահովել է «Տնտեսական մրցակցության դաշմանության մասին» ՀՀ օրենքի դաշանջները:

2) ՀՀ սննտասկան դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաշանջները, ճիշտ չի մեկնաբանել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 3-րդ մասը և չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի դրույթները, որոնք դեմ է կիրառել:

Այն հանգամանքը, որ «Հայփոս» փակ բաժնետիրական ընկերության թիվ 91, թիվ 237 և թիվ 893 ծանուցման թերթիկների վրա առկա ստորագրությունները դասասխանողի սնորենի ստորագրությունները չեն, դեռ չի նշանակում, որ ստացողի կողմից դրանք դասասխանողին չեն հանձնվել: Պասասխանողը ներկա է եղել դասական բողոք նիստերին, հետևաբար նա իրազեկվել է Հանձնաժողովի թիվ 22-Ա որոշման մասին հենց առաջին դասական նիստի ժամանակ, և այդ դաշից Հանձնաժողովի որոշումը մեղ է ուժի մեջ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը վերը նշված հիմքերով խնդրել է բեկանել ՀՀ սննտասկան դասարանի 12.06.2006 թվականի թիվ Տ-1647 ֆադաֆաղիական գործով կայացրած վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության կամ բեկանել և փոփոխել վերոնշյալ դասական ակտը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 03.02.2006 թվականի թիվ 91 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է ՀՀ սննտասկան մրցակցության դաշմանության դեմական հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի «Տվյալների փոխանցման ոլորտում գործող սննտավարող սուբյեկտների կողմից տեղեկասվություն ներկայացնելու մասին» թիվ 7-Ա որոշումը:

2) 28.02.2006 թվականի թիվ 893 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 28.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-693 գրությունը՝ Հանձնաժողովի կողմից 10.03.2006 թվականին ժամը 11:00-ին անցկացվելիք նիստի մասին:

3) 14.03.2006 թվականի թիվ 237 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի ««Պիֆտել» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության նկատմամբ դասասխանասվության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 22-Ա որոշումը:

4) 16.03.2006 թվականին «Պիֆտել» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության նախկին սնորեն Սիֆայել Թումանյանի կողմից Հանձնաժողովին ներկայացվել է դիմում, որով հայտնել է, որ «Պիֆտել» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերությունը 2005 թվականին վաճառել է և այդ դասաճառով չի կարողացել դասասխանել հանձնաժողովի կողմից ուղղված հարցերին, և ֆանի որ նա

բացակայել է ֆաղափց, նամակը ստանալուն դեռ զանգահարել և սեղյակ է դրսևել նեվաժի մասին:

5) «Պիֆսել» սահմանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերոթյունը 2005 թվականի օգոսոս սամից գրանցվաժ է ֆաղափ Երևան, Բաբաջանյան 47, բնակարան 14 հասցեում:

6) Հանձնաժողովի սույն գորժով ներկայացվաժ որոշումներն ուղարկվել են ֆաղափ Երևան Կարախանյան 33, բնակարան 2 հասցեով:

4. ՎՃռաբեկ դասարանի դասձառաբանոթյունները և եգրահանգումը.

Քննելով վՃռաբեկ բողոքը նեվաժ հիմների սահմաններում՝ ՎՃռաբեկ դասարանը գճնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է մասնակի հեճկյալ պասձառաբանոթյամբ.

«Տնեսասական մրցակցոթյան դաշտյանոթյան մասին» ՀՀ օրենփի (այսուհես՝ նակ Օրենփ) 4-րդ հողվաժը սահմանում է Հանձնաժողովի նիսերի մասին հասցեսերերին ժանուցելը առանձնահասկոթյունը, համաձայն որի՝ ժանուցում է համարվում ժանուցագիրը ասահագրիռ անձանց գճնվելու կամ բնակվելու վայրով կամ փոսային հասցեով դասվիրվաժ նամակով ուղարկելը կամ առձեռն հանձնելը կամ հաղորդագրոթյան ձևակերոթյունն աղահովող կաղի այլ միջոցների օգսագորժմամբ ուղարկելը կամ դասաձ այլ ձևով հանձնելը:

Բողոք բերաժ անձը, որդես դասասխանողին դասաձ ձևով ժանուցումը հիմնավորող աղացույցներ, դասարանին է ներկայացրել 10.03.2006 թվականի ժամը 11:00-ին Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիփ նիսի մասին Հանձնաժողովի 28.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-693 գրոթյունը (ժանուցումը) և հանձնման մասին թիվ 893 փոսային ժանուցագիրը:

Նեվաժ ժանուցումը դասասխանողի հասցեով փոսի միջոցով ուղարկվել է 28.02.2006 թվականին: Դասարանի այն դասձառաբանոթյունը, որ «Տնեսասական մրցակցոթյան դաշտյանոթյան մասին» ՀՀ օրենփի 30-րդ հողվաժի 6-րդ մասի դահանջները Հանձնաժողովի կողմից դահողանվաժ չեն, հերփում է «Տնեսասական մրցակցոթյան դաշտյանոթյան մասին» ՀՀ օրենփի 4-րդ հողվաժի իմասով վերը նեվաժ աղացույցները գնահասելիս: «Տնեսասական մրցակցոթյան դաշտյանոթյան մասին» ՀՀ օրենփի 4-րդ հողվաժի իմասով՝ Հանձնաժողովն ունի ժանուցման ձևերի ընսրոթյան հնարավորոթյուն (հայեցողոթյուն), որոնցից մեկի՝ փոսի միջոցով դասվիրվաժ նամակով ուղարկելու դարսականոթյունը նրա կողմից կասարվաժ է: Հանձնաժողովը դասասխանողին ժանուցումն ուղարկել է 28.02.2006 թվականին, այսինփն՝ 10.03.2006 թվականի ժամը 11:00-ին սեղի ունեցող նիսից 10 օր առաջ, և դասարանին է ներկայացրել այդ ժանուցումն ուղարկելու մասին աղացույցը:

Միաժամանակ ՎՃռաբեկ դասարանն անհրաժեես է համարում արձանագրել, որ Հանձնաժողովի հայեցողոթյունը՝ ընսրելու ժանուցման ձևերից որևէ մեկը, սահմանափակվաժ է «Վարչարարոթյան հիմունփների և վարչական վարոյթի մասին» ՀՀ օրենփի 6-րդ հողվաժի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ հայեցողական լիագրոթյուններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարսավոր է առաջնողվել մարդու և ֆաղափացու՝ ՀՀ Սահմանադրոթյամբ անրագրվաժ իրավունփների և ազասոթյունների դաշտյանոթյան

անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչպես նաև հեսադնդել օրենքով կանխորոշված այլ նդասակներ: Մասնավորադես Օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախասեսված է, որ դասասխանասվության միջոցները կիրառվում են Հանձնաժողովի կողմից՝ նախնական ծանուցմամբ և լսման հնարավորության ընձեռմամբ: Ծանուցման ձևերից որևէ մեկը ընսրելու Հանձնաժողովի հայեցողությունը դես է նդասակ հեսադնդի ադահովել անձին լսելու հնարավորությունը, ինչը հնարավորություն կսա վերջինիս լիարժեք իրականացնել իր իրավունքների դասեդանությունը:

Սույն գործի փաստերի գնահասման արդյունքում Վճռաքել դասարանը հանգում է եզրակացության, որ Հանձնաժողովը՝ դասասխանողին ծանուցելու օրենքով սահմանված իր դարսականությունն իրականացրել է ոչ դասեաձ, ինչի արդյունքում չի ադահովել անձի՝ լսված լինելու իրավունքը՝ գրկելով վերջինիս իր իրավունքների լիարժեք դասեդանության հնարավորությունից:

2) *բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակի հեսկյալ պասձառաքանությամբ.*

«Իրավական ակսերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակսերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրադարակման կամ հրասարակման, ուժի մեջ մսնելու, փոփոխման, անվավեր ձանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչպես նաև այդ ակսերի հասցեսերերին իրազեկելու հես կադված հարաբերությունների կարգավորման առանձնահասկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով:

Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ «Իրավական ակսերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածը ձիես է մեկնաքանվել ՀՀ սնեսական դասարանի կողմից, սակայն միաժամանակ արձանագրում է, որ նեված հոդվածը սկյալ իրավահարաբերության նկասմամբ կիրառելի չէ: Նեված խախտումը ՀՀ սնեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք չէ, քանի որ կիրառվել է այնդիսի նոմ, որը թեև կիրառելի չէ, սակայն դարունակում է ըս էության նույնանման կարգավորում, ինչդիսին նախասեսված է սույն վեձի նկասմամբ կիրառելի այլ օրենքում: Վճռաքել բողոքի հիմքում ընկած դասձառաքանությունները Վճռաքել դասարանը գնահասում է ներհիեյալ իրավական ակսերի դահանջների հաեվառմամբ:

Այդպես, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին սեսակի վարչական վարույթների առանձնահասկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դայմանագրերով: Հանձնաժողովի կողմից կայացված չհրադարակվող որոումների ուժի մեջ մսնելու մասով «Տնեսական մրցակցության դասեդանության մասին» ՀՀ օրենքը առանձնահասկություն չի նախասեսում, ուսի այն կարգավորվում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով: Նեված հոդվածի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակսն ուժի մեջ է մսնում այդ ակսի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրազեկելուն հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակսով այլ բան նախասեսված չէ: «Տնեսական մրցակցության դասեդանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված է իրազեկման առանձնահասկությունը, համաձայն որի՝ որոումն (եզրակացության)

ընդունումից հետո՝ հինգ օրվա ընթացքում, դրա դասճենը սրամադրվում է այն անձին, որի վերաբերյալ դա կայացվել է կամ ուղարկվում է դասվիրված նամակով: Հանձնաժողովի որոշումներով նախատեսված է, որ այդ ակտերն ուժի մեջ են մտնում հասցեատերերին հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Այսպիսով, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի չհրատարակվող որոշումներն ուժի մեջ են մտնում դրանք առձեռն կամ փոստի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Հանձնաժողովը չի ներկայացրել բավարար աղացույցներ, որոնք հավաստում են իր կողմից ուղարկված փաստաթղթերը դասասխանողին հանձնված լինելու հանգամանք: Ավելին՝ Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված հանձնման մասին փոստային ծանուցագրերն աղացուցում են այն հանգամանքը, որ սխալ է նշված դասասխանողի հասցեն: Հասցեի անճշտությունը հավաստվում է դասասխանողի կողմից ներկայացված իրավաբանական անձի դեպքում գրանցման վկայականով, համաձայն որի՝ դասասխանողի հասցեն փոխվել է, մինչդեռ Հանձնաժողովի կողմից բոլոր վարչական ակտերն ուղարկվել են դասասխանողի նախկին հասցեով: Նշված փաստերն ինքնին բացառում են դասասխանողի կողմից դատաճ կարգով Հանձնաժողովի որոշումները ստացած լինելու հանգամանքը, և հետևաբար, բացառում են դրանց ուժի մեջ մտնելը: Հանձնաժողովի ուժի մեջ չմտնող որոշումները չեն կարող իրավական հետևանքներ առաջացնել, այսինքն՝ հիմք հանդիսանալ այդ որոշումն առաջադրված տուգանքներ բռնագանձելու համար:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական մարմինները դատարան են փոխադարձ օգնություն (փոխօգնություն) սրամադրել միմյանց: Փոխօգնությունը սրամադրվում է հայցող վարչական մարմնի հայտի հիման վրա: Նման իրավիճակում Հանձնաժողովը ղեկ է օգտվել իր իրավունքից և փոխօգնության կարգով հայցեր և ձեռք դասասխանողի գնվելու վայրի ճիշտ հասցեն:

Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ ՀՀ Տնտեսական դատարանը, ՀՀ ֆադաբացիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի առաջին մասի դաժանանքներին համադասասխան, գնահատել է գործում եղած բոլոր աղացույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

Ինչ վերաբերում է վճռաքել բողոքի հիմքի այն դատաժարարությանը, որ դասասխանողը ներկա է գնվել բոլոր դատական նիստերին, ըստ այդմ էլ իրազեկվել է Հանձնաժողովի թիվ 22-Ա որոշման մասին հենց առաջին դատական նիստի ժամանակ, և այդ դաժանք որոշումն ուժի մեջ մտնելու ուժով ենթակա էր կատարման, անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆադաբացիական դատարարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացույցի իր դաժանանքների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Տվյալ դեպքում հայցադիմումի հիմքում ընկած հանգամանքը՝ վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը, Հանձնաժողովի կողմից չի աղացուցվել: Ավելին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» և «Տնտեսական մրցակցության դատարարության մասին» ՀՀ օրենքների համաձայն՝ վարչական ակտի հանձնման դատարարությունը կրում է Հանձնաժողովը, այլ ոչ թե դատարանը, և նման դատարարությունը Հանձնաժողովը ղեկ է իրականացնել մինչև դատարան դիմելը: Հակառակ դատազայում անձը կզրկվի օրենքով սահմանված մի շարք իրավունքների

իրականացման հնարավորությունից, մասնավորապես վարչական ակտն օրենքով սահմանված ժամկետում բողոքարկելու իրավունքի հնարավորությունից, ինչպես նաև կծագի նրա դատական դաժանության իրավունքի սահմանափակման վստահություն:

Այսպիսով, ՎՃՊԲԵԿ դատարանը գտնում է, որ վճՊԲԵԿ բողոքի առաջին հիմքի մասնակի հիմնավոր լինելը բավարար հիմք չէ ՀՀ սննդային դատարանի ըստ էության ճիշտ վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՊԲԵԿ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՊԲԵԿ բողոքը մերժել: ՀՀ սննդային դատարանի 12.06.2006 թվականի թիվ S-1647 ֆաղափացիական գործով կայացված վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudqruipjomin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudqruipjominներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1969/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2031 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին
դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության դատարանի հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ
բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 18.07.2006 թվականի
կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության
դատարանի հանձնաժողովի ընդդեմ «Օլթել» սահմանափակ լիցենզիայով զբաղվող
ընկերության (այսուհետ՝ նաև լիցենզիատեր)՝ 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար
բռնագանձելու և սեղեկավորություն ներկայացնելուն դադարեցնելու դիմումների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության դատարանի հանձնաժողովը խնդրել է դատարանից հոգուս ՀՀ
դատարանի բյուջեի բռնագանձել Հանձնաժողովի 12.04.2006 թվականի թիվ 40-Ա
որոշմամբ նշանակված 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումարը և վերջինիս դադարեցնել
ներկայացնելու ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության դատարանի
հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի թիվ 7-Ա որոշմամբ սահմանված
սեղեկավորությունը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 18.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության հանձնաժողովը:

Պատասխանող վճռաբեկ բողոքին դատարանը չի ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով՝

դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, չի կիրառել «Տնեսասական մրցակցության դաբատանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասի դաշխանները, որոնք դեսբ է կիրառեր:

Դասական նիսի ժամանակ ադացուցվել է այն հանգամանքը, որ Հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի «Տվյալների փոխանցման ոլորտում գործող տնեսավարող սուբյեկտների կողմից տեղեկասվություն ներկայացնելու մասին» թիվ 7-Ա որոշումը 03.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-433 կից գրությամբ, 31.03.2006 թվականի թիվ ՎԵ-976 գրությունը՝ Հանձնաժողովի նիս նեանակելու մասին, և 12.04.2006 թվականի ««Օլթելս» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության նկասամբ դասասխանասվության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 40-Ա որոշումը 13.04.2006 թվականի թիվ ՎԵ-1143 կից գրությամբ առափվել են դասասխանողի իրավաբանական հասցեով: Ըս բողոք բերող անձի՝ դրանով ադահովել են «Տնեսասական մրցակցության դաբատանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասի դաշխանները: Դասարանը հաովի չի առել նաև այն հանգամանքը, որ չնայած դասական ծանուցագրի վրա եղած ստրագրությունը դասասխանողի ստրագրությունը չէր, այնուամենայնիվ վերջինս սասցել էր այն և դասաաճ ներկայացել դասական նիսին:

3.Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեցող փաստերը՝

1) 03.02.2006 թվականի թիվ 134 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի «Տվյալների փոխանցման ոլորտում գործող տնեսավարող սուբյեկտների կողմից տեղեկասվություն ներկայացնելու մասին» թիվ 7-Ա որոշումը, որը սասցվել է դասասխանողի հասցեում 07.02.2006 թվականին:

2) 01.04.2006 թվականի թիվ 718 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 31.03.2006 թվականի թիվ ՎԵ-976 գրությունը՝ 12.04.2006 թվականի ժամը 11:00-ին Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիք նիսի մասին, որը սասցվել է դասասխանողի հասցեում 11.04.2006 թվականին:

3) 18.04.2006 թվականի թիվ 335 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 12.04.2006 թվականի ««Օլթելս» ՄՊԸ-ի նկասամբ դասասխանասվության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 40-Ա որոշումը, որը սասցվել է դասասխանողի հասցեում 22.04.2006 թվականին:

4) 27.06.2006 թվականի թիվ 131 փոսային ծանուցման թերթիկով նույն հասցեով ծանուցվել է դասասխանողը դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին, և ծանուցագիրը սասցվել է դասասխանողի հասցեում 30.06.2006 թվականին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պասձառաբանությամբ.*

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրատարակման կամ հրասարակման, ուժի

մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեպ նաև այդ ակտերի հասցեատերերին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների հետ կապված առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով, իսկ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին տեսակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դրամանագրերով: Տնտեսական մրցակցության սահմանափակման, կանխման, արգելման կամ անբարեխիղճ մրցակցության հետ կապված վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանված են «Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» ՀՀ օրենքով:

Բողոք բերած անձը Հանձնաժողովի նիստի մասին ծանուցումը, ինչդեպ նաև դատաստիսանողի նկատմամբ կայացրած որոշումների ուժի մեջ մտնելը ադապտացել է փոսային հանձնման մասին ծանուցագրերով: Դատարանը նշված ադապտացիաները գնահատելիս դատաճանաչում է, որ Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված թիվ 134, 718 և 335 փոսային հանձնման մասին ծանուցման թերթերը չեն դարձնակում հավաստի տեղեկություններ, չեն կարող համարվել տեղեկատվություն դահանջելու և հայտի առարկան կազմող տուգանքի նշանակման մասին Հանձնաժողովի որոշումները դատաստիսանողին հանձնված լինելու հանգամանքը հաստատող ադապտացիաներ, հետևաբար Հանձնաժողովի որոշումներն ուժի մեջ չեն մտել, և դատաստիսանողը դարձվում չէր կատարել որոշումների դահանջները:

Դատարանի այս դատաճանաչությունը հիմնավոր չէ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին», «Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» և «Փոսային կադի մասին» ՀՀ օրենքների կիրառման արդյունքում ադապտացիաները գնահատելիս:

«Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» ՀՀ օրենքը չի կարգավորում Հանձնաժողովի չհրատարակվող որոշումների ուժի մեջ մտնելու առանձնահատկությունը, հետևաբար դրա այդ հարաբերության նկատմամբ կիրառելի է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի կիրառման արդյունքում: Վերջինիս համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում այդ ակտի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրազեկելուն հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակտով այլ բան նախատեսված չէ: «Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված է իրազեկման առանձնահատկությունը, համաձայն որի՝ որոշման (եզրակացության) ընդունումից հետո՝ հինգ օրվա ընթացքում, դրա դատաճանաչում է այն անձին, որի վերաբերյալ դա կայացվել է, կամ ուղարկվում է դատվարված նամակով: Հանձնաժողովի որոշումներով նախատեսված է, որ այդ ակտերն ուժի մեջ են մտնում հասցեատերերին հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Վերը նշված նորմերի հիման վրա վերլուծելով գործի փաստերը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի չհրատարակվող որոշումներն ուժի մեջ են մտնում դրանք առձեռն կամ փոստի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելուն հաջորդող օրվանից: Հանձնաժողովի կողմից կայացված որոշումների մասին դատաստիսանողն իրազեկվել է փոստի միջոցով ուղարկված դատվարված նամակով, հանձնման մասին ծանուցմամբ:

Հանձնման մասին փոսային ծանուցումներն աղացուցում են, որ դրանք հանձնվել են դատաստանողի հասցեում:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վարչական մարմնի կողմից օրենքով սահմանված կարգով իր դատարանությունների դատաժ կատարման դայմաններում փոսի միջոցով դատաստանողի հասցեով ուղարկելը և հասցեասիրոջ հասցեում դրա ստանալը լիարժեք է դիտել որդես «Տնտեսական մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված կարգով իրագրելու: Հետևաբար, իրագրելմանը հաջորդող օրը վարչական մարմնի ակտերը մեղ են ուժի մեջ:

Ինչ վերաբերում է դատարանի այն դատառաքանություններին, որ հանձնման մասին փոսային անդորրագրերի վրա բացակայում են սեղեկություններն այն անձի մասին, որին հանձնվել է համադատաստան առաջնային առարկան, դրանց վրա առկա ստորագրությունները կատարվել են առանց կատարողի անվան, ազգանվան և դատարանական կարգավիճակի մասին նշումների և ակնհայտորեն սարքերվում են միմյանցից և դատաստանողի սնտեքի ստորագրությունից, իսկ դատաստանողը չունի որևէ այլ աշխատակից (ըստ դատաստանողի՝ հայցվորի կողմից չհերժված բացատրության), հետևաբար փոսային ծանուցման թերթերը ընդհանրապես չեն հանձնվել դատաստանողին, առաջ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ իրավաբանական անձի գտնվելու վայրով առաջնային և այնտեղ ստանալու փաստերը բավարար են իրավաբանական անձանց կողմից փաստաթուղթը ստանալու հանգամանքը գնահատելու համար, քանի որ օրենքի ուժով վերը նշված դատառաքանություններով վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում հասցեասիրոջ հասցեում ստացվելու հաջորդ օրը:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի քննության համար հաստատված փաստերի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի կողմից ուղարկված ծանուցագրերը և վարչական ակտերը դատաժ կարգով հանձնվել են դատաստանողին, և հետևաբար Հանձնաժողովի որոշումներն ուժի մեջ են մեղ հանձնման հաջորդող օրվանից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 18.07.2006 թվականի թիվ Տ-1969 քաղաքացիական գործով կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudqmjmn
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudqmjmn*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափարական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2358
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառատյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2044 (ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով դատաստանող Ս.Սամվելյանի ներկայացուցիչ Ա.Ջոհրաբյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի 24.07.2006 թվականի թիվ 06-2358 վճռի դեմ՝ ըստ Արման Հովհաննիսյանի հայցի ընդդեմ Տիգրան Սամվելյանի և Հասմիկ Սինանյանի՝ 50.000 (հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամի չափով գումարի բռնագանձման դահանջի մասին,

Պ Ա Բ Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասությունը.

Գիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է կողմերից համադարձության կարգով բռնագանձել 50.000 (հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես իր և դատաստանող Տիգրան Սամվելյանի միջև կնքված նոտարական փոխառության դայմանագրի գումար:

Երևան ֆաղափարական Էրեբունի և Նուբարաքեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 13.03.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է: Վճռվել է Տիգրան Սամվելյանից և Հասմիկ Սինանյանից համադարձության կարգով հոգոս Արման Հովհաննիսյանի բռնագանձել 50.000 (հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ:

ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի 24.07.2006 թվականի վճռով

հայրը բավարարվել է մասնակի: Վճռվել է Պասասխանող Տիգրան Մամվելյանից հոգուս Արման Հովհաննիսյանի բռնագանձել 50.000 (հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ: Հասմիկ Սինանյանից գումարի բռնագանձման ղահանջի մասով հայրը մեծվել է: Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Պասասխանող Ս.Մամվելյանի ներկայացուցիչ Ա.Չոհրաբյանը:

Վճռաբեկ բողոքին Պասասխան է ներկայացրել Հասմիկ Սինանյանի ներկայացուցիչ Վ. Բաղդազույանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկերը և ղահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հողվածի 3-րդ մասի 1-ին դարբերոթյունը, որը չդեֆ է կիրառեր, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հողվածի 3-րդ մասի 2-րդ դարբերոթյունը, որը դեֆ է կիրառեր:

Բողոք բերած անձն իր ողնողմը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հողվածի 3-րդ մասի 2-րդ դարբերոթյան համաձայն՝ Ս.Մամվելյանի ամուսնոթյան ընթացֆում կնֆած դայմանագրերից դարսավորոթյուններ են առաջանում նաև կնոջ՝ Հ.Սինանյանի համար, ֆանի որ վերջինս օրենքի ուժով դարձել է նդասակային փոխառոթյան դայմանագրի հիման վրա ձեռք բերված բնակարանի համասեփականասեր:

Համասեր սեփականոթյուն հանդիսացող գույքի ձեռքբերման նդասակով սսացված նդասակային փոխառոթյան համար սեփականասերերը դասասխանասու են հավասար բաժիններով:

Բնակարան գնելու և այն վերանորոգելու նդասակային փոխառոթյունը, բնակարանի հետագա գնումը և վերանորոգումը մեկ ամբողջական գործարք է: Հասմիկ Սինանյանի համասեր սեփականասեր հանդիսանալն ադացույց է այն մասին, որ նա ընդունել է գործարքից ծագող իր իրավունքները և հետևաբար՝ գործարքի մասնակից է և կրում է դարսավորոթյուններ: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հողվածի 3-րդ մասի 1-ին դարբերոթյունը սույն վեճի նկասմամբ կիրառելի չէ:

Բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 24.07.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևան ֆաղաքի Էրերունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին սսյանի դասարանի 13.03.2006 թվականի վճիռն:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանի փաստարկերը.

Ըստ Հասմիկ Սինանյանի ներկայացուցչի կողմից վճռաբեկ բողոքին ներկայացված պասասխանի՝

բողոքարկվող վճիռը հիմնավոր է, ֆանի որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հողվածի 5-րդ կեֆի համաձայն՝ ամուսիններից մեկի դարսավորոթյունների համար կարող է բռնագանձում սարածվել նրա սեփականոթյան ներքո գնվող գույքի, ինչդես նաև ամուսինների ընդհանուր գույքում նրա բաժնի վրա: Հետևաբար, ամուսիններից մեկի սսանձնած դարսավորոթյամբ չի կարող բռնագանձում սարածվել ամուսինների ընդհանուր համասեր գույքի վրա:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Պատասխանողներ Տիգրան Սամվելյանը և Հասմիկ Սինանյանը ամուսիններ են:

2) Հայցվոր Արման Հովհաննիսյանի և Տիգրան Սամվելյանի միջև 05.10.2003 թվականին կնքվել է նոտասակային փոխառության թայմանագիր, համաձայն որի՝ հայցվորը Պատասխանող Տիգրան Սամվելյանին փոխառությամբ սվել է 50.000 (հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ փոխառուի ընտանիքի հայեցողությամբ բնակարան գնելու և վերանորոգելու համար: Փոխառության գումարը, ըստ թայմանագրի, ենթակա էր վերադարձման մինչև 31.11.2005 թվականը:

3) Փոխառության թայմանագրով ստացված գումարով Պատասխանող Տիգրան Սամվելյանը 16.01.2004 թվականին կնքված բնակարանի առուվաճառքի թայմանագրով գնել է Բաղաբ Երևան, Մոսկովյան անցուղի թիվ 5 շենքի թիվ 19 բնակարանը:

4) Տիգրան Սամվելյանի կինը՝ Հասմիկ Սինանյանը ՀՀ Բաղաբացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիման վրա՝ վերը նշված բնակարանի նկատմամբ ձեռք է բերել համասեփականացման իրավունք, ինչի մասին նշված է նաև բնակարանի առուվաճառքի թայմանագրում:

4. Վճռաբեկ դատարանի լիազանցվածությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ Բաղաբացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ամուսիններից մեկի Պատասխանողների համար կարող է բռնագանձում սարածվել նրա սեփականության ներքո գտնվող գույքի, ինչպես նաև ամուսինների ընդհանուր գույքում նրա բաժնի վրա:

ՀՀ Բաղաբացիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին դարբերության համաձայն՝ Պատասխանողները Պատասխանողություններ չի ստեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար: Նշված հոդվածներով սահմանված ընդհանուր կանոնից, բացառություն է նախատեսված ՀՀ Բաղաբացիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ դարբերությունում, համաձայն որի՝ օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ կողմերի համաձայնությամբ նախատեսված դեղքերում Պատասխանողները կարող է կողմերից մեկի կամ երկուսի նկատմամբ իրավունքներ ստեղծել երրորդ անձանց համար:

Կողմերի միջև նոտասակային փոխառության թայմանագրի կնքման թափանց գործող ՀՀ ամուսնության և ընտանիքի օրենսգրքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ամուսիններից մեկի Պատասխանողության դիմաց ամուսինները Պատասխանասու են իրենց ընդհանուր համատեղ սեփականությունը հանդիսացող գույքով, եթե դատարանը կողարգի, որ Պատասխանողությամբ ստացվածը օգտագործվել է հօգուտ ամբողջ ընտանիքի անդամների:

Սույն գործով առաջին ասյանի կարգով և վերաքննության կարգով իրականացված դատաքննությամբ հաստատվել է, որ 05.10.2003 թվականին Տիգրան Սամվելյանի և Հասմիկ Սինանյանի համատեղ սեփականություն հանդիսացող Երևանի Մոսկովյան անցուղի թիվ 5 շենքի թիվ 19 բնակարանը գնվել է Արման Հովհաննիսյանի և Տիգրան Սամվելյանի միջև

05.10.2003 թվականին կնքված նդասակային փոխառության դայմանագրի հիման վրա սրամադրված գումարով և օգտագործվել է հօգուտ ամբողջ ընտանիքի շահերի, քանի որ այդ բնակարանում երկու ամուսինները բնակվել են համասեղ: Հետևաբար Տիգրան Սամվելյանի ստանձնած դարսավորությամբ Տիգրան Սամվելյանը և Հասմիկ Սինանյանը դասասխանասու են իրենց ընդհանուր համասեղ սեփականությունը հանդիսացող գույքով:

Հաճվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հ.Սինանյանը գործարքի արդյունքում ձեռք է բերել որոշակի իրավունքներ, հետևաբար իր մասով կրում է նաև այդ գործարքով ձեռք բերված բնակարանի դիմաց վճարելու դարսավորությունը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքը բավարար է համարում բողոքարկվող վճիռը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բեկանելու համար:

Ինչ վերաբերում է բողոքի՝ Երևանի Էրեբունի և Նուբարաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 13.03.2006 թվականի վճռին օրինական ուժ սալու դախանջին, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքն այդ մասով բավարարման ենթակա չէ, քանի որ Երևանի Էրեբունի և Նուբարաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 13.03.2006 թվականի վճիռը թերի է դասճառաբանված:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պատասխանող Տիգրան Սամվելյանի ներկայացուցչի բերած վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակի՝ բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 24.07.2006 թվականի թիվ 06-2358 վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1838
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2050 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով երրորդ անձ «Բջնի» հանրային ջրերի գործարան փակ բաժնետիրական ընկերության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնեստական դատարանի 13.07.2006 թվականի թիվ S-1838 վճռի դեմ՝ ըստ «Ուոթերլոկ» սահմանափակ դասասախանասվությամբ ընկերության դիմումի ընդդեմ ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության՝ ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության ադրանբային նեանի գրանցումը մերժելու մասին 10.03.2006 թվականի որոշումն անվավեր ճանաչելու, «Ուոթերլոկ» սահմանափակ դասասախանասվությամբ ընկերության անվամբ «Armenia» ադրանբային նեանը՝ գարեջուր, հանրային և գազավորված ջրեր և այլ ոչ ալկոհոլային ըմդելիքներ և այլն ադրանբային դատում (դաս 32) գրանցելուն և համադասասախան վկայագիր սալուն ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալությանը դարսավորեցնելու դահանջների մասին,

Պ Ա Բ Ձ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախատասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դահանջել է անվավեր ճանաչել ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության 10.03.2006 թվականի՝ «Armenia» ադրանբային նեանի գրանցումը մերժելու մասին որոշումը և դարսավորեցնել դասասախանողին «Ուոթերլոկ» սահմանափակ դասասախանասվությամբ ընկերության անվամբ գրանցելու «Armenia» ադրանբային նեանը:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 13.07.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:
Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է երրորդ անձ «Բջնի» հանրային ջրերի գործարան փակ բաժնետիրական ընկերությունը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանությունները.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ցնցվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրային հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սնտեսական դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափարական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը, սխալ է մեկնաբանել և չի կիրառել «Ադրանֆային և սդասարկման նեաններ, ադրանֆների ծագման սեդանունների մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին և 4-րդ հոդվածները, «Ադրանֆային և սդասարկման նեանների հայսերի ձևակերդման, ներկայացման և ֆննարկման կարգի» 5-րդ, 6-րդ, 8-րդ կետերը, 91-րդ կետի 2-րդ ենթակետը և 92-րդ կետի 2-րդ դարբերությունը, որոնք դեֆ է կիրառել և կիրառել է նույն Կարգի 7-րդ կետը, որը չդեֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասձառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Նեանը համարվում է այլ նեանին շփոթելու ասիձան նման, եթե այն ընդհանուր առմամբ զուգորդվում է դրա հետ, այսինֆն՝ մարդու մոս առաջացնում է նույն իմաստի ընկալման զգացողություն: Տվյալ դեմում դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ հայսարկված ադրանֆային նեանը առաջացնում է արդեն իսկ գրանցված «Արմենիա» ադրանֆային նեանի իմաստային զգացողություն, ֆանի որ նեված երկու ադրանֆային նեանները նույնական են ինչդես ձայնային, այսինֆն՝ հնչյունային, այնդես էլ իմաստային առումով դրանք դարգադես գրված են սարբեր լեզուներով:

Փաստորեն դասարանը վձիռ կայացնելիս հաշվի է առել դիմողի կողմից գրանցման ներկայացված և երրորդ անձի անունով գրանցված ադրանֆային նեանների միջև առկա միայն գունային սարբերությունը և հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ նեված ադրանֆային նեանները նույնական են ինչդես ձայնային, այնդես էլ իմաստային առումով:

Վերը նեված փաստարկները ներկայացվել են դասարանին ինչդես գործով երրորդ անձի, այնդես էլ դասասխսանողի կողմից, սակայն դասարանը որևէ գնահատականի չի արձանագրել ներկայացված փաստարկները և վձռի դասձառաբանական մասում դրանց չի անդրադարձել:

Դասարանը, հիմնվելով միայն դիմողի հայսարարության վրա, ադրանֆային նեանը համարել է ծավալային, կիրառելով Կարգի 7-րդ կետը այն դարագայում, երբ «Ուոթերոլ» ՍՊԸ-ի կողմից գրանցման ներկայացված «Armenia» ադրանֆային նեանը ծավալային նեան չէ: Արդյունֆում դասարանը ադրանֆային նեանի համեմատման համար հիմք է ընդունել և կիրառել է Կարգի միայն 102-րդ և 103-րդ կետերը, որոնք սահմանում են ծավալային և դասկերային ադրանֆային նեանների նմանությունը որոշող չափանիշները:

Կարգի 5-րդ, 6-րդ և 8-րդ կետերի համաձայն՝ Դիմողի կողմից գրանցման ներկայացված ադրանֆային նեանը հանդիսանում է համակցված ադրանֆային նեան, որն իր մեջ դարունակում է ինչդես բառային սար («Armenia»), այնդես էլ դասկերային, այն է՝ սարբեր օբյեկտների դասկերներ: Ուստի, նման սեսակի ադրանֆային նեանների համեմատման համար դեֆ է առաջնորդվել Կարգի 105-րդ կետով սահմանված

դրույթներով, համաձայն որոնց՝ համակցված նշանները համեմատվում են՝

1) համակցված նշանների հետ,

2) նշանների այն տեսակների հետ, որոնք որդես սարբեր ներառված են ստուգվող համակցված նշանի մեջ:

Նշված նշանների համեմատման չափանիշները սահմանվում են Կարգի 97-րդ և 103-րդ կետերով, որոնց համաձայն՝ բառային նշանների նմանությունը կարող է լինել ձայնային (հնչյունային) և իմաստային (արտահայտած մտքի):

Պատկերային նշանների նմանությունը որոշվում է որոշակի հասկանիչներով, մասնավորապես իմաստային նշանակությամբ: Իմաստային նշանակության հարցը իր հերթին որոշվում է Կարգի 100-րդ կետի համաձայն, ըստ որի՝ իմաստային նմանությունը որոշվում է նշանների մեջ դրված նման հասկացության, գաղափարի, մասնավորապես սարբեր լեզուներով նշանների համընկնող իմաստի հասկանիչների հիման վրա:

Բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Տնտեսական դատարանի թիվ Տ-1838 ֆաղափացիական գործով 13.07.2006 թվականին կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎՊԱՍՏԵՐԸ.

ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՄԱՐ ԷՎԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԽԵՏԿՅԱԼ ՎՊԱՍՏԵՐԸ՝

1) 26.08.2005 թվականին «Ուոթերլոկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերությունը ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալությանը խնդրել է գրանցել «Armenia» ադրանֆային նշանը «գարեջուր, հանֆային և գազավորված ջրեր և այլ ոչ ալկոհոլային ըմպելիքներ և այլն» դասում (դաս 32):

2) Դիմողի կողմից հայտարկված «Armenia» ադրանֆային նշանը ըստ 26.08.2005 թվականին ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալություն ներկայացված հայտի՝ բաղկացած է չորս մասերից, որոնք տեղադրված են կադույս, կանաչ, սոխակ և բաց կադույս ֆոնների վրա:

3) ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության 10.03.2006 թվականի որոշմամբ վերը նշված գրանցման հայտը մերժվել է՝ «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետի և «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների հայտերի ձևակերտման, ներկայացման և ֆննարկման կանոնների» 15-րդ կետի 1-ին և 93-րդ կետի 1-ին ենթակետերի հիմնով, այն դասճառաբանությամբ, որ նշանը չի կարող գրանցվել նույնատիպ ադրանֆների համար արդեն գրանցված «Արմենիա» ադրանֆային նշանի առկայության դասճառով:

4) 25.01.2006 թվականին ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության կողմից «Բջնի հանֆային ջրերի գործարան» փակ բաժնետիրական ընկերության անունով գրանցվել է «Արմենիա» ադրանֆային նշանը՝ «գարեջուր, հանֆային և գազավորված ջրեր և այլ ոչ ալկոհոլային ըմպելիքներ և այլն» դասի համար (դաս 32):

5) ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության կողմից 27.04.2006 թվականին սրված տեղեկությունների համաձայն՝ «Բջնի» հանֆային ջրերի գործարան» փակ բաժնետիրական ընկերության անվամբ գրանցված «Արմենիա» ադրանֆային նշանը

դահողանվում է մուգ և բաց վարդագույն, փիրուզագույն և երկնագույն գունային համակցությամբ, իսկ «Արմենիա» բառը ինֆնուրույն դահողանության օբյեկտ է:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմնի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Ադրանֆային և սդասարկման նշանների հայերի ձևակերպման, ներկայացման և ֆննարկման կարգի» 92-րդ կետի համաձայն՝ նշանը համարվում է այլ նշանին նույնական, եթե դրանք համընկնում են իրենց բոլոր սարբերով, դրանց փոխդասավորվածությամբ, գույներով և մնացած առանձնահատկություններով:

Նշանը համարվում է այլ նշանին շփոթելու ասիճան նման, եթե այն ընդհանուր առմամբ գուգորդվում է դրա հետ (այսինքն՝ մարդու մոտ առաջացնում է նույն դասկերի, բառի, գույների, դրանց համակցության, իմաստի ընկալման զգացողություն)՝ չնայած առանձին սարբերությունների առկայությանը:

Բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դասարանը, կիրառելով Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերը, ըստ էության «Armenia» ադրանֆային նշանը համարել է ծավալային, անհիմն է, ֆանի որ Կարգի 105-րդ կետի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ համակցված նշանների նմանությունը որոշելիս օգսագործվում են Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերում թվարկված հասկանիւները, ինչդես նաև ուսումնասիրվում է հայսարկվող նշանի մեջ նույնական կամ նման սարբի զբաղեցրած տեղի (դիրքի) նշանակությունը:

Բողոք բերած անձի այն դնդումը, որ ադրանֆային նշանը, հանդիսանալով համակցված ադրանֆային նշան, իր մեջ դարունակում է բառային և դասկերային սարբեր, հետևաբար այն դեսֆ է համեմատել այլ համակցված նշանների, ինչդես նաև այլ բառային և դասկերային նշանների հետ՝ հաշվի առնելով բառային նշանների ձայնային և իմաստային նմանությունը և դասկերային նշանների իմաստային նշանակությամբ նմանության հասկանիւրը, Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում հետևյալ դասճառաբանությամբ: «Արմենիա» ադրանֆային նշանի սարբ համարվող «Արմենիա» բառը չդահողանվող սարբ է և Կարգի 91-րդ կետի 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ ադրանֆային նշանի գերիւտող մաս չի կարող հանդիսանալ: Հետևաբար, այդ բառային սարբի համեմատությունը դիմողի կողմից հայսարկված «Armenia» ադրանֆային նշանի «Armenia» բառային սարբի հետ, ադրանֆային նշանների նմանության որոշման հարցում որևէ էական նշանակություն չի կարող ունենալ, ֆանի որ բոլոր հայսասունները «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հողվածով նախատեսված՝ իրավական դահողանության ինֆնուրույն օբյեկտ չհամարվող նշանների (չդահողանվող սարբերի) օգսագործման նկատմամբ հավասար իրավունքներ ունեն: Հակառակ դարագայում, կսահմանափակվի մյուս հայսասունների կողմից «Արմենիա» բառի օգսագործման իրավունքը, ֆանի որ յուրաֆանչյուր դեղում սարբեր հայսասունների կողմից «Արմենիա» բառի օգսագործման ցանկացած դեղում կարող է հայնաբերվել այդ բառերի իմաստային կամ հնչյունային (ձայնային) նմանություն: Հետևաբար, այն համակցված նշանների համեմատության դեղում, որոնց բաղկացուցիչ սարբեր են հանդիսանում բառային և դասկերային սարբերը, իսկ բառային սարբերի համեմատությունը էական նշանակություն չի կարող ունենալ ադրանֆային

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

Նշանակների նմանության որոշման հարցում, ըստ էության դեպքում է դեկլարվել դասկերային նշանակների նմանության որոշման չափանիշներով, որոնք սահմանված են կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերով:

ՀՀ սննտային դատարանը, հետազոտելով և գնահատելով գործում առկա աղացույցները նշել է, որ «Ուոթերլոկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության կողմից հայտարկվող՝ համակցված «Armenia» աղբյուրային նշանը և «Բջնի» հանրային ջրերի գործարան» փակ բաժնետիրական ընկերության անվամբ գրանցված «Արմենիա» աղբյուրային նշանը (նշանների արտաքին տեսքով, նշանների միջև սիմետրիայի բացակայությամբ, դասկերների տեսքով և բնույթով, հայտարկված նշանների գույների և երանգների գույզադրմամբ, համեմատվող նշաններում մոտ դասկերների (սարրերի) միմյանց նկատմամբ դասավորվածությամբ) նույնական կամ շփոթության աստիճանի նման չեն, քանի որ բացակայում է նշված աղբյուրային նշաններն ընդհանուր տեսողական տպավորությամբ սղառողի կողմից շփոթելու հնարավորությունը: Վերոգրյալի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարակային դասավորության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի խախտում սննտային դատարանը թույլ չի տվել:

Վերը հիշատակված հիմնավորումներից ելնելով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկլարվելով ՀՀ ֆաղափարակային դասավորության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Բջնի» հանրային ջրերի գործարան ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սննտային դատարանի թիվ S-1838 ֆաղափարակային գործով 13.07.2006 թվականին կայացված վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S1-116
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2105 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 13.07.2006 թվականին քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ «Լուսափայլ ֆաղա» ՍՊԸ-ի (այսուհետ նաև՝ ընկերություն) հայցի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչության, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության, ՀՀ ԿԱ նսիկանության 972.000 ՀՀ դրամ գումարի դաշխանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ հայցվորը դաշխանել է ՀՀ ղեկավարության բյուջեից բռնագանձել 972.000 ՀՀ դրամ գումար՝ որդես մասուցված ծառայությունների դիմաց դաշխան գումար:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 13.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացվել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից:

Հայցվորը վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ սնտեսական դատարանը չի կիրառել «Պեսական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ կետը, «Բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 11 և 12-րդ կետերը, «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով:

«Պեսական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ հիմնարկների կարիքների համար գնումները կատարվում են «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված կարգով: «Բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 11-րդ մասի համաձայն՝ բյուջեների միջոցների հաշվին ադրանքներ գնելու, աշխատանքներ կատարելու և ծառայություններ մատուցելու ծախսերի ֆինանսավորումն իրականացվում է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով:

Տվյալ դեպքում կողմերը «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ընթացակարգից դուրս կնքել են ծառայությունների մատուցման դայանագիր, ինչը իրավական ուժ չունի, քանի որ ՀՀ ԿԱ ոստիկանության մարզային վարչությունը՝ հանդիսանալով դատական հիմնարկ և իր ամբողջ ֆինանսավորումը ստանալով ՀՀ դատական բյուջեից, կնքել է դայանագիր և ստանձնել նախահաշվով չնախատեսված դատավորություն: Իսկ «Բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 12-րդ մասը սահմանում է, որ դատարանի և համայնքի դատավորություններ առաջացնող դայանագրերը ենթակա են դատարանի գրանցման դատական լիազորված մարմնում և ուժի մեջ են մտնում գրանցման պահից: Քանի որ վիճելի դայանագիրը դատական լիազոր մարմնում չի գրանցվել և իրավական ուժ չի ստացել, ադա հայցվորի համար վերը նշված դայանագրով իրավունքներ չեն ծագել:

2) Դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ և 348-րդ հոդվածները, որոնք չդիմացն է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով:

Նշված հոդվածները սույն իրավահարաբերությունում կիրառելի չեն, քանի որ կողմերի միջև կնքված դայանագիրը իրավական ուժ չի ստացել, հետևաբար կողմերի միջև հարաբերությունները դայանագրով չեն կարգավորվել:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածը, 1095-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, ինչպես նաև 1099-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որոնք դիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով:

Պայմանագրի չգրանցման դատառով այն իրավական ուժ չի ստացել, այսինքն հայցվորի համար վերը նշված դայանագրով իրավունքներ չեն ծագել, ուստի հայցվորի կողմից կատարած աշխատանքների, մատուցած ծառայությունների դիմաց չվճարելու դեպքում, խնայված միջոցները, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի, 1095-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, հանդիսանում են անհիմն հարստացում, իսկ նույն օրենսգրքի 1099-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ որդես անհիմն հարստացում վերադարձման ենթակա չեն ի կատարումն գոյություն չունեցող դատավորության սրված դրամական գումարները և այլ գույքը:

---

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 03.01.2003 թվականին «Լուսափայլ ֆադաֆ» ՍՊԸ-ի և ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչության մինչև կնքվել է տայմանագիր, որով ընկերությունը դարձավորվել է ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչության կենցաղային և սարածֆային մաֆումից առաջացած աղբը սեղաֆոխել, իսկ վերջինս դարձավորվել է կասարված աեխասանֆների դիմաց վճարել յուրաֆանջյուր ամիս 36.000 ՀՀ դրամ, ոչ ուե ֆան հաջորդ ամսվա 10-ը:

2) Պայմանագիրը ղեսական լիագոր մարմնում չի գրանցվել:

3) Կողմերը հասսասել են թիվ 03/420, 03/317, 003/14, և 003/46 հաեիվ աղրանֆագրերը, համաձայն որոնց՝ ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչությունը ընդունել է կասարված աեխասանֆների դիմաց կուսակված դարսֆը:

4) ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչությունը կասարված աեխասանֆների դիմաց վճարումներ չի կասարել:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառարանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նեված հիմֆերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հետևյալ սլասձառարանությամբ.*

«Պեսական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենֆի 5-րդ հողվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ հիմնարկների կարիֆների համար գնումները կասարվում են «Գնումների մասին» ՀՀ օրենֆով նախասեսված կարգով: Նմանասիղ դրույթ նախասեսվում է նաև «Բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենֆում, որի 15-րդ հողվածի 11-րդ մասի համաձայն՝ բյուջեների միջոցների հաեվին աղրանֆներ գնելու, աեխասանֆներ կասարելու և ծառայություններ մասուցելու ծախսերի ֆինանսավորումն իրականացվում է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենֆով սահմանված կարգով:

«Գնումների մասին» ՀՀ օրենֆի 17-րդ հողվածի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ մասերի համաձայն՝ գնում կասարելու ձևերն են՝ մրցույթը, սահմանաֆակ մրցույթը, գնանեման հարցումը, մրցակցային քանակցությունները, մեկ անձից գնումը:

Սույն գործով 03.01.2003 թվականի «Լուսափայլ ֆադաֆ» ՍՊԸ-ի և ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչության միջև կնքված տայմանագիրը կնքելիս չեն դահողանվել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենֆով, մասնավորաղես դրա 17-րդ հողվածով սահմանված ընթացակարգերը:

«Բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենֆի 15-րդ հողվածի 12-րդ մասի համաձայն՝ ղեսության և համայնֆի դարձավորություններ առաջացնող տայմանագրերը /համաձայնագրերը/ ենթակա են դարձաղիր գրանցման ղեսական լիագրված մարմնում և ուժի մեջ են մսնում գրանցման դահից:

ՀՀ կառավարության «Հայասսանի Հանրաղեսության ղեսական և համայնֆների բյուջեների կասարման կարգը հասսասելու մասին» 18.01.2002թ. թիվ 48 որոեման 19-րդ, 20-րդ և 35-րդ կետերի համաձայն՝ բյուջեների ծախսերը (ելֆերը) սահմանվում են սլյակ սարվա բյուջեներով և կասարվում են Հայասսանի Հանրաղեսության օրենսդրությամբ

սահմանված կարգով: Բյուջեներից վճարումները հաշվառում է գանձադատարանը՝ այդ նդասակով բացված գանձադատարանի ծախսային հաշիվների վարման միջոցով: Քաղաքացիաիրավական դայմանագրերով սահմանված դարավորությունների դեղումը՝ բյուջեային սորադաս կարգադրիչը նախարարության սահմանած ձևով գանձադատարանի սորաբաժանում է ներկայացնում ֆողվածք դայմանագրից՝ դայմանագիրը կնքելու օրվանից 5 աշխասանֆային օրվա ընթացում:

Վերը հիշասակված դայմանագիրը «Բյուջեային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հողվածի 12-րդ մասով և ՀՀ կառավարության «Հայասանի Հանրադատության դատարան և համայնքների բյուջեների կասարման կարգը հասասելու մասին» 18.01.2002 թվականի թիվ 48 որոշման 35-րդ կետով սահմանված կարգով դատարանի լիագոր մարմնում /գանձադատարանում/ չի գրանցվել, հետևաբար ուժի մեջ չի մեել: Այսինքն, իրավական ուժ չունեցող դայմանագրից կողմերի համար չէին կարող ծագել իրավունքներ և դարավորություններ:

2) *Բողոքի երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պասճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆողաբացիական օրենսգրքի 347-րդ և 348-րդ հողվածները վերաբերում են դարավորությունների կասարմանը: Պարավորությունները ծագում են դայմանագրից, վնաս դասճառելու հետևանքով, և ՀՀ ֆողաբացիական օրենսգրքում նշված այլ հիմքերից:

Սույն գործով հայցվորի դատահանջը հիմնված է իրավական ուժ չունեցող դայմանագրի վրա, որը կողմերի համար դարավորություններ չի առաջացրել, հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ ՀՀ ֆողաբացիական օրենսգրքի 347-րդ և 348-րդ հողվածները սույն գործով կիրառելի չեն:

3) *Բողոքի երրորդ հիմքը Վճռաբեկ դասարանը իրավական գնահատման չի արժանացնում հետևյալ պասճառաբանությամբ.*

Սույն գործով հայցվորը, դիմելով դասարան, դատահանջել է ՀՀ դատարանի բյուջեից բռնագանձել որոշակի գումար՝ որդես ծառայությունների մասուցման դայմանագրի հիման վրա մասուցված ծառայությունների դիմաց դարսքի գումար: Բողոքարկվող վճռով ՀՀ ճնեսական դասարանը բավարարել է հայցվորի հայցը՝ դասասախանողի կողմից դայմանագրային դարավորությունը չկասարելու հիմքով:

ՀՀ Քաղաբացիական օրենսգրքի 1092-րդ, 1095-րդ և 1099-րդ հողվածները, որոնք կարգավորում են արատդայմանագրային հարաբերություններից ծագող իրավահարաբերությունները, չեն վերաբերվում սույն վեճի իրավական հիմքին: Ավելին, նշված իրավական խնդիրը ճնեսական դասարանում դասաբնության առարկա չի դարձել և կողմերը չեն հնչեցրել իրենց իրավական ճեսակետները այդ հարցի վերաբերյալ:

Այտղիսով, վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ սույն գործով դասասախանող ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերը հիմնավոր են և դրանց առկայությունը բավարար հիմք է ՀՀ ֆողաբացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հողվածի ուժով բողոքարկվող վճիռն ամբողջությամբ բեկանելու համար:

Ելնելով վերգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆողաբացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 13.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Կոսայի մարզի առաջին
ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-1142
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Գալստյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2128(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով դատաստանող Ը.Բաբայանի ներկայացուցիչ Ս.Այվանյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 28.11.2003 թվականին թիվ 2-1142 քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Հայկադ» բանկ ՓԲԸ-ի ժամանակավոր ադմինիստրացիայի (այսուհետ՝ Բանկ) ղեկավարի ընդդեմ Շահեն Բաբայանի՝ 10.748.853,30 ՀՀ դրամի (սա միլիոն յոթ հարյուր ֆառասունութ հազար ութ հարյուր հիսուներեք ՀՀ դրամ և երեսուն լումա) դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Հայցվորը, դիմելով դատարան, դատարանին է հոգոս իրեն դատաստանողից բռնագանձել 10.748.853 ՀՀ դրամ 30 լումա գումար՝ որդես չկատարված վարկային դարձվորության և դրանց նկատմամբ հաշվարկված տոկոսների և տոյժերի գումար:

Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2003 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ դատաստանող Շահեն Բաբայանից հոգոս Բանկի բռնագանձվել է 2.308.528 ՀՀ դրամ 70 լումա:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դատաստանող Շահեն Բաբայանի ներկայացուցիչը:

Բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2003 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան է ներկայացրել Բանկի իրավահաջորդ «Արարատ» բանկ ՓԲԸ-ն:

Վճռաբեկ բողոքին լրացում չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորմամբ.

1) Դատարանը խախտել է (չի կիրառել) ՀՀ ֆաղափարցիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի 2-րդ կետի դաշխանջը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

Նշված հոդվածի համաձայն՝ ծանուցագիրն ուղարկվում է դատվիրված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն ադախտվող կադի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով: Այնինչ դատասխանողը դաշխանջ ձևով չի ծանուցվել դատական նիստի օրվա և ժամի մասին, ինչը ՀՀ ֆաղափարցիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ վճիռը բեկանելու հիմք է, քանի որ դատարանը գործը ֆննել է գործին մասնակցող անձի բացակայությամբ:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դեմ հայցվորի ներկայացրած հակափաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքին ներկայացված դատասխանում, հայցվոր կողմը վկայակոչելով ՀՀ ֆաղափարցիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի երրորդ մասը, համաձայն որի՝ դատարանի ըստ էության ճիշտ վճիռը չի կարող բեկանվել միայն ձևական նկատառումներով, նշել է, որ դատասխանողի այն դատաճառաբանությունները, որ ինքը բացակայել է Հայաստանի Հանրադատությունից և այն, որ իրեն դաշխանջ ձևով չեն ծանուցել դատական նիստի մասին, չի կարող վճիռը բեկանման հիմք հանդիսանալ, քանի որ դատարանը ըստ էության ճիշտ վճիռ է կայացրել, իսկ դատարանի՝ ըստ էության ճիշտ վճիռը չի կարող ձևական նկատառումներով բեկանվել: Դատարանը դաշխանջ ձևով ծանուցել է դատասխանողին, սակայն վերջինը չի ներկայացրել դատական նիստերին, ինչի հետևանքով դատական նիստերը անընդհատ հետաձգվել են: Բացի այդ, դատասխանողը բաց է թողել ՀՀ ֆաղափարցիական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված բողոք բերելու ժամկետները, իսկ դատասխանողի այն դեպքում, որ իր խախտված իրավունքների մասին իմացել է 2006 թվականի սեդեսներ ամսին, հիմնավոր չէ:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) դատասխանող Ը.Բարայանը դաշխանջ ձևով չի ծանուցվել դատական նիստի օրվա և ժամի մասին:

2) Գործի դատական ֆննությունը կատարվել է դատասխանողի բացակայությամբ:

3) Հարկադիր կատարողի 09.03.2004 թվականի որոշմամբ կատարողական վարույթն ավարտվել է՝ դատարանի գնվելու վայրը անհայտ լինելու հիմքով:

4) Կոտայքի մարզի առաջին ասյանի դատարանի մեկ այլ ֆաղափարցիական գործով 16.11.2005 թվականին կայացված վճռով Ը.Բարայանը ճանաչվել է Արվյան ֆաղաքի

Վոլկովի փողոցի 1-ին նրբանցքի 14 սան 1/2 մասի նկատմամբ Գալուս Բաբայանի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ և «Հայկադ» բանկի հանդեպ ունեցած Շ.Բաբայանի դարսավորության դիմաց բռնագանձումը սարածվել է այդ բաժնեմասի վրա: Այդ վճռի կատարողական գործողությունների ընթացքում ԴԱՀԿ ծառայության հարկադիր կատարողի 06.06.2006 թվականի որոշմամբ արգելանք է դրվել Շ.Բաբայանի անձնական գույքի վրա:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դատական ծանուցագրերով ժողովակցվում են դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին: Ծանուցագրերն ուղարկվում է դատավիրված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն ադախովող կադրի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով (այսուհետ՝ դատաձևով):

Սա ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց՝ դատական նիստի օրվա, ժամի և վայրի մասին իրազեկելու կադրակցությամբ դատարանի ակտիվ գործողություններ, որոնք դեռևս է իրականացվեն սույն հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը դեռևս է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է ադախուցել գործին մասնակցող անձին (անձանց) դատական նիստի մասին ժողովակցելու փաստը:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով դատաստանողը դատաձևով չի ծանուցվել դատական նիստի օրվա և ժամի մասին: Գործում առկա չէ դատաստանողին գործի քննության ժամի և վայրի մասին դատաձևով ծանուցելու փաստը հաստատող որևէ ադախույց: Քաղաֆացիական գործում առկա ծանուցագրում միայն նշված է գործի համարը, ամիսամսաթիվը, դատաստանողի անունը և ազգանունը. այն ստորագրված չէ ոչ ստացողի, ոչ հանձնողի կողմից, դրանում բացակայում է որևէ ժողովություն ծանուցագրի ստացման կամ հանձնման մասին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դատական նիստի ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց ժողովակցելու իրավունքը և դատարանի ժողովակցելու դատարանությունը ուղղակիորեն կադրված են ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված օրենքի առջև բողոքի հավասարության համընդհանուր սկզբունքի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված մրցակցության և կողմերի հավասարության սկզբունքների հետ: Նշված սկզբունքներն ամբողջ ծավալով կարող են իրականացվել միայն այն դեպքում, երբ գործին մասնակցող անձանցից յուրաքանչյուրին ընձեռված է դատական նիստին ներկա գտնվելու հնարավորություն: Այդ իսկ դատաձևով դատական նիստի օրվա, ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց իրազեկումը դատարանի դատարանությունն է, որի չղահողանումը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է ֆաղաֆացիադատարանական օրենքի էական խախտում:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված ծանուցման դահանջի չդահողանումը հանգեցնում է նաև Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ արդար դասաֆնության իրավունքի խախտման: Թեև Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի առաջին մասում ուղղակիորեն նշված չէ, սակայն Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարանն իր նախադեղային իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ Պայմանավորվող ղեկությունները ոչ միայն ղեկ է ամրագրեն ֆաղաֆաղիական իրավունքների դասական դաժանության իրավունքը, այլև կոնկրետ գործով ղեկ է աղահովեն անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Հեկարար, Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դասարանը, գործին մասնակից չդարձած անձի իրավունքների վերաբերյալ վճիռ կայացնելով, չի աղահովել դասախանողի իրական մասնակցությունը գործի ֆնությունը՝ գրկելով Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված իրավունքներից: Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի հիշյալ մեկնաբանությունը Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարանը սվել է Կոլոցյան ընդդեմ Իսայիայի (12.02.1985թ., որոշման 28-րդ կետ) գործով:

Այսղիսով, Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 2-րդ կետի խախտումն առկա է:

Հայցվորի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դասախանի փաստարկը, թե հայցվորին դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին դասառ ձևով չծանուցելու հանգամանքը չի կարող վճռի բեկանման հիմք հանդիսանալ, ֆանի որ դասարանը ըս էության ճիշտ վճիռ է կայացրել, Վճռաբեկ դասարանը գնում է անհիմն, ֆանի որ անկախ կայացված վճռի բովանդակությունից, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանի վճիռը բոլոր դեղեբում ենթակա է բեկանման, եթե դասարանը գործը ֆնել է գործին մասնակցող անձանցից որևէ մեկի բացակայությամբ, որը դասառ ձևով չի տեղեկացվել նիսի ժամանակի և վայրի մասին:

Հայցվորի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դասախանի այն փաստարկը, թե դասախանողը բաց է թողել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքով նախատեսված բողոք բերելու ժամկետները, Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում հեկյալ դասձանաբանությամբ:

Բողոքարկվող վճռի հիման վրա հարուցված կասարողական վարույթի նյութերի համաձայն, որոնք կցված են վճռաբեկ բողոքի դասախանին, հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Շ.Բարայանը բացակայել է բնակության վայրից, նրա գնվելու վայրը հայցնի չի եղել, և այդ հիմքով հարկաղիր կասարողի 09.03.2004 թվականի որոշմամբ կասարողական վարույթն ավարսվել է:

Բողոք բերած անձը բողոքում նշել է, որ ինքը բողոքարկվող վճռի մասին իմացել է միայն 2006 թվականի սեղոտեմբեր ամսին, երբ տեղեկացել է հարկաղիր կասարողի 06.06.2006 թվականի որոշմամբ իր անձնական գույքի վրա արգելանք դրված լինելու վերաբերյալ:

Բողոք բերած անձի սույն դնդումը հերող որևէ աղացույց ֆաղաֆաղիական գործում և բողոքի դեմ հայցվորի ներկայացրած դասախանում առկա չէ: Տրամաբանական է, որ իր անձնական գույքի վրա արգելանք դրված լինելու մասին դասախանողը կարող էր իմանալ ոչ շուտ, ֆան այդ մասին հարկաղիր կասարողի որոշման

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

կայացման օրը՝ 06.06.2006 թվականին:

Հետևաբար վճռաբեկ բողոքի ներկայացման համար սահմանված վեցամսյա ժամկետը բողոք բերած անձի կողմից բաց թողնված լինելու մասին հայցվորի փաստարկները հիմնավոր չեն, քանի որ վճռաբեկ բողոքը ներկայացվել է 08.09.2006 թվականին:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքի հիմնում նշված դատավարական իրավունքի խախտումը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 2-րդ կետի ուժով դատաստանող Շահեն Բաբայանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը բավարարելու և Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի վճիռը ամբողջությամբ բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պատասխանող Շահեն Բաբայանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2003 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճիռը բեկանել ամբողջությամբ և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrtaqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrtaqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ
դասարանի վճիռ

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-2134 (ՎԳ)
2006թ.

Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-2365
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
դատավորներ՝ Ա.Խառատյան
Տ.Մահակյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր «Հելսինկյան ֆաղաֆագիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» հասարակական կազմակերպության (այսուհետ՝ նաև՝ Կազմակերպություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի թիվ 06-2365 ֆաղաֆագիական գործով 29.06.2006 թվականին կայացված վճռի դեմ՝ ըստ Կազմակերպության հայցի ընդդեմ ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև՝ Հանձնաժողով)՝ հանրափայտ ժամանակ մասնակիցների ստորագրած ցուցակները ստանալու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով Կենտրոն և Նոր Ժամանակ համայնքների առաջին ասյանի դատարան՝ դիմողը դատարանին է դարձրել Հանձնաժողովին՝ սրամադրելու հանրափայտ մասնակցած անձանց ստորագրած ցուցակների դատաքննություն:

Կենտրոն և Նոր Ժամանակ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 15.05.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ նաև՝ դատարան) 29.06.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է «Հելսինկյան ֆաղափացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» հասարակական կազմակերպությունը:

Պատասխանողը վճռաբեկ բողոքին պատասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) դատարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածը, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնամտության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք ղեկավարել է կիրառել, կիրառել է ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի առաջին մասի 2-րդ դրույթները, որը չեղեցի է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթները դատապարտել է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածը և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնամտության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասը սույն վեճով կիրառելի են, քանի որ հիշատակված հոդվածներով դաժնամտություն է անձի ժողովրդականության փոխելու և սահմանափակ իրավունքներ:

ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի առաջին մասի 2-րդ դրույթները սվյալ վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ ընտրական ժողովները, որոնցից հայցվորը դատահանջել է փլեարկության մասնակիցների վերաբերյալ գրառումներ ներառող մասյանների դատաճեղմանը՝ կալանավայրերում կամ զինվորական մասերում չեն գտնվում:

Բողոք բերած անձի կարծիքով, դատահանջվող ժողովները որդես գաղտնի չի կարող դիտվել այն դատաճեղման, որ դրանք ուղղակի կամ անուղղակի ձևով չէին կարող ազդել փլեարկության մասնակցի կամ փլեարկության արտահայտման վրա, քանի որ սվյալ փաստաթղթերի միջոցով հնարավոր է իմանալ միայն ընտրողի անունը, ազգանունը և հասցեն:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի առաջին կետը, որի հետևանքով խախտվել է նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնամտության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի առաջին մասը՝ հայցվորին զրկելով դատաճեղմանը մասնակցելու իրավունքից:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթները դատապարտել է հետևյալ փաստարկով:

Դատարանը գործը ֆինել և վճիռ է կայացրել հայցվոր կողմի բացակայությամբ:

ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ դատարանը հայցը կամ դիմումը թողնում է առանց ֆինության, եթե նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաճեղման ձևով ժողովները հայցվորը չի ներկայացրել դատական նիստին և չի խնդրել գործն իր բացակայությամբ ֆինելու մասին, եթե դատապատասխանողը չի դատահանջում գործը ֆինելու ըստ էության: Սույն գործով դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաճեղման կերպով ժողովները հայցվորի ներկայացուցիչը չի ներկայացրել դատական նիստին և չի խնդրել գործն իր բացակայությամբ ֆինելու մասին: Հետևաբար, դատարանը դատարարել էր հայցը թողնել առանց ֆինության, ինչը չի արել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆինության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆինության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

---

1) «Հելսինկյան ֆաղաֆագիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» հասարակական կազմակերպությունը 23.01.2006 թվականի՝ ՀՀ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովին հասցեագրված գրությամբ լուրջաբանաբար և սրամաղթել հանրավեհի օրը Վանաձոր ֆաղաֆի 29/2, 29/4, 29/8, 29/9, 30/3, 30/4, 30/15, 30/20, 30/25, 30/33 սեղամասերում փակարկության մասնակիցների վերաբերյալ սեղեկասվություն (մասյանների դատաճեղաններ):

2) Հանձնաժողովի 03.02.2006 թվականի թիվ 01-40 գրությամբ մերժվել է կազմակերպության կողմից լուրջաբանաբար դատաճեղանների սրամաղթումը:

3) Հանձնաժողովը Կազմակերպությանը ներկայացրել է նվազ սեղամասերում փակարկության մասնակիցների թվի վերաբերյալ սեղեկասվություն:

4) ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբերյալ դատարանը հայցվորին դատաճեղան կերպով ծանուցել է նշանակված դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճեղանները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նվազ հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հեկայալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ՝ սեղեկություններ փոխելու, ստանալու և սարածելու ազատությունը: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնաբանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի սեղեկություններ ստանալու և սարածելու իրավունք:

ՀՀ Սահմանադրության 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածով ամրագրված մարդու և ֆաղաֆագու հիմնական իրավունքները և ազատությունները կարող են սահմանափակվել օրենքով, եթե դա անհրաժեշտ է ժողովրդավարական հասարակությունում ղեկավարական անվտանգության, հասարակական կարգի պահպանման, հանցագործությունների կանխման, հանրության առողջության ու բարոյականության, այլոց սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների, դատվի և բարի համբավի դաժնաբանության համար: Նմանափակ սահմանափակման հնարավորություն է նախատեսված նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնաբանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի երկրորդ մասով:

«Ընտրողների ցուցակ» հասկացությունը դարձաբանված է Ընտրական օրենսգրքի 2-րդ գլխում, որի նորմերի վերլուծությունից դարձ է դառնում, որ ընտրողների ցուցակը մեծադեպ վարվող փաստաթուղթ է, որը կազմում և վարում է ֆաղաֆագիների՝ ըստ բնակության վայրի հաշվառումն իրականացնող ղեկավարական լիազորված մարմինը: ՀՀ ընտրական օրենսգրքի՝ ընտրողների ցուցակների մասշտաբային նվազեցումը 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարձաբանությունը սահմանում է, որ ընտրողների ցուցակը, բացառությամբ զինվորական մասերում, կալանքի սակ դառնելու հիմնարկներում կազմվող և ընտրողների ստորագրած ցուցակների, ազատ է ծանոթության համար: Հեկայաբար, օրենսդիրը՝ սահմանելով ընտրական ցուցակների մասշտաբային լուրջաբանաբար, միաժամանակ արգելել է հրադարակել այն ցուցակները, որոնք փակարկության արդյունքում ստորագրվել են ընտրողների կողմից:

Քանի որ Կազմակերպությունը Հանձնաժողովին հասցեագրված գրությամբ լրացրել է սրամադրել հանրափելի օրը Վանաձոր ֆաղափի 29/2, 29/4, 29/8, 29/9, 30/3, 30/4, 30/15, 30/20, 30/25, 30/33 սեղանասերում փեղկափայտի մասնակիցների վերաբերյալ սեղեկավորություն, մասնավորապես ընտրողների ստորագրած ցուցակները, հետևաբար դասարանը ճիշտ է վարվել՝ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելով ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածը:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակվող բառերի և արտահայտություններ սառնացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի լրացնող փաստաթղթերը: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիմել է փոփոխվել դրա իմաստը: Կազմակերպության այն լուրջում, որ ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությունը սահմանում է ընտրողների ցուցակների մասշտիպային սահմանափակում միայն զինվորական մասերում և կալանքի սակ լրացնող հիմնարկներում կազմվող ցուցակների համար՝ չունի իրավական հիմք: Օրենքի այս դրույթը սահմանում է հրադարակման արգելք նաև ընտրողների ստորագրած ցուցակների համար: Հետևաբար, ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությունը դասարանը ճիշտ է մեկնաբանել և դրա արդյունքում ճիշտ է կիրառել օրենքի այդ դրույթը:

Ինչ վերաբերում է Կազմակերպության այն դիրքորոշմանը, թե ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերության կիրառմամբ խախտվում է Կազմակերպության՝ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտայնության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի առաջին մասով սահմանված սեղեկություններ փնտրելու, ստանալու և սարածելու իրավունքը, ադա Վճռաբեկ դասարանը անհիմն է համարում այն՝ հետևյալ դասձառաբանությամբ:

ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությունը Սահմանադրության 43-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտայնության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի երկրորդ մասի իմաստով հիմնավոր և խելամիտ սահմանափակում է նախատեսում ընտրողների ստորագրած ցուցակների հրադարակայնացման համար, քանի որ փեղկափայտի մասնակցությունը փեղկափայտի գաղտնիության սարբերից մեկն է:

Մարդու իրավունքների Եվրոպական դասարանը (Օքսերվեր և Գարդիան ընդդեմ Միացյալ Թագավորության, 26.11.1991թ., 59) գործով կայացված դասական ակտում արձանագրել է, որ Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածով երաժխավորվող իրավունքները բացարձակ չեն և կարող են ենթարկվել դասձառաբանված սահմանափակումների:

Նմանափող սահմանափակումների դասձառաբանված լինելու զնահասական է սվել նաև «Ժողովրդավարություն իրավունքի միջոցով» Եվրոպական հանձնաժողովը (Վենեսիլյան հանձնաժողով) 2002 թվականին ընդունված՝ «Ընտրական հարցերում բարենդաս գործունեության կանոնագրի» 4-րդ մասի «գ» կետով, որի համաձայն՝ չդիմել է հրադարակվի իրականում փեղկափայտ անձանց ցուցակը:

Բողոք բերած անձի այն փաստարկը, թե լրացնող սեղեկությունները որդես գաղտնի չեն կարող դիսվել այն դասձառով, որ դրանք ուղղակի կամ անուղղակի ձևով չէին կարող ազդել փեղկափայտի մասնակցի կամքի ազատ արտահայտման վրա, քանի որ սվյալ փաստաթղթերի միջոցով հնարավոր էր իմանալ միայն ընտրողի անուն, ազգանունը և

հասցեն, անհիմն է, քանի որ փվեարկությանը մասնակցելը կամ չմասնակցելը կարող է դիտարկվել որդես քաղաքական ընտրության արտահայտման ձև:

Ելնելով վերագրյալից Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությամբ նախատեսված սահմանափակումը բխում է Սահմանադրության 43-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժնացման մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված անհրաժեշտությունից:

2) բողոքն երկրորդ հիմնով անհիմն է հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

Գիմելով դատարան՝ Կազմակերպությունն ըստ էության վիճարկել է ղեկական մարմին հանդիսացող՝ ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կողմից սեղեկացված սրամարմունը մերժելու գործողությունը:

Նմանափող գործերով դատախազությունն իրականացվում է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ գլխով սահմանված կանոններով (159-161.1-րդ հոդվածներ):

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը հայցվորի բացակայությամբ գործը քննելու որոշում է կայացրել, ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածով, որը սահմանում է ղեկական մարմինների, սեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց դաժնացման անձանց օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու կամ նրանց գործողությունները (անգործությունը) վիճարկելու մասին դիմումների քննության կարգը: Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ դիմում սված անձը, ինչդես նաև ակտն ընդունած ղեկական մարմնի ներկայացուցիչը դատարանի կողմից դատաժան ձևով սեղեկացվում են դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին: Նրանց չներկայանալն արգելի է գործի քննության և լուծման համար:

Գործի նյութերով հաստատվում է այն փաստը, որ հայցվոր կողմը դատաժան կերպով սեղեկացվել է ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանում 29.06.2006 թվականին ժամը 10:00-ին հրավիրված դատական նիստի մասին, սակայն չի ներկայացել դատական նիստին: Այս հանգամանքը բողոք բերած անձը ընդունել է նաև ներկայացված վճռաբեկ բողոքում: Հեճկաբար, դիմողի կողմից դատական նիստին չներկայանալը սույն գործի քննության և լուծման համար արգելի է կարող հանդիսանալ:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1.«Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» հասարակական կազմակերպության վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 29.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դատից և ենթակա է բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափարական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2051
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Դ.Խաչատրյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1775 (ՎԴ)

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով հայցվոր Ասոս Միրզոյանի լիազոր ներկայացուցիչ Ալլա Մելնիսյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ դատարան) 2006 թվականի հունիսի 30-ի թիվ 06-2051 վճռի դեմ՝ ըստ Ասոս Միրզոյանի հայցի ընդդեմ «Արմենսել» համաստեղ ձեռնարկություն փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ նախկին աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դարսադուրդի ամբողջ ժամանակահատվածի գումարը բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է անվավեր ճանաչել դատասխանող Ընկերության 2005 թվականի հոկտեմբերի 10-ի թիվ 253-Կ և 2005 թվականի նոյեմբերի 4-ի թիվ 303-Կ հրամանները, և իրեն վերականգնել իր նախկին աշխատանքում կամ համարժեք այլ աշխատանքում և բռնագանձել հարկադիր դարսադուրդի ամբողջ ժամանակաշրջանի գումարը:

Երևանի Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2005 թվականի հոկտեմբերի 18-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 2006 թվականի հունիսի 30-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Աոն Միրզոյանի ներկայացուցիչ Ալլա Մելիումյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 6-րդ, 48-րդ և 53-րդ հոդվածները, և դրա հետևանքով սխալ է կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նվաճ ղնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը վճիռ կայացնելիս անտեսել է այն հանգամանքը, որ ֆաղաֆաղիական դասավարտությունը անցկացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա, և գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեխ է աղացուցի իր դահանջների և առարկությունների հիմքում ղնկած հանգամանքները: Իսկ դասասխսանողը չի կարողացել աղացուցել իր դահանջների և առարկությունների հիմքում ղնկած հանգամանքները, ինչղես նաև չի կարողացել հերել (առարկել) այն փաստարկը, որ Ընկերությունում առկա է եղել հայցվորի մասնագիտական դասրասվածությանը և որակավորմանը համադասասխսան այլ աշխատանք: Դասարանը հիմնվել է դասասխսանողի ներկայացուցի բացարությունների վրա այն դեղում, երբ սվյալ անձը վերաբնիչ դասարան, որղես դասասխսանողի ներկայացուցիչ ղնդահանրաղես չի ներկայացել:

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ գործատուն աշխատանքային դայմանագիրը ղոծելիս իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին չի առաջարկել նրա մասնագիտական դասրասվածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխսան այլ աշխատանք, ինչը, վերհիշյալ նորմի համաճայն, դարսավոր եր անել:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի և 115-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերի դահանջները, որոնք ղեխ է կիրառել:

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ դասասխսանողը աշխատանքից ազատման հրաման արճակելիս երկու ամիս առաջ չի ծանուցել հայցվորին, ինչղես նաև սվյալ ժամանակահատվածում հայցվորին չի սրամաղրել ազատ ժամանակ՝ նոր աշխատանք փնտրելու համար, որը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաճայն, չի կարող ծանուցման ողջ ժամանակահատվածի սասը տկոսից դակաս ղինել:

Պասասխսանողը աշխատանքից ազատման հրաման է արճակել հայարարված գործաղուլի ժամանակ, ինչը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի ուծով արգելվում է:

Բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով

վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հունիսի 30-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) հայցվոր Աենս Միրզոյանի և դատաստանող Ընկերության միջև 01.08.2003 թվականի օգոստոսի 1-ին կնքվել է աշխատանքային դրամագիր՝ անորոշ ժամկետով:

2) Ընկերության գլխավոր սնօրենը 2005 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 253-Կ և 2005 թվականի նոյեմբերի 4-ի թիվ 303-Կ հրամաններով հայցվորին ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի և նույն հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն ազատել է աշխատանքից:

3) 2005 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 253-Կ հրամանի մասին աշխատողը ծանուցվել է նույն օրը:

4) 2005 թվականի նոյեմբերի 7-ին հայցվորը մասնակցել է գործադուլի:

5) Երևան ֆադաբի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ջեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ 18.11.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով գործադուլը ճանաչվել է անօրինական:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆադաբացիական դատավարությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: Մրցակցության սկզբունքի սարբեր են սահմանված նույն օրենսգրքի 48-րդ հոդվածում, համաձայն որի՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեխ է աղացուցի իր դահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Որդես աղացուցման դարսականության կասարման և դատարանի կողմից դրանց գնահատման չափանիւ ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածով սահմանված է աղացուցների թույլարբելիությունը, ըս որի՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակբերի համաձայն ղեխ է հասսասվեն միայն որուակի աղացուցներով, չեն կարող հասսասվել այլ աղացուցներով:

Սույն ֆադաբացիական գործում բացակայում է համադատաստխան աղացույցը (օրինակ՝ կազմակերդության աշխատողների ֆանակը և դաւսոնների անվանումները սահմանող փաստաթղթերը) այն մասին, որ դատաստխանող Ընկերությունում առկա չէ հայցվորի մասնագիտական դատաստվածությանը և որակավորմանը համադատաստխան այլ աշխատանք:

Հայցվորին աշխատանքից ազատելու վերաբերյալ սրված ծանուցման մեջ Աենս Միրզոյանի մասնագիտական դատաստվածությանը և որակավորմանը համադատաստխան այլ աշխատանք չի ներկայացուցել դատարանը աղացուցված է համարել միայն դատաստխանող Ընկերության ներկայացուցիչ՝ դատարանում սրված բացատրությունով: Դատարանի քննության ընթացքում Ընկերության ներկայացուցիչը ղնդել է Ընկերությունում

համադասասխան աշխատանքի բացակայությունը, սակայն այդ փաստը հաստատող թույլատրելի և վերաբերելի որևէ աղբյուրից դասարանին չի ներկայացրել:

Վերոգրյալը հաստատում է, որ դասարանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածին համադասասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա բոլոր աղբյուրները:

Բողոքի փաստարկը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խախտման մասին հիմնավոր է այն դասառաջադրությամբ, որ հայցվորի մասնագիտական դաստիարակությունը և որակավորմանը համադասասխան այլ աշխատանք չլինելու վերաբերյալ փաստը չի աղբյուրացվել:

Ինչ վերաբերում է բողոքի այն փաստարկին, որ դասարանը հիմնվել է դասասխանողի ներկայացուցչի բացատրությունների վրա այն դեպքում, երբ սվյալ անձը վերաբերյալ դասարան որդես դասասխանողի ներկայացուցչի ընդհանրադատ չի ներկայացրել, ադա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է որ այն անհիմն է հետևյալ դասառաջադրությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ դարբերության 4-րդ ենթակետի համաձայն՝ աղբյուրներ են նաև գործին մանակցող անձանց բացատրությունները: Նման բացատրություն է հանդիսանում դասասխանողի ներկայացուցչի Կ.Մանուկովի կողմից ներկայացված հայցադիմումի դասասխանը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վերաբերյալ դասարանը կազանդված չէ վերաբերյալ բողոքով և գործում եղած, ինչդեռ նաև լրացուցիչ ներկայացված աղբյուրներով կրկնակի գտնում է գործը: Իսկ նույն օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վերաբերյալ դասարանի վճռում նշվում է գործի հանգամանքները և աղբյուրները: Հետևաբար, դասարանը վճիռ կայացնելիս դասարանը էր վճռում նշել գործի հանգամանքները և աղբյուրները, այդ թվում՝ առաջին ասյանի դասարանում ներկայացված հայցադիմումի դասասխանը:

2) *բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդիտարկելու դեպքում գործատու դասարանը է աշխատողին վճարել տուժանք՝ ծանուցման յուրաքանչյուր ժամկետանց օրվա համար, որը հաշվարկվում է՝ հիմն ընդունելով աշխատողի միջին ժամային աշխատավարձի չափը: Ընկերության գլխավոր սնօրենի 2005 թվականի հոկտեմբերի 20-ի N253-Կ հրամանում նախատեսվում է դասասխանողին ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն վճարել նրա միջին ժամային աշխատավարձը 57 օրվա համար:

Տվյալ դեպքում տուժանքի գումարի վճարումը ազատում է դասասխանողին սվյալ նորմի խախտման հետ կադված հետագա նրկիցե դասասխանասվությունից:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որը վերաբերվում է նոր աշխատանք փնտրելու համար աշխատողին ազատ ժամանակ սրամադրելու գործատուի դասականությանը, սույն վեճի լուծման համար չի կարող էական նշանակություն ունենալ: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նոր աշխատանք փնտրելու համար աշխատողին ազատ ժամանակ սրամադրելու դասականության չկատարումը գործատուի համար առաջացնում է նախադատ չճանուցելու ամբողջ ժամանակահատվածի համար տուժանք վճարելու դասարանություն և չի կարող ինքնին հիմն հանդիսանալ աշխատողին

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

աշխատանքում վերականգնելու համար:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի խախտման փաստարկին, ադյա դեմք է նշել, որ աշխատանքից ազատման հրամանների կայացման ժամանակահատվածում՝ 2005 թվականի հոկտեմբերի 20-ին և 2005 թվականի նոյեմբերի 4-ին հայտարարված գործադուլ չի եղել: Գործադուլը հայտարարվել է 2005 թվականի նոյեմբերի 7-ին:

Բացի այդ, Երևան ֆաղափի Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով այդ գործադուլը անօրինական է ճանաչվել և իրավական հետևանքներ չի կարող առաջացնել սույն գործի լուծման շեղանկյունից:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքը, ՀՀ ֆաղափաղական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ ֆաղափաղական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաղական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Առն Միրզոյանի ներկայացուցիչ Ալլա Մելիքյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղափաղական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հունիսի 30-ի թիվ 06-2051 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1981
Նախագահող՝ Ա.ԽԱՌԱՏՅԱՆ
Դատավորներ՝ Տ.ՍԱՀԱԿՅԱՆ
Ա.ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1989 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Անահիտ Ումրոյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռի դեմ՝ ըստ Արցախյան Հակոբյանի հայցի ընդդեմ Ատոս Վահրադյանի, Անուշավան Թումանյանի և Անահիտ Ումրոյանի՝ գումար բռնագանձելու և ըստ Անահիտ Ումրոյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Արցախյան Հակոբյանի՝ դատարարագիրն անվավեր ճանաչելու դիմումների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Արցախյան Հակոբյանը դիմում է դատախազներին համադատարարական կարգով բռնագանձել 4.414.850 ՀՀ դրամ:

Հակընդդեմ հայցով Անահիտ Ումրոյանը դիմում է անվավեր ճանաչել դատարարագիրը:

Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի ապրիլի 10-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի: Ատոս Վահրադյանից և Անուշավան Թումանյանից համադատարարական կարգով հոգոս Արցախյան Հակոբյանի բռնագանձվել է 7.537 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ, իսկ Անահիտ Ումրոյանից գումար բռնագանձելու մատով հայցը մերժվել է: Հակընդդեմ հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռով հայցը բավարարվել է, հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Անահիս Ումրոյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը վճիռ կայացնելիս չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 305-րդ և 313-րդ հոդվածները, ինչդեպես նաև խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դաշանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Պատրաստվող իր կողմից ստորագրվել է խաբեության ազդեցության սակ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշանջել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի թիվ 06-1981 ֆաղաֆաղիական գործով 04.07.2006 թվականին կայացրած վճիռը Անահիս Ումրոյանից գումար բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցը մերժելու մասերով բեկանել և բեկանված մասերով գործն ուղարկել նոր քննության:

Միաժամանակ բողոք բերած անձը միջնորդել է ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված ժամանակը՝ սուրբի վճարումից՝ դատառաքանելով, որ 2-րդ խմբի հաշմանդամ է:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հաստատված հետևյալ փաստերը՝

1) 2006 թվականի հունվարի 22-ի Անահիս Գևորգի Ումրոյանի գրավոր դատարարությունում նշված է. «Ես Անահիս Գևորգի Ումրոյանս դատարարվում եմ իմ որդու Անս Էդվարդի Վահրադյանի կողմից դատարարվելու վերջրած գումարի, որը նա վերցրել է Արալոյս Հակոբյանից մի մասը 6000 (վեց հազար) ԱՄՆ դոլլարի չափով վերցնել իմ վրա, որը ես դատարարվում եմ վճարել Ա. Խաչատրյան 20-43 հասցեում ինձ դատարարող բնակարանի վաճառքից անմիջապես հետո: Տվյալ դաշին բնակարանը հանձնված է վաճառքի և այդ գործընթացը ընթացի մեջ է: Որդես նշված գումարի վերադարձը ադախող առարկա հանդիսանում է ինձ դատարարող նշված հասցեում գնվող անարժ գույքը: Որի համար ստորագրում եմ» (գ.թ.4):

2) 2006 թվականի հունվարի 22-ի Արալոյս Հակոբյանի գրավոր հայտարարությունում նշված է. «Ես՝ Արալոյս Հակոբյանս, բն. Արաբիիր 41 փ., 1 ս. անձն. AC 0369204 սրվ. 05.08.98 004 հայնում եմ այն մասին, որ Անահիս Ումրոյանի կողմից նրա որդու Անս Վահրադյանի կողմից ինձանից դատարարվելու վերջրած գումարի մի մասը 6000 (վեց հազար) ԱՄՆ դոլլարը, որը նա որդես դատարար համաձայն իր կողմից սրված դատարարագրի վերցրել է իր վրա, դատարարվելով դատարար վերադարձնել Ա. Խաչատրյան 20, բն. 43 հասցեում իրեն դատարարող անարժ գույքի վաճառքից անմիջապես հետո, համաձայն եմ վերոնշվածը իրականանալու դատարարում սդասել դատարարի մնացած մասի վերադարձնելուն Անս Վահրադյանի կողմից և միաժամանակ համարելով այս բոլորը

հաճեցման եզրեր զսնելու և դարսֆի վերադարձմանը և սուժողների վնասը փոխհասուցելուն նդասսող ֆայլ, միջնորդել դասարանի առջև մեղմել Ա.Վահրադյանի դասիժը» (գ.թ. 29):

3) Անահիս Ումրոյանը ծնվել է 1928 թվականին:

4) ՀՀ սոցիալական ադահովոթյան նախարարոթյան 2001 թվականի նոյեմբերի 22-ի թիվ 039405 անժամկեճ գործող ճեղեկանֆի համաձայն՝ Անահիս Ումրոյանը երկրորդ խմբի հաճմանդամ է:

5) Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնֆների առաջին աճյանի դասարանի՝ 2006 թվականի հունվարի 24-ի օրինական ուժի մեջ մճած դասավճռով Աճոս Վահրադյանը մեղավոր է ձանաչվել ՀՀ ֆեական օրենսգրֆի 178-րդ հողվաժի 2-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կեճերով, դասադարսվել է ազասազրկման 4 սարի ժամանակով և սուգանֆի՝ 30.000 ՀՀ դրամի ճաֆով:

6) Նճվաժ ֆեական գործով Արճալոյս Հակոբյանը հանդես է եկել որդես սուժող:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանոթյունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոբը նճվաժ հիմֆի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը ճճնում է, որ *բողոբը հիմնավոր է հեճկյալ սլասճառաբանոթյամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրֆի 305-րդ հողվաժի համաձայն՝ օրենֆի կամ այլ իրավական ակճերի դահանջներին ճհամադասասխանող գործարֆն անվավեր է, եթե օրենֆը ճի սահմանում, որ նման գործարֆն առճիինճ է կամ ճի նախասճեսում խախտման այլ հեճանֆներ:

Նույն օրենսգրֆի 313-րդ հողվաժի 1-ին մասի համաձայն՝ խաբեոթյան, բռնոթյան, սդառնալիֆի ազդեցոթյան ներֆո, մեկ կողմի ներկայացուցի մյուս կողմի հեճ ճարամիճ համաձայնոթյամբ կնֆվաժ գործարֆը, ինճդես նակ այն գործարֆը, որն անճն սճիղվաժ է եղել կնֆելու ժանր հանգամանֆների բերումով իր համար ժայրահեղ ոճ ճեռնսու դայմաններով, որից օգսվել է մյուս կողմը (սրկացուցիճ գործարֆ), սուժողի հայցով դասարանը կարող է ձանաչել անվավեր:

Վճռաբեկ դասարանը ճճնում է, որ գործի լուժման համար էական նճանակոթյուն ունեն հեճկյալ ֆաստերը, մասնավորադես՝

1. 2006 թվականի հունվարի 22-ին կազմվաժ դարսավորագիրը և հայճարարոթյունը,

2. Անահիս Ումրոյանի որդու նկասմամբ ֆեական հեճաղնդման ֆասսի առկայոթյունը,

3. Անահիս Ումրոյանի գառամյալ սարիֆը և 2-րդ խմբի հաճմանդամ լինելու հանգամանֆը ադացուցում են, որ Անահիս Ումրոյանի կողմից 22.01.2006 թվականի հունվարի 22-ին սրվաժ դարսավորագիրը կազմվել է ժանր հանգամանֆների բերումով վերջինիս համար ժայրահեղ ոճ ճեռնսու դայմաններով:

Վճռաբեկ դասարանի այս եզրահանգումը հիմնվաժ է հեճկյալ հանգամանֆների վրա՝

1. Արճալոյս Հակոբյանի՝ 22.01.2006 թվականին սվաժ գրավոր հայճարարոթյան համաձայն վերջինս որոճակի դայմանների դիմաց դարսավորվել է միջնորդել դասարանի առջև մեղմել Ա. Վահրադյանի (Անահիս Ումրոյանի որդու) դասիժը.

2. Անահիս Ումրոյանը հայցվորի հետ ոչ նախկինում (մինչև դատավորագիր սալը), ոչ էլ դրանից հետո չի կնքել գործարկներ, չի եղել ֆաղաֆագիաիրավական հարաբերությունների մեջ:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 2006 թվականի հունվարի 22-ի դատավորագիրը Անահիս Ումրոյանի կողմից կազմվել է սրկացուցիչ դրամաներով, և այն ենթակա է անվավեր ճանաչման ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 313-րդ հոդվածի ուժով:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ վճռաբեկ բողոքով վիճարկվում է դատական ակտը մասնակիորեն, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռի՝ Անահիս Ումրոյանից հոգուս Արշալույս Հակոբյանի գումար բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցը մերժելու մասերը դեմ է բեկանել և այդ մասերով դատական ակտը փոփոխել հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆագիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաքննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնում նշված իրավունքի խախտման շեանակյունից: Տվյալ դեպքում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ցահերից:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեմատական տուրքի վճարումից ազատելու մասին միջնորդությանը, ադա այն դեմ է բավարարել, քանի որ հիմնավորված է, որ բողոք բերած անձը գտնվում է նյութական ծանր վիճակում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռի՝ Անահիս Ումրոյանից հոգուս Արշալույս Հակոբյանի գումար բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցը մերժելու մասերը և այդ մասերով դատական ակտը փոփոխել:

Արշալույս Հակոբյանի հայցը Անահիս Ումրոյանի մասով մերժել:

Հակընդդեմ հայցը բավարարել՝ անվավեր ճանաչել Անահիս Ումրոյանի կողմից 2006 թվականի հունվարի 22-ին սրված դատավորագիրը:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Անահիս Ումրոյանին ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեմատական տուրքի վճարումից:

---

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և
ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqropjuni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqropjunներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2142
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2008(ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալատը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով դիմող Համազասպ Փոսանջյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 06-2142 վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Համազասպ Փոսանջյանի ընդդեմ Երևանի ֆաղափացիական դատարանի (այսուհետ՝ Քաղաքացիական), երրորդ անձինք Շողիկ Քալաբյան, Արմինե Մետրոյան՝ Երևանի ֆաղափացիական դատարանի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը 4-րդ հավելվածի մասով մասնակի անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դիմում է մասնակի անվավեր ճանաչել ֆաղափացիական դատարանի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հունվարի 20-ի թիվ 2-144 վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ 06-1075 վճռով դիմումը մերժվել է:

Վճռաբեկ դասարանի 2006 թվականի ապրիլի 21-ի թիվ 3-799 որոշմամբ ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ 06-1075 վճիռն ամբողջությամբ բեկանվել է:

ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 06-2142 վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Հ. Փոսանջյանը:

Վճռաբեկ բողոքին Արմինե Մեսրոբյանի և Շողիկ Քալաբյանի կողմից ներկայացվել է դատասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը դատախազաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ կառավարության 2001 թվականի ապրիլի 12-ի թիվ 286 որոշման 3-րդ կետի «գ» ենթակետի համաձայն՝ ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերը, այդ թվում՝ ընդհանուր օգտագործման սարածքները (զբոսայգիներ, դուրակներ, հրադարակներ, փողոցներ, մայթեր, գազոցներ, գեսափներ, լճափեր) ենթակա չեն օտարման, անհատայն օգտագործման կամ վարձակալությամբ սրամադրման:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերը:

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը դատախազաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Տվյալ սարածքը հանդիսանում է ռուս իր գործառնական նշանակության կառույցի և կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների կառուցման համար սրամադրված հող, իսկ այդ գոտիներում հողամասերի վրա արգելվում է հասուկ իրավական ռեժիմին հակասող ցանկացած գործողություն:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 1998 թվականի հոկտեմբերի 28-ի թիվ 660 որոշումը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը դատախազաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Մինչ հողահասկացման որոշում կայացնելը ղեկ էր ադահովել սվյալ սարածքի բնակչության իրազեկվածությունը միջավայրի փոփոխության վերաբերյալ: Մինչդեռ, Վրացական 2 սան և Վրացական 4-րդ շենփի բնակիչներն իրենց կարծիքը հայտնելու հնարավորություն չեն ունեցել: Մասնավորադես, հնարավորություն չեն ունեցել անցկացնելու անկախ փորձաքննություններ:

4) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 2003 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 714-Ն որոշումը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը դատախազաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Երևանի ֆաղափարական 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշման 4-րդ հավելվածի ցանկում նշված՝ առևտրի և սդասարկման սաղավարների սեղադրման նդասակով սրամադրվող հողամասերը, որոնք սրամադրվել են Ա.Մեսրոբյանին և Շ.Քալաբյանին, գնվել են կողք կողքի, յուրաքանչյուրը՝ 30 մ: Այսդիսով, Ա.Մեսրոբյանը

և Շ.Քալաբյանը, հանդիսանալով հարազատ փոյրեր, մասնակցելով աճուրդին միասին, Երջանցել են աճուրդի ընթացակարգը:

5) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը և 132-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարողը ղախճառաբանում է հեճկյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը չի հեճագոճել և գնահատել գործի նյութերում առկա 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ ՍՀ-24/689 ՀՀ ֆաղաֆաճիճության նախարարության ֆաղաֆաճիճական ղեճական ճեճչության ղեճ Ս.Հայրաղեճյանի կողմից ճամաղրված փաստաթղղթը, ՀՀ ոսիկանության Երևան ֆաղաֆի Վարչության ղեճավճոճեճչության թաճնի կողմից (Ս. Օհանյանի կողմից սոճագրված) ճրված փաստաթղղթը:

6) Դատարանը չի կիրառել Հայաստանի Հանրաղեճության ճարաճում գործող հանրաղեճական և միջղեճական նոճների «Քաղաֆաճիճություն. Քաղաֆայիճ և գյղղական թնակավայրերի հասակագճում և կառոցաղաճում» 2.07.01-89 ՄՆիՒ-ի 6.23 կեճը, ողղ ղեճ է կիրառեր:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարողը ղախճառաբանում է հեճկյալ փաստարկով:

Տեղաղրվող կրղակները դճվարացնում են հեճիոճնի՝ փողղցի անցումը կագճակերղերը Ն. Չարյան և Վրացական փողղցների խաչմերուկի մոճ:

Բողոք բերած անձը ղահանջել է թեկանել և փոփոխել սոճաղաճ դատարանի վճիղը՝ մասնակիորեն անվավեր ճանաչել Երևանի ֆաղաֆաղեճի 2005 թվականի օգոսոսի 2-ի թիվ 1716-Ս ոռոճումը 4-րդ հավելվաճի 1-ին և 2-րդ կեճերի մասով:

2.1. Վճառեկ թողղի ղատասախանը.

Վճառեկ թողղի ղատասախան ներկայացրած երրող անձիք Շողիկ Քալաբյանը և Արմինե Մեսրողյանը առարկել են վճառեկ թողղի դեմ՝ միաճամանակ նեղղով, ող դատարանը չի խախտել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվաճը, ՀՀ հողայիճ օրենսգրքի 60-րդ հոդվաճը, 14-րդ հոդվաճի 1-ին և 4-րդ մասերը, իսկ ՀՀ կառավարության 1998 թվականի հոկեճեմբերի 28-ի թիվ 660 ոռոճման ղահանջները սույն գործով կիրառելի չեն:

Վճառեկ թողղի ղատասախան ներկայացրած անձիք ղահանջել են ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի օգոսոսի 3-ի թիվ 06-2142 վճիղը թողղել օրինական ուճի մեջ, իսկ վճառեկ թողղը առանց թավարարման:

3. Վճառեկ թողղի քնության համար նեանակություն ունեղղ փաստերը.

Վճառեկ թողղի քնության համար էական նեանակություն ունեն հեճկյալ փաստերը՝

1) Երևան ֆաղաֆի Վրացական փողղցի թիվ 2 հասցեում գճնվող թնակելի տունը սեփականության իրավունքով ղասկանում է Համագասղ Փոսանջյանին:

2) Երևանի ֆաղաֆաղեճի 2005 թվականի օգոսոսի 2-ի թիվ 1716-Ս ոռոճմամբ Վրացական 4 հասցեում գճնվող ճեճնի կողայիճ հասվաճում (թիվ 2 ճան դիմաց) ֆաղաֆացիներ Արմինե Մեսրողյանին և Շողիկ Քալաբյանին առևճի ճաղավարներ ճեղաղրելու նղաճակով վարճակաղական հիմունքներով յորաֆանջյուրին 5 ճարի ճամկեճով ճամաղրվել է 15ֆմ մակերեսով հողամաս:

---

3) Նշված որոշման հիման վրա 2005 թվականի հոկտեմբերի 13-ին կազմվել և հաստատվել են Գլխավոր հասակագծերը, իսկ 2005 թվականի նոյեմբերի 16-ին հաստատվել են հողահասկացման սահմանի նշահարման ակտերը:

4) Արմինե Մետրքյանին և Շողիկ Քալաբյանին հասկացված հողամասերի վարձակալական իրավունքը 2005 թվականի նոյեմբերի 22-ին գրանցվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի մեծական կոմիտեում և սրվել են իրավունքի գրանցման համադասասխան վկայականներ:

5) Քաղաքապետարանի աշխատակազմի ճարտարապետության և քաղաքապետության վարչության կողմից 2005 թվականի դեկտեմբերի 26-ի թիվ 18-09/2-4143 գրության համաձայն՝ սրամադրված հողամասերը գտնվում են Վրացական փողոցի հարևանությամբ որոնք թիվ 2 սան սեփականության հետ չեն առընչվում գտնվելով 11 մետր հեռավորության վրա և չեն խոչընդոտում ավտոմեքենաների մոտեցմանը: Երկու սահմաններից մեկի հողամասը մասամբ ընդգրկում է կոյուղու դիսահորը և նախագծային փաստաթղթերի մշակման ժամանակ հաշվի կառնվի դիսահորի առկայությունը և այն չի ծանրաբեռնվի սահմանում:

6) ՀՀ քաղաքապետության նախարարության քաղաքապետական մեծական տեսչության մեծի, ՀՀ քաղաքապետական մեծական գլխավոր տեսչի 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ ՍՀ-24/689 գրության համաձայն՝ Քաղաքապետի վերը նշված որոշմամբ նախատեսված կրողները տեղադրվելու են այդ սարածով անցնող կոյուղագծի և ջրագծերի վրա, ինչի հետևանքով փակվելու է գոյություն ունեցող դիսահորերը, ինչպես նաև դժվարեցնում են հետիոտնի փողոցի անցումը կազմակերպել այդ հասվածում: ՀՀ-ում գործող քաղաքապետական նորմերի համաձայն չի թույլատրվում չկարգավորվող խաչմերուկներում, տեսանելիությունն աղտոտվող հասվածներում, տեղադրել կրողներ:

7) ՀՀ ոսիկանության Երևան քաղաքի վարչության մեծավտոտեսչության բաժնի մեծի 2006 թվականի փետրվարի 23-ի ԷԿ-588 գրության համաձայն՝ վերը նշված հասվածում սահմանների տեղադրումը հնարավոր չէ, քանի որ դրանք կսահմանափակեն անհրաժեշտ տեսանելիությունը խաչմերուկի սահմանում, կնդաստեն սրանդորսային միջոցների կանգառին ու կայանմանը խաչմերուկի սարածում, փողոցների լծորվող մասերում, լուրջ խոչընդոտ հանդիսանալով սրանդորսային հիմնական հոսքերին կարող են նդաստել ծանր հետևանքներով ճանադարհասրանդորսային դասահարների առաջացմանը: Պեծավտոտեսչությունը առարկել է առևտրի սահմանների տեղադրման կադակցությամբ:

4. Վճարեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճարեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1. դիմողի բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հողվածով նախատեսված սահմանափակումները վերաբերում են հողամասերի օտարման հետ կադված սահմանափակումներին: Սույն վեճով ծագած իրավահարաբերությունները վերաբերում են մեծական հողի վարձակալության հետ կադված հարցերին:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ կառավարության 2001 թվականի ադրիլի 12-ի թիվ 286

որոշման 3-րդ կետի «գ» ենթակետին, առաջ քա համաձայն ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերը, այդ թվում՝ ընդհանուր օգտագործման սարածքները (զբոսայգիներ, դուրակներ, հրադարակներ, փողոցներ, մայթեր, գազոններ, գեսափներ, լճափեր) ենթակա չեն օտարման: Օտարումը նշանակում է գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցում, ինչն առկա չէ սույն գործով ծագած իրավահարաբերություններում:

Ուստի, ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածը և դրան համադասասխան ընդունված ՀՀ կառավարության վերը նշված որոշման 3-րդ կետի ֆնանսավոր ենթակետը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն:

2) *դիմողի բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեռ է աղացուցի իր դատական գործի և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները: Իսկ նույն օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի համաձայն՝ աղացույցները ներկայացնում են գործին մասնակցող անձինք:

Գործի ֆնանսային ընթացքում գործին մասնակցող անձի չեն ներկայացրել բավարար աղացույցներ, ինչի արդյունքում չի աղացուցվել համադասասխան հողի՝ էներգետիկայի, կադի, սրանտորսի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հող հանդիսանալու փաստը: Հետևաբար, ՀՀ հողային օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի նորմերի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայել է:

3) *դիմողի բողոքն երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Համաձայն ՀՀ կառավարության 1998 թվականի հոկտեմբերի 28-ի թիվ 660 որոշման նախաբանի՝ այդ որոշմամբ սահմանված կարգի գործողությունը սարածվում է ֆաղափացիական ծրագրային ու գոտիավորման փաստաթղթերի և դրանց բացակայության դեպքում՝ կառուցադասման նախագծերի, նոր կառուցվող բնակելի, հասարակական և արտադրական շենքերի ու շինությունների նախագծերի վրա:

Քաղաքապետարանի ծրագրային փաստաթղթերի ցանկը սահմանված է «Քաղաքապետարանի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի 4-րդ մասում:

Սույն գործով ֆաղափացիական ծրագրային փաստաթղթերը առկա են եղել նախագծերի սրամադրման ժամանակ: Հետևաբար, կրողների նախագծերի վերաբերյալ վերը հիշատակված որոշմամբ նախատեսված իրագրելու չի դատադրվում:

4) *բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոք բերած անձի կողմից վճարվել բողոքում նշված փաստարկն այն մասին, որ Ա.Մետրոյանին և Շ.Քալաբալանին սրամադրված հողամասերը գտնվել են կողմ կողմի, յուրաքանչյուրը՝ 30 քմ և նրանց համատեղ մասնակցությունը աճուրդին նդատակ է ունեցել ՀՀ կառավարության 2003 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 714-Ն որոշումամբ սահմանված աճուրդի ընթացակարգը օրհանցել, սույն վճարվել բողոքի օրհանակներում ֆնանսական ենթակա չէ, քանի որ նշված փաստարկն և իրավական հանգամանքները ընդգրկված չեն եղել դիմողի 2005 թվականի նոյեմբերի 17-ին Կենտրոն և Նոր-Մարտե համայնքների առաջին ասյանի դատարան ներկայացված դիմումի հիմնում և առարկայում, հետևաբար դրանք չեն գնահատվել ստորադաս դատարանների կողմից:

Վճարվել դատարանը գտնում է, որ ստորադաս դատարանում գործին մասնակցող անձանց կողմից չվկայակոչված իրավական հիմնավորումները և չաղացուցված

փաստական հանգամանքները (փաստեր), որոնք չեն հետազոտվել և գնահատվել usnrադաս դասարանների կողմից, չեն կարող գնահատվել վճռաբեկության կարգով դասական ակտերը վերանայելիս:

5) *բողոքը հիմնված է հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Դասարանը բազմակողմանի և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա բոլոր աղացույցները, մասնավորապես 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ ՍՀ-24/689 ՀՀ ֆաղափառության նախարարության ֆաղափառական ղեկավարության ղեկավար Ս.Հայրապետյանի կողմից սրամաղրված և ՀՀ ոստիկանության Երևան ֆաղափառության ղեկավարության ղեկավարության բաժնի ղեկի կողմից (Մ.Օհանյանի կողմից usnrագրված) սրված փաստաթղթերը, որոնցում առկա են ֆաղափառական նորմերի խախտման մասին տեղեկություններ:

6) *բողոքը վեցերորդ հիմնված է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափառական դասավարության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկավար մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց դաշնային անձանց՝ օրենքի հակասող ակտեր անվավեր ճանաչելու կամ նրանց գործողությունը (անգործությունը) վիճարկելու (այսուհետ՝ ակտ անվավեր ճանաչելու) համար հիմք են նշված ակտ օրենքի հակասելը և դիմողի՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման փաստի առկայությունը:

ՀՀ ֆաղափառական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ղեկավար մարմնի, տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց դաշնային անձի ակտ անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ֆինանսավորվում է ակտ անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացուցման դաշնայինությունը դրվում է ակտ անվավեր ճանաչելու կամ դրա դաշնային անձի վրա:

Հետևաբար, հասուկ հայցային վարույթի կանոններով գործերի ֆինանսավորման ժամանակ դիմողը դաշնային է հիմնավորել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման փաստի առկայությունը, իսկ համադասասխան մարմինը՝ ակտ օրինականությունը:

Նույն հոդվածի 5-րդ մասը սահմանում է, որ դասարանը դասական նիստում usnrգում է ակտ անվավեր ճանաչելու մարմնի, տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց դաշնային անձի իրավասությունը, ամբողջ ակտ կամ դրա մի մասի համադասասխանությունը ՀՀ Սահմանադրությանը և օրենքներին: Այսպիսով, օրենսդիրը՝ նախատեսելով դասարանի ակտի դերը հասուկ հայցային վարույթում ակտ օրինականության տեսանկյունից գնահատելու հարցում, և ակտ անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացուցման դաշնայինությունը ակտ անվավեր ճանաչելու կամ դրա դաշնային անձի վրա դնելով, ըստ էության ամրագրել է հանրային իրավունքի հանրաձայն սկզբունքը՝ հանրային իրավահարաբերություններում անձի իրավունքների գերակայության սկզբունքը:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դիմողի կողմից բավարար փաստեր են ներկայացվել, որոնք հիմք չեն հանրային դասարանին արձանագրելու, որ դիմողի իրավունքի հնարավոր խախտումն առկա է:

Հետևաբար, վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր չի համարում ՀՀ ֆաղափառական

գործերով վերաբնիչ դատարանի այն դատառաքանությունը, որ Երևանի ֆաղաֆաղետի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշման ընդունման համար հիմք է հանդիսացել նաև Քաղաֆաղետարանի աշխատակազմի ճարտարադասարանի և ֆաղաֆաղետարանի վարչության կողմից 2005 թվականի դեկտեմբերի 26-ի թիվ 18-09/2-4143 գրությունը:

Այդ գրությունը չէր կարող հիմք հանդիսանալ Երևանի ֆաղաֆաղետի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշման ընդունման համար, քանի որ գրությունը ժամանակագրական առումով հաջորդում է քննարկվող որոշման ընդունման արտաբերման: Նշված գրության ուսումնասիրումից կարելի է ենթադրել, որ Երևանի ֆաղաֆաղետի կողմից վիճարկվող որոշման ընդունմանը նախորդել են Քաղաֆաղետարանի աշխատակազմի առևտրի և սղասարկման վարչության և Արաբկիրի թաղադատարանի հետ համատեղ կատարված ուսումնասիրությունները, որոնք էլ ամփոփվել են վիճարկվող որոշմամբ: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆաղետական գործերով վերաբնիչ դատարանը չի անդրադարձել սլյալ որոշման օրինակառությանը՝ ֆաղաֆաղետական նորմերի ստանկյունից:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անվավեր է այն ոչ իրավաչափ վարչական ակտը, որն ընդունվել է օրենքի խախտմամբ, այդ թվում՝ օրենքի սխալ կիրառման կամ սխալ մեկնաբանման հետևանքով:

«Քաղաֆաղետարանի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆաղետական նորմատիվ-սեյնիկական փաստաթղթերի համակարգը ֆաղաֆաղետական գործունեության դատական կարգավորման միջոց է, որը սահմանում է հուսալիության, արջակա միջավայրի դաշտանության, հակահրդեհային, սանիտարահիգիենիկ, հաշմանդամների սեղաբարձման մասշտիկությունն աղահոլվող և այլ անհրաժեշտ նորմեր, կանոններ, ցուցանիշներ, ինչդեպ նաև նախագծման, իրականացման եւ Երևանգործման ընթացքում որակի աղահոլվման դաշմաններ՝ օբյեկտի, առանձին Երևաններ, Երևաններ, կոնստրուկցիային կամ Երևանական նյութերին ներկայացվող դաշմաններով:

Քաղաֆաղետական նորմատիվ-սեյնիկական փաստաթղթերը կազմում են ֆաղաֆաղետական բնագավառի իրավական ակտերի համակարգի բաղկացուցիչ մասը եւ հիմք են ծառայում փորձաքննության, ֆաղաֆաղետական գործունեության վերահսկողության, վիճելի հարցերի լուծման համար:

Քաղաֆաղետական նորմատիվ-սեյնիկական փաստաթղթերի դաշմանների կատարումը դաշտանի է ֆաղաֆաղետական գործունեության սուբյեկտների համար:

ՀՀ արաժքում գործող հանրադատական և միջդատական նորմերի «Քաղաֆաղետարան. Քաղաֆաղետ և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադատում» 2.07.01-89 ՄՆԻՊ-ի 6.23 կետի համաձայն՝ չի թույլատրվում չկարգավորվող խաչմերուկներում, ստանկյունիությունն աղահոլվող հասկաններում, սեղադրել կրղակներ: Երևանի ֆաղաֆաղետի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը հակասում է «Քաղաֆաղետարանի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի և «Քաղաֆաղետարան. Քաղաֆաղետ և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադատում» (2.07.01-89 ՄՆԻՊ) ՀՀ արաժքում գործող հանրադատական և միջդատական նորմի դաշմաններին և հետևաբար ոչ իրավաչափ է:

Այսդիմով, սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը

զգնում է, որ նշված որոշումը խախտվում է դիմողի Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաշխավորված իրավունքներն ու ազատությունները և վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք են հանդիսանում:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը զգնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը զգնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաքննության իրավունքի տարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման ճշտակցությունից:

Տվյալ դեղումը Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության բաղադրից:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Համազաստ Փոստանջյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 06-2142 վճիռը բեկանել և դատական ակտը փոփոխել՝

Համազաստ Փոստանջյանի դիմումը բավարարել՝ Երևանի ֆաղաֆադեցի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը 4-րդ հավելվածի 1-ին և 2-րդ կետերի մասով ճանաչել անվավեր:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դառից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2574
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2039 (ՎԴ) 2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով դատաստանող «Հայաստանի Էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ նաև՝ դատարան) 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2574 վճռի դեմ՝ ըստ Լորիկ Չալյանի հայցի ընդդեմ Ընկերության՝ հարկադիր տարադուրդի ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում վնասի հատուցում վճարելու և զբաղեցրած տարածքում վերականգնելու պահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը պահանջել է Ընկերությանը տարավորեցնել հարկադիր տարադուրդի ամբողջ ժամանակահատվածի համար վճարել վնասի հատուցում և վերականգնել զբաղեցրած տարածքում:

Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի մայիսի 31-ի թիվ 2-1672 վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2574 վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դատաստանող Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել հայցվոր Լորիկ Չալյանը:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատանք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 110-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատանքները:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Նշված հոդվածների համաձայն՝ կողմերի համաձայնությամբ աշխատանքային դայմանագիրը լուծելիս աշխատանքային դայմանագրի մի կողմը գրավոր ձևով առաջարկում է մյուս կողմին լուծելու դայմանագիրը, որն Ընկերության կողմից կասարվել է: Առաջարկի հետ համաձայնվելու դեղում մյուս կողմը դեղ է յոթն օրվա ընթացում (այլ ոչ թե յոթ օր հետ) իր համաձայնության մասին ծանուցի առաջարկ ներկայացրած կողմին, որն ընդունվել է Լորիկ Չայյանի կողմից, և կնքվել է «Աշխատանքային դայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին» համաձայնագիրը:

2) Դատարանը չի կիրառել «ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքը գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածը, որը դեղ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով.

Համաձայն այդ հոդվածի՝ օրենսգրքը գործողության մեջ դնելու օրվանից հետո՝ մեկ արվա ընթացում, գործատուները դատարար են առանց աշխատանքային դայմանագրի աշխատանքային հարաբերությունների մեջ մտած աշխատողների հետ կնքել աշխատանքային դայմանագրեր՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Վերհիշեյալ օրենսգրքը գործողության մեջ է դրվել դատառաքանական հրադարակումից (2004 թվականի նոյեմբերի 14) վեղ ամիս հետո (2005 թվականի հունիսի 21):

Դատարանը ճիշտ չի մեկնաբանել այն հանգամանքը, որ գործատու չի կասարել համաձայնագրով սահմանված վճարումների դատարարությունը և անտեսել է նաև, որ հայցվորը դատառաքան կարգով՝ գրավոր (2006 թվականի մարտի 15) հայտնել է, որ աշխատանքային դայմանագրի լուծման մասին առաջարկը իր կողմից մեղծվում է, մինչդեղ գործատու 2006 թվականի մարտի 15-ին աշխատողին վճարել է համաձայնագրով սահմանված վճարը 887 166 ՀՀ դրամ, որը ստրագրված է հայցվորի կողմից դրամարկային ելի թիվ 107 օրդում, որից հետո հայցվորը դիմել է դատաախանողին աշխատանքային դայմանագրի լուծման մասին առաջարկի մեղծումով:

3) Դատարանը ճիշտ չի մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի դատանքները:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Աշխատանքային դայմանագրի լուծումը գործատուի նախաձեղնությամբ արգելվում է աշխատողի ժամանակավոր անաշխատունակության ժամանակահատվածում: Միևնույն ժամանակ, հայցվորը անաշխատունակության թերթիղը հանձնել է ԱՐՀԿՈՄ-ին, որը սրված է 2006 թվականի ադրիլի 10-ից մինչև 2006 թվականի ադրիլի 16-ը, այսինքն՝ համաձայն 2006 թվականի մարտի 2-ը կնքված «Աշխատանքային դայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին» համաձայնագրով սահմանված դայմանագրի լուծումից՝ 01.04.2006 թվականի ադրիլի 1-ից հետո:

Միաժամանակ բողոք բերած անձը հայտնել է, որ հայցվորը չի ազատվել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի դատանքների համաձայն, այլ նույն օրենսգրքի 110-րդ հոդվածների դատանքներով և 113-րդ հոդվածը չի սահմանում

գործասուի համար աշխատանքային դայանազմի լուծման նախաձեռնություն համաձայնագրով:

Բողոք բերած անձը դատախազի է բերվել ՀՀ ֆաղափարակալ գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին սայանի դատարանի 2006 թվականի մայիսի 31-ի թիվ 2-1672 վճիռն:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանը.

Լորիկ Չալյանի դիմումը իր և Ընկերության միջև ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատախազներին համադատաստանող դայանազմ գոյություն չունի: Հետևաբար կողմերի միջև 2006 թվականի մարտի 9-ին կնքված և աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված համաձայնագիրը չի կարող իրավաբանական ուժ ունենալ:

Լորիկ Չալյանը վճռաբեկ բողոքին ներկայացված դատաստանով հայտնել է նաև, որ եղել է անաշխատանքային վիճակում 27.03.2006 թվականի մարտի 27-ից մինչև 07.04.2006 թվականի ապրիլի 7-ը, որը հաստատվում է համադատաստան բուժփնտրման կողմից 2006 թվականի մարտի 27-ին սրված անաշխատանքային թերթիկով: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղափարակալ գործերով վերաբնիչ դատարանը ճիշտ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետը:

Բողոք դեմքերում դայանազմը լուծվել է գործասուի նախաձեռնությամբ, ինչը հաստատվում է այն հանգամանակով, որ դայանազմը լուծելու մասին համաձայնագիր կնքելու նախաձեռնողը գործատուն է եղել: Հետևաբար, գործատուի գործողությունները համադատաստանում են ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածին:

Բողոքի դատաստան ներկայացրած անձը դատախազի է ներկայացված վճռաբեկ բողոքը մերժել, ՀՀ ֆաղափարակալ գործերով վերաբնիչ դատարանի դատական ակտը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվոր Լորիկ Չալյանը Ընկերությունում 2004 թվականի մարտի 5-ից աշխատել է որդես անձնակազմի կառավարման վարչության դեմ:

2) 2006 թվականի մարտի 2-ին Ընկերության գլխավոր սնօրենի առաջին սեղակալ Վ.Անդրեևի ստորագրությամբ նրան հանձնվել է աշխատանքային դայանազմը կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ լուծելու մասին ծանուցում, որում նշված է եղել, որ Ընկերության կողմից ընդունվել է որոշում աշխատանքային դայանազմը լուծելու մասին, և իր համաձայնության դեմքում կկնքվի գրավոր համաձայնագիր, որում կնշվեն աշխատանքային դայանազմի լուծման դայանազմները: Ըստ այդ ծանուցման՝ համաձայնության դեմքում հայցվորն երկու օրվա ընթացքում դեմ է ծանուցել ընկերությանը աշխատանքային դայանազմը լուծելու ցանկության մասին:

3) Նշված առաջարկության կադրակազմով Լորիկ Չալյանը 07.03.2006 թվականի մարտի 7-ին դիմել է Ընկերության գլխավոր սնօրենի սեղակալ Վ.Անդրեևին՝ հայտնելով, որ առաջարկությունից չի կարելի ենթադրություններ անել հասուցման չափերի

մասին, և, նաև նշել է, որ համաձայնությունը սալու համար սրամադրվել է երկու օր, մինչդեռ օրենքով նման համաձայնությունն սալու համար յոթ օր է նախատեսված:

4) 09.03.2006 թվականի մարտի 9-ին Լորիկ Չալյանին հանձնվել է աշխատանքային տրամադրություն կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին համաձայնագրի նախագիծը, ըստ որի՝ կազմակերպությունը դադարեցվել է կատարել վերջնահաշվարկ:

5) Լորիկ Չալյանը 2006 թվականի մարտի 9-ին ստորագրել է ներկայացված համաձայնագրի նախագիծը:

4. Վճարելի դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ աշխատանքային տրամադրություն կարող է լուծվել կողմերի համաձայնությամբ: Նույն օրենսգրքի 110-րդ հոդվածը սահմանում է տրամադրություն կողմերի համաձայնությամբ լուծելու կարգը: Քննարկվող գործի փաստերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ Ընկերությունը, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, դիմել է Լորիկ Չալյանին՝ իրենց միջև գոյություն ունեցող աշխատանքային հարաբերությունները դադարեցնելու առաջարկությամբ:

Վճարելի դատարանը գտնում է, որ Լորիկ Չալյանին 2006 թվականի մարտի 2-ին ներկայացված առաջարկությունը համապատասխանում է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթներին: Այդ հոդվածով դրույթներ են առաջադրվում առաջարկության ձևին, այսինքն՝ իրավահարաբերության կողմի կամքի արտահայտման ձևին: Այսպես, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ կողմերի համաձայնությամբ աշխատանքային տրամադրություն կարող է լուծվել աշխատանքային տրամադրության մի կողմը գրավոր ձևով առաջարկում է մյուս կողմին լուծելու տրամադրությամբ: Լորիկ Չալյանին 02.03.2006 թվականի մարտի 2-ին ներկայացվել է գրավոր:

Համաձայնությունն սալու վերաբերյալ առաջարկությունում ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետից սարքերվող ժամկետ նախատեսելու մասին տրամադրություն ոչ մի իրավաբանական ուժ չունի, քանի որ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված է իմդրատեսիլ ժամկետ և այն որևէ ձևով, մասնավորապես կողմերի համաձայնությամբ, չի կարող փոփոխվել: Հետևաբար, անկախ այն հանգամանքից, թե ինչպիսի ժամկետ է նշված տրամադրության կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին առաջարկությունում, միևնույն է, նման համաձայնությունը կարող է ներկայացվել յոթ օրվա ընթացքում: ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածով նախատեսված միակ էական տրամադրություն (առաջարկության ձևի վերաբերյալ տրամադրություն) դատարանում դեռևս առաջարկությունը դեռ է համարել իրավաբանական փաստ, որը կարող է առաջացնել նույն հոդվածով նախատեսված իրավաբանական հետևանքներ:

ՀՀ ֆալսիֆիկատի գործերով վերաբերյալ դատարանի դատառաքանությունն այն մասին, որ գործատուի կողմից աշխատանքային տրամադրություն լուծելու անհետևանք է այն

հանգամանքը, որ հայցվորը դաժաճ կարգով՝ գրավոր հայտնել է աշխատանքային թայմանագրի լուծման մասին առաջարկն իր կողմից մերժելու մասին, չի համադասասխանում իրականությանը: Ընկերության կողմից Լորիկ Չալյանին 2006 թվականի մարտի 2-ին արված առաջարկության կադրակցությամբ վերջինս դիմել է Ընկերության գլխավոր սնօրենի տեղակալ Վ.Անդրեևին վերը նշված 2006 թվականի մարտի 7-ի գրությամբ, որի բովանդակության ուսումնասիրությունից հնարավոր չէ միանգամայն դրական կամ բացասական հետևություն անել:

Վճռաքել դատարանն այս առումով գտնում է, որ Ընկերությունը կարող էր ենթադրել հնարավոր համաձայնության մասին և Լորիկ Չալյանին ուղարկել թայմանագրի լուծման մասին համաձայնագրի նախագիծը, ինչն էլ թայմանավորված է Լորիկ Չալյանի կողմից գրությունում արված այն արտահայտությամբ, թե իրեն հասկանալի չեն հասուցման թայմանները:

Սույն գործի փաստերի (Լորիկ Չալյանին 02.03.2006 թվականի մարտի 2-ին ուղարկված առաջարկությունը, Լորիկ Չալյանի կողմից Վ. Անդրեևին 2006 թվականի մարտի 7-ին ուղարկված գրությունը և 2006 թվականի մարտի 9-ին կողմերի միջև ստորագրված «Աշխատանքային թայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին» համաձայնագիրը) հիման վրա Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ կողմերը լուրջաբանել են ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի կանոնները, ինչն առաջացրել է նույն օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված հետևանքը:

2) բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ աշխատանքային իրավահարաբերությունների նկատմամբ ֆադաբացիաիրավական նորմերը գործում են այնքանով, որքանով որ չեն հակասում աշխատանքային-իրավական հասուկ օրենսդրության նորմերին: Նշված հոդվածի չորրորդ մասի ուժով աշխատանքային թայմանագրերի ձևին ներկայացվող թահանջների կարգավորումն իրականացվում է նաև ՀՀ ֆադաբացիական օրենսդրության նորմերով՝ ՀՀ աշխատանքային օրենսդրության համադասասխան կարգավորման բացակայության թայմաններում:

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 438-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ թայմանագիրը թե՛սֆ է համադասասխանի այն կնիքելու թահին գործող օրենքով կամ այլ իրավական ակտով սահմանված՝ կողմերի համար թարաադիր կանոններին (իմթերաաիվ կանոններին):

Սույն գործով կողմերի միջև աշխատանքային-իրավական հարաբերություններն առաջացել են 2004 թվականի մարտի 5-ին: Իրավահարաբերությունների ծագման թահին գործել է 1972 թվականի հունիսի 16-ի ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրքը: Համաձայն այդ օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ աշխատանքային թայմանագիրը կարող է կնիքել բանավոր կամ գրավոր: Նույն հոդվածի երրորդ մասի ուժով փաստորեն աշխատանքի անցնելու թույլտվությունը համարվում է աշխատանքային թայմանագրի կնիքում, անկախ այն բանից՝ աշխատանքի ընդունումը ձևակերթվել է թահաճ կերթով, թե՛ ոչ:

«ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի և վերը նշված իրավական ակտերի համադասասխան հոդվածների համադրության արդյունքում Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ Ընկերության և Լորիկ Չալյանի միջև 2004 թվականի մարտի 5-ին կնիքել է բանավոր աշխատանքային թայմանագիր, որը կարող էր նման ձև ունենալ մինչև 2006 թվականի հունիսի 21-ը:

Հեսաբար, 2006 թվականի մարտի 9-ին կնքված «Աշխատանքային դայանագիւր կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին» համաձայնագիրը իրավաբանական փաստ է և առաջացնում է իրավական հետևանքներ, հակառակ դեղումն առարկայազուրկ է աշխատանքում վերականգնելու մասին հայցադատականը, որը բավարարվել է:

Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադառնում բողոքում նշված սույն հիմքի մյուս դատաբանականությանը, քանի որ վճռաբեկ բողոքում առկա նման ձևակերպումը հնարավորություն չի տալիս որոշելու վճռաբեկության կարգով գործի քննության սահմանները, ինչը ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի ուղղակի դրահանջ է: Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն հիմքի նշված դատաբանականությունը չի լրացնում կամ հիմնավորում բողոքի հիմքերը, այն հանդես է գալիս ինքնուրույն, որովհետև քանի որ դրանում նշված չէ բողոք բերած անձի դրահանջն օրենքի և այլ իրավական ակտերի վկայակոչմամբ և դատարանի կողմից նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմերի խախտումները կամ սխալ կիրառումը, առաջ այն չի համադասասխանում ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 230-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով նախատեսված դրահանջներին:

3) բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 109-րդ հոդվածը թվարկում է աշխատանքային դայանագրի լուծման հիմքերը, որոնց թվում որդես աշխատանքային դայանագրի լուծման հիմք է նախատեսված նաև դայանագրի լուծումը գործատուի նախաձեռնությամբ: Նույն օրենսգրքի հետագա հոդվածները, մասնավորապես ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-113-րդ հոդվածները, սահմանում են այդ հիմքերի իրականացման կարգը: Գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայանագրի լուծման կարգին է միևրված ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածը: Գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայանագրի լուծման առանձնահատկությունն այն է, որ աշխատանքային դայանագիրը լուծվում է չհամաձայնեցնելով աշխատողի հետ: Այդ իսկ դրահանջով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի գործատուի այդ իրավունքի իրականացման որոշակի սահմանափակումներ է նախատեսել, որոնք համընդհանուր դրահանքի նորմաիվ երաշխիքներ (նորմ-երաշխիք) են աշխատողների համար: Մասնավորապես, նման երաշխիք է ընդգրկում ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածը (Գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայանագիրը լուծելու արգելիք): Հեսաբար, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածով նախատեսված նորմ-երաշխիքը չի սարսվում նույն օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված հիմքով աշխատանքային դայանագրի լուծման դեղի վրա: Նշվածը հիմնավորվում է նաև ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված դայանագրային ազատության սկզբունքով: Եթե ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի կանոնները սարսվելին նույն օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի նկատմամբ, առաջ օրենսդիրը կզրկեր, ասեմք, ժամանակավոր անաշխատանքային վիճակում գտնվող աշխատողին իր ցանկությամբ լուծելու աշխատանքային դայանագիրը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերոնշյալ նյութական իրավունքի նորմերի խախտումները ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով հիմք են ընկերության վճռաբեկ բողոքը մասնակի բավարարելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Հայաստանի Էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակի: ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2574 վճիռը բեկանել և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruaqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruaqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2663
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառոսյան
դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2090 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաւսը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով հայցվոր ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մյասնիկյանի հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 16.08.2006 թվականի օգոստոսի 16-ի թիվ 06-2663 վճռի դեմ՝ ըստ Տեսչության հայցի ընդդեմ Ստեփան Պեսրոսյանի՝ ընդհանուր գոյքում բաժնեմասը առանձնացնելու և բռնագանձում սարածելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմողյունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է 23.11.2000 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 2-1821 վճռի հարկադիր կատարման համար սրված կատարողական թերթի հիման վրա բռնագանձում սարածել Ստեփան Պեսրոսյանին ընդհանուր սեփականողյան իրավունքով դատկանող Երևանի Չավարյան փողոցի թիվ 117 սան՝ Ստեփան Պեսրոսյանին սեփականողյան իրավունքով դատկանող բաժնեմասի վրա:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարտ համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 2006 թվականի հունիսի 2-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 20.08.2006 թվականի օգոստոսի 20-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Տեսչությունը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատանք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Դասական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածը և 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասձառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Երևան ֆաղաֆի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2000 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 2-1821 վճռի հիման վրա Տեսչությունը ստացել է կատարողական թերթ, որն օրենքով սահմանված ժամկետում (մեկ արվա ընթացքում) ներկայացվել է կատարման: Այսինքն՝ կատարողական թերթը կատարման ներկայացնելու ժամկետի բացթողում չեղի չի ունեցել: Հետևաբար այդ ժամկետի վերականգնման հարց չի կարող առաջանալ, և դասարանի կողմից «Դասական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտություն չի առաջացել:

Համաձայն «Դասական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝ ֆաղաֆացու գույքի բացակայության կամ անբավարարության հետևանքով դատախազների չբավարարված դատախազներով կատարողական թերթերը դատախազում են իրենց ուժը մինչև դրանց կատարումը: Տվյալ դեպքում Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2000 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 2-1821 վճռի հիման վրա 26.12.2000 թվականի դեկտեմբերի 26-ին հարուցված թիվ 139/02 կատարողական վարույթը ՀՀ արդարադատության նախարարության դասական ակտերի հարկադիր կատարումն ադառող ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) 2002 թվականի նոյեմբերի 6-ի որոշմամբ ավարտվել է «Դասական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածով և 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով:

2) Դասարանի վճռում նշված է, որ Տեսչության կողմից դասարան չեն ներկայացվել Երևան ֆաղաֆի Չավարյան փողոցի թիվ 117 տունն անհատ ձեռնարկատեր Ստեփան Պետրոսյանին սեփականության իրավունքով դասկանելու հանգամանքը հիմնավորող ադառույցներ:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասձառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Քաղաֆացիական գործում առկա է վերը հիշատակված բնակելի սան հասակագիծը, որտեղ նշված է, որ Երևան ֆաղաֆի Չավարյան փողոցի թիվ 117 բնակելի սան սեփականատեր է հանդիսանում Ստեփան Պետրոսյանը:

Բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի օգոստոսի 16-ի թիվ 06-2663 վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի

2000 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռով որոշվել է Ստեփան Պետրոսյանից հոգու տեսական բյուջեի բռնագանձել 480 500 ՀՀ դրամ գումար:

2) Նշված վճռի հիման վրա նույն դասարանի կողմից 11.12.2000 թվականի դեկտեմբերի 11-ին սրվել է կասարողական թերթ:

3) 26.12.2000 թվականի դեկտեմբերի 26-ին հարուցվել է թիվ 139/02 կասարողական վարույթը, որի արդյունքում Ստեփան Պետրոսյանից հոգու տեսական բյուջեի բռնագանձվել է 53 865 ՀՀ դրամ:

4) Ծառայության 2002 թվականի նոյեմբերի 6-ի որոշմամբ կասարողական վարույթն ավարտվել է՝ հիմն ընդունելով «Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը և 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետը:

5) 2002 թվականի նոյեմբերի 7-ին Ծառայությունը գրություն է ուղարկել Տեսչությանը՝ նշելով, որ կասարողական գործողությունների ընթացքում դարձվել է, որ Ստեփան Պետրոսյանը հանդիսանում է Երևան ֆաղափ Չավարյան 117 սան համասեփականատեր:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1. բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.

«Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ օրենք) 23-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է մեկամյա ժամկետ կասարողական թերթը կասարման ներկայացնելու համար:

Նույն հոդվածը սահմանում է նաև այն դեղքերը, որոնց հետ օրենսդիրը կադում է վերը նշված իրավադարեցնող մեկամյա ժամկետի հաշվարկման սկիզբը: Նշված հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ֆաղափացու գույքի բացակայության կամ անբավարարության հետևանքով դատարանից չբավարարված դատարաններով կասարողական թերթերը դատարանում են իրենց ուժը մինչև դրանց կասարումը:

Այսպիսով, սույն գործով Ծառայության 2002 թվականի նոյեմբերի 6-ի որոշմամբ հարուցված կասարողական վարույթը թեև ավարտվել է, սակայն դատարանում է իր ուժը:

Սույն գործով էական է այն հանգամանքը, որ կիրառվող օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասում նախատեսված դեղքերի բարձր նշված չէ կասարողական վարույթն ավարտելու մասին որոշում կայացնելը: Հետևաբար, սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի է օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված մինչև կասարողական թերթի դատարանի կասարումը դրանց ուժի դատարանման մասին դրույթը: Մրանից հետևում է, որ հիմնավորված չէ կասարողական վարույթն ավարտելու մասին որոշում կայացնելու դատարանի կասարողական թերթը կասարման ներկայացնելու համար սահմանված մեկամյա ժամկետի հաշվարկման և դրանից բխող իրավական հետևանքների կիրառման անհրաժեշտության մասին դասարանի տեսակետը:

«Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ կասարողական վարույթն ավարտելն ու կասարողական թերթը դատարանից անհրաժեշտ լինելի արգելիչ չեն կասարողական թերթը նոր կասարման ներկայացնելու համար:

«Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-

րդ մասի և 41-րդ հոդվածի 3-րդ մասի վերլուծությունից բխում է, որ եթե կասարողական թերթը կասարման է ներկայացվել նույն օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասում նշված ժամկետի դահողանմամբ, ադա նոր կասարման ներկայացնելու դարազայում 23-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետը չի կիրառվում: Մինչդեռ, «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքը նոր կասարման ներկայացնելու իրավադարադարեցնող ժամկետ ընդհանրադես չի նախատեսել, հետևաբար կասարողական վարույթն ավարելու կադակցուդամբ վերադարձված կասարողական թերթը կարող է կասարման ներկայացվել ցանկացած ժամանակ:

ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը, հասսասված համարելով այն հանգամանքը, որ կասարողական թերթը նոր կասարման կարող է ներկայացվել կասարողական վարույթն ավարսվելուց հետո մեկ սարվա ընթացֆում, գսել է, որ Տեսչուդումը քաց է թողել կասարման ներկայացնելու ժամկետը և նախֆան քոնագանձման դահանջ ներկայացնելը դեֆ է քաց թողնված ժամկետը հարգելի ճանաչելու դահանջով դիմեր դասարան:

Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածը վերաբերում է ոչ թե կասարողական թերթը նոր կասարման ներկայացնելու քաց թողնված ժամկետի վերականգնմանը, այլ կասարողական թերթը առաջին անգամ կասարման ներկայացնելու քաց թողնված ժամկետի վերականգնմանը: Բացի այդ, վկայակոչված հոդվածը կարգավորում է միայն դահանջասեր հանդիսացող ֆադաֆացիների կողմից քաց թողնված ժամկետը վերականգնելու հետ կադված իրավահարաբերուդումները և չի սարածվում դեսուդան կամ իրավաքանական անձանց մասնակցուդամբ նմանասիդ հարաբերուդումների վրա:

2) Վճռաքել դասարանը հնարավոր չի համարում անդրադառնալ քողոֆի երկրորդ հիմֆին, ֆանի որ դրա դասճառաքանուդումը հնարավորուդում չի սալիս որոելու, թե ինչ է ի նկասի ունեել քողոֆ բերող անձը: Անհնար է հասկանալ, թե ինչդիսի հիմֆ է հիլասակված քողոֆում՝ թե նյուքական, թե դասավարական, որոնֆ են վճռաքելուդան կարգով գործի ֆննուդան սահմանները, ինչը ՀՀ ֆադաֆացիական օրենագրֆի 235-րդ հոդվածի ուղղակի դահանջ է:

Միաժամանակ Վճռաքել դասարանն արձանագրում է, որ նշված դասճառաքանուդումը չի լրացնում կամ հիմնավորում քողոֆի հիմֆերը, այն հանդես է գալիս ինֆնուրույն, և ֆանի որ դրանում նշված չէ քողոֆ բերած անձի դահանջն օրենքի և այլ իրավական ակսերի վկայակոչմամբ, ինչդես նաս դասարանի կողմից նյուքական կամ դասավարական իրավունքի նորմերի խախտումները կամ սխալ կիրառումը, ադա քողոֆն այդ մասով չի համադասասխանում ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարուդան օրենագրֆի 230-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով նախատեսված դահանջներին:

Այսդիսով, քողոֆի առաջին հիմֆի առկայուդումը, ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարուդան օրենագրֆի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի վճիռը բեկանելու հիմֆ է:

Ելնելով վերոգրայից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարուդան օրենագրֆի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մյասնիկյանի հարկային սեսչության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի օգոստոսի 16-ի թիվ 06-2663 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqropjuni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqropjuninir*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՎ-170
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան
դատավորներ՝ Լ.Սոսյան
Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2091 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 12.07.2006 թվականի հուլիսի 12-ի թիվ ՏՎ-170 վճռի դեմ՝ ըստ Հենրիկ Սիմոնյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ ֆաղափառության նախարարության, ՀՀ ֆաղափառության նախարարության «Հիդրոտեխնիկական կառույցներ» ղեկավար հիմնարկի (այսուհետ՝ Հիմնարկ) Հայաստանի Հանրապետությունից 5.215.000 ՀՀ դրամ գումար բռանագանձելու դաժանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

«Հիդրոնասագեթին» փակ բաժնետիրական ընկերությունը (այսուհետ՝ Ընկերության) հայցադիմում է ներկայացրել դատարան ընդդեմ ՀՀ ֆաղափառության նախարարության, ՀՀ ֆաղափառության նախարարության «Հիդրոտեխնիկական կառույցներ» ղեկավար հիմնարկի՝ Հայաստանի Հանրապետությունից 8.151.770 ՀՀ դրամ գումար բռանագանձելու դաժանի մասին:

Առաջին ասյանի դատարանի կանոններով գործի ֆննության ժամանակ Ընկերությունը նվազեցրել է հայցադաժանը և դաժանից Հայաստանի Հանրապետությունից բռնագանձել 5.215.000 ՀՀ դրամ:

ՀՀ տնտեսական դատարանը 2005 թվականի օգոստոսի 10-ի թիվ Տ-1918 վճռով

հայցը բավարարել է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական և սնտեսական գործերով լիցենզիա 27.01.2006 թվականի թիվ 3-192 (ՏԴ) որոշմամբ ՀՀ սնտեսական դատարանի 2005 թվականի օգոստոսի 10-ի թիվ Տ-1918 վճիռը բեկանվել է:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի մայիսի 3-ի թիվ ՏՎ-121/2006 որոշմամբ Ընկերության հայցը թողնվել է առանց ֆննդության:

2006 թվականի հունիսի 1-ին Հ.Միմոնյանը, դիմելով դատարան, հայցնել է, որ 5.215.000 ՀՀ դրամի Ընկերության լիցենզիայի իրավունքը զիջվել է իրեն, ինչի հիման վրա լիցենզիան տրամադրվել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 36-րդ հոդվածի ուժով իրավահաջորդության կարգով իրեն հայցվոր ճանաչել, վերսկսել ֆաղաֆագիական գործի վարույթը և Հայաստանի Հանրապետությունից բռնագանձել 5.215.000 ՀՀ դրամ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հունիսի 5-ի որոշմամբ իրավահաջորդության կարգով հայցվոր է ճանաչվել Հ.Միմոնյանը, և ֆաղաֆագիական գործի վարույթը վերսկսվել է:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 12-ի թիվ ՏՎ-170 վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը:

Վճռաբեկ բողոքին լիցենզիայի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկեր և լիցենզիան.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննդվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշում է, որ լիցենզիայի դատարանը է հետևյալ փաստարկով.

Ներկայացրած չի կարող ներկայացվողի անունից գործարք կնքել անձամբ իր նկատմամբ: Այդ հիմքով Ընկերության լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Հ.Միմոնյանը չէր կարող լիցենզիայի իրավունքի զիջման լիցենզիայի կնքել իր հետ՝ արդեն որդես ֆիզիկական անձ:

2) ՀՀ սնտեսական դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը լիցենզիայի է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշում է, որ լիցենզիայի դատարանը է հետևյալ փաստարկով.

2005 թվականի սեպտեմբերի 20-ին կնքված լիցենզիայի իրավունքի զիջման մասին լիցենզիայի կնքման օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը լիցենզիայի է կիրառել, և սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 1048-րդ հոդվածը:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 703-րդ հոդվածի առաջին մասի 2-րդ կետը, որը լիցենզիայի է կիրառել, և սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 1048-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշում է, որ լիցենզիայի դատարանը է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունը լիցենզիայի կողմից օբյեկտը 2003 թվականի հոկտեմբերի 10-ին չընդունելու լիցենզիայի չի վիճարկել վերջինիս անգործությունը և չի փորձել դատարան

կարգով դառնալից օբյեկտի ընդունում: Ուստի, ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի վերը նշված հոդվածի ուժով կասարված աշխատանքների արդյունքի դասահական կորուստի կամ վնասվածքի ռիսկը և դրանց դաշտանումն իրականացնելու դասահականությունը դրված էին հայցվորի վրա մինչև օբյեկտի հանձնումը:

Բողոք բերած անձը դառնալից է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 12-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՄԱՆ ԿԱՄԱՐ ԵՎ ԿԱՆԱԿՈՒՄՈՒՆ ՈՒՆԵՆՈՎ ՓԱՍՏԵՐՆԵՐ:

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՄԱՆ ԿԱՄԱՐ ԵՎ ԿԱՆԱԿՈՒՄՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԽԵՏԿՅԱԼ ՓԱՍՏԵՐՆԵՐ՝

1) 2001 թվականի օգոստոսի 13-ին Ընկերությունը Հիմնարկի ԽԵՏ ԿՆԲԵԼ Ե ՔԻԼ ՀՀ ՔՆ ՀԿ ՊՃ-ԱՇՁԲ-2 շինարարության կադրայի մասին դայմանագիրը:

2) 01.10.2003 թվականի հոկտեմբերի 10-ին Ընկերությունը կասարել է դայմանագիրը, ինչի մասին հայտնել է դասասխանողին և ԵՎԱԿԱՐԳԻՈՒ ԲՈՒՐ ԿԱԳՄԱԿԵՐՈՒՄՈՒՄՆԵՐԻՆ:

3) Հիմնարկն աշխատանքների ավարտման մասին տեղեկացվելուց ԽԵՏՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ՏԻ ձեռնարկել աշխատանքի արդյունքներն ընդունելու համար:

4) Ընկերության և Հիմնարկի միջև 2003 թվականի փետրվարի 27-ին կնքվել է գույքի անհատույց օգտագործման դայմանագիր, որով Ընկերությանն օգտագործման իրավունքով տրամադրվել են Որոտան գետի համադասասխան հիդրոտեխնիկական կառույցները:

5) Կողմերի միջև կնքված կադրայի դայմանագրով իրականացված աշխատանքների արդյունքները Հիմնարկի կողմից չընդունելու դասահատով Ընկերությունը Որոտան գետի համադասասխան հիդրոտեխնիկական կառույցները 2004 թվականի մարտի 1-ի դայմանագրով հանձնել է դաշտանության:

6) Հիդրոտեխնիկական կառույցների դաշտանության համար Ընկերությունը կասարել է 8.151.770 ՀՀ դրամի ծախս:

7) Ընկերության լուծարային հանձնաժողովը (ի դեմս հանձնաժողովի նախագահ Հ. Միմոնյանի) Ընկերության դաշտանի իրավունքը 2005 թվականի սեպտեմբերի 20-ի դայմանագրով զիջել է Ընկերության բաժնետեր Հ.Միմոնյանին:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱՐԱՆՈՒՄՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ:

Քննելով վճՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄՆԵՐԸ նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ զՏՆՈՒՄ ԵՎ ՈՐ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ ԽԵՏԿՅԱԼ ԴԱՏԱՐԱՆԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐՆԵՐ:*

ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ներկայացուցիչը չի կարող ներկայացվողի անունից գործարք կնքել անձամբ իր նկատմամբ: Սույն գործով Ընկերության լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Հ.Միմոնյանը Ընկերության դաշտանի իրավունքը 2005 թվականի սեպտեմբերի 20-ի դայմանագրով զիջել է Ընկերության բաժնետեր Հ.Միմոնյանին, որը նույն ֆիզիկական անձն է:

Հետևաբար, սույն գործով առկա է դեմք, երբ ներկայացուցիչը ներկայացվողի անունից գործարք է կնքել անձամբ իր նկատմամբ, ինչը ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խախտում է:

ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենքին հակասող

գործարհները անվավեր են, եթե օրենքը չի սահմանում, որ նման գործարհն առաջինը է, կամ չի նախատեսում խախտման այլ հետևանքներ: Օրենքը ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խախտմամբ կնքված գործարհը չի գնահատել որդես առաջինը գործարհ և չի նախատեսել նման խախտման այլ առանձնահատուկ հետևանքներ: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով նման գործարհը վիճահարույց է և կարող է անվավեր ճանաչվել դատարանի կողմից:

Ընկերության լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Հ.Սիմոնյանի՝ Ընկերության ղեկավարի իրավունքը Ընկերության բաժնետեր Հ.Սիմոնյանին զիջելու մասին ղայմանագիրն անվավեր ճանաչելու մասին օրինական ուժի մեջ մտած դատարանի ակն դատարանին չի ներկայացվել:

2) *բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով շինծու է համարվում մեկ այլ գործարհի բողոքման նոյնպես կնքված գործարհը:

Շինծու գործարհի առկայությունը վճարել բողոք բերած անձը հիմնավորում է այն փաստարկով, որ նման գործարհը կնքվել է՝ նոյնպես ունենալով Ընկերության լուծարումից հետո առաջնորդ իրավահաջորդություն կատարողական վարությամբ:

Նման պատճառաբանությունը վճարել դատարանը բավարար չի համարում ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված դեղի (շինծու գործարհի) առկայությունը առաջնորդված համարելու համար, քանի որ՝

1. նախ՝ բողոք բերած անձը չի ներկայացրել դատարանին որևէ առաջնորդ հաստատելու համար այնպիսի փաստական հանգամանքներ, որոնք թույլ կտային դատարանին եզրահանգելու նման գործարհի շինծու լինելու մասին: Բողոք բերած անձը վճարել բողոքում ներկայացրել է միայն իր ենթադրությունը, ինչը չի կարող դրվել դատարանի ակն հիմնում:

2. Շինծու գործարհն առկա է այն դեղում միայն, երբ կողմերի միջև իրականում ծագում են իրավահարաբերություններ, սակայն դրանք իրենց բնույթով այլ են, քան այն իրավահարաբերությունները, որոնք կողմերը ցանկանում են ներկայացնել երրորդ անձանց: Բողոք բերած անձի փաստարկներում բացակայում է հղում այն իրավահարաբերություններին, որոնք կողմերը ցանկացել են ներկայացնել երրորդ անձանց:

Այսինքն, քանի որ բողոք բերած անձը չի նշել այն գործարհը, որը ցանկացել են բողոքել կողմերը Ընկերության լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Հ.Սիմոնյանի՝ Ընկերության ղեկավարի իրավունքը Ընկերության բաժնետեր Հ.Սիմոնյանին զիջելու մասին ղայմանագիրը կնքելիս, անհնար է սալ վերջինիս իրավական գնահատականը ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հիմնով:

3) *բողոքն երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 703-րդ հոդվածը սահմանում է կադավալային ղայմանագրի կողմերի միջև ռիսկերի բաշխման կարգը: Նշված հոդվածի առաջին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ կատարված աշխատանքի արդյունքի ղասահական կորստի կամ վնասվածքի ռիսկը մինչև ղասվիրատուի կողմից այն ընդունելը կրում է կադավալառուն: Սակայն նույն հոդվածը նաև սահմանում է, որ աշխատանքի արդյունքը ընդունելու կետանցի դեղում ռիսկը կրում է ղասվիրատուն: Սույն գործով ղասվիրատուն աշխատանքի արդյունքն ընդունելու կետանց է թույլ սվել, ուստի այս առումով կադավալառուի ռիսկը

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

բացատրվում է օրենքի ուժով:

Բացի այդ, գործի համար էական նշանակություն ունեցող փաստերից հետևում է, որ դատաստիսանողն իր գործողություններով փաստացի համաձայնություն է սվել փոխհասուցել օբյեկտի տահողանության ծախսերը, հետևաբար դատարանի կողմից ճիշտ է կիրառվել նյութական նորմը, և բացակայում է նյութական իրավունքի խախտման փաստը:

Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադառնում բողոքում առկա ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1048-րդ հոդվածի կիրառման վերաբերյալ հիշատակմանը, քանի որ նախ՝ բողոք բերած անձը այդ մասին նշել է բողոքի ընդունելիությունը հիմնավորող բաժնում և երկրորդ՝ նշված հոդվածի կիրառելիության մասին որևէ հիմնավորում չի ներկայացրել:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 12-ի թիվ ՏՎ-170 վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման տահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2250/2006թ
Նախագահող դասավոր՝ Տ.ՍԱՀԱԿՅԱՆ
դասավորներ՝ Ա.ԽԱՌԱՏՅԱՆ
Ա.ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1628 (ՎԳ)
2006թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դասական նիստում, քննելով Արթուր Սարգսյանի, Կարեն Արաքելյանի և Արա Դուլյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ Ֆլորա Միֆայեյանի, Դմիտրի Միմոնյանի հայցի ընդդեմ Արա Դուլյանի, Արթուր Սարգսյանի, Կարեն Արաքելյանի, երրորդ անձինք՝ Նոր-Նորֆ նոտարական սարածփի նոտարի, ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Նոր-Նորֆ սարածփային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կադաստր), ՀՀ դաշտակառուցման նախարարության՝ բնակարանի նվիրակության, առուվաճառքի գործարքներն ու դրանց հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու և նախկին վիճակը վերականգնելու դաշտանջների մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 20.06.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասությունը

Դիմելով դասարան՝ հայցվորները դաշտանջել են անվավեր ճանաչել Ա. Դուլյանի և Կ. Արաքելյանի միջև 10.07.2002 թվականին կնքված բնակարանի առուվաճառքի դաշտանագիրը, դրա հիման վրա 15.08.2002 թվականին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, Կ. Արաքելյանի և Ա. Դուլյանի միջև 03.03.2003

թվականին կնքված նվիրատվության տրամադրությունը և դրա հիման վրա Ա. Գուլյանին 28.03.2003 թվականին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, Ա.Գուլյանի և Ա.Սարգսյանի միջև 16.02.2005 թվականին կնքված բնակարանի առուվաճառքի տրամադրությունը, դրա հիման վրա Ա. Սարգսյանին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և վերականգնել Ֆ. Միխայելյանի սեփականության իրավունքը Երևանի Մոլդովական փողոցի 50/1 շենքի թիվ 6 բնակարանի նկատմամբ:

Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 17.04.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել դատաստիսանողներ Ա. Գուլյանը, Կ. Արևսկյանը և Ա. Սարգսյանը:

Հայցվորները ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չեն ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) վերաքննիչ դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածը, 275-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք չդիմացել է կիրառել և չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 332-րդ հոդվածը և 337-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածը, որոնք դիմացել է կիրառել:

Բողոք բերած անձինք իրենց լիարժեքները հիմնավորել են հետևյալ փաստարկներով:

Դատարանն անտեսել է այն հանգամանքը, որ Ֆ. Միխայելյանը Ա. Գուլյանին լիազորագիրը սվել է սեփական կամֆով անձամբ ներկայանալով նոտարիալ և ստորագրելով նոտարի կազմած լիազորագիրը, որով Ֆ. Միխայելյանը Ա. Գուլյանին սվել է բնակարանն իր հայեցողությամբ սփռվելու անսահմանափակ իրավունքներ: Քանի որ լիազորագիրը սրվել է, և բնակարանը վաճառվել է Ֆ. Միխայելյանի գիտությամբ և կամֆով, նրա կամֆից դուրս գույք չի օտարվել և սիրադեմից դուրս չի եկել:

Կ. Արևսկյանի հետ տրամադրությունը կնքվել է, իսկ լիազորագիրը սրվել է Ֆ. Միխայելյանի կողմից և նրա անվամբ: Հետևաբար, քանի որ նշված գործարքն իրականացվել է Ֆ. Միխայելյանի կամֆով, առաջ սույն և հետագա բոլոր գործարքներն օրինական են:

Կ. Արևսկյանի և Ա. Գուլյանի միջև կնքված 10.07.2002 թվականի թիվ 2-3024 առուվաճառքի տրամադրության առաջին սողում նշված է Ֆ. Միխայելյանի անունը և հաստատված է, որ տրամադրությունը կնքված է նրա անունից, նրա կողմից Ֆ. Միխայելյանի կամֆից անկախ նրա կարգավիճակը չի փոփոխվել:

Քանի որ Ֆ. Միխայելյանը փրեական գործով հանդես է եկել որդես վկա, այլ ոչ որդես տուժող, նշանակում է ինքն իրավունք չունի հայցադիմում ներկայացնելու Ա.Գուլյանի դեմ, քանի որ հանցագործությամբ իրեն վնաս չի տրամադրվել: Իսկ քանի որ վնասը հանցագործությամբ չի տրամադրվել, առաջ դրա վրա կարող է տրամադրվել հայցային վաղեմության ժամկետը:

Ֆ. Միֆայեյանի իրավունքները չեն խախտվել, քանի որ նա բոլոր գործողությունները կատարել է սեփական կամքով, առանց բռնության և հարկադրանքի, իր համաձայնությամբ:

Վերաբերյալ դատարանը վճիռ կայացնելիս միայն հիմնվել է ֆեակական գործով կայացված դատական ակտերի դրույթների վրա, հաշվի չառնելով, որ ֆննում է ֆաղափարական գործ:

2) Վերաբերյալ դատարանի վճիռը հակասում է ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆեակական և զինվորական գործերի դատարանի 12.06.2005 թվականի թիվ ՔՎԲ-37205 որոշմանը:

Բողոք բերած անձինք իրենց դրույթները հիմնավորում են հետևյալ փաստարկով:

Վճռաբեկ դատարանի 12.06.2005 թվականի թիվ ՔՎԲ-37205 որոշման համաձայն, Ա. Սարգսյանը մեղադրյալի կարգավիճակ չի ունեցել և չի կարող դատվել գույքային դատախազության կողմից անձանց թվին, հետևաբար Ֆ. Միֆայեյանը և Դ.Միմոնյանը չեն կարող սույն գործով նրա դեմ ներկայացնել որևէ բնույթի հայցադատական, հատկապես՝ բնակարանային:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ավան և Նոր-Նոր համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 28.09.2005 թվականի, ՀՀ ֆեակական և զինվորական գործերով վերաբերյալ դատարանի 01.11.2005 թվականի դատախազներով և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆեակական և զինվորական գործերի դատարանի 16.12.2005 թվականի որոշմամբ հաստատվել է, որ Ա. Դուրյանը, մեծիմ հարաբերությունների մեջ գտնվելով այն ժամանակ դեռևս անչափահաս Դ. Միմոնյանի հետ և սեղեկանալով, որ նրա մայրը՝ Օֆելյա Ենգիբարյանը ԱՄՆ-ից գումար է ուղարկել մյուս հայցվոր Ֆ. Միֆայեյանին՝ որդու համար բնակարան գնելու նպատակով, որով Ֆ. Միֆայեյանն իր անվամբ գնել է Երևանի ֆաղափ Մոլդովական փողոցի 50/1 շենքի թիվ 6 բնակարանը և այն կտակել Դ. Միմոնյանին, բնակարանը խարդախությամբ հափեսակելու նպատակով, հանդես գալով որդես Կադաստրի աշխատակից, հորդորել է Օ. Ենգիբարյանին, որդեսի վերջինս հանձնարարի Պ. Միֆայեյանին սալ իրեն լիազորագիր՝ բնակարանը Դ Միմոնյանի անվամբ ձևակերպելու համար: Ստանալով բնակարանի նկատմամբ սարքեր բնույթի գործարքներ կատարելու իրավունքը հաստատող լիազորագիրը Ա. Դուրյանը Կ. Արևայանից 10.07.2002 թվականին վերցրել է 4.000 ԱՄՆ դոլար և որդես գումարի վերադարձման միջոց նրա հետ կնքել է բնակարանի առուվաճառքի դաշմանագիր: Կ. Արևայանի և նրա կնոջ՝ Ասդիկ Գրիգորյանի անվամբ 15.08.2002 թվականին սրվել է սեփականության իրավունքի վկայական, որում Ա. Դուրյանը սոցիակ թղթով ծածկելով սեփականատերերի անունները, դատաճեղատեղանակելով և որդես սեփականատեր նշելով Դ. Միմոնյանի անունը և ներկայացնելով նրան, վստահեցրել է, որ բնակարանի սեփականատերը նա է՝ 03.03.2003 թվականին Ա. Դուրյանը վերադարձրել է Կ. Արևայանին ունեցած 4.000 ԱՄՆ դոլար դարսքը և նույն օրը թիվ 682 նվիրատվության դաշմանագրով բնակարանը ձևակերպել է իր անվամբ, իսկ 28.03.2003 թվականին ստացել է անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական: Այնուհետև Ա. Դուրյանը երեք անգամ գրավադրել է բնակարանը «Ինտերբանկ» ՓԲ ընկերությունից ստանալով գումարներ, իսկ 16.02.2005 թվականին բնակարանը 12.000 ԱՄՆ դոլարով

վաճառել է Արթուր Սարգսյանին: Կասարած հանցագործության համար Ա. Դույյանը մեղավոր է ճանաչվել և դատապարտվել:

2) ՀՀ վճռաքել դատարանի փրեական և զինվորական գործերի դալաշի 16.12.2005թ որոճմամբ դատավճիորը դատճի մատով թողնվել է անփոփոխ, իսկ ֆաղաֆաղիական հայցի մատով բեկանվել և թողնվել է առանց ֆննոթյան՝ դաահանջը հեատալյում ֆաղաֆաղիական դատավարոթյան կարգով հարուցելու նդատակով:

3) Ա. Դույյանին Ֆ. Միֆայելյանի կողմից 04.07.2002 թվականին սրվել է լիագորագիր՝ իր սեփականոթյունը հանդիատաող՝ Երևան ֆաղաֆի Մոլդովական փողոցի 50/1 ճենֆի թիվ 6 բնակարանը իր հայեցողոթյամբ սնորինելու, իրադեետելու և կառավարելու վերաբերյալ:

4. Վճռաքել դատարանի դատճառաբանոթյունները և եգրահանգումը

Քննելով վճռաքել բողոքը նեված հիմների սահմաններում՝ վճռաքել դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հեատյալ պատճառաբանոթյամբ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրֆի 305-րդ հողվածի համաճայն՝ օրենֆի կամ այլ իրավական ալյերի դահանջներին չհամադատատախանող գործարֆն անվավեր է, եթե օրենֆը չի սահմանում, որ նման գործարֆն առոչինչ է կամ չի նախատետում իախսման այլ հեատանֆներ:

Նույն օրենագրֆի 275-րդ հողվածի 1-ին մատի համաճայն՝ եթե գույրը հատուցմամբ ճեոֆ է բերվել այդ գույրն օտարելու իրավունֆ չունեցող անճից, որի մատին ճեոֆ բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարելիիղճ ճեոֆ բերող), ադա սեփականատերն իրավունֆ ունի ճեոֆ բերողից սվյալ գույրը դահանջել միայն այն դեդոֆում, եր գույրը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անճը, ում այդ գույրի սեփականատերը հանճնել է իրադետեման, կամ այն հափոտակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց իրադետեոմից դուրս է եկել այլ ճանադարհով անկախ նրանց կամֆից:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դատարանը հայցը բավարարել է՝ այն դատճառաբանոթյամբ, որ վիճելի բնակարանը Ֆ. Միֆայելյանի իրադետեոմից դուրս է եկել հափոտակոթյան արդյունֆում և սեփականատիրոջ կամֆից անկախ, հեատաբար անկախ Ա.Մարգսյանի բարելիիղճ ճեոֆ բերող լինելու հանգամանֆից, բողոք դեդոֆերում, Ֆ Միֆայելյանը իրավունֆ ունի նրանից հեո դահանջել իր գույրը:

Մակայն, գործի փատտերն ուտումնատիրելով, Վճռաքել դատարանը դարգեց, որ վիճելի բնակարանի սնորինման անատհմանափակ իրավունֆներ նախատետող 04.07.02 թվականին սրված լիագորագիրը Ֆ. Միֆայելյանի կողմից դատատախանող Ա. Դույյանին սրվել է կամավոր, իսկ վերջինիս և Կ. Արեալյանի միջև կնֆված 10.07.2002 թվականի թիվ 2-3024 առովաճառֆի դայմանագիրը կնֆվել է Ֆ. Միֆայելյանի անունից, նրա կողմից սրված վավեր լիագորագրի հիման վրա՝ սվյալ գործարֆի կնֆման համար օրենֆով սահմանված դահանջների դահդանմամբ:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ վիճելի բնակարանը Ֆ.Միֆայելյանի իրադետեոմից դուրս է եկել վերջինիս կամֆով, հեատաբար ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրֆի 275-րդ հողվածի 1-ին մատը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարոթյան օրենագրֆի 51-րդ հողվածով սահմանված է

աղացույցների թույլատրելիությունը, ըստ որի գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն ղեկավարվում են, հաստատվում են միայն որոշակի աղացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացույցներով:

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի համաձայն օրենքին հակասող գործարքները անվավեր են, եթե օրենքը չի սահմանում, որն նման գործարքն առոչինչ է կամ չի նախատեսում խախտման այլ հետևանքներ: Մույն գործով Ֆ. Միֆայեյանի կողմից դատասախանող Ա. Ղույանին սրված լիազորագիրը օրենքի ուժով չեն կարող գնահատվել որդես առոչինչ գործարքներ: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով նման գործարքը վիճահարույց է և կարող է անվավեր ճանաչվել դատարանի կողմից:

Գործում առկա՝ 04.07.02 թվականին Ֆ. Միֆայեյանի կողմից դատասախանող Ա. Ղույանին սրված լիազորագիրը դատական կարգով վիճարկելու և այն անվավեր ճանաչելու մասին որևէ աղացույց գործում բացակայում է:

Վերոգրյալի հիման վրա ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի սույն հիմքի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում, քանի որ Վերաքննիչ դատարանը վճիռ կայացնելիս հիմնվել է ոչ միայն Ա. Ղույանի վերաբերյալ քրեական գործի նյութերի վրա, այլ հետազոտել և գնահատել է բազմաթիվ այլ աղացույցներ: Նշված փաստարկի անհիմն լինելու վերաբերյալ Վճռաբեկ դատարանի եզրակացությունը անուղղակիորեն հաստատվում է նաև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկով, ըստ որի՝ բողոք բերած անձի կարծիքով բողոքարկվող վճիռը հակասում է Վճռաբեկ դատարանի քրեական դատարանի կողմից նշված քրեական գործով կայացված որոշմանը:

Վճռաբեկ դատարանը, միևնույն ժամանակ, հիմնավոր է համարում բողոքի սույն հիմքի՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 332-րդ հոդվածի և 337-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառելիության վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստարկները, քանի որ վեճի առարկա գործարքների հետևանքով ծագած հարաբերությունները կարգավորվում են ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի՝ գործարքներին վերաբերող նորմերով, հետևաբար սույն վեճի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 332-րդ հոդվածը և 337-րդ հոդվածի 1-ին մասը կիրառելի են:

2) *Բողոքն երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

Վճռաբեկ դատարանը վճռաբեկ բողոքի այս փաստարկը չի գնահատում որդես բողոքի հիմք:

ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 231.2-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ Վճռաբեկ դատարանը բողոքն ընդունում է վարույթ, եթե վերանայվող դատական ակտը հակասում է Վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունած դատական ակտին: Հետևաբար, բողոք բերած անձի այս դատաճառաբանությունը ղեկավարվում է գնահատել որդես բողոքի ընդունելիությունը հիմնավորող փաստարկ:

Սահմանադրության 97-րդ հոդվածի համաձայն՝ արդարադատություն իրականացնելիս դատավորն անկախ է և ենթարկվում է միայն Սահմանադրությանը և օրենքին:

ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերանայվող դատական ակտի հակասելը Վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունված որոշմանը ինքնին ստորադաս դատարանի վերանայվող դատական ակտը բեկանելու հիմք չէ, այլ ընդամենը վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու հիմքերից մեկն է:

Բողոքի երկրորդ հիմքում սեղ գսած՝ հայցվորի կողմից իր դեմ որևէ հայց ներկայացնելու իրավունքի բացակայության վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում, քանի որ անձի արդար դատաբանության իրավունքը երաշխավորված է Սահմանադրությամբ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1786/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1710(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության վճռաբեկ բողոքն ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Բանկերի և վարկային կազմակերպությունների հարկային ծառայության (այսուհետ՝ նաև Տեսչություն) հայցի ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր (այսուհետ՝ նաև Ձեռնարկատեր) Համայնակ Թությանի՝ գումարի բռնագանձման դատարանի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով տնտեսական դատարան՝ տեսչությունը դատարանին է Ձեռնարկատերից բռնագանձել 1.749.500 ՀՀ դրամ, որից 1.191.300 ՀՀ դրամը՝ հաստատագրված և սոցիալական ադախովագրության վճարների գծով դատարանություններ, իսկ 558.200 ՀՀ դրամը՝ օրենսդրությունը խախտելու համար հաշվարկված տույժ:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ որոշվել է Ձեռնարկատերից բռնագանձել 94.300 ՀՀ դրամ, որից 11.300 ՀՀ դրամ ադախով և 83.000 ՀՀ դրամ տույժ, իսկ հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայությունը:

Պատասխանող Ձեռնարկատերը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին պատասխան չի ներկայացրել:

2. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԻՏԻՄԵՐ, ՎԻՍԱՐԿՆԵՐ և ՊԱՏԻՆՈՒՄ

Սույն վճռաքեկ բողոքը քննվում է հետևյալ իտիմերի սահմաններում ներհանրապետական իրավաբանական գործընթացում`

1) դատարանը չի կիրառել «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարվում են կիրառելով:

Բողոք բերող անձը նշված դեպքում դատառաջարկել է հետևյալ վիճակով. Դատարանը հաստատված վճարի գծով 1.440.000 ՀՀ դրամի դատառաջարկել է 94.300 ՀՀ դրամի չափով` հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ արտադրության առուվաճառով զբաղվելու գործունեությունը դադարեցված է եղել:

Սակայն իրավաբանական հարկաստեակով դատառաջարկումն առաջացել է ոչ թե արտադրության առուվաճառով զբաղվելու հետևանքով, այլ հանրային սննդի ոլորտում գործունեություն իրականացնելու և օրենքով սահմանված կարգով հասարակական սննդի ստացման 30ֆմ սարածքի համար ելակետային սկզբնական չեղարկումները համար, ինչը արձանագրվել է Խորհրդային հարկային ծախսերի 2004 թվականի հունիսի 14-ի թիվ ՍԱ 215806 սուբսիդիային ակտով:

2) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Անհատ ձեռնարկատերի համար եկամտահարկի և դատարանի սոցիալական ապահովագրության վճարների արժեքները սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին և 4-րդ հոդվածները:

Բողոք բերող անձը նշված դեպքում դատառաջարկում է նրանով, որ նշված օրենքի 1-ին հոդվածով սահմանված է, որ այն սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) սոցիալական ապահովագրության վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դատառաջարկումներ ունեցող անհատ ձեռնարկատերի վրա, հետևաբար, օրենքի դրույթները չեն կարող սարածվել սույն գործով դատառաջարկվող ձեռնարկատերի վրա, քանի որ նա ունի այլ հարկաստեակների գծով չկատարված դատառաջարկումներ:

Վերոնշյալ իտիմերով վճռաքեկ բողոք բերած անձը դատառաջարկել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը` հայցը մերժելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նոր քննության:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՆՈՒՄՆԵՐ և ՎՃՌԱՔԵԿ

Վճռաքեկ բողոքի բնույթի համար էական կանոնակարգումն ունեն հետևյալ վիճակում`

ա) Ձեռնարկատերը զբաղվել է արտադրության փոխանակման և հանրային սննդի կազմակերպման ձեռնարկատերական գործունեության ծախսերով:

բ) 14.06.2004 թվականին Ձեռնարկատերը մոտ իրականացվել է մինչև 15.04.2004 թվականը ելակետային սկզբնական և ուղղիչ գործակիցների ձեռնարկային սուբսիդիային, որի արդյունքում դարձվել է, որ անհատ ձեռնարկատեր Համայնակ Թությանը հասարակական սննդի ստացման 30ֆմ սարածքի համար մայիս և հունիս ամիսներին չի ներկայացրել ելակետային սկզբնական: Այս խախտման համար հաշվարկվել է 144,0 հազար ՀՀ դրամ սուբսիդիային:

գ) Ձեռնարկատերը ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սրված թիվ 354 լիցենզիայով իրականացրել է արտադրության առուվաճառի գործունեություններ:

դ) ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 2004 թվականի սեպտեմբերի 20-ի թիվ 227U որոշմամբ նշված լիցենզիայի ուժը կորցրած է ճանաչվել: Մինչ այդ, 16.04.2004

թվականին ձեռնարկատերը հայտարարություն է ներկայացրել սեսչություն այն մասին, որ ժամանակավորապես դադարեցնում է արժույթի փոխանակման գործունեությունը և այն վերսկսելու դեպքում դարձնում է սեղյակ դահլիճ սեսչությանը:

ե) 06.04.2006 թվականին սրված հանձնարարագրի հիման վրա անհաս ձեռնարկատեր Համայնակ Թոթյանի մոտ իրականացվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դահանգների կասարման ճշտության լուծարային ստուգում, ինչի արդյունքում 12.04.2006 թվականին կազմվել է սեղեկանք, որի համաձայն ձեռնարկատերը զբաղվել է սարադրամի փոխանակման և հանրային սննդի սղասարկման գործունեության սեսակներով, իսկ ստուգումը սկսելու օրվա դրությամբ բյուջեի նկատմամբ դարձել է 1775,4 հազար ՀՀ դրամ:

4. Վճարելի դասարանի դասճանաչումները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վճարելի դասարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ*

«Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային սեսչության մարմնին նոր հայտարարություն չներկայացնելու դեպքում յուրաքանչյուր ամսվա համար հաստատված վճարի չափը հաշվարկվում է հարկային սեսչության մարմնի կողմից՝ նախորդ ամսվա հաստատված վճարի հաշվարկման համար հիմք ընդունված ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հարկային դարձվորությունների գծով գումարների մուծումը սահմանված ժամկետներից ուշացնելու դեպքում հարկային սեսչությունն իրավունք ունի սահմանված կարգով դասարան ներկայացնել հայցադիմում՝ հարկ վճարողի գույքի բռնագանձման համար:

Տնտեսական դասարանը հաստատված վճարի գծով հայցը մասնակի բավարարելիս սխալմամբ հիմք է ընդունել այն, որ Ձեռնարկատերը զբաղվում է միայն արժույթի առուվաճառքի գործունեությամբ և 16.04.2004 թվականին հայտարարություն է ներկայացրել գործունեությունը ժամանակավորապես դադարեցնելու մասին, իսկ ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 2004 թվականի սեպտեմբերի 20-ի թիվ 227 Ա որոշմամբ ուժը կորցրած է ճանաչվել իրեն սրված թիվ 354 լիցենզիան: Մինչդեռ, դասարանը իր եզրակացությունների հիմքում չի դրել այն հանգամանքը, որ Ձեռնարկատերը գործունեություն է իրականացրել նաև հանրային սննդի ոլորտում, որի կադակցությամբ չի ներկայացրել ելակետային սվյալներ՝ մինչև 30ֆմ սղասարկման սարածքի համար, իսկ հայցադիմանքը հիմնված է եղել նաև նշված դարձվորության, ինչպես նաև այն չկատարելու համար հաշվարկված տոյժերի վրա:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

«Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարձվոր սոցիալական ադառովագրության վճարների արճոնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին և 4-րդ հոդվածների համաձայն՝ այդ օրենքը սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դարձվոր սոցիալական ադառովագրության վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կադված դարձվորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա: Այսինքն, նշված արճոնությունը սարածվում է եկամտահարկի և (կամ) դարձվոր

ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

սոցիալական ադապտացիայի վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դաժանություններ ունեցող բոլոր անհաս ձեռնարկատերերի վրա, անկախ այլ հարկատեսակների գծով վերջիններիս մոտ դաժանությունների առկայության կամ բացակայության հանգամանքից:

Սույն գործով Տեսչության կողմից սնտեսական դատարան ներկայացված հայցադիմումին կից հաշվարկից հետևում է, որ ձեռնարկատերից դաժանություններից 267.100 ՀՀ դրամի դաժանությունն առաջացել է 2003-2005 թվականների համար սոցիալական վճարի գծով, որից 180.000 ՀՀ դրամ՝ ադապտացիայի և 87.100 ՀՀ դրամ՝ սույժ:

Օրենքի 4-րդ հոդվածով սահմանվել է, որ մինչև 2006 թվականի մայիսի 1-ը հարկային մարմին գործունեությունը դադարեցնելու (լուծարվելու) վերաբերյալ գրավոր դիմում ներկայացրած, ինչպես նաև 2006 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մայիսի 1-ը 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված դաժանությունների սոցիալական ադապտացիայի վճարների նվազագույն գումարների 30%-ը վճարած ձեռնարկատերերն ազատվում են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի եւ դաժանությունների սոցիալական ադապտացիայի վճարների նվազագույն գումարների, ինչպես նաև դրանց նկատմամբ հաշվարկված և չվճարված սույժերի վճարումից, հետևաբար, սույն օրենքով նախատեսված արձեռնությունները սարածվում են սույն գործով դատաստանող ձեռնարկատերից վրա:

Այսպիսով, սույն բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը ՀՀ ֆադաբացիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 3-րդ ենթակետի համաձայն՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճաբեկ դատարանը:

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը 1.388.100 ՀՀ դրամ հաստատված վճարի բռնագանձման մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր փննության:
2. Մնացած մասով վճաբեկ բողոքը մերժել:
3. Նոր փննության արդյունքում կայացված վճռով լուծել դատական ծախսերի բաշխման հարցը:
4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1720/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ռ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1758(ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ) վճռաբեկ բողոքը ըստ դիմումի Գարուհ Հովհաննիսյանի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Էրեբունու հարկային ծառայության (այսուհետ՝ ծառայություն)՝ ակտը և ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ գանգասարկման հանձնաժողովի որոշումն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 23.06.2006 թվականին կայացված վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով տնտեսական դատարան՝ Գ. Հովհաննիսյանը դատարանին է անվավեր ճանաչել ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Էրեբունու հարկային ծառայության սուղման ակտը և ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ գանգասարկման հանձնաժողովի որոշումը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 23.06.2006 թվականի վճռով ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ գանգասարկման հանձնաժողովի 28.04.2006 թվականի թիվ 111/4 որոշումն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճվել է, իսկ ծառայության 03.04.2006 թվականի թիվ 2304723 ակտն անվավեր է ճանաչվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայությունը:

Պատասխանող Գ. Հովհաննիսյանը բերված վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատարանի որոշումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանդիսակ

հիմնավորումներով.

դատարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ և 26-րդ հոդվածները, որոնք լիարժեք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված լիարժեքով դատարանում է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ մասնաշրջանի մարմիններից ստացված տեղեկությունների համաձայն, Պ. Հովհաննիսյանը 2005 թվականի դեկտեմբերի 21-ին Հայաստանի Հանրապետություն է ներմուծել 2800 կիլոգրամ մանդարին: Քանի որ ներմուծման դրույքները ներմուծված մանդարինի չափը ակնհայտ խոսում է առևտրային ֆանակության մասին, ուստի ֆադաբուքի լիարժեք է ունենալու ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու համար լիարժեք գրանցում, որը սակայն դիմումատու չի ունեցել:

Կատարված սուբյեկտիվ արդյունքում կազմվել է ակտ:

Բողոք բերած անձի կարծիքով այն փաստը, որ ներմուծված ադրանիկ Պ. Հովհաննիսյանը բաժանել է իր հարազատներին, բարեկամներին և ընկերներին, անհիմն է, քանի որ մանդարինի նման ֆանակությամբ ներմուծումը արդեն իսկ վկայում է այն հետազայում իրացնելու և շահույթ ստանալու միտում ունենալու մասին: Միևնույն ժամանակ Պ. Հովհաննիսյանը չի հիմնավորել, թե կոնկրետ ում և ինչ ֆանակությամբ մանդարին է բաժանել:

Վերագրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերած անձը դատարան է բերել ՀՀ սնտեսական դատարանի 23.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարելի բողոքի քննության համար նախապայմանները ունեցող փաստերը.

1) Ֆադաբուքի Պ. Հովհաննիսյանը 21.12.2005 թվականին Հայաստանի Հանրապետություն է ներմուծել 2.800կգ մանդարին և այն բաժանել է ընկերներին և բարեկամներին:

2) Պ. Հովհաննիսյանը չի ունեցել ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու լիարժեք գրանցում:

3) ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ տեսչության լիարժեքի 2006 թվականի մարտի 17-ի թիվ 2304723 հանձնարարագրով իրականացվել է ձեռնարկատիրական գործունեության սուբյեկտիվ և 2006 թվականի ապրիլի 3-ին կազմվել է ակտ, որով առաջարկվել է վճարել 495.800 ՀՀ դրամ տուգանք և 55.100 ՀՀ դրամ հարկային մարմնի համակարգի զարգացման ֆոնդի հաշվին վճարման ենթակա գումար:

4) Սուբյեկտիվ ակտի հիմքում դրվել է այն հանգամանքը, որ Պ. Հովհաննիսյանը՝ չունենալով ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման լիարժեք գրանցում՝ իրականացրել է ադրանիկի ձեռնարկատիրական գործունեություն, իսկ ներմուծված ադրանիկը սղառվել է անհատույց կերպով:

4. Վճարելի դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարելի դատարանը գտնում է, որ *բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառարարությամբ*

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաշվառված կամ առանց լիցենզիայի կամ սլյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված

վայրերից դուրս այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկատիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեղմուն (աղօրհնի գործունեություն)՝ զանձվում է տուգանք՝ այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման երեսնամսյան (համախառն եկամտի) 50 տոկոսի չափով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի համաձայն ձեռնարկատիրական է համարվում անձի ինֆնուրույն, իր ռիսկով իրականացվող գործունեությունը, որի հիմնական նպատակը գույք օգտագործելուց, աղբյուրներ վաճառելուց, աշխատանքներ կատարելուց կամ ծառայություններ մատուցելուց շահույթ ստանալն է: Գործունեությունը որդես ձեռնարկատիրական որակելու համար դարձադիր դայան է հանդիսանում շահույթ ստանալու նպատակի առկայությունը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ղեկավար մարմնի, տեղական ինֆնակառավարման մարմնի կամ դրանց դաշտնասար անձի ակտն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ֆննելիս նված ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղագուցման դարձակառությունը դրվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ դրա դաշտնասար անձի վրա:

Դասաֆնության արդյունքում դասախանողը չի աղագուցել այն հանգամանքը, որ Գ. Հովհաննիսյանը ՀՀ ներմուծելով վեր նված ֆանակությամբ աղբյուրներ՝ հեսաղդել է դրանից շահույթի ստացման նպատակ: Ընդհակառակը՝ վիճարկվող ակտն արձանագրվել է, որ վերջինս կատարել է անհատույց աղառում (գ.թ.7):

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը չկիրառելու վերաբերյալ բողոքի հիմքի փաստարկը Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում, ֆանի որ նված հոդվածը վերաբերում է գրանցված ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող անձանց (հարկատուներին), հեսաղբար սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

Վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկը, թե աղբյուրի նման ֆանակությամբ ներմուծումը ինֆնին աղագուցում է այն հեսաղայում իրացնելու և շահույթ ստանալու միտումը, ֆանի որ դիմողը չի հիմնավորել, թե կոնկրետ ում և ինչֆան ֆանակությամբ է բաժանել ներմուծված աղբյուրից, Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում, ֆանի որ սույն գործով ներմուծված աղբյուրի չափը ֆաղաֆացու կողմից այն անվերաղահ կերղով իրացնելու և շահույթ ստանալու նպատակը, ընդ որում, երբ վերջինիս կողմից անհատույց կերղով աղբյուրի աղառումը հաստատված է դասախանողի կողմից կաղմված ստուղման ակտնով:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնեսասկան դասարանի 23.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեղ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մսնում հրաղարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՐ Կ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության Բաղաձայնական գործ թիվ 3-1822 (ՏԳ)
Տնտեսական դատարանի վճիռ 2006թ.
Բաղաձայնական գործ թիվ Տ-710.2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի բաղաձայնական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղետական ծառայության վճռաբեկ բողոքն ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղետական ծառայության Շենգավիթի հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) հայցի ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Արմեն Խոլոյանյանի (այսուհետ՝ Ձեռնարկատեր)՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին բաղաձայնական գործով կայացված ՀՀ տնտեսական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Տեսչությունը դահանջել է Ձեռնարկատիրոջից բռնագանձել 157.500 ՀՀ դրամ հաստատագրված վճարի գծով հարկային դարավորություն, այդ թվում՝ 91.900 ՀՀ դրամ աղառք և 65.600 ՀՀ դրամ տոյժ՝ բռնագանձումը տարածելով վերջինիս գոյքի վրա:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղետական ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածը և 119-րդ հոդվածի 2-րդ կետը:

Սույն դնդումը բողոք բերած անձը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Դասարանը հայցը մերժել է այն դասճառաբանությամբ, որ հայցվորը չի ներկայացրել դասավարտության իրավական հիմք հանդիսացող փաստաթուղթը, հաշվի չի առել նիսը հեսաձգելու վերաբերյալ հայցվորի միջնորդությունը, մինչդեռ հարկային գործում առկա է եղել 10.08.1998 թվականի դիմումը՝ երկրորդ կիսամյակի ելակետային սվյալները հասսասելու մասին և հայտարարությունը՝ ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշանջել է է բեկանել ՀՀ սնեսասկան դասարանի 03.07.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) որդես հայցադաշանջը հիմնավորող ադացույց Տեսչությունը ներկայացրել է 2002 թվականի օգոսոսի 1-ի փոխադարձ հաշիվների սոուգման ակսը, որը կազմվել և հասսասվել է միայն Տեսչության կողմից:

2) ՀՀ սնեսասկան դասարանի 02.10.2002 թվականի որոեմամբ հայտարարվել է Ձեռնարկաշիռոջ և նրա գույբի հեսախուգում և կասեցվել է գործի վարույթը: Կասարողական վարույթը դասական ակսերի հարկադիր կասարման Երևանի սոուբաեանման Շենգալիթի բաեանմունբի հարկադիր կասարողի 16.01.2003 թվականի որոեմամբ ավարսվել է դասարադանի բացակայության դասճառաբանությամբ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինբ իրավունբ ունեն ներկայացնել ադացույցներ և մասնակցել դրանց հեսագոսմանը:

Սույն գործով Տեսչությունը ներկայացրել է իր կարծիբով դասախանողի հարկային դասավարտությունը հասսասող ադացույցներ՝ 01.08.2002 թվականի փոխադարձ հաշիվների սոուգման ակսը և Տեսչության սվյալների մեակման և ինֆորմացիայի բաեմի սեղեկանբը, որոնբ հեսագոսվել են դասական նիսում՝ հայցվորի մասնակցությամբ:

ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն գործին մասնակցող յուրաբանչյուր անձ դեսբ է ադացուցի իր դաշանջների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանբները: Սույն գործով Տեսչության կողմից դասարան ներկայացված ադացույցները սնեսասկան դասարանը իրավաչափորեն

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

զմահասել է որդես փաստաթղթեր, որոնք չեն կարող զմահասվել որդես այդ դատարանի իրավական հիմքեր:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 2-րդ կետի դահահանջների խախտման վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստարկը ՎՃՈՎՔԵԿ դատարանը նույնդես անհիմն է համարում, ֆանի որ այդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը իրավունք ունի հեսաձգել գործի ֆննդությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեհությունը:

Այս հիմքով դատարանի կողմից գործի ֆննդությունը հեսաձգելը դատարանի իրավունքն է և ոչ դատարանությունը, և դատարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագրությամբ՝ տլնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից: Առավել ևս, երբ սույն գործով Տեսչությունը մինչև դատարան դիմելը բավարար ժամանակ է ունեցել հիմնավոր հայց ներկայացնելու, այդ թվում՝ դատարան աղացույցներ հավաքելու և դատարանին ներկայացնելու համար:

Վերոգրյալի հիման վրա ՎՃՈՎՔԵԿ դատարանը զհնում է, որ դատարանի կողմից դատարանական հայեցողական լրագրության կիրառումը կամ նման լրագրության չկիրառումը չի կարող դատարան ակտի բեկանման հիմք հանդիսանալ:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով ՎՃՈՎՔԵԿ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՈՎՔԵԿ բողոքը մերժել: ՀՀ սնեսասական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մհնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1171/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.ՂԱՐԻԲՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1823 (ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնկելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դատարանի ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի թիվ S-1171
քաղաքացիական գործով ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի
ծառայության Սղանդարյանի հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) հայցի
ընդդեմ «Ինֆո սաֆի» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ գումարի
բռնագանձման դատարանի մասին, 06.03.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով տնտեսական դատարան՝ Տեսչությունը դատարանին է հոգոս տեսչության
բռնագանձել 1.200.000 ՀՀ դրամի տուգանք, որը նշանակվել է ՀՀ կառավարությանն
առընթեր հարկային դատարանի ծառայության դեմ 13.07.2005 թվականի թիվ 232974
հանձնարարագրի հիման վրա ընկերությունում իրականացված ստուգման արդյունքում
կազմված 20.07.2005 թվականի թիվ 232974 ակտով:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 06.03.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր
հարկային դատարանի ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. ՎՃՈՒՐՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԻՏԻՆՆԵՐ, ՎԻՍՏԱՐԿՆԵՐ և ՊԱՏԻՆՈՒՄՆԵՐ:

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ իտիննների սահմաններում ներհոյեյալ իտիննաձորումններով`

1) դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդձաձոր, որի դասձառնով հանգել է սխալ եզրակացության:

Բողոք բերաձոր անձը բողոքի այս իտիննի առկայությունը իտիննաձորում է նրանով, որ իտիննայալ հոդձաձորով «իրական ժամանակ կաձոր գրեթե իրական ժամանակ» հասկացությունը սահմանձաձոր է որդես «այնդիսի ուղիներով փոխանցձոր հաղորդում, որոնց բնորո է յուրաբանչյուր ուղղությանը 400 միլիձայրկյանից դակաս ձայնային ուեացումներ կաձոր ավելի երկար ուեացումներ, եթե կարգաձորողը գսնում է, որ հաղորդակցության կողմերն այդ դեղդում ևս ընկալում են հաղորդակցությունը, որդես իրական ժամանակում սեղի ունեցող»: Այս հասկացությունից բողոք բերաձոր անձը եզրակացնում է, որ «կարգաձորողն է որոեում 400 միլիձայրկյանից ավելի ձայնային ուեացումներով կադի ադահովման սրամաղդումը» (մեղբերում բողոքից):

2) Դասարանը չի կիրառել «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 54-րդ հոդձաձորի 4-րդ կեսը, «Լիցենզաձորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդձաձորի 2-րդ կեսի 10-րդ մասի դահանղները», ինչդես նաև ՀՀ կառաձորության 03.11.2004թ. թիձոր 1465-Ն որոեմաձոր լրացաձոր և ձերահասսաձորաձոր «Արմենիան Թելոֆոն Քոմիանի» ընկերության (այսուհետև՝ ԱրմենՏելի) թիձոր 60 լիցենզիայի (այսուհետև՝ թիձոր 60 Լիցենզիա) 5.Ա.1 կեսը:

Ըստ բողոք բերաձոր անձի, թիձոր 60 Լիցենզիայով ուղղակի սահմանձաձոր է, որ ձարձոր ղիմաց հանրային ինսերնետի միղջոցով ձայնի փոխանցման ձառայություն մասոցելու բացառիկ իրաձորմեր դասկանում է ԱրմենՏելին, իսկ մնացաձոր բոլոր օղերասոները դարսաձոր են հաեձորի առնել «դասմականորեն գերիեխող օղերասոների» բացառիկության իրաձորմերը («Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 54-րդ հոդձաձորի 4-րդ կես):

Բողոք բերաձոր անձը ի իտիննաձորում իր այս դնդմանը մասնացույց է անում այն հանգամանքը, որ դասասիսանող ընկերության սնօրենն սոնրագրել է 20.07.2005 թձորականի թիձոր 232974 ալսը, նեելով, որ ալսի ձերաբերյալ չունի առարկություններ:

Ձերոգրյալի իտինն ձրա ձձորաբեկ բողոք բերաձոր անձը դահանղել է բեկանել ՀՀ սնեսալկան դասարանի 06.03.2006 թձորականի ձձորաբեկ:

3. ՎՃՈՒՐՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ Բնության համար նեանակություն ունեցող Վասերը:

Վձորաբեկ բողոքի բնության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ Վասերը`

1) ՀՀ կառաձորությանն աղընթեր հարկային դեսական ձառայության դեսի 13.07.2005 թձորականի թիձոր 232974 հանձնարարագրով ընկերությունում իրականացձորել է սոնոգում` առանց համադասասիսան լիցենզիայի ձեռնարկասիրական գորձորմեություն իրականցնելու համար և կազմձորել է թիձոր 232974 սոնոգման ալսը, որով ընկերությանն առաղաղղձորել է 1 200 000 ՀՀ դրամի սոնոգմ:

2) Գորձորով դասասիսանող ընկերության սնօրեն Արսակ Խաչիկի Արգարյանը սոնրագրել է 20.07.2005 թձորականի թիձոր 232974 ալսը, նեելով, որ ալսի ձերաբերյալ չունի առարկություններ: Այս հանգամանքին սնեսալկան դասարանի ուեաղրությանն է հրաձորիել հայցձորի ներկայացուցիչը: Գորձորում ոնև ադացույց առկա չէ ալսը նաև հեսազայում

դասասխանողի կողմից բողոքարկելու մասին:

3) ՀՀ սրանստորսի և կադրի նախարարի 06.09.2005 թվականի թիվ 276-Ա հրամանով ստեղծված աշխատանքային խմբի կողմից 08.09.2005 թվականին կազմած է թիվ 1 արձանագրությունը, որ արձանագրվել է, որ դասասխանողի կողմից մասնագրվում են էլեկտրոնային հաղորդակցություններ՝ մասամբ օգտագործելով հանրային համակցման ցանցը և այդ ուղիներով հաղորդման յուրաքանչյուր ուղղությամբ գրանցվել է 480 միլիվայրկյան ցանցային ուժացումներ, եզրակացնելով որ ծառայությունը «չի հանդիսանում ձայնային ծառայություն»:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

1) ՀՀ սնտեսական դասարանը եկել է այն եզրակացության, որ արձանագրված իրավախախտումը չի համադասասխանում իրականությանը, քանի որ դասասխանողը սվյալների փոխանցման ծառայությամբ զբաղվել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից 01.10.2003թ. սրված սվյալների փոխանցման ծառայության թիվ ՊԼ-2582 լիցենզիան ստանալուց հետո, իսկ ՀՀ սրանստորսի և կադրի նախարարի 06.09.2005թ. 276-Ա հրամանով ստեղծված աշխատանքային խմբի 08.09.2005թ. արձանագրության համաձայն դասասխանողը մասնագրվում է սվյալների փոխանցման ծառայություններ, քանի որ հաղորդման յուրաքանչյուր ուղղությամբ գրանցվել է 480 միլիվայրկյան ցանցային ուժացումներ:

Չի՛շյալ արձանագրությամբ նշվածը դասարանը՝ հիմք ընդունելով «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի հասկացությունների բնորոշումը, մեկնաբանել է որդես «իրական ժամանակը (յուրաքանչյուր ուղղությամբ 400 միլիվայրկյան) գերազանցող ժամանակում» հաղորդակցություն և բավարար է գտել այդ փաստարկը՝ մասնագրված ծառայությունը «ոչ ձայնային» ծառայություն որակելու համար:

Սակայն նշված հոդվածը «իրական ժամանակ» հասկացությունը բնորոշում է հետևյալ կերդ՝ «Իրական ժամանակ կամ գրեթե իրական ժամանակ՝ այնդիսի ուղիներով փոխանցվող հաղորդում, որոնց բնորոշ է յուրաքանչյուր ուղղությամբ 400 միլիվայրկյանից դակաս ցանցային ուժացումներ կամ ավելի երկար ուժացումներ, եթե Կարգավորողը գտնում է, որ հաղորդակցության կողմերն այդ դեդումն ևս ընկալում են հաղորդակցությունը որդես իրական ժամանակում սեղի ունեցող»: Նոյն հոդվածի մեկ այլ սահմանում սայիս է «Կարգավորող»-ի բնորոշումը. դա «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն ստեղծվող հանձնաժողովն է:

Այս հասկացությունների համադրումից ակնհայտ է դառնում, որ 400 միլիվայրկյանից ավելի ցանցային ուժացումների առկայությունն օրենսդրի կողմից չի դիտարկվել որդես անհրաժեշտ և բավարար դայման՝ հաղորդակցության ծառայությունը իրական կամ գրեթե իրական ժամանակում մասնագրված չդիտարկելու համար: Նման որակում կատարելու համար անհրաժեշտ է նաև «Կարգավորողի» դիտբնորոշումը, քանի որ նորմի շարադրանքի անգամ 400 միլիվայրկյանից ավելի ցանցային ուժացումների առկայության դեդումն «Կարգավորողը» կարող է ծառայությունը բնորոշել որդես իրական ժամանակում մասնագրվող, ինչն իր հերթին բավարար է հանդիսանում ծառայությունը

ձայնային համարելու համար: Սակայն դասարանն իրավական նորմով սահմանված հասկացությունը մեկնաբանելիս չի անդրադարձել հասկացության այս մասին: Հետևաբար հիմնավոր է բողոքի դատաբանությունն այն մասին, որ ՀՀ սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը:

Վճռաբեկ բողոքի այս հիմքը ֆինանսելիս Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է գտնում նաև անդրադառնալ դրանում բարձրացված այն հարցադրմանը, որ դասասխանողի սնտենը ստորագրել է 20.07.2005 թվականի թիվ 232974 ակտը, նշելով, որ ակտի վերաբերյալ առարկություններ չունի: Ավելին, ինչդեպ արդեն արձանագրվել է, սնտեսական դասարանի վճռի կայացման օրվա դրությամբ ակտը բողոքարկված չի եղել:

«Ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի առաջին դարբերության համաձայն ակտը կազմվում է ստուգման արդյունքներով, եթե ստուգման արդյունքում խախտում կամ թերություն է հայտնաբերվել: Կասում կամ թերություններ չհայտնաբերելու դեպքում ակտի փոխարեն կազմվում է տեղեկանք:

Նույն կետի երկրորդ դարբերությամբ սահմանվում է, որ ակտում ղեկ է նկարագրվեն արձանագրված խախտումները: Իրականում, խախտումներն արձանագրվում են հենց ակտով, իսկ օրենսդրի այս ձևակերպումը դայմանավորված է հայտնաբերված («արձանագրված») խախտման մանրամասն նկարագրությունը ակտում արձանագրելու դասանջ սահմանելու ձգտումով: Պատահական չէ, որ օրենսդիրը մանրամասնել է նորմը, դասանջելով ակտում նշել նաև խախտման ժամանակը և հղել այդ խախտումը հիմնավորող փաստաթղթերին: Չնայած օրենքի շարադրանքի անկասարությանը, դժվար չէ կռահել ակտում խախտում համարվող գործողության կամ անգործության մանրամասների արձանագրումը դասանջելու օրենսդրի մտադրությունը:

Քանի որ խախտումը այնդիսի գործողություն կամ անգործություն է, որն արգելված է օրենքով (կամ որը հակասության մեջ է օրենքի դասանջի հետ) և որի համար օրենքով դասասխանանվություն (անբարենդաս հետևանք) է սահմանված, ֆինանսվող կետը նաև դասանջում է, որ բուն գործողությունը (որն օրենսդիրը բնորոշել է «խախտում կամ թերություն» բառակադակցությամբ) նկարագրելուց բացի, ակտում ամրագրվեն նաև այն «իրավական նորմերը որոնց դասանջը չի կասարկել», ինչդեպ նաև մասնացույց անել «դասասխանանվության կիրառման իրավական հիմքերը»:

Այսպիսով, ստուգման ակտը իրավախախտման փաստը ամրագրելու եղանակ է: Այդ իսկ դատաբանով, օրենսդիրը նախատեսել է, որ «կազմված ակտի» մեկ օրինակը սրամադրվում է ստուգվող անձին, որը ղեկ է ստորագրի ակտը՝ սարաձայնությունների դեպքում խախտման վերաբերյալ իր «կարծիքը» ակտում արձանագրելով («Ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետ): Ինչդեպ խախտումը արձանագրելու, այդդեպ էլ առարկությունները ակտում ներառելու անհրաժեշտությունն ակնհայտորեն բացահայտված իրավախախտումների վերաբերյալ գործերի հետագա ֆննդության համար է. դատահական չէ, որ նույն հոդվածի 3-րդ կետը սահմանում, որ ստուգման արդյունքներով բացահայտված իրավախախտումների վերաբերյալ գործերի ֆննդությունը իրականացվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանն եզրակացնում է, որ ստուգման ակտը ստուգմանը հայտնաբերված «իրավախախտման կամ թերության» առկայության վերաբերյալ արձանագրություն է, որն ամրագրում (ֆիքսում) է իրավախախտման փաստը և այն հաստատող աղացույցները:

Քաղաքացիական գործի նյութերից երևում է (թեկուզև սնտեսական դասարանի վճռով այս փաստարկին զնահասական չի տրվել), որ դասասխանողի սնտեն Արսակ Աբգարյանը ծանոթանալով ակտի բովանդակությանը (ստորագրելով ակտը), նշել է, որ ակտի վերաբերյալ առարկություններ չունի: Ավելին, գործում որևէ աղացույց առկա չէ ակտը նաև հետագայում դասասխանողի կողմից բողոքարկելու մասին: Այսինքն, խախտման փաստն ամրագրող աղացույցի դեմ դասասխանողը չի առարկել և չի էլ վիճարկել այն: Մինչդեռ դասարանը թողել է այդ հանգամանքը առանց զնահասման, չնայած որ հայցվորի ներկայացուցիչը բազմիցս նշել է այդ մասին դասախնության ժամանակ:

Համադրելով վերը նշված հանգամանքը ՀՀ սնտեսական դասարանի կողմից օրենքի սխալ մեկնաբանություն կատարելու հանգամանքի հետ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել օրենքը, ինչն ինքնին ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

2) Ներկայացված վճռաբեկ բողոքի 2-րդ հիմքը ֆննարկելիս դասարանը նկատում է, որ հիշյալ օրենքների և թիվ 60 Լիցենզիայի դահանջը դասարանի կողմից չկիրառելու դրոշմը որևէ հիմնավորում չունի:

Այդ իրավական ակտերի կիրառման անհրաժեշտությունը սնտեսական դասարանը կարող էր ստանկանորեն անտեսել, եթե հաստատ արձանագրված իրավախախտման (ձայնային ծառայության մատուցման) առկայության փաստը:

Մինչդեռ, դասարանը գտել է որ խախտումն առկա չէ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 06.03.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության Բաղաձայնական գործ թիվ 3- 1824(ՏԳ)
Տնտեսական դատարանի վճիռ 2006թ.
Բաղաձայնական գործ թիվ Տ-1674\2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.ՂԱՐԻԲՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի բաղաձայնական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի հունիսի 2-ի վճռի դեմ ըստ «Փրինքինֆո» ՀՁ ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության օղերաճիվ հեսախուզական վարչության 1-ին բաժնի (այսուհետ՝ նաև Ծառայություն)՝ ալկն անվավեր ճանաչելու, հաճիվներն աղասառեցնելու և առգրավվաժ գույքը վերաղարձնելու ղահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գորժի դատարական նախաղասմությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ ընկերությունը ղահանջել է անվավեր ճանաչել Ծառայության 2006 թվականի մարճի 23-ի թիվ 1102889 ալկճը, աղասառեցնել «Հայգյուղիղիսբանկում» և «Արցախբանկում» աղասարկվող Ընկերության հաճիվները և վերաղարձնել առգրավվաժ գույքը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գորժով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայությունը:

Ընկերությունը սույն վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է ղասասխան:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնցվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրապետությունում սուուգումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը:

Սույն դնդումը բողոք բերած անձը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Ընկերությունում սուուգումն ընդգրկել է 2005 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մարտի 22-ն ընկած ժամանակահատվածը, հետևաբար ընկերության կողմից խախտումը կատարվել է 2006 թվականի առաջին եռամսյակում: Մինչդեռ, դատարանը վճռով հաստատված է համարել այն փաստը, որ ակտում նկարագրված չէ խախտման կոնկրետ ժամանակը:

Դատարանի վճռում արձանագրված է, որ համադասասխան փաստաթղթերին հղում կատարված չէ: Սուուգողները՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ընկերությունը Քանաֆեռ-Չեյթուն հարկային ռեստրուկտուր է ներկայացրել 2006 թվականի հունվար ամսվա հաշվետվությունը, ռուգանքը նշանակելիս հիմք են ընդունել 2006 թվականի հունվար ամսվա համար հարկային մարմնին ներկայացված իրացման ռոգանառությունից բխող հարկային դատարկություններն արժացող սվյալները, հետևաբար սուուգողները չեն խախտել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի դաշխանները:

Խախտումն արձանագրելու համար հիմք են ընդունվել և ակտում նշվել ընկերության ներքին հաշվառման մասյանները, որոնք սուուգողների կողմից վերցվել են ընկերության սարածում գործունեություն իրականացնող և ընկերությունում հրամանագրված աշխատակցից: Այդ փաստաթղթերին էլ ակտում հղում է կատարվել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշխանել է բեկանել ՀՀ ճնեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

2005 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մարտի 22-ը ընկած ժամանակահատվածը ռաս ավելի երկար ժամանակահատված է, քան եռամսյակը, հետևաբար վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկը, թե սուուգումն ընդգրկել է 2005 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մարտի 22-ն ընկած ժամանակահատվածը, հետևաբար ընկերության կողմից խախտումը կատարվել է 2006 թվականի առաջին եռամսյակում, անհիմն է:

«Հայաստանի Հանրապետությունում սուուգումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքին համադասասխան մեկնաբանելու դեղում դարգ է դառնում, որ այն նախատեսում է նում խախտման օրվա, ամսվա, թվականի վերաբերյալ՝ միաժամանակ հղում կատարելով համադասասխան փաստաթղթերին:

Համադասասխան փաստաթղթերին հղում կատարած լինելու և դրանով 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի դաշխանի դաշխանումը իր կողմից ադաշխանված լինելը հարկային ծառայությունը հիմնավորել է անօրինական կերով սուուգող սուբյեկտի սուուգաժամումից վերցված սևագիր մասյանի կամ աշխատանքային բլոկնոտի մասնանշամար: Սուուգող ընկերությունը՝ լինելով ամսեկան ավելացված աժեքի հարկի

հաշվարկ ներկայացնող ձեռնարկություն, ստուգումը սկսելու դրությամբ ներկայացրել էր 2006 թվականի հունվար, փետրվար ամիսների հաշվետվությունները: Այս փաստով հիմնավորվում է 2006 թվականի (առաջին եռամսյակը) ժամանակահատվածի խախտման համար տույժի ենթարկելու անօրինականությունը և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 5-րդ կետի խախտումը:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՐԻ ԲՆՈՒՅՄԱՆ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ԿԱՆԱԿՈՒՄՈՒՄ ԵՎ ՆԵՍԿՅԱԿ ՓԱՍՏԵՐԸ.

ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՐԻ ԲՆՈՒՅՄԱՆ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ԿԱՆԱԿՈՒՄՈՒՄ ԵՎ ՆԵՍԿՅԱԿ ՓԱՍՏԵՐԸ`

1) ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ղեկավարի 01.03.2006 թվականի թիվ 1102889 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կատարվել է ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաների` (առաքվող, սրամաղրվող, սեղափոխվող կամ վաճառվող արտադրանքի, աղբամանների) գրանցման ձեռքարկության ստուգում, որն ընդգրկել է 01.01.2005 թվականից մինչև ստուգման ավարտն ընկած ժամանակահատվածը:

Ստուգման արդյունքում 22.03.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1102889 ակտ, որով վճարման է առաջադրվել 1.489,4 հազար ՀՀ դրամ գումար, որդես ՀՀ կառավարության 1997թվականի թիվ 314 որոշմամբ նախատեսված տուգանք:

2) Այս կազմման հիմն են հանդիսացել ընկերության աշխատակցից վերցված այսպես կոչված «ներքին հաշվառման փաստաթղթեր», որի վերաբերյալ արձանագրություն չի կազմվել, դրանք չեն կնքվել և դրանց կրկնօրինակները սնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավարին չեն հանձնվել:

3) Ստուգման ակտը բողոքարկվել է հարկային ղեկավարության բողոքարկման հանձնաժողովին, որի 14.04.2006 թվականի որոշմամբ այն թողնվել է անփոփոխ:

4) Ստուգվող ընկերությունը հանդիսացել է ամսական ավելացված արժեքի հարկի հաշվարկ ներկայացնող կազմակերպություն:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՔԱՆՈՒՄՈՒՄ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՐԸ ՆԵՐՎԱԾ ԿԻՄՖԵՐԻ ՍԱԽՄԱՆՆԵՐՈՒՄ` ՎՃՌԱՔԵԿ ՊԱՏԱՐԱՆԸ զՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ԲՈՂՈՐԻՆ ԱՆԿԻՄՆ Է ԿԱՏԱՐԱՆԻ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ԿԱՆԱԿՈՒՄՈՒՄ:

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ դրույթի համաձայն` ստուգման ակտում դրանք է նկարագրվեն արձանագրված խախտումները, այն իրավական նորմերը, որոնց դրանք չեն կատարվել, խախտման կոնկրետ ժամանակը, հղում` համապատասխան փաստաթղթերին, դրանք կատարվելու և կիրառման համապատասխան իրավական հիմքերը:

Սույն գործով վիճարկվող ստուգման ակտում չի նկարագրված խախտման կոնկրետ ժամանակը, չի կատարված հղում համապատասխան փաստաթղթերին:

Բողոք բերած անձի այն փաստարկը, թե քանի որ ստուգումն ընդգրկել է մինչև 2006 թվականի առաջին եռամսյակն ընկած ժամանակահատվածը, առաջ դա նշանակում է, որ խախտումները տեղի են ունեցել 2006 թվականի առաջին եռամսյակում, անհիմն է, քանի որ դրանք հիմնված են միայն բողոք բերած անձի ենթադրությունների վրա: Տեսականորեն

խախտումը կարող էր լինել ունեցած լինել որևէ սնուզման ժամանակահատվածի որևէ փուլում:

Բացի այդ, Ընկերությունը, հանդիսանալով ավելացված արժեքի հարկի ամսական հաշվարկ ներկայացնող կազմակերպություն սնուզումն սկսելու դրությամբ արդեն իսկ ներկայացրած է եղել 2006 թվականի հունվար և փետրվար ամիսների հաշվետվությունները: Իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի համաձայն՝ նույն հոդվածում նախատեսված տուգանքները չեն կիրառվում, եթե խախտումները կասարվել են այն հաշվետու ժամանակահատվածում, որի համար սահմանված կարգով հարկ վճարողի կողմից ներկայացված են հաշվադրական հաշվետվություններ (հայտարարագրեր) կամ իրացման ԵՐՋանառությունից (համախառն եկամսից) բխող հարկային դրամավորություններն արձանագրող՝ հարկային օրենսդրությամբ և հարկային հարաբերությունները կարգավորող մյուս իրավական ակտերով նախատեսված այլ փաստաթղթեր:

«Հայաստանի Հանրապետությունում սնուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «գ» կետի համաձայն՝ սնուզումն իրականացնող անձինք իրենց լիազորություններն իրականացնելիս իրավունք ունեն վերցնել փաստաթղթեր, կրկնօրինակներ, լուսատպագրեր, իրեր, փորձանմուծներ և այլ անհրաժեշտ նյութեր, որոնք անմիջականորեն առնչվում են սնուզման նպատակներին և չեն խոչընդոտում ճշտաստվարող սուբյեկտի բնականոն աշխատանքին: Ընդ որում, փաստաթղթերը վերցնելիս սնուզում իրականացնող դատախազներն անձինք կնիքով կնքում են դրանց կրկնօրինակները և հանձնում ճշտաստվարող սուբյեկտի ներկայացուցիչներին:

Օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սնուզման նպատակներին անմիջականորեն առնչվող փաստաթղթեր, իրեր, փորձանմուծներ և այլ անհրաժեշտ նյութեր ժամանակավորապես վերցնելու դեպքում այդ մասին կազմվում է արձանագրություն, որում նշվում է դրանց վերադարձման ժամկետը: Արձանագրության մեկ օրինակը հանձնվում է ճշտաստվարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող անձին:

Պատասխանողի կողմից չեն դաժնանվել վերոհիշյալ նորմերի դաժնանքները, քանի որ ակտի հիմքում դրված, այսպես կոչված «ներքին հաշվառման փաստաթղթերի» առգրավման վերաբերյալ որևէ արձանագրություն չի կազմվել, դրանք չեն կնքվել և դրանց կրկնօրինակները ճշտաստվարող սուբյեկտի ղեկավարին չեն հանձնվել: Հետևաբար, այդ առաջացույցները ձեռք են բերվել օրենքի դաժնանքների խախտմամբ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի համաձայն հարկերի հաշվարկման հսկողության և զանձման ընթացքում օրենքի խախտմամբ հարկ վճարողների վերաբերյալ ձեռք բերված ժողովությունները չեն կարող հիմք հանդիսանալ հարկային դրամավորությունների հաշվարկման և զանձման համար:

Այսպիսով, Վճարել դատարանը գտնում է, որ հակառակ բողոքի հիմքում դրված փաստարկների՝ վիճարկվող ակտում և դատախազության գործողություններում առկա են «Հայաստանի Հանրապետությունում սնուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի, 7-րդ հոդվածի, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի դաժնանքների խախտումները, հետևաբար բողոքն անհիմն է և ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2636/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Վ.ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ
դասավորներ՝ Կ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Ա.ԽԱՌԱՏՅԱՆ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3- 1880(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաաը (այսուհես՝ Վճռաբեկ դասարան)

*Ճախագահողալա Վ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դասավորներ՝ Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. հոկեսնբերի 26-ին

դռնբաղ դասական ճիսում, ֆնետլով «ԱրմենՏել» ՀՁ ՓԲ ընկերոթյան (այսուհես՝
Ճաա Ընկերոթյուն) վճռաբեկ բողոֆն ըս Անդրանիկ Դուկայանի հայցի ընդդեմ
«ԱրմենՏել» ՀՁ ՓԲ ընկերոթյան՝ աեխասանֆից ազատելու հրամանն անվավեր
ճանաչելու, աեխասանֆում վերականգնելու և հարկադիր դարադորդի գումարը վճարելու
դահանջների մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ
դասարանի 01.08.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական ճախադասնությունը.

Դիմելով դասարան՝ հայցվող դահանջել է դարավորեցնել Ընկերոթյանն իրեն
վերականգնել աեխասանֆում և վճարելու միջին աեխասավարձը՝ 23.11.2005 թվականից
մինչև 17.03.2006 թվականի հարկադիր դարադորդի ժամանակահատվադը:

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ձեյթուն համայնֆների առաջին աայանի դասարանի
01.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճռով
հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոֆը ներկայացրել է Ընկերոթյունը:

Հայցվոր կողմը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոֆի դասասլաան:

2. Վճռաքել բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաժանություններ.

Մույն վճռաքել բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբեյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարող հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով.

Ընկերությունը չի խախտել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածը, քանի որ ընկերությունում ազատ աշխատանքի չեն եղել, իսկ նշված հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ դրույթի համաձայն՝ գործատուի մոտ համադասասխան հնարավորությունների բացակայության դեպքում դատարանը լուծվում է առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու:

2) Դատարանը, խախտել է ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ և 218-րդ հոդվածների դաժանությունները:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարող հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա աղացույցները, չի նշել այն հանգամանքները, աղացույցները և փաստարկները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևություններն այդ հանգամանքների մասին, ինչպես նաև այն փաստարկները, որոնցով դատարանը մերժել է այս կամ այն աղացույցը:

Մասնավորապես, դատարանը հաստատել է համարել այն հանգամանքը, որ Ընկերությունում եղել են թափուր աշխատանքներ և հայցվորին նրա մասնագիտական դաստիարակությանը համադասասխան այլ աշխատանք չի առաջարկվել, մինչդեռ վճռում չի նշվել, թե մասնավորապես որ դատարանն է եղել թափուր, որը և կհամադասասխաներ հայցվորի մասնագիտական դաստիարակությանն ու որակավորմանը:

Դատարանը ի խախտումն է ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի՝ վճռում չի նշել գործի հանգամանքները, աղացույցները և փաստարկները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևություններն այդ հանգամանքների մասին և փաստարկները, որոնցով դատարանը մերժում է այս կամ այն աղացույցը:

Վճռաքել բողոք բերած անձը վերը նշված հիմքերով դաժանել է բեկանել ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաբնիչ դատարանի 01.08.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1. Վճռաքել բողոքի դատասխանում բերված փաստարկներ.

1) ՀՀ ֆաղափարական դատարանի օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 2-րդ կետի դաժանությունը խախտելու վերաբերյալ վճռաքել բողոքի դատաճառաբանությունը հիմնավոր չէ, քանի որ դատարանն ընդհանուր դատասխանող չի կարողացել հիմնավորել շուրջ հինգ ամիս առաջին ասյանի դատարանում գործի քննության ընթացքում վերը նշված սեղեկանքի ներկայացման անհնարանությունը: Կողմնակի դատարանագրի 4.5 կետը հստակ սահմանել է գործատուի դատարանությունը մինչև կրճատվող աշխատողների հետ աշխատանքային դատարանագրի լուծումը հարցը նախադրյալ քննարկել արհիվանքի հետ: Պատասխանողը նույնացրել է «սեղեկանք լինել» բառակազմակերպության և «քննարկել» բառի իմաստները,

---

անստեղծված Ընկերության արհկոմի կանոնադրության 7.7 կետը, ըստ որի արհկոմն իր աշխատանքներն իրականացնում է նիստերի միջոցով և 7.8 կետը, ըստ որի արհկոմի նիստերը համարվում են կայացած, եթե նիստին մասնակցում են անդամների 51 տոկոսը: Հետևաբար, դասարանը ճիշտ է կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 6-րդ կետը:

2) ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատախազը խախտելու մասին վճռաբեկ բողոքի փաստաթուղթը նույնպես հիմնավոր չէ, քանի որ դատարանը վճռի դատառաքանական մասում հիմք է ընդունել ոչ միայն դատախազի բացատրությունն այն մասին, որ ընկերության սնօրենների խորհրդի 22.07.2005 թվականի թիվ 06/05 որոշումը Ընկերությունում հաստատվել է նոր կառուցվածք՝ թափուր և նոր ստեղծած աշխատատեղերով և նոր թվաքանակով, այլև գործում առկա մյուս աղացույցները:

ա) Ընկերության 27.01.2005 թվականի թիվ 017-Կ հրամանով հիմնավորված է, որ Ա. Դուկասյանը մինչև 27.01.2005 թվականը զբաղեցրել է բաժնի դեֆոլտի դատարան, որը 21.11.2005 թվականի ծանուցման սրման օրը եղել է թափուր, սակայն նրան չի առաջարկվել:

բ) Ընկերության 01.12.2005 թվականի թիվ 696 հրամանով հիմնավորված է, որ համակարգչային սարքավորումների և ցանցի սղասարկման վարչությունը, ինչպես նաև այդ վարչության համակարգերի կառավարման բաժինը շարունակել է գոյություն ունենալ:

գ) Գ. Կուլագիանոսի՝ համակարգերի տահադրման բաժնի դեֆոլտի դատարանում նշանակվելը շարունակելու կադրակազմում 21.11.2005 թվականի գոյությունը՝ ուղղված Ս. Վրակասին, վկայում է, որ բաժնի աշխատողների թվաքանակն ըստ էության դատարանում է:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) հայցվորը 1997 թվականի հուլիսի 1-ից աշխատել է Ընկերությունում:

21.11.2005 թվականին ծանուցվել է այն մասին, որ արտադրության ծավալների, ճնշման, սեխնոլոգիական աշխատանքի կազմակերպման, ինչպես նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ դադարեցված՝ աշխատողների թվաքանակը կրճատելու դատարանով 23.11.2005 թվականին ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի հիմքով լուծվելու է նրա հետ 27.01.2005 թվականին կնքված թիվ 10103 աշխատանքային դադարեցման պայմանագիրը և նա ազատվելու է աշխատանքից:

2) Ընկերությունը հայցվորին այլ՝ մասնագիտական դատախազությանը և որակավորմանը համադատարանական աշխատանք չի առաջարկել՝ այդպիսին չլինելու դատառաքանությամբ:

3) 22.11.2006 թվականի թիվ 455-Կ աշխատանքից ազատելու վերաբերյալ հրամանով հայցվորն ազատվել է աշխատանքից և իր հետ կնքված թիվ 10103 աշխատանքային դադարեցման պայմանագիրը լուծվել է:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ արտադրության ծավալների, սնեստական, սեխնոլոգիական և աշխատանքի կազմակերպման դայմանների փոփոխման, ինչդեռ նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ դայմանավորված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեղմում գործատուն աշխատանքային դայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական դաստիարակությունը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխան այլ աշխատանք, իսկ աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից: Գործատուի մոտ համադասասխան հնարավորությունների բացակայության դեղմում դայմանագիրը լուծվում է առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու:

Գործի նյութերով հիմնավորված է այն փաստը, որ հայցվորին աշխատանքից ազատելիս, դասասխանող ընկերությունում եղել են թափուր աշխատատեղեր, սակայն հայցվորին նրա մասնագիտական դաստիարակությանը, որակավորմանը համադասասխան այլ աշխատանք չի առաջարկվել:

Չնայած այն հանգամանքին, որ Ընկերության սնորհների խորհրդի 22.07.2005 թվականի թիվ 06/05 որոշմամբ 03.10.2005 թվականից ուժը կորցրած է ճանաչվել համակարգչային սարքավորումների և ցանցի սղասարկման վարչությունը, ինչդեռ նաև այդ վարչության համակարգերի կառավարման բաժինը, սակայն այդ վարչությունը փաստացի շարունակել է գործել: Այս փաստը հաստատվում է Ընկերության 01.12.2005 թվականի թիվ 696 հրամանով, որով Ընկերության մի շարք աշխատակիցներին, այդ թվում նաև՝ վերը նշված վարչության աշխատակիցներին հայտարարվել է նկատառություն՝ 2005թ. նոյեմբերի 18-ին 1,5 աշխատանքային ժամ սնողությամբ աշխատանքից բացակայելու համար (գ.թ.28,65):

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված կարգով, Ընկերությունը դատարան էր հայցվորին առաջարկել նրա մասնագիտական դաստիարակությունը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխան այլ աշխատանք, ինչը չի արել: Հետևաբար, դատարանը ճիշտ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ:

Վերաբերյալ դատարանը ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53 և 218 հոդվածների դատանջներին համադասասխան բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ գնահատել է գործում առկա բոլոր աղացույցները, վճռում նշված են դատարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները և այն աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները, ինչդեռ նաև այն օրենքները, որոնցով ղեկավարվել է դատարանը վճիռ կայացնելիս (գ.թ.103-105):

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը անհիմն է և ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqropjomi
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqropjուներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
ֆաղափացիական գործ թիվ S-1425/2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Ա.Ղազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1686(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 12.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ֆաղափացիական գործով ըստ «Փափուկ կահույք» բաց բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության (այսուհետ՝ ծառայություն)՝ ծառայության սոցիալական վճարների և եկամսահարկի հսկողության վարչության թիվ 1 բաժնի (այսուհետ՝ բաժին) սսուզման ակսն անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Գիմելով դատարան՝ ընկերությունը դախանջել է անվավեր ճանաչել բաժնի 21.11.2005 թվականի թիվ 1002002 ակսի 15.1 և 15.2 կետերը, իսկ դիմումով ներկայացրած մնացած դախանջից հրաժարվել է:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.04.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է՝ անվավեր է ճանաչվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության սոցիալական վճարների և եկամսահարկի հսկողության վարչության թիվ 1 բաժնի 21.11.2005 թվականի թիվ 1002002 ակսի 15.1 և 15.2 կետերը: Գործի վարույթը դախանջի մնացած մասով կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դասախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանը:

Ընկերությունը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դասասխասն չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում, ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) դասարանը կիրառել է «Պարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դաժանջները, որը չդիտարկել է կիրառել:

Դասարանը գտել է, որ սնուգման դաժանջ սնուգողները օժտված չէին դարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների օրյեկտը և վճարների չափը ինֆնորույն հաժարկելու իրավասույթամբ, քանի որ օրենքի համաժայն դրա հաժարկման կարգը սահմանվում է ՀՀ կառավարության որոժամամբ, որդիաին այդ դաժանջ գոյութուն չունել: Ընկերութունում ոչ աժխասողի մեղքով առաջացած դարսադրուդի փաստը հաստատվել է սնօրենի հրամաններով:

2) Դասարանը չի կիրառել «Պարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 6-րդ մասը, ՀՀ նախկին աժխասանֆային օրենագրի 101-րդ, ՀՀ աժխասանֆային օրենագրի 186-րդ և «Աժխասանֆի վարժարութուն մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 2-րդ մասի երկրորդ դարբերութունը, որոնք դիտարկել է կիրառել:

Նժված իրավական ակտերի դաժանջներին համադասասխասն դարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների հաժարկման օրյեկտն առկա է եղել, բացակայել է օրյեկտը հաժարկելու փաստը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժանջել է բեկանել ՀՀ սնետական դասարանի 12.04.2006 թվականի վճիռն ամբողջութամբ և գործն ուղարկել նոր քննութուն:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննութուն համար նժանակութուն ունետող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննութուն համար էական նժանակութուն ունետն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայութուն դեկտեմբերի 13.10.2005թ. թիվ 1002002 հանձնարարագրի հիման վրա՝ բաժինն ընկերութուն մոտ իրականացրել է 01.10.2003 թվականից մինչև 30.09.2005 թվականն ընկած ժամանակաժրանի դարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների և վարձու աժխասողի աժխասանֆի ընդունումը ՀՀ օրենսդրութամբ սահմանված կարգով ձևակերտելու ճժսութունն ուղղված սնուգում:

2) Սնուգման արդյունքում 21.11.2005 թվականին կազմվել է թիվ 1002002 սնուգման ակտը:

3) Ակտով արձանագրվել է, որ 20.11.2003 թվականից 20.10.2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածում հարկադիր դարսադրութուն գտնվող անձանց աժխասավարձ չի վճարվել և, համադասասխասնաբար, չեն հաժարկվել ու վճարվել դարսադիր սոցիալական ադախովագրության վճարները:

4) Ակտով արձանագրվել է նաև 2003 թվականի 4-րդ եռամսյակի հաժարկութունը

սոցիալական վճարի գծով առաջին տասնամյակ և հաշվարկված սոցիալական վճարները սահմանված ժամկետներում չվճարելու խախտումներ և հաշվարկվել է 5.262.300 ՀՀ դրամ սոցիալական աղահովագրության վճարի լրացուցիչ դադարեցում:

4. Վճարելի դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դատարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառարարությամբ.*

Դատարանի կողմից կիրառված «Պարտադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 3-րդ մասով ստանդարտից թվարկված են այն դեղերը, երբ լիազոր մարմինը իրավասու է հաշվարկել սոցիալական վճարների օբյեկտները և սոցիալական վճարները՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով, մասնավորապես, երբ սուգման ժամանակ աղահովադիրը չի ներկայացնում սոցիալական վճարների հաշվարկման համար հիմք համարվող փաստաթղթերը (վարձու աշխատողների հետ կապված՝ աղահովադիր սված հրամաններ, վարձու աշխատողների աշխատանքային տարածանագրերի գրանցամասյան՝ աշխատանքային գրավոր տարածանագիր և այլն):

Տվյալ դեղերում սուգման համար հիմք են հանդիսացել ընկերության հրամանագրում առկա սնօրենի կողմից սված հրամանները՝ որոշեա սոցիալական վճարների հաշվարկման համար հիմք համարվող փաստաթղթեր (գ.թ. 46,55): Հետևաբար, լիազոր մարմինը չէր կարող հաշվարկել սոցիալական վճարների օբյեկտները և սոցիալական վճարները՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով:

2) *բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառարարությամբ.*

Սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն, ոչ աշխատողի մեղքով դարադուրդի մեկ ժամի համար վարձատրության նվազագույն դրույաչափը սահմանում է ՀՀ կառավարությունը: Ոչ աշխատողի մեղքով դարադուրդի վճարման գումարը չի կարող տակաս լինել ՀՀ օրենսդրությամբ և/կամ աշխատանքային տարածանագրով սահմանված չափից: Այդ ժամանակաշրջանում գործող «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ նվազագույն ամսական աշխատավարձը կազմել է 13 000 ՀՀ դրամ: Հետևաբար, ընկերությունը դադարեցում է ունեցել առնվազն նվազագույն ամսական աշխատավարձի չափով հաշվարկել դարադուրդի վճարման գումարը: Օրենքի ուժով նման դադարեցումի ստակայությունը «Պարտադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի ուժով ինքնին առաջացնում է սոցիալական վճարների հաշվարկման օբյեկտ:

«Հաշվադատական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ հաշվադատական հաշվառումը կազմակերպության ակտիվների, սեփական կադրակալի, դադարեցումների վիճակի ու բարձի վերաբերյալ դրամական արահայտությամբ սեղեկասվության հավաքման, գրանցման և ընդհանրացման համակարգ է՝ սնեստական գործառնությունների համընդհանուր և անընդհանր փաստաթղթային հաշվառման միջոցով:

Բոլոր կազմակերպությունները դադարեցում են վարել հաշվադատական հաշվառում: Նույն օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ դադարեցումը կազմակերպության ներկա դադարեցումն է՝ որոշեա կասարված գործառնությունների

(դեղմերի) արդյունք, որի կատարումն ակնկալվում է, որ կհանգեցնի կազմակերպությունից սնտեսական օգուսներ մարմնավորող միջոցների արտահոսքի:

Ընկերության մոտ «Հաշվադատական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի ուժով դարսավորություն է առաջացել փաստաթղթային հաշվառման միջոցով, դրամական արտահայտությամբ արձանագրվելու ընկերության դարսավորությունների վիճակն ու շարժը, որն իր հերթին առաջացնում է դարսադիր սոցիալական վճարների վճարման դարսավորություն: «Պարսադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ սոցիալական վճարների օբյեկտը թափանցելու կամ այն դակաս ցույց սալու դեղմում աղահովագրից սույն օրենքով սահմանված կարգով գանձվում է թափցած կամ դակաս ցույց սված սոցիալական վճարների օբյեկտի նկատմամբ հաշվարկված (լիազորված մարմնի կողմից) սոցիալական վճարների գումարը, ինչդես նաև սուգանք այդ գումարի 50 տկոսի չափով:

Վերը նշված իրավական ակտերի հիմքով ընկերությունն ունենալով դարսականություն հաշվարկելու նշված դարսավորությունը, այն չի կատարել՝ չի արձանագրել համադասասխան ժամանակաշրջանի հաշվետվություններում, այսինքն՝ թափցել է սոցիալական վճարների օբյեկտը: Հետևաբար, ընկերությունից գանձման է ենթակա լիազորված մարմնի կողմից հաշվարկված թափցած սոցիալական վճարների գումարը, ինչդես նաև այդ գումարի 50 տկոսի չափով սուգանքը:

Այսդիսով, վճարել բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 12.04.2006 թվականի թիվ S-1425 քաղաքացիական գործով կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Վայոց Ձորի մարզի առաջին
ասյանի դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 2-186-2003թ.
նախագահող դատավոր՝ Լ.ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1729 (Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը Վայոց Ձորի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.05.2003 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Սահակ Համբարձումյանի դիմումի՝ սեփականության իրավունքով գույքի սիրադեսման փաստը հաստատելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ս.Համբարձումյանը դահանջել է հաստատել Վայքի Ճանգի սեղամատում գտնվող երկհարկանի տունը սեփականության իրավունքով սիրադեսելու փաստը:

Վայոց Ձորի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.05.2003 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է: Վճռվել է Սահակ Պետրոսի Համբարձումյանին ճանաչել ժառանգությունն ընդունած ժառանգ: Հաստատվել է բնակարանի նկատմամբ Սահակ Պետրոսի Համբարձումյանի սեփականության իրավունքով սիրադեսման փաստը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Սահակ Համբարձումյանը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացրել:

---

2. Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանրը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձված անձի իրավունքների և դատարանաբանության վերաբերյալ, ինչի հիմքով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով վճիռը ենթակա է բեկանման:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը գործին մասնակից չի դարձրել վեճի առարկայի նկատմամբ ինքնուրույն դատահանր ներկայացնող ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեին, որի իրավունքների և դատարանաբանության վերաբերյալ վճիռ է կայացրել: Վերջինս գրվել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի հիմքով այն բողոքարկելու հնարավորությունից՝ վճռի մասին տեղեկացվելով 13.06.2006 թվականին:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ կետի 5-րդ և 8-րդ ենթակետերի և 192-րդ հոդվածի դատահանրերը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

դատարանը վճիռ կայացնելիս ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ կետի 5-րդ և 8-րդ ենթակետերով, չի անդրադարձել այն հանգամանքին, որ ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի հիմքով իրավաբանական փաստը կարող է հաստատվել այն դեպքում, երբ դիմողը հնարավորություն չունի այլ կարգով ստանալու այդ փաստը հավաստող դատաճառ փաստաթղթեր կամ անհնար է վերականգնել կորցրած փաստաթղթերը: Սույն գործով դիմողը չի հիմնավորել այն հանգամանքը, որ սեփականության իրավունքով գույքը սիրադեմերի փաստը հավաստող դատաճառ փաստաթղթեր այլ կարգով ստանալու հնարավորություն չունի:

Դատարանը վճռով Ս. Համբարձումյանին ճանաչել է ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, մինչդեռ Ս. Համբարձումյանը նման դատահանր չի ներկայացրել:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ նախկին ֆաղափացիական օրենսգրքի 241-րդ հոդվածը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

դատարանն հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ նշված բնակարանը հանդիսացել է հանրակացարան և ընդգրկված է եղել բնակարանային ֆոնդում, հետևաբար Ս.Համբարձումյանի հոր կողմից Վայքի ճանադարհաշինարարական տեղամասին դատարանող երկհարկանի հանրակացարանը գնելու մասին նոտարական կարգով վավերացված 20.02.1991 թվականի առուվաճառքի դաշմանագրից ծագող իրավունքները ղեկ է իրավահարաբերության ժամանակ գործող ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 241-րդ հոդվածի հիմքով գրանցվելիս դատարանաբանների տեղական խորհրդի գործադիր կոմիտեում, սակայն նշված հոդվածի դատահանրերը չեն դատարանվել, ինչի հետևանքով առուվաճառքի դաշմանագիրը անվավեր է:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանրել է բեկանել Վայոց Ձորի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.05.2003 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) 20.02.1991 թվականի նոտարական կարգով վավերացված առուվաճառքի դրամանագրով Սահակ Համբարձումյանի հայրը՝ Պետրոս Համբարձումյանը, Վայքի ճանադարհափնարարական սեղամասից գնել է վերջինիս դասկանող երկհարկանի հանրակացարանը, որը 28.02.1991 թվականից դուրս է գրվել հաշվեկշիռից:

բ) Գործարհից ծագող իրավունքները չեն գրանցվել ժողովրդական դեմոստրասների սեղական խորհրդի գործադիր կոմիտեում:

գ) Պ.Համբարձումյանը մահացել է 24.10.1997 թվականին:

դ) Պ.Համբարձումյանի մահից հետո տունը և սնամեծ հողամասը սիրադեմ է Սահակ Համբարձումյանը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Գործի փաստերի ուսումնասիրությամբ Վճռաբեկ դատարանը դարձրեց, որ Պետրոս Համբարձումյանը նշված անշարժ գույքը Վայքի ճանադարհափնարարական սեղամասից ձեռք է բերել հասուցմամբ՝ առուվաճառքի դրամանագրի հիման վրա:

Վայքի ճանադարհափնարարական սեղամասը, նշված անշարժ գույքը վաճառելով և իր հաշվեկշիռից դուրս գրելով՝ իր գործողություններով փաստորեն հրաժարվել է իրեն դասկանող գույքի սեփականության իրավունքից՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք պահպանելու մտադրության:

ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 223-րդ հոդվածի 2-րդ կետի 1-ին ենթակետի համաձայն՝ առաջին ասյանի, վերաբնիչ և սնեսական դատարանների օրինական ուժի մեջ մտած վճիռների դեմ վճռաբեկ բողոք բերելու իրավունք ունեն Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազը և նրա սեղակալները՝ նույն օրենսգրքի 37-րդ հոդվածով նախատեսված դեմքերում և «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքին համադասասխան:

ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի օրենսգրքի 37-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ղեկական մարմիններն իրավունք ունեն դատարան դիմել ղեկության գույքային Եահերի դաԵժդանության հայցով: Նույն հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ համադասասխան ղեկական մարմնի կողմից հայց չներկայացնելու դեմքում ղեկության գույքային Եահերի դաԵժդանության հայցը ներկայացնում է դատախազը՝ «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով:

Վերոգրյալի հաԵվառմամբ՝ դատարանի կողմից գործին մասնակից չդարձված անձի իրավունքների և դարձականությունների վերաբերյալ վճիռ կայացնելու մասին վճռաբեկ բողոքի դաձձառաքանությունն անհիմն է, քանի որ դատարանը ՀՀ կառավարությանն առընթեր անԵարժ գույքի կադասրի ղեկական կոմիտեի իրավունքների և դարձականությունների վերաբերյալ վճիռ չի կայացրել. առուվաճառքի դրամանագրով գնված գույքը սեփականության իրավունքով ղեկությանը չի դասկանում, հետևաբար սույն գործը ղեկության գույքային Եահերի հետ որևէ առընչությունը չունի:

---

2) Բողոքի երկրորդ և երրորդ հիմները վճռաբեկ դատարանը ֆննդության առարկա չի դարձնում, քանի որ վերը նշված դատաճառաբանությունների հիման վրա՝

1. բացակայում է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 37-րդ հոդվածով նախատեսված դեղիքը,

2. բողոք բերող անձի մոտ բացակայում է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 225-րդ հոդվածով նախատեսված վճռաբեկ բողոք բերելու հիմքը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: Վայոց Ձորի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.05.2003 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Դ.Խաչատրյան
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1934/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1629(ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննարկելով Գագիկ Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 22.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Երեմ Հարությունյանի ընդդեմ Գագիկ Հարությունյանի և Եղեգնաձորի սարածֆային նոսար Սոնա Պողոսյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարելու դիմումի մերժումն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վսարելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Գիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է անվավեր ճանաչել Եղեգնաձորի դեսական նոսարի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր սալու մասին դիմումի 12.09.2005 թվականի մերժումը, իրեն համարել Արևհաս Հարությունյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, Գագիկ Հարությունյանին ընսանիքի հես միասին վսարել ժառանգական գույք հանդիսացող Եղեգնաձոր ֆաղաֆի Արսենյան փողոցի 5-րդ ետնքի թիվ 19 բնակարանից և այն հանձնել իրեն:

Վայոց Ձորի մարզի առաջին աշյանի դատարանի 22.12.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դասարան) 22.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գագիկ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասաստիսան է ներկայացրել Երեմ Հարությունյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաբնիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 174-րդ, 178-րդ և 187-րդ հոդվածները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նվաճում էր դատարանում փաստարկներով.

Եղեգնաձոր ֆաղաֆի Արսենյան փողոցի 5-րդ շենքի թիվ 19 բնակարանը դասկանել է Գագիկ Հարությունյանի մորաբնակարանը՝ Արսենյան Հարությունյանին: Արսենյան Հարությունյանը մահացել է 10.11.1995 թվականին: Երեմ Հարությունյանը ժառանգությունը որևէ եղանակով չի ընդունել, մինչև Արսենյան Հարությունյանի մահը և դրանից հետո նվաճում էր բնակարանում չի բնակվել, ժառանգական գույքը սահմանված ժամկետում չի ընդունել, հոգ չի տար և չի սիրադեմ: Նվաճում էր բնակարանում բնակվել է Գագիկ Հարությունյանը և փաստացի սիրադեմ է այն:

2) Վերաբնիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1225-րդ և 1226-րդ հոդվածները, որոնք չղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նվաճում էր դատարանում փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1216-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցվորը համարվում էր առաջին հերթի ժառանգ, ով լիիրավ իրավունք և հնարավորություն է ունեցել ժառանգությունն ընդունելու և այդ առթիվ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված ժամկետում նոտարին հայտարարելու, սակայն չի կատարել: Փաստորեն հրաժարվել է ժառանգությունից, քանի որ իր ծնողներն այդպես են ցանկացել: Երեմ Հարությունյանն ընտանիքով մեծադեմ աղբյուր է հարազատ ծնողների հետ, վարել ընդհանուր սնեսություն:

3) Վերաբնիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատանջները:

Վերաբնիչ դասարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոսությամբ չի գնահատել գործում առկա բոլոր աղացույցները: Երեմ Հարությունյանի ներկայացրած աղացույցները շինծու են և անհիմն: Առանց որևէ հիմքի Վերաբնիչ դասարանը հաստատված է համարել, որ հայցվորը մոծել է վիճելի բնակարանի կոմունալ ծախսերը, հաշվի չի առել այն փաստը, որ Գագիկ Հարությունյանի կողմից կատարված բոլոր տարիների մոծումների վերաբերյալ անդորրագրերը գնվում են ֆաղաֆաղիական գործի նյութերում:

4) Վերաբնիչ դասարանը չի ղեկավարվել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 52-րդ և 188-րդ հոդվածներով, որոնցով ղեկ է ղեկավարվել:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատանջել է բեկանել Վերաբնիչ դասարանի 22.06.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Վայոց ձորի մարզի առաջին աշյանի դասարանի 22.12.2005 թվականի վճիռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

Գագիկ Հարությունյանը վճռաբեկ բողոքում կասկածի սակ է դրել 03.01.2006 թվականին իր ձեռքով գրված հայտարարության իսկությունը, որով դարսավորվել է վիճելի բնակարանի դիմաց իրեն վճարել 7.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ: Գ.Հարությունյանի ստորագրության իսկությունը հաստատվել է «Երևանի դասական փորձաֆունդայինների ինստիտուտ «ԴԻԵԶՍ»»-ի 20.09.2006 թվականի թիվ Ել-90 դասաձեռագրաբանական փորձագետի եզրակացությամբ (ներկայացվել է դասասխանին կից):

Գագիկ Հարությունյանի դասձառաբանությունը, թե սույն գործով Վայոց Ձորի մարզի առաջին ասյանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 22.12.2005 թվականի վճռի հիման վրա ինքը ստացել է սեփականության իրավունքի վկայական և չի կարող վստարվել վիճելի բնակարանից, անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքով սահմանված 15-օրյա ժամկետում առաջին ասյանի դասարանի վճռի դեմ ներկայացվել է վերաֆնիչ բողոք, և վճիռը չէր կարող օրինական ուժ ստանալ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 3-րդ և 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասերի համաձայն՝ Երեմ Հարությունյանը փաստացի սիրադեսման և կառավարման ուժով ընդունել է մոր ժառանգական գույքը, այդ թվում՝ վիճելի բնակարանը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 11.02.1982 թվականին Արևհաս Հարությունյանը որդեգրել է Երեմ Հարությունյանին:

2) Արևհաս Հարությունյանը Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենֆի թիվ 19 բնակարանի սեփականատերն է հանդիսացել: Նա մահացել է 10.11.1995 թվականին:

3) Արևհաս Հարությունյանի մահից հետո Գագիկ Հարությունյանը կնոջ և երեք երեխայի հետ բնակվում է Եղեգնաձորի Արսենյանի փողոցի թիվ 5 շենֆի թիվ 19 բնակարանում:

4) Գ. Հարությունյանը 1995 թվականից Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենֆի թիվ 19 բնակարանի էլեկտրաէներգիայի մասակարարման ցանցի բաժանորդ է:

5) 2003-2004 թվականներին Եղեգնաձորի «Արսենյան 5» հասցեով Գ.Հարությունյանի հետ կնքվել են «Խմելու ջուր օգտագործողի միջոցներով ջրաչափական սարքի սեղադրման», «Ջրամասակարարման և ջրահեռացման» դայմանագրեր և ««Խմելու ջրի մասակարարման, ջրահեռացման, կեղսաջրերի մաքրման և ոռոգման ջրի մասակարարման ծառայությունների դիմաց առաջացած դարսավորությունների գծով վճարման արճոնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկման արդյունքում վճարված և դուրս գրվող (չվճարվող) գումարների վերաբերյալ» փոխադարձ հաշվարկների ակտ:

6) Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենֆի թիվ 19 հասցեում բնակվող Գ.Հարությունյանից՝ որդես վարձակալ, դարբերաբար գանձվել է կոմունալ վարձ:

7) Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենֆի թիվ 19 բնակարանի 1996-2005 թվականների կոմունալ և էլեկտրաէներգիայի վարձերը վճարել է Գագիկ Հարությունյանը:

---

8) Եղեգնաձոր սարածփի նոսարի 12.09.2005 թվականի որոշմամբ մերժվել է Երեմ Յոլակի Հարությունյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր սալու մասին դիմումը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 174-րդ հոդվածը վերաբերում է անձի կողմից իրեն չդասկանող նյութերի վերամշակման միջոցով դատաբացված նոր շարժական գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ձեռք բերելուն:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածը սահմանում է սիրագուրկ գույքի կարգավիճակը, իսկ 187-րդ հոդվածը՝ ձեռքբերման վաղեմության հիմքով սեփականության իրավունքի ձանաչման կարգը:

Սույն գործով վեճը վերաբերում է ժառանգական հարաբերություններին և բնակելի սարածփից վսարելու հետ կապված խնդիրներին: Հետևաբար, բողոքի այս հիմքում հիշատակված հոդվածները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն:

2) բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերով սահմանված է, որ ժառանգությունը ձեռք բերելու համար ժառանգը ղեֆ է այն ընդունի: Ժառանգի կողմից ժառանգության մի մասի ընդունումը նշանակում է իրեն հասանելի ամբողջ ժառանգության ընդունում, անկախ այն բանից, թե ինչ է այն իրենից ներկայացնում և որտեղ է գտնվում:

Սույն գործի փաստերը վկայում են, որ Արևհաս Հարությունյանի մահից՝ 10.11.1995 թվականից հետո նրան դասկանող Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենքի թիվ 19 բնակարանը կնոջ և երեխաների հետ միասին փաստացի սիրադեմում է Գագիկ Հարությունյանը: Վերջինս վճարել է այդ բնակարանի կոմունալ և այլ վճարները, այսինքն՝ փաստացի սիրադեմել ու օգտագործել է նշված բնակարանը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված է, որ ժառանգի կողմից ժառանգությունը չընդունելը հանգեցնում է նույն իրավական հետևանքներին, ինչը ժառանգությունից հրաժարվելն առանց այն անձին նշելու, հոգուս որի նա հրաժարվել է ժառանգությունից, եթե այլ բան սահմանված չէ օրենսգրքով: Նույն օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված է, որ եթե այլ բան աղացուցված չէ, առաջ ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեմել կամ կառավարել ժառանգված գույքը՝ ներառյալ, երբ ժառանգը միջոցներ է ձեռնարկել գույքը դահողանելու և այն երրորդ անձանց ոսնձություններից կամ հավակնություններից դաժնողանելու համար, իր հաշվին կատարել է գույքը դահողանելու ծախսեր, իր հաշվից վճարել է ժառանգատուի դատարանը կամ երրորդ անձանցից ստացել է ժառանգատուին հասանելի գումարներ:

Երեմ Հարությունյանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 48-րդ հոդվածին համադասասխան, իր դատախազը հիմնավորող աղացույցներ չի ներկայացրել, չի աղացուցել, որ Արևհաս Հարությունյանի մահից հետո փաստացի սիրադեմել և

կառավարել է ժառանգական գույքը, սահմանված կարգով և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածով սահմանված ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում չի ընդունել ժառանգությունը, ժամանակին միջոցներ չի ձեռնարկել Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի 5-րդ շենքի թիվ 19 բնակարանը Գագիկ Հարությունյանի Տիրադատության փոխարինչության համար:

Ինչ վերաբերում է Վերաբեկի դատարանի վճռի դատապարտական մասի այն փաստարկներին, թե Երեմ Հարությունյանն Արևիկո Հարությունյանի որդեգրված որդին է, հաշվառված է սնային զբոսը, մեխանիկորեն հաշվառվել է որդես վիճելի սան սեփականատեր, նրանից զանձվել է նախորդ տարիների կոմունալ վարձերի դարձվածք, Արևիկո Հարությունյանի մահից հետո Երեմ Հարությունյանին են անցել ժառանգատերու շարժական գույք հանդիսացող կարի մեքենան և երկու մասանին, Երեմ Հարությունյանը Յու.Վարդանյանին վճարել է Արևիկո Հարությունյանի դարձվածք, ինչպես նաև Գագիկ Հարությունյանը դարձվածք է Երեմ Հարությունյանին սալ 7.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ վիճելի բնակարանի դիմաց, առաջ դրանք հիմնավորված չեն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 51-րդ հոդվածով նախատեսված թույլատրելի առաջուցներով: Հետևաբար, Երեմ Հարությունյանի կողմից ժառանգությունը ընդունված լինելը չի առաջուցվել:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաբեկի դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1225-րդ և 1226-րդ հոդվածները, որոնք չդիմացել է կիրառել:

3) *բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է*, քանի որ Վերաբեկի դատարանը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատապարտական համադասասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա բոլոր առաջուցները, մասնավորապես սույն որոշման 3-րդ բաժնում հիշատակված առաջուցները:

4) *բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 52-րդ հոդվածով սահմանված դատարանի կողմից հանրահայտ ճանաչված հանգամանքներ՝ նախկինում գնված ֆաղաֆաղիական գործով ուժի մեջ մտած դատարանի վճիռ և ֆրեական գործով օրինական ուժի մեջ մտած դատավճիռ, գործում առկա չեն: Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 230-րդ հոդվածի 4-րդ կետի դատապարտական համադասասխան, վճռաբեկ բողոքում նշված չեն նույն օրենսգրքի 52-րդ և 188-րդ հոդվածների խախտման հիմքերը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը եկավ եզրակացության, որ բողոքի երկրորդ և երրորդ հիմքերի առկայությունը բավարար հիմք է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դատական ակտի բեկանելու և գործը նոր քննության ուղարկելու համար:

Երեմ Հարությունյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դատասխանում բերված փաստարկներն էական չեն Վճռաբեկ դատարանի եզրակացությունների ճշմարտության համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքի բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 22.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՆԻ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1787/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1711(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտապահպան
դատարանի 28.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության բանկերի և
վարկային կազմակերպությունների հարկային շահույթի (այսուհետ՝ Հարկային
շահույթ) ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի՝ 994.500 ՀՀ դրամ
բռնագանձելու դիմումից,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Հարկային շահույթը դիմում է դատաստանողից
բռնագանձել 02.05.2006 թվականի դրությամբ դատարանի սուբսիդի, սոցիալական
ադախտագրության վճարների և եկամտահարկի գծով հաշվարկված 994.500 ՀՀ դրամ
դարձվել:

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի 28.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է
մասնակի՝ դատարանի սուբսիդի գծով 649.500 ՀՀ դրամ բռնագանձելու մասով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ
հիմնավորումներով.

ՀՀ սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների արժեքնորոշումներ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին և 4-րդ հոդվածները, չի կիրառել «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի, «Պարսադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 8-րդ մասի դահահանջները, որոնք դեմք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասձառաբանում է հեկյալ փասարկներով.

«Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների արժեքնորոշումներ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքը սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դարսադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների նվազագոյն գումարների վճարման հեկ կադված դարսավորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա: Նեված օրենքի դրոյթները չեն սարածվում անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի վրա, ֆանի որ նա ունի չկասարված այլ դարսավորություններ, մասնավորադես դեկսական սորքի գծով:

Վձռաբեկ բողոք բերած անձը դահահանջել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 28.06.2006 թվականի վձռի` հայցը մեքծելու մասը:

3. Վձռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նեանակոյություն ունեցող փաստերը.

Վձռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նեանակոյություն ունեն հեկյալ փաստերը`

1) Տիգրան Անսոնյանն անհաս ձեռնարկատեր է:

2) 02.05.2006 թվականի դրոյթամբ անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի դարսֆը եկամտահարկի գծով 2004-2005 թվականների նվազագոյն եկամտահարկի հաեվարկով կազմել է 76.400 ՀՀ դրամ, որից 60.000 ՀՀ դրամն աղառք, 16.400 ՀՀ դրամը սոյժ:

3) Պարսադիր սոցիալական աղահովազրության վձարի գծով անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի 2003-2005 թվականների դարսֆը կազմել է 268.600 ՀՀ դրամ, որից 180.000 ՀՀ դրամն աղառք, 88.600 ՀՀ դրամը սոյժ, իսկ դեկսական սորքի գծով 2002-2003 թվականների դարսֆը կազմել է 649.500 ՀՀ դրամ:

4) 76.400 ՀՀ դրամ եկամտահարկը և 268.600 ՀՀ դրամ դարսադիր սոցիալական աղահովազրության վձարը համարվում են 2003-2005 թվականների համար հաեվարկված և չվձարված եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական աղահովազրության վձարների նվազագոյն գումարներ և դրանց նկասմամբ հաեվարկված և չվձարված սոյժեր:

4. Վձռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վձռաբեկ բողոքը նեված հիմքի սահմաններում` Վձռաբեկ դասարանը գնում է, որ *վձռաբեկ բողոքը հիմնավոր չէ հեկյալ պասձառաբանությամբ.*

«Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների արժեքնորոշումներ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհեկ` Օրենք) 1-ին հոդվածը սահմանում է, որ օրենքը սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դարսադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների նվազագոյն գումարների վճարման հեկ կադված դարսավորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա:

Նշված դրույթը մասնավորեցնում է այն հարկատեսակները, որոնց վրա սարածվում են օրենքով նշված արժեքային ավելացումները, և ամրագրում է, որ այն սարածվում է միայն այդ հարկատեսակների գծով նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դրամավարկային օրենքով անհատ ձեռնարկատերերի վրա: Նշված Օրենքը որևէ ձևով չի սահմանափակում դրա կիրառումը միաժամանակ այլ հարկատեսակների գծով դրամավարկային օրենքով անձանց վրա:

Այսպես, Օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ նույն օրենքի 2-րդ և 3-րդ հոդվածներում չնշված անհատ ձեռնարկատերերն ազատվում են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի և դրամային ստորագրության վճարների նվազագույն գումարների, ինչպես նաև դրանց նկատմամբ հաշվարկված և չվճարված տույժերի վճարումից:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Տիգրան Անսոնյանի 76.400 ՀՀ դրամ և 268.600 ՀՀ դրամ հարկային դրամավարկային օրենքներն առաջացել են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի և դրամային ստորագրության վճարների նվազագույն գումարներից, ինչպես նաև դրանք չվճարելու հետևանքով հաշվարկված տույժերից: Հետևաբար, նշված օրենքով սահմանված արժեքային ավելացումը սարածվում է նաև անհատ ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի նկատմամբ:

Օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքով սահմանված արժեքային ավելացումներից օգտվող անհատ ձեռնարկատերերն արժեքային ավելացումը վերաբերող հաշվետու ժամանակաշրջանների ընթացքում դրամային ստորագրության վճարների և հարկային օրենքային դրամային ավելացումները խախտելու համար չեն ենթարկվում դրամային ավելացումների:

Ինչ վերաբերում է Ծառայության բողոքի դրամային ավելացումներին այն մասին, որ Օրենքի դրույթները չեն սարածվում անհատ ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի վրա, քանի որ նա ունի չկատարված այլ դրամավարկային օրենքներ, մասնավորապես դրամային ավելացում, հերքվում են վերոգրյալ դրամային ավելացումներով:

Բացի այդ, Վճարքի դատարանը գտնում է, որ եթե նույնիսկ Օրենքի 1-ին հոդվածի մեկնաբանությունն առաջացնում է երկիմաստություններ կամ սարքերգումներ, ապա հարկման նպատակով օրենքի նշված դրույթի կիրառման ժամանակ հարկային մարմինները, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի ուժով, դրամային ավելացում են այն կիրառել հարկ վճարողի, սկյալ դեպքում անհատ ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի օգտին:

ՀՀ սնտեսական դատարանի կողմից «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի և «Պարտադիր ստորագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 8-րդ մասի դրամային ավելացումները չկիրառելու մասին բողոքի հիմքի փաստերներն անհիմն են ինչպես վերը նշված հիմնավորումներով, այնպես էլ դրանք սույն գործով առաջացած իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի չլինելու դրամային ավելացումները:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարքի դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սննտաական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1921/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1897(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի անհաս ձեռնարկատեր Ռաֆիկ Մուրադյանի՝ Ծառայության Արաբկիրի հարկային սեսչության (այսուհետ՝ Հարկային սեսչություն) 05.05.2005 թվականի թիվ 1004771 ակտը և Ծառայության գանգատարկման հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) 13.01.2006 թվականի թիվ 99/2 որոշումն անվավեր ճանաչելու դատահանգումների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ անհաս ձեռնարկատեր Ռաֆիկ Մուրադյանը դատահանգել է անվավեր ճանաչել Հարկային սեսչության 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 ստուգման ակտը և Հանձնաժողովի 13.01.2006 թվականի թիվ 99/2 որոշումը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է մասնակի՝ Հարկային սեսչության ստուգման ակտի 15-րդ կետի մասով, իսկ Հանձնաժողովի որոշման մասով գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան է ներկայացրել անհաս ձեռնարկատեր Ռաֆիկ Մուրադյանի ներկայացուցիչ Կամո Պետրոսյանը:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սննտսական դասարանը չի կիրառել «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի և «Պարտադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի դաշխանները, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասառաքանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գործունեությունը դադարած, այդ մասին ղեկավարական գրանցամատյանում գրառում կատարելու դաշխան, որի մասին սրվում է սեղեկանք: Տվյալ դեպքում Ռ.Մուրադյանի կողմից չեն կատարվել նշված դաշխանները: Հետևաբար, Ռ.Մուրադյանը դաշխան էր, «Պարտադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն, յուրաքանչյուր ամսվա համար վճարել նվազագույն սոցիալական աղահովազրության վճարի գումարը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշխաններ է բեկանել ՀՀ սննտսական դասարանի 20.07.2006 թվականի վճռի՝ դիմումը բավարարելու մասը:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասաստիանում բերված փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքի դասառաքանությունն այն մասին, որ անհաս ձեռնարկաբեր «լուծարային դիմում ղեկավարել է ներկայացնի ոչ թե հարկային տեսչություն, այլ ղեկավարական ղեկավար» անհիմն է, քանի որ «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը լուծարված է համարվում այդ մասին ղեկավարական գրանցամատյանում գրառում կատարելու դաշխան:

Անհաս ձեռնարկաբեր Ռաֆիկ Մուրադյանը 17.03.2003 թվականի մարտի 17-ին դիմում է ներկայացրել Հարկային տեսչություն, որդեսգի լուծարային սուուում կատարվի, իսկ դրա արդյունքում սրված սեղեկանքի հիման վրա միայն ղեկավարական ղեկավարում գրանցում կկատարվի:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Անհաս ձեռնարկաբեր Ռաֆիկ Մուրադյանը 17.03.2003 թվականին դիմում է ներկայացրել Հարկային տեսչություն՝ լուծարային սուուում կատարելու, համադասաստիան սեղեկանք սալու և այն իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մարմին ներկայացնելու մասին:

2) Հարկային տեսչության ղեկի 11.11.2005 թվականի թիվ 1004771 հանձնարարագրի հիման վրա անհաս ձեռնարկաբեր Ռաֆիկ Մուրադյանի մոտ 11.11.2005 թվականից մինչև 05.12.2005 թվականը կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային օրենսդրության դաշխանների կատարման ձեռնարկի սուուում, որի արդյունքում 05.12.2005 թվականին կազմվել է թիվ 1004771 ակտը:

3) 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 սուուում ակտի 15-րդ կետով արձանագրվել

է, որ անհաս ձեռնարկաւեր Ռաֆիկ Մուրադյանն ստուգվող ժամանակաւերջանում չի ներկայացրել 2003 և 2004 թվականների սարեկան հայտարարությունները, որի համար առաջադրվել է 311.700 ՀՀ դրամի հարկային դարձաւորություն սուգանքի և տոյժի հետ միասին:

4) Նւշաւակաւ հարկային օրենսդրոյան այլ խախտումներ չեն աւձանագրվել:

5) 17.02.2006 թվականին անհաս ձեռնարկաւեր Ռաֆիկ Մուրադյանը, դիմելով Հարկային տեսչոյն, ներկայացրել է ղեկաւան գրանցման վկայականը և հայտել է, որ ցանկանում է օգսվել «Անհաս ձեռնարկաւերների համար եկամտահարկի և դարձաւոր սոցիալական աղահովագրոյան վձարների արձնոյններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածով սահմանված արձնոյններին:

4. Վձարքել դասարանի դասձաւարանոյնները և եգրահանգումը.

Քննելով վձարքել բողոքը նւշաւակաւ հիմքի սահմաններում՝ Վձարքել դասարանը գձնում է, որ *վձարքել բողոքը հիմնաւոր չէ հեկյալ պասձաւարանոյնայնք.*

«Անհաս ձեռնարկաւերների համար եկամտահարկի և դարձաւոր սոցիալական աղահովագրոյան վձարների արձնոյններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածը սահմանում է, որ օրենքը սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դարձաւոր սոցիալական աղահովագրոյան վձարների նվագագոյն գումարների վձարման հետ կաղված դարձաւորոյններ ունեցող անհաս ձեռնարկաւերների վրա:

Նւշաւակաւ դոյքը սահմանում է այն հարկաւեսակները, որոնց վրա սարածվում են օրենքով նւշաւակաւ արձնոյնները:

«Անհաս ձեռնարկաւերների համար եկամտահարկի և դարձաւոր սոցիալական աղահովագրոյան վձարների արձնոյններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ նոյն օրենքի 2-րդ և 3-րդ հոդվածներում չնւշաւակաւ անհաս ձեռնարկաւերներն ագասվում են 2003-2005 թվականների համար հաւշարկված և չվձարված եկամտահարկի և դարձաւոր սոցիալական աղահովագրոյան վձարների նվագագոյն գումարների, ինչղես նաև դրանց նկասմամք հաւշարկված և չվձարված տոյժերի վձարումին:

Սոյն գործով հասսաւակաւ փաստերի հիման վրա 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 սոնգման ալսի 15-րդ կետով անհաս ձեռնարկաւեր Ռաֆիկ Մուրադյանի նկասմամք 311.700 ՀՀ դրամի դարձաւորոյններ են առաջադրվել դարձաւոր սոցիալական աղահովագրոյան վձարների գծով՝ վերը նւշաւակաւ օրենքով նախաստակաւ արձնոյնների ժամանակաւերջանում ներաղող 2003 և 2004 թվականների սարեկան հայտարարաղերը չներկայացնելու համար:

«Անհաս ձեռնարկաւերների համար եկամտահարկի և դարձաւոր սոցիալական աղահովագրոյան վձարների արձնոյններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ սոյն օրենքով սահմանված արձնոյններին օգսվող անհաս ձեռնարկաւերներն արձնոյնանը վերաբերող հաւշարկաւ ժամանակաւերջանների ընթացում դարձաւոր սոցիալական աղահովագրոյան վձարների և հարկային օրենսդրոյնների դահանջները խախտելու համար չեն ենթարկվում դասաղսանասվոյան:

Աղսղիսով, Վձարքել դասարանը գձնում է, որ 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 սոնգման ալսը հակասում է «Անհաս ձեռնարկաւերների համար եկամտահարկի և

դարձադրու սոցիալական աղահոսվագրության վճարների արժեքները սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի դաժանողներին և խախտում է այդ օրենքով սահմանված արժեքներին ոգտվելու անհաս ձեռնարկատեր Ռաֆիկ Մուրադյանի իրավունքը:

Վերոգրյալ դաժանագրությանը անհիմն են «Իրավաբանական անձանց դեղական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի և «Պարտադր սոցիալական աղահոսվագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի դաժանողները դասարանի կողմից չկիրառելու մասին վճարել բողոքի փաստարկները:

Վճարել դասարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ վկայակոչված հոդվածները կիրառելի չեն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը մերժել: ՀՀ սնտասական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սոնրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սոնրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՆԻ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
Նախագահող դասավոր՝ Ռ.Սարգսյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-253/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2012(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ՝ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դասական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր տեսական գույքի կառավարման վարչության (այսուհետ՝ Վարչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դասարանի 12.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Վարչության ընդդեմ «Էդգար-Էդվարդ ֆիրմա» սահմանափակ լիցենզիայով գործառնականության ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) և Արսեն Շահինյանի՝ 1.949.024 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Գիմնելով դասարանի Վարչությունը դիմումից է համադարձության կարգով բռնագանձել Ընկերությունից և Ա. Շահինյանից Երևանի Նալբանդյան փողոցի թիվ 25/14 հասցեում գտնվող 34,95մ² մակերեսով սարածֆի 03.03.1999 թվականի մասնավորեցման թիվ 6684 դաշնամուտով սահմանված սարածամկետ վճարման սանդղակին համադասասխան չվճարված՝ տոյժի հետ միասին հաշվարկված, 1.949.024 ՀՀ դրամ դարձրել հոգուս Հայաստանի Հանրապետության:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 12.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ 1.949.024 ՀՀ դրամ Ընկերությունից բռնագանձելու մասով: Ա. Շահինյանից գումարը բռնագանձելու մասով դիմումից մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Վարչությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիստայալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սնեստական դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 406-րդ հոդվածի 1-ին կետը, որը դեսֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

03.03.1999 թվականին Ընկերության հես կնֆվել է Երևանի Նալբանդյան փողոցի թիվ 25/14 հասցեում գսնվող 34,95հմ մակերեսով սարածֆի մասնավորեցման թիվ 6684 դայմանագիրը, որով Ընկերությունը դարսավորվել է մինչև 28.01.2002 թվականը դայմանագրում նեված վճարման սանդղակին համադասասխան յուրաֆանչյուր սարի կասարել վճարումներ: Ընկերությունը, կասարելով 1999-2000 թվականների վճարումը 06.07.2000 թվականին, նեված գույֆը վաճառել է Արսեն Ծահինյանին: Պայմանագրի 17-րդ կետը սահմանում է, որ դայմանագրի գործողության ընթացֆում գնորդի կողմից օբյեկտի օսարման դեղֆում նոր սեփականասերը հանդիսանում է սվյալ օբյեկտի իրավահաջորդը: Նեված դրույթի դատահանչին համադասասխան՝ Վարչությունը, որդես դարսասեր, նախատդես համաճայնություն է սվել Ընկերության դարսֆը նոր սեփականասիրջը փոխանցելու վերաբերյալ: Հեսևաբար, գումարը դեսֆ է բռնագանձել նաև Ա. Ծահինյանից՝ համադարսության կարգով:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանչել է բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ողարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 03.03.1999 թվականի թիվ 6684 դայմանագրով Երևանի Նալբանդյան փողոցի թիվ 25/14 հասցեում գսնվող 34,95հմ մակերեսով սարածֆը մասնավորեցվել (սեփականասեռոհվել) է Ընկերությանը 5.751.358 ՀՀ դրամով, նեված գումարը, սարածամկես վճարման սանդղակին համադասասխան, մինչև 28.01.2002 թվականը վճարելու դայմանով:

2) Գույֆի նկասմամբ Ընկերության իրավունֆը դեսական մարմնում գրանցվել է 26.03.1999 թվականին և սրվել է թիվ Կ-3-1-00004 սեփականության իրավունֆի դեսական գրանցման վկայականը:

3) 06.07.2000 թվականին կնֆված դայմանագրով Ընկերությունը Երևանի Նալբանդյան փողոցի թիվ 25/14 հասցեում գսնվող սարածֆը վաճառել է Արսեն Ծահինյանին:

4) Ընկերությունը չի վճարել 2001-2002 թվականների համար դայմանագրով սահմանված 1.892.256 ՀՀ դրամը: Վճարումը չկասարելու համար հաեվարկվել է 56.768 ՀՀ դրամ սույժ:

5) Ընկերության ընդհանուր դարսֆը կազմում է 1.949.024 ՀՀ դրամ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ *վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պասճառաբանությանը.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 404-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ հասարակ գրավոր կամ նոտարական ձևով կնքված գործարքի վրա հիմնված դատական ղեկավարում է զիջվի նույն ձևով: Այն գործարքով, որից ծագող իրավունքները ենթակա են դատական գրանցման, դատական ղեկավարում է գրանցվի այդ իրավունքների գրանցման համար սահմանված կարգով, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով: Նույն օրենսգրքի 406-րդ հոդվածով սահմանված է, որ դատարանը կարող է իր դատարան այլ անձի փոխանցել միայն դատարանից համաձայնությամբ: Պատճառի փոխանցման ձևի նկատմամբ կիրառվում են օրենսգրքի 404-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերում ամրագրված կանոնները, այսինքն՝ դատարանի կողմից դատարան այլ անձի փոխանցումը կատարվում է դատարանի կարգով դատարանից համաձայնությամբ, դատարանից և նոր դատարանի միջև երկկողմանի դատարանագիր կնքելու ձևով:

03.03.1999 թվականի թիվ 6684 մասնավորեցման (սեփականացման) դատարանագրի 6-րդ և 12-րդ կետերի համաձայն՝ նոր սեփականատերին են փոխանցվում օտարման դատարանի դրությամբ սարածքի համար չմատչելի հարկային դատարանությունները (գույքահարկը): Գնորդը դատարան է նաև դատարանել օբյեկտի արտադրության դրոֆիտը, չփոխել աշխատողների նվազագույն ֆանակը, աշխատավորական կոլեկտիվի հետ կնքել կոլեկտիվ դատարանագիր և դատարանել օբյեկտի ուղղվածությունը: Նույն դատարանագրի 17-րդ կետով ամրագրված է, որ «դատարանագրի գործողության ընթացքում գնորդի կողմից օբյեկտի օտարման դեղում նոր սեփականատերը հանդիսանում է սկսյալ օբյեկտի իրավահաջորդը: Այդ դեղում գնորդը վաճառողին է ներկայացնում նոր սեփականատերից դատարանագիրը սույն դատարանագրի 12-րդ կետի դատարանների դատարանման մասին», այսինքն՝ վերը նշված դատարանագրի գործողության ընթացքում Ընկերության կողմից օբյեկտն այլ անձի օտարելու և նշված դրույթների դատարանները կատարելու դեղում իրավահաջորդության կարգով նոր սեփականատերից՝ Արսեն Շահինյանի, դատարանագրի հիման վրա կարող էին նրան անցնել դատարանագրի 12-րդ կետով սահմանված դատարանությունները, որոնք որևէ կադ չունեն Ընկերության սարածամկետ վաճառման դատարանության հետ: Հետևաբար, նույնիսկ թվարկված դատարանությունները Վարչության համաձայնությամբ գույքի նոր գնորդին՝ Արսեն Շահինյանին, փոխանցված լինելու դատարաններում գույքի դիմաց Ընկերության 1.892.256 ՀՀ դրամ վճարելու դատարանությունն Արսեն Շահինյանի վրա չի սարածվում:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի դատարանին համադատաստիան, Վարչությունը դատարան չի ներկայացրել որևէ ադագույց այն մասին, որ Ընկերության կողմից Երևանի Նալբանդյան փողոցի 25/14 հասցեում գտնվող 34,95մ² մակերեսով սարածքն Արսեն Շահինյանին վաճառելու, վաճառյին դատարանությունները նրան փոխանցելու մասին Վարչությունը համաձայնություն է սվել, իսկ Արսեն Շահինյանը դատարանվել է վճարել Ընկերության դատարան: Ավելին, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանությունը դատարանություններ չի ստեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար:

Սկսյալ դեղում վիճելի օբյեկտը ձեռք բերելիս դատարանում Արսեն Շահինյանը որևէ կերպ չի դարձել Վարչության և Ընկերության միջև 03.03.1999 թվականին կնքված դատարանագրի մասնակից, նրան չեն փոխանցվել Ընկերության՝ այդ դատարանագրով

սահմանված սարժամկէտ վճարումների գծով դաւրսավորությունները: Հետևաբար, Արտեն Շահինյանը Վարչության հանդէպ Ընկերության դաւրսավորությունների համար դասասխանատու չէ, իսկ Վարչությունն Արտեն Շահինյանի նկատմամբ դատահանցի իրավունք ձեռք չի բերել:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Չիլինգարյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-749/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2022(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան),

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով «Ռիելթորների և Գնահատողների Ազգային Ասոցիացիա» իրավաբանական անձանց միության (այսուհետ՝ Միություն), գործին մասնակից չդառնալով «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ զբաղմունքային ընկերությունների վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտապահպանության նախարարի 20.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Ալցեոն» սահմանափակ զբաղմունքային ընկերության ընդդեմ Միության՝ Միության մասնակիցների իրավունքները ճանաչելու, մինչև իրավունքների խախտումը եղած դրությունը վերականգնելու և իրավունքները խախտող կամ դրանց խախտման վստահությունը գործողությունները կանխելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատարանին է

1. Միության մասնակիցներ ճանաչել միայն «Ալցեոն», «Բարս», «Ալսանդեմ», «Մադաթյան և որդիներ», «Ֆիրմա Ագաս», «Տիգրիս», «Ալցեոն Դելթա», «Ալցեոն Ալֆա», «Ալցեոն Էմմանուիլ», «Ալցեոն Գրանդ», «Ալցեոն Էլիսա» սահմանափակ զբաղմունքային ընկերություններին և «Երևանի անուարժ գույքի կորորինացիոն և գիտական կենտրոն» իրավաբանական անձանց միությանը:

2. Միության կանոնադրության 4.2 կետի «կամ միության խորհրդի» բառերը, 9.10 կետի 1-ին ենթակետը ճանաչել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 127-րդ հոդվածի 3-րդ կետին հակասող և արգելել դրանց կիրառումը:

---

3. Սահմանել, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 127-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ Միության նոր մասնակիցներ կարող են ընդգրկվել Միության բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ:

Դասաֆնության ընթացքում հայցվորը ղնդել է միայն «Ակցեռն» և «Բարս» սահմանափակ ղասասխանասվոթյամբ ընկերոթյուններին Միության մասնակիցներ ճանաչելու մասով ղահանջը:

ՀՀ սնեսասկան ղասարանի 20.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ միայն «Ակցեռն» և «Բարս» սահմանափակ ղասասխանասվոթյամբ ընկերոթյուններին Միության անղամ ճանաչելու մասով:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոբ են ներկայացրել Միոթյունը և գործին մասնակից չղարճած «Ալ Տանղեն», «Ֆիրմա Ագաս», «Մաղաթյան և ողղիներ» սահմանափակ ղասասխանասվոթյամբ ընկերոթյունները:

Վճռաբեկ բողոբին ղասասխան է ներկայացրել հայցվորի ներկայացուղիչը:

2. Վճռաբեկ բողոբի հիմները, փաստարկները և ղահանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոբը ֆնսվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներֆհիչյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ սնեսասկան ղասարանը խախեսել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական ղասավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի ղահանջը:

Բողոբ բերած անձը նեված ղնղումը ղասճառաբանում է հեսկյալ փաստարկներով.

Հայցվորի կողմից ղասարանին չի ներկայացվել ողևե աղացույց, ողը կհասսասես Միության խոռհղղի կողմից նոր մասնակիցներ ներգրավելու գործողությամբ իր ողևե իրավունֆի խախեսման փաստը, իսկ միայն ողոե մասնակիցների Միության անղամ ճանաչելու ղեղոբում կղաեսղանվի խախեսված կամ վիճարկվող ենթաղրյալ իրավունֆ:

Հայցվորն իրավասու չէ հիչյալ հայցաղղիմումում վկայակոչված ընկերոթյունների իրավունֆների ղաեսղանոթյամբ ղիմել ղասարան, ֆանի ող չունի համաղասասխան լիագորոթյուններ:

2) ՀՀ սնեսասկան ղասարանը խախեսել է «Մարղու իրավունֆների և հիմնարար ագասոթյունների ղաեսղանոթյան մասին» Եվրողական կոնվենցիայի (այսուղևե՝ Կոնվենցիա) 6-րդ և 13-րդ հոդվածները:

Բողոբ բերած անձը նեված ղնղումը ղասճառաբանում է հեսկյալ փաստարկներով.

ՀՀ սնեսասկան ղասարանը թույլ է սվել ՀՀ ֆաղաֆաղիական ղասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կեսով նախասեսված խախեսում, «Ալ Տանղեն», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մաղաթյան և ողղիներ» սահմանափակ ղասասխանասվոթյամբ ընկերոթյունները գործին մասնակից չեն ղարճվել, սակայն նրանց իրավունֆների վերաբերյալ վճիռ է կայացվել: Կոնվենցիայի նեված հոդվածների խախեսման փաստը ղայմանավորված է վերը հիչասակված ընկերոթյուններին գործին մասնակից չղարճելով:

3) ՀՀ սնեսասկան ղասարանը խախեսել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական ղասավարության օրենսգրքի 51-րդ և 53-րդ հոդվածների ղահանջները:

Բողոբ բերած անձը նեված ղնղումը ղասճառաբանում է հեսկյալ փաստարկներով.

Միության նախագահի կողմից Միության խոռհղղի արճանագրոթյունների

usուագրված չլինելու փաստը չի կարող դրանք դարձնել ոչ թույլատրելի աղացույց, քանի որ արձանագրություններում նշված փաստական հանգամանքները կարող են հաստատվել նաև այլ աղացույցներով:

Դատարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել գործում առկա աղացույցները, մասնավորապես, Միության սնօրենների խորհրդի նիստի արձանագրությունները, Միության անդամների դիմումները, անդամավճարների անդորրագրերը:

4) Միության սնօրենների խորհրդի 24.07.2006 թվականի որոշումը սույն գործի համար նոր երևան եկած հանգամանք է:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատառաջարկում է հետևյալ փաստարկներով.

Նշված որոշումը, ի թիվս այլ ընկերությունների, Միության անդամներ են ճանաչվել նաև սույն գործով մասնակից չդարձած ընկերությունները: Խորհրդի հիշյալ որոշումը, ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն, նոր երևան եկած հանգամանք է և վճռի վերանայման հիմք, քանի որ այդ որոշումը վերացվել է ՀՀ սնտեսական դատարանի վճռի հիմքում դրված հանգամանքը:

Բողոք բերած անձինք խնդրել են բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում բերված փաստարկները.

Ըստ Վճռաբեկ բողոքի դատաստան ներկայացրած անձի՝ վճռաբեկ բողոքում նշված խախտումների վերաբերյալ բոլոր դատառաջարկություններն անհիմն են:

Գործի ըստ էության քննության ընթացքում դատարանը տեսնել էր դատարանական և նյութական իրավունքների բոլոր նորմերը: Ինչ վերաբերվում է գործին մասնակից չդարձված անձանց իրավունքների և դատարանականությունների վերաբերյալ վճիռ կայացնելու մասին դատառաջարկությանը, աղա երրորդ անձանց, այդ թվում՝ վճռաբեկ բողոքը usուագրած անձանց կողմից Միությանն անդամակցելու վերաբերյալ աղացույցներ, մասնավորապես, Միության անդամ ընդունելու մասին դատառաջարկություններ, Միությանն անդամակցելու կադակցությամբ մոտավճարներ վճարելու վերաբերյալ աղացույցներ առկա չեն: Միության կանոնադրությամբ նախատեսված է, որ Միությանն անդամագրվելիս նորընտիր անդամները դատարան են Միության անդամ դառնալու մասին որոշումն ընդունելուց հետո 10 օրվա ընթացքում վճարել մոտավճար, իսկ հետագայում՝ անդամավճար, սակայն որևէ կադակցության կողմից մոտավճար, ինչպես նաև անդամավճար չի վճարվել:

Միության սնօրենների խորհրդի 24.07.2006 թվականի որոշումը նոր երևան եկած հանգամանք համարվել չի կարող, քանի որ ժամանակ է և չի բավարարում ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի դատառաջարկին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Միությունը հիմնադրելու և կանոնադրությունը հաստատելու վերաբերյալ որոշումն ընդունվել է «Ակցեռն» և «Բարս» սահմանափակ դատաստանափութությամբ ընկերությունների կողմից 10.12.2001 թվականին կայացած հիմնադիր ժողովում:

-
- 2) Հետագայում Միությանն անդամակցել են ևս սառը կազմակերպություններ:
- 3) Հայցվորը Պետական փոստի միջոցով ստացել է Միության ձևաթղթի վրա շարադրված թիվ 65 ծանուցագիրը՝ լուսադասճեմի ձևով, որով ծանուցվել է, որ «Միության խորհրդի լեգիսիմության հետ կապված վեճի դատախազական Միությունը դադարեցվել է», ուստի Միության մի շարք անդամներ որոշել են 2005 թվականի մայիսի 28-ին ժամը 12-ին Երևանի Թումանյան 39/1 հասցեում հրավիրել Միության արժանատիք ընդհանուր ժողով, որի օրակարգում նախատեսվել է նաև Միության խորհրդի նոր անդամների ընտրության և Միության նոր անդամների ներգրավման հարցերը:
- 4) «Ալ Տանդեմ» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ Պասասխանասվոթյամբ ընկերությունները 28.02.2002 թվականին, իսկ «Ֆիրմա Ագաս» սահմանափակ Պասասխանասվոթյամբ ընկերությունը 06.02.2003 թվականին դիմում են ներկայացրել Միությանն անդամակցելու մասին:
- 5) Միության կնիքով վավերացված ցուցակի և սեղեկանքի համաձայն՝ Միության անդամներ են նաև «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ Պասասխանասվոթյամբ ընկերությունները, որոնք վճարել են անդամավճար:
- 6) Բողոք բերած ընկերությունների սնօրենները մասնակցել են Միության սնօրենների խորհրդի արքեր նիստերին:
- 7) Միության սնօրենների խորհրդի 24.07.2006 թվականի որոշման համաձայն՝ ի թիվս այլ ընկերությունների, Միության անդամներ են ճանաչվել նաև «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ Պասասխանասվոթյամբ ընկերությունները:
- 8) Գործում առկա չէ որևէ ադաջույց «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ Պասասխանասվոթյամբ ընկերություններին դասական նիստերի ժամանակի և վայրի մասին սեղեկացնելու վերաբերյալ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատախազությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 125-127-րդ հոդվածների համաձայն՝ իրավաբանական անձանց միությունը առևտրային (ոչ առևտրային) կազմակերպությունների կամավոր միավորում է: Միությունը ստեղծվում է դրանց հիմնադիրների ազատ կամահայտությամբ, հետագա մասնակցության հարցերը լուծվում են միության բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ (բացառությամբ միության կազմից հեռացվելու դեղքերի): Նշված ինստիտուտի իրավական կարգավորման առանձնահատկության համաձայն՝ միության անդամների կազմի հարցի լուծումը միության յուրաքանչյուր անդամի անձնական ոչ գույքային իրավունքն է: Ուստի Միության անդամության հետ կապված հարցերի լուծումն ուղղակիորեն առընչվում է Միության համադատասխան անդամի անձնական ոչ գույքային իրավունքներին:

Վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկը, որ հայցվորն իրավասու չէ հիշյալ հայցադիմումում վկայակոչված ընկերությունների իրավունքների դատախազությամբ դիմել դատարան, քանի որ չունի համադատասխան լիազորություններ, ուստի ՀՀ սնտասական

դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածը, անհիմն է, ֆանի որ հայցվորը, դիմելով դասարան՝ ղահանջել է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված՝ իրավունքի դաճճդանության եղանակը: Եվ ֆանի որ հայցվորի կարծիքով, Միության ճնօրենի կողմից դասարանին ներկայացված ցուցակում ընդգրկված կազմակերդությունները Միության անդամ չեն կարող հանդիսանալ, հեճևաբար դասարանը ղեճֆ է հասսասեր Միության օրինական կազմը: Պաճճդանության նման եղանակ ընճրելով՝ հայցվորը դաճճդանում է իր իրավունքները և ոչ թե Միության այլ անդամների իրավունքները: Հեճևաբար, այլ անդամների անունից հանդես գալու լիազորագիր ներկայացնելու անհրաճեճություն չի առաջացել:

2) բողղոն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հեճևյալ պասճառաբանությանը.

Հայցվորը դասարանում վիճարկում է Միության կառավարման մարմինների այն գործողությունները, որոնք հիմն են հանդիսացել Միությունում նոր անդամներ ներգրավելու համար: Դասարանի կողմից հայցվորի ղահանջները բավարարվելու դեղղում վիճարկվող գործողությունների հեճևանքով ընդգրկված կազմակերդությունները կղաղարեն Միության անդամ համարվելուց: Միևնույն ճամանակ, դասարանի համար նախաղղես հասսասված փասս չի կարող համարվել գործին մասնակից չղարճած կազմակերդությունների անդամակցության հարցը, նրանց՝ Միության անդամ լինելու հանգամանքը հավանական է: Հեճևաբար, ՀՀ ճնեճասական դասարանը գործին մասնակից չղարճած ընկերությունների, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 125-127-րդ հոդվածներով նախատեսված, անճնական ոչ գոյֆային իրավունքների վերաբերյալ վճիռ է կայացրել:

Թեճ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասում ուղղակիորեն նեված չե, սակայն Մարղու իրավունքների եվրողղական դասարանն իր նախաղղեղային իրավունքում արճահայճել է այն դիրրոճումը, որ Պայմանավորվող ղեճությունները ոչ միայն ղեճֆ է ամբաղեն ֆաղաֆաղիական իրավունքների դասական դաճճդանության իրավունքը, այլ նաև կոնկրեճ գործով ղեճֆ է աղղահովեն անճի կողմից այղ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Մույն գործով ՀՀ ճնեճասական դասարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չղարճած ընկերությունների իրավունքների վերաբերյալ, այսինքն՝ չի աղղահովել նրանց իրական մասնակցությունը գործի ֆննղյանը, գրկելով Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճխավորված իրավունքներից: Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի հիճյալ մեկնաբանությունը Մարղու իրավունքների եվրողղական դասարանն արճահայճել է Կոլղցցան ընղղեն Իճալիայի (12.02.1985թ., որոճման 28-րդ կեճ) գործով:

Ինչ վերաբերում է Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածով երաճխավորվող իրավունքների խախճմանը, աղղա Մարղու իրավունքների եվրողղական դասարանն իր որոճումներում սահմանել է, որ դասարանի կողմից Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճխավորվող իրավունքների խախճման փասսի հասսասումը վերացնում է նույն իրավունքների վերաբերյալ Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի խախճման մասին գործի ֆննղյան անհրաճեճությունը, այսինքն՝ Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի ղահանջները ճյալ դեղղում կլանվում են 6-րդ հոդվածի 1-ին մասում (Միլվերը և այլոք ընղղեն Միացյալ Թագավորղյան, 25.03.1983 թվական):

3) բողղոն երրորդ հիմնը Վճնաբեկ դասարանն անհնար է համարում ֆննղյան առարկա դարճնել հեճևյալ պասճառաբանությանը.

Գասավարական իրավունքի նորմերի այլ խախտման մասին բողոք բերած անձանց ղախճառաբանությունները չեն կարող դասական ակտի վերանայման հիմք հանդիսանալ այն դայանմաներում, երբ կողմի (կողմերի) փաստարկները դասավարության ընթացքում ֆննդության առարկա չեն դարձել՝ կողմի դասավարական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում:

4) բողոքը չորրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պախճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հողվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքերի հետևանքով գործի վերանայման հիմք են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք կամ հայցնի չեն եղել և չէին կարող հայցնի լինել **գործին մասնակցող անձանց**, կամ, չնայած հայցնի են եղել, սակայն նրանցից անկախ ղախճառներով չէին կարող ներկայացվել դասարան:

Նշված կետերի բովանդակությունից հետևում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներ կարող են ներկայացնել միայն գործին մասնակցից դարձած անձինք այդ հանգամանքները ղետք է անհայտ եղած լինեն գործին մասնակցող անձանց, կամ հայցնի լինեն, սակայն դրանց ներկայացումը դասարան անհնար եղած լինի և սվյալ հանգամանքները գործի համար ղետք է ունենան էական նշանակություն:

Տվյալ դեղդում բողոք բերած անձ են հանդիսանում նաև դասավարությանը մասնակցից չդարձված անձիք:

Ինչ վերաբերում է դասավարությանը մասնակցող անձի կողմից այդ փաստի վկայակոչմանը որդես նոր երևան եկած հանգամանք, աղա այն նրանց համար նույնդես չի կարող համարվել նոր երևան եկած հանգամանք, ֆանի որ սույն գործի ֆննդությունը ՀՀ սնեստական դասարանի կողմից ավարսվել է վճռի կայացմամբ 20.07.2006 թվականին: Ներկայացված որոշումն ընդունվել է ՀՀ սնեստական դասարանի սույն գործով վճիռը կայացնելուց հետո 24.07.2006 թվականին: Մինչդեռ հանգամանքը կարող է ճանաչվել նոր երևան եկած, եթե այն գործի ըս էության ֆննդության ժամանակ գոյություն է ունեցել, սակայն դասավարությանը մասնակցող անձի համար օբյեկտիվ ղախճառներով անհնարին է եղել դասարանին ներկայացնել:

Ուստի ՀՀ վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ Միության սնօրենների խորհրդի 24.07.2006 թվականի որոշումը սույն գործի համար նոր երևան եկած հանգամանք չի կարող ճանաչվել, ֆանի որ այն չի համաղախասխանում ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հողվածի 1-ին և 2-րդ կետերի ղախհանջներին:

Ինչ վերաբերում է հայցվորի ներկայացուցիչ կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի ղախասխանին, աղա ղախասխանում նշված փաստարկների վերաբերյալ գնահասականը նշված է Վճռաբեկ դասարանի սույն որոշման «Վճռաբեկ դասարանի ղախճառաբանությունները և եգրահանգումը» բաժնում:

Այսղիսով, սույն բողոքի երկրորդ հիմքի հիմնավորվածությունը Վճռաբեկ դասարանը դիսում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարություն օրենսգրքի 227-րդ հողվածի համաձայն վերանայվող դասական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերգոյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆունկցիան:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2146/2006թ.

Նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1894(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի «Արդիմդեֆ» ՍՊԸ-ի ընդդեմ «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի՝ գումարի բռնագանձման դատարանի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականին կայացրած վճռի դեմ,

Պ Ա Բ Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով տնտեսական դատարան՝ «Արդիմդեֆ» ՍՊԸ-ն դատարանին է «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ից բռնագանձել 1.121.950.181 ՀՀ դրամ գումար՝ որդես անհիմն հարստացմամբ սացված եկամուտ:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 02.08.2006թ. վճռով հայցն ամբողջությամբ բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ն:

Պատասխանող ընկերությունը վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունի այն փաստը, որ գործով առաջին դատական նիստը նշանակվել է հայցադիմումը դատարանի կողմից

usանալու օրվան հաջորդող 9-րդ օրը և դատաստանողի բացակայությամբ գործի ֆննության արդյունքում կայացվել է վճիռ:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՒՐ ԻՏԻՄՆԵՐ, ՓԱՍՏԱՐԿՆԵՐ և ՊԱՏԻՆՈՒՄ:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ իտիմների սահմաններում ներհանրապետական իրավաբանական գործընթացում:

1) *դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ պարբերությունը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Դատարանը, ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 221.2-րդ հոդվածով նախատեսված, սնտեսական դատարանում գործի ֆննության մեկամսյա ժամկետը նույն օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 1-ին մասի երրորդ պարբերության նորոգման համար դատավարական կրճատ ժամկետ է համարել:

Դատարանի կողմից սրված մեկնաբանությունից բխում է, որ սնտեսական դատարանում ֆննվող գործերով դատաստանողը հայցադիմումի դատաստան ներկայացնելու դատարանություն չունի, այլ ունի նման իրավունք: Եթե սնտեսական դատարանում ֆննվող գործով դատաստանողը չունի այդպիսի դատարանություն, կնշանակի սնտեսական դատարան էլ իրավասու չէ գործի նյութերով վճիռ կայացնելու, քանի որ դատարանի՝ գործի նյութերով վճիռ կայացնելու ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված իրավասության իրականացումը հնարավոր է դատաստան ներկայացնելու դատավարական դատարանության չկատարելու դեպքում միայն: Դա հաստատվում է նրանով, որ 95-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված հետևանքի վրա հասնելու համար ուղղակիորեն հղում է կատարվում նույն հոդվածի 1-ին մասի միայն առաջին պարբերությանը: Հետևաբար, սնտեսական դատարանը գործի նյութերով վճիռ կայացնել կարող էր միայն երկաբայան ժամկետի լրացած լինելու և այդ ժամկետում հայցադիմումի դատաստան չներկայացնելու դատարանում:

Բողոք բերած անձի կարծիքով, սնտեսական դատարանը ղեկ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի 1-ին պարբերությունը և մինչև վճիռ կայացնելը հնարավորություն ընձեռել դատաստանողին կատարելու հայցադիմումի դատաստան ներկայացնելու իր դատավարական դատարանությունը, մինչդեռ սխալմամբ կիրառել է նույն մասի 3-րդ պարբերությունը և հայցադիմումի ստացման օրվանից սանտոյա ժամկետում ավարտել գործի ֆննությունը՝ վճիռ կայացնելով գործի նյութերով:

2) *սնտեսական դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Դատարանը կողմերի դայանագրային հարաբերությունների նկատմամբ կիրառել է արատայանագրային հարաբերություններում ծագող դատարանությունների նկատմամբ կիրառելի նորմեր: Այսպես՝ դատարանը հաստատված է համարել շինարարական կադալի դայանագրով դատաստանողի սանձնած դայանագրային դատարանությունների խախտումը, այն է՝ 1.035.287.282 ՀՀ դրամ ընդհանուր արժեքով նյութերի ժամկետանց մատակարարումը հայցվորին, սակայն նշված գումարը դատարանը դիտել է որդես

դասասխանողի կողմից հայցվորի հաշվին խնայված գույք և ադա կիրառել անհիմն հարսացման հետևանքով ծագած դարավորությունները կարգավորող ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 61-րդ գլխի կանոնները՝ կեսանցման ժամանակամիջոցի համար հօգոս հայցվորի բռնագանձելով այն բոլոր եկամոսները, որը սսացել է կամ կարող էր սսանալ հայցվորը:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի՝ անձը, ով առանց օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ գործարքով սահմանված հիմքերի ուրիւ անձի (սուժողի) հաշվին ձեռք է բերել գույք կամ խնայել է այն (ձեռք բերող), դարավոր է սուժողին վերադարձնել անհիմն ձեռք բերած կամ խնայած գույքը (անհիմն հարսացումը):

Նշված հոդվածից բխում է, որ մասնավորադես անհիմն խնայողության հիմքով ծագած դարավորության կողմերից մեկը՝ ձեռք բերողը դեսք է ծախսած լինել համադասասխան միջոցներ, սակայն դա չի արել, գույքային կորուստ չի կրել և նրա գույքի ծավալը չի նվազել, այսինքն՝ խնայել է գույքը: Սակայն միայն գույքի խնայումն ինքնին բավարար չէ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1092-րդ Հոդվածի իմաստով այն որդես անհիմն խնայողություն դիսել: Անհրաժես է ևս մեկ կարևոր սարրի առկայություն, այն է՝ գույքի խնայողությունը դեսք է լինի այլ անձի հաշվին: Բացի այն, որ անհիմն խնայողին դասկանող գույքի ծավալի նվազում կամ գույքային կորուստ սեղի չի ունենում, թեև դա դեսք է լինել, անհրաժես է նաև որդեսզի նվազի այլ անձին դասկանող գույքի ծավալը (մեկ ուրիւր դեսք է նրա փոխարեն գույք փոխանցի), այսինքն՝ մեկի հարսացումը սեղի ունենա մյուսի հաշվին:

Բողոք բերած անձի կարծիքով, սնեսասկան դասարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի կիրառումը հանգեցրել է գործի սխալ լուծմանը:

Վձռաբեկ բողոք բերած անձը վերը նշված հիմքերով խնդրել է բեկանել ՀՀ սնեսասկան դասարանի 02.08.2006 թվականի վձիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել սնեսասկան դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

4. Վձռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վձռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վձռաբեկ դասարանը գսնում է, որ.

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեսկյալ պասձառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ հայցադիմումը սսանալու օրվանից հեսո՝ երկարաթյա ժամկեսում դասասխանողը դարավոր է դասարան ներկայացնել գրավոր դասասխան հայցադիմումի վերաբերյալ՝ դրան կցելով հայցի դեմ իր առարկությունները հասսասող փասսաթղթեր կամ ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու շարաթ սնողությամբ լրացուցիչ ժամկես խնդրելու վերաբերյալ:

Թեև վերը նշված հոդվածով հայցադիմումի վերաբերյալ դասասխան ներկայացնելը դասասխանողի դասավարական դարսականությունն է, սակայն միաժամանակ դա վերջինիս դասավարական իրավունքն է, ֆանի որ դասավարական այդ ինսիսուսը դասասխանողի դասավարական դաւսդանության եղանակներից մեկն է: Այդ իսկ դասձառով Վձռաբեկ դասարանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերությամբ սահմանված հայցադիմումին

դասասխան ներկայացնելը դիտում է որդես դասավարական կարևոր իրավում: Վերոգրյալից հետևում է, որ դասարանը դարձավոր է դասավարությունը կազմակերպել այնպես, որդեսգի աղահովվի դասասխանողի այս իրավումի իրականացումը:

Սույն գործով սնեսական դասարանը հայցադիմումը դասասխանողին ուղարկելով 24.07.2006 թվականին՝ գործի ֆնությունը նշանակել է 02.08.2006 թվականին՝ հնարավորություն չսալով դասասխանողին օգսվելու օրենքով սահմանված երկաբաթյա ժամկետում հայցադիմումին դասասխան ներկայացնելու իր իրավումից: Դրա արդյունքում անձը գրկվել է ոչ միայն հայցադիմումի վերաբերյալ դասասխան ներկայացնելու դասավարական հնարավորությունից, այլև ընդհանրադես դասաֆնությանը մասնակցելու և դասավարական օրենքով սահմանված այլ իրավումներից օգսվելու հնարավորությունից, ֆանի որ ունենալով հայցադիմումի վերաբերյալ գրավոր դասասխանը երկաբաթյա ժամկետում դասարան ներկայացնելու իրավական հնարավորություն, անձը ողջամտրեն կարող էր դասարանից ակնկալել իր գործի ֆնության նշանակում առնվազն այդ երկաբաթյա ժամկետի ավարտից հետո: Ավելին, նույն հողվածով սահմանված դրույթը անձին իրավում է վերադադում ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու քաբաթ սնողությամբ լրացուցիչ ժամկետ խնդրելու վերաբերյալ: Սա ևս հիմնավորում է այն եզրակացությունը, որ դասարանը դարձավոր է դասական նիս նշանակել ոչ օրոս, ֆան այդ երկաբաթյա ժամկետի լրանալը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հողվածի առաջին մասի երրորդ դարբերությամբ սահմանված դրույթի այն մասին, որ դասասխանողը մինչև գործի ֆնությունն իրավում ունի դասարան և գործին մասնակցող այլ անձանց ուղարկելու հայցադիմումի վերաբերյալ դասասխան՝ օրենքով գործերի ֆնության և լուծման երկամսյա ժամկետի համեմատ ավելի կրճատ ժամկետներ սահմանված լինելու դեդում, ադա նված դրույթը սույն գործով իրականացվող դասավարության նկատմամբ կիրառելի չէ հետկյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 221.2-րդ հողվածի համաձայն՝ սնեսական դասարանը, որդես կանոն, գործը դեսֆ է ֆնի և վճիռ կայացնի հայցադիմումն ընդունելու օրվանից մեկամսյա ժամկետում: Հաճվի առնելով այս նոմում գործի ֆնության որոշակի դարձադի ժամկետ սահմանված չլինելու հանգամանքը՝ Վճաբեկ դասարանն այն մեկնաբանում է ոչ թե որդես սնեսական դասարանի ֆնությանը ենթակա ֆադաբացիական գործերի ֆնության համար կրճատ ժամկետ սահմանող նոմ, այլ որդես նոմ, որով օրենսդիրը հայտարարում է իր տեսակետը՝ սնեսական գործերի արագ ֆնության անհրաժեհության մասին:

Այսդիտով, ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հողվածի առաջին մասի 3-րդ դարբերությունը սույն դասավարության նկատմամբ կիրառելի չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա՝ Վճաբեկ դասարանը գնում է, որ դասարանը, խախտելով ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հողվածի առաջին մասի առաջին դարբերությունը և սխալ մեկնաբանելով նույն հողվածի առաջին մասի 3-րդ դարբերությունը, դասասխանողին գրկել է դասարանում իր դասավարական իրավումներից օգսվելու հնարավորությունից: Արդյունքում խախտվել է անձի՝ Սահմանադրության 19-րդ հողվածով և «Մարդու իրավումների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հողվածով

երաժխավորված «հավասարության դայմաններում, արդարության բոլոր դասանջների դասհղանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դասարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրադարակային ֆննության իրավունքը» (արդար դասաֆննության իրավունք):

2. բողոքի երկրորդ հիմքը *Վճռաբեկ դասարանն անհնար է համարում ֆննության առարկա դարձնել հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին դասասխանողի դասճառաբանությունները չեն կարող դասական ակտի վերանայման հիմք հանդիսանալ այն դայմաններում, երբ կողմի (կողմերի) փաստարկները դասավարության ընթացքում ֆննության առարկա չեն դարձել՝ կողմի դասավարական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում: Հետևաբար, նման իրավիճակում այդ դասճառաբանությունները չեն կարող լինել նաև Վճռաբեկ դասարանի ֆննարկման առարկա:

Վերը շարադրված դասճառաբանությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դասարանը բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է համարում և դիտում է որդես բավարար հիմք ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով դասական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 02.08.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Նոր ֆննության արդյունքում կայացված վճռով լուծել դասական ծախսերի բաժխման հարցը:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruaqrnություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruaqrnություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1384
Նախագահող դատավոր՝ Ա.ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2350 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանի (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Գ.Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 25.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Կոնսյոլ-մամուլ» դուստր փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) սնանկության գործով կառավարիչ Ժիրայր Արաբյանի հայցի ընդդեմ Կոնսյոլի մարզրեսարանի (այսուհետ՝ Մարզրեսարան)՝ գումարի բռնագանձման դատահանցի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Ընկերության սնանկության գործով կառավարիչը, դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան, դատահանցել է Մարզրեսարանից բռնագանձել 1.426.000 ՀՀ դրամի չափով չկատարված դարսավորության գումարը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 25.04.2006 թվականի վճռով որոշվել է Ընկերության սնանկության գործով կառավարիչի հայցն ընդդեմ Մարզրեսարանի՝ 1.241.665 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դատահանցի մասով գործի վարույթը կարճել, ինչպես նաև Մարզրեսարանից հոգուս Ընկերության բռնագանձել 184.335 ՀՀ դրամ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշխանը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիբեյալ հիմնավորմամբ՝

Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաֆացիական օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի, ինչդեա նան ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 11-ի թիվ 1460-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կանոնադրության 8-րդ կետի ժղ) ենթակետի դաշխանըները:

Դատարանը ֆադաֆացիական գործը ֆննել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությանը մասնակից չդարձնելով, ինչը ՀՀ ֆադաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն դատական ակտը բեկանելու հիմք է:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնեստական դատարանի 25.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերությունը 1996 թվականին Մարզդեսարանին մատակարարել է թերթեր, ամսագրեր, գրենական դիտույներ՝ համաձայն բաժանորդագրության դատվերների:

2) Մատուցված ծառայության համար մարզդեսարանի դատսֆը Ընկերության նկատմամբ 2001 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ կազմել է 1.241.665 ՀՀ դրամ:

3) Կոտայքի մարզի առաջին աշյանի դատարանի օրինական ուժի մեջ մատ 07.05.2001 թվականի վճռով Ընկերության հայցն ընդդեմ Մարզդեսարանի՝ 1.241.665 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դաշխանջի մասին, բավարարվել է (գ.թ. 9), սակայն վճիռը չի ներկայացվել կատարման:

4) Կողմերի միջև 01.06.2004 թվականին կնքվել է «Փոխադարձ հատվարկների ձշսման և վճարման մասին» համաձայնագիր, որի համաձայն՝ ՀՀ Կոտայքի մարզդեսարանի դատվերի դիմաց Ընկերության նկատմամբ սկսած 1996 թվականից ծառայությունների դիմաց մարզդեսարանի դատսֆը կազմում է 1 426 000 (մեկ միլիոն չորս հարյուր ֆանվեց հազար) ՀՀ դրամ: Կողմերը համաձայնվել են վերհոիբեյալ գումարը մարել ՀՀ դեսական բյուջեի «նախորդ տարիների դատսֆի մարում» հոդվածով ֆինանսավորում լինելու դեղում» (գ.թ. 10):

4. Վճռաբեկ դատարանի դատձառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը վերը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքն անհիմն է հետևյալ դատձառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաֆացիական օրենսգրքի 1065-րդ հոդվածի համաձայն՝ այն դեղդերում, երը նույն օրենսգրքին կամ այլ օրենքներին համադատասախան վնաաը հատուցվում է Հայասանի Հանրադեսության կամ համայնքի կողմից, նրանց անունից հանդես են գալիս համադատասախան ֆինանսական մարմինները, եթե այդ դատրականությունը, նույն օրենսգրքի 129 հոդվածի 3-րդ կետին համադատասախան, դրված չէ այլ մարմնի, իրավաբանական անձի կամ ֆադաֆացու վրա:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերությունը Մարզդեսարանին մասուցել է ծառայություն, այն է՝ բաժանորդային դասվերների հիման վրա մասակարարել է թերթեր, ամսագրեր, գրենական դիտարկներ, որոշակի ծառայության դիմաց Մարզդեսարանը դարձրել է վճարել համադասասխան գումարներ յուրաքանչյուր սարի ըստ եռամսյակների: Նշվածից հետևում է, որ սույն գործով առկա է գործարք, որով կողմերը միմյանց նկատմամբ ձեռք են բերել իրավունքներ և սահմանել են դարձավորություններ, հետևաբար վեճը վերաբերում է գործարքից առաջացած դարձավորության ոչ դասաճ կասարմանը: Ընկերությունը ներկայացրել է հայց՝ գործարքից առաջացած դարձավորության գումարը բռնագանձելու, այլ ոչ թե վնասը հասուցելու մասին:

Վնասի բռնագանձման դատախազի բացակայության դայմաններում չի կարող առաջանալ ֆինանսական մարմիններին դասաճությունը ներգրավելու իմդերաճիվ անհրաժեճություն, առավել ևս երբ այդ մարմիններին դասաճությունը չի ներգրավում հայցվորը: Հետևաբար, հիմնավոր չէ ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությանը դասաճությունը ներգրավելու մասին վճռաբեկ բողոքի հիմքը, առավել ևս, երբ նշված նորմը կարգավորում է բոլորովին այլ հարաբերություններ: Օրենքի այս դրույթը վերաբերում է այն դեղդերին, երբ դեճությունը որևէ ձևով (օրենքով, Հանրադեճության Նախագահի հրամանագրով, Կառավարության որոճամբ) լիագորում է որևէ դեճական մարմնի, իրավաբանական կամ մասնավոր անձի՝ դասարանում հանդես գալ իր անունից:

Տվյալ դեղդում օրենքը և որևէ այլ իրավական ակճ, որոճակի դեճական մարմնի նման հայցերով դասարանում դեճության անունից հանդես գալու մեճաճնորի իրավունք չի վերադահել: Այսդեճ, ՀՀ ֆադաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 37-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեճության գույֆային ճահերի դաճողանության հայցով դասարան դիմելու իրավունք ունեն դեճական մարմինները: «Պեճական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենքի, դրա հիման վրա՝ ՀՀ կառավարության որոճումներով հաստատված գործաղիր իճխանության դեճական մարմինների կանոնադրությունների համաձայն՝ յուրաքանչյուր դեճական մարմին ներկայացվում է նրա դեկավարի կողմից, նրանք իրենց իրավասության սահմաններում առանց լիագորագրի հանդես են գալիս Հայասանի Հանրադեճության անունից, ինչդեճ նաեճ սալիս են Հայասանի Հանրադեճության անունից հանդես գալու լիագորագրեր, այդ թվում՝ վերալիագորման իրավունքով լիագորագրեր: Նմանօրինակ լիագորություններով օճված են նաև դեճական մարմինների աճխասակազմերը՝ իրենց իրավասությունների ճջանակում:

ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 11-ի թիվ 1460-Ն որոճամբ հաստատված ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կանոնադրության 8-րդ կեճի ճղ) եճթակեճի կանոնների խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի ֆասարկներն անհիմն են հետևյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆադաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 1-ին մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ դասարաններում ֆադաֆաղիական գործերով դասավարության կարգը սահմանվում է Սահմանադրությամբ, ֆադաֆաղիական դասավարության օրենսգրքով և այլ օրենքներով: Ավելին, Սահմանադրության 85-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն կառավարության լիագորությունները սահմանվում են Սահմանադրությամբ և օրենքներով: Սահմանադրությամբ և որևէ օրենքով ՀՀ

կառավարությանը՝ ֆաղափարական գործերով դասավարության կարգ սահմանելու լիազորություն վերադասված չէ: Սահմանադրության նույն հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն ՀՀ կառավարության որոշումներն ընդունվում են Սահմանադրության, միջազգային դաշմանագրերի, օրենքների կամ Հանրադատության Նախագահի նորմատիվ ակտերի հիման վրա և դրանց կասարմուն ադախովելու նպատակով: Հետևաբար, ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 11-ի թիվ 1460-Ն որոշումը չի կարող հակասել ՀՀ ֆաղափարական դասավարության օրենսգրքին և դեռ է բխի դրանից:

ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 11-ի թիվ 1460-Ն որոշումը հաստատվել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կանոնադրությունը: Այդ կանոնադրության 8-րդ կետի ժ) ենթակետի համաձայն ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունն իր նպատակների և խնդիրների իրականացման համար օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դաշմանագրային դարսավորությունների չկասարման կամ ոչ դասաւ կասարման հիմնով գումարի բռնագանձման դահանջով նախարարության, այլ դեսական հիմնարկների դեմ հայցերով դասարանում դեռ է ներգրավվի որդես դասասխանող կամ երրորդ անձ և դասաւ դանի դեսության գույֆային ասհերը: Այսինֆն, կառավարությունը սվյալ ակտով սահմանել է որոշակի դարսականություն ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության համար, որը դարսադիր է նրա, դեսական այլ մարմինների, դեսական հիմնարկների համար, սակայն դարսադիր չէ դասարան դիմող անձանց համար, ինչդես նաև չի սսեղծում դասարանի համար դասավարական օրենքով չնախաստաված դարսականություն:

Ելնելով վերգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքել բողոքը մերժել: ՀՀ սնսեսական դասարանի 25.04.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrսագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrսագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ
դատարանի վճիռ

Քաղափացիական գործ թիվ 3-2176 (ՎԳ)
2006թ.

Քաղափացիական գործ թիվ 06-2392/2006
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
դատավորներ՝ Ա.Թումանյան
Ա.Խառատյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՋՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով դատաստանող Սուսաննա Սարգսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006 վճռի դեմ՝ ըստ Եվզինե Հակոբյանի դիմումի ընդդեմ Շիրակի մարզպետարանի (այսուհետ՝ Մարզպետարան) և Սուսաննա Սարգսյանի՝ դատարանատանի որոշումն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասումությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է անվավեր ճանաչել Մարզպետի 02.12.2003 թվականի թիվ 229 որոշումը՝ Երևանյան խճուղու 15 շենքի թիվ 4 բնակարանը Ս. Սարգսյանի ընտանիքին հասկացնելու մասին և այդ բնակարանը հասկացնել իրեն:

Շիրակի մարզի առաջին աստիճանի դատարանի 16.05.2006 թվականի թիվ 2-928/2006 վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006 վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճարել բողոք է ներկայացրել դասասխանող Ս.Սարգսյանը:
Վճարել բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճարել բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաժանող.

Սույն վճարել բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 10.06.1999 թվականի թիվ 432 որոշմամբ հաստատված կարգի 18-րդ կետի «է» ենթակետը, որը ղետս է կիրառել:

Բողոք քերաձ անձը նեվաձ ղնդումը դասձառաքանում է հետևյալ փաստարկով.

Ս. Սարգսյանի 5 անձից բաղկացաձ ընսանիքը, լինելով երկրաեարձի հետևանքով անօքևան, հաեվառվաձ է եղել Գյումրու ֆաղաֆաղետի կողմից հաստատվաձ աղետի հետևանքով անօքևան մնացաձ ֆաղաֆաղիների 2003 թվականի հերթացուցակում որղետ մեկ սենյականոց բնակարանի կարիֆալոր` օգսվելով ՀՀ կառավարության 1999 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 432 որոշմամբ հաստատվաձ կարգի 18-րդ կետի «է» ենթակետի արսնոթյունից:

Բողոք քերաձ անձը դահանղել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006 վձիռը և օրինական ուձ սալ Շիրակի մարղի առաղին աշյանի դասարանի 16.05.2006 թվականի թիվ 2-928/2006 վձռին:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նեանակոթյուն ունեղող փաստեր.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նեանակոթյուն ունեն հետևյալ փաստեր`

1) Ե. Հակոբյանը հաեվառվաձ է եղել անօքևանների ցուցակում և օգսվել է ՀՀ կառավարության 10.06.1999 թվականի թիվ 432 որոշմամբ հաստատվաձ կարգի 8-րդ կետի արսնոթյուններից:

2) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի` 22.01.2004 թվականի օրինական ուձի մեղ մսաձ թիվ 04-290/2004 վձռով դասարանը դարսավորեղրել է Գյումրու ֆաղաֆաղետին Ե.Հակոբյանին հասկացնել մեկ սենյականոց բնակարան:

3) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 22.10.2004 թվականի որոշմամբ դարղաքանվել է, որ նեվաձ դասական ակղը դարսաղիր կասարման է ենթակա նաև ՀՀ Շիրակի մարղղետի կողմից:

4) Գյումրու ֆաղաֆաղետարանի 04.03.2003 թվականի տեղեկանքի համաձայն` Եվղինե Հակոբյանին նախաստեվաձ է եղել հասկացնել Երևանյան խձողի փողոց թիվ 15 եենքի թիվ 37 մեկ սենյականոց բնակարանը (1-ին հարկում գսնվող):

5) Շիրակի մարղղետի 02.12.2003 թվականի թիվ 299 որոշմամբ Գյումրի ֆաղաֆի 15 եենքի թիվ 4 բնակարանը հասկացվել է Ս.Սարգսյանի հինգ անղամներից բաղկացաձ ընսանիքին:

6) Գյումրու ֆաղաֆաղետի տեղակալի 19.07.2005 թվականի սղվաձ տեղեկանքի համաձայն` Երևանյան խձողի թիվ 67 (եինարարական համարը 15) թիվ 37 մեկ սենյականոց բնակարանը ներկայիս Երևանյան խձողի 67 եենքի թիվ 4 բնակարանն է:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ կառավարության 10.06.1999 թվականի թիվ 432 որոշմամբ հաստատված «Աղետի գոտու բնակավայրերում ֆաղաֆացիներին բնակարանների արձանագրության հասկացման մասին» կարգով (այսուհետև նաև՝ Կարգ) կարգավորվում են հետևյալ խնդիրները:

Նշված կարգի համաձայն բնակարաններ հասկացնելու համար իրականացվում է նման իրավունք ունեցող անձանց հաշվառում: Հաշվառման վերաբերյալ հարցերը կարգավորվում են հիշյալ կարգի առաջին մասի 1-ից 12-րդ կետերով:

Համաձայն Կարգի 3-րդ կետի՝ աղետի գոտու բնակավայրերում բնակարան արձանագրության սահմանում իրավունք ունեցող ֆաղաֆացիների հաշվառումն իրականացնում է նրանց մշակման բնակավայրի համայնքի ղեկավարը:

Կարգի 13-րդ կետի համաձայն՝ ղեկավարն աջակցության միջոցով կառուցված ղեկավարման բնակարանային ֆոնդի բնակարանները բաշխում և հասկացնում են համադասասխան մարզղետները համադասասխան համայնքների ղեկավարների կողմից հաստատված հերթացուցակների համաձայն՝ դրանցում ընդգրկված ֆաղաֆացիների հերթացուցակում ընդգրկվելու չափանիշներին համադասասխանության արդյունքներով:

Ս. Սարգսյանին Երևանի խճուղի 67 շենքի 4-րդ բնակարանը հասկացվել է ՀՀ կառավարության 10.06.1999 թվականի թիվ 432 որոշմամբ հաստատված «Աղետի գոտու բնակավայրերում ֆաղաֆացիներին բնակարանների արձանագրության մասին» կարգին համադասասխան, հետևաբար առկա չեն Շիրակի մարզղետի որոշման անվավեր ձևնաչման համար օրենքով դասակարգվող հիմքեր:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի օրինական ուժի մեջ մտնելու 22.01.2004 թվականի վճռին և դրա հիման վրա 22.10.2004 թվականի սրված դարձաբանմանը, առաջ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասարանի այդ վճիռը չի կարող Սուսաննա Սարգսյանին բնակարան հասկացնելու մասին որոշման անվավեր ձևնաչելու հիմք հանդիսանալ, քանի որ սվյալ դասական ակտի կայացման դասին վիճելի բնակարանը արդեն իսկ հասկացված է եղել Ս.Սարգսյանին: Բացի այդ, Ե. Հակոբյանին բնակարան հասկացնելուն դարձավորեցնելու մասին դասական ակտում բացակայում է նշում կոնկրետ բնակարանի կամ դրա նույնացման հասկանիչների վերաբերյալ:

Ինչ վերաբերում է Գյումրու ֆաղաֆացիական սեղակալի կողմից սրված Ե. Հակոբյանին հասկացվելիք բնակարանի վերաբերյալ սեղեկանքին, առաջ այն իրավական հետևանքներ չի կարող առաջացնել, քանի որ ֆաղաֆացիական մատուցությունները վարչական ակտով չեն իրացվել, և Ե.Հակոբյանին ֆաղաֆացիական կողմից բնակարան չի հասկացվել: Ս.Սարգսյանին հասկացված բնակարանը ազատ է եղել և ծանրաբեռնված չի եղել որևէ իրավունքով:

Ե. Հակոբյանը, ըստ էության, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 22.01.2004 թվականի վճռի հիման վրա դասակարգվող իրավունք ունի ղեկավարման մարմնի նկատմամբ, որը չի կարող անդրադառնալ Ս.Սարգսյանի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված ու ՀՀ օրենքներով դասակարգվող իրավունքներին:

Այսպիսով, Ս.Սարգսյանի բողոքում նշված հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006

վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սուսաննա Սարգսյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqrupjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1552
Դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2178 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինետով ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 10-ի թիվ S-1868 վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության Նոր-Մարտե հարկային տեսչության ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանի՝ 196 800 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է անհատ ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանից հոգուս ՀՀ ղեկավարության բռնագանձել 196.800 ՀՀ դրամ գումար, որից 100.000 դրամ՝ ադաբաբ և 96.800 դրամ՝ տույժ:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 10-ի վճռով հայցը մերժվել է: Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնետով է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապետական հիմնավորումներով.

ՀՀ սննտասկան դասարանը չի կիրառել «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 6¹-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի լուծարումը, որը դեռ է կիրառել:

Դասարանը մերժելով հայցը՝ լուծարում է, որ անհաս ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանը 2003 թվականի դեկտեմբերի 3-ից դեղատնային գործունեություն չի իրականացրել: Որոշու հիմնավորում դասարանը բերել է այն փաստը, որ լուծարման 2003 թվականի դեկտեմբերի 3-ին ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային լուծարման ծառայության Էրեբունու հարկային տեսչություն է ներկայացրել դիմում, որով խնդրել է հաշվառումից հանել իրեն լուծարման դրամարկային մեքենան՝ Երևան ֆաղափ Հ. Հակոբյան փողոց թիվ 2 հասցեում դեղատնային գործունեության դադարեցման լուծարում:

Դասարանի նշած լուծարման գործընթացը հայցը մերժելու հիմն հանդիսանալ չէր կարող, քանի որ ֆինանսավորող գործով հսկիչ դրամարկային մեքենան հաշվառումից հանելու վերաբերյալ դիմումը չի կարող առաջացնել դեղատնային գործունեության դադարեցում: Քաղաքացիական գործի նյութերում բացակայում է որևէ աղացույց լուծարման գործունեության կողմից նշված հոդվածի լուծարման կատարելու մասին, հետևաբար լուծարման գործունեությունը դադարեցված չի համարվում և առաջացնում է «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածով սահմանված իրավական հետևանքներ:

Բողոք բերած անձը լուծարման է բերելով ՀՀ սննտասկան դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 10-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆունկցիան:

3. Վճարել բողոքի ֆունկցիան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆունկցիան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Անհաս ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանի կողմից 03.12.2003 թվականին Էրեբունու հարկային տեսչությանը ներկայացվել է դիմում, որի համաձայն՝ նա խնդրել է հաշվառումից հանել իրեն լուծարման հսկիչ-դրամարկային մեքենան Երևան ֆաղափ Հ. Հակոբյան փողոց 2 հասցեում դեղատնային գործունեության դադարեցման լուծարում:

2) 09.12.2003 թվականին կատարվել է գրառում հսկիչ-դրամարկային մեքենայի գրանցման թիվ 401562 ֆարսի հսկիչ-դրամարկային մեքենան գրանցումից հանելու վերաբերյալ և 09.12.2003 թվականին կազմվել է տեղեկանք այդ մասին:

3) ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային լուծարման ծառայության Նոր-Մարազ հարկային տեսչության կողմից 01.04.2006 թվականին կատարվել է հաշվարկ, իսկ 03.05.2006 թվականին կազմվել է տեղեկանք անհաս ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանի լուծարման գործունեության վերաբերյալ, համաձայն որոնց՝ լուծարման գործունեությունն առաջացել է 2004 և 2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված լուծարման սուրճի՝ 100 000 ՀՀ դրամ և այն չվճարելու հետևանքով հաշվարկված սուրճերի՝ 196 800 ՀՀ դրամ գումարներից:

4) Դեղատնային գործունեության լիցենզավորող մարմին է հանդիսանում ՀՀ առողջապահության նախարարությունը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 6¹-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ ֆիզիկական անձանց և կազմակերպությունների հերթական սարեկան ղեկավարական սուրճի վճարման դատարանությունը դադարում է, եթե սարեկան ղեկավարական սուրճի վճարողը մինչև հերթական սարեկան ղեկավարական սուրճի վճարման համար սույն օրենքով սահմանված ժամկետի վերջին օրը լիազոր մարմին դիմում է ներկայացնում լիազոր մարմնի կողմից սարեկան ղեկավարական սուրճի գանձման օբյեկտի հանդիսացող ծառայությունների մատուցման կամ գործողությունների կատարման արդյունքում սրված փաստաթղթերի գործողության դադարեցման համար և այդ դիմումի հետագա բավարարման դեմքում: Քաղաքացիական գործի նյութերում բացակայում է որևէ աղացույց, որը կհավաստե անհաս ձեռնարկաբեկ Ադալնի Հարությունյանի կողմից հիշատակված հոդվածի դատառարարության կատարումը մասին:

Անհաս ձեռնարկաբեկ Ադալնի Հարությունյանի կողմից 03.12.2003 թվականին Էրեբունու հարկային ծառայությանը ներկայացված դիմումը, ինչպես նաև հսկիչ-դրամարկղային մեքենայի գրանցումից հանելու մասին 09.12.2003 թվականի սեղեկանից, անհաս ձեռնարկաբեկ Ա.Հարությունյանին սրված թիվ Ա-XX-000099 լիցենզիայի գործողության դադարեցման համար հիմք չեն կարող հանդիսանալ, քանի որ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքը նախատեսում է լիցենզիայի գործողության դադարեցման հասույթ ընթացակարգ: Մասնավորապես, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողությունը կարող է դադարեցվել լիցենզավորված անձի դիմումի համաձայն, իսկ նույն հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված է, որ նշված դիմումները լիցենզավորող մարմնում ֆինանսվում են այն սահմանում օրվանից՝ 15 օրվա ժամկետում:

Դեդատարանի գործունեության լիցենզավորող մարմին է հանդիսանում ՀՀ առողջապահության նախարարությունը, որին անհաս ձեռնարկաբեկ Ադալնի Հարությունյանը չի դիմել լիցենզիայի գործողությունը դադարեցնելու մասին դիմումով:

«Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասի 2.4-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ, արտոնագրեր սայու համար ղեկավարական սուրճի գանձվում է դեդատարանի գործունեության համար՝ սարեկան բազային սուրճի 50-ադասիկի չափով:

Այսպիսով, անհաս ձեռնարկաբեկ Ա.Հարությունյանի լիցենզիայի գործողությունը չի դադարել և հետևաբար «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի ուժով ղեկավարական սուրճի վճարման դատարանությունն առկա է:

Ելնելով վերոգրյալից՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ սննդամթերքի դատարանը թույլ է սվել ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված նյութական իրավունքի նորմերի խախտում, չի կիրառել այն օրենքը, որը դեմ է կիրառել:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ՀՀ սննդամթերքի դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի դատառարարության, մասնավորապես, սննդամթերքի դատարանի 10.07.2006

թվականի վճռի դասճառաբանական մասում չեն նշվել այն օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դասարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Այսպիսով, բողոքում նշված փաստարկը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ գլխավոր դասախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 10.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrvaqrupjomin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrvaqrupjominներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S5-93/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1702 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՌՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր մաբային ղեկական կոմիտեի (այսուհետ՝ նաև Կոմիտե) վճռաբեկ բողոքն ըստ «Ոսանիկ Հայրենյաց» ՄՊ ընկերության (այսուհետ՝ նաև Ընկերություն) լիազոր ներկայացուցչի դիմումի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ մաբային ղեկական կոմիտեի՝ բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու և որոշումը վերացնելու դահանջի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 12.06.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

02.06.2006 թվականին դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան Ընկերության լիազոր ներկայացուցչի Սարգիս Մնացականյանը դահանջել է դատարան դիմելու համար նախատեսված բաց թողնված ժամկետը հարգելի ճանաչել և վերացնել Կոմիտեի հեռաբնության և իրավաբանական վարչության ղեկի կողմից 17.04.2006 թվականին կայացված քրեական գործի հարուցումը մերժելու և վարչական տյժ նեանակելու մասին որոշումը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 12.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կոմիտեն:

Հայցվորը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հեկյալ հիմքերի սահմաններում ներհիբեյալ

հիմնավորումներով՝

1) դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետը, 81-րդ, 82-րդ հոդվածները, 86-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետը, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասառատության է հետևյալ փաստարկներով.

Մաքսային կանոնների խախտման համար դասասխանասվության է ենթարկվել ֆաղաֆաղին՝ Սարգիս Մնացականյանը, հետևաբար վարչական տուգանքի ենթարկելու որոշումը բողոքարկելու մասին ֆաղաֆաղիական գործը ենթակա էր ֆննդության ֆաղաֆաղիական գործեր ֆննդ դասարանին, այլ ոչ թե սնտեսական դասարանին: Ընդ որում, համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 81-րդ և 82-րդ հոդվածների, ֆաղաֆաղիական գործերը, բացի սնտեսական դասարանի իրավասությանը ենթակա գործերից, ֆննդում են ՀՀ առաջին աշյանի դասարանում, իսկ հայցը հարուցվում է դասասխանողի զսնվելու վայրի դասարան:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 333-րդ և 342-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը թույլ է սվել նյութական և դասավարական նորմերի խախտումներ՝ հասուկ հայցային վարույթի դասավարական կանոնները սահմանող ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 3-րդ բաժնի 156-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվում է, որ վարչական դասասխանասվության ենթարկելու մասին որոշումը վիճարկելու դիմումը դասարան է ներկայացվում որոշման դասառնը հանձնելու օրվանից 10 օրվա ընթացքում, որդիսի ժամկետը հանդիսանում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 333-րդ հոդվածով սահմանված՝ հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետի համեմատությամբ կրճատ հասուկ ժամկետ: Դասարանը հաճվի չի առել այն հանգամանքը, որ դիմումատու տուգանքի ենթարկելու որոշումը սանայով 26.04.2006 թվականին և այն վիճարկելու դիմումը դասարան ներկայացնելով 02.06.2006 թվականին, դասարան դիմելու ժամկետը բաց թողնելու որևէ հարգելի դասառատություն չի բերում:

3) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջները, ինչի առյունֆում չի կիրառել մաքսային օրենսգրքի 128-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, 132-րդ և 203-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերության լիազոր ներկայացուցիչ Սարգիս Մնացականյանը Սյունիքի սարածաճրջանային մաքսասանը ընկերության կողմից Արաբական Միացյալ Էմիրություններից ՀՀ ներմուծված բեռի մասին ճգրիս տեղեկությունները սահմանված ձևով չի ներկայացրել և 5780, 600 ՀՀ դրամ առժողությամբ 1192 հաս լուսանկարչական աղարսի ծագման երկիրը հայտարարագրել է ոչ ճիշտ, այսինքն թույլ է սվել ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված մաքսային կանոնների խախտում, ինչը հիմնավորվում է մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ կազմված առձանագրությամբ, փորձագետի եզրակացությամբ, 2006 թվականի փետրվարի 22-ի C-484 բեռնամաքսային հայտարարագրով, Ս. Մնացականյանի, Լ. Գրիգորյանի և Հ. Երիցյանի բացատրություններով:

Վճարել բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 12.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԽԱՄԱՐ ԵՎ ԵՎԵՐՈՒՄԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԸ

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԽԱՄԱՐ ԵՎ ԵՎԵՐՈՒՄԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԸ

1) ընկերության լիազոր ներկայացուցիչ Սարգիս Մնացականյանը Մյունխենի սարածաբանական մասնաճյուղի ընկերության կողմից Արաբական Միացյալ Էմիրություններից ՀՀ ներմուծված բեռի մասին ճշգրիտ տեղեկությունները սահմանված ձևով չի ներկայացրել և 5780, 600 ՀՀ դրամ արժողությամբ 1192 հաս լուսանկարչական ադարսի ծագման երկիրը հայտարարագրել է սխալ:

2) Վերը նշված փաստը հայտնաբերվել է Կոմիտեի աշխատակիցների կողմից, ինչի հիման վրա կազմվել է մասնաճյուղի կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրություն, 1192 հաս լուսանկարչական ադարսը վերցվել և ի տրամ է հանձնվել Ս.Մնացականյանին:

3) 17.04.2006 թվականին Կոմիտեի հետախուզության և իրավաբանական վարչության ղեկավարի կողմից կայացվել է որոշում ֆրանկոն գործի հարուցումը մերժելու և վարչական տույժ նշանակելու մասին, որով Սարգիս Մնացականյանը ճանաչվել է զանցառու ՀՀ մասնաճյուղի օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով և նա տուգանվել է ծագման երկիրը ոչ ճիշտ հայտարարագրված 295 հաս «Վիզեն» և 897 հաս «Սկինա» սեսալի լուսանկարչական ադարսների մասնաճյուղի արժեքի չափով՝ 3.712.880 ՀՀ դրամի չափով:

Նախատեսարանված նյութերի համաձայն՝

ա) մասնաճյուղի ավագ սեսուչ Լիլյա Գրիգորյանը բացատրություն է սվել այն մասին, որ 2006 թվականի փետրվարի 2 ին Ընկերության լիազոր ներկայացուցիչ Սարգիս Մնացականյանին իրեն ներկայացրել է ընկերության կողմից Արաբական Միացյալ Էմիրություններից ՀՀ ներմուծված բեռը ուղեկցող փաստաթղթերը վերջնական հայտարարագրում կատարելու համար: Մասնագրավում եղել են նաև «Վիզեն» և «Սկինա» սեսալի լուսանկարչական ադարսներ, որոնք ծագման երկրի սերտիֆիկատ չեն ունեցել, իսկ հայտարարատու Ս. Մնացականյանը դրանց ծագման երկրի վերաբերյալ տեղեկություն չի ունեցել: Ինքը, որդես գնահատող սեսուչ, առաջնորդվելով ՀՀ մասնաճյուղի օրենսգրքով և նորմատիվ ակտերով, հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ համակարգչում սվյալ ադարսների համար սակագնային տարբերություն չի տրվում, այլ նշվում է «ցանկացած ադարսների համար»: Այդ դատարանով սվյալ լուսանկարչական ադարսների ծագման երկիր իր կողմից ընտրվել է վերջին արտահանող երկիրը, որը հանդիսանում է Արաբական Միացյալ Էմիրությունները:

բ) մասնաճյուղի սեսուչ Համլետ Երիցյանը բացատրություն է սվել այն մասին, որ 2006 թվականի փետրվարի 22-ին իր կողմից զննման է ենթարկվել Ընկերության կողմից Արաբական Միացյալ Էմիրություններից Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծված և վերջնական հայտարարագրված բեռը: Չննման ժամանակ ուսումնասիրել է փաստաթղթերը և ուսումնասիրություն դարձրել հայտարարագրում նշված «Վիզեն» և «Սկինա» սեսալի լուսանկարչական ադարսների ծագման երկրի վրա: Նրանց արկղերի մի մասի վրա որդես ծագման երկիր գրված է եղել Չինաստանը, իսկ մյուսների վրա ոչինչ նշված չի եղել, և քանի որ լուսանկարչական ադարսների անունները և քանակությունը համապատասխանել են հայտարարագրում նշված սվյալներին, համարելով, որ ընտրված ադարսների ծագման երկիր է հանդիսանում վերջին արտահանման երկիրը, այսինքն՝ Արաբական Միացյալ Էմիրությունները և հաշվի առնելով, որ հայտարարագրում գրվածը

ձիւս է, այդ դասձառով թույլատրել է բեռի բաց թողումը:

զ) Ըստ փորձագետի 14.03.2006 թվականի թիվ 05410610 եզրակացութեան՝ փորձաքննութեանը ներկայացված 1192 հաս լուսանկարչական աղարասների ուղնայակները ձաղոնական են, իսկ արտադրութեանը չիմական և նրանց շուկայական արժեքը կազմում է 5.780.600 ՀՀ դրամ, իսկ մաքսային արժեքը՝ 3.712.880 ՀՀ դրամ:

4) Քրեական գործի հարուցումը մերժելու և վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումը Սարգիս Մնացականյանը ստացել է 26.04.2006 թվականին, իսկ Կոմիտեի կողմից ուղարկված գրութունն ստացել է 10.05.2006 թվականին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանութունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատձառաբանութեամբ:

ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կէտի համաձայն՝ քաղաքացիական գործեր քննող դատարանը մասնավորապէս, քննում է ղեկավարական, վարչարական, հարկային և այլ իշխանական ենթակայութեան վրա հիմնված իրավահարաբերութուններից ծագող գործերը, եթէ մի կողմը քաղաքացի է:

Նույն օրենսգրքի 81-րդ և 82-րդ հոդվածների համաձայն՝ դատարանների իրավասութեանը ենթակա քաղաքացիական գործերը, բացի սնտեսական դատարանի իրավասութեանը ենթակա գործերից, քննվում են առաջին աստիճանի դատարանում, իսկ հայցը հարուցվում է դատաստիսանողի բնակութեան (գտնվելու) վայրի դատարան:

Սույն գործով ՀՀ ԿԱ մաքսային ղեկական ծառայութեան կողմից 2006 թվականի ապրիլի 17-ին կայացված՝ «Քրեական գործի հարուցումը մերժելու և վարչական տույժ նշանակելու մասին» որոշումը ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով զանցառու է ձանաչվել և վարչական դատաստիսանութեան է ենթարկվել քաղաքացի Սարգիս Մնացականյանը՝ որդես իրավաբանական անձի դաւեսոնատար անձ, հետևաբար սույն գործով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կէտի համաձայն՝ գործը ենթակա է քաղաքացիական գործեր քննող դատարանին:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սուս այս հիմքի առկայութեանը բավարար չէ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատձառաբանութեամբ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ մեկ կողմի՝ մյուսի վարչական կամ այլ իշխանական ենթակայութեան վրա հիմնված գոյքային՝ ներառյալ հարկային, ֆինանսական ու վարչական հարաբերութունների նկատմամբ քաղաքացիական օրենսգրքի օրենսգրքի և այլ իրավական ակտերը չեն կիրառվում, եթէ այլ բան նախատեսված չէ օրենսգրքով:

Սույն վեճի հիմքում ընկած հարաբերութունները վարչարական հարաբերութուններ են, հետևաբար դրանց նկատմամբ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 333-րդ և 342-րդ հոդվածները կիրառելի չեն:

3) բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատձառաբանութեամբ:

ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի «ա» կէտի համաձայն՝ հայտարարատն դատարանը է իրականացնել աղբանքների և սրանաղորտային միջոցների հայտարարագրում նույն օրենսգրքով նախատեսված կարգով: Այսինքն, ՀՀ մաքսային օրենսգրքով սահմանված

կարգով ադրանգների և սրանադորսային միջոցների հայտարարագրումը հայտարարասուի դարսականությունն է:

Համաձայն ՀՀ մաբային վարչության դեհի 12 հունիսի 1998 թ. թիվ 71-ՄՎԲ հրամանով հասսասված՝ «ՀՀ մաբային սահմանով փոխադրվող ադրանգների բեռնային մաբային հայտարարագրման, ըս բացթողման մաբային ռեժիմների բեռնային մաբային հայտարարագրի լրացման կարգի» 2-րդ կեհի 3-րդ ենթակեհի՝ ադրանգները հայտարարագրման է ներկայացնում հայտարարասուի կողմից լիազորված անձը կամ հայտարարասուն (անհաս ձեռներեցի դեղում)՝ բեռնային մաբային հայտարարագրի լրացման համար անհրաժեես բոլոր փասսաթղթերի հեհ միասին:

«Ոսանիկ Հայրենյաց» ՍՊԸ-ի լիազորված անձը՝ հանդիսանալով հայտարարագրման ներկայացնող սուբյեկտ, կազմել է հայտարարագիրը, այն վավերացրել իր ստորագրությամբ և ՍՊԸ-ի կնիքով, հեհսաբար դասասխանասու է իր կողմից ներկայացված սեղեկությունների իսկության և արժանահալասության համար:

Մաբային սեսուչ Լ. Գրիգորյանը ոչ թե ինքն է հայտարարագրել ներմուծվող ադրանգների ծագման երկրի վերաբերյալ սեղեկությունը, այլ ընդամենը ավսոմաս հայտարարագրման համակարգում մոսբագրել է հայտարարասուի կողմից հայտարարագրման ներկայացված ադրանգների ծագման երկրի վերաբերյալ սվյալները, որը հայտարարագրում ներառված այլ սվյալների հեհ միասին հասսասվել է ներկրող սուբյեկտի լիազորված անձի կողմից:

ՀՀ մաբային օրենսգրքի 203-րդ հողվածի համաձայն՝ Հայասսանի Հանրադեհության մաբային սահմանով սեղափոխվող ադրանգները և սրանադորսային միջոցները չհայտարարագրելը, այսինքն՝ դրանց մասին ձեգրիս սեղեկությունները սահմանված ձևով չհայտարարագրելը, ինչդեհ նաս հայտարարագրումը ոչ իրենց անվանմամբ՝ հանցագործության հասկանիեների բացակայության դեղում՝ առաջացնում է սուգանքի նեանակում՝ այդ ադրանգների և սրանադորսային միջոցների մաբային արժեհի չափով:

Հեհսաբար, Վճռաբեկ դասարանը գհնում է, որ սույն վեճի նկասմամբ ՀՀ մաբային օրենսգրքի 203-րդ հողվածը կիրառելի է:

Այսդիսով, վճռաբեկ դասարանը գհնում է, որ սույն բողոքի երրորդ հիմքի առկայությունը բավարար հիմք է ՀՀ սնեսասկան դասարանի վճիռը ամբողջությամբ բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ փողաբացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: ՀՀ սնեսասկան դասարանի 12.06.2006 թվականի վճիռը բեկանել և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր փննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մհնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սոնրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սոնրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2310 (ՎԳ)
դասարանի 04.10.2006թ. որոշում 2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ
դատավորներ՝ Կ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Վ.ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Սամվել Ստեփանյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 04.10.2006 թվականի որոշման դեմ ըստ Դոնարա Բաբարյանի, Համլեա, Աննա, Նարինե, Վանո Աղայանների հայցի ընդդեմ Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների, ներգրավմամբ դատասխանող կողմում երրորդ անձինք ՀՀ Կենտրոն նոսարական գրասենյակի և ՀՀ կառավարության առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեական կոմիսիի Արաքլիրի սարաժֆային սոռաբաժանման՝ առուժախի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 04.10.2006 թվականի որոշմամբ գործի վարույթը կասեցվել է:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Դիմելով վճռաբեկ դատարան՝ բողոք բերաժ անձը խնդրել է վերացնել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 04.10.2006 թվականի որոշումը, դասճառաբանելով, որ դատարանն անսեսել է Արաքլիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին աալանի դատարանի օրինական ուժի մեջ մաաժ 25.11.2003 թվականի վճռով

հաստատված այն հանգամանքը, որ գործով վիճելի բնակարանը 02.03.2001 թվականին կնքված առուվաճառքի դայմանագրով դասասխանողներ Համլես և Վանո Աղայանները վաճառել են Կարեն Ստեփանյանին, դայմանագիրը վավերացվել է նոտարական կարգով, գրանցվել անշարժ գույքի կադաստրում և սրվել է սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 392087 վկայականը, դրանով իսկ խախտելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 2-րդ կետը: Բացի դա, հայցվորները դատական կարգով վիճարկում են ոչ թե նոտարի կողմից հաստատված հայցվորների համաձայնագրերի անվավերությունը, այլ՝ սան առուվաճառքի դայմանագրի անվավերությունը:

3. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Գործի վարույթը կասեցնելիս դատարանը դատառաքանել է, որ նախան դատախազության սկսվելը հայցվորների ներկայացուցիչ Ա.Այվազյանը միջնորդություն է ներկայացրել վերաքննիչ դատարանին, որով խնդրել է սույն ֆաղափացիական գործի վարույթը կասեցնել, և կատարել հարցում ՌԴ Դոնի Ռոստովի նոտարական գրասենյակ, ինչպես նաև դատախազել նոտարական գործը «Կենտրոն» նոտարական սարածֆից, դատառաքանելով, որ Դոնի Ռոստովում սրված համաձայնագիրը վիճելի բնակարանը վաճառելու մասին հայցվորների կողմից չի սրվել և նման համաձայնագիր ընդհանրապես չի հաստատվել նոտարի կողմից:

Դատարանը որոշել է կասեցնել գործի վարույթը և հարցում կատարել Դոնի Ռոստովի նոտարական գրասենյակ, ինչպես նաև «Կենտրոն» նոտարական սարածֆից դատախազել բնակարանի առուվաճառքի վերաբերյալ նոտարական գործը:

Գործի վարույթը կասեցնելու դեղմերը սահմանված են ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ և 106-րդ հոդվածներով, որոնց շարժում դատարանի կողմից հարցում կատարելու հիմքով ֆաղափացիական գործի վարույթի կասեցման հնարավորություն նախատեսված չէ:

Նման դայմաններում հիմնավոր են դատավարական իրավունքի խախտման մասին բողոքի դատառաքանությունները, քանի որ դատարանը գործի վարույթը կասեցրել է մի հիմքով, որը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված չէ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Մ Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Վերացնել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 04.10.2006 թվականի որոշումը:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների և առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2269 (Ա)
2006թ.
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2025/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Է.Բ. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՋՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Գագիկ Մարգայանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքն ըստ «Հայկական ավիատոլիներ» ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) անվճարունակության գործով կառավարչի (այսուհետ՝ կառավարիչ) հայցի ընդդեմ Ռ.Դ. Մոսկվա ֆաղափում ընկերության ներկայացուցչի նախկին սեղակալ Գագիկ Մարգայանի՝ գումար բռնագանձելու դախանջի մասին ֆաղափացիական գործով Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 12.07.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ կառավարիչը դախանջել է Գագիկ Մարգայանից հոգոս ընկերության բռնագանձել 25.893 Ռ.Դ. ռուբլուն համարժեք ՀՀ դրամ և 24.837 Ռ.Դ. ռուբլուն համարժեք ՀՀ դրամ որդես ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով հաշվարկված սոկոսներ, ինչդես նաև դախանջել է 21.02.2006 թվականից սկսած սոկոսները հաշվարկել և բռնագանձել մինչև դատարանության փաստացի կատարումը:

Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 12.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՌԳ Մոսկվա ֆաղաֆում ընկերության ներկայացուցչի նախկին սեղակալ Գագիկ Սարգսյանի ներկայացուցիչը: Կառավարիչը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին ղաասասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և ղաահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական ղասավարության օրենսգրքի 78-րդ, 94-րդ, ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ, 19-րդ հոդվածները և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների ղաաՑղանության մասին» կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածը:

Բողոք քերող անձը նեված ղնդումը ղասճառաքանում է հետևյալ փաստարկներով՝ ղասարանը Գագիկ Սարգսյանին ղասեաճ ձևով չի սեղեկացրել ղասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին, գործը ֆննել է ինչղես Գ.Սարգսյանի բացակայղյամը՝ առանց համայնֆի ղեկավարի կողմից ծանուղում սսանաղու փասսը հավասսղ մակագրղյամը հաղորղագրղյուն սսանաղու:

Բողոք քերող անձը նեված ղնդումը ղասճառաքանում է հետևյալ փաստարկներով. ղասարանը, գործը ֆննելով Գ.Սարգսյանի բացակայղյամը, գրել է նրան ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ և 19-րդ հոդվածներով, ինչղես նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատղյունների ղաաՑղանության մասին» կոնվենցիայի 6 հոդվածով ամրագրված արղար ղասաֆնության իրավունից, ինչղես նաև իր կողմից ղասարանին աղացուղյցներ ներկայացնելու և ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 335 հոդվածի կարգով հայցային վաղեմղյուն միջնորղելու իրավունից:

Ընկերղյունը ճանաչվել է սնանկ 26.03.2004 թվականին, իսկ ղասճառված վնասը բռնագանձելու ղաահանջով կառավարիչը ղասարան է ղիմել 02.06.2006 թվականին, այսինֆն՝ կառավարիչը, անսեսելով «Անվճարունակղյուն /սնանկղյուն/ մասին» ՀՀ օրենֆի 1-ին և 54-րդ հոդվածները, բաց է թղղել ինչղես ղասարան ղիմելու ժամկեսը, այնղես էլ ղասական կարգով ղարսաղանին սնանկ ճանաչելուն նախորղղ երեֆ սարվա ընթացղում համաղասասխան ակսիվները հես սսանաղու ժամկեսը:

2) Դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 347-րդ և 408-րդ հոդվածները, որոնֆ չղեսֆ է կիրառեր:

Բողոք քերած անձը իր ղնդումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով.

բողոքին կից ներկայացվել է 11.02.2000 թվականին ընկերղյուն գղիաղոր սնօրենին հասցեագրված ընկերղյուն ՌԳ և Մոսկվա ֆաղաֆի սարածաեղջանային ներկայացուղչի գրղյունը ղասճառաքանելով, որ այն ՀՀ ֆաղաֆացիական ղասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն սուղյն գործի համար էական նեանակղյուն ունեղղղ նոր երևան եկած հանգամանֆ է, ինչղես նաև բողոքին կից ներկայացված գրղյունը փասսում է այն կարևոր հանգամանֆը, որ Գ.Սարգսյանի կողմից ղարսավորղյունը կասարվել է ղասեաճ՝ ղարսավորղյուն ղաահանջներին և ղայմաններին համաղասասխան:

Վերոգղյաղի հիման վրա վճռաբեկ բողոք քերած անձը ղաահանջել է բեկանել Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնֆների առաջին սսյանի ղասարանի 12.07.2006 թվականի վճիղը և գործն ողղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ ղասարան՝ նոր ֆննղյուն:

---

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունի այն փաստը, որ Գ.Սարգսյանին 12.07.2006 թվականի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաբանական տեղեկացնելու վերաբերյալ գործում որևէ աղացույց առկա չէ, դատարանը գործը քննել է Գ.Սարգսյանի բացակայությամբ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեռկայալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դատական ծանուցագրերով տեղեկացվում են դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին: Ծանուցագրերն ուղարկվում է դատարանից նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն ապահովող կադրային միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով (այսուհետ՝ դատաբանական ձևով):

Սա ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց՝ դատական նիստի օրվա, ժամի և վայրի մասին իրազեկելու կադրային դատարանի ակտիվ գործողություններ, որոնք դրանք է իրականացվել են սույն հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը դրանք է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղացուցել գործին մասնակցող անձին (անձանց) դատական նիստի մասին տեղեկացնելու փաստը:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով դատաստանողը դատաբանական ձևով չի ծանուցվել դատական նիստի օրվա և ժամի մասին: Գործում առկա չէ դատաստանողին գործի քննության ժամի և վայրի մասին դատաբանական ծանուցելու փաստը հաստատող որևէ աղացույց:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դատական նիստի ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկանալու իրավունքը և դատարանի՝ տեղեկացնելու դատարանությունը, ուղղակիորեն կադրային են ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված օրենքի առջև բոլորի հավասարության համընդհանուր սկզբունքի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքով սահմանված մրցակցության և կողմերի հավասարության սկզբունքների հետ: Նշված սկզբունքներն ամբողջ ծավալով կարող են իրականացվել միայն այն դեպքում, երբ գործին մասնակցող անձանցից յուրաքանչյուրին ընձեռված է դատական նիստին ներկա գնվելու հնարավորություն: Այդ իսկ դատաբանական դատական նիստի օրվա, ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց իրազեկումը դատարանի դատարանությունն է, որի չղահղանումը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենքի էական խախտում:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված ծանուցման դատաբանական չղահղանումը հանգեցնում է նաև Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատաբանական մասին եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 6-րդ

հողվածով երաշխավորված՝ արդար դասաֆնության իրավունքի խախտման: Թեև Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի առաջին մասում ուղղակիորեն նշված չէ, սակայն Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն իր նախադեղային որոշումներում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ Պայմանավորվող ղեկավարները ոչ միայն պետք է ամրագրեն ֆաղափարակալ իրավունքների դասական դատարանության իրավունքը, այլև կոնկրետ գործով պետք է ապահովեն անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Հետևաբար, Կենսոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին ասյանի դատարանը, գործին մասնակից չդարձած անձի իրավունքների վերաբերյալ վճիռ կայացնելով, չի ապահովել դատաստիսանողի իրական մասնակցությունը գործի քննությանը՝ զրկելով Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված իրավունքներից: Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի հիշյալ մեկնաբանությունը Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը սվել է Կոլոնգան ընդդեմ Իսալիայի (12.02.1985թ., որոշման 28-րդ կետ) գործով:

Այստիպով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարակալ դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 2-րդ կետի խախտման առկա է:

2) բողոքի երկրորդ հիմքը Վճռաբեկ դատարանն անհնար է համարում քննության առարկա դարձնել հետևյալ պատճառաբանությամբ:

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին դատաստիսանողի դատաճառաբանությունները չեն կարող դասական ակտի վերանայման հիմք հանդիսանալ այն դայմաններում, երբ կողմի (կողմերի) փաստարկները դատավարության ընթացքում քննության առարկա չեն դարձել՝ կողմի դատավարական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում: Հետևաբար, նման իրավիճակում այդ դատաճառաբանությունները չեն կարող լինել նաև Վճռաբեկ դատարանի քննարկման առարկա:

Վերը ցարադրված դատաճառաբանությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է համարում և դիտում է որդես բավարար հիմք ՀՀ ֆաղափարակալ դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով դասական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալ դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել Կենսոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափարակալ գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1885
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2113 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ ԿԱ հարկային դեպարտամենտի ծառայության (այսուհետ՝ նաև Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքն ըստ «Պատճառներ» սահմանափակ դատարանականությանը ընկերության (այսուհետ՝ նաև Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Ծառայության Արարիչի հարկային ծառայության (այսուհետ՝ նաև Տեսչություն) 01.02.2006 թվականի թիվ 1006484 սուբսիդիար ալթեր ճանաչելու դատարանի մասին թիվ S-1885 քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի կողմից 01.08.2006 թվականին կայացված վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան Ընկերությունը դատարանին է անվավեր ճանաչել Տեսչության 21.02.2006 թվականի թիվ 1006484 ալթեր:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 01.08.2006թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Բողոք բերած անձը դատարանին է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

Վճռաբեկ բողոքին դատարան չի ներկայացվել:

2. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԻՄՈՒՄ, ՎԻՍՏԱՐԿՆԵՐ և ՊԱՏԻՆՈՒՄ

Սույն վճռաքել բողոքը քննվում է հետևյալ իմաստով՝ սահմաններում՝ ներհանրապես հիմնավորումներով:

1) ՀՀ սննդամթերքի դատարանը չի կիրառել «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, «Պարտադիր սոցիալական աղյուսակագրության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ և 6-րդ մասերը, ինչպես նաև «Հաշվադատական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանին է հետևյալ վիճակներով դատարանին անցնել է այն հանգամանքը, որ «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի ուժով իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գործունեությունը՝ դադարած այդ մասին ղեկավարական գրանցամատյանում գրանցման դադարի, ինչի մասին սրվում է տեղեկանք:

Տվյալ դեպքում Ընկերությունը ներկայացրել է դիմում լուծարային ստուգում իրականացնելու և համադատաստան տեղեկանք սալու խնդրանքով, սակայն օրենքով սահմանված կարգով չի լուծարվել:

«Հաշվադատական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համաձայն գլխավոր հաշվադատի դատաստանում է հաշվադատական հաշվառում վարելու, ֆինանսական հաշվետվությունները ժամանակին կազմելու և ներկայացնելու համար: Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կազմակերպության ղեկավարը համատեղում է նաև գլխավոր հաշվադատի դատարանությունները, կազմակերպությունում գլխավոր հաշվադատի դատարանը է: Գլխավոր հաշվադատի կամ գլխավոր հաշվադատի դատարանությունները համատեղ կազմակերպության ղեկավարը ղեկավարում է լիարժեք աշխատող: Այսինքն, ընկերության սնունդի Գ.Բաբայանը հանդիսացել է վարձու աշխատող:

Վարձու աշխատողը, տվյալ դատարանում Ընկերության սնունդը հանդիսանում է սոցիալական աղյուսակագրության վճար վճարող և դատարան է Տեսչություն ներկայացնել հաշվետվություններ, որը նրա կողմից չի կատարվել 2005-2006 թվականների համար, ինչի դատարանում նրա նկատմամբ հաշվարկվել է դատարանի սոցիալական վճարի գծով բյուջե վճարման 106.300 ՀՀ դրամ գումար:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՈՒՄ ՈՒՆԵՆՈՒ ՎԻՍՏԵՐ

Վճռաքել բողոքի բնույթի համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ վիճակները՝

1) Ընկերությունը 15.08.1997 թվականից մինչև 20.01.2005 թվականը ընկած ժամանակահատվածի համար գրայական հաշվարկով հաշվետվություն է ներկայացրել Տեսչություն:

2) 10.02.2005 թվականին Ընկերությունը դիմում է ներկայացրել Տեսչություն՝ լուծարային ստուգում իրականացնելու և ՀՀ ղեկավարական ղեկավարի Արարիկի լուծարային բաժին ներկայացնելու համար համադատաստան տեղեկանք սալու խնդրանքով: Տեսչության կողմից նշված դիմումին որևէ դատարան չի սրվել:

3) Ծառայության դադարի 17.01.2006 թիվ 1006484 հանձնարարագրով

հանձնարարվել է Ընկերությունում կասարել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին լուծարային կասարման ճշտության լուծարային ստուգում:

4) Նշված հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կասարվել է լուծարային ստուգում և 01.02.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1006484 ստուգման ակտը, որով Ընկերության նկատմամբ դարձադր սոցիալական աղահովագրության վճարների գծով վճարման է առաջադրվել 106.300 ՀՀ դրամ գումար:

4. Վճարելի դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքները նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ *բողոքն հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին իրավաբանական անձանց ղեկավար գրանցամատյանում գրառման դադար: Նույնաբովանդակ նորմ է դարձնակում նաև «Իրավաբանական անձանց ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, ըստ որի՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին ղեկավար գրանցամատյանում գրառման դադար, ինչի մասին սրվում է սեղեկանք:

Գործի փաստերի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ «Պատրոն» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության լուծարման, կամ գործունեության դադարեցման մասին ղեկավար գրանցամատյանում որևէ գրառում չի կասարվել, այսինքն՝ ընկերությունը իրավաբանորեն համարվել է գոյություն ունեցող: Մասնից բխում է, որ ընկերության համար ծագում են սոցիալական վճարի դարձաբանություններ: Ընկերությունն իր հերթին դարձաբան է կասարել օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դարձաբանությունները, այդ թվում հարկային և դարձադր սոցիալական աղահովագրության վճարների գծով առաջացող դարձաբանությունները: Հետևաբար, հարկային ռեսուրսային կողմից նվազագույն սոցիալական վճարի հաշվարկումը սույն գործով բխում է օրենքի դադարեցման:

«Աշխատանքի վարձարության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ աշխատավարձը յուրաքանչյուր ամիս հաշվարկվում և վճարվում է անմիջապես աշխատողին, նրա աշխատանքի վայրում, աշխատանքային օրերին, ամսական առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը:

«Հաշվադատական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համաձայն՝ գլխավոր հաշվադատը դասասխանասու է հաշվադատական հաշվառում վարելու, ֆինանսական հաշվետվությունները ժամանակին կազմելու և ներկայացնելու համար: Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կազմակերպության ղեկավարը համատեղում է նաև գլխավոր հաշվադատի դարձաբանությունները, կազմակերպությունում գլխավոր հաշվադատը դարձադր է: Գլխավոր հաշվադատը կամ գլխավոր հաշվադատի դարձաբանությունները համատեղող կազմակերպության ղեկավարը պետք է լինի վարձու աշխատող: Այսինքն, ընկերության սնունդ Գ. Բաբայանը հանդիսացել է վարձու աշխատող:

«Պատրոնի սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի համաձայն՝ գործատուները յուրաքանչյուր ամիս հաշվարկում են սոցիալական վճարներ, դրանց հաշվին Հայաստանի Հանրապետության

ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և չափերով վարձու աշխատողներին հաշվարկում ու վճարում են նոդասներ, որից հետո դրանց արբերությունը փոխանցում են դարսադիր սոցիալական ադահովագրության բյուջե մինչև հաջորդ ամսվա 20-ը (ներառյալ)՝ յուրաքանչյուր ամսում փաստացի վճարված ադահովագրական նոդասների գումարների չափով: Սոցիալական վճարումների կատարումը սահմանված ժամկետներից ուշացնելու օրվանից մինչև 365-րդ օրը ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար ադահովագրից զանձվում է տոյժ՝ ադառքի 0,15 տոկոսի չափով, իսկ սոցիալական վճարների օբյեկտը թափցնելու կամ այն դակաս ցույց տալու դեղում ադահովագրից նույն օրենքով սահմանված կարգով զանձվում է թափցրած կամ դակաս ցույց տրված սոցիալական վճարների օբյեկտի նկատմամբ հաշվարկված (լիազորված մարմնի կողմից) սոցիալական վճարների գումարը, ինչդես նաև տուգանք՝ այդ գումարի 50 տոկոսի չափով: Սույն գործով «Պատրոն» սահմանափակ դասասլխանասվությամբ ընկերությունը իր վարձու աշխատող համարվող սօրենի համար յուրաքանչյուր ամիս աշխատավարձ ու սոցիալական վճար չի հաշվարկել և չի վճարել, հետևաբար խախտել է «Պարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի դահանջները, ինչի հետևանքով լիազորված մարմնի (Տեսչության) կողմից նույն օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն, հաշվարկվել են սոցիալական վճարի գումարը, ինչդես նաև տուգանք:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնեսասական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ծառայության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսասական դասարանի 01.08.2006 թվականի թիվ S-1885 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2280/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2238(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դասարանի 05.09.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի «Իգի Usars» սահմանափակ ղաասախանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ Ծառայության Ընկերության հարկային սեսչության (այսուհետ՝ Հարկային սեսչություն)՝ 20.07.2006 թվականի թիվ 2305600 ակսն անվավեր ճանաչելու ղահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասնությունը.

Գիմելով դատարան՝ Ընկերությունը ղահանջել է անվավեր ճանաչել Ընկերությանը ղասկանող շինանյութի ղանություն ղրականացված հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ներդրման և դրանց շահագործման կանոնների ճշության ստուգման արդյունքում Հարկային սեսչության կողմից կազմված 20.07.2006 թվականի թիվ 2305600 ակսը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Գատարան) 05.09.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին ղասախան չի ներկայացվել:

2. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՐԻ ԻՏԻՄԵՐ, ՓԱՍՏԱՐԿՆԵՐ և ՊԱՏԻՆՈՒՄ

Սույն վճռաքել բողոքը քննվում է հետևյալ իմաստով՝ սահմաններում ներհանրապետական հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը և 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատառաջարկում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանն արձանագրել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի և 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի խախտման փաստի առկայությունը, դատառաջարկելով, որ Հարկային ծախսերի մասին հանձնարարագրի 2-րդ օրինակը չի սրվել Ընկերության սնունդին, նա չի ստորագրել մեկ օրինակի վրա, իսկ ստուգողները կատարել են իրականությանը չհամապատասխանող գրառում՝ «սնունդը հրաժարվեց հանձնարարագիրը ստորագրելուց», մինչդեռ սնունդը ներկա չի գտնվել ստուգմանը: Նման եզրակացությունը ճիշտ չէ, քանի որ սնունդը ուղղակի չի ցանկացել գալ խանութ և մասնակցել ստուգմանը: Դատարանը հետո ստուգողները հանձնարարագիրը ներկայացրել են խանութի վաճառողին, որը հրաժարվել է այն ստանալ:

2) Դատարանը չի կիրառել «Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և ՀՀ կառավարության 26.08.2004 թվականի թիվ 1325-Ն որոշումը, որոնք ղեկավարում է կիրառել:

Վճռաքել բողոքում չկան սույն իմաստով վերաբերող հիմնավորումներ:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափարի կառավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի պահանջը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատառաջարկում է հետևյալ փաստարկով:

Դատարանն անստեղծ է, որ ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով:

Վճռաքել բողոք բերած անձը պահանջել է բեկանել Դատարանի 05.09.2006 թվականի վճիռը:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՐԻ ԲՆՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՈՒՄ և ՈՒՆԵՑՈՒՄ ՓԱՍՏԵՐ.

Վճռաքել բողոքի բնույթի համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հարկային ծախսերի մասին 13.07.2006 թվականի թիվ 2305600 հանձնարարագրի հիման վրա՝ 20.07.2006 թվականին Հարկային ծախսերի մասին ավագ ծախսերի Ս.Ղազարյանը և Ս.Մինասյանն Արթուրյան ֆաղափի 4-րդ միկրո հասցեի Շուկայի սարածքում գործող Ընկերությանը դատարանի շահագրգիռ խանութում իրականացրել են հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճշգրտման ուղղված ստուգում:

2) Ստուգման արդյունքում արձանագրվել է, որ 20.07.2006 թվականի ժամը 12⁵⁰-ին Արթուրյան ֆաղափի 4-րդ միկրո հասցեի Շուկայի սարածքում գտնվող Ընկերությանը դատարանի շահագրգիռ խանութում գնված 300 ՀՀ դրամ արժողությամբ արժեքի արժեքը հսկիչ-դրամարկղային մեքենա չի մոտեցրվել և գնորդին կտրու չի սրանադրվել:

3) 20.07.2006 թվականին կազմվել է ստուգման թիվ 2305600 ակտը, որով Ընկերությանն առաջադրվել է 75 000 ՀՀ դրամի տուգանք:

---

4) Նշված ակտին կից 20.07.2006 թվականի արձանագրության և նույն օրը սրված Մկրտիչ Միմոնյանի հայտարարության համաձայն՝ խանութի աշխատակցուհին հեռախոսով կադրավել է սնօրենի հետ, սակայն վերջինս հրաժարվել է ներկայանալուց և ստուգման հանձնարարագրին ու ակտին ծանոթանալուց:

5) Ստուգման մասին հանձնարարագիրը և ակտը ներկայացվել է խանութի վաճառողուհուն:

6) Ընկերության աշխատակցուհին հրաժարվել է ստանալ հանձնարարագիրը և ստրագրել ակտը:

7) Նշված ստուգման ակտը սնտեսավարող սուբյեկտին առաքվել է փոստով:

8) Մինչև ակտը դասական կարգով վիճարկելը Ընկերությունը ստացել է նշված ակտը (ակտը վիճարկելու մասին դիմումը 15.08.2006 թվականին ներկայացվել է Դատարան):

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է, որ ստուգումն սկսելուց առաջ համադասասխան ղեկավար մարմնի ղեկավարը (փոխարինող ղապեոնասար անձը) ստուգումն իրականացնելու մասին հրադարակում է հրաման կամ հանձնարարագիր, որտեղ նշվում են ստուգում իրականացնող մարմնի անվանումը, ստուգվող սնտեսավարող սուբյեկտի լրիվ անվանումը, ստուգումն իրականացնող ղապեոնասար անձի (անձանց) ղապեոնը, անունը, ազգանունը, ստուգման նույնաակը: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը, ստուգումն սկսելուց առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ, սրվում է սնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղապեոնասար անձին, բացառությամբ հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճշնությանն ուղղված դեղմերում իրականացվող ստուգումների:

Այսինքն, հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճշնությանն ուղղված ստուգման դեղմում ղեկավար մարմնի ղեկավարի ստուգում իրականացնելու մասին հրամանի կամ հանձնարարագրի օրինակը ստուգումն սկսելուց առաջ սնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ փոխարինող ղապեոնասար անձին չի հանձնվում, այն հանձնվում է ստուգումն իրականացնելուց հետո: Հետևաբար, հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճշնությանն ուղղված ստուգումն իրականացվում է առանց սնտեսավարող սուբյեկտին նախադես տեղեկացնելու:

Սույն գործով դատարանը թույլ է սվել սխալ. գտել է, որ Ընկերությունում հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճշնությանն ուղղված ստուգում իրականացնող անձինք դարսավոր էին «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված կարգով ստուգում իրականացնելու մասին հրամանի կամ հանձնարարագրի 2-րդ օրինակը հանձնել սնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղապեոնասար անձին:

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է, որ կազմված

ակսն usուգում իրականացնող անձինք երեք օրվա ընթացքում ղեկավարելու և ներկայացնելու ենթակարգում ստեղծված սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղապեոնասար անձին: Կազմված ակսն usուգում են usուգումն իրականացնող ղապեոնասար անձինք և սնեստավարող սուբյեկտի ղեկավարը կամ նրան փոխարինող ղապեոնասար անձը: Տարաձայնությունների դեղում կողմերի կարծիքներն արձանագրվում են ակսում: Ալսն usուգարելուց հրաժարվելու դեղում դրա մասին ակսում կասարվում է համաղասասխան գրառում: Տնեստավարող սուբյեկտի կողմից ակսն usուգարելու և տարաձայնություններ ներկայացնելու ժամկետը չի կարող գերազանցել երեք աշխասանգային օրը: Ալսի ղասձենի մեկ օրինակը հանձնվում է սնեստավարող սուբյեկտին:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վճռաքել ղասարանը գտնում է, որ նման դեղերում, երբ usուգման ակսը, կազմելուց հետո օբյեկտիվ ղասձառնելով անհնարին է եղել այն հանձնել սնեստավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղապեոնասար անձին և Ծառայությունը բավարար միջոցներ ձեռնարկել է նման հանձնումը աղահովելու համար, Ծառայության կողմից usուգման ակսը փոսի միջոցով ողարկելն իրավաչափ է և չի կարող վարչական ակտի անվավերության հիմք հանդիսանալ:

Ավելին, սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա usուգմանը (ակտի կազմմանը) մասնակից է դարձվել Ընկերության աշխասակիցը, usուգման մասին տեղակ է եղել Ընկերության տնօրենը, հետևաբար Ընկերությունը գրկված չէր օրենքով սահմանված իր իրավունքները լիարժեք իրացնելու հնարավորությունից:

Վերը նշված ղասձառաբանություններով Վճռաքել ղասարանը գտնում է, որ Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրաղեսությունում usուգումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը և 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

2) բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պասձառաբանությամբ.

ՀՀ քաղաքացիական ղասավարության օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վճռաքել ղասարանի ղալասը վերանայում է ղասարանների վճիռները և որոշումները՝ վճռաքել բողոքում նշված հիմքերի սահմաններում: Այս հոդվածի իմաստով, ելնելով նաև ՀՀ քաղաքացիական ղասավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածով սահմանված ընդհանուր կանոնի ղահանջից («Գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացուցի իր ղահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները»), բողոքի հիմք հասկացության մեջ ներառված են նաև բողոքի հիմնավորումները: Այդ իսկ ղասձառով Վճռաքել ղասարանը գտնում է, որ բողոքում նման հիմնավորումների բացակայությունն ինքնին անհիմն է դարձնում բողոքի սլյալ հիմքը, և ՀՀ սնեստական ղասարանի կողմից նյութական իրավունքի կիրառման օրինականության usուգման հիմքը բացակայում է:

3) բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պասձառաբանությամբ.

Պետական մարմինների և դրանց ղապեոնասար անձանց՝ օրենքին հակասող ակսն անվավեր ձանաչելու հիմքերը սահմանված են ՀՀ քաղաքացիական ղասավարության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածով, որի համաձայն՝ ղետական մարմինների և դրանց ղապեոնասար անձանց՝ օրենքին հակասող ակսերն անվավեր ձանաչելու համար հիմք են նշված ակսն օրենքին հակասելը և դիմողի՝ Հայաստանի Հանրաղեսության Սահմանաղորությամբ ու օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման փաստի առկայությունը:

Նշված նորմը սահմանում է վարչական ակտի՝ դասարանի կողմից անվավեր ճանաչման հնարավորությունը՝ բացառադեպ այն դեպքերում, երբ միաժամանակ առկա են երկու հիմքեր (դայմաններ): Այդ հիմքերն են՝

1. ակտի հակասելը օրենքին,

2. դիմողի՝ ՀՀ Մահմանադրությամբ և օրենքներով երաժիշտական իրավունքի և (կամ) ազատության խախտումը:

Յուրաքանչյուր դեպքում վարչական ակտի իրավաչափությունը վերը նշված հիմքերի սահմաններում որոշելիս դասարանը դիմում է սույնի՝

1. ակտն ընդունած մարմնի (դրա դաժնանաճար անձի) նման ակտ ընդունելու իրավասությունը,

2. սվյալ ակտի նյութական իրավաչափությունը:

Յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում ակտի նյութական իրավաչափությունը գնահատելիս դասարանը դիմում է սույնի գործի փաստերը (այդ թվում նաև՝ վարչական ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած փաստերը) և գնահատի յուրաքանչյուր փաստի իրավական հետևանքները:

Վարչական ակտերի իրավաչափության դասական սույնի վերը շարադրված կանոններում օրենսդիր ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանել է առանձնահատկություն: Նշված օրինադրույթը սահմանում է, որ ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով:

Հետևաբար, վարչական ակտի անվավերության հարցի ֆնարկման ժամանակ դասարանը դարձավոր է սույնի նաև հետևյալ իրավական հարցը. արդյո՞ք ակտի անվավերության հիշատակված հիմքը «ձևական նկատառում» է, թե՞ ոչ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածը՝ սահմանելով վարչական ակտի անվավերության հիմքերը, որդես նման հիմք է դիտում մասնավորադես, այնդիսի հիմնարար իրավունքների և ազատությունների խախտումը, որոնք իրենց էությամբ երաժիշտիային են և որոնց խախտումը ստեղծում է անձի օրինական շահերի խախտման իրական վսանգ:

Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի իմաստով «ձևական նկատառում» չեն կարող հանդիսանալ, մասնավորադես այն խախտումները, երբ՝

1. վարչական ակտի համար հիմք են հանդիսացել, օրենքի խախտմամբ ձեռք բերված աղացույցները,

2. խախտվել է անձի որևէ հիմնարար իրավունք կամ ազատություն,

3. խախտման արդյունքում անձը զրկվել է վարչական մարմնի հետ հարաբերությունում արդյունավետ դաժնանության հնարավորությունից:

Սույն գործով սույնի նկատառող սուրբյեկտի դեկավարին (կամ նրան փոխարինող անձին) հանձնելու՝ օրենքով սահմանված ժամկետի խախտումն առաջացրել է ընկերության կողմից իրեն վերագրվող վարչական ակտին տեղեկանալու իրավունքի խախտում:

Անձի՝ վարչական ակտին տեղեկանալու իրավունքի խախտումը դաժնանված է (երաժիշտական է) «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ և 60-րդ հոդվածներով նախատեսված երաժիշտիային նորմերով: Դրանց

համաձայն՝ այդ իրավունքի խախտման հետևանք է վարչական ակտն այն սահմալու հաջորդող օրը ուժի մեջ մտնելը:

Այս դեպքում «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթները չկատարելու հետևանքով վարչական մարմինը կրում է վարչական ակտի ուժ ուժի մեջ մտնելու արդյունքում առաջացող իրավական հետևանքի ռիսկը:

Միևնույն ժամանակ վարչական ակտի ուժ ուժի մեջ մտնելով չի խախտվում անձի որևէ երաշխավորված իրավունք, քանի որ այդ ակտով սահմանված, փոփոխված, վերացված կամ ճանաչված իրավունքների և դատարանային գործունեության ծագման հիմք է հանդիսանում վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը: Այդ դրույթը սկսած էլ առաջանում է անձի՝ օրենքով երաշխավորված իրավական դաշտայնության միջոցներից օգտվելու իրավական հնարավորությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքի այս հիմքում հիշատակված խախտումն (վարչական ակտի ուժ ստացում) իր էությունով չի համադասարանում ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համակցությամբ որդես վարչական ակտի անվավերության հիմք բնութագրվող խախտմանը և հետևաբար չի կարող հիմք հանդիսանալ նման ճանաչման համար:

Այսպիսով, սույն բողոքի առաջին և երրորդ հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկելով է բավարար հիմք ՀՀ ֆաղափարական դատարանություն օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դատարանական ակտի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 05.09.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրույթից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2064/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2240(SԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական
դատարանի 18.09.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության Թալինի
սարածային հարկային ծառայության (այսուհետ՝ Հարկային ծառայություն) ընդդեմ «Արևակ
Մանուկյան» սահմանափակ լիաժամանակային ընկերության (այսուհետ՝
Ընկերություն)՝ դատարանի բյուջեի օգտին 1 283 328 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դիմումից
մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասումությունը.

Գիմնելով դատարանի Հարկային ծառայությունը դիմումից է Ընկերությունից
բռնագանձել 1 283 328 ՀՀ դրամ դատարանական գումարը, այդ թվում՝ դատարանի
սուրբի գծով 1 260 500 ՀՀ դրամ, որից 300 000 ՀՀ դրամն ադառաք, 960 500 ՀՀ դրամը
և դատարանի սոցիալական ադառաքության վճարի գծով 22 828 ՀՀ դրամ, որից 16.170
ՀՀ դրամն ադառաք, 6 658 ՀՀ դրամը սոյժ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 18.09.2006 թվականի վճռով
հայցը բավարարվել է մասնակի՝ որոշվել է Ընկերությունից հոգոս դատարանի
բռնագանձել 22 828 ՀՀ դրամ դատարանի սոցիալական ադառաքության վճարի
դատարանի և 6 658 ՀՀ դրամ սոյժի գումարը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով՝

Դասարանը չի կիրառել «Պետական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ, 6-րդ և 6.1-րդ հոդվածները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Պետական սուրֆի վճարման՝ իրավաբանական անձանց դասավորությունը դադարում է այդ դասարանության կասարումով, դեպքում սուրֆի վճարումից ազատումով, դեպքում սուրֆի վերացումով կամ օրենքով սահմանված այլ հիմքերով: Պետական սուրֆ վճարողները դասավոր են ժամանակին լրիվ վճարել օրենքով սահմանված դեպքում սուրֆերը, ինչպես նաև դեպքում սուրֆը ժամանակին չվճարելու համար հաշվարկված սույժի գումարները: Մինչդեռ Ընկերության դեպքում սուրֆի վճարման դասավորությունը որևէ եղանակով չի դադարեցվել:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժանջել է բեկանել Դասարանի 18.09.2006 թվականի վճի՝ դեպքում սուրֆի գծով հայցը մերժելու մասը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 11.03.2002 թվականին ՀՀ ֆադաբաբիության նախարարության կողմից Ընկերությանը սրվել է թիվ 6727 լիցենզիան՝ 3 սարի ժամկետով (կադիսալ բինարարության իրականացում՝ ֆադաբաբիական դյոնրս):

2) Նշված լիցենզիայի համար Ընկերությունը վճարել է միայն 2002-2003 թվականների համար սարեկան դեպքում սուրֆը, իսկ 2003-2005 թվականների համար չի վճարել:

3) 22.10.2003 թվականին Ընկերությանը սրամադրվել է նաև թիվ 801007 լիցենզիան (կադիսալ բինարարության թույլսվություն):

4) Նշված լիցենզիայի համար Ընկերությունը վճարել է 2003-2004 թվականների դեպքում սուրֆը, իսկ 2004-2005 թվականների համար չի վճարել:

5) Պետական սուրֆի սարեկան վճարումներն ուժացնելու համար Հարկային Տեսչությունն Ընկերության նկատմամբ հաշվարկել է սույժեր՝ թիվ 6727 լիցենզիայի համար 600 500 ՀՀ դրամ, թիվ 801007 լիցենզիայի համար՝ 360 000 ՀՀ դրամ:

6) Պետական սուրֆի գծով Ընկերության դասսրը կազմում է 1 260 500 ՀՀ դրամ, որից 300 000 ՀՀ դրամն ադաբաբ, իսկ 960 500 ՀՀ դրամը սույժ:

7) Ընկերության թիվ 6727 և թիվ 801007 լիցենզիաների գործողությունը կասեցնելու մասին ադաբաբայց գործում առկա չէ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

այն հիմնավոր է մասնակի հեկյալ պատճառաբանությամբ.

«Պետական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 5-րդ հոդվածով սահմանված են Պետական սուրֆ վճարողների դարսավորությունները: Նշված հոդվածի համաձայն՝ Պետական սուրֆ վճարողները դարսավոր են ժամանակին և լրիվ վճարել օրենքով սահմանված Պետական սուրֆերը, Պետական սուրֆի վճարումով ծառայություններ կամ գործողություններ իրականացնող մարմիններ կամ դաշնուսար անձանց ներկայացնել Պետական սուրֆի վճարումը հիմնավորող փաստաթղթերը, ներկայացնել Պետական սուրֆի վճարման գծով իրեն վերադասված արձուցումները հաստատող փաստաթղթերը, նույն օրենքով սահմանված դեղման Պետական բյուջե վճարել Պետական սուրֆը ժամանակին չվճարելու համար հաշվարկված տույժերի գումարները:

Ընկերությանը տրված լիցենզիաների համար Օրենքի 19-րդ հոդվածի 16.2-րդ կետով սահմանված է սարեկան Պետական սուրֆ:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերությունը չի վճարել 11.03.2002 թվականի թիվ 6727 լիցենզիայի 2003-2005 թվականների և 22.10.2003 թվականի թիվ 801007 լիցենզիայի 2004-2005 թվականների համար սահմանված սարեկան Պետական սուրֆերը, հետևաբար նրա մոտ առկա է Պետական սուրֆի վճարման դարսավորություն:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 1-ին մասի 11-րդ կետի համաձայն՝ սարեկան Պետական սուրֆը չվճարելու դեղման լիցենզիայի գործողությունը կարող է կասեցվել: Նույն օրենքի 34-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողության կասեցումը որոշակի ժամկետով կամ որոշակի դրամային գումարով լիցենզավորված անձին լիցենզավորման ենթակա գործունեությունը կամ այդ գործունեության առանձին գործառնություններ կամ լիցենզիայով վերադասված առանձին գործողություններն իրականացնելու իրավունքից ժամանակավորապես զրկումն է:

Դատարանը սարեկան Պետական սուրֆի գծով հայցը մերժելու իրավական հիմք է համարել Ընկերության կողմից սարեկան Պետական սուրֆը չվճարելու օրվանից լիցենզիայի գործողությունը «Լիցենզիայի մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 10-րդ մասի ուժով կասեցված լինելու փաստը: Դատարանը գտել է, որ դատաստանողի նկատմամբ դադարեցվել է լիցենզիայով նախատեսված գործունեությունն առանց դատաստանության իրականացնելու իրավաբանորեն երաշխավորված հնարավորության ընձեռումը:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողությունը կասեցված է համարվում այդ մասին լիցենզավորող մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դաշնաձ հանձնելու կամ նրա մոտ մոտեցվելու օրվան հաջորդող օրվանից, եթե լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին որոշմամբ կամ օրենքով ավելի ուշ ժամկետ նախատեսված չէ:

Նշված դրույթից հետևում է, որ լիցենզիայի գործողությունը կասեցվում է լիցենզավորող մարմնի նման որոշմամբ: Մինչդեռ ՀՀ քաղաքացիության նախարարության կողմից Ընկերության լիցենզիաների գործողությունը կասեցնելու մասին որոշումների առկայության փաստը ադապցիոն չէ (մասնավորապես, գործում բացակայում են այդ որոշումները), հետևաբար դատարանը չէր կարող առանց նման փաստի եզրակացության հանգել Ընկերության լիցենզիաների գործողության կասեցված լինելու մասին:

Այս դայմաններում դատարանը եզրակացրել է, որ հերթական սարեկան ղեկավարական սուրճի գանձման օբյեկտ հանդիսացող գործունեության հետագա իրականացման հնարավորություն դատաստանողին չի ընձեռվել լիցենզիայի գործողության կասեցումից ի վեր, ուստի սվյալ դարազայում բացակայում է հերթական սարեկան ղեկավարական սուրճի գումարի գանձման օբյեկտը այն մասով, որին վերաբերում է հայցվորի հաշվարկած դատարանական, ինչը նույնն է, թե նման դատարանական չի ծագել: Միաժամանակ, դատարանը գտել է, որ ֆինանսավոր ժամանակահատվածում գործող օրենսդրությամբ լիցենզիայի գործողության կասեցման ընթացքում ղեկավարական սուրճի վճարման դատարանականությունն նախատեսված չի եղել:

Ընկերության կողմից լիցենզիաների սարեկան ղեկավարական սուրճը չվճարելու ժամանակաշրջանի խմբագրությամբ գործող «Պեկական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավաբանական անձանց ղեկավարական սուրճի վճարման դատարանականությունը դադարում է այդ դատարանականության կասարումով, ղեկավարական սուրճի վճարումից ազատումով, ղեկավարական սուրճի վերացումով կամ օրենքով սահմանված այլ հիմքերով: Տարեկան ղեկավարական սուրճի վճարման դատարանականությունը դադարում է նաև մինչև սահմանված ժամկետի վերջին օրը սարեկան ղեկավարական սուրճի գանձման օբյեկտ հանդիսացող ծառայությունների մատուցման կամ գործողությունների կասարման արդյունքում սրված փաստաթղթերը (իրավունքները, թույլտվությունները, լիցենզիաները) սահմանված կարգով ուժը կորցրած ճանաչվելու և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լուծարվելու դեպքում:

Ընկերությունը չի ազատվել սարեկան ղեկավարական սուրճի վճարումից, ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չի լուծարվել և չի վերացվել այդ ղեկավարական սուրճը:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված են լիցենզիայի գործողության դադարեցման հիմքերը և ամրագրված է, որ լիցենզիայի գործողությունը դադարեցվում է լիցենզիան ուժը կորցրած ճանաչելու միջոցով:

Վեր հիշատակված իրավական ակտերի հիման վրա Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնող անձանց կողմից սարեկան ղեկավարական սուրճը չվճարելու դեպքում այդ անձինք ժամանակավորապես՝ մինչև սարեկան ղեկավարական սուրճի վճարումը, զրկվում են լիցենզիայով վերադասված գործողություններ իրականացնելու իրավունքից, հետևաբար, արժանագրի, թույլտվության կամ լիցենզիայի գործողությունը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կասեցվելու դեպքում կասեցման ժամանակահատվածում հերթական սարեկան ղեկավարական սուրճը ենթակա է վճարման անկախ լիցենզիայի գործողության կասեցման հիմքերից ու ժամկետներից:

«Պեկական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածով նախատեսված «ուժը կորցրած ճանաչվելու» արժանագրությունն իմաստային առումով լիովին համընկնում է «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածով նախատեսվող «լիցենզիան ուժը կորցրած ճանաչելու» արժանագրությանը և ղեկավարական սուրճի հետագա վճարման դատարանականությունը սվյալ դեպքում կարող էր դադարել միայն սահմանված կարգով լիցենզիան ուժը կորցրած ճանաչելուց հետո:

Միաժամանակ, Վճռաքել դատարանն անհրաժեշտ է համարում սույն որոշմամբ արձանագրել, որ լիցենզիան ուժը կորցրած է ճանաչվում այն դեպքում, երբ դադարեցվում է, այլ ոչ թե կասեցվում է դրա գործողությունը: Հետևաբար, նույնիսկ լիցենզիայի

գործողության կատարման դեպքում անգամ Ընկերությունը դադարավոր էր կատարել դրանց համար սահմանված սարեկան ղեկավարական տարածվածության վճարման դադարավորությունը:

Ինչ վերաբերում է «Պետական տարածվածության մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածը դասարանի կողմից չկիրառելու մասին բողոքի հիմնի, առաջ Վճարակ դասարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր չէ: «Պետական տարածվածության մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածն ուժի մեջ է մտել 28.01.2006 թվականին և այդ հոդվածին հետագայում ուժ չի սրվել, հետևաբար «Պետական տարածվածության մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածը սույն գործով կիրառելի չէ:

Այսպիսով, սույն բողոքի հիմնի առկայությունը Վճարակ դասարանը դիտարկում է բավարար ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դասական ալսը մասնակիորեն բեկանելու համար:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարակ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարակ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 18.09.2006 վճիռը՝ ղեկավարական տարածվածության գծով հայցը մերժելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դադարից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1713
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Բարսեղյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2133 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով դատասխանող ՀՀ ԿԱ մափաային ղեկական կոմիտեի (այսուհետ՝ նաև Կոմիտե) կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքն ըս Ձավադ Ձաֆարիի (այսուհետ՝ նաև դիմող) հայցի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ մափաային ղեկական կոմիտեի՝ վարչական սույժ նեանակելու մասին ՀՀ ԿԱ ՄՊԿ հեկափննության և իրավաբանական վարչության ղեկի 26.04.2006 թվականի որոեումը վերացնելու դաահանջի մասին թիվ S-1713 ֆաղափացիական գործով ՀՀ սնեկական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 28.06.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դաահանջել է վերացնել ՀՀ ԿԱ ՄՊԿ հեկափննության և իրավաբանական վարչության ղեկի 26.04.2006 թվականի որոեումը՝ դիմողին վարչական դատասխանասվության ենթարկելու մասին:

ՀՀ սնեկական դատարանի 28.07.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ԿԱ մափաային ղեկական կոմիտեն:

Վճռաբեկ բողոքներին դատասխան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբեյալ հիմնավորումներով.

1) դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 226-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարում է հետևյալ փաստարկով.

Պատահաբար հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ բեռի վերջնական հայտարարագրումից հետո մաքսային աշխատակիցների կողմից կատարված բեռի զննման արդյունքում հայտնաբերվել է 71 հատ սարքեր հզորության բացասականներ: Այդ առիթով մաքսային մարմնին սրված իր բացատրություններում դիմողը նշել է, որ հայտարարագրումը կատարել է ինվոյսում եղած սվալների հիման վրա և ներդաստություն է հայցել իր կողմից թույլ սրված սխալի համար, քանի որ տեղյակ չի եղել փաստացի բեռի մասին:

Չ. Չափարին ներկա է եղել մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրությունը կազմելու ժամանակ՝ գործում առկա են նրա կողմից սրված երկու գրավոր բացատրություններ, և նա, հստակ իմանալով գործի հանգամանքները, հնարավորություն է ունեցել օգտվել ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 226-րդ հոդվածով նախատեսված վարչական դատախազության ենթարկվող անձի իրավունքներից և դատարանություններից:

Վարչական վարույթն սկսվել է մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրություն կազմելով, որին դիմողը ներկա է գտնվել:

Բացի այդ, դիմողն իր բացատրություններում ըստ էության անդրադարձել է իրեն վերագրվող մաքսային կանոնների խախտման դեպքին և վարչական տուգանքի որոշման դեմ դատարան ներկայացված դիմումում ոչ մի նոր փաստարկ չի նշել:

2) ՀՀ սնտեսական դատարանը չի կիրառել ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի 3-րդ կետը, 132-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 203-րդ հոդվածը, որոնք ղեկավար է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարում է հետևյալ փաստարկներով.

Փաստացի ներմուծված բեռի մասին տեղյակ չլինելու վերաբերյալ դիմողի փաստարկներն անհիմն են, քանի որ համաձայն ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին կետի, մինչև հայտարարագրելը հայտարարատուն իրավունք ունի մաքսային հսկողության ներքո կատարել նախնական զննում, որը վերջինս չի կատարել, իսկ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն, հայտարարատուն կրում է դատախազության հայտարարագրված տեղեկությունների համար: Հետևաբար, եթե անգամ նա չի կանխատեսել իր գործողության վնասակար հետևանքների առաջացման հնարավորությունը, թեև դատարանը էր և կարող էր կանխատեսել դրանք, միևնույն է՝ ենթակա է վարչական դատախազության որոշման վարչական իրավախախտումը անզուգուրությամբ կատարած:

Բողոքարկվող վճռի դատախազական մասում նշված այն եզրակացությունները, թե Չ.Չափարինի կողմից հայտարարագրված ադրանախատեսակը վերջինիս համար եղել է անձանոթ, ինչի հետևանքով էլ տեղի է ունեցել սխալ հայտարարագրումը և որ հայտարարագրումն իրականացրել է ոչ թե Չ.Չափարին, այլ մաքսային տեսուչը, անհիմն են: Պատասխանողը դատարանին ներկայացրել է սվալ ներմուծմանը նախորդող ժամանակահատվածի ընթացքում Չ.Չափարինի կողմից ներկայացված հայտարարագրերի օրինակները, որոնցով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ դիմումատուն հստակ ծանոթ է այդ ադրանախատեսակին և նախկինում բազմիցս ճիշտ, իրենց անվամբ հայտարարագրել է դրանք:

Ինչ վերաբերում է աղբյուր մատակարարման ստույգ կողմից հայտարարագրվելու վերաբերյալ վճռի փաստարկին, աղա բողոք բերած անձի կարծիքով այն նույնպես անհիմն է, քանի որ «Հայաստանի Հանրապետության մատակարարման սահմանով սեղափոխվող աղբյուրների և այլ առարկաների մատակարարման ձևակերպման մասին» 1998 թվականի հունիսի 11-ին հաստատված կարգի համաձայն՝ մատակարարման ստույգ հայտարարագրված սվյալները մոտսագրում է համակարգիչ և հայտարարագիրը սովորույց հետ հայտարարատուն իր ստորագրությամբ հաստատում է հայտարարագրված սեղեկությունների իսկությունը, որից հետո միայն հայտարարագիրն ընդունվում է մատակարարման մարմնի կողմից: Իսկ ՀՀ մատակարարման օրենսգրքի 134-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընդունման դեպքում այն համարվում է իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստաթուղթ:

3) Գասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափարակային դասավարտության օրենսգրքի 16-րդ հոդվածը և 156-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, 53-րդ հոդվածը, 131-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետը, 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ դրույթները, 218-րդ հոդվածի 4-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթները լիարժեք է հետևյալ փաստարկներով:

Չավադ Չաֆարիի դիմումը վարույթ է ընդունել ընդդատության կանոնների խախտմամբ, քանի որ Չավադ Չաֆարին իր կողմից կատարված խախտման համար տուգանվել է որդես ֆիզիկական անձ և դեռևս է դատաստանվածություն կրի իր անձնական գույքով:

Եթե դասավարտության մի կողմը ֆաղափարակ է, աղա սվյալ գործը ՀՀ ֆաղափարակային դասավարտության օրենսգրքի 81-րդ և 82-րդ հոդվածների համաձայն՝ գործն ընդդատ է դատաստանողի գնվելու վայրի ֆաղափարակային գործեր ֆնող դատարանին:

Բացի այդ, բողոք բերած անձի կարծիքով, դատարանը գործում առկա աղապույցները չի գնահատել բոլոր աղապույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա ձևավորված ներքին համոզմամբ, չի նշել, թե գործի համար նշանակություն ունեցող որ հանգամանքներն են դարձվել և որոնք չեն դարձվել, ինչպես նաև, վճռի դատարանական մասում չեն նշվել դատարանի կողմից դարձված գործի հանգամանքները, աղապույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները, այս կամ այն աղապույցը մեծելու փաստարկները: Այս դրույթը հիմնավորող որևէ փաստարկ բողոք բերած անձը չի ներկայացրել:

Բողոք բերած անձը դատարանը է բեկանել ՀՀ սնեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նոր ֆնության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) «Մանաս» ՍՊԸ-ի կողմից Հայաստանի Հանրապետություն ներկրված բեռի գնման արդյունքում դարձվել է, որ ընկերության լիազոր ներկայացուցիչ Չ.Չաֆարին 71 հաս արբեր չափսերի և հզորության բոցամուղները հայտարարագրել է ոչ իրենց անվանմամբ:

2) Փաստի առթիվ կազմվել է մատակարարման կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրություն, և Չ.Չաֆարիի կողմից փաստաթղթերը խաբեությամբ օգտագործելու միջոցով բոցամուղների ներմուծման վերաբերյալ նյութերն ՀՀ գլխավոր դատաստանության միջոցով ըս ենթակայության ուղարկվել են ՀՀ ԱԱԾ ֆնական վարչություն:

---

3) ՀՀ ԱԱԾ ֆինչական վարչության ֆինիչի որոշմամբ 03.04.2006 թվականին ֆրեական գործի հարուցումը մերժվել է՝ Ջ.Ջաֆարիի գործողություններում հանցակազմի բացակայության դասճանաչով:

4) Կոմիտեի հետաքննության և իրավաբանական վարչության դեֆի 26.04.2006 թվականի որոշմամբ Ջ.Ջաֆարին ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի համաձայն 71 հաս բնօրինակներն իրենց անվանմամբ չհայտարարագրելու համար՝ ճանաչվել է զանցառու և ենթարկվել է վարչական դատաստանափութության ներմուծված ադրանքի մաքսային արժեքի՝ 11.791.465 դրամի չափով:

4. Վճարելի դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Նշված հիմքերի սահմաններում ֆինչելով վճարելի բողոքը, Վճարելի դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործի ֆննությունն իրենից ներկայացնում է վարչական դատաստանափութության ենթարկելու իրավասություն ունեցող մարմնի գործողություններ՝ ուղղված վարչական իրավախախտմամբ գործի վարույթի ընթացքում ձեռք բերված նյութերի հիման վրա վարչական դատաստանափութության ենթարկելու մասին որոշման կայացմանը:

ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 219-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ գործը ֆննվում է վարչական դատաստանափութության ենթարկվող անձի մասնակցությամբ: «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործը ֆննվում է վարչական դատաստանափութության ենթարկվող անձի ներկայությամբ:

Վերը հիշատակված նորմերը սահմանում են վարչական դատաստանափութության ենթարկվող անձի մասնակցության դատարանի բնույթը վարչական դատաստանափութության ենթարկելու մասին գործի ֆննության բոլոր փուլերում (ներառյալ՝ որոշման կայացման փուլը):

Սույն գործով դիմողը օրենքով սահմանված կարգով ժողովակցվել է մաքսային կանոնների խախտման մասին 30.11.2005 թվականի թիվ 004401 արձանագրությանը, արձանագրությունը հրատարակվել է վերջինիս համար, ինչը հաստատվում է արձանագրության սակ Ջ. Ջաֆարիի դրած ստորագրությամբ: Արձանագրության վերաբերյալ դիմողը սվել է բացատրություններ, որոնց համաձայն, ընդունել է իր կողմից մաքսային կանոնների խախտման փաստը:

Սակայն, ինչդեպ վկայում են սույն գործի փաստեր, սույն գործով վարչական դատաստանափութության ենթարկվող անձը գործի ֆննության բոլոր փուլերին, մասնավորապես որոշման կայացման փուլին մասնակից չի դարձվել: Սա դատառ է Կոմիտեի կողմից ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 219-րդ հոդվածի 1-ին մասի և Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածի դատառնության խախտման:

Պետական մարմինների և դրանց դատարանային անձանց՝ օրենքին հակասող ակտն անվավեր ճանաչելու հիմքերը սահմանված են ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության

օրենսգրքի 159-րդ հոդվածով, որի համաձայն՝ Պետական մարմինների և դրանց Պաշտոնատար անձանց՝ օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու համար հիմք են նշված ակտն օրենքին հակասելը և դիմողի՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման փաստի առկայությունը:

Նշված նորմը սահմանում է վարչական ակտի՝ դատարանի կողմից անվավեր ճանաչման հնարավորություն՝ բացառադեպ այն դեպքերում, երբ միաժամանակ առկա են երկու հիմքեր (դրանցից): Այդ հիմքերն են՝

1. ակտի հակասելն օրենքին,

2. դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտումը:

Յուրաքանչյուր դեպքում վարչական ակտի իրավաչափությունը վերը նշված հիմքերի սահմաններում որոշելիս դատարանը ղեկավարվում է սույնով՝

1. ակտն ընդունված մարմնի (դրա Պաշտոնատար անձի) իրավասությունը նման ակտ ընդունելու,

2. սվյալ ակտի նյութական իրավաչափությունը:

Յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում ակտի նյութական իրավաչափությունը գնահատելիս դատարանը ղեկավարվում է սույնով գործի փաստերը (այդ թվում նաև՝ վարչական ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած փաստերը) և գնահատի յուրաքանչյուր փաստի իրավական հետևանքները:

Վարչական ակտերի իրավաչափության դատական ստուգման վերը շարադրված կանոններում օրենսդիրը ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանել է առանձնահատկություն: Նշված օրինադրությամբ սահմանում է, որ ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով: Հետևաբար, վարչական ակտի անվավերության հարցի ֆինանսական ժամանակ դատարանը դատարարվում է սույնով նաև հետևյալ իրավական հարցը. արդյո՞ք ակտի անվավերության հիշատակված հիմքը «ձևական նկատառում» է, թե՞ ոչ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածը՝ սահմանելով վարչական ակտի անվավերության հիմքերը, սահմանում է անձի այն հիմնարար իրավունքներն և ազատությունները, որոնք երաշխավորում են անձի իրավունքների արդյունավետ իրագործումը և որոնց խախտումը կարող է ստեղծել անձի օրինական շահերի խախտման իրական վստահություն:

Հետևաբար, ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի իմաստով «ձևական նկատառում» չեն կարող հանդիսանալ, մասնավորապես այն խախտումները, երբ՝

1. վարչական ակտի համար հիմք են հանդիսացել օրենքի խախտմամբ ձեռք բերված աղացույցները,

2. խախտվել է անձի որևէ հիմնարար իրավունք կամ ազատություն,

3. խախտման արդյունքում անձը զրկվել է վարչական մարմնի հետ հարաբերությունում արդյունավետ Պաշտոնատարության հնարավորությունից:

Սույն գործով դիմողը՝ հանդիսանալով վարչական դատախազության ենթարկվող անձ, մասնակցել է վարչական վարչություն, օրենքով սահմանված կարգով հնարավորություն ունեցել է ներկայացնելու առարկություններ և բացատրություններ և օգտվել

է նման հնարավորությունից:

Այն հանգամանքը, որ Ձ.Ջաֆարին հնարավորություն ունեցել է ներկայացնելու առարկություններ և բացասություններ և օգտվել է նման հնարավորությունից հիմնավորվում է նաև սնտեսական դասարանում գործի ըստ էության բնության ընթացքում դասասխանողի հարցին սրված այն դասասխանով, թե նախկինում ներկայացված փաստերից բացի ուրիշ փաստեր կամ բացասություն վարչական դասասխանասվության ենթարկված անձը չունի:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա՝ արձանագրության կազմմանը դիմողը մասնակից է դարձել, ղեկական մարմինը աղացույցները ձեռք է բերել օրենքի դասակարգման համադասասխան, արձանագրությունը հրատարակվել է դիմողի ներկայությամբ, հեռաբար վերջինս տեղյակ է եղել մասնաշին կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրությանը և կարող էր օգտվել օրենքով սահմանված իր իրավունքներից:

Քանի որ վարչական դասասխանասվության ենթարկելու մասին գործով աղացույցները ձեռք են բերվել օրենքով սահմանված կարգով և չի խախտվել ակտի վիճարկելու անձի իրավունքը, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ թեև վարչական դասասխանասվության ենթարկելու մասին որոշման կայացմանը Ձ.Ջաֆարին մասնակից չի դարձվել, այնուամենայնիվ այս խախտումն իր էությամբ չի համադասասխանում ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համակցությամբ որդես վարչական ակտի անվավերության հիմք բնութագրվող խախտմանը և հեռաբար՝ ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն սույն գործով վիճարկվող որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք չի կարող հանդիսանալ:

2) *քողովն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հեռույալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ մասնաշին օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ մասնաշին սահմանով տեղափոխվող աղբյուրները և սրանստորաշին միջոցները չհայտարարագրելը, այնինքն՝ դրանց մասին ճշգրիտ տեղեկությունները սահմանված ձևով չհայտարարագրելը, ինչպես նաև հայտարարագրումը ոչ իրենց անվանմամբ՝ հանցագործության հասկանիչների բացակայության դեպքում՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ այդ աղբյուրների և սրանստորաշին միջոցների մասնաշին արժեքի չափով:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական իրավախախտում (զանգանգ) է համարվում ղեկական կամ հասարակական կարգի, սեփականության, քաղաքացիների իրավունքների և ազատությունների, կառավարման սահմանված կարգի դեմ ոսնձգվող հակաիրավական, մեղավոր (դիտարկյալ կամ անզգույշ) այնպիսի գործողությունը կամ անգործությունը, որի համար օրենքով սահմանված է վարչական դասասխանասվություն: Իսկ նույն օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտումը համարվում է անզգույշությամբ կատարված, եթե այն կատարած անձը կանխատեսել է իր գործողության կամ անգործության վնասակար հետևանքների առաջացման հնարավորությունը, բայց թեթևասրեն հույս է ունեցել կանխելու դրանք, կամ չի կանխատեսել այդպիսի հետևանքներ առաջանալու հնարավորությունը, թեև դատարանը էր և կարող էր կանխատեսել դրանք:

ՀՀ մասնաշին օրենսգրքի 134-րդ հոդվածի 1-ին մասի բովանդակությունից բխում է, որ հայտարարագիրը լրացվում և մասնաշին մարմնին է ներկայացվում միմիայն

հայտարարասուի կողմից: Վերջինս էլ կրում է դրանում սխալ տեղեկություններ գրանցելու համար սահմանված դատաստանանասվություն:

Այսդիտով, վճռաքել դատարանը գտնում է, որ չնայած այն հանգամանքին, որ հայտերն լեզվի վաս իմացության դատաճառով Ջ.Չաֆարին չի գիտակցել, որ մաֆային աշխատակցի կողմից աղբյուրի անվանումը սխալ է մուտքագրված, վերջինիս գործողություններում առկա է վարչաիրավական զանցանքի սար հանդիսացող մեղք, ֆանի որ նա ստորագրել է սվյալ հայտարարագիրը: Թեև նա չի գիտակցել սվյալ տեղեկությունների սխալ լինելը և դրանց հետևանքով վնասակար հետևանքների առաջանալու հնարավորության հանգամանքը, սակայն դատարար էր և կարող էր գիտակցել դրան:

3) *բողոքն երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 156-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դիմումը, վարչական տույժ կիրառելու մասին որոշման դատաճեղը հանձնելու օրվանից սասն օրվա ընթացքում, գործերի ենթակայությանը համադատաստան սրվում է ֆաղաֆացիական գործեր ֆննող դատարան կամ սնեստական դատարան:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սնեստական դատարանի իրավասությանը ենթակա են առևտրային կազմակերպությունների, անհատ ձեռնարկատերերի միջև ձեռնարկատիրական գործունեության դրոսում ծագող վեճերը:

ՀՀ մաֆային օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերի համաձայն՝ որդես հայտարարասու կարող է հանդես գալ աղբյուրներ տեղափոխող անձը կամ նրա կողմից լիագրված անձը: Հայտարարասուն կրում է դատաստանանասվություն՝ հայտարարագրված տեղեկությունների հավաստիության համար:

Սույն գործի փաստերով հաստատված է, որ որդես հայտարարասու է հանդես եկել «Մանաս» ՍՊԸ-ի լիագրված անձ Ջ.Չաֆարին, հետևաբար վերջինս որդես լիագրված անձ հանդիսացող հայտարարասու, ենթարկվել է վարչական դատաստանանասվության:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացիական գործեր ֆննող դատարանը մասնավորադես, ֆննում է դեստիրավական, վարչաիրավական, հարկային և այլ իշխանական ենթակայության վրա հիմնված իրավահարաբերություններից ծագող գործերը, եթե մի կողմը ֆաղաֆացի է: Սույն գործով Ջ.Չաֆարին դատաստանանասվության է ենթարկվել որդես ֆիզիկական անձ: Հետևաբար, սույն ֆաղաֆացիական գործի ֆննությունը ենթակա է ֆաղաֆացիական գործեր ֆննող դատարանին: Ուտի, հիմնավոր են վճռաքել բողոքի՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 16-րդ հոդվածի և 156-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատանջների խախտման փաստարկները:

Այսդիտով, սույն վճռաքել բողոքի հիմները Վճռաքել դատարանը հիմնավոր է գտնում և դրանց առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, սնեստական դատարանի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք է համարում: Միաժամանակ, հիմք ընդունելով բողոքի երրորդ հիմքի դատաճառաբանությունները, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ սույն գործը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված ենթակայության կանոններին համադատաստան դեսֆ է ուղարկել նոր ֆննության՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դատարան:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ ԿԱ մաֆային ղեկական կոմիտեի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննեսական դասարանի 28.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1440/2006
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Չիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2184 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում ֆինելով ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահի ներկայացրած վճռաբեկ բողոքը թիվ S-1440 քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ Կենտրոնական բանկի հայցի ընդդեմ «Արսաբախի սրկոսաժի գալանսերեայի ԱՄ-ի գլխամասային ֆարբիկա» բաց բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ գումարի բռնագանձման դաժանիքի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է Ընկերությունից հոգուս ՀՀ դատական բյուջեի բռնագանձել ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի 08.02.2005 թվականի թիվ 018/05 որոշմամբ արձակված կարգադրությունները չկատարելու համար նույն հանձնաժողովի 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշմամբ դատաստանողի նկատմամբ նշանակված տուգանքը (750.000 ՀՀ դրամ):

ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահը:

Բողոք բերած անձը դաժանիք է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006

թվականի հուլիսի 4-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիցյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը սխալ է մեկնաբանել Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածը և չի կիրառել նույն օրենսգրքի 298-րդ, 305-րդ և 306-րդ հոդվածներ, որոնք դեմք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վճռի կայացման համար դասարանը հիմք է ընդունել Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ վարչական սույժ նշանակելու մասին որոշումը կատարման ենթակա չէ, եթե այն ի կատար չի ածվել կայացման օրվանից երեք ամսվա ընթացքում: Նշված հոդվածի հիման վրա դասարանը համարել է, որ 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշումը սուգանքի մասին դեմք է կատարվել մինչև 22.10.2005 թվականը: Ըստ բողոքաբերի՝ դասարանի նման մեկնաբանությունը հակասություն է առաջացնում Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի և ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 221.2-րդ հոդվածի միջև, համաձայն որի՝ սնեստական դասարանը, որդես կանոն, գործը ֆննում և վճիռ է կայացնում հայցադիմումն ընդունելու օրվանից մեկամսյա ժամկետում, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեմքերի: Հակասություն է առաջանում նաև «Դասական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի մի շարք հոդվածների հետ: Դասական ակտով սրված լուծումը հակասում է դասարանների կողմից մինչ այդ նմանակի գործերով կայացված վճիռներին (Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 21.03.2005 թվականի թիվ 2-4-55 վճիռ, ՀՀ սնեստական դասարանի 16.03.2004 թվականի թիվ S3-28 վճիռ):

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 298-րդ, 302-րդ, 305-րդ և 306-րդ հոդվածների բովանդակությունից բխում է, որ վարչական սույժ նշանակելու մասին որոշումն ի կատար ածելը՝ որոշակի գործընթաց է, որն իրականացնելու իրավասությունը սահմանված է միայն որոշումը կայացրած վարչական մարմնի համար (հոդված 298-րդ): Նշվածից հետևում է, որ սուգանքների դասական կարգով բռնագանձման գործերով դասարանը չի կարող հանդիսանալ վարչական սույժ նշանակելու մասին որոշումն ի կատար ածող մարմին, հետևաբար վարչական մարմնի կողմից գործը դասարանին ուղարկելուց հետո Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածով նախատեսված եռամսյա ժամկետի հաշվարկը դադարեցվում է, և սկսում են գործել ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարության օրենսգրքի կանոնները:

Բողոք բերած անձի դեմքամբ վարչական մարմինը վարչական սույժը նշանակելու մասին որոշումն ի կատար ածելու իր իրավասությունը կարող է իրականացնել միայն Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածով սահմանված կարգով, ֆանի որ այլ ձևով սուգանքը գանձելու 298-րդ հոդվածով սահմանված իր իրավասությունը վարչական մարմինն իրականացնելու հնարավորություն չունի:

Վերը հիշատակված փաստարկների ուժով բողոք բերած անձը դաշանջել է

բեկանել դասական ակսը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 16.03.2006 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկը թիվ 15.3-04/0361 գրությամբ դիմել է ՀՀ սնտեսական դասարանին և Պասաճառաբանելով, որ «Ֆինանսական կարգավորման և վերահսկողության միավորված համակարգի ներդրման մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա լուծարված ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի բոլոր լիազորությունները վերադասակարգվել են իրեն, խնդրել է վերսկսել գործի ֆննությունը՝ իրեն ճանաչելով որդես հայցվոր, ինչը դասարանի 19.03.2006 թվականի որոշումը բավարարվել է:

2) ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի 08.02.2005 թվականի թիվ 018/05 որոշումը արձակված կարգադրությունները չկատարելու համար նույն հանձնաժողովի 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշումը «Արժեթղթերի շուկայի կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի համադասասխան դրույթների վկայակոչմամբ «Արժեթղթերի օրենսգրքի համադասասխան Ֆաբրիկա» բաց բաժնետիրական ընկերության նկատմամբ նշանակվել է տուգանք 750.000 ՀՀ դրամ գումարի չափով:

3) «Հայփոս» փակ բաժնետիրական ընկերությունը 09.06.2006 թվականի թիվ 2/3-1643 գրությամբ հայտնել է, որ ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի կողմից Երևանի թիվ 10 փոսային բաժանմունքի միջոցով ուղարկված ստացման մասին դասասխանով թիվ 705 դասվիրված նամակը 15.08.2005 թվականին հանձնվել է «Արժեթղթերի օրենսգրքի համադասասխան Ֆաբրիկա» բաց բաժնետիրական ընկերության աշխատակցին (սիկին Գայանե):

4) ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի 08.02.2005 թվականի թիվ 018/05 որոշումը արձակված կարգադրությունները և նույն հանձնաժողովի 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշումը ընկերության կողմից չի բողոքարկվել:

5) ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովը 30.09.2005 թվականի թիվ 7-1103 հայցադիմումով դիմել է ՀՀ սնտեսական դասարան (ՀՀ սնտեսական դասարանում ստացվել է (մուտֆագրվել է) 06.10.2005 թվականին):

4. Վճռաբեկ դասարանի դատաչառությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումը ի կատար է ածվում որոշում կայացրած մարմնի (դառնացած անձի) կողմից:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ տուգանքի ձևով վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումը ենթակա է հարկադիր կատարման սույն օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի առաջին մասով սահմանված ժամկետում կամավոր չկատարելուց հետո: Օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ խախտողի կողմից տուգանքը դեռ է վճարվի տուգանք նշանակելու մասին որոշումը նրան հանձնելու օրվանից ոչ ուշ, քան սասնհինգ օրվա ընթացքում, իսկ այդ որոշումը զանգասարկելու կամ բողոքարկելու

դեղմում՝ զանգասը կամ բողոքը առանց բավարարման թողնելու մասին օրվանից ոչ ու, քան սասնհինգ օրվա ընթացքում:

ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի հանձնաժողովի 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշումը չի զանգասարկվել և չի բողոքարկվել:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ (վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումների կասարման վաղեմությունը) հոդվածի համաձայն՝ վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումը կասարման ենթակա չէ, եթե այն ի կասար չի ածվել կայացման օրվանից երեք ամսվա ընթացքում՝ բացառությամբ նույն օրենսգրքով նախատեսված դեղմերի: Սույն գործի հիմքում ընկած դեղմը օրենսգրքով նախատեսված բացառությունների հետ չի համընկնում:

Վերը նշված հոդվածով սահմանված է վաղեմության ժամկետ, որի ընթացքում անձի նկատմամբ վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումը նշանակված վարչական դատաստանացվությունը կարող է ի կասար ածվել:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի համաձայն՝ տուգանքը օրենսգրքի 305-րդ հոդվածով սահմանված ժամկետում խախտողի կողմից չվճարվելու դեղմում տուգանք նշանակելու մասին որոշումն ուղարկվում է տուգանքի գումարը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքով սահմանված կանոններին համադաստաստան նրա աշխատավարձից կամ այլ վասակից, կենսաթոակից կամ կրթաթոակից հարկադիր կարգով դաշելու համար:

Այստիսով, օրենսդիրը սահմանել է վարչական դատաստանացվության մասին որոշման ի կասար ածման կարգ, մասնավորադես դատական կարգը, որդես ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքով սահմանված կանոններին համադատաստաստան իրականացվող հարկադիր կասարման կարգ:

Վերը հիշատակված հոդվածը մեկնաբանելիս Վճռաբեկ դատարանը հաշվի է առնում այն հանգամանքը, որ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքին ընդունվել է 06.12.1985 թվականին (ուժի մեջ է մեել 01.06.1986 թվականից) և հետևաբար, դրանում առկա մի շարք դրույթներ այսօր չեն համադատաստաստանում դրանից ավելի ու ընդունված օրենքներին, իսկ առանձին դեղմերում նաև՝ հայաստանյան իրավունքի սկզբունքներին: Այս իրողությունն ի նկատի ունենալով՝ Վճռաբեկ դատարանը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի առանձին դրույթներում առկա որոակի ձևակերդումները մեկնաբանում է ՀՀ գործող այլ օրենքների դատանջների հաշվառմամբ: Մասնավորադես սվյալ դեղմում Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածում առկա «համադատաստաստան նրա աշխատավարձից կամ այլ վասակից, կենսաթոակից կամ կրթաթոակից հարկադիր կարգով դաշելու համար» ձևակերդումը դեղմ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի և «Դատական ակերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի դատանջների հաշվառմամբ: ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքով և «Դատական ակերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված են ինչդես դատարարության սնողությունը և դատարարական այլ ժամկետները, այնդես էլ դատական ակերի հարկադիր կասարման կարգն ու ժամկետները, որեղ սահմանված չեն կրճատ ժամկետներ և այլ առանձնատատություններ, վարչական դատաստանացվության մասին որոշման դատական կարգով ի կասար ածման համար: Հետևաբար, վարչական տույժերի դատական կարգով բռնագանձումը և այդ դատական ակերի հարկադիր կասարումը դեղմ է

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

իրականացվի ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքով և «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ընդհանուր կարգով:

Հակառակ դարազայում Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի սխալ մեկնաբանությունը կրեթի դրա՝ գործող օրենսդրության սրամաբանությունից զուրկ կիրառման, ինչի արդյունքում կարող է խախտվել անձանց այնդիսի հիմնարար իրավունք, ինչդիսին է Սահմանադրության և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների մասին» եվրոդական կոնվենցիայով սահմանված արդար դասաֆնության իրավունքը:

Ինչ վերաբերում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածով սահմանված՝ վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումների կատարման վաղեմության երեք ամսվա ժամկետի ավարտին, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այդ ժամկետում դեռական մարմնի դատարան դիմելը ընդհատում է նման վաղեմությունը:

Այդդիսով, բողոքում նշված հիմնի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնեսական դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ Կենտրոնական բանկի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսական դատարանի 04.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆնության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1954/2006
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Մարգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2246 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Երևանի քաղաքապետի (այսուհետ՝ Քաղաքապետ) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 25.09.2006 թվականի թիվ S-1954/2006 վճռի դեմ՝ ըստ «Սևաբերդ» սահմանափակ լիցենզիայով գործառնականության (այսուհետ՝ Ընկերություն) հայցի ընդդեմ Երևանի քաղաքապետարանի (այսուհետ՝ Քաղաքապետարան), երրորդ անձ՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի տեսական կոմիտեի «Դավթաբեկ» սարածխային ստորաբաժանման՝ Երևան քաղաքի Սիլիկյան թաղամասի 5-րդ փողոցի թիվ 58 հասցեում 55 800 քմ մակերեսով հողամասի մեջ ներառված 4357,7 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ 2002-2003 թվականների կադաստրային արժեքի վճարմամբ Ընկերության սեփականության իրավունքը ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դիմում է ճշգրտել հողամասի սահմանները և մակերեսի իրական չափը, ավել օգտագործվող 4357,7 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ ճանաչել հայցվորի սեփականության իրավունքը կադաստրային արժեքի վճարումով: Դատարանի կողմից Ընկերությունը փոփոխել է հայցադառնանքը, դիմումը ճանաչել՝ Երևան քաղաքի Սիլիկյան թաղամասի 5-րդ փողոցի թիվ 58

հասցեում 55 800 ֆմ մակերեսով հողամասի մեջ ներառված 4357,7 ֆմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ 2002-2003 թվականների կադաստրային արժեքի վճարմամբ Ընկերության սեփականության իրավունքը:

ՀՀ սնտեսական դատարանը 25.09.2006 թվականի թիվ S-1954/2006 վճռով հայցը բավարարել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Քաղաքապետը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի առաջին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատախազան է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճռում նշել է, որ Երևանի ֆաղափառաբերի 08.12.1998 թվականի թիվ 1034 որոշմամբ Երևանի Սիլիկյան թաղամասի 5-րդ փողոցի թիվ 58 հասցեում Ընկերությանը սորոսային և առողջարանային համալիրի կառուցադրման նպատակով հասկացված 5 հա մակերեսով հողամասի վերջին նկարահանման դաշին և հողափոխության վերջին նախագծին համադասարանական դասկերված հասկացվածի սահմանները կազմել է ոչ թե 5 հեկտար, այլ 54100,15 ֆմ, որիսի հանգամանքը հաստատվում է Քաղաքապետարանի «Քաղաքաբերի» փակ բաժնետիրական ընկերության 26.03.2001 թվականին կազմված նշանման ակտով:

Նման հիմնավորումը հակասում է ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածին, քանի որ դատարանը ղեկավարել է հիմք ընդունել Ընկերությանը Քաղաքապետարանի կողմից հասկացված թիվ 34-99 գլխավոր հասկացվածում նշված սլյալները, քանի որ դա բխում է ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի դրույթներից: Այսինքն՝ դատարանը հիմք է ընդունել մի այնպիսի փաստաթուղթ, որը չի համադասարանում ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածին:

2) ՀՀ սնտեսական դատարանը կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածը, որը չի ղեկավարել կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատախազան է հետևյալ փաստարկով.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 66-րդ հոդվածը սահմանում է այն դեպքերը, երբ հնարավոր է իրականացնել դատարանի սեփականությունը հանդիսացող հողամասերի ուղղակի վաճառք: Նշված դեպքերից որևէ մեկը չի բավարարում սույն ֆաղափառաբերական գործի փաստական հանգամանքներին, հետևաբար ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի նորմերը կիրառելի չեն այս դեպքում:

3) ՀՀ սնտեսական դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափառաբերական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատախազան է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը չի գնահատել այն փաստը, որ Ընկերությանը ՀՀ կառավարությանն առընթեր անուստ գույքի կադաստրի դատարանի կոմիտեի «Դավթաբեր» սարածային ստորաբաժանման կողմից 24.04.2002 թվականին և 13.01.2004 թվականին սրված թիվ 412321, 1594787 անուստ գույքի սեփականության իրավունքի վկայականներում

Ընկերությանը հասկացված հողամասի չափը նշված է համադասասխանաբար՝ 5 հա և 0,58 հա: Այնինչ, եթե Ընկերության կողմից փաստացի զբաղեցված հողամասը լիներ ավելին, քան հասկացվածը, ապա գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցում չէր կատարվի:

Նշված հանգամանքը հաստատվել է նաև դասաֆնության ընթացքում երրորդ անձի (ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի տեղական կոմիտեի «Դավիթաբեն» սարածֆային ստորաբաժանում) կողմից սրված բացատրություններով:

Դասարանը չի գնահատել նաև Քաղաֆաղեսարանի աբխասակազմի ճարարաղեսության և ֆաղաֆաբինության վարչության կողմից 19.07.2006 թվականի թիվ 18-09/2-2710 գրությանը սրամաղրված մասնագիտական եզրակացությունը, համաձայն որի՝ սեղագրական հանույթի ճգրսումից ողարզվել է, որ սարածքը ողարաղասվել և կառուցաղասվել է սրամաղրված հողամասի սահմանների և ուրվագծի խախտումներով, ինչի հեսնանֆով հողամասի փաստացի մակերեսը ներկայումս կազմում է 60157,7 ֆմ, սրամաղրված 55800 ֆմ-ի փոխարեն:

4) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 130-րդ հողվածը:

Բողոֆ բերած անձը նշված ողնողումը ողասձառաբանել է հեսնյալ փաստարկով.

Հայցվողը, ճեսելով իր հայցաղախանջը, դասարանին չի ներկայացրել այն իրավական նորմը, որը դրված է իր հայցաղախանջի հիմֆում: Նման հանգամանքը վկայում է, որ հայցն անհիմն է, և բավարարման ենթակա չէ:

Բողոֆ բերած անձը ողահանջել է բեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 25.09.2006 թվականի թիվ S-1954/2006 վճիռը և գործն ողղարկել նոր ֆննության:

3. Վձռաբեկ բողոֆի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վձռաբեկ բողոֆի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հեսնյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղաֆաղեսի 08.12.1998 թվականի թիվ 1034 որոշմամբ Երևան ֆաղաֆի Սիլիկյան թաղամասի 5-րդ փողոցի 58 հասցեում Ընկերությանը սղորսային և առողջարանային համալիրի կառուցաղասման նղղասակով վարձակալության հիմունֆներով 99 սարի ժամկեսով հասկացվել է 5 հեկտար հողամաս:

2) Երևանի ֆաղաֆաղեսի 04.03.2002 թվականի թիվ 330 որոշմամբ նույն հասկագծի սահմաններով 5 հեկտար հողամասն ողղակի վաձառֆի միջոցով օսարվել է Ընկերությանը՝ վաձառֆի գին սահմանելով սլյալ հողամասի կաղասրային արժեքը:

3) Հողամասի առուվաձառֆի 20.03.2002 թվականի թիվ 60/2-ԳԱ ողայմանագրի համաձայն՝ նշված 5 հեկտար հողամասի նկատմամբ գրանցվել է Ընկերության սեֆիականության իրավունքը, և 24.04.2002 թվականին սրվել է թիվ 412321 սեֆիականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

4) Երևանի ֆաղաֆաղեսի 23.04.2003 թվականի թիվ 862-Ա որոշման համաձայն՝ Ընկերությանը ողսկանող հողամասին կից 5800 ֆմ մակերեսով ազա սարածքը վարձակալությանը հասկացվել է Ընկերությանը՝ գնման նախաղասվության իրավունֆով:

5) Երևանի ֆաղաֆաղեսի 25.12.2003 թվականի թիվ 2562-Ա որոշմամբ նշված սարածքը օսարվել է Ընկերությանը՝ վաձառֆի գինը սահմանելով սլյալ հողամասի կաղասրային արժեքի չափով:

6) Հողամասի ողղակի վաձառֆի մասին 26.12.2003 թվականի կնֆված թիվ

345/2-ԱԳ դայմանագրի համաձայն՝ 5800 ֆմ հողամասի նկատմամբ գրանցվել է Ընկերության սեփականության իրավունքը, և 13.01.2004 թվականին սրվել է թիվ 1594787 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

7) Նշված հողամասում ֆաղափառության վարչության հետ համաձայնեցված ճարտարադասանախագծային փաստաթղթերով և Աջափնյակի թաղադատարանի կողմից սրված շինարարական թույլտվությամբ Ընկերությունն իրականացրել է մարզաառողջարանային համալիրի շինարարությունը, դարսդատասել է հողամասը և 28.12.2005 թվականին ստացել է շինարարության ավարտի մասին թիվ 389 ակտը:

8) 24.01.2006 թվականին Ընկերությունը դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի դեպարտամենտի կոմիտեի Դավթաճեմի սարաժփային ստորաբաժանմանը՝ շինությունների նկատմամբ սեփականության իրավունքի դեպարտամենտի գրանցում կատարելու համար:

9) 02.02.2006 թվականին Ընկերությունը ստացել է գրավոր մերժում այն դասճարաբանությամբ, որ անհրաժեճ է ներկայացնել լրացուցիչ օգտագորժվող 4357,7 ֆմ հողամասի և դրա վրա գտնվող շինությունների իրավահաստատող փաստաթղթերը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դասճարաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմների սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հեճկյալ պատճարաբանությամբ.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվաժի առաջին մասի համաձայն՝ հողամասի հասակագիժը օգտագորժման համար սահմանվաժ մասճարքով գժվաժ հողամասի ճեղագրական գժագիրն (փարճեզն) է, որում սլյալ հողամասի սահմաններում վերջին նկարահանման (հանութագրման) դրահին և հողաճինության վերջին նախագժին համադասասխան դասկերվաժ են հողամասի իրավիճակը և սահմանները:

Նույն հոդվաժի երրորդ մասի երկրորդ դարբերության համաձայն՝ հողամասի հաստատվաժ հասակագիժը հողամասի նկատմամբ իրավունքը հավաստող փաստաթղթերի անբաժանելի մասն է կազմում: Հեճկաբար, հողամասի սահմանները որոճելու համար հիմն հանդիսացող փաստաթուղթը հողամասի հասակագիժն է:

ՀՀ փաղափաղիական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվաժի համաձայն՝ գորժի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակճերի համաձայն դեճ է հաստատվեն միայն որոճակի ադացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ ադացույցներով:

Մույն գորժով Ընկերության իրավունքները հաստատող հողամասի չափերի վերաբերյալ միակ թույլատրելի ադացույցը, ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվաժի 3-րդ մասի ուժով, հանդիսանում է վիճելի հողամասի հասակագիժը:

Մակայն ՀՀ ճնճեսական դատարանը՝ ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվաժի սխալ մեկնաբանության արդյունքում, ճրամադրվաժ հողամասի սահմանները որոճելու համար հիմն է ընդունել «Քաղափաճին» փակ բաժնեճիրական ընկերության 26.03.2001 թվականին կազմվաժ նճահարման ակտը:

2) բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հեճկյալ պատճարաբանությամբ.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվաժի երկրորդ մասի համաձայն՝ դեճության սեփականության հողամասերն օտարվում են սեփականության իրավունքն անհաստույց փոխանցելու միջոցով, ուղղակի վաճառքի միջոցով կամ աճուրդով:

ՀՀ սննտասկան դասարանը, հաստատված համարելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության կողմից օգտագործվող հողամասի մակերեսը չի համադասասխանում թիվ 824-2003 գլխավոր հասկազոծով նախատեսված մակերեսին (փաստացի օգտագործվող հողամասի մակերեսն ավել է 4357,7 մ²-ով), միաժամանակ զեղ է, որ Ընկերության կողմից ավել օգտագործվող հողամասը ղեկ է օտարվի Ընկերությանը, քանի որ վերջինս շինարարության ընթացքում ղախողանել է հողամասի նշանակման կետի նշանակեերը, կառուցադասումն իրականացրել է քաժանարար սահմանանիւերի չափերի ղախողանումով:

ՀՀ սննտասկան դասարանը նշված փաստերի նկատմամբ կիրառելով է ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հողվածը, եկել է սխալ եզրահանգման այն մասին, որ օրինական շիրաղեսվող հողամասի մակերեսից ավել 4357,7 մ² հողամասի նկատմամբ ղեկ է ճանաչվի Ընկերության սեփականության իրավունքը: ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հողվածը սահմանում է ղեկության և համայնքների սեփականության հողամասերի օտարման ձևերը և որևէ կերղ չի կարգավորում սույն վեժի առարկա իրավահարաբերողունները, հեկարար այն սույն վեժով կիրառման ենթակա չէ:

Վճարել դասարանն անհրաժեես է համարում հիւասակել սույն գործով կիրառման ենթակա ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հողվածը, համաձայն որի՝ ղեկության և համայնքների սեփականությանը ղակակող հողամասերի օտարումն իրականացում են՝

1. համայնքների վարչական սահմաններում՝ համայնքների ղեկավարները (Երևան ֆաղաում՝ Երևանի ֆաղաումները).

2. համայնքների վարչական սահմաններից դուրս՝ մարղեկները.

3. իրավաբանական անձանց մասնավորեցման (սեփականաւորհման) ղեղում՝ կառավարության իրազորած ղեկական մարմինը՝ սույն օրենսգրքով և մասնավորեցման (աղաղեսականացման) մասին այլ օրենքներով սահմանված կարղով:

3) բողղի երրող հիմնով հիմնավոր է հեկայալ պասճառաբանությանը.

Բողղի նախող հիմների վերղծողունից ոողղակիրեն բխում է, որ դասարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել ներկայացված աղաղույցները, ինչի աղղունում հանղել է վեժի սխալ լուծման:

4) բողղի չորրող հիմնով հիմնավոր է մասնակի հեկայալ պասճառաբանությանը.

ՀՀ ֆաղաբաղիական դասավարության օրենսգրքի 130-րդ հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դասարանի վճիղը ղեկ է լինի օրինական և հիմնավորված: Դասարանը վճիղը հիմնավորում է միայն դասական նիսում հեկազոսված աղաղույցներով:

ՀՀ սննտասկան դասարանի վճիղը չի համաղասասխանում ՀՀ ֆաղաբաղիական դասավարության օրենսգրքի 130-րդ հողվածին հիմնավորված չլինելու ղասճառաբանությանը, այսինքն՝ դասարանի կողմից հեկազոսված փաստերը չեն համաղասասխանում դասարանի հեկողղուններին:

Ինչ վերաբերում է բողղ բերած անձի այն ղասճառաբանությանը, որ ՀՀ սննտասկան դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաբաղիական օրենսգրքի 130-րդ հողվածը, քանի որ հայղորը չի նշել իր ղախանղը հիմնավորող իրավական նորմը, աղա այն հիմնավոր չէ հեկայալ ղասճառաբանությանը.

ՀՀ ֆաղաբաղիական դասավարության օրենսգրքի 130-րդ հողվածը չի սահմանում դասավարության մասնակղի որևէ ղարսավորղղուն, այղ թղում՝ ղախանղը հիմնավորող

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

իրավական նորմերի հիշատակման դասականությունը: Հիշատակված հոդվածի երրորդ մասը վերաբերում է միայն դատարանին և սահմանում է դատական ակտին ներկայացվող առանձին դահանջներ:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.09.2006 թվականի թիվ S-1954/2006 վճիռը բեկանելու բավարար հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Երևանի ֆաղաֆագիական վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.09.2006 թվականի թիվ S-1954/2006 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Ավան և Նոր Նորք համայնքների
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-3505-2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Մ.Կարամյեսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2125 (Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքն ըստ Արփենիկ Ոսկանյանի դիմումի՝ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման դատախազի մասին քաղաքացիական գործով Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 06.04.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դատախազել է հաստատել Արփենիկ Ոսկանյանի Երևանի Ավան 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան հասցեում գտնվող 0.045 հա հողամասի սեփականության իրավունքով ժրադեման փաստը:

Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 06.04.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է: Վճռվել է հաստատել Արփենիկ Ոսկանյանի կողմից Երևանի Ավան 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան հասցեում գտնվող 0.045 հա հողամասը սեփականության իրավունքով ժրադեման իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Արփենիկ Ոսկանյանը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացրել:

2. Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանրը.

1/ Դատարանը չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածը, ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետը, որոնք մղեց է կիրառել և կիրառել է նույն օրենսգրքի 189-րդ հոդվածը, որը չդրեց է կիրառել, ինչի արդյունքում թույլ է սվել ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված դատավարական իրավունքի խախտում:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Նշված հասցեում առկա է 29.9 քմ մակերեսով ինֆնական կառույց, հետևաբար դատարանը դատարար էր գործը քննել հայցային վարույթի կարգով և ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի համաձայն գործի քննությանը մասնակից դարձնել հողամասի սեփականատերին լիազորություններ իրականացնող սուբյեկտին՝ Երևանի ֆաղափացիական:

Դատարանը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 189-րդ հոդվածը կիրառելիս հավելի չի առել այն հանգամանքը, որ Երևանի Ավան 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան հասցեում գտնվող 0.045 հա հողամասը սրամադրվել է Արփենիկ Ոսկանյանի անունում՝ Խաչիկ Ոսկանյանին: ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Նոր Նորք սարածափային ստորաբաժանման կողմից 254 քմ մակերեսով հողամասի և դրա վրա գտնվող 29.9 քմ մակերեսով շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը մերժվել է՝ իրավունքը հաստատող փաստաթղթեր չներկայացնելու հիմքով: Դատարանը դրեց է գործին մասնակից դարձնել կադաստրի ներկայացուցչին, գործը քննել հայցային վարույթի կանոններով, դիմումատերին հնարավորություն ընձեռնելով վիճարկելու դատարանատար անձի գործողությունները:

Այսինքն, դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձնել Երևանի ֆաղափացիական, ինչպես նաև կադաստրի մարմնի իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանրել է բեկանել Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 06.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

ա/ Արփենիկ Ոսկանյանի անունում՝ Խաչիկ Ոսկանյանին 1957-59 թվականներին հասկացվել է 0.045 հա հողամաս՝ անհասական կարգով բնակարան կառուցելու համար:

բ/ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճռով բավարարվել է Արփենիկ Ոսկանյանի դիմումն՝ ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունելու բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու և 05.05.1993 թվականին մահացած անունում՝ Խաչիկ Ոսկանյանի ժառանգական գույքի՝ Երևանի Ավան 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու դատահանրելու մասին:

գ/ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Նոր Նորք սարածափային ստորաբաժանման կողմից 09.03.2005 թվականին վերը նշված վճիռի ծագող իրավունքների ղեկավար գրանցում կատարելու մասին Ա.Ոսկանյանի դիմումը մերժվել է իրավունքը հաստատող փաստաթղթեր չներկայացնելու հիմքով:

---

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ *բողոքն անհիմն է հեռկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ նախկին հողային օրենսգրքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ ճնամերձ հողամասերը, ինչդեպ նաև այգեգործության (ամառանոցի) և բնակելի սան շինարարության ու դրա սողասարկման համար Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիների ունեցած հողամասերն անհատույց կարգով թողնվում են նրանց որդես սեփականություն:

Նշված օրենսգրքի համաձայն՝ բնակելի սան շինարարության համար սրամադրված հողամասն անհատույց կարգով սեփականության իրավունքով թողնվել է **Խ. Ոսկանյանին:** Փաստորեն, **Խ. Ոսկանյանն** օրենքի ուժով նշված հողամասի սեփականատեր է դարձել, հեռաբար հողամասը կազմել է վերջինիս ժառանգական զանգվածի մասը:

Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 10.02.2005 թվականի վճռով Ա.Ոսկանյանը ճանաչվել է ժառանգությունն ընդունած Երևանի Ավան, 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան նկատմամբ և վերջինս այդ հիմքով դարձել է սան սեփականատեր:

Հողամասը ֆաղաֆացու սեփականության ներքո գտնվելու ղայմաններում անհիմն է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված դասավարական իրավունքի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի դասճառաբանությունը, քանի որ սույն գործի փաստերից ելնելով դասարանը Երևանի ֆաղաֆադեսի և կադասրի իրավունքների և դարսականությունների վերաբերյալ վճիռ չի կայացրել:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ բողոքի փաստարկը Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում, քանի որ սույն գործի հիմքում ընկած հարաբերությունների վրա նշված հոդվածը չի սարածվում այն դասճառաբանությամբ, որ վիճելի հողամասի հասկացումը 1957-59 թվականների ընթացքում կատարվել է այդ դասին գործող օրենքով սահմանված կարգով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ դասարանը հայցը կամ դիմումը թողնում է առանց քննության, եթե իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումը քննելիս վեճ է ծագել իրավունքի մասին: Տվյալ դեպքում, երբ տունը և հողամասը գտնվում են Ա. Ոսկանյանի սեփականության ներքո, իրավունքի մասին վեճն առկա չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա սույն գործով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետը Վճռաբեկ դասարանը կիրառելի չի համարում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 06.04.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2571
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2048(ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՋՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնելով դիմումատու Լիլիթ Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2571 վճռի դեմ՝ ըստ Լիլիթ Գրիգորյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհետ նաև՝ Կադաստր) և երրորդ անձ Երևանի ֆաղաֆագիական մարմնի գործողությունը (անգործությունը) վիճարկելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Ջ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Լիլիթ Գրիգորյանը, դախանջել է դախարել ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանմանը գրանցել Երևան ֆաղաֆի Դեմիքչյանի ֆակտորի 2ա հասցեում գնվող ընդհանուր 0.00336 հա մակերեսով հողամասի նկատմամբ իր սեֆականության իրավունքը:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաւ համայնքների առաջին ախանի դատարանի 2006 թվականի հունիսի 9-ի թիվ 2-1312 վճռով դիմումը քավարավել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի

18-ի թիվ 06-2571 վճռով Լիլիթ Գրիգորյանի դիմումը մերժվել է:

2006 թվականի սեպտեմբերի 12-ին Լիլիթ Գրիգորյանը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոք:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի առաջին մասը, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասը և 68-րդ հոդվածը, որը ղեկ է կիրառել, այլ կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ մասը, որը չղեկ է կիրառել:

Բնակելի սան կառուցման համար վարձակալությամբ հասկացված ղեկական հողամասերը անհատույց սեփականության իրավունքով փոխանցվում են հողամասի օրինական սիրադեպին, եթե սլյալ հողամասը ընդգրկված չէ ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի սահմանափակումների ցանկում: Վեճի առարկա հողամասի՝ վերոնշյալ սահմանափակումների շարքում ընդգրկված չլինելը հաստատվում է Երևանի ֆաղափացիական ֆաղափացիության և ճարտարապետության վարչության 2006 թվականի մայիսի 30-ին թիվ 18-06/1-Գ-243 գրությամբ:

Դասարանը դիմումատուին առաջադրել է լրացուցիչ դարձակալություն՝ աղացուցել, որ հողամասը կարող է մասնավորեցվել ՀՀ հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածին համադասասխսան, քանի որ դիմումատուի դահանջի մերժումը դասճառաբանվել է հենց այդ հոդվածով՝ օտարման անթույլատրելիությամբ:

2) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածը:

Կադաստրը մերժել է հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը, դասճառաբանելով, որ Երևանի ֆաղափացիական 1998 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1194 որոշման համաձայն՝ կնքված հողի վարձակալության դայմանագրով վարձակալության է սրամադրվել Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 բնակելի սան հողամասի մի մասը: Հողամասի իրավունքի փոփոխություն կարող է կատարվել համադասասխսան դարձաբանում ներկայացնելուց և որդես երեք առանձին միավորի ղեկական գրանցման դիմում ներկայացնելուց հետո:

Նշված հոդվածով սահմանվում են ղեկական գրանցման մերժման հիմքերը, որոնց թվում բացակայում է կադաստրի կողմից նշված հիմքը:

3) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 51-րդ և 53-րդ հոդվածները, 64-րդ հոդվածի առաջին մասը, 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասը:

Դասարանը չի ադահովել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն, չի կիրառել հասուկ հայցային վարույթի առանձնահատկությունը՝ աղացույցման դարձակալության մասով:

Մասնավորապես ղեկական մարմնի ակտն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումը քննելիս նշված ակտն անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացույցման դարձակալությունը դրվում է ակտն ընդունած ղեկական մարմնի կամ

դաճեցնասար անձի վրա, մինչդեռ Կադասրը չի աղացուցել իր անգործության համար հիմք ծառայած հանգամանքները և չի ներկայացրել որևէ աղացույց ի հիմնավորումն իր փաստարկների:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղաֆաղետի 28 դեկտեմբերի 1998 թվականի թիվ 1194 որոշման համաձայն՝ ճանաչվել է Լիլիթ Գրիգորյանի սեփականության իրավունքը Դեմիրճյան փակուղի թիվ 2ա հասցեում գտնվող 33.6մ² բնակելի սան նկատմամբ և միաժամանակ վարձակալության իրավունքով հասկացվել է բնակելի սան կողմից զբաղեցվող 33.6մ² հողամասը:

2) 1999 թվականի ապրիլի 1-ին Երևանի ֆաղաֆաղետարանի և Լիլիթ Գրիգորյանի միջև կնքվել է Երևան ֆաղաֆի Դեմիրճյան փակուղի 2ա հասցեում գտնվող 0.00336 հա մակերեսով հողամասի վարձակալության դայմանագիր՝ «բնակելի սան կառուցման» նդասակով:

3) 1999 թվականի մայիսի 14-ին Լիլիթ Գրիգորյանին սրվել է թիվ 0121083 Երևանի Դեմիրճյան փակուղի թիվ 2ա հասցեում գտնվող բնակելի սան սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

4) Լիլիթ Գրիգորյանը 2006 թվականի փետրվարի 3-ին ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանմանը հասցեագրած թիվ Կ-235 դիմումով խնդրել է Դեմիրճյան 2ա հասցեում գտնվող հողամասի իրավունքի փոփոխություն կատարել՝ գրանցել իր սեփականության իրավունքը:

5) Կադասրը 2006 թվականի ապրիլի 10-ի թիվ Ել-711 գրությամբ Լիլիթ Գրիգորյանին դասասխանել է, որ հողամասի իրավունքի ուղղում չի կարող կատարվել, քանի որ Երևանի ֆաղաֆաղետի 1998 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1194 որոշման համաձայն՝ կնքված հողի վարձակալության դայմանագրով վարձակալության է սրամադրվել Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 բնակելի սան հողամասի մի մասը: Հողամասի իրավունքի փոփոխություն կարող է կատարվել համադասասխան դարգաբանում ներկայացնելուց և որդես երեք առանձին միավորի դեսական գրանցման դիմում ներկայացնելուց հետո:

6) Երևանի ֆաղաֆաղետարանի 2006 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 18-09/2-1528 գրության համաձայն՝ Դեմիրճյան փակուղի 2ա հասցեում հողհասկացման հիմքեր վարչության արխիվային նյութերում չեն հայտնաբերվել, իսկ ներկայացված սեփականության վկայականները, ինչդեռ նաև սեղագրական հանույթը բավարար չեն 1997 թվականի փետրվարի 12-ի սեփականության վկայականով Աժոս Մարգարյանին դասկանող Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 հասցեում գտնվող հողամասի դիրքը դարգելու համար:

7) Երևանի ֆաղաֆաղետարանի 2006 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 18-06/1-գ-243 գրության համաձայն՝ Դեմիրճյան փակուղի թիվ 2ա հասցեում գտնվող 0.00336 հա հողամասը ընդգրկված չէ ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի սահմանափակումների ցանկում, սակայն նույն օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ կետի համաձայն՝ այն չի կարող օտարվել:

---

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Պետական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի առաջին հոդվածի չորրորդ դարբերության համաձայն՝ հողի մասնավորեցումն իրականացվում է Հողային օրենսգրքով սահմանված կարգով:

ՀՀ Հողային օրենսգրքի 44-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն՝ հողամասերի նկատմամբ ֆաղափացիների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքը ծագում է դրաների և համայնքային հողերի մասնավորեցման, ժառանգման, առուվաճառի, նվիրատվության և հողի հետ կապված այլ գործարքների ու իրավաբանական փաստերի հիման վրա:

Սույն օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ հողամասերի մասնավորեցումը դեռության և համայնքների սեփականության ներքո գտնվող հողերից սեփականության իրավունքով հողամասերի սրամադրումն է ֆաղափացիներին և իրավաբանական անձանց:

«ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը դրաների կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով անհատույց (մեծական) օգտագործման կամ վարձակալության իրավունք ձեռք բերած և այդ իրավունքները գրանցած իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց, ներառյալ՝ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ կետի հիմքով ձեռք բերված (բացառությամբ օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերի)՝ նույն օրենքի ուժով սեփականության իրավունքով փոխանցվում են՝ սնամեծ, այգեգործական, ինչդեպես նաև բնակելի սան կառուցման և սոցիալական համար հասկացված հողամասեր:

Այսպիսով, «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի առաջին մասով նախատեսվում է դեռության սեփականություն հանդիսացող հողամասի մասնավորեցում, սահմանելով սեփականության իրավունքի փոխանցման դարձադրական դրամաներ, այն է՝ օգտագործման կամ վարձակալության իրավունքի առկայությունը, ինչդեպես նաև հողամասի՝ Հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված սահմանափակումների ցանկում ընդգրկված չլինելու փաստը:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Լիլիթ Գրիգորյանն ունի Երևանի Դեմիրճյան փակուղի թիվ 2ա հասցեում գտնվող 0.00336 հա մակերեսով հողամասի նկատմամբ վարձակալության իրավունք, և հողամասը ընդգրկված չէ Հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված սահմանափակումների ցանկում:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ Հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ մասը կիրառելի չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ մասով նախատեսվում է կառուցադրված հողամասի սեփականաձեռքման երկու դրաման՝ հողամասի օգտագործում հողի նդասակային նշանակությանը համադասասխան և հողամասի վրա կառուցված շինության համադասասխանություն ֆաղափաշինական փաստաթղթերին:

Գասարանը հաճվի չի առել այն հանգամանքը, որ վեճի առարկա հանդիսացող հողամասը դիմումատուին է հանձնվել բնակելի սան կառուցման նոդասակով, իսկ դրա վրա կառուցված շինությունն արդեն իսկ հանդիսանում էր դիմումատուի սեփականությունը, այսինքն՝ հողամասի նոդասակային օգտագործումը, ինչդեռ նաև այդ շինության՝ ֆաղափառական փաստաթղթերին համադասասխսան կառուցված լինելը կասկածի սակ չի կարող դրվել:

Բացի այդ, սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Լիլիթ Գրիգորյանի սեփականությունը ստացել է ղեկավար գրանցում, որի համար հիմք է հանդիսացել «Ինֆնական կառուցված շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի հիման վրա Լ.Գրիգորյանի շինությունն օրինական ճանաչելու մասին Երևանի ֆաղափառակցի կայացրած որոշումը:

Նման փաստերի առկայությունն ինֆնին բացառում է սույն իրավահարաբերության նկատմամբ Հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ մասի կիրառումը:

2) *Բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափառական գործերով վերաբնակիչ դասարանը, ղեկավարվելով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով, եկել է եզրահանգման այն մասին, որ վարձակալության սրամադրված հողամասի մի մասը համադրված է Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 սան հողամասի հետ և առանց օրենսդրությամբ սահմանված կարգով համադրված հողամասերի հարցը լուծելու, իրավունքների ղեկավար գրանցում կատարելը կհակասի գործող օրենսդրության դասանջներին:

ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 135-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և այլ գույքային իրավունքները, այդ իրավունքների սահմանափակումները, դրանց ծագումը, փոխանցումն ու դադարումը ենթակա են ղեկավար գրանցման: Տվյալ դեպքում Լիլիթ Գրիգորյանի սեփականության իրավունքը ծագել է «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով՝ օգտագործման կամ վարձակալության իրավունքի առկայության, հողամասը՝ Հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված սահմանափակումների ցանկում ընդգրկված չլինելու և հողի կադաստրային վճարումները կատարելու դրանով:

Կադաստրի կողմից մերժվել է անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման դիմումը, այն դասառաբանությամբ, որ հողամասի իրավունքի ուղղում չի կարող կատարվել, քանի որ Երևանի ֆաղափառակցի 1998 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1194 որոշման համաձայն՝ կնքված հողի վարձակալության դրամագրով վարձակալության է սրամադրվել Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 բնակելի սան հողամասի մի մասը: Հողամասի իրավունքի փոփոխություն կարող է կատարվել համադասասխսան դարգաբանում ներկայացնելուց և որդես երեք առանձին միավորի ղեկավար գրանցման դիմում ներկայացնելուց հետո:

Այսպիսով, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածային ստորաբաժանման կողմից կայացվել է վարչական ակտ՝ Լիլիթ Գրիգորյանի համար սահմանելով դասականություններ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտը ղեկ է դարձնակի

հիմնավորում, որում ղեկավարելու և նշանակելու համապատասխան որոշում ընդունելու բոլոր փաստական և իրավական հիմքերը: Չնայած այն հանգամանքին, որ Կադասրի կողմից չի նշանակվել այն իրավական ակտը, որով նա ղեկավարվել է նման վարչական ակտ կայացնելիս, Վճռաբեկ դատարանը նդատական հարմար է գտնում անդրադառնալ նման ակտի կայացման համար օրենքի ուժով հնարավոր հիմնավորումներին:

Կադասրի կողմից սվյալ իրավահարաբերության համար կիրառելի միակ իրավական հիմքը կարող էր հանդիսանալ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ ղեկական գրանցումը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համապատասխանում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության ղահանջներին, այսինքն՝

ա) չեն համապատասխանում օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության ղահանջները, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համապատասխան,

բ) բացակայում է ղեկական գրանցման վճարի անդորրագիրը,

գ) ներկայացվել են մասիտով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով, ինչդես նաև ոչ դատաւճ ձևակերդված փաստաթղթեր:

Արգելվում է այլ դատաւճներով գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկական գրանցման մերժումը, այդ թվում՝ աննդատական հարմարության դատաւճաբանությանը:

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դատականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Տվյալ դեդում Կադասրը միայն ծագած իրավունքները գրանցող ղեկական մարմին է և չի կարող անձանց համար սահմանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատեսված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դատականություններ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դատունակվող բառերի և արտահայտությունների տառացի նշանակությամբ՝ հաւճի առնելով օրենքի ղահանջները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չղեկ է փոփոխվի դատ իմաստը:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով սահմանված ղեկական գրանցման մերժման հիմքը, այն է՝ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համապատասխան կազմված լինելը ղեկ է մեկնաբանվի արտահայտության և դրանում դատունակվող բառերի տառացի նշանակությամբ՝ չփոփոխելով դատ իմաստը, չնեղացնելով կամ չընդդայնելով այն: Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին համապատասխան կազմված լինելու հանգամանքի տուգումը ղեկ է հանգի փաստաթղթերի կազմի, դրանցից յուրաբանչյուրի ձևի և բովանդակության խնդիրներին, այլ ոչ թե այդ փաստաթղթերի հետ չառնչվող այլ փաստաթղթերի ուտումնասիրությանը, այդ փաստաթղթերից գատ այլ փաստաթղթեր (դիմումներ) ներկայացնելու ղահանջին, որևէ տուքյեկի՝ օրենքով չնախատեսված կարծիքին կամ եգրակացությանը հղելուն կամ որևէ տուքյեկի (այդ թվում նաև՝ այլ վարչական մարմնի) իրավատության խնդիրներին:

Կադասրի մերժումը Լիլիթ Գրիգորյանի համար առաջացնում է լրացուցիչ

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

դասականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով կամ դրա հիման վրա ընդունված այլ իրավական ակտով:

3) *Բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ Պետական մարմնի, տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց Պատճենասար անձանց ակտն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ֆիննելիս նշված ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացուցման դասականությունը դրվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ Պատճենասար անձի վրա:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը աղացուցված է համարել այն հանգամանքը, որ առկա է հողամասերի համադրում այն դարազայում, երբ դատաստիսանողի կողմից չի ներկայացվել այդ հանգամանքը հիմնավորող որևէ աղացույց:

Ավելին, սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա՝ Երևանի ֆաղաֆադեսարանը 2006 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 18-09/2-1528 գրությամբ Դեմիրճյան փակուղի 2ա հասցեում Լիլիթ Գրիգորյանին դատականող 33.6 մն մակերեսով հողամասը Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 հասցեում գտնվող հողամասի հետ համադրված լինելու վերաբերյալ հայցնել է, որ Դեմիրճյան փակուղի թիվ 2ա հասցեում հողահատացման հիմքեր վարչության արխիվային նյութերում չեն հայտնաբերվել, իսկ ներկայացված սեփականության վկայականները, ինչդեպ նաև տեղագրական հանույթը բավարար չեն 1997 թվականի փետրվարի 12-ի սեփականության վկայականով Աոս Մարգարյանին դատականող Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 հասցեում գտնվող հողամասի դիրքը դարգելու համար:

Վերը նշված դատառաբանությամբ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատահանգները՝ չի աղահովել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն:

Այսդիսով, վճռաքել բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Լիլիթ Գրիգորյանի վճռաքել բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2571 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3082
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Խառնայան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2300 (ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում քննարկելով Սամվել Չախարյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ Չոյա Չախարյանի հայցի ընդդեմ Սամվել Չախարյանի՝ ալիմենսի չափը փոփոխելու դիմումի մասին թիվ 06-3082 քաղաքացիական գործով ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ նաև Դատարան) 20.09.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է փոփոխել նախկինում սահմանված ալիմենսի չափը և յուրաքանչյուր երեխայի համար իր նախկին ամուսնուց՝ Սամվել Չախարյանից բռնագանձել 15.000 ՀՀ դրամի չափով ալիմենս:

Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 14.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 20.09.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է: Վճռվել է Սամվել Չախարյանից հոգու Չոյա Չախարյանի բռնագանձել ալիմենս որդես նրանց երկու երեխաների ադրուսի միջոց՝ յուրաքանչյուրի համար ամսական 15000 ՀՀ դրամի չափով, մինչև չափահաս դառնալը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սամվել Չախարյանը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 71-րդ հոդվածը, որը դիմում է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով:

Վերաքննիչ դատարանն ալիմենտի չափը սահմանելիս հաշվի չի առել դասասխսանողի գույքային, ընտանեկան դրությունը, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ ինքը հանդիսանում է երրորդ խմբի զինվորական հաշմանդամ, չունի մշակական աշխատանք, խնամքին ունի երկու մանկահասակ երեխաներ, կինը երկրորդ խմբի հաշմանդամ է: Բողոք բերած անձի մղումամբ՝ վերաքննիչ դատարանի վճիռը վստահության և զրկել նրանց աղբյուրի և գոյասնելու իրավունքը:

Բողոք բերած անձը դատանք է բեկանել ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.09.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Կոստայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 14.07.2006 թվականի վճիռն:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Սամվել և Չոյա Չախարյաններն ամուսնացել են 1995 թվականին: Համատեղ ամուսնությունից ունեցել են երկու երեխա:

2) Չոյա Չախարյանը և Սամվել Չախարյանը ամուսնալուծվել են 2000 թվականին: Կոստայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 09.12.2002 թվականի վճռով Սամվել Չախարյանից հոգու Չոյա Չախարյանի խնամքին զսնվող երկու երեխաների՝ վճռվել է բռնագանձել ալիմենտ կայուն դրամական գումարով, յուրաքանչյուր երեխայի համար 4000 դրամի չափով՝ մինչև նրանց չափահաս դառնալը:

3) Պատասխանող Ս.Չախարյանը 2003 թվականին երկրորդ անգամ ամուսնացել է և ներկայումս նոր ամուսնությունից ունի երկու մանկահասակ երեխա:

4) Պատասխանողը երրորդ, իսկ կինը՝ երկրորդ խմբերի հաշմանդամներ են:

5) Պատասխանողը չունի վարձատրվող աշխատանք:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը՝ նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի համաձայն՝ ալիմենտի ամենամսյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար չդիմացվող է դատարանի կողմից սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափից, իսկ այդ բաժինների չափերը կարող են դատարանով նվազեցվել կամ ավելացվել՝ հաշվի առնելով կողմերի գույքային ու ընտանեկան դրությունը և ուշադրության արժանի շահերը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դասարանը, որդես 15000 դրամ ալիմենսի չափ սահմանելու հիմնավորում՝ իր վճռում հղել է Հայաստանում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափին:

«Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի համաձայն՝ օրենսգրքերի, օրենքների, Հանրապետության Նախագահի հրամանագրերի, կառավարության և վարչապետի որոշումների իմաստով որդես հաշվարկային հիմք չի կարող ընդունվել նույն օրենքով սահմանված նվազագույն ամսական աշխատավարձի չափը (15000 դրամ): Նշված ակտերում որդես հաշվարկային հիմք ընդունվում է 1000 դրամը:

Հետևաբար, ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս դասարանը որդես հաշվարկային հիմք դեռ է ընդունել 1000 դրամը:

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 71-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ կայուն դրամական գումարով ալիմենսի չափը որոշում է դասարանը՝ ելնելով երեխայի նախկին կենսաաղահովման մակարդակի առավելագույն դահողանման հնարավորությունից՝ հաշվի առնելով կողմերի գույքային ու ընտանեկան դրությունը և ուժադրության արժանի Եահերը:

Սույն գործով դասասխանող Սամվել Չախարյանը 2003 թվականին ամուսնացել է երկրորդ անգամ և ներկայումս ունի երկու մանկահասակ երեխա:

Ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս դասարանը հաշվի չի առել դասասխանողի գույքային ու ընտանեկան դրությունը և ուժադրության արժանի Եահերը, մասնավորապես այն, որ դասասխանողը մեծական աշխատանքի չունի, 2003 թվականին կազմել է նոր ընտանիք, վերջին ամուսնությունից ունի երկու մանկահասակ երեխա, ինքը և կինը հաշվարկային են:

ՀՀ Սահմանադրության 34-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ունի իր և իր ընտանիքի համար բավարար կենսամակարդակի իրավունք: Սահմանադրական այս երաշխիքը ենթադրում է յուրաքանչյուր անձի առողջության դահողանման և կենսագործունեության աղահովման համար անհրաժեշտ, միջազգայնորեն ընդունված, ֆիզիոլոգիական, առողջադահական և սոցիալական նորմատիվներով հաշվարկված սննդամթերքի և հիմնավորված գործակիցներով հաշվարկված ոչ դարենային աղահոսների նվազագույն ֆանակի աղահովման իրավունք:

Հաշվի առնելով սույն գործի փաստական հանգամանքները, որոնք վերաբերում են դասասխանողի ընտանեկան և սոցիալական դրությանը, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերաբնիչ դասարանի դասական ակտի կատարման արդյունքում, կարող է առաջանալ Սամվել Չախարյանի և նրա ընտանիքի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված բավարար կենսամակարդակի իրավունքի խախտման իրական վսանգ:

Այսդիտով, սույն բողոքի հիմքի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 20.09.2006 թվականի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սամվել Չախարյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.09.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրումներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբերող դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2357
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
դատավորներ՝ Լ.Գրիգորյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2305 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆններով Մառլեն Հակոբյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքն ըստ Ալինա Ավետիսյանի հայցի ընդդեմ Մառլեն Հակոբյանի՝ ըստ օրենքի հասանելի ժառանգական գույքն առանձնացնելու դաժանցի մասին թիվ 06-2357 ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերող դատարանի 04.10.2006 թվականի վճիռն ղեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Գիմներով դատարան՝ հայցվորը դաժանցել է համատեղ սեփականություն հանդիսացող գույքից որդես ժառանգական գույք առանձնացնել իր հանգուցյալ ամուսնու՝ Մրսեն Հակոբյանի բաժինը և հարգելի ճանաչել ժառանգության ընդունման ժամկետի բացթողումը:

Վայոց ձորի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 10.05.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերող դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ս.Հակոբյանի ներկայացուցիչը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատանցը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) վերաֆննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատանցները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասձառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Հայցվորը դասարանին չի ներկայացրել ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու՝ օրենքով նախատեսված հարգելի դասձառ: Մինչդեռ, վերաֆննիչ դասարանն Ա.Ավետիսյանի կողմից ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողումն անհիմն ճանաչել է հարգելի:

2) վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատանցները, ինչի արդյունքում չի կիրառել Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին Եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածը, ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը և 31-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 201-րդ հոդվածը և 1186-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք լիարժեք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասձառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Գործի ֆննությամբ ձեռք չի բերվել որևէ աղացույց այն մասին, որ վեճի առարկան՝ Եղեգնաձոր ֆաղաֆի Մղանդարյան 35 հասցեում գտնվող տունը հանդիսանում է հանգուցյալ Արսեն Հակոբյանի սեփականությունը: Դասարանը, ըստ էության, առանց դասձառ հիմնավորման, ճանաչել է Ալինա Ավետիսյանի և նրա երեխաների սեփականության իրավունքը Մառլեն Հակոբյանի սեփականությունը հանդիսացող սան նկատմամբ:

3) վերաֆննիչ դասարանը չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասձառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Նշված հոդվածի համաձայն, իրավական ակտում կատարված փոփոխությունների կամ լրացումների գործողությունները սարածվում են դրա ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած հարաբերությունների վրա, եթե այլ բան նախատեսված չէ: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 202-րդ հոդվածի 6-րդ մասի փոփոխությունները, որոնք տեղի են ունեցել 10.10.2005 թվականին, և սահմանում են, որ հողամասի սեփականատերը ձեռք է բերում իրեն դատարանից հողամասի վրա կառուցված շենքերի, շինությունների և այլ անշարժ գույքի սեփականության իրավունք, չեն կարող սարածվել 1963 թվականին դասասխսանողի հոր կողմից կառուցված շինության վրա:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատանցել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 04.10.2006 թվականի վճիռը՝ սան և սնամեղձ հողամասի մասով և այդ մասով գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ

փաստերը՝

1) Եղեգնաձոր ֆաղափ Սողանդարյան փողոցի թիվ 35 բնակելի տունը կառուցվել է 1963 թվականին՝ Երանոս Հովհաննեսի Հակոբյանի կողմից: Այդ տունը գրանցվել է նրա որդի Մառլեն Երանոսի Հակոբյանի անունով, որտեղ ավելացել են նաև օժանդակ կառույցներ և շենքը վերակառուցվել է:

2) 05.04.1991 թվականին հողի սեփականաձեռքմանը մասնակցել են Մառլեն Հակոբյանը, նրա կինը՝ Ալվարդ Թումանյանը, դուստրը՝ Ալիսա Հակոբյանը, որդին՝ Արմեն Հակոբյանը և հայցվորի ամուսինը՝ Արսեն Հակոբյանը, որոնց սեփականաձեռքմանը վերաբերող հարցերը 0.66 հա հողամաս:

3) Արսեն Հակոբյանը ծնվել է 1965 թվականին, ամուսնացել է Ա.Ավետիսյանի հետ 1996 թվականին, համատեղ ամուսնության ընթացքում ունեցել են երկու երեխա՝ Արման Արսենի Հակոբյան և Ալլա Արսենի Հակոբյան: Արսեն Հակոբյանը մահացել է 19.05.2004 թվականին:

4) Ժառանգության իրավունքի վկայական ստանալու խնդրանքով Ա.Ավետիսյանը դիմել է նոտարական գրասենյակ, սակայն ստացել է մերժում այն ղախտաբանությամբ, որ բաց է թողել ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետը: Մույն գործով հայրը ներկայացվել է դատարան 01.03.2006 թվականին:

4. Վճռաբեկ դատարանի ղախտաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգի դիմումի հիման վրա դատարանը կարող է նրան ձանաչել ժառանգությունն ընդունած՝ հարգելի համարելով ժամկետը բաց թողնելու ղախտները, եթե դարձվի, որ ժամկետը բաց թողնելու ղախտ է դարձել այն հանգամանքը, որ ժառանգը չգիտեր և դարձավ չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին, ու դայմանով, որ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգն այդ ժամկետը բաց թողնելու ղախտները վերացվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, դիմել է դատարան:

Նշված նորմի վերլուծությունից հետևում է, որ դատարանը կարող է հարգելի ձանաչել ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու ղախտները միայն այն դեպքում, երբ ժառանգը կաղաքուցի, որ չգիտեր և դարձավ չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին, այսինքն՝ ժառանգատուի մահվան մասին (ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 1187-րդ հոդված) և այն դայմանով, որ իմանալուց հետո վեց ամսվա ընթացքում դիմել է դատարան:

Նշված ղախտաբանությունների հիման վրա հիմնավոր է ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի փաստակրը, քանի որ վերաբնիչ դատարանն առանց որևէ ղախտաբանության հարգելի է ձանաչել Ա. Ավետիսյանի կողմից ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողումը:

2) վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝

ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

ժառանգության զանգվածի մեջ է մտնում ժառանգության բացման օրը ժառանգասուին դասկանող գույքը:

Վերաբերյալից դատարանը, հաստատելով համարելով Մառլեն Հակոբյանի և նրա ընտանիքի անդամների, այդ թվում՝ Արսեն Հակոբյանի կողմից 05.04.1991 թվականին հողամասը սեփականացնող հանգամանքը, միաժամանակ, ճանաչել է Արսեն Հակոբյանի սեփականության իրավունքը 1963 թվականին կառուցված սան նկատմամբ: Այսինքն՝ ըստ էության, ժառանգական զանգվածի մեջ ընդգրկվել է նաև ժառանգասուին չդասկանող գույքը:

Վերը նշված դատաճառաբանության հիման վրա, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր են նաև ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածի, 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի փաստաթղթերը, քանի որ Մառլեն Հակոբյանի սեփականության (սեփականության իրավունքը գրանցված է) նկատմամբ, առանց դրա դադարելու, ըստ էության, ճանաչվել է մեկ այլ անձի՝ Արսեն Հակոբյանի սեփականության իրավունքը:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարելի գրել սեփական գույքից՝ բացառությամբ հանրային շահերի դաշտանության համար և օրենքով ու միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներով նախատեսված դրամաներով: Այստիպով, դատարանի կողմից խախտվել է նաև Կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության նշված հոդվածի դրահանգը:

3) *վճռաբեկ բողոքն երրորդ հիմնով անհիմն է:*

Բողոքաբերվող վճռում վերաբերյալից դատարանը ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 202-րդ հոդվածի 6-րդ մասը չի կիրառել, հետևաբար այդ հիմնով «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասը չկիրառելու (խախտելու) վերաբերյալ ներկայացված՝ սույն բողոքի երրորդ հիմնի փաստաթղթերն անհիմն են:

Այստիպով, վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն վերաբերյալից դատարանի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք է համարում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Մ Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաբերյալից դատարանի 04.10.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքաբերման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3209
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
դատավորներ՝ Գ.Խաչատրյան
Կ.Հակոբյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2316(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաաը (այսուհեա՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությաը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությաը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Ռ.Տեր-Վարդանյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ Ռ.Տեր-Վարդանյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ գլխավոր դատախազության՝ դատաանատար անձի գործողությունները վիճարկելու մասին թիվ 06-3209 ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 29.09.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատանությունը.

Գիմելով դատարան Ռ.Տեր-Վարդանյանը դահանջել է դատավորեցնել ՀՀ գլխավոր դատախազության կոռուողիայի դեմ դայֆարի բաժնի դատախազին թույլ սալ ծանոթանալ թիվ 61203305 ֆրեական գործի նյութերին և կատարել դատաանահանումներ:

Կենտրոն և Նորֆ-Մարտե համայնֆների առաջին աայանի դատարանի 17.03.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 10.05.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական և սնեսական գործերով դալաաի 28.07.2006 թվականի որոամամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի

10.05.2006 թվականի վճիռը բեկանվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 29.09.2006 թվականի վճռով դիմումը կրկին մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ռ.Տեր-Վարդանյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Նշված հոդվածի վերլուծությունից հետևում է, որ նշված հոդվածի 1-ին մասը նախատեսում է ֆաղաֆաղիական և ֆրեական դատավարությունում, ինչդեպես նաև վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ վարույթում որդես վստահորդի ներկայացուցիչ կամ դատարանի մասնակցող փաստաբանի իրավունքների սահմանման կարգը, այն է՝ օրենքով:

«Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի նույն հոդվածի 2-րդ մասը համադարձակ (ունիվերսալ) բնույթ է կրում և նախատեսում է փաստաբանի՝ ադագույցներ ձեռք բերելու իրավունքը:

2) վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածը չի սահմանափակում «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածով փաստաբանին վերադրված իրավունքները, քանի որ ադագույց դատանքները միջնորդությամբ փաստաբանն իրավունք ունի դիմելու ինչդեպես դատարանին, այնդեպ էլ դրանք ձեռք բերելու անձամբ:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ և 87-րդ հոդվածների դատանքները:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Թիվ 61203305 ֆրեական գործի նյութերը որդես ադագույց անհրաժեշտ են հայցադիմում կազմելու համար, իսկ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 87-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցադիմումին կից ներկայացվում են ադագույցներ, հակառակ դեպքում հայցադիմումն օրենքի դատանքից ելնելով ենթակա է վերադարձման:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեմ է ադագույցի իր դատանքների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները, որի հնարավորությունը սլյալ դեպքում սահմանափակվում է:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատանքել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 29.09.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

---

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Ռ. Տեր-Վարդանյանի դիմումի հիման վրա ՀՀ գլխավոր դասախազության կոռուպցիայի դեմ մայրաքաղաքի բաժնում 11.07.2005 թվականին ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և 308-րդ հոդվածի 1-ին մասի հասկանիչներով հարուցվել է թիվ 61203305 ֆրեական գործը և կասարվել է նախաքննություն: 30.11.2005 թվականի որոշմամբ նշված ֆրեական գործով վարույթը կարճվել է:

2) Ռ. Տեր-Վարդանյանը որդես փաստաբան, «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի հիմնով 19.12.2006 թվականին դիմել է դասախառնողին նշված ֆրեական գործի նյութերին ծանոթանալու և լուսադատներին կասարելու խնդրանքով: 22.12.2006 թվականի թիվ 36-24-05 գրությամբ դիմումը մերժվել է:

3) Ռ. Տեր-Վարդանյանին ֆրեական գործի նյութերին ծանոթանալը և դատախազներին կասարելն անհրաժեշտ է այլ դատարանում քննվող մեկ այլ ֆաղագրական գործով աղացույցներ ներկայացնելու համար:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ

1) վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ փաստաբանական գործունեությունն իրավադատության գործունեության սեսակ է, որն ուղղված է իրավաբանական օգնություն ստացողի հետադարձ օրինական շահերի իրականացմանը՝ օրենքով չարգելված միջոցներով և եղանակներով:

Նույն օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ փաստաբանը, մասնավորապես, իրավունք ունի դիմելու ղեկավար կամ ղեկավար ինֆրակառավարման մարմիններ կամ կազմակերպություններ՝ իրավաբանական օգնություն ցույց տալու համար անհրաժեշտ փաստաթղթեր ստանալու դադարանքով: Նշված մարմիններն ու կազմակերպությունները դատարան են օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փաստաբանին տրամադրել դադարանքով փաստաթղթեր կամ դրանց դատախազները:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր անձ իրավունք ունի ծանոթանալու իր փնտրած տեղեկությանը և (կամ) դա ստանալու նդատակով օրենքով սահմանված կարգով հարցմամբ դիմելու տեղեկատվություն սնորհողին և ստանալու այդ տեղեկությունը:

Վերը նշված նորմերի դատախազները հաճվի առնելով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ փաստաբանը ղեկավար և ղեկավար ինֆրակառավարման մարմիններից կամ կազմակերպություններից կարող է փաստաթղթեր դատախազել և ստանալ ոչ միայն կոնկրետ գործով որդես ներկայացուցիչ կամ դատարանի հանդես գալու ժամանակ, այլ նաև օրենքով չարգելված ցանկացած այլ ձևով իրավաբանական օգնություն ցույց տալու ընթացքում, հետևաբար Ռ.Տեր-Վարդանյանը նշված հոդվածի իմաստով իրավունք ունի դիմելու ՀՀ գլխավոր դասախազությանը՝ թիվ 61203305 ֆրեական գործի նյութերին ծանոթանալու և դատախազ լուսադատներ անելու խնդրանքով:

2) վճռաքելք բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածով ամրագրված է սեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, սսանալու, սարածելու յուրաքանչյուրի ազատությունը, որդես անձի հիմնական և անօտարելի իրավունք:

«Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր անձ իրավունք ունի ծանոթանալու իր փնտրած սեղեկությանը և (կամ) դա սսանալու նդասակով օրենքով սահմանված կարգով հարցմամբ դիմելու սեղեկատվություն սնօրհնողին և սսանալու այդ սեղեկությունը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձը, որը հնարավորություն չունի անհրաժեես աղացույցն ինֆնօրույն ձեռք բերել գործին մասնակցող կամ չմասնակցող այլ անձից, որի մոս այն գսնվում է, իրավունք ունի սլյալ աղացույցը դահանջելու միջնօրդությամբ դիմել դասարան:

Նված հոդվածի իմաստով նախ՝ համաղաասալխան միջնօրդությամբ դասարան դիմելը գործին մասնակցող անձի (կամ նրա ներկայացուցչի) իրավունքն է, և ոչ՝ դարսականությունը: Երկրորդ՝ նման միջնօրդությունը կարող է ներկայացվել միայն ֆաղաֆաղիական գործով վարույթի ընթացում:

Վերը նվածի հիման վրա, Վճռաքելք դասարանը գսնում է, որ «Փասաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կեսով ամրագրված իրավունքի իրականացումը չի կարող կախվածության մեջ դրվել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածից. այդ իրավունքները կարող են իրականացվել ինչդես միաժամանակ, այնդես էլ ինֆնօրույն:

3) վճռաքելք բողոքն երրորդ հիմնով անհիմն է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեսք է աղացուցի իր դահանջների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները: Իսկ նույն օրենսգրքի 87-րդ հոդվածը սահմանում է հայցադիմումի ձևին և բովանդակությանը ներկայացվող դահանջները:

Վճռաքելք դասարանը գսնում է, որ վերաֆննիչ դասարանի վճռով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի նված հոդվածների դահանջները չեն խախսվել, ֆանի որ դրանք վերաբերում են ֆաղաֆաղիական կոնկրես դասավարության ընթացում կողմերի դասավարական-իրավական կարգավիճակին և դասարան ներկայացվող հայցադիմումի ձևին և բովանդակությանը: Բողոքարկվող վճռով խախսվել են ոչ թե կողմերի դասավարական իրավունքները, այլ դիմողի նյութական իրավունքը՝ սեղեկատվություն սսանալու իրավունքը, որը երաւխավորված է ՀՀ Սահմանադրությամբ և «Փասաբանության մասին» ՀՀ օրենքով:

Այսդիստով, սույն վճռաքելք բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը Վճռաքելք դասարանը բավարար է համարում ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 29.09.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաքելք դասարանը, դեկավարվելով Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաւսդանության մասին Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով երաւխավորված արդարադասության արդյունավեսության սկզբունքով և ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի

4-րդ կետի դրույթներով, զգնում է, որ Ռ. Տեր-Վարդանյանի դիմումն ենթակա է բավարարման՝ բողոքարկվող դասարական ակտը փոփոխելու միջոցով:

Քանի որ սույն գործի փաստական հանգամանքները Վճռաբեկ դասարանին սալիս են բողոքարկվող դասական ակտը նման ձևով փոփոխելու հնարավորություն, և դա բխում է արդարադասության արդյունավետության շահերից, Վճռաբեկ դասարանը զգնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 29.09.2006 թվականի վճիռն ենթակա է փոփոխման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

ՈՐՈՇԵՑ

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել և փոփոխել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 29.09.2006 թվականի վճիռը՝ Ռ. Տեր-Վարդանյանի դիմումը բավարարել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման տրամադրության և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruaqrnopjomi
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruaqrnopjominer*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1553
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարացյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2325(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006թ. նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքն ըստ «Ազրոկոտոլազակցություն» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Մղանդարյան-1 հարկային սեսչության (այսուհետ՝ Սեսչություն)՝ 08.11.2005 թվականի թիվ 1015546 սուուգման ակտն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին թիվ S-1553 քաղաքացիական գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի 30.05.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմումատու դատարանից է անվավեր ճանաչել Սեսչության 08.11.2005 թվականի թիվ 1015546 ակտը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 30.05.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Վճռաբեկ բողոքին ներկայացվել է դատախազի:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) դատարանը չի կիրառել «Հայաստանի Հանրապետությունում սուուգումների

կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը, որը լիարժեք է կիրառել:

Բողոք բերող անձը նշված ժամանակում չէր հետևյալ փաստարկներով.

Դիմումը բավարարելիս սնտեսական դասարանը դասառաքանել է, որ ստուգող դասընթացային անձինք չեն դաստիարակել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ դարբերության դասառաքանները, մասնավորապես, վիճարկվող ակտիվ չեն նկարագրվել արձանագրված խախտումները, խախտման կոնկրետ ժամանակը, թե ինչ փաստաթղթերի վրա են հղում կատարել, դասասխանասվության կիրառման հիմքերը և այլն:

Դասարանի դասառաքանությունները հիմնավոր չեն, քանի որ ստուգման ակտիվ մասնաճյուղի նկարագրված են արձանագրված խախտումները, նշված է խախտման ժամկետը՝ 2004 թվականի 4-րդ եռամսյակ, որդես դասասխանասվության կիրառման իրավական հիմքեր նշված են «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ, 27-րդ հոդվածները, «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածը, «Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 6-րդ կետը:

2) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ դարբերությունը և ՀՀ կառավարության 1998թ. սեպտեմբերի 18-ի թիվ 580 որոշումը և չի կիրառել «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ կետը, որը լիարժեք է կիրառել:

Բողոք բերող անձը նշված ժամանակում չէր հետևյալ փաստարկներով.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասին համադասասխան, հարկերը ճիշտ հաշվարկելու, ժամանակին վճարելու և հարկային օրենսդրության մյուս դասառաքանները դաստիարակելու դասասխանասվությունը կրում են հարկ վճարողները և դրանց (ձեռնարկությունների, հիմնարկների և կազմակերպությունների)՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված դասընթացային անձինք: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, եթե հարկ վճարողն ակնհայտ կեղծ սվյալներ է մտցնում հարկային տեսչություն ներկայացված հաշվարկներում, հայտարարագրում, հաշվարկներում և այլ փաստաթղթերում, որի հետևանքով անհնար է դառնում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դասարկությունը, ապա հարկվող օբյեկտները և հարկային դասարկությունները հաշվարկում է հարկային տեսչությունը՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով: Տվյալ դեպքում, ստուգող դասընթացային անձանց մոտ կասկած է հարուցել վիճելի գույքի առուվաճառի ժամանակ նրա գնահատման արժեքը, ինչպես նաև դրա հետ կապված հարկերի հաշվարկման ճշտությունը, որի դասառաքան վերջին նշված հոդվածին համադասասխան, հարկային մարմինը հարցում է կատարել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցած գույքի կադաստրի լիարժեքային կոմիտեին, «Մարդային և որդիներ», «Էլեֆանտ-ռիելթի» անցած գույքի գնահատմամբ զբաղվող կազմակերպություններին՝ վիճելի գույքի իրական արժեքը ճշտելու նպատակով: Հարցման արդյունքում ստացված տեղեկություններից հարկային տեսչությունը հաշվարկների համար հիմք է ընդունել վիճելի գույքի գնահատման նվազագույն արժեքը՝ 234.901.3 հազար ՀՀ դրամ, որը սվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցած գույքի կադաստրի լիարժեքային կոմիտեի կողմից: Ըստ հաշվարկների՝ վիճելի գույքի իրական արժեքի և փաստացի իրացման արժեքի տարբերությունը կազմել է 198.9 մլն ՀՀ դրամ:

ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ հաստատված կարգի 4-րդ բաժնի 12-րդ կետին համադասասխան, կասարվել է ընկերության ակտիվների բաժնի և առաջագման աղբյուրների չափի մնացորդների վերլուծություն, որի արդյունում ընկերությանն առաջադրվել է 130.123.1 հազար ՀՀ դրամի հարկային դասավորություն, այդ թվում՝ շահութահարկը՝ 62.883.4 հազար ՀՀ դրամ, ԱԱՀ՝ 67.175.7 հազար ՀՀ դրամ, սուղվճար՝ 63,4 հազար ՀՀ դրամ, սույժեր՝ 0,6 հազար ՀՀ դրամ:

Վիճարկվող ակտի համադասասխանում է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ կետի դրույթներին: Նշված հոդվածին համադասասխան աղբյուրների անհատույց մասակարարման, ծառայությունների անհատույց մասնույցման, ինչդեպ նաև այն դեղում, երբ դրանց դիմաց սկսվել գործարքների համար սովորականի համեմատ կիրառվում են իրական արժեքից էականորեն ցածր գներ (մասնակի հատուցում), հարկման օբյեկտ է համարվում այդդիսի կամ նույնանման գործարքների համար համեմատելի հանգամանքներում որդես հարկվող Երջանառություն ընդունվող՝ սույն օրենքին համադասասխան որոշվող մեծությունը, իսկ դրա բացակայության դեղում՝ գործարար Երջանակներում համեմատելի հանգամանքներում նույնանման գործարքների համար սովորաբար որդես հարկման օբյեկտ ընդունվող մեծությունը (գործարքի իրական արժեքը):

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դրահանջել է բեկանել ՀՀ ճնեսական դասարանի 30.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերվել են հեսկյալ հակափաստարկները.

Ընկերության կողմից որևէ խախտում թույլ չի սրվել, հարկային մարմնին ներկայացվել են ճեգրի հաւվեկություններ, իսկ համադասասխան հարկերը վճարվել են:

Հարկային մարմնի, ինչդեպ նաև վճռաբեկ բողոք բերած անձի կողմից չի նեւել և չի աղացուցվել, թե իրականում որքան է կազմել գործարքի արժեքը, հեսեսաբար, բերված դասճառաբանությունները անհիմն են:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին կեսը սահմանում է, որ վարչական մարմնի կողմից քննարկվող փաստական հանգամանքների վերաբերյալ անձի ներկայացրած սվյալները, սեղեկությունները համարվում են հավաստի բողոք դեղբերում, քանի դեռ վարչական մարմինը հակառակը չի աղացուցել: Եթե վարչական մարմինը հիմնավոր կասկածներ ունի անձանց ներկայացրած սվյալների, սեղեկությունների իսկության վերաբերյալ, աղա ինքը դրասավոր է ինքնուրույն և իր հաւվին ձեռնարկել միջոցներ՝ դրանց իսկության մեջ հավաստիանալու:

Ծառայությունը չի աղացուցել հակառակը, այսինքն՝ չի հաստատել այն հանգամանքը, որ անեարժ գույքը վաճառվել է ավելի բարձր գնով, քան ներկայացվել է հարկային մարմնին ներկայացված հաւվեկություններով:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հեսկյալ փաստերը՝

- 1) 06.10.2004 թվականին կնքված սարաժամկես վճարումով անեարժ գույքի

առուվաճառքի ղայմանագրով ընկերությունը սեփականության իրավունքով իրեն դասկանող Երևան քաղաքի Խանջյան 13 հասցեում 00728,5 հա սեփական և 0,0243 հա վարձակալած հողի վրա գնվող 1246,7մ² մակերեսով վարչական շենքը 36,0 մլն ՀՀ դրամով վաճառել է Ս.Մելիքյանին:

2) Նշված անճարժ գույքի արժեքի գնահատման վերաբերյալ Տեսչության կողմից հարցում է կատարվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղետական կոմիտե, «Մաղաքյան և որդիներ» և «Էլեֆանտ-ռիելթի» անճարժ գույքի գնահատմամբ զբաղվող ընկերություններ: Հաճարկների հիմք է ընդունվել նշված կազմակերղություններից ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղետական կոմիտեի ղասասխանը, ըս որի հաճարկվել է վիճելի գույքի նվաճագույն արժեքը՝ 234.901.3 հազար ՀՀ դրամ:

3) Տեսչության աճխասակիցների կողմից ընկերությունում կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերղությունների ճեսության սուղում, որի արղյունքում կազմվել է 08.11.2005 թվականի թիվ 1015546 ակտը, որով ընկերղյանը վճարման է առաղարկվել 130.123.1 հազար ՀՀ դրամ հարկային և ղարսաղիր սղղիալական աղղահղվաճրղյան վճարի լրացղղիղ ղարսալղրղյան գումար:

4. Վճարեկ դասարանի դասճառաբանղյունները և եղրահանղումները.

Քննելով վճարեկ բղղղը նշված հիմքերի սահմաններում Վճարեկ դասարանը գնում է, որ՝

1) վճարեկ բղղղն առաղին հիմքով հիմնալղր է հեկղյալ պասճառաբանղյայնը.

Գիմումը բավարարելիս նկեսական դասարանը ղասճառաբանել է, որ սուղման ակտը կազմվել է «Հայասանի Հանրաղետղյունում սուղումների կազմակերղման և անղկացման մասին» ՀՀ օրենքի ղահանղների խախտմամբ, սակայն չի նշել, թե մասնալղրաղետ որ խախտումներն են նղ գեղ սուղման ակտում, որոնղ հեկաննղով կասկաճի սակ է դրվել ակղի օրինականղյան հարղը:

Սակայն, թիվ 1015546 սուղման ակտում մանրամասն նկարազրվաճ են արճանազրվաճ խախտումները, ինչղես նաև վկայակղչվաճ են ղասասխանասլղղյան կիրառման իրավական հիմք հանղիսացղղ իրավական ակտերը («Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-ղղ, 25-ղղ, 27-ղղ հղղղաճները, «Ավելացվաճ արճեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 43-ղղ հղղղաճը, «ղարսաղիր սղղիալական աղղահղվաճրղյան վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-ղղ հղղղաճի 6-ղղ կեսը), ինչղես նաև նշվաճ է խախտման ճամկեթը՝ 2004 թվականի 4-ղղ եռամսղյակ:

2) վճարեկ բղղղն երկրորղ հիմքով հիմնալղր է հեկղյալ պասճառաբանղյայնը.

Տեսչության աճխասակիցների կողմից ընկերղյունում կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերղյունների ճեսության սուղում: ՀՀ կառավարղյանն առընթեր հարկային ղետական ճառայղյան ղետի 14.06.2005 թվականի թիվ 1-07/497-Ա հրամանղով սուղումը կասեղվել է սուղման ընթացղում առաղացաճ առանճին նղեկղղյունների ճեսման նղղասակղով: Մասնալղրաղետ, ղաճեղնասար անճանղ մոս կասկաճ է առաղացել գորճարքի իրական արճեքի վերաբերյալ: Հարկային մարմնի կղղմից հարկ վճարղղի՝ հարկվղղ օբղեկեները և հարկային ղարսալղրղյունները հաճարկելղղո նղղասակղով գույքի արճեքի գնահատման հարղում է կատարվել ՀՀ կառավարղյանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղետական կոմիտե, «Մաղաքյան և որդիներ» և «Էլեֆանտ-ռիելթի» անճարժ

գույքի գնահատմամբ զբաղվող ընկերություններ: Հաշվարկների հիմք է ընդունվել նշված կազմակերպություններից ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի տասասխանը, ըստ որի հաշվարկվել է վիճելի գույքի նվազագույն արժեքը՝ 234.901.3 հազար ՀՀ դրամ: Ըստ հաշվարկների՝ վիճելի գույքի իրական արժեքի և փաստացի իրացման արժեքի տարբերությունը կազմել է 198,9 մլն ՀՀ դրամ (234.9 մլն-36,0 մլն=198.9 մլն):

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերը ճիշտ հաշվարկելու, ժամանակին վճարելու և հարկային օրենսդրության մյուս դաշտանները ղախողանելու դատախազությանը կրում են հարկ վճարողները և դրանց (ձեռնարկությունների, հիմնարկների և կազմակերպությունների)՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված դատախազության անձինք: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, եթե հարկ վճարողն ակնհայտ կեղծ սվյալներ է մտցնում հարկային տեսչություն ներկայացված հաշվետվություններում, հայտարարագրում, հաշվարկներում և այլ փաստաթղթերում, որի հետևանքով անհնար է դառնում հարկային դատարկությունը, ապա հարկվող օբյեկտները և հարկային դատարկությունները հաշվարկում է հարկային տեսչությունը՝ ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված կարգով:

Մինչդեռ, ընկերությունը ճիշտ չի հաշվարկել ավելացված արժեքի հարկը, քանի որ որդես հարկման օբյեկտ ընդունել է ոչ թե գործարքի իրական արժեքը, այլ իրական արժեքից էականորեն ցածր գինը՝ դրանով իսկ խախտելով հարկերը ճիշտ հաշվարկելու օրենսդրությամբ ամրագրված իր դատարկությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ տեսչության դատարանը, նշելով, թե սվյալ դատարկություն բացակայում է ակնհայտ կեղծ սվյալներ մտցնելու դեղքը, քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 27-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, հարկվող օբյեկտը թափցնելը կամ դատարկ ցույց սալը՝ հարկային տեսչություն ներկայացված սվյալ հարկատեսակի հաշվարկներում հարկվող օբյեկտը ցույց չսալը, դատարկ ցույց սալը կամ էլ գործունեություն չիրականացնելու մասին կեղծ սվյալներ ներկայացնելն է՝ սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ դատարկությունը:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ ադրանքների անհատույց մատակարարման, ծառայությունների անհատույց մատուցման, ինչդեռ նաև այն դեղքում, երբ դրանց դիմաց սվյալ գործարքների (գործառնությունների) համար սովորականի համեմատ կիրառվում են իրական արժեքից էականորեն ցածր գներ (մատակարար հատուցում), հարկման օբյեկտ է համարվում այդդիսի կամ նույնանման գործարքների համար համեմատելի հանգամանքներում որդես հարկվող Երջանառություն ընդունվող՝ սույն օրենքին համատատարարան որդեղ մեծությունը (գործարքի արժեքը, վճարի վարձատրության, դարգևի կամ այլ դրամական հատուցման մեծությունը), իսկ դրա բացակայության դեղքում՝ գործարար Երջանակներում համեմատելի հանգամանքներում նույնանման գործարքների համար սովորաբար որդես հարկման օբյեկտ ընդունվող մեծությունը (գործարքի իրական արժեքը): Նույն օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի իմաստով՝ ԱԱՀ-ով հարկվող գործարք է համարվում ադրանքների մատակարարումը, որն իրականացվում է սեփականության իրավունքը հատուցման դիմաց այլ անձի փոխանցելու միջոցով: Փաստորեն, սույն հոդվածի իմաստով ադրանքների մատակարարում չի համարվում միայն ֆիզիկական անձանց անձնական գույքի օտարումը: Նշված նորը բացառություն է ընդհանուր կանոնից, հետևաբար, կիրառելով բացառման մեթոդը,

---

Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ «մասակարարում» եզրույթն իր մեջ ներառում է իրավաբանական անձանց կողմից գույքի ցանկացած օտարում, որը սվյալ դարագայում դրսևորվել է առուվաճառքի դայմանագրի սեւբով: Նււվաճ հողվաճների բովանդակությունից դարգ է դառնում, որ այն դեղբերում, երբ գորճարբի համար սովորականի համեմաս կիրառվում է իրական արճեբից էականորեն ցաճր գին, ադա հարկման օբյեկտ է համարվում գորճարբի իրական արճեբը, այսինբն՝ գորճարար ւրջանակներում համեմասեթի հանգամանբներում նույնանման գորճարբների համար որդես հարկման օբյեկտ ընդունվող մեճությունը:

Առուվաճառքի դայմանագրով գորճարբի արճեբը կազմել է 36,0 մլն ՀՀ դրամ, որը սովորականի համեմաս գորճարբի իրական արճեբից էականորեն ցաճր գին է, ինչն ադացուցվում է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարճ գույքի կադասրի դեսական կոմիսեթի, «Մադաթյան և որդիներ» և «Էլեֆանտ-դիեթթի» անւարճ գույքի գնահասմամբ գբադվող ընկերությունների կողմից սրվաճ դասասթաններով, և քանի որ խոսբը գնում է իրական արճեբից էականորեն ցաճր գին ունեցող գորճարբի մասին, ադա կիրառելի են վերը նււվաճ օրենբի 8-րդ հողվաճի 6-րդ կեթի դահանջները, այն է՝ հարկման օբյեկտ համարել ոչ թե գորճարբի արճեբը, այլ գորճարբի իրական արճեբը:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոբում նււվաճ հիմբերի առկայությունը ՀՀ քադաբացիական դասավարության օրենսգրբի 226-րդ հողվաճի 1-ին և 2-րդ կեթերի համաճայն սնեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմբ է:

Ելնելով վերգրյաթից և դեկավարվելով ՀՀ քադաբացիական դասավարության օրենսգրբի 236-239-րդ հողվաճներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոբը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 30.05.2006 թվականի վճիռը և գորճն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր բննության:

2. Սույն որուումն օրինական ուճի մեջ է մսնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոբարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափարական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1924
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարացյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2413(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

ընթաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր հարկային ղետական ծառայության (այսուհետ նաև՝ Ծառայություն) կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի սեղեսմբերի 13-ի թիվ Տ-1924 ֆաղափարական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըս հայցի Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր հարկային ղետական ծառայության Նաիրիի սարածֆային հարկային սեսչության ընդդեմ «Սաղֆիր» բաց բաժնեսիրական ընկերության (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն)՝ 47 903 700 ՀՀ դրամ բռնագանձելու ղահանջի մասին և «Սաղֆիր» բաց բաժնեսիրական ընկերության հակընդդեմ հայցի՝ 25.05.2005 թվականի թիվ 1018228 և 22.02.2006 թվականի թիվ 1007227 սուոգման ալսերը մասնակի անվավեր ճանաչելու և սկզբնական հայցը 4 829 500 ՀՀ դրամ գումարի չափով բավարարելու ղահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախաղասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը ղահանջել է ղասասխանողից հոգոս Հայաստանի Հանրապետության բռնագանձել 47 903 700 ՀՀ դրամ:

Գիմերով դասարան հակընդդեմ հայցվորը ղախանջել է 25.05.2005 թվականի թիվ 1018228 և 22.02.2006 թվականի թիվ 1007227 սուզման ակտերը մասնակի անվավեր ճանաչել և սկզբնական հայցը բավարարել 4 829 500 ՀՀ դրամ գումարի չափով:

ՀՀ սնեստական դասարանի 2006 թվականի սեղեսներերի 13-ի թիվ S-1924 վճռով սկզբնական հայցը բավարարվել է մասնակի: Վճռվել է ղախասխանող «Սառֆիր» բաց բաժնետիրական ընկերությունից հոգուս ՀՀ ղեսական բյուջեի բռնագանձել 10374500 ՀՀ դրամ, որից 7682500 ՀՀ դրամ ղարսաղիր սոցիալական վճար, իսկ 2692000 ՀՀ դրամը՝ ասիոթահարկի գումար: Սկզբնական հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Հակընդդեմ հայցը բավարարվել է մասնակի: Անվավեր է ճանաչվել Հայասանի Հանրաղեսության կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության 2005 թվականի մայիսի 25-ի թիվ 1018228 սուզման ակտի 3-րդ կեսը: Հակընդդեմ հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Հայասանի Հանրաղեսության կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայությունը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնելում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներհիբեյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը չի կիրառել «ղարսաղիր սոցիալական աղաիովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողված 5-րդ մասը, որը ղես է կիրառեր:

Ծառայության և Ընկերության միջև կնֆված ժամանակացույցը ընղամենը հնարավորություն է ընձեռում գույքի և հարկային հաեիվների վրա դրված արգելանքը հանելու և ժամանակացույցում նեված ժամկեսներում մաս-մաս մարելու հարկային ղարսավորությունները, այլ ոչ թե ագասում է օրենքով սահմանված սույժերը վճարելու ղարսավորությունից, ինչղես դա գնահասել է դասարանը:

2) Դասարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հողվածի 1-ին մասի «բ» և «գ» կեսերը, 23-րդ հողվածի 1-ին մասը, որոնք ղես է կիրառեր:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հողվածի «բ» և «գ» կեսերի համաձայն՝ հարկ վճարղն ինֆնորույն հաեվարկում է սահմանված հարկերի գումարը և սահմանված ժամկեսներում հարկային սեսչություն է ներկայացնում հարկային օրենսղությանը նախասեսված հաեվեսվությունները, հաեվարկները և այլ փաստաթղթեր, որն էլ կասարվել է Ընկերության կողմից:

Համաձայն «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածի ղախանջների՝ Ծառայությունը ընկերության կողմից ներկայացված եկամտահարկի եռամսյակային հաեվեսվությունների հիման վրա չկասարված ժամկեսային ղարսավորությունների վրա հաեվարկել է սույժ:

Հեսնաբար, սույժերի հաեվարկը կասարվել է գործող օրենսղության ղախանջներին համաղասասխան, իսկ սվյալ դեղում սուզման ակտ կամ փոխաղարձ ակտ կազմելու անհրաժեսություն չի առաջանում, և որևէ օրենսղական ակտով նման ղարսաղիր ղայման նախասեսված չէ:

Բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 2006 թվականի սեղեսներերի 13-ի թիվ S-1924 վճռի՝ սկզբնական հայցը մերժելու և թիվ 1018228 սուզման ակտի 3-րդ կեսն անվավեր ճանաչելու մասերը:

---

3. ՎՃՈՒՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԽԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՍՏԵՐՆԵՐ.

ՎՃՈՒՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԽԱՄԱՐ ԷՍԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԽԵՏԿՅԱԿ ՎԻՍՏԵՐՆԵՐ՝

1) ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ՝ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՈՒԺԻ ԱՆՉ ԱՏԱԾ 2004 ՔՎԱԿԱՆԻ ԱՄԱՐՏԻ 18-Ի ՔԻՎ Տ-497 ՎՃՌՈՎ ԸՆԿԵՐՈՒՄՅՈՒՆԻԿ ԲՐՆԱԳԱՆՃՎԵԼ Է 94 798 400 ՀՀ ՂՐԱՄ՝ ՈՐՊԵՍ ՊԱՐՏԱՊԻՐ ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ԱՊԱՏՈՎԱԳՐՈՒՄՅԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԻ ԳԾՈՎ ԱՊԱՌԲ, ՏՈՅԺ Լ ՏՈՒԳԱՆԲ:

2) 2004 ՔՎԱԿԱՆԻ ԱՄԱՐՏԻ 5-ԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒՄՅԱՆ Լ ՀՀ ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ԱՊԱՏՈՎԱԳՐՈՒՄՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽԻՄՆԱՊՐԱՄԻ ԿՐՏԱՅԻ ՄԱՐԳԱՅԻՆ ՎԱՐՇՈՒՄՅԱՆ ԱՄԻՋԼ ԿՆԲՎԵԼ Է ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՈՅԿ՝ ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ 2004 ՔՎԱԿԱՆԻ ԱՄԱՐՏԻ 18-Ի ՔԻՎ Տ-497 ՎՃՌՈՎ ԱՌԱՋԱՊՐՎԱԾ ԱՊԱՌԲԻ Լ ԽԱՇՎԱՐԿՎԱԾ ՏՈՅԺԵՐԻ ՈՒ ՏՈՒԳԱՆԲԻ ՏԱՐԺԱՄԼԵՏ ՎՃԱՐՄԱՆ ԱՄԱՍԻՆ:

3) 2005 ՔՎԱԿԱՆԻ ԱՄԱՐՏԻ 25-ԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒՄՅՈՒՆՈՒՄ ՔԻՎ 1018228 ԱՏՈՒԳՄԱՆ ԽԱՆՃԱՐԱՐԱԳՐԻ ԽԻՄԱՆ ՎՐԱ ԿԱՏԱՐՎԵԼ Է ՊԱՐՏԱՊԻՐ ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ԱՊԱՏՈՎԱԳՐՈՒՄՅԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԻ Լ ՎԱՐՃՈՒ ԱՇԽԱՏՈՂԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆԲԻ ՂՆՂՈՒՆՈՒՄՆՆ ԿԿ ՕՐԵՆԱՊՐՈՒՄՅԱՄՔ ՍԱԽՄԱՆՎԱԾ ԿԱՐԳՈՎ ձևակերտելու ձեռնարկի ստուգում:

4) ԱՏՈՒԳՄԱՆ ԱՐՂՈՒՆԲՈՒՄ ԿԱԳՆՎԵԼ Է ՔԻՎ 1018228 ԱԿՏՆ, ՈՐԻ 1-ԻՆ ԿԵՏՈՎ ՈՐՊԵՍ ԽԱԽՍՏՈՒՄ Է ԱՐՃԱՆԱԳՐՎԵԼ ԱՅՆ ԽԱՆԳԱՄԱՆԲՆ, ՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒՄՅՈՒՆՆ ԿԿ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ 2004 ՔՎԱԿԱՆԻ ԱՄԱՐՏԻ 18-Ի ՔԻՎ Տ-497 ՎՃՌՈՎ ԲՐՆԱԳԱՆՃՎԱԾ ԳՈՒՄԱՐՆ ԱՄՐՈՂՉՈՒՄՅԱՄՔ ՉԻ ՎՃԱՐԵԼ, Լ ՂԵԿՎԱՐՎԵԼՈՎ «ՊԱՐՏԱՊԻՐ ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ԱՊԱՏՈՎԱԳՐՈՒՄՅԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԻ ԱՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆԲԻ 6-ՐԴ ԽՈՂՎԱԾ 5-ՐԴ ԱՄԱՍՈՎ՝ չվճարված գումարի վրա ԽԱՇՎԱՐԿՎԵԼ ԵՆ ՏՈՅԺԵՐ:

5) 2006 ՔՎԱԿԱՆԻ ՎԵՏՐՎԱՐԻ 2-ԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒՄՅՈՒՆՈՒՄ ՔԻՎ 1007227 ԱՏՈՒԳՄԱՆ ԽԱՆՃԱՐԱՐԱԳՐԻ ԽԻՄԱՆ ՎՐԱ ԿԱՏԱՐՎԵԼ Է ԲՅՈՒՋԵԻ ԽԵՏ ՎՈՒՄԱՐԱՐԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ՁԵՐՈՒՄՅԱՆ ԱՏՈՒԳՄԱՆ, ՈՐԻ ԱՐՂՈՒՆԲՈՒՄ 2006 ՔՎԱԿԱՆԻ ՎԵՏՐՎԱՐԻ 22-ԻՆ ԿԱԳՆՎԵԼ Է ՔԻՎ 1007227 ԱՏՈՒԳՄԱՆ ԱԿՏՆ: ԱԿՏՈՎ ԱՐՃԱՆԱԳՐՎԵԼ Է, ՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒՄՅՈՒՆՆ ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐՆ ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ԱՊԱՏՈՎԱԳՐՈՒՄՅԱՆ ԲՅՈՒՋԵ ՎՈՒՄԱՆԳԵԼ Է ՕՐԵՆԲՈՎ ՍԱԽՄԱՆՎԱԾ ԺԱՄԼԵՏՆԵՐԻ ԽԱԽՍՏՈՒՄՈՎ:

6) ԸՆԿԵՐՈՒՄՅԱՆ ԿՈՂՄԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱԳՎԱԾ ԵԿԱՄՏԱԽԱՐԿԻ ԽԱՇՎԱՐԿՆԵՐԻ ԽԻՄԱՆ ՎՐԱ ԾԱՌԱՅՈՒՄՅՈՒՆՆ ԽԱՇՎԱՐԿԵԼ Է 12 760 200 ՀՀ ՂՐԱՄ ՏՈՅԺ:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՐԱՆՈՒՄՅՈՒՆՆԵՐ Լ ԵԳՐԱԽԱՆԳՈՒՄՆԵՐ.

ՔՆՆԵԼՈՎ ՎՃՈՒՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄՆԵՐՆ ՆՇՎԱԾ ԽԻՄԲԵՐԻ ՍԱԽՄԱՆՆԵՐՈՒՄ՝ ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆՆ ՂՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ՝

1) *բողոքին առաջին փուլում փունսվոր չէ ԽԵՏԿՅԱԿ ԱՊԱՏՃԱՌԱՐԱՆՈՒՄՅԱՄՔ.*

«ՊԱՐՏԱՊԻՐ ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ԱՊԱՏՈՎԱԳՐՈՒՄՅԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԻ ԱՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆԲԻ 6-ՐԴ ԽՈՂՎԱԾԻ 5-ՐԴ ԱՄԱՍԻ ԽԱՄԱՃԱՅԻՆ՝ ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՍԱԽՄԱՆՎԱԾ ԺԱՄԼԵՏՆԵՐԻԿ ՈՒՇԱԳՆԵԼՈՒ ՕՐՎԱՆԻԿ ԱՄԻՆՅԼ 365-ՐԴ ՕՐՆ ԺԱՄԼԵՏԱՆԿ յՈՒՐԱԲԱՆՅՅՈՒՐ ՕՐՎԱ ԽԱՄԱՐ ԱՊԱՏՈՎԱՊԻՐԻԿ ԳԱՆՃՎՈՒՄ Է ՏՈՅԺ՝ ԱՊԱՌԲԻ 0,15 ՏՈԿՈՍԻ ՃԱՎՈՎ: ՎԵՐՈՒՅԵՅԱԿ ՏՈՅԺՆ ԿԻՐԱՄՈՒՄ Է ՆԱՆ ԱՏՈՒԳՄԱՄՔ ԽԱՅՆԱՐԵՐՎԱԾ (ՊԱԿԱՍ ԳՈՅԿ ՏՐՎԱԾ) ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐԻ, ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԻ ՆՎԱԳԵՆՎԱԾ ԽԱՇՎԱՐԿՄԱՆ ՕՐՅԵԿՏԻ ՆԿԱՏԱՄԱՄՔ ԽԱՇՎԱՐԿՎԱԾ ԱՍԿԻՄԱԿԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԻ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԻ ԳԾՈՎ՝ ՂՐԱՆԿ ՎՃԱՐՄԱՆ ԺԱՄԼԵՏԻԿ ԱՆԿԱԾ ԱՄՐՈՂՉ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆԻ ԽԱՄԱՐ, ԲԱՅԿ ՈՅ ԱՎԵԼԻ, ԲԱՆ 365 ՕՐՎԱ ԽԱՄԱՐ:

Այստիպով, շարադրված հոդվածում դասասխանասվության կիրառման համար միակ հիմքը սոցիալական վճարների գումարների վճարման ժամկետի խախտումն է:

Դասարանի այն դասճանաչմանությունը, որ Ընկերությունը վճարումները կատարել է ըստ ժամանակացույցի, և հետևաբար, ժամկետանց վճարման փաստ առկա չէ, հիմնավոր չէ, քանի որ հենց ժամանակացույցով սահմանված ժամկետներում վճարումների կատարումը ինքնին արձանագրում է այն փաստը, որ Ընկերությունը դարձադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների դարձավորությունները կատարել է օրենքով սահմանված ժամկետների ուժացումներով:

«Պարտադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքը կամ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքը և դրանց հիման վրա ընդունված որևէ իրավական ակտ, որը արճոնություն է սահմանում սոցիալական վճարների գումարների վճարման ժամկետի խախտման համար տույժերի չվճարման առումով առկա չէ: Հետևաբար, Ընկերության հետ կնքված ժամանակացույցը, որևէ ձևով չի կարող Ընկերությանն ազատել դարձադիր սոցիալական ադահովագրության վճարներն ուժացնելու հետևանքով օրենքով սահմանված տույժերից:

2) *քողովքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի «բ» և «գ» կետերի համաձայն՝ հարկ վճարողն ինքնուրույն հաշվարկում է սահմանված հարկերի գումարը և սահմանված ժամկետներում հարկային ճեսչություն է ներկայացնում հարկային օրենսդրությամբ նախատեսված հաշվետվությունները, հաշվարկները և այլ փաստաթղթեր:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերությունը ներկայացրել է եկամտահարկի վճարման մասին ճեղեկություններ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է հարկային ճեսչությունը:

Նույն օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկի վճարումը սահմանված ժամկետներից ուժացնելու դեղմում ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար հարկ վճարողը (հարկային օրենսդրությամբ սահմանված դեղմում՝ հարկային գործակալը) վճարում է տույժ՝ ժամանակին չմուծված հարկի գումարի 0,15 տոկոսի չափով: Նույն հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է այն դեղմերը, երբ հարկ վճարողը կիրառում է նշված տույժը, մասնավորապես ժամանակին չմուծված հարկի գումարների (այդ թվում նաև հարկային օրենսդրությամբ սահմանված դեղմում՝ հարկային գործակալի կողմից չվճարված) նկատմամբ:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերության կողմից հարկի վճարումը սահմանված ժամկետներից ավելի ուժ վճարման հիմք են հանդիսացել հենց Ընկերության կողմից ներկայացված հաշվետվությունները: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ սահմանված տույժի հաշվարկման և վճարման դարձականությունը կրում է Ընկերությունը: Ընդ որում Ծառայությունը, ունենալով հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողություն իրականացնելու օրենքով սահմանված դարձականություն, սվյալ դեղմում դարձավոր եր դասական կարգով ներկայացնել այն հաշվարկը, որն ադացուցում է Ընկերության կողմից չհաշվարկված և չվճարված տույժի չափը:

Դասարանի այն դասճանաչմանությունը, որ բացակայում են սվյալ

ՎՃՈՎՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

Տեղեկությունները ձեռք բերելու աղացույցները, և Ծառայությունը դադարեցրել էր սուղաման ակտ ներկայացնել, անհիմն է, քանի որ սկսած դեղատնային ինչպես վերը նշված հարկի հաշվարկման դադարեցումը Ընկերությանն է, և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի կարգավորումը բխում է ՀՀ Սահմանադրության 45-րդ հոդվածի դաժանացից, համաձայն որի՝ յուրաքանչյուր ով դադարեցրել է օրենքով սահմանված կարգով և չարված մուծել հարկեր, տուրքեր, կասարել դադարեցրել այլ վճարումներ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 13-ի թիվ S-1924 վճիռը հայցը մերժելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության թիվ 1018228 սուղաման ակտի 3-րդ կետն անվավեր ճանաչելու մասերով և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր կազմության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-2811
Նախագահող դասավոր՝ Ն.Հովսեփյան
դասավորներ՝ Գ.Մասինյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-2440 (ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՋՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դասական ցիսում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր անարժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսի կողմից ներկայարված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի սեղեսնբերի 28-ի թիվ 06-2811 ֆաղաֆագիական գործով կայարցված վճռի դեմ՝ ըս Լևոն Ղարարյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անարժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսի Նոր Նորքի սարժֆային սնրարժանման, երրող անձ Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի՝ Երևանի ֆաղաֆաղեսի 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոժման 3-րդ կեսի ղահանջը կասարելու, Երևան ֆաղաֆի Նոր Նորքի 9-րդ միկրոժանի թիվ 14 ժեմի մոս ղսնվող 51,9 քմ ավսոսնակի նկասմամբ սեֆականոթյան իրավունքը ղրանցելուն ղասասիսանողին ղարսավորեցնելու ղահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախաղասմոթյունը.

Դիմելով դասարան՝ Լևոն Ղարարյանը ղահանջել է ղարսավորեցնել ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անարժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսի Նոր Նորքի

սարածֆային ստորաբաժանմանը (այսուհետև նաև՝ Կադասր) կասարել Երևանի ֆաղաֆաղի 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի դաժանաբանը, ինչպես նաև գրանցել իր սեփականության իրավունքը Երևան ֆաղաֆի Նոր Նորֆի 9-րդ միկրոշրջանի թիվ 14 շենքի մոտ գտնվող 51,9 մ² ավտոմեքենայի նկատմամբ:

Ավան և Նոր Նորֆ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի մայիսի 17-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անուարժ գույքի կադասրի ղեկավար կոմիտեին:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանաբանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնութագրում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանը չի կիրառել «Ինֆնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ մասի, 11-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և ՀՀ վարչապետի 2005 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 936-Ա որոշման դաժանաբանները, որոնք ղեկավար է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի ա) ենթակետի դաժանաբանները:

Բողոք բերած անձը նշում է, որ դաժանաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Երևանի ֆաղաֆաղի թիվ 268-Ա որոշումը, ըստ որի մերժվել է ինֆնակամ շինությունը օրինական ճանաչելու վերաբերյալ Լևոն Ղազարյանի դիմումը, կայացվել է 2005 թվականի փետրվարի 21-ին, այսինքն՝ «Ինֆնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ժամկետում: Այնուհետև, Երևանի ֆաղաֆաղի մեկ այլ, 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշմամբ փոփոխություն է կասարվել վերը նշված թիվ 268-Ա որոշման մեջ. ավտոմեքենայի նկատմամբ ճանաչվել է սեփականության իրավունքը, իսկ հողամասը սրամադրվել է վարձակալության իրավունքով:

Ըստ բողոք բերած անձի՝ սխալ դեմքում ոչ թե փոփոխություն է կասարվել օրենքի գործողության ժամկետում կայացված թիվ 268-Ա որոշման մեջ, այլ Երևանի ֆաղաֆաղի կողմից կայացվել է նոր որոշում «Ինֆնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ժամկետի ավարտից հետո՝ 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ին:

ՀՀ վարչապետի 2005 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 936-Ա որոշմամբ իրավունքի գրանցման օրենքով նախատեսված ժամկետը ավարտվել է 2006 թվականի մարտի 1-ին: Այսպիսով, Երևանի ֆաղաֆաղի կողմից օրինականացման մասին որոշում կարող էր կայացվել մինչև 2005 թվականի ապրիլի 22-ը, որից ծագող իրավունքները ենթակա են ղեկավար գրանցման մինչև 2006 թվականի մարտի 1-ը, որից բխում է, որ Երևանի ֆաղաֆաղի 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման հիման վրա իրավունքների ղեկավար գրանցում կասարելը կհակասի ՀՀ օրենսդրության դաժանաբաններին:

---

2) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեակական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի ա) ենթակետի դահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված լուրջ դատաբանական է հետևյալ փաստարկներով.

Համաձայն «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեակական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի ա) ենթակետի իրավունքների ղեակական գրանցում կատարելը մեղմվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համադասասխանում ՀՀ օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության դահանջները, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան: Տվյալ դեպքում Երևանի ֆաղաֆաղի 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2493-Ա որոշմամբ խախտվում են ՀՀ օրենսդրության դահանջները:

3) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիակական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված լուրջ դատաբանական է հետևյալ փաստարկներով.

«Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ օրենքով սահմանված դայմաններին բավարարող շենքերի, շինությունների նկատմամբ օրենքի գործողության ժամկետում իրավունքները չգրանցելու դեպքում դրանց հետագա կարգավիճակը որոշվում է Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆաղիակական օրենսգրքով սահմանված նորմերի կիրառմամբ: ՀՀ ֆաղաֆաղիակական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ինքնակամ կառույցը կարող է ճանաչվել օրինական միայն այն անձի դիմումով, որին սեփականության իրավունքով տասկանող հողամասում կառուցված է այդ կառույցը: Պետական կամ համայնֆային սեփականություն հանդիսացող հողամասում կառուցված կամ վերակառուցված ինքնակամ կառույցների նկատմամբ ճանաչվում է ղեակական կամ համայնֆային սեփականության իրավունքը: Ըստ բողոք բերած անձի՝ դասարանն անսեսել է այն հանգամանքը, որ վեճի առարկա հանդիսացող ինքնակամ շինությունները, չգրանցվելով օրենքի գործողության ժամկետում, համարվում են ղեակական սեփականություն:

Բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիակական գործերով վերաբնիչ դասարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի ընդունումից հետո ֆաղաֆաղի Լևոն Ղազարյանը Երևան ֆաղաֆի Նոր Նորքի 9-րդ միկրոբջանի թիվ 14 շենքի մոտ սարիներ առաջ իր կողմից կառուցված ավսոնակի սեփականացնորհման համար դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեակական կոմիսեի Նոր Նորքի սարածֆային ստրաբաժանմանը:

2) Երևանի ֆաղաֆաղի 2005 թվականի փետրվարի 21-ի թիվ 268-Ա որոշման համաձայն՝ մեղմվել է Լևոն Ղազարյանի դիմումը. մայթը փակելու դատառով չճանաչել

ինճնական շինության՝ 69,3 Բ մակերեսով ավսոսնակի նկասմամբ սեփականության իրավունքը:

3) «Երևան Բաղաբում ինճնական կառուցված շենբերի, շինությունների և ինճնական զբաղեցրած հողամասերի կարգավիճակի վերաբերյալ Երևանի Բաղաբաղեցի համաղասասխան որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կասարելու մասին» Երևանի Բաղաբաղեցի 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի համաձայն՝ ձանաչվել է Երևան Բաղաբի Նոր Նորբի 9-րդ միկրոշանի 14-րդ շենբի մոս սեղակայված՝ 51,9 Բ շինության նկասմամբ Լևոն Ղազարյանի սեփականության իրավունքը (17,4 Բ շինությունը մեկամյա ժամկետում Բանդելու ողայմանով), զբաղեցրած 51,9 Բ հողասարածքը սրամաղրվել է վարձակաղության 5 սարի ժամկետով:

4) 2005 թվականի դեկտեմբերի 19-ին Երևանի Բաղաբաղեցի կողմից լիազորված՝ Նոր Նորբ թաղային համայնբի դեկավար Գ.Պետրոյանի և Լևոն Ղազարյանի միջև կնքվել է վերը նշված ինճնական կառուցված ավսոսնակով զբաղեցված 51,9 Բ մակերեսով հողամասի վարձակաղության ողայմանագիր:

5) 2006 թվականի հունվարի 11-ին վերը նշված ողայմանագիրը սսացել է նոսարական վավերացում:

6) 2006 թվականի հունվարի 11-ին Լևոն Ղազարյանը դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գոյբի կաղասրի ողեսական կոմիսեի Նոր Նորբի սարածբային սոռաբաժանմանը նշված ավսոսնակի նկասմամբ Երևանի Բաղաբաղեցի որոշումից և հողամասի վարձակաղության ողայմանագրից ծագող իրավունքների ողեսական գրանցում կասարելու վերաբերյալ դիմումով:

7) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գոյբի կաղասրի ողեսական կոմիսեի Նոր Նորբի սարածբային սոռաբաժանման կողմից 2006 թվականի հունվարի 13-ին մերժվել է Լևոն Ղազարյանի դիմումը՝ «Գոյբի նկասմամբ իրավունքների ողեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենբի 43-րդ հողվածի «ս» կետի ողահանջների համաձայն, գրանցման համար ներկայացված փասսաթղթերն օրենբով սահմանված կարգին ոչ համաղասասխան կազմված լինելու ողասձառաբանողությամբ, այն է՝ «Ինճնական կառուցված շենբերի, շինությունների և ինճնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենբով Երևանի Բաղաբաղեցի կողմից որոշում կայացնելու ժամկետ է սահմանվել մինչև 2005 թվականի օգոսոսի 22-ը, սակայն Լ.Ղազարյանի կողմից ներկայացված Երևանի Բաղաբաղեցի որոշումը կայացվել է 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ին:

4. Վճաղեկ ողասարանի ողասձառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճաղեկ բողոբը նշված հիմբերի սահմաններում՝ Վճաղեկ ողասարանը գոնում է, որ բողոբի հիմբերի բավարարման կամ մերժման համար Վճաղեկ ողասարանը ողես է ողասսսխանի հեկսյալ իրավական հարցին.

Աղոյո՞Բ Կաղասրը իրավունք ունի մերժելու վարչական ակսերի հիման վրա ծագած անձանց իրավունքների ողեսական գրանցումը «Գոյբի նկասմամբ իրավունքների ողեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենբի 43-րդ հողվածի հիմբով:

Հայասսանի Հանրաղետության Սահմանաղրության առաջին հողվածով սահմանված է, որ Հայասսանի Հանրաղետությունը ինճնիշխան, ժողովրղավարական, սոցիաղական, իրավական ողետություն է:

ՀՀ Սահմանադրության համաձայն՝ իրավական դեռությունում դեռական մարմինների գործունեության հիմնարար սկզբունքներ են հանդիսանում՝ ի թիվս այլ սկզբունքների.

- դեռության սահմանափակված լինելը մարդու և ֆաղափացու հիմնական իրավունքներով և ազատություններով՝ որդես անմիջականորեն գործող իրավունք,

- դեռական և ժողովական ինֆնակառավարման մարմինների ու դաշնուսար անձանց իրավասությունը կասարելու միայն այնդիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով.

- անձանց ազատությունը այնդիսի դարսականություններից, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Վերոգրյալ սահմանադրական սկզբունքների կիրառման, անձանց և դեռական մարմինների օրենքներով ամրագրված իրավունքների ու դարսականությունների ներֆուարդյալ վերլուծությունների արդյունքում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հեռկյալ պասճառաբանությամբ.

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական ակն արսաֆին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նդասակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դարսականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Սույն վեճի հիմք հանդիսացող Երևանի ֆաղափադեթի որոշումը վարչական ակն է, որով ճանաչվել է Երևան ֆաղափի Նոր Նորֆի 9-րդ միկրոշանի 14-րդ շենֆի մոս ժողակյաված՝ 51,9 ֆն շինության նկասմամբ Լևոն Դազարյանի սեփականության իրավունքը, և զբաղեցրած 51,9 ֆն հողասարածֆր սրամարդվել է վարձակալության 5 սարի ժամկետով:

Սույն ֆաղափացիական գործով նեված վարչական ակնը չի վիճարկվում, չի հասսասվել դրա առաջին լինելը, չի ճանաչվել ոչ իրավաչափ՝ անվավե, չի կորցրել իր ուժը, հեռաբար յուրաֆանչյուր ոֆ, ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն, դարսավոր է ելնել այն կանխավարկածից, որ Երևանի ֆաղափադեթի որոշումն ընդունվել է Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով իր լիազորությունների շջանակում: Դրա հեռանաֆով դեթ է եզրակացնել, որ Երևանի ֆաղափադեթի որոշումը իրավաչափ է, և որնէ անձ, մասնավորադես, դեռական մարմինը, չի կարող կասկածի սակ դնել այդ ակնի իրավաչափությունը:

Նեված դասճառաբանությամբ հիմնավոր չեն դասարանի կողմից «Ինֆնական կառուցված շենֆերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի դահանջների սիսալ մեկնաբանման և ՀՀ վարչադեթի 2005 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 936-Մ որոշման դահանջները չկիրառելու մասին բողոքում նեված դասճառաբանությունները:

2) բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հեռկյալ պասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրֆի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կեթի համաձայն՝ ֆաղափացիական իրավունքները և դարսականությունները ծագում են օրենքով ու այլ իրավական ակներով նախասեսված հիմքերից, մասնավորադես՝ դեռական և ժողովական ինֆնակառավարման մարմինների ակներից, որոնք օրենքով նախասեսված են որդես

ֆաղաֆաղիական իրավունքների և դատականությունների ծագման հիմք:

«Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի և Երևանի ֆաղաֆաղեցի որոշման հիման վրա (դեռևս անմասնակցությամբ) ծագել են Լևոն Ղազարյանի սեփականության իրավունքը Երևան ֆաղաֆի Նոր Նորի 9-րդ միկրոշրջանի 14-րդ շենքի մոտ տեղակայված՝ 51,9 մ² շինության նկատմամբ և վարձակալության իրավունքը այդ շինությանը զբաղեցրած 51,9 մ² հողատարածքի նկատմամբ 5 սարի ժամկետով:

Հետևաբար, ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի ուժով՝ Հայաստանի Հանրապետությունը սահմանափակված է Լևոն Ղազարյանի վերը նշված իրավունքներով (այդ թվում նաև՝ սեփականության)՝ որդես անմիջականորեն գործող իրավունք:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 135-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և այլ գույքային իրավունքները, այդ իրավունքների սահմանափակումները, դրանց ծագումը, փոխանցումն ու դադարումը ենթակա են դեռևս օրենսգրքի գրանցման:

Երևանի ֆաղաֆաղեցարանի որոշումից ծագած Լևոն Ղազարյանի գույքի նկատմամբ իրավունքները ենթակա են դեռևս օրենսգրքի գրանցման:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս օրենսգրքի մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ օրենքի դրույթները սարածվում են դեռևս օրենսգրքի գրանցման ենթակա գույքի նկատմամբ իրավունքների և սահմանափակումների վրա՝ անկախ սեփականության ձևից:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս օրենսգրքի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեռևս օրենսգրքի մերժում է, եթե օրենսգրքի համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համապատասխանում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության դրույթներին, այսինքն՝

ա) չեն համապատասխանում օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության դրույթները, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համապատասխան,

բ) բացակայում է դեռևս օրենսգրքի վճարի անդորրագիրը,

գ) ներկայացվել են մասիսով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով, ինչդեպ նաև ոչ դատարանական կարգով փաստաթղթեր:

Արգելվում է այլ դատարաններով գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս օրենսգրքի մերժումը, այդ թվում՝ անդատական հարմարության դատարանային կարգով:

Տվյալ դեպքում Կադաստրը միայն ծագած իրավունքները գրանցող դեռևս օրենսգրքի մասին է և ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ չի կարող անձանց համար սահմանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս օրենսգրքի մասին» ՀՀ օրենքով, ինչդեպ նաև այլ օրենքներով չնախատեսված դատարանական իրավունքներ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դատարանական կարգով փոխանցվող դատարանական և արտադատարանական իրավունքների սահմանի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դրույթները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդրվում է փոփոխվող դատարանական:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս օրենսգրքի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով սահմանված դեռևս օրենսգրքի մերժման հիմքը, այն է՝ օրենսգրքի համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համապատասխան

կազմված լինելը, ղեֆ է մեկնաբանվի արտահայտության և դրանում դարձնակվող բառերի սառացի նշանակությամբ՝ չփոփոխելով դրա իմաստը, չնեղացնելով կամ չընդլայնելով այն: Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին համադասասխան կազմված լինելու հանգամանքի ստուգումը ղեֆ է հանգի փաստաթղթերի կազմի, դրանցից յուրաքանչյուրի ձևի և բովանդակության խնդիրներին, այլ ոչ թե այդ փաստաթղթերի հեռ չառնչվող այլ փաստաթղթերի ուսումնասիրությանը, այդ փաստաթղթերից զատ այլ փաստաթղթեր ներկայացնելու դախանջին, որևէ սուբյեկտի՝ օրենքով չնախատեսված կարծիքին կամ եզրակացությանը հղելուն կամ որևէ սուբյեկտի (այդ թվում նաև՝ այլ վարչական մարմնի) իրավասության խնդիրներին:

Սույն գործով Լևոն Ղազարյանի՝ ավսոնակի նկատմամբ սեփականության իրավունքի և հողամասի վարձակալության դայմանագրից ծագող իրավունքի գրանցման մերժման համար, հիմք ընդունելով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի «ա» կետը, Կադասրն իր մերժումը հիմնավորել է գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու հանգամանքով: Որդես նված փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու փաստակ Կադասրը նեել է, որ Երևանի քաղաքադեռի որոշումը կայացվել է օրենքով սահմանված ժամկետից ուռ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադասրի դեռական կոմիտեի Նոր Նորքի սարածքային ստորաբաժանման կողմից կայացվել է վարչական ակս, որը որևէ կադ չունի Լևոն Ղազարյանի իրավունքների կամ դարսականությունների հեռ:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ արգելվում է այլ դասձառներով գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռական գրանցման մերժումը, քան նրանց, որոնք սահմանված են այդ օրենքով, այդ թվում՝ աննդասակահարմարության դասձառաբանությամբ: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ մերժումը ղեֆ է լինի օրենքի կամ նորմատիվային ակտի խախտման դարսադիր նշումներով:

Տվյալ դեդում օրենսդիրն ի նկատի ունի դիմողի կողմից օրենքի կամ նորմատիվային ակտի խախտումը, և որևէ ձևով այն չի կարող այլ կերդ մեկնաբանվել: Ավելին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հոդվածի համաձայն (վարչական ակտի որոշակիությունը)՝ վարչական ակտը ղեֆ է ձևակերդվի հսակ և հսականայի: Վարչական ակտի բովանդակությունը ղեֆ է արարովի այնդես, որ դրա հասցեատիրոջ համար ակնառու լինի, թե իրեն ինչ իրավունք է սրամարդվում, իր որ իրավունքն է սահմանափակվում, իրեն ինչ իրավունքից են գրկում, կամ իր վրա ինչ դարսականություն է դրվում:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Լևոն Ղազարյանի կողմից որևէ օրենք կամ նորմատիվ ակտ չի խախտվել:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի 1-ին մասի գ) և դ) կետերի համաձայն՝ առոչինչ է այն վարչական ակտը, որում առկա են, մասնավորադես՝ հեռկյալ ակնառու կոդիտ սխալները. ակտից հայտնի չէ, թե ինչ հարց է կարգավորում, և ակտով դրա հասցեատիրոջ վրա դրվում է ակնհայտ ոչ իրավաչափ

դարձականություն:

Տվյալ դեղում անձը, սահմափակ իրեն վերագրվող վարչական ակտը, որդես հիմնավորում տեսել է այլ ղեկավարման մարմնի կողմից օրենքի հնարավոր խախտման մասին դատաբանականություններ:

Կադասրի կողմից կայացված վարչական ակտից հայտնի չէ, թե ինչ հարց է կարգավորում այն: Միաժամանակ, ակտով դրա հասցեատերը վրա դրվում է ակնհայտ ոչ իրավաչափ դարձականություն: Հետևաբար, Լևոն Ղազարյանի գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման մեծման մասին Կադասրի կողմից կայացված վարչական ակտն առոչինչ է:

ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ վավերացված միջազգային դաշմանագրերը Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են կազմում: Եթե նրանցում սահմանված են այլ նորմեր, քան նախատեսված են օրենքներով, ապա կիրառվում են դաշմանագրի նորմերը: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշմանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ ունի իր գույքից անարգել օգտվելու իրավունք:

Սույն գործով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի սխալ կիրառման արդյունքում Կադասրը խախտել է Լևոն Ղազարյանի՝ ՀՀ Սահմանադրության և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշմանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով երաշխավորված իրավունքը:

3) բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված կանոնները սվյալ իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ Լ.Ղազարյանի վերաբերյալ կայացված վարչական ակտերը կայացվել են «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Մ Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարժ գույքի կադասրի ղեկավարման կոմիտեի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruaqrupjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruaqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2434
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Խաչատրյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2442 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում քննարկելով դիմող Մուրադ Հարությունյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքն ըստ Մուրադ Հարությունյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի (այսուհետ՝ նաև Կադաստր) և Տարոնիկի գյուղապետարանի (այսուհետ՝ նաև Գյուղապետարան)՝ ղեկավար և սեղական ինֆնակառավարման մարմինների անգործությունը վիճարկելու դիմումի մասին թիվ 06-2434 ֆաղաֆագիական գործով ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 13.07.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Մուրադ Հարությունյանը դիմում է դատարանին Գյուղապետարանին հաստատելու Կադաստրի Վաղարշապատի սարածֆային ստորաբաժանման կողմից կազմված, Արմավիրի մարզի Տարոնիկ գյուղում գտնվող և Մուրադ Հարությունյանի կողմից օգտագործվող 1440 քմ մակերեսով հողամասի, այնտեղ գտնվող շինությունների վերաբերյալ իրավիճակային հասակագիծը, իսկ Կադաստրի Վաղարշապատի սարածֆային ստորաբաժանմանը դատարանին վերաբերյալ նշվածի հիման վրա գրանցել Մ. Հարությունյանի համադասախան իրավունքները:

Արմավիրի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 16.02.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 13.07.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դիմող Մուրադ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին տրասսախան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ և 215-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարել է հետևյալ փաստարկներով.

Առաջին ասյանի դատարանին ներկայացված դիմումով Մ.Հարությունյանը դատարանից դատանք է ճանաչել իր կողմից օգտագործվող 405 քմ հողամասը սեփականության իրավունքով ձեռք բերելու նախատեսվածության իրավունքը և դատարանին ներկայացրել է Գյուղատնտեսության ոլորտի սահմանված կարգով այդ հողակտրոն վաճառել իրեն, ինչպես նաև դատարանին ներկայացրել է կադաստրի Վաղարշապատի սարածափային ստորաբաժանմանը՝ սահմանված կարգով գրանցել իր սեփականության իրավունքը: Դատարանի ընթացքում դիմողը փոխել է իր կողմից ներկայացված դիմումի հիմքն ու առարկան՝ դատարանին խնդրելով դատարանին ներկայացրել հաստատել Կադաստրի կողմից կազմված 1440 քմ մակերեսով հողամասի, այնտեղ գտնվող շինությունների վերաբերյալ իրավիճակային հասակագիծը, իսկ կադաստրի Վաղարշապատի սարածափային ստորաբաժանմանը դատարանին ներկայացրել էր հիման վրա գրանցել Մ.Հարությունյանի համադատասխան իրավունքները:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատանքները՝ չկատարելով գործում առկա աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն: Ըստ բողոք բերած անձի, վերաքննիչ դատարանը հիմք է ընդունել միայն գյուղատնտեսի հայտարարությունը, ըստ որի Մ.Հարությունյանի կողմից օգտագործվող 440 քմ հողամասը գտնվում է ջրամատակարարման և ջրահեռացման օսարման և տրասսախանի համար նախատեսված սարածափային: Իրականում վիճելի 440 քմ հողամասը ջրամատակարարման համար նախատեսված հողատարածքից դուրս է գտնվում:

Այս դատավարական խախտումների արդյունքում վերաքննիչ դատարանը վճիռ է կայացրել սկզբնական հայցով, որը հետագայում փոփոխված է եղել:

2) Դատարանը կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 5-րդ կետը, որը չդիմաց է կիրառել, և չի կիրառել «Ինքնակամ կառուցված շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի առկայության դեպքում գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ Կառավարության 2005 թվականի ապրիլի 7-ի թիվ 719-Ն որոշումը, որը դիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարել է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ հողային օրենսգրքի նշված հոդվածում խոսքը գնում է անձին սեփականության իրավունքով փոխանցվող հողամասի մասին, մինչդեռ ինքը դատանք է գրանցել իր

սեփականության իրավունքը 1000 ֆմ օրինական հողամասի նկատմամբ, իսկ ինֆնական զբաղեցրած 440 ֆմ հողամասն իր սեփականության իրավունքի վկայականում ղեֆ է ընդամենը ԵՏԻԽավորվեք և իր կարգավիճակով մնար որդես համայնֆային նեանակության հող:

Սեփականության իրավունքով դիմողին դասկանող 1000 ֆմ հողամասի և դրա վրա գեևվող օրինական Եինությունների վերաբերյալ ղեֆ է սրվի սեփականության իրավունքի վկայագիր, իսկ ինֆնական կառույցները ղեֆ է ԵՏԻԽավորվեք՝ առանց դրանց նկատմամբ դիմողի սեփականության իրավունքը ճանաչելու:

Բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 13.07.2006 թվականի հուլիսի 13-ի վճիռը:

3. Վճարեկ բողոքի ֆնության համար նեանակություն ունեցող վասերը.

Վճարեկ բողոքի ֆնության համար էական նեանակություն ունեն հեևյալ վասերը՝

1) 1985 թվականից Մուրաղ Հարությունյանը Արմավիրի մարզի Տարնիկ գյուղում ունի սեփականության իրավունքով իրեն դասկանող 1000 ֆմ սնամերձ հողամաս և բնակելի տուն, որին կից առկա է նաև նրա կողմից ինֆնական զբաղեցրած 440 ֆմ հողամաս՝ ինֆնական Եինություններով:

2) Առաջին այյանի դասարան ներկայացված դիմումով Մ.Հարությունյանը դասարանից դահանջել է ճանաչել իր կողմից օգսագործվող 405 ֆմ հողամասը սեփականության իրավունքով ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքը և դարսավորեցնել Գյուղադեսարանին՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով այդ հողակտրը վաճառել իրեն, ինչդես նաև դարսավորեցնել Կադասրին՝ սահմանված կարգով գրանցելու իր սեփականության իրավունքը: Դասաֆնության ընթացֆում դիմողը փոխել է իր կողմից ներկայացված դիմումի հիմֆն ու առարկան՝ դասարանին դահանջելով դարսավորեցնել Գյուղադեսարանին հասսասել Կադասրի Վաղարեադասի սարածֆային ստրաբաժանման կողմից կազմված 1440 ֆմ մակերեսով հողամասի, այնետ գեևվող Եինությունների վերաբերյալ իրավիճակային հասակագիծը, իսկ Կադասրի Վաղարեադասի սարածֆային ստրաբաժանմանը դարսավորեցնել դրա հիման վրա գրանցել Մ.Հարությունյանի համադասասլսան իրավունքները:

4. Վճարեկ դասարանի դասառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճարեկ բողոքը՝ նեված հիմքերի սահմաններում Վճարեկ դասարանը գեևում է, որ՝

1) *դիմողի բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի՝ հեևյալ պասառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 32-րդ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հայցվորն իրավունք ունի մինչև դասարանի կողմից վճիռ կայացնելը փոխել հայցի հիմքը կամ առարկան, ավելացնել կամ նվազեցնել հայցային դահանջների չափը կամ հրաժարվել հայցից:

Սույն գործով դասաֆնության ընթացֆում դիմող Մ.Հարությունյանը փոխել է դիմումով ներկայացված դահանջի հիմֆն ու առարկան՝ դասարանից դահանջելով դարսավորեցնել գյուղադեսարանին հասսասել Կադասրի Վաղարեադասի սարածֆային

ՎՃՈՎԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

ստորաբաժանման կողմից կազմված 1440 ԲՄ մակերեսով հողամասի, այնտեղ գտնվող շինությունների վերաբերյալ իրավիճակային հասակագիծը, իսկ Կադաստրի Վաղարշապատի սարածային ստորաբաժանմանը դարձված գրանցվել էր համադասասխան իրավունքները (գ.թ. 66): Առաջին ասյանի դատարանի վճռով նշված դատահանգում դիմումը բավարարվել է:

Մինչդեռ վերաբնիչ դատարանը՝ լիարժեք կապի հիմքից և առարկայից, վճիռ է կայացրել առաջին ասյանի դատարանում ներկայացված սկզբնական հայցով: Այսինքն, վճռով անդադարեցվել էր դիմողի կողմից ներկայացված սկզբնական, այլ ոչ թե ՀՀ ֆաղափարակային դատարանի օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի կանոններով սահմանված կարգով վերջինիս կողմից առաջին ասյանի դատարանում փոխված դատահանգին, ՀՀ ֆաղափարակային գործերով վերաբնիչ դատարանը խախտել է ոչ թե ՀՀ ֆաղափարակային դատարանի օրենսգրքի 215-րդ, այլ՝ 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատահանգները:

Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարակային գործերով վերաբնիչ դատարանը սույն գործով չի կատարել աղաղակների լրիվ, բազմակողմանի և օբյեկտիվ հետազոտություն՝ խախտելով ՀՀ ֆաղափարակային դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատահանգները:

2) Բողոքի երկրորդ հիմքը Վճռաբեկ դատարանն անհնար է համարում ֆինանսական առարկա դարձնել հեկտյալ պատճառաբանությամբ:

Սույն գործով վերաբնիչ դատարանը լիարժեք կապի հիմքից և առարկայից, վճիռ է կայացրել առաջին ասյանի դատարանում ներկայացված այլ՝ սկզբնական հայցադատահանգով: Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին դատասխանողի դատահանգները չեն կարող դատարանի ակտիվ վերանայման հիմք հանդիսանալ այն դատահանգներում, երբ դատարանի կողմից դիմողի դատահանգն ըստ էության չի փոխվել: Հետևաբար, դիմողի կողմից ներկայացված և դատարանի կողմից չփոխված նյութաիրավական դատահանգին վերաբերող փաստարկները և դատահանգները չեն կարող լինել Վճռաբեկ դատարանի ֆինանսական առարկա:

Այսպիսով, բողոքի առաջին հիմքի առարկայությունը, ՀՀ ֆաղափարակային դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակային դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Դիմող Մուրադ Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղափարակային գործերով վերաբնիչ դատարանի 13.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆինանսացան:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատահանգից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ SU-936/2006
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Սուրբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2475(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին
դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Իմդերիալ-նսկերչական» սահմանափակ
դասախանասվությամբ ընկերության ներկայացուցիչների կողմից ներկայացված
վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 10.08.2006 թվականի թիվ SU-936/2006
քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ Կոստայի մարզի
դասախառնության ընդդեմ «Իմդերիալ-նսկերչական» սահմանափակ
դասախանասվությամբ ընկերության՝ անվճարունակ (սնանկ) ճանաչելու դիմումի
մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ ՀՀ Կոստայի մարզի դասախառնությունը (այսուհետ՝
Դասախառնություն) դիմում է «Իմդերիալ-նսկերչական» սահմանափակ
դասախանասվությամբ ընկերությանը (այսուհետ՝ Ընկերություն) սնանկ ճանաչել:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 10.08.2006 թվականի թիվ SU-936/2006 վճռով
Դասախառնության հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասախանաս չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկերը և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոյակալ
հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սննտապահպանության նախարարը խախտել է «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածը:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված հիմքի առկայությունն ակնհայտ չի եղել: Նշված հիմքը վիճարկվել է Ընկերության կողմից դատարանի ընթացքում: Ավելին, սվյալ հիմքի բացակայությունն ակնհայտ է, քանի որ առկա է նույն անձանց միջև, նույն առարկայի մասին և միևնույն հիմքերով վեճի վերաբերյալ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռ:

2) ՀՀ սննտապահպանության նախարարը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել և չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 430-րդ հոդվածը, որը դիմաց է կիրառել:

Դատարանը, մերժելով հայցային վաղեմության ժանկետի կիրառման մասին դիմումը, նշել է, որ դատախազի համար վճարման վերջին ժամկետ է սահմանվել 2003 թվականի դեկտեմբերի 15-ը: Դատարանը, իրավաօրենս դատարանի կատարման վերջին ժամկետ համարելով 15.12.2003 թվականը, այսինքն՝ փաստը ընդունելով, որ Ընկերությունը մինչ այդ կեսանցող չի համարվում, դրա հետ մեկտեղ հիմնավոր է համարել 21.11.2001 թվականից մինչև 19.10.2002 թվականը ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված տրամադրության դադարեցման առկայությունը:

Դատարանը հաշվի չի առել, որ 22.07.2003 թվականի վճռով հաստատվել է հացության համաձայնագիր, որով ամրագրվել է, որ հիմնական դարձվածք՝ 251 518 000 ՀՀ դրամ և տույժի գումարը՝ 4 000 000 ՀՀ դրամ, դիմաց է վճարվել մինչև 15.12.2003 թվականը: Այսպիսով՝ նախկինում ծագած դատարանային դադարել է կողմերի միջև դատարանի կողմից նորոգման, քանի որ նախատեսվել է դատարանի այլ առարկա (291 518 000 ՀՀ դրամի և 24 000 000 ՀՀ դրամի փոխարեն 251 518 000 ՀՀ դրամ և 4 000 000 ՀՀ դրամ) և կատարման այլ եղանակ: Ընդ որում ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 430-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ նորոգումը դադարեցնում է սկզբնական դատարանի կողմից հետ կառավարված լրացուցիչ դատարանային, եթե այլ բան նախատեսված չէ կողմերի համաձայնությամբ, իսկ սվյալ դեպքում կողմերի համաձայնությամբ այլ բան չի նախատեսվել:

Ընկերությունը դադարեցրել է բեկանել ՀՀ սննտապահպանության 10.08.2006 թվականին կայացրած վճիռը և հայցը մերժել:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարության 08.09.2001 թվականի թիվ 838 որոշմամբ «Սառնաքի» բաց բաժնետիրական ընկերության 64,6% ղեկավարի սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերն ուղղակի վաճառքի ձևով մասնավորեցվել են նախօրոք հայցի գնորդ Ընկերությանը.

2) ՀՀ ղեկավարի գույքի կառավարման նախարարության և Ընկերության միջև 21.09.2001 թվականին կնքվել է բաժնետոմսերի առուվաճառքի թիվ 165-ու պայմանագիրը.

3) Ընկերությունը, խախտելով թիվ 165-ու պայմանագրի 3.1 կետը, մինչև 21.11.2001 թվականը բաժնետոմսերի վաճառքի գինը՝ 40 000 0000 ՀՀ դրամ, չի վճարել ՀՀ ղեկավարի պյուջե.

4) ՀՀ սննտապահպանության նախարարի 03.07.2002 թվականի վճռով հաստատվել է կողմերի

միջև 01.07.2002 թվականին կնքված հաճախության համաձայնությունը, համաձայն որի՝ կողմերը դադարեցրել են 15-օրյա ժամկետում, ՀՀ կառավարության 2002 թվականի մայիսի 30-ի թիվ 740-Ա որոշման հիման վրա, 2001 թվականի սեպտեմբերի 21-ին կնքված թիվ 165-ու դրամանագրում ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կատարել համադասասխան փոփոխություններ.

5) 19.07.2002 թվականին կողմերի միջև կնքվել է դրամանագրի փոփոխություն, համաձայն որի՝ Ընկերությունը դադարեցրել է առաջարկել դրամանագրի ընդհանուր արժեքի՝ 291 518 000 ՀՀ դրամի վճարումը վաճառողին՝ Հայաստանի Հանրապետությանը: Միաժամանակ սահմանվել է, որ դրամանագրի ընդհանուր արժեքը և վճարումների ուժացման հետևանքով դրամանագրի 7.3 կետի հիման վրա հաշվարկված 24 000 000 ՀՀ դրամի չափով տույժի գումարները դրամանագրի վճարվող դրամանագրի կնքման օրվանից եռամսյա ժամկետում, սակայն Ընկերությունը մինչև 19.10.2002 թվականը դարձյալ չի կատարել իր վճարային դադարեցումը.

6) ՀՀ Տնտեսական դատարանի 03.07.2002 թվականի վճռի հիման վրա սրվել է կատարողական թերթ:

7) 20.06.2003 թվականին հարկադիր կատարման փուլում կողմերը կնքել են հաճախության համաձայնություն և ներկայացրել հարկադիր կատարողին:

8) ՀՀ Տնտեսական դատարանը 22.07.2003 թվականին կայացրած վճռով հաստատել է կողմերի միջև 20.06.2003 թվականին կնքված հաճախության համաձայնությունը: Ըստ նշված հաճախության համաձայնության՝ 291 518 000 ՀՀ դրամից (համաձայն կողմերի միջև 02.06.2003 թվականին կնքված նախավճարի մասին դրամանագրի) 18.06.2003 թվականին վճարվել է նախավճար՝ 40 000 000 ՀՀ դրամ, իսկ մնացած գումարը Ընկերությունը դադարեցրել է միանվագ վճարել մինչև 2003 թվականի դեկտեմբերի 15-ը: Միևնույն ժամանակ հաճախության համաձայնությամբ սահմանվել է, որ դրամանագրի 7.3 կետի հիման վրա հաշվարկված 24 000 000 ՀՀ դրամի տույժի գումարից Ընկերությունը 31.08.2001 թվականին վճարել է 20 000 000 ՀՀ դրամ և չվճարած տույժի գումարը՝ 4 000 000 ՀՀ դրամ, որտեղ է վճարվի մինչև 15.12.2003 թվականը.

9) 2003 թվականի դեկտեմբերի 12-ին Ընկերության կողմից փոխանցվել է վերը նշված գումարը: 2004 թվականի հունվարի 12-ին կնքված ընդունման-հանձնման ակտով Ընկերությանը հանձնվել է «Սառֆիր» բաց բաժնետիրական ընկերության 393098 հաս 1000 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով բաժնետոմսերը.

10) 25.03.2004 թվականին ՀՀ կառավարությանն առընթեր դրամական գույքի կառավարման վարչության և Ընկերության միջև կնքվել է «Սառֆիր» բաց բաժնետիրական ընկերության՝ դրամական սեփականություն հանդիսացող 15.4% բաժնետոմսերի առուվաճառքի թիվ 669-ու դրամանագիրը: Նշված դրամանագրի 2.3 կետի համաձայն՝ վաճառքի գին է սահմանվել 71 517 000 ՀՀ դրամ, որը Ընկերությունը դադարեցրել է վճարել վեցամսյա ժամկետում, սակայն Ընկերությունը դեռևս այդ գումարը չի վճարել.

11) Դատարանի ընթացքում հայցվորի ներկայացուցիչը որդես անվիճելի դադարեցրություն ղրկել է միայն Հայաստանի Հանրապետության նկատմամբ Ընկերության ունեցած 94 053 323 ՀՀ դրամի դադարը: Այսինքն՝ 21.11.2001 թվականից մինչև 19.07.2002 թվականը թույլ սված կետանցի և 19.10.2002 թվականից մինչև 18.06.2003 թվականը թույլ սված կետանցի նկատմամբ ՀՀ ֆալսուսագրական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով հաշվարկված բանկային տոկոսները:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ դատավորը դատարանին ճանաչում է սնանկ, եթե նույն օրենքի 3-րդ հոդվածով նախատեսված հիմքի (հիմքերի) առկայությունն ակնհայտ է:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի առաջին մասում ոչ սղառիչ թվարկվում են այն դեղքերը, որոնց դատազայում սնանկությունը կարող է ակնհայտ համարվել: Մասնավորապես, սնանկության հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է համարվում, երբ դատարանն ունի դրամական դատավորության բռնագանձման վերաբերյալ օրինական ուժի մեջ մտնող վճիռ կամ դատավճիռ, դատահանգը հիմնված է գրավոր գործարքի վրա, և չկա վեճ հանդիմակաց կողմի դատարանությունների կատարման կամ ոչ դատարան կատարման վերաբերյալ, դատարանը չի առարկում իրեն ներկայացված դրամական դատահանգի դեմ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բացի վերոնշյալից օրենսդիրը չի բացառում դատարանի սնանկության հիմքերն ակնհայտ լինելու այլ դեղքեր:

Պետք է նկատի ունենալ, որ սնանկության վարույթը դատավարական վարույթի առանձնահատուկ տեսակ է, և այն՝ վերոհիշյալ մեկնաբանվող հոդվածի մասով նման է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով հասուկ վարույթի այն գործերի բնույթի կարգին, որոնց համար բնորոշ է անվիճելիության հասկանիչը:

Այսպես, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը դիմումը թողնում է առանց բնույթի, եթե իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման կամ ռուս ներկայացնողի և օրդերային կորցրած արժեթղթով հավաստված իրավունքները վերականգնելու մասին դիմումը բնույթի վեճ է ծագում իրավունքի մասին:

Հասուկ վարույթի գործերն այն գործերն են, որտեղ բացակայում է նյութաիրավական վեճը: Այս դրույթի կիրառումը դատական դրակցիկայում շատ նման է սնանկության վարույթի օրինակին: Այսպես, դատարանը սնանկության հարցը լուծելիս՝ դատահանգի անվիճելիությունը որոշելիս ղեկ է տարգի, թե կա՞ արդյոք նյութաիրավական վեճ և ինչդեպ է այն արտահայտվում:

Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրության արդյունքում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործի բնույթի ընթացքում առկա է եղել նյութաիրավական վեճը:

Մասնավորապես, Ընկերությունը ծանրակեղծ փաստարկներով վիճարկել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի կիրառման օրինականությունը: Ընդ որում բնույթով գործով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի կիրառումը կամ չկիրառումը ուղղակիորեն հանգեցնում է Ընկերության մոտ «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված հասկանիչների առկայությանը կամ բացակայությանը:

Նման դրամաներում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով սնանկության հասկանիչներն ակնհայտ (անվիճելի) չեն եղել:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով Վճռաբեկ դատարանի կողմից չի բնույթվում հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է վճռաբեկ բողոքը բավարարելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասարանները վիճելիության հիմքով սնանկության դատարանի մերժելիս չդիմադրելով է ըստ էության անդրադառնալու նյութափրակական վեճին՝ չսահմանափակելու համար այդ վեճի ֆննդության համար դասարան դիմելու անձի իրավունքը:

Այդ իսկ դասձառով ՀՀ ֆաղափարակայան օրենսգրքի 411-րդ և 430-րդ հոդվածների կիրառման (չկիրառման) օրինականության մասին բողոքի դատաձառաբանությունները Վճռաբեկ դասարանը ֆննդության առարկա չի դարձնում:

Այստիպով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը, ՀՀ ֆաղափարակայան դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնեստական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարակայան դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ դատաձառաբանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատաբանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆննդության իրավունք: Սույն ֆաղափարակայան գործով վեճի լուծումն էական նեանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաֆննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման սեսանկյունից: Տվյալ դեղումն Վճռաբեկ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավեսության ատերից:

Դասական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում բողոքի առաջին հիմքի պատճառաբանությունները:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակայան դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1.«Իմդերիալ-ոսկերչական» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 10.08.2006 թվականի թիվ SU-936/2006 գործով կայացված վճիռը և դասական ակտը փոփոխել՝ ՀՀ Կոտայի մարզի դասախազության հայցը մերժել:

2.Սույն որոումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S2-201
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ասլանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2482 (ՏԳ)
2006

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալաաը (այսուհես՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությաը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությաը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դոնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դեսական ծառայության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնեսական
դատարանի (այսուհես նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի սեդեսմբերի 12-ի թիվ S2-201
ֆաղափացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըս «Ավսոմասիկա գործարան» բաց
բաժնեսիրական ընկերության (այսուհես նաև՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ
կառավարությանն առընթեր հարկային դեսական ծառայության (այսուհես նաև՝
Ծառայություն)՝ ալսն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դահանջել է Ծառայության 2006 թվականի
օգոստոսի 3-ի թիվ 1011169 ալսը մասնակի՝ ալսի 1-ին կեսի 2-րդ ենթակեսը
(Շահութահարկի մասով) ճանաչել անվավեր և դարսավորեցնել ընկերության հարկային
հաւվի ֆարսից դուրս գրել 6 488 4 հաւար ՀՀ դրամ գումարը:

ՀՀ սնեսական դատարանի 2006 թվականի սեդեսմբերի 12-ի թիվ S2-201 վճռով
դիմումը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան է ներկայացրել «Ավսոմասիկա գործարան» բաց բաժնետիրական ընկերության ներկայացուցիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիցյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սնտեսական դասարանը սխալ է մակնաբանել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ նաև՝ Օրենք) 21-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «բ» կետը և դրա հետևանքով չի կիրառել Օրենքի 69-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեղումը դասառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Օրենքի նշված հոդվածը որևէ բացառություն չի նախատեսում այլ մեկնաբանության համար: Բողոք դեմքում հարկվող շահույթը դեմ է նվազեցվի ֆրեական գործը կատեցնելու կամ կարճելու մասին որոշում ընդունելու սարում, սխալ դեմքում 1998 թվականին (2005 թվականի փոխարեն): Հետևաբար չեն դաժանվել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «բ» կետի դաժանջները, և նույն օրենքի 69-րդ հոդվածի համաձայն՝ դիմողը ենթակա է դասասխանասվության:

Բողոք բերած անձը դաժանջել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 2006 թվականի սեդեսմբերի 12-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դասասխանի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջը.

Բողոքին դասասխան ներկայացրած անձը գնում է, որ բողոքի դասառաբանությունը դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք չէ, քանի որ Ընկերությունը համախառն եկամտի նվազեցումները կատարել է ճիշտ և օրենսդրությանը համադասասխան: «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ նախորդ սարիներում ավել ցույց սված եկամտի (դակաս ցույց սված նվազեցումների) չափով համախառն եկամտից նվազեցումները կատարվում են հայտնաբերված սարվա ընթացքում: Այսինքն, Ընկերությունը 1997 թվականին ունենալով կորուսներ, համախառն եկամուտներ չի նվազեցրել 1998 թվականին (ֆրեական գործի վարույթը կատեցնելու սարին), այլ նվազեցրել է ֆրեական գործի կատեցման մասին տեղեկասվություն սանալու սարում: Սխալ դեմքում, Ընկերությունն իր կորուստները հայտնաբերել է ֆրեական գործի վարույթի կատեցման որոշման ընդունման մասին տեղեկություն սանալու ժամանակ: Հետևաբար, Ընկերությունը չի խախտել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ դարբերությունը, որի համաձայն՝ ընկերությանը թույլատրվում է ենթարկել տուգանքի միայն այն բանի համար, եթե վնասը ցույց տրվի ավելի, քան իրականում գոյություն ունի:

Ընկերությունը ավել է ցույց սվել ոչ թե իր վնասը, այլ իրական կորուստը՝ համախառն եկամտի նվազեցման ձևով:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

- 1) 1997 թվականին Ընկերության դաժեսից կատարվել է 32442.0 հազար դրամի

մեսաղի գողություն:

2) Ընկերությունը սկսած 1998 թվականից իր սարեկան հաշվետվություններում արձանագրել է 32442.0 հազար ՀՀ դրամ մեսաղի կորուստը, սակայն այն չի նվազեցրել:

3) 24.05.2005 թվականի Լոռու մարզային ֆինչական բաժնի թիվ 71/319115797 գրությամբ Ընկերությունը սեղեկացել է, որ գողության փաստի առթիվ հարուցվել է ֆրեական գործ, որի վարույթը կասեցվել է 08.01.1998 թվականին:

4) Ընկերությունը նշված կորուստը նվազեցրել է 2005 թվականին:

5) Ծառայության դեմ 2006 թվականի հուլիսի 14-ի թիվ 1011169 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կասարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դահանգների կասարման ճշտության ստուգում:

6) Կասարված ստուգման արդյունքում 2006 թվականի օգոստոսի 3-ին կազմվել է թիվ 1011169 ստուգման ակտը, որի «Շահութահարկ (ներառյալ հարկային գործակալի կողմից դահվող (զանձվող)» կետով որդեա խախտում արձանագրվել է, որ 1997 թվականին Ընկերության դահեստից կասարված 32442.0 հազար ՀՀ դրամի մեսաղի գողությամբ առաջացած կորուստը համախառն եկամտից նվազեցվել է ոչ թե սվյալ կորուստը դասձառած անձին չդարձելու հետևանքով նախաֆննության մարմնի կողմից ֆրեական գործով վարույթը կասեցնելու մասին որոշում կայացվելու սարում (1998 թվականին), այլ ավելի ուշ (2005 թվականին):

7) Նշված ակտով Ընկերությանն առաջադրվել է շահութահարկի գծով 6488.4 հազար ՀՀ դրամ տուգանք:

4. Վճռաբեկ դատարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող շահույթը հարկատուի համախառն եկամտի և սույն օրենքով սահմանված նվազեցումների դրական արբերությունն է: Օրենքի 21-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «բ» կետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրադատության կառավարության սահմանած կարգով որոշված բնական կամ փաստացի այլ կորուստների չափեր սահմանված չլինելու կամ դրանք գերազանցող կորուստի դեղում համախառն եկամտից նվազեցվում է այդ կորուստի չափով վնաս դասձառած անձին չդարձելու հետևանքով նախաֆննության մարմնի կողմից ֆրեական գործը կասեցնելու կամ կարձելու մասին որոշում ընդունելու դեղում վերջինիս ընդունման սարում:

Հետևաբար, «Ավտոմատիկա գործարան» բաց բաժնետիրական ընկերության մոտ առաջացած կորուստները ենթակա էին նվազեցման համախառն եկամտից նախաֆննության մարմնի կողմից ֆրեական գործով վարույթը կասեցնելու մասին որոշման կայացման սարում, այսինքն՝ 1998 թվականին:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ նակ՝ Օրենք) 69-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենքը խախտելու համար վճարողները և դրանց դատճոնասար անձինք դատարանային կարգով են կրում Հայաստանի Հանրադատության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Միաժամանակ նույն հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված է, որ հարկային մարմին ներկայացված շահութահարկի հաշվարկում նույն օրենքով

սահմանված կարգով հաշվարկված վնասն ավել ցույց տալու դեպքում ռեզիդենտ հարկ վճարողից գանձվում է տուգանք՝ ավել ցույց տված վնասի 20 տոկոսի չափով: Ծառայության կողմից Ընկերությանը տուգանքն առաջադրվել է՝ հիմք ընդունելով 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, որում նկարագրված խախտումը ներառում է նույն օրենքի 21-րդ հոդվածի 2-րդ մասի նորմի խախտման համար դասասխանասվությունը հետևյալ դասճանաչմանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտում դեֆ է կիրառվեն նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված կամ հանրաձայնոր հասկացություններ կամ սերմիններ: Եթե նորմատիվ իրավական ակտում կիրառվում են նոր կամ բազմիմաստ կամ այնպիսի հասկացություններ կամ սերմիններ, որոնք առանց դարձրանման միանշանակ չեն ընկալվում, ապա այդ իրավական ակտով դեֆ է սրվեն դրանց սահմանումները: Նույն օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակվող բառերի և արտահայտությունների սառացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դասանցները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդեֆ է փոփոխվի դրա իմաստը:

Օրենքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող ժամային որոշելիս համախառն եկամտից թույլատրվում է կատարել նույն գլխով նախատեսված նվազեցումները (ծախսեր, կորուստներ և այլ նվազեցումներ): Օրենսդիրը նշված նորմով հստակ սահմանել է այն ձևերը, որոնցով կարելի է կատարել նվազեցումներ: Դրանք են՝ ծախսերը, կորուստները և այլ նվազեցումները: Օրենսդիրը նաև սահմանել է նվազեցումների ժամկետի հասկացությունները, ըստ որոնց՝ Օրենքի 9-րդ հոդվածի իմաստով «այլ նվազեցում» հասկացությունն իր մեջ ներառում է նաև Օրենքի 25-րդ հոդվածով սահմանված վնասները:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված «հաշվարկված վնաս» հասկացությունը դեֆ է մեկնաբանվի այդ արտահայտության և դրանում դարձնակվող բառերի սառացի նշանակությամբ՝ չփոփոխելով դրա իմաստը, չնեղացնելով կամ չընդլայնելով այն, ինչպես նաև նույն Օրենքով սրված սահմանման համաձայն:

«Վնաս» հասկացության բովանդակությունը սահմանված է Օրենքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասում, որի իմաստով հարկատուի գործունեությունից վնասը նույն օրենքով սահմանված նվազեցումների գերազանցումն է համախառն եկամտի նկատմամբ:

Ինչպես վերը նշվեց Օրենքի 9-րդ հոդվածի իմաստով նվազեցում է հանդիսանում նաև կորուստը:

Սույն գործով հաստատված փաստերի, ինչպես նաև Ընկերության կողմից ներկայացված բողոքի դասասխանի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը հաստատված է համարում, որ Օրենքով սահմանված ժամկետից (1998 թվական) ու (2005 թվական) կատարված նվազեցումները առաջացրել են Ընկերության նվազեցումների գերազանցում համախառն եկամտի նկատմամբ: Հետևաբար, հանցագործության հետևանքով առաջացած կորուստները սխալ ձևակերպելու համար դասասխանասվությունը կարող է առաջադրվել Օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում անդրադառնալ այն հանգամանքին, որ Դատարանը սույն վեճի նկատմամբ կիրառել է ՀՀ ֆաղափարիական օրենսգրքի նորմերը, որոնք չդեֆ է կիրառել, քանի որ ՀՀ ֆաղափարիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ մեկ կողմի՝ մյուսի վարչական կամ այլ իշխանական ենթակայության վրա հիմնված գույքային՝ ներառյալ հարկային, ֆինանսական ու

ՎՃՈՍՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

վարչական հարաբերությունների նկատմամբ ֆաղաֆացիական օրենսդրությունը և այլ իրավական ակտերը չեն կիրառվում, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենսդրությամբ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի ծառայության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 12-ի թիվ S2-201 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման տրահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruaqrupjonin
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruaqrupjoninներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Կենտրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2501(Ա)
ասյանի դատարանի վճիռ 2006թ.
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-1509
Նախագահող դատավոր՝ Ս. ԱՐԱՄՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ՝ Հ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնելով Պևրգ Ձիվարյանի ներկայացուցիչ Անի Թորոյանի կողմից բերված վճռաբեկ բողոքը Կենտրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Իրինա Հակոբյանի ընդդեմ Պևրգ Ձիվարյանի՝ ամուսնալուծության և ալիմենսի բռնագանձման դիմումների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Կենտրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճռով որոշվել է.

ա/ ամուսնալուծության դիմումների մասով գործի վարույթը կարճել,

բ/ ալիմենսի բռնագանձման դիմումները բավարարվել է, վճռվել է Պևրգ Ձիվարյանից հոգուս Իրինա Հակոբյանի, որդես վերջինիս խնամքին գտնվող 18.12.2002 թվականին ծնված Սոս Պևրգի Ձիվարյանի ադրուսի միջոց բռնագանձել ալիմենս, յուրաքանչյուր ամիս 15.000 (սասնիկ հազար) դրամ, մինչև երեխայի չափահաս դառնալը՝ ալիմենսի բռնագանձումը սկսելով 01.08.2004 թվականից:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է դատաստանող Պևրգ Ձիվարյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան է ներկայացվել հայցվոր Իրինա Հակոբյանի կողմից:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքը, փաստարկները և դատախազի

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներհանրապես հիմնավորմամբ.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ընդհանրական օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատախազները:

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ընդհանրական օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն, ալիմենս հասկացվում է դատարան դիմելու դատախազից: Անցած ժամանակահատվածի համար ալիմենս կարող է բռնագանձվել դատարան դիմելու դատախազի նախորդ տեղից սարվա համար, եթե դատարանով հաստատվել է, որ մինչև դատարան դիմելը միջոցներ են ձեռնարկվել աղյուսի միջոցներ ստանալու համար, բայց ալիմենսը չի ստացվել ալիմենս վճարելու դատարան անձի կողմից դա վճարելուց խուսափելու հետևանքով: Քաղաքացիական գործում չկա որևէ առաջնություն, որը կհաստատի հայցվորի կողմից ալիմենս ստանալու ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկած լինելու և դասասխանողի կողմից ալիմենսի վճարումից խուսափելու հանգամանքները: Իսկ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն, այդ առաջնությունների ներկայացումը հայցվորի դատավարական դատարանությունն է հանդիսանում:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ և 139-րդ հոդվածների դատախազները:

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով:

Դատարանի վճռի մասին Պետրոզ Ջիվարյանը որևէ տեղեկություն չի ունեցել, նա հանդիսանում է Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացի և ունի մշակական բնակության վայր, որին հայցվորը քաղաքացիական է եղել, սակայն դատարանից այն թափաքել է: Արդյունքում Պ. Ջիվարյանը չի տեղեկացվել իրենից ալիմենս բռնագանձելու վերաբերյալ կայացված վճռի մասին:

Դատարանի ակտը կայացվելուց հետո դատարանը այն դատախազ կերպով չի ուղարկել կողմին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը և այն փոփոխել՝ ալիմենսի բռնագանձումը կատարել վճիռը կայացնելու դատախազից:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատասխանի փաստարկները.

Դատարանը ճիշտ է կիրառել ՀՀ ընդհանրական օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի դատախազները, քանի որ դատասխանողը որդես ծնող տեղյակ է, որ ալիմենս վճարելու դատարանություն ունի և այդ դատարանությունը նախատեսված է ՀՀ ընդհանրական օրենսգրքով. իսկ նա երեխային նյութապես չի օգնել, ինչի մասին են վկայում դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած բազմաթիվ վճիռները:

Բացի այդ, դատարանը ծանուցագրերը դատախազ ձևով ուղարկել է դատասխանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի հասցեով, դատարանի նիստերը մի քանի անգամ հետաձգվել են հայցվորի ներկայացուցչի միջնորդությամբ՝ Պ.Ջիվարյանին դատարան

նիստերին ներգրավելու նդասակով: Այսինքն՝ դասարանի կողմից դահողանվել են ՀՀ ֆողաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հողվածի դահանջները:

3. Վճարել բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող վաստեր.

Վճարել բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հեևայա վաստեր՝

- 1) Կողմերի երեխան՝ Սու Քևրզի Հակոբյանը, ծնվել է 18.12.2002 թվականին:
- 2) Նույն օրը՝ 18.12.2002 թվականին, Քևրզ Ձիվարյանը ընդունել է երեխայի նկասամաթ հայրությունը, որի արդյունֆում երեխային սրվել է նոր ծննդյան վկայական՝ հոր ազգանվամբ:
- 3) Սույն ֆողաֆացիական գործով ամուսնալուծության և ալիմենսի բռնագանձման դահանջով Իրինա Հակոբյանը հայցադիմում է ներկայացրել դասարան 31.03.2006 թվականին:
- 4) Հայցադիմումի մեջ նեվել է դասասլանողի վերջին հայսնի բնակության վայրը՝ Երևանի, Մ. Խորենացու փողոցի 47/1 եենֆի թիվ 30 բնակարանը:
- 5) Առաջին ասյանի դասարանի 10.05.2006 թվականի համադասասլան գրությանն ի դասասլան Երևանի Կենսրոն համայնֆի «Կենսրոն» համասիրության կառավարիչը սեղեկացրել է, որ կասարված սուզման համաձայն Մ. Խորենացի 47/1 եենֆի թիվ 130 բնակարանի բնակիչ Քևրզ Ձիվարյանին դասական նիստի մասին ծանուցել հնարավոր չէ, ֆանի որ նա ըս ծնողների հայսարարության բացակայում է ՀՀ-ից: Ծանուցվել է դասասլանողի հայրը՝ Սու Ձիվարյանը, որի համար սսրագրել է (գ.թ.16):

4. Վճարել դասարանի դասձառաբանություններ և եգրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը վերը նեված հիմների սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գսնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է՝ հեևայա պասձառաբանությանը.

ՀՀ ընսանեկան օրենսգրքի 95-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ալիմենս հասկացվում է դասարան դիմելու դահից: Անցած ժամանակահասվածի համար ալիմենս կարող է բռնագանձվել դասարան դիմելու դահին նախորդող երեֆ սարվա համար, եթե դասարանով հասսասվել է, որ մինչև դասարան դիմելը միջոցներ են ձեռնարկվել ադրուսի միջոց սսանալու համար, բայց ալիմենսը չի սսացվել ալիմենս վճարելու դարսավոր անձի կողմից դա վճարելուց խուսափելու հեևանֆով: Այսինքն՝ սույն հողվածում օրենսդիր սահմանել է ալիմենսի՝ միայն այդդիսի դահանջով դասարան դիմելու դահից հասկացման կանոն: Նեված հողվածի նույն մասի երկրորդ նախադասությանը նախասեվել է այդ կանոնից բացառություն, այն է՝ դասարան դիմելու դահին նախորդող երեֆ սարվա համար ալիմենսը կարող է բռնագանձվել, եթե դասաֆննությանը հասսասվել է ալիմենսի վճարման դարսավորություն ունեցող անձի կողմից այն վճարելուց խուսափելու հանգամանֆը:

Սույն բողոքի՝ ՀՀ ընսանեկան օրենսգրքի 95-րդ հողվածի խախսման մասին վճարել բողոքի դասձառաբանությունը հիմնավոր է, ֆանի որ դասասլանողի կողմից ալիմենս վճարելու դարսավորությունից խուսափելու, ինչդես նաև երեխային նյութական օգնություն ցույց չսալու վերաբերյալ հանգամանֆները հասսասող որևէ դասեաձ ադացույց գործում առկա չէ: Մինչդեռ առաջին ասյանի դասարանը հիմնվելով միայն հայցվորի

հայտարարությունների վրա, հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ դատաստանողն իր անչափահաս երեխային նյութական օգնություն ցույց չի տվել (գ.թ.27):

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 92-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, ինչը հանգեցրել է դատական սխալի:

2) *Բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դատական ծանուցագրերով տեղեկացվում են դատական նիստի կամ առանձին դատավարական գործողություններ կատարելու ժամանակի և վայրի մասին: Ծանուցագրերն ուղարկվում է դատվիրված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն ադապտվող կադրի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացակազմով (այսուհետ՝ դատաձև ձևով): Ծանուցագրերն ուղարկվում է գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատաստանողի փաստացի գտնվելու վայրը անհայտ լինելու դեպքում դատարանը գործը ֆննում է դատաստանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի տնօրինության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց հետո:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի դատաձևաբանությունն անհիմն է, քանի որ սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դատաստանողը բացակայել է Հայաստանի Հանրապետությունից և նրա փաստացի գտնվելու վայրն անհայտ է եղել, իսկ դատարանը դատաստանողին ծանուցել է վերջին հայտնի բնակության հասցեով:

Սույն գործով դատաստանողի փաստացի գտնվելու վայրը հայտնի չլինելու դեպքում դատարանը իրավացիորեն ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաժանաբանությունն համադատաստան՝ գործը ֆննել է դատաստանողի բացակայությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 139-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի վճիռը, այն կազմելուց անմիջապես հետո, դատաձև ձևով ուղարկվում է գործին մասնակցող անձանց:

Նշված հոդվածի դաժանաբան խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի փաստերը Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում, քանի որ դատարանը նշված հոդվածի դաժանաբանությունն համադատաստան վճիռը չի ուղարկել դատաստանողին՝ նրա վերջին հայտնի բնակության վայրի հասցեով:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին աստիճանի դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Միևնույն ժամանակ, վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանաբանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն

Էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆինելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաբանության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղում վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ռահերից:

Այսուհետ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման, իսկ Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին այսանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը՝ փոփոխման:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին այսանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը՝ ալիմենսի բռնագանձումը 2004 թվականի օգոստոսի 1-ից սկսելու վերաբերյալ մասով և այն փոփոխել՝ ալիմենսի բռնագանձումն իրականացնել հայցվոր Իրինա Հակոբյանի կողմից դատարան դիմելու դահից՝ 31.03.2006 թվականից:

2. Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին այսանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը՝ ամուսնալուծության դահանջով գործի վարույթը կարճելու մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1810
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Մահակյան
դատավորներ Ա.Խառատյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2334(ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Ասոս Թորգոմյանի ներկայացրած
Արմեն Ումբասյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ
դատարանի 2006 թվականի հունիսի 16-ի թիվ 06-1810 ֆաղաֆաղիական գործով
կայացված վճռի դեմ՝ ըստ Ասոս Թորգոմյանի հայցի ընդդեմ Գագիկ Գրիգորյանի՝
դատարարության մայր գումարն ու հաշվարկված տոկոսները բռնագանձելու դատահանջի
մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1.Գործի դատարարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ հայցվոր Ասոս Թորգոմյանը դատահանջել է դատաստանող
Գագիկ Գրիգորյանից բռնագանձել 7700 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես
դատարարության մայր գումար և տոկոսներ՝ մինչև դրամական դատարարության փաստացի
կատարման դադար, բանկային տոկոսի հաշվարկային դրույքի հաշվարկմամբ:

Էրեբունի և Նուբարաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006
թվականի մարտի 9-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն. որովհետև է

դասասխանող Գագիկ Գրիգորյանից հօգուս Աոս Թորգոմյանի բռնագանձել 7700 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես դասավորության մայր գումար, ինչդես նաև 64 000 ՀՀ դրամ՝ որդես նախադես վճարված դեսական սուրբի գումար: Հայցադահանջը սոկոսների բռնագանձման մասով մերժվել է:

ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի հունիսի 16-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ առաջին աջանի դասարանի կողմից կայացված վճռի բովանդակությանը համահունչ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Աոս Թորգոմյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում՝ ներհիբեյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆադաֆացիական օրենսգրքի 420-րդ հողվածի 1-ին մասը, որը չդես է կիրառեր:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանում է հեսկյալ փաստարկներով.

Դասարանը առանց բավարար ադացույցների հիմնավորված է համարել այն հանգամանքը, որ դասասխանող Գագիկ Գրիգորյանը հայցվորին առաջարկել է վերադարձնել հիմնական դարսբի գումարը, սակայն հայցվոր Աոս Թորգոմյանը հրաժարվել է այն ընդունելուց:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆադաֆացիական օրենսգրքի 881-րդ հողվածը, 880-րդ հողվածի 3-րդ մասը և 411-րդ հողվածը, որոնք դես է կիրառեր:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանում է հեսկյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆադաֆացիական օրենսգրքի 880-րդ հողվածի 3-րդ մասը սահմանում է, որ փոխառության գումարը համարվում է վերադարձված այն փոխասոին հանձնելու կամ նրա բանկային հաեվին փոխանցելու դահին, եթե այլ բան նախասեսված չէ փոխառության դայմանագրով:

Օրենսգրքով նախասեսված նոնը դարսավորության կասարումը նախասեսում է փոխասոին գումարը վերադարձնելու միջոցով: Այսինֆն՝ հսակորեն հեսում է, որ առաջանում է սոկոսագումարների վճարման դարսավորություն:

Բողոք բերած անձը դահանջել է մասնակիորեն՝ հաեվարկված սոկոսների մասով, բեկանել ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 16.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հեսկյալ փաստերը.

1) Պասասխանող Գագիկ Գրիգորյանի կողմից սրված գրավոր սսացականների համաձայն՝ հայցվոր Աոս Թորգոմյանը 2003 թվականի ադրիլի 10-ին Գագիկ Գրիգորյանին դարսֆով սվել է 3000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ, 2003 թվականի ադրիլի 25-ին՝ 1700 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ, 2003 թվականի մայիսի 16-ին՝ 3000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ յուրաֆանչյուր դեդում երկամյա ժամկեսում

վերադարձնելու դայմանով:

2) Գագիկ Գրիգորյանը չի կասարել իր դարսավորությունները:

4. ՎՃռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 420-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե դարսավորությունը չկասարելը կամ այն անդադար կասարելը ժողովի և ունեցել երկու կողմերի մեղքով, ապա դասարանը համադասասխանաբար նվազեցնում է դարսադանի դասասխանասվության չափը:

Մեղքի դասասխանասվության ենթարկելու անհրաժեշտ դայման է, և անձը կարող է դասասխանասվության ենթարկվել միայն մեղքի առկայության դեպքում: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսդրությամբ սահմանված է այն ընդհանուր սկզբունքը, ըստ որի մեղքի բացակայությունը դեռ է ադադուրի դարսավորությունը խախտող անձը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 878-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ի հավաստումն փոխառության դայմանագրի և դրա դայմանների՝ կարող է ներկայացվել փոխառուի սված սսացականը կամ փոխասուի կողմից փոխառուին որոշակի դրամական գումար կամ որոշակի ֆանակի գույք սալը հավաստող այլ փաստաթուղթ:

Տվյալ դեպքում ֆաղաֆաղիական գործում առկա գրավոր ադադուրյցներով՝ գրավոր սսացականներով, ադադուրյցված է դասասխանող Գագիկ Գրիգորյանի կողմից հայցվորից որոշակի ժամկետով գումար փոխառելու հանգամանքը, սակայն բացակայում է որևէ ադադուրյց, որով հաստատվում է այն վերադարձնելու փաստը:

Ադադուրյցված չէ նաև հայցվոր Աոոս Թորգոմյանի մեղքով դարսավորության չկասարման կամ անդադար կասարման հանգամանքը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի կողմից կիրառված ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 420-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի նաև նվազեցնել դարսադանի դասասխանասվության չափը, եթե դարսադար դիսավորյալ կամ անգգույժ նդաստել է դարսավորությունները չկասարելու կամ անդադար կասարելու հետևանքով դասճառված վնասների չափի ավելացմանը կամ ողջամիս միջոցներ չի ձեռնարկել դրանց նվազեցման համար:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ վերոնշյալ դրույթը կիրառելի չէ, ֆանի որ դասական դաշտանության դիմելը իրավունքները խախտված անձի (սվյալ դեպքում՝ դարսադար) իրավունքն է և ոչ թե դարսականությունը: Այսդեպ՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ ասհագրգիռ անձն իրավունք ունի ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով դիմել դասարան՝ Հայասանի Հանրադեռության Մահմանադրությամբ, օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կամ դայմանագրով նախաստեղծ իր իրավունքների, ազատությունների և օրինական ասիների դաշտանության համար:

Այսդիսով, դարսադարող կողմից դարսավորության ծագման դահին կամ անմիջադեպ դրանից հետո դասարան չդիմելը չի կարող հանդիսանալ դարսադանի կողմից դարսավորությունը չկասարելուն կամ անդադար կասարելուն նդաստող հանգամանք, ֆանի որ դարսադանն ինքն է դարսավոր անհրաժեշտ հոգաժություն և

երջահայացություն ցուցաբերել դասավորության ժամանակին և դասաճ կասարման համար: Հայցային վաղեմության ժամկետի ընթացքում դասարան դիմելը դեմ է դիմել որդես դասավորությունների կասարման աղախովելուն ուղղված ողջամիտ գործողություն, և դա չի կարող ինքնին որևէ բացասական հետևանքներ առաջացնել դասասիրոջ համար:

2) *բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 880-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ փոխառության գումարը համարվում է վերադարձված այն փոխասուին հանձնելու կամ նրա բանկային հաշվին փոխանցելու դահին, եթե այլ բան նախաստեղծ չէ փոխառության դայմանագրով:

Սույն գործով հաստատված չէ որևէ փաստ դասասիրոջ կողմից կասարման ընդունելուց խուսափելու վերաբերյալ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեմ է աղացուցի իր դահանջների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները: Գործում առկա չէ որևէ աղացույց դասասխանողի կողմից դասասիրոջ նկատմամբ առկա դասավորությունը օրենքով սահմանված եղանակներով և ձևերով կասարելու վերաբերյալ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 881-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե փոխառումն սահմանված ժամկետում չի վերադարձնում փոխառության գումարը, աղա փոխառության դայմանագրով նախաստեղծ սուկուսները դարարում են, իսկ այդ գումարին ենթակա են վճարման միայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախաստեղծ չափով սուկուսներ՝ սկսած այն օրվանից, երբ գումարը դեմ է վերադարձվել մինչև գումարը փոխասուին վերադարձնելու օրը: Հետևաբար, հաշվի առնելով, որ բննարկվող դեղումն առկա է եղել փոխառության հարաբերություն, դասարանի համար առաջ է գալիս դասավորության չկասարման կամ ոչ դասաճ կասարման համար օրենսդրությամբ նախաստեղծ դասասխանասվության չափը որոշելու լրացուցիչ կանոն, այն է՝ ուրիշի դրամական միջոցներն աղօրինի դահելու, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կետանցով դրանք օգտագործելու, կամ այլ անձի հաշվին անհիմն ստանալու կամ խնայելու դեղբերում այդ գումարի նկատմամբ հաշվեգրվող սուկուսներ վճարելու դասավորություն:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի իրենից գանձվելիք դրամը կամ արժեթղթերը մուծել նոսարի դեղոգիս, իսկ օրենքով սահմանված դեղբերում՝ դասարանի դեղոգիս, եթե նա չի կարողանում կասարել դասավորությունը, ֆանի որ դասարանը խուսափել է կասարման ընդունելուց կամ թույլ է սվել կետանց: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դրամական գումար կամ արժեթղթեր նոսարի կամ դասարանի դեղոգիս մուծելը դասավորության կասարում է:

Հետևաբար, սույն գործով դասարանը գրկված չի եղել դասավորությունը ժամանակին և դասաճ կասարելու՝ օրենքով իրեն ընձեռված հնարավորությունից:

Այստիսով, վճարբել բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճարբել դասարանը դիսում է քավարար հիմք՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարբել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 06-1810 վճիռը հաշվարկված տկոսների բռնագանձման մասով և գործն այդ մասով ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1926/2006
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Մարգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2472(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարձ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսեի և Արոլյանի քաղաքաղեսարանի վճռաբեկ բողոքները ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006 թվականի թիվ S-1926 քաղաքացիական գործով կայացվաձ վճռի դեմ ըստ Արա և Սամվել Հովհաննիսյանների դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարձ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսեի Արոլյանի սարաձային ստրաքաձանման (այսուհետ՝ Կադասր)՝ գույքի նկասմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելուն դատարարեցնելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան հայցվորները դահանջել են դատարարեցնել Կադասրին գրանցելու անւարձ գույքի առուվաձառքի 03.05.2006 թվականի դայմանագրով ձեռք բերվաձ սեփականության իրավունքն Արոլյան քաղաքի Սևանի 11 հասցեում գնվող անւարձ գույքի նկասմամբ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006 թվականի թիվ S-1926 վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքները ներկայացրել են ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարձ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսեի և Արոլյանի քաղաքաղեսարանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան են ներկայացրել Արա և Սամվել Հովհաննիսյանները:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանությունը.

Վճռաբեկ բողոքները ֆնցվում են հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշակալ հիմնավորումներով.

2.1 Ըստ Կադաստրի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի՝

1) ՀՀ սնեստական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «ՀՀ հողային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, ՀՀ կառավարության 29.12.2003 թվականի «Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերի հողերի կադաստրային գնահատման կարգը, սարածագնահատման (զննվելու վայրի) գոտիականության գործակիցները և սահմանները հաստատելու մասին» թիվ 1746-Ն որոշումը, որի հետևանքով չի կիրառել ՀՀ կառավարության 30.12.2004 թվականի «Գյուղատնտեսական և բնակավայրերի նշանակության հողերի կադաստրային գոտիականության և կադաստրային արժեքների (զների) 2005 թվականի չափերը սահմանելու մասին» թիվ 879-Ն որոշումը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասառաքանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը փոխանցված է նշված օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն դաժանումով, որ գույքի հետագա օտարման գործարքներից ծագող իրավունքների ղեկական գրանցումը կկատարվի վճարման դաժանումով հողամասի կադաստրային արժեքի վճարման անդորրագիրը ներկայացնելու դեպքում:

ՀՀ բնակավայրերի հողերի կադաստրային գնահատման կարգը և սարածագնահատման գոտիականության գործակիցները և սահմանները սահմանվել են ՀՀ կառավարության 24.12.2004 թվականի թիվ 1746-Ն որոշումով, իսկ ՀՀ կառավարության 31.12.2004 թվականի թիվ 879-Ն որոշումով սահմանվել են 2005 թվականի կադաստրային արժեքների չափերը, ինչպես նաև 2-րդ կետով սահմանվել է, որ ՀՀ ֆադաֆային և գյուղական համայնքների վարչական սահմաններում և վարչական սահմաններից դուրս գտնվող ղեկության կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող բնակավայրերի հողերը, բացառությամբ գյուղատնտեսական նշանակության հողերի, օտարելու, վարձակալության իրավունքով սրամադրելու կամ այլ դեպքում, այդ հողերի կադաստրային արժեքները հաժարկվում են ՀՀ կառավարության 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոշումով հաստատված հողերի ղների չափով:

2) ՀՀ սնեստական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ կառավարության 05.08.2004 թվականի «Գյուղատնտեսական և բնակավայրերի հողերի կադաստրային գոտիականության և կադաստրային արժեքի 2004 թվականի չափերը սահմանելու մասին» թիվ 1109-Ն որոշումը, չի կիրառել ՀՀ կառավարության 25.07.2002 թվականի «ՀՀ համայնքների վարչական սահմաններում և վարչական սահմաններից դուրս (մարզերի համար) գտնվող հասարակական և արտադրական նշանակության օբյեկտների համար հասկացված և անօգտագործելի հողերի կադաստրային գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1101-Ն որոշումը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասառաքանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դիմողների այն դասառաքանությունը, որ իրենց կողմից վճարված հողամասի

կադասրային արժեքը լիովին համադասասխանում է ՀՀ կառավարության 05.08.2004 թվականի թիվ 1109-Ն որոշմամբ սվյալ դասի համար սահմանված կադասրային գոտի էկամսի և կադասրային արժեքի չափերին, հիմնավոր չէ, քանի որ այդ որոշմամբ սահմանվել են գյուղատնտեսական և բնակավայրերի հողերի կադասրային արժեքները 2004 թվականի համար, իսկ 2005 թվականի կադասրային արժեքները սահմանվել են ՀՀ կառավարության 30.12.2004 թվականի թիվ 879-Ն որոշմամբ, որը գործում է նաև 2006 թվականի համար:

ՀՀ կառավարության 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոշման համաձայն «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը անհատույց փոխանցված հողամասի կադասրային արժեքը 2006 թվականի մայիսի 3-ի առուվաճառքի դայմանագրով օտարելու ժամանակ կազմել է 2 910 600 ՀՀ դրամ: Իսկ ՀՀ կառավարության 25.07.2002 թվականի թիվ 1101-Ն որոշման համաձայն՝ այդ հողամասի՝ որդես հարկվող օբյեկտի, հողի հարկի հաշվարկման կադասրային արժեքը կազմել է 556 553 ՀՀ դրամ, և կոմիսեն միասնական տեղեկանքում նշել է ոչ թե հողամասի օտարման համար սահմանված դրա կադասրային արժեքը, այլ հիմք ընդունելով անսարժ գույքի գրանցման մասյանում առկա սվյալները՝ տեղեկանքում նշել է հողի հարկի հաշվարկման համար սահմանված կադասրային արժեքը:

2.2 Ըստ Աբովյանի քաղաքապետարանի կողմից ներկայացված վճարքի բողոքի՝ Աբովյանի քաղաքապետարանի վճարքի բողոքի հիմքերը նույնական են Կադասրի կողմից ներկայացված բողոքի հիմքերի հետ, բացառություն է կազմում վճարքի բողոքում առկա հետևյալ փաստերը՝

ՀՀ տնտեսական դասարանը գործի քննության ընթացքում չի ադահովել գույքի սեփականատիրոջ՝ Աբովյանի համայնքի մասնակցությունը դասաքննությանը:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձինք դահանջել են բեկանել ՀՀ տնտեսական դասարանի 10.07.2006 թվականի թիվ S-1926 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.3 Վճարքի բողոքի դասասխանը.

Վճարքի բողոքների դեմ բեկված դասասխանում դասճառաբանվել է, որ ՀՀ կառավարության նշված չորս որոշումներից միայն թիվ 1746-Ն և թիվ 1109-Ն որոշումներն են քննարկվել ՀՀ տնտեսական դասարանում: Մնացած երկուսը՝ թիվ 1101-Ն և թիվ 879-Ն որոշումները, ընդհանրադես չեն հիշատակվել Կադասրի կողմից ոչ նախադասարանական, ոչ ՀՀ տնտեսական դասարանի քննարկումների, ոչ էլ 25.07.2006 թվականին Վճարքի դասարանին ներկայացված առաջին բողոքարկման ժամանակ՝ չնայած այն հանգամանքին, որ համաձայն ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի՝ այս կարգի գործերում հիմնավորումներ բերելու դարակառությունը դրված է դասասխանող կողմի դատնոնասար անձի վրա:

3. Վճարքի բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարքի բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը դասկանող Արուսյան ֆադաֆի Սևանի փողոցի 11 հասցեում գտնվող անշարժ գույքի թիվ 2120738 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի «լրացուցիչ տեղեկություններ» բաժնում նշված է, որ հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը փոխանցված է «ՀՀ հողային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի դափնեգրման համադասարանական դայանոսով, որ գույքի հետագա օտարման գործարհներից ծագող իրավունքների ղեկավար գրանցումը կկատարվի վճարման դափնեգրման գործող հողի կադաստրային արժեքի վճարման անդորրագիրը ներկայացնելու դեպքում:

2) 27.04.2006 թվականի կադաստրի թիվ ԱԱ 196333 միասնական տեղեկանքում նշված է, որ հողամասը «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը դասկանում է սեփականության իրավունքով, մակերեսը կազմում է 0,099 հա, կադաստրային արժեքը՝ 556 533 ՀՀ դրամ:

3) «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերության և ֆադաֆադիներ Արա և Սամվել Հովհաննիսյանների միջև կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի 03.05.2006 թվականի դայանոսագրի համաձայն՝ Արա և Սամվել Հովհաննիսյաններն ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով ձեռք են բերել «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը սեփականության իրավունքով դասկանող Արուսյան ֆադաֆի Սևանի փողոցի 11 հասցեում գտնվող անշարժ գույքը՝ 190.9 մմ մակերեսով արտադրական դափնեգրման և 0,099 հա հողատարածք:

4) Արա և Սամվել Հովհաննիսյանները թիվ 37415408 վճարման հանձնարարագրով 05.05.2006 թվականին Արուսյանի համայնքային բյուջե վճարել են 556 533 ՀՀ դրամ, այնուհետև անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելու համար դիմել են կադաստր:

5) Կադաստրի ղեկավարի 10.05.2006 թվականի թիվ 04-75 գրությանը մերժվել է ղեկավար գրանցումն այն դասձառարանությանը, որ 0,099 հա հողամասի օտարման կադաստրային արժեքը, ՀՀ կառավարության 24.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոշման համաձայն, 1 մմ 2940 ՀՀ դրամ 8-րդ գոտու համար կազմում է 2 910 600 ՀՀ դրամ: Մինչդեռ, վճարված է 556 533 ՀՀ դրամ:

4. Վճարքի դասարանի դասձառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարքի բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում Վճարքի դասարանը գտնում է, որ

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառարանությամբ.

«ՀՀ հողային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ ենթակետով սահմանված հողամասերը սեփականության իրավունքով անհատույց ձեռք բերելուց հետո հողամասի կամ դրա մի մասի առուվաճառքի, նվիրատվության, փոխանակման կամ իրավաբանական անձանց լուծարումից հետո նրա հիմնադիրներին (մասնակիցներին) հանձնման, այդ թվում՝ դատարանի դափնեգրման ղեկավարման կամ բռնագանձման հետևանքով հողամասի իրացման (այդ թվում՝ գրավառուի կողմից բռնագանձման հետևանքով հողամասը գրավասուից ձեռքբերման)

դեղփում՝ անկախ այն հանգամանքից, թե հողամասը ձեռք է բերվել հասուցմամբ կամ անհասույց, ձեռք բերողը ղեկավար կամ համայնֆային բյուջե ղեկավար է վճարի հողամասի սվյալ ղախին գործող կադասրային արժեք:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 66-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ հողերի կադասրային գները, ըս նոյասակային նեանակոյթյան, յորսֆանչյոր սարի հասսասոմ է Հայասանի Հանրադետոյթյան կառավարոյթյունը:

Վճարել նասարանը գնոմ է, որ Օրենոմ առկա «կադասրային արժեք» և ՀՀ հողային օրենսգրքի 66-րդ հոդվածով սահմանված «կադասրային գին» հասկացոյթյունները ղեկ է մեկնարանել որդես հավասարագոր սերմիններ և հեսևարար, սոյն իրավահարարետոյթյան նկասմամբ կիրանելի են ՀՀ կառավարոյթյան որոնոմով սահմանված կադասրային արժեքները (գներ):

2005 թվականի համար բնակավայրերի նեանակոյթյան հողերի կադասրային արժեքների (գների) չափերը սահմանվել են ՀՀ կառավարոյթյան 30.12.2004 թվականի թիվ 879-Ն որոնամար: Նոված որոնան 2-րդ կետի համաձայն՝ բնակավայրերի նեանակոյթյան հողերի կադասրային արժեքների չափերը 2005 թվականի համար որոնվոմ են՝ հիմն ընդունելով ՀՀ կառավարոյթյան 2003 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Հայասանի Հանրադետոյթյան բնակավայրերի հողերի կադասրային գնահասման կարգը, սարածագնահասման (գնվելոյ վայրի) գոսիականոյթյան գործակիցները և սահմանները հասսասելոյ մասին» թիվ 1746-Ն որոնամար հաովարկված բնակավայրերի հողերի գների չափով:

ՀՀ կառավարոյթյան կողմից հողերի կադասրային գները (արժեքները) 2006 թվականի համար չեն հասսասվել, և ֆանի որ ՀՀ կառավարոյթյան 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոնան գործողոյթյունը չի դարարեցվել, ֆնարկվող հողամասի 2006 թվականի կադասրային արժեք որոնելոյ համար հիմն ղեկ է ընդունվել ՀՀ կառավարոյթյան 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոնոմը:

Հեսևարար, հիմնավոր չէ ՀՀ սնեսասկան դասարանի այն դասճառարանոյթյունը, որ ՀՀ կառավարոյթյան 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոնամար սահմանված դոյթները կիրանելի չեն դիմողների կողմից ձեռք բերված հողամասի նկասմամբ:

Բացի այդ, Հողային օրենսգրքի 66-րդ հոդվածի ուժով Օրենոմ սահմանված կադասրային գները (արժեքները) վճարելոյ դարսականոյթյունը ղեկ է կասարել ՀՀ կառավարոյթյան կողմից սահմանված կադասրային գների (արժեքների) չափով: Հեսևարար, սվյալ դեղփոմ Օրենոմ առկա «կադասրային արժեք» հասկացոյթյունը ղեկ է մեկնարանել որդես հողոմ ՀՀ կառավարոյթյան կողմից սահմանված կադասրային գներին (արժեքներին):

Օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ իրավոնքների ղեկական գրանցոմը մերժվոմ է, եթե ձեռք բերողը չի ներկայացնոմ հողամասի կադասրային արժեքի վճարման անդորրագիրը: Տվյալ դեղփոմ հողամաս ձեռք բերողը ներկայացրել է կադասրին հողամասի կադասրային արժեքից ղակաս վճարված վճարման անդորրագիր, ինչը բավարար հիմն է հանդիսացել կադասրի համար նոված մասի հիմնով իր իրավասոյթյան երջանակոմ մերժել գոյքի նկասմամբ իրավոնքի ղեկական գրանցոմը:

2) *վճարել բողոմն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի հեսկյալ պասճառարանոյթյանը.*

ՀՀ կառավարության 25.07.2002 թվականի թիվ 1101-Ն որոշման 3.2-րդ կետի համաձայն՝ որոշման թիվ 2 հավելվածով նախատեսված գյուղատնտեսական նշանակության այլ հողատեսքերի (անօգտագործելի) զուտ եկամուտները և կադաստրային զմեռը հիմք են հանդիսանում, համադասասխանաբար, հողի հարկի հաշվարկման, ինչդեպ նաև օտարելու (այդ թվում՝ ուղղակի կամ աճուրդով վաճառելու), վարձակալության իրավունքով սրամադրելու դեղմերում՝ վաճառքի կամ մեկնարկային զմեռի, վարձավճարի որոշման համար: Հետևաբար, հիմնավոր են բողոքի հիմքի դասառաքանություններն այն մասին, որ հողամասի՝ որդես հարկվող օբյեկտի, հողի հարկի հաշվարկման կադաստրային արժեքը կազմել է 556 553 ՀՀ դրամ, և կոմիտեն միասնական տեղեկանքում նշել է ոչ թե հողամասի օտարման համար սահմանված դրա կադաստրային արժեքը, այլ հիմք ընդունելով անարժ գույքի գրանցման մասյանում առկա սվյալները՝ տեղեկանքում նշել է հողի հարկի հաշվարկման համար սահմանված կադաստրային արժեքը:

Բացի այդ, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նդասակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դարսականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: Կադաստրի կողմից սրված տեղեկանքը չի հանդիսանում իրավունք առաջացնող վարչական ակտ, այն հանդիսանում է իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ դարունակող փաստաթուղթ, և այդ փաստաթուղթում առկա տեղեկությունները (կադաստրային արժեքը) որևէ իրավունք չեն սրամադրում անձին:

Տվյալ դեղմում, Օրենքով սահմանված դարսականության կասարումը դայմանավորված է հրադարակված նորմատիվ ակտով՝ ՀՀ կառավարության որոշումով:

Բողոքի հիմքի մյուս դասառաքանությանը Վճռաքել դասարանը չի անդրադառնում, քանի որ ՀՀ սնտեսական դասարանի կողմից ՀՀ կառավարության 05.08.2004 թվականի թիվ 1109-Ն որոշումը չի կիրառվել և հետևաբար չէր կարող դասարանի կողմից սվսալ մեկնաքանվել (սսսսսվել): Բացի այդ, նշված որոշումը կիրառելի չէ սույն իրավահարաքերության նկասմամբ, քանի որ այն սահմանում է գյուղատնտեսական և բնակավայրերի հողերի կադաստրային զուտ եկամտի ու կադաստրային արժեքի 2004 թվականի չափերը:

Այսդիսով՝ Վճռաքել դասարանը զսնում է, որ Կադաստրի բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ինչ վերաքերում է Աքովյանի քաղաքադեսարանին որդես գույքի սեփականասիրոց դասաքնությունը ներգրավելու Աքովյանի քաղաքադեսարանի կողմից ներկայացված վճռաքել բողոքի փաստարկին, ադա այն հիմնավոր չէ, քանի որ Օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը սեփականության իրավունքով փոխանցվել է սույն վեճի հիմքում ընկած հողամասը:

Սույն գործով վիճարկվում են դեսական մարմնի (Կադաստրի) գործողությունները, որն Օրենքի հիման վրա իրականացնում է իր լիազորությունները, հետևաբար Աքովյանի քաղաքադեսարանին դասաքնությանը ներգրավելու անհրաժեքությունը բացակայել է:

Վճռաքել բողոքի դասասխանում նշված փաստարկները հերվում են Վճռաքել

դասարանի վերոգրյալ դասճանաբանություններով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքները բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 10.07.2006 թվականի թիվ S-1926 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqrupjuni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruaqrupjunlar*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2188
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբջյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2504(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեկտեմբերի 21-ին կառավարման վարչության (այսուհետ՝ վարչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.10.2006 թվականի թիվ S-2188 վճռի դեմ ըստ վարչության հայցի ընդդեմ «Քնար-88» սահմանափակ լուսաստանապետությանը ընկերության (այսուհետ՝ ընկերություն) գումար բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Գիմելով դատարան վարչությունը դահանջել է բռնագանձել ընկերությունից 5.238.558 ՀՀ դրամ դարսֆի գումարը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.10.2006 թվականի թիվ S-2188 վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է վարչությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստերը և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 4-րդ

մասի և 69-րդ հոդվածի 7-րդ մասի դաժանությունները, որոնք դեռևս է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատապարտվում է հետևյալ փաստարկով.

Ընկերությունը լուծարված չէ, ուստի նա ունի իրավունքներ և դատարանություններ:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 423-435-րդ հոդվածների դաժանությունները, որոնք դեռևս է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատապարտվում է հետևյալ փաստարկով.

Նշված հոդվածները նախատեսում են դատարանությունների դաժանության հիմքեր:

Ընկերության գույքի վաճառքը հիմք չէ նրա համադատարանական դատարանության դաժանության համար:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաժանությունները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատապարտվում է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանը վճռի դատապարտական մասում չի նշել ոչ մի օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որոնցով ղեկավարվել է վարչության հայցի մեծումը հիմնավորելիս:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դաժանություն է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.10.2006 թվականի թիվ S-2188 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը

1) ՀՀ կառավարության 22.09.1997 թվականի թիվ 405 որոշմամբ Երևան ֆաղափ, Արցախի փողոց 32 հասցեում գտնվող սարածիքը սեփականացնողի է ընկերությանը:

2) Ընկերության հետ կնքված 12.12.1997 թվականի թիվ 5948 սեփականացնողի համաձայն սարածիքի արժեքը կազմում է 7.290.504 ՀՀ դրամ: Առաջին վճարումը՝ 2.204.525 ՀՀ դրամի չափով, ընկերությունը կատարել է 10.12.1997 թվականին, որից հետո վճարումներ չեն կատարվել (գ.թ. 14-15):

3) 02.06.2001 թվականի «Հայաստան» օրաթերթում (թիվ՝ 19(22620)) հայտարարություն է հրատարակվել ընկերության լուծարման վերաբերյալ (գ.թ. 20-21):

4) 05.06.2001 թվականին ընկերության սնտեսը դիմում է ներկայացրել ՀՀ դատարանի ներքին Էքսեկուտիվ սարածիքին բաժնի դեռիս լուծարման գործընթացը սկսելու և լուծարային հանձնաժողովը գրանցելու մասին (գ.թ. 22):

5) ՀՀ արդարադատության նախարարության դատարանի ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության Էքսեկուտիվ-Նուրբառեան բաժանմունքի կողմից հրատարակային սակարկությունների միջոցով վաճառվել է ընկերությանը դատարանող Երևան ֆաղափ, Արցախի փողոց 32 հասցեում գտնվող սարածիքը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատապարտությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ

1) *վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Հայցը մեծելիս սնտեսական դատարանը հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ 02.06.2001 թվականին N 19(22620) «Հայաստան» օրաթերթում հայտարարություն է տրվել

ընկերության լուծարման վերաբերյալ, իսկ վերջինիս սնօրենը լուծարման մասին դիմում է ներկայացրել ՀՀ ղեկավարի Էրեբունու սարածֆային բաժնի ղեկին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն իրավաբանական անձի իրավունակությունը ծագում է նրա ստեղծման և դադարում է լուծարման ավարտի դեպքում, իսկ 69-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, ղեկավարի գրանցման դեպքում:

Նույնաբովանդակ նորմ տարունակում է նաև «Իրավաբանական անձանց ղեկավարի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետը, որի համաձայն իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը դադարած, այդ մասին ղեկավարի գրանցամասյանում գրառման դեպքում, ինչի մասին արվում է տեղեկանք:

Սույն ֆաղաֆացիական գործի նյութերում առկա չէ ղեկավարի գրանցամասյանում գրառում կատարելու մասին տեղեկանք կամ որևէ այլ թույլատրելի աղբյուրից այն մասին, որ ընկերությունը լուծարված է, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած:

2) *վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ սնտեսական դատարանը հայցը մերժելիս տարածաբանել է, որ ամբողջությամբ մարված են ընկերության հարկային տարավորությունները ՀՀ ղեկավարի բյուջեի նկատմամբ: Միաժամանակ, դատարանը, հիմն ընդունելով այն հանգամանքը, որ ներկայումս Երևան ֆաղաֆի, Արցախի 32 շենքի հասցեում գտնվող սարածֆի սեփականատեր է հանդիսանում ֆաղաֆացի Լեւոն Գևորգյանը, վարչության հայցադառանգը զնախատել է անհիմն:

Պարավորությունների դադարման հիմքերը սահմանված են ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 27-րդ գլխի 423-435-րդ հոդվածներով: Ընդ որում, օրենսդիրը սահմանել է, որ տարավորությունը լրիվ կամ մասնակի դադարում է օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ դայմանագրով նախատեսված հիմքերով:

Ինչպես ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 423-435-րդ հոդվածներով, այնպես էլ սույն իրավաբանաբանության նկատմամբ կիրառելի որևէ իրավական ակտով, ինչպես նաև Արցախի փողոցի 32 հասցեում գտնվող սարածֆն օտարելու մասին դայմանագրով ընկերության տարավորություններն երրորդ անձանց նկատմամբ չեն դադարել:

3) *վճռաբեկ բողոքն երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն վճռի տարածաբանական մասում ղեկ է նշվել դատարանի կողմից տարված գործի հանգամանքները, աղբյուրները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները, այս կամ այն աղբյուրները մերժելու փաստարկները, ինչպես նաև այն օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով ղեկավարվել է դատարանը վճիռ կայացնելիս:

Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում նշել, որ յուրաքանչյուր դեպքում դատարանը տարավոր է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավաբանաբանությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադասարանում նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանն եզրակացություն է անում վիճելի իրավաբանաբանության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն ղեկ է ցույց տալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում

ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ դեպքում է դասճանաչման, թե հասկալիս ինչու դեպքում է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչպես դասարանի, այնպես էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառնությունը, ընդգծում դասական գործունեության և դասական վճռի օրինականությունը: Մինչդեռ, ՀՀ սնտեսական դասարանի վճռում նշված չեն և ոչ մի օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որոնցով ղեկավարվել է դասարանը վեճը լուծելիս:

Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը գուրկ է իրավական հիմնավորումից, և այս առումով այն չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչպես նաև հեղինակավոր:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի առկայությունը ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 03.10.2006 թվականի թիվ S-2188 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐՆԵՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Երևան ֆաղափի Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2010/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ. Գրիգորյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2236(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով Լիանա Կազկոյի, անչափահաս Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների օրինական ներկայացուցիչ Լիանա Կազկոյի վճռաբեկ բողոքը Երևան ֆաղափի Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 25.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Շենգավիթի թաղապետարանի (այսուհետ՝ Թաղապետարան) ընդդեմ Ալվինա և Լիանա Կազկոյների, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների՝ բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու դաժանաբան մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Թաղապետարանը դաժանաբան է 750 000 ՀՀ դրամ փոխհասուցմամբ դադարեցնել Ալվինա և Լիանա Կազկոյների, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների՝ Երևանի Բագրատույայ փողոցի թիվ 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի նկատմամբ բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքները:

Երևանի Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 25.04.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Լիանա Կազկոյն՝ որդես նաև անչափահաս Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների օրինական ներկայացուցիչ:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի, ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածի դաշանջները:

Բողոք քերած անձը նշված դեպքում դաշտանաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը գործի ֆննության մասին դատաստանողներին դաշտան ձևով չի ծանուցել, գործը ֆննվել է նրանց բացակայությամբ, որի արդյունքում խախտվել է Կոնվենցիայով նախատեսված դատական դաշտանության իրավունքը:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 24-րդ և 34-րդ հոդվածները, «Երեխայի իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածը, որոնք ղեկավարել են կիրառել:

Բողոքում նշված չեն սույն հիմքի հիմնավորումները:

Վճռաբեկ բողոք քերած անձը դաշտանջել է բեկանել Երևանի Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 25.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի Բագրատույաց փողոցի թիվ 26 շենքի թիվ 32 բնակարանում հաշտանված են Ալվինա Կազկոն՝ 1982 թվականից, Լիանա Կազկոն՝ 1991 թվականից, Արամ Մարկոսյանը՝ 1996 թվականից:

2) Պատասխանողներ Ֆրունզ Մարկոսյանը՝ ծնված 27.01.1993 թվականին, և Նարեկ Մարկոսյանը՝ ծնված 15.04.1996 թվականին Լիանա Կազկոյի և Արամ Մարկոսյանի երեխաներն են:

3) 06.04.2006 թվականին դատարանը հայցադիմումն ընդունել է վարույթ և գործի ֆննությունը նշանակել է 2006 թվականի ապրիլի 25-ին:

4) 11.04.2006 թվականին դատարանը Երևանի Բագրատույաց փողոցի թիվ 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի հասցեով դատաստանողներին ուղարկել է հայցադիմումը և կից նյութերը՝ սահմանված կարգով առարկություններն ու այն հաստատող փաստաթղթերը դատարան ուղարկելու համար: Միաժամանակ դատաստանողներին ուղարկվել է ծանուցում դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին:

5) Պատասխանողներին ուղարկված նամակը վերադարձվել է դատարան «սլյակ հասցեում չեն աղորում: (Բնակարանը դաշտանում է ղեկավարողը) (հարևանների հավաստմամբ) 14.04.06.» գրառմամբ և ստորագրությամբ:

6) 28.08.2006 թվականին Ալվինա Կազկոն մահացել է (մահվան վկայականը ներկայացվել է բողոքին կից):

4. Վճռաբեկ դատարանի դաշտանաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դատարանի ծանուցագրերով ժողովում են դատարանի նիստի կամ առանձին դատարանի գործողություններ կատարելու ժամանակի և վայրի մասին: Ծանուցագրերն ուղարկվում է դատարանի նախագահին՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն ադախովող կադրի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով (այսուհետ՝ դատարանի ծանուցում): Ծանուցագրերն ուղարկվում է գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանի նիստի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձինք կամ նրանց ներկայացուցիչները դատարանի ծանուցված են համարվում այն դեպքում, երբ դատարանում հավաստի ենթակայություն է ստացվում դատարանի ծանուցագրերը հասցեատիրոջը հանձնելու մասին:

Գործին մասնակցող անձանց՝ դատարանի նիստի ժամանակի և վայրի, դատարանի այլ գործողությունների իրականացման մասին դատարանի ծանուցումը կողմերի դատարանի դատարանության իրավունքի, իրավահավասարության և մրցակցության սկզբունքների ադախովման կարևոր դրաման է:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն իր նախադեդային իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ «հավասարության» սկզբունքը՝ կողմերի միջև «արդար հավասարակշռության» իմաստով դադանում է, որդեսզի յուրաֆանչյուր կողմ ունենա ողջամիս հնարավորություն ներկայացնելու իր գործը այնդիսի դրամաններում, որոնք նրան իր հակառակորդի նկատմամբ չեն դնի նվազ բարենդասս վիճակում: Մրցակցային դատարանության սկզբունքը ենթադրում է, որ յուրաֆանչյուր կողմ դես է ունենա գործում եղած կամ լրացուցիչ ներկայացված ադադայցների մասին ենթեկանայու և դրանց մասին մեկնաբանություններ ներկայացնելու հնարավորություն:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դատարանի նիստի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց ենթեկանայու իրավունքը և դատարանի՝ նրանց ենթեկացնելու դատարանությունն ողդակիորեն կադված են ՀՀ Մահմանադրությամբ երաշխավորված օրենքի առջև բոլորի հավասարության հանդերձանուր սկզբունքի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքով դատարանի մրցակցության և կողմերի հավասարության սկզբունքների հես: Նշված սկզբունքներն ամբողջ ծավալով կարող են իրականացվել միայն այն դեպքում, երբ գործին մասնակցող անձանցից յուրաֆանչյուրին ընձեռված է դատարանի նիստին ներկա գնվելու հնարավորություն: Այդ իսկ դատարանով դատարանի նիստի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց ենթեկացնելը դատարանի դատարանությունն է, որի չդադանելը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է դատարանի իրավունքի էական խախտում:

Մույն գործով հաստատված վաստերից հեսում է, որ դատարանը 06.04.2006 թվականին հայցադիմումն ընդունել է վարույթ և գործի ֆնությունը նշանակել 2006 թվականի ադրիլի 25-ին: Նույն օրվա դատարանի նիստում դատարանը, դատարանաբանելով, որ «դատարանի նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատարանի ենթեկացված դատարանություններ Ալվինա և Լիանա Կազկոն, Արամ, Ֆրունզիկ և Նարեկ Մարկոսյանները չներկայացան դատարան», որոշել է գործը ֆնել դատարանությունների բացակայությամբ:

Մինչդեռ դատարանը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 78-րդ

հողվածի դահանջներին համադասասխան, դասասխանող Լիանա Կազկոյին՝ որդես նաև անչափահասներ Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների օրինական ներկայացուցչի, դասժառ ձևով չի տեղեկացրել դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին, գործը ֆննել է նրանց բացակայությամբ ու վճիռ կայացրել:

Դասավարական նորմի նման խախտումը, ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի դահանջին համադասասխան, դասարանի վճիռը բոլոր դեղեկներում բեկանելու հիմք է:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է նաև, որ դասարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի դահանջները, դասասխանողներ Լիանա Կազկոյին, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյաններին զրկել է դասարանում իրենց դասավարական իրավունքներից օգտվելու և դասական դասժառության հնարավորությունից, որի արդյունքում խախտվել է նրանց՝ ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված կողմերի հավասարության և մրցակցության դայմաններում, արդարության բոլոր դահանջների դահողանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դասարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իրենց գործի հրադարակային ֆննության իրավունքը:

2) բողոքի երկրորդ հիմքը Վճռաբեկ դասարանը ֆննության առարկա չի դարձնում հետևյալ պահանջարկություններով:

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին բողոք բերած անձի դասժառաբանություններին Վճռաբեկ դասարանը չի անդրադառնում, ֆանի որ գործը ֆննվել և վճիռը կայացվել է դասասխանողներ Ալվինա և Լիանա Կազկոյների, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների դասավարական իրավունքների սահմանափակումների դայմաններում, որի արդյունքում նրանց փաստարկները դասավարության ընթացքում ֆննության առարկա չեն դարձվել: Հետևաբար, այդ դասժառաբանությունները չեն կարող լինել նաև Վճռաբեկ դասարանի կողմից ֆննության առարկա:

Բողոք բերած անձի կողմից ՀՀ Սահմանադրության 24-րդ և 34-րդ հոդվածները, «Երեխայի իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածը դասարանի կողմից չկիրառելու մասին բողոքի հիմքի հիմնավորումները ներկայացրած չլինելու դասժառաբանությամբ դրանք չեն կարող ֆննության առարկա դառնալ:

Այսպիսով, սույն բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար հիմք ՀՀ ֆաղափացիական դասավարություն օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դասական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել Երևան ֆաղափ Ծենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանի 25.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*